JOSÉ DECLERCK

DIE SCHRIFTEN DES JOHANNES VON DAMASKOS
VIII / 7

PATRISTISCHE TEXTE UND STUDIEN

IM AUFTRAG DER
PATRISTISCHEN KOMMISSION
DER AKADEMIEN DER WISSENSCHAFTEN
IN DER BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND

HERAUSGEGEBEN VON

HANNS CHRISTOF BRENNECKE UND
EKKEHARD MÜHLENBERG

BAND 77

De Gruyter

DIE SCHRIFTEN DES
JOHANNES VON DAMASKOS

HERAUSGEGEBEN VON DER
BAYERISCHEN AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN

VIII / 7

Iohannis monachi (VII saeculo ineunte)
Sacra
olim Iohanni Damasceno attributa

Liber II. *De rerum humanarum natura et statu.*
Zweite Rezension. Zweiter Halbband.
Z–Ω (*II^{2}1593–2907)

BESORGT VON
JOSÉ DECLERCK

De Gruyter

Das Vorhaben *Die Schriften des Johannes von Damaskos* wird im Rahmen des Akademienprogramms von der Bundesrepublik Deutschland und vom Freistaat Bayern gefördert.

ISBN 978-3-11-055581-3
e-ISBN 978-3-11-055673-5
ISSN 0553-4003

Library of Congress Control Number: 2018951313

Bibliografische Information der Deutschen Nationalbibliothek
Die Deutsche Nationalbibliothek verzeichnet diese Publikation in der Deutschen Nationalbibliografie; detaillierte bibliografische Daten sind im Internet über http://dnb.dnb.de abrufbar.

© 2018 Walter de Gruyter GmbH, Berlin/Boston
Druck und Bindung: CPI books GmbH, Leck

www.degruyter.com

Inhaltsverzeichnis

Sigel der Textzeugen VIII

Abkürzungen in den Apparaten IX

Editionstext *Sacra* II[1]

Στοιχεῖον (Z) H 731
Στοιχεῖον Θ 737
Στοιχεῖον I 750
Στοιχεῖον K 767
Στοιχεῖον Λ 828
Στοιχεῖον M 848
Στοιχεῖον N 881
Στοιχεῖον Ξ 894
Στοιχεῖον O 901
Στοιχεῖον Π 953
Στοιχεῖον P 1060
Στοιχεῖον Σ 1066
Στοιχεῖον T 1152
Στοιχεῖον Υ 1170
Στοιχεῖον Φ 1206
Στοιχεῖον X 1241
Στοιχεῖον Ψ 1253
Στοιχεῖον Ω 1270

TEXTUS

IOHANNIS MONACHI

SACRA

Liber II. Recensio altera

Z–Ω

Sigel der Textzeugen

Im kritischen Apparat der Titloi bezeichnet ein hochgestelltes „pin“ hinter einem Siglum das Inhaltsverzeichnis, ein hochgestellte „txt“ den Text; ohne Zusatz bezeichnet das Siglum die Übereinstimmung von Inhaltsverzeichnis und Text (z.B.: $\mathrm{R}^{\mathrm{pin}}$, $\mathrm{R}^{\mathrm{txt}}$, R = $\mathrm{R}^{\mathrm{pin\ et\ txt}}$)

T	Thessaloniki, *Μονὴ Βλατάδων*, 9 (10. Jh.)
$\mathrm{H}^{\mathrm{I–III}}$	Jerusalem, *Πατριαρχικὴ Βιβλιοθήκη*, Παναγίου Τάφου 15 (11. Jh.)
$\mathrm{A}^{\mathrm{I–III}}$	Athen, *Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη τῆς Ἑλλάδος*, Μετόχιον τοῦ Παναγίου Τάφου 274 (14. Jh.)
R	Berlin, *Staatsbibliothek zu Berlin–Preußischer Kulturbesitz*, Phill. 1450 (12. Jh.)
L^{a}	Florenz, *Biblioteca Medicea Laurenziana*, plut. VIII. 22, f. 1r–45v (14. Jh.)
P	Paris, *Bibliothèque nationale de France*, gr. 923 (9. Jh.)
M	Venedig, *Biblioteca Nazionale Marciana*, gr. 138 (10./11. Jh.)
L^{b}	Florenz, *Biblioteca Medicea Laurenziana*, plut. VIII. 22, f. 46r–73v (14. Jh.)
Q^{3}	Paris, *Bibliothèque nationale de France*, Coislin 20 (9. Jh.)
V^{W}	Wien, *Österreichische Nationalbibliothek*, Suppl. Gr. 178 (11. Jh.)
E	Modena, *Biblioteca Estense universitaria*, gr. 111 (II D 12) (12. Jh.)
L^{c}	Florenz, *Biblioteca Medicea Laurenziana*, plut. VIII. 22, f. 74r–189v (14. Jh.)
K	Vatikanstadt, *Bibliotheca Apostolica Vaticana*, Vat. gr. 1553 (II^{1})
V	*Florilegium Vaticanum* (II^{1})

Abkürzungen in den Apparaten

a. c.	ante correctionem
acc.	accentus
add.	addidit / -erunt
addit.	addidamentum
adiunx.	adiunxit
ap.	apud
app. crit.	apparatus criticus
a. ras.	ante rasuram
atrament.	atramentum
cancellav.	cancellavit
cap.	caput
cf.	confer
cod. / codd.	codex / codices
coniec.	coniecit / -erunt
corr.	correctio
correx.	correxit
ed.	editio
e. g.	exempli gratia
eras.	erasit
evanesc.	evanescens
exspectav.	exspectaveris
f.	folium
hab.	habet
ibid.	ibidem
i.e.	id est
interpunx.	interpunxit
iterav.	iteravit
l.	linea
lac.	lacuna
mg.	margo
man. rec.	manus recens
om.	omisit / -erunt
p.	pagina
p. c.	post correctionem
pin	pinax
praem.	praemisit / -erunt
p. ras.	post rasuram
propt.	propter
resect.	resectus
s. a.	sine attributione[1]
sc.	scilicet
scrips.	scripsit
s. d.	sine distinctione[2]
secund.	secundum
ser.	series
s. l.	supra lineam
spir.	spiritus
supplev.	supplevit
text. / txt	textus
transpos.	transposuit / -erunt

[1] Eine Stelle ist von der vorhergehenden zwar getrennt, aber die Attribution fehlt.
[2] Eine Stelle ist von der vorhergehenden weder durch eine Attribution noch durch ein Zeichen noch durch einen Zwischenraum getrennt.

(Στοιχεῖον Ζ)

Στοιχεῖον Η

Τίτλος α′ Περὶ ἡμέρας ἀγαθῆς καὶ ἑορταστικῆς. **II^1 / K cap. H 1**

*II^{2}1593 / T cap. H 1, 1 **II^{1}1013 / K cap. H 1, 3**

Ἀπὸ τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθωσύνης ζῆθι ἐν ἀγαθῷ.

*II^{2}1594 / T cap. H 1, 2 **II^{1}1014 / K cap. H 1, 4**

Σιράχ·

Ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθῇ ἀμνησία κακῶν.

---

6 ***II^{2}1593** Eccle. 7, 14^1 (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 161) **9** ***II^{2}1594** Sir. 11, 25^1 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 79)

---

2 **Stoicheion** T^{txt} (239rA17) A$^{III\ pin}$ R; *deest in* T$^{pin\ (lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **3** **Titlos** T^{txt} (239rA22–24) R; *deest in* T$^{pin\ (lac.)}$ H^{III}A^{III} **5 – 6** ***II^{2}1593** T cap. H 1, 1 (239rA[24–25]26–27); R cap. H 1, 1; *deest in* H^{III} **8 – 9** ***II^{2}1594** T cap. H 1, 2 (239rA[28]29–30); R cap. H 1, 2; *deest in* H^{III}

---

1 (Στοιχεῖον Ζ)] *in* *II^2 Στοιχεῖον Ζ *non fuisse videtur; tituli duo (*α′ Περὶ ζωῆς αἰωνίου *et* β′ Περὶ τοῦ Ἐν μέσῳ δύο ζώων γνωσθήσεται*) qui sub* Στοιχεῖον Ζ τοῦ γ′ βιβλίου *leguntur in* A$^{III\ pin}$, *FC attribuendi sunt* **2** Η] ἦτα R, *add.* τοῦ τρΐτου βϊβλΐου A$^{III\ pin}$

***II^{2}1594** (a) R (b) Τῶν Παροιμιῶν T

---

6 αγασύνης T$^{a.\ c.}$, αγαθοσύνης T$^{p.\ c.}$ **9** ἀγαθῶν R

II^{1}1012 / K cap. H 1, 2

*II^{2}1595 / T cap. H 1, 3

Δαυῒδ ἐν ψαλμῷ ριζʹ·

Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ κύριος, ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ.

II^{1}1015 / K cap. H 1, 5

*II^{2}1596 / T cap. H 1, 4

Τοῦ Σιράχ·

Μὴ ἀφυστερήσῃς ἀπὸ ἀγαθῆς ἡμέρας.

*II^{2}1597 / T cap. H 1, 5

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου, ἐκ τοῦ εἰς τὸ Πάσχα καὶ εἰς τὴν βραδυτῆτα·

Ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ ἡ ἀρχὴ δεξιά, καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει, καὶ ἀλλήλους περιπτυξώμεθα. *Εἴπωμεν, Ἀδελφοί, καὶ τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς*, μὴ ὅτι τοῖς διὰ ἀγάπην τι πεποιηκόσιν ἢ πεπονθόσιν· συγχωρήσωμεν πάντα τῇ ἀναστάσει.

<*II^{2}suppl. 10 / R cap. H 1, 4>

---

12 – 13 Is. 66, 5 **15** ***II^{2}suppl. 10** cf. *Sacra.* Liber II. *Supplementum* (Band VIII/8)

---

3 – 4 ***II^{2}1595** Ps. 117, 24$^{1-2}$ **7** ***II^{2}1596** Sir. 14, 14^1 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 86) **11 – 14** ***II^{2}1597** Gregorius Nazianzenus, *In S. Pascha et in tarditatem (Orat. 1)*, 1, 1–5 (ed. Bernardi, p. 72)

---

2 – 4 ***II^{2}1595** T cap. H 1, 3 (239rA[30–31]32–239rB1); *deest in* H^{III} R **6 – 7** ***II^{2}1596** T cap. H 1, 4 (239rB[1]2–3); *deest in* H^{III} R **9 – 14** ***II^{2}1597** T cap. H 1, 5 (239rB[5–7]8–19); R cap. H 1, 3; *deest in* H^{III}

***II^{2}1595** ριζʹ] *scripsi*, ρζιʹ T ***II^{2}1597** (a) T (b) Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ εἰς τὴν βραδυτῆτα R

---

11 δεξιᾶ T **12** περιπτυξόμεθα T **13** ὑμᾶς T **13 – 14** μὴ – πεπονθόσιν] *om.* R

Τίτλος β′ Περὶ ἡμέρας σκληρᾶς καὶ θλιβερᾶς, καὶ ὅτι χρὴ ἐκκλίνειν καὶ παραφυλάττεσθαι. II^{1} / K cap. H 2

*II^{2}1598 / T cap. H 2, 1

Ἀμὼς προφήτου·

Οὐαὶ οἱ ἐπιθυμοῦντες τὴν ἡμέραν κυρίου· ἱνατί αὕτη ὑμῖν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου; Καὶ αὐτή ἐστιν σκότος καὶ οὐ φῶς, ὃν τρόπον ἐὰν φύγῃ ἄνθρωπος ἐκ προσώπου λέοντος, καὶ ἐμπέσῃ αὐτῷ ἄρκος, καὶ εἰσπηδήσῃ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀπερ<ε>ίσῃ τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν τοῖχον, καὶ δάκῃ αὐτὸν ὄφις. Οὐχὶ σκότος ἡ ἡμέρα κυρίου καὶ οὐ φῶς, καὶ γνόφος οὐκ ἔχων φέγγος;

*II^{2}1599 / T cap. H 2, 2

Ἡσαΐου προφήτου·

Βάδιζε, λαός μου, εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖον σου, ἀπόκλεισον τὴν θύραν σου, ἀποκρύβηθι μικρόν, ὅσον ὅσον, ἕως ἂν παρέλθῃ ἡ ὀργὴ κυρίου.

---

5 – 10 ***II^{2}1598** Am. 5, 18–20 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 187–189) **13 – 15** ***II^{2}1599** Is. 26, 20 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 351)

---

1 – 2 Titlos T^{txt} (239rB21–24) R; *deest in* T$^{pin\ (lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **4 – 10** ***II^{2}1598** T cap. H 2, 1 (239rB[25]26–239vA7); *deest in* H^{III} R **12 – 15** ***II^{2}1599** T cap. H 2, 2 (239vA[7]8–14); R cap. H 2, 1; *deest in* H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* R^{pin} A$^{III\ pin}$ β′] *non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(α′ secund. ser.)* **1 – 2** καὶ^{2} – παραφυλάττεσθαι] *om.* R^{pin} **1** καὶ^{2}] *om.* R^{txt}

***II^{2}1598** προφήτου] *scripsi*, προφήτης T ***II^{2}1599** ἠσαΐου T προφήτου] *om.* R

---

8 εἰσπηδήσῃ] *scripsi*, εἰσπηδήσει T ἀπερείσῃ] *scripsi*, ἀπερίσει T **13** ταμίον σου T **15** κυρίου] *praem.* τοῦ T

*II^{2}1600 / T cap. H 2, 3

<***>

Οὐαὶ τοῖς ἀθετοῦσιν, οἱ ἀθετοῦντες τὸν νόμον· φόβος καὶ βόθυνος καὶ παγὶς ἐφ᾽ ὑμᾶς, τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἔσται ὁ φεύγων τὸν φόβον, ἐμπεσεῖται εἰς τὸν βόθυνον, ὁ δὲ ἐκβαίνων ἐκ τοῦ βοθύνου ἁλώσεται εἰς τὴν παγίδα.

II^{1}1017 / K cap. H 2, 1

*II^{2}1601 / T cap. H 2, 4

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἀπέστειλεν Ἐζεκίας πρὸς Ἡσαΐαν, λέγων· Δεήθητι κυρίου τοῦ θεοῦ σου περὶ ἡμῶν, ὅτι ἡμέρα θλίψεως καὶ ὀνειδισμοῦ καὶ ἐλεγμοῦ καὶ ὀργῆς ἡ σήμερον ἡμέρα, ὅτι ἥκει ἡ ὠδὶν τῇ τικτούσῃ, ἰσχὺν δὲ οὐκ ἔχει τοῦ τεκεῖν.

*II^{2}1602 / T cap. H 2, 5

Καὶ μεθ᾽ ἕτερα·

Ἐξῆλθεν ἄγγελος κυρίου καὶ ἀνεῖλεν ἐκ τῆς παρεμβολῆς τῶν Ἀσσυρίων ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδας.

---

3 – 6 ***II^{2}1600** Is. 24, 16–18 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 343–344) **9 – 12** ***II^{2}1601** Is. 37, 2–3 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 379–380) **15 – 16** ***II^{2}1602** Is. 37, 36 (deest apud Wahl, *Prophetenzitate*)

---

2 – 6 ***II^{2}1600** T cap. H 2, 3 (239vA15–25); R cap. H 2, 2; *deest in* H^{III} **8 – 12** ***II^{2}1601** T cap. H 2, 4 (239vA[26]27–239vB2); R cap. H 2, 3; *deest in* H^{III} **14 – 16** ***II^{2}1602** T cap. H 2, 5 (239vB[2]3–8); *deest in* H^{III} R

***II^{2}1600** (a) *s. a.* T (b) *s. d.* R

---

4 ἐπὶ – γῆς] *scripsi (LXX)*, ἐπι τὴν γὴν T, τὴν γῆν R **9** ἐζέκίας T **10** καὶ ἐλεγμοῦ] *om.* R **11** ἡμέρα] *om.* T$^{a.\,c.}$ ἥκει] ἤρκει R

*II^{2}1603 / T cap. H 2, 6

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Μὴ εἴπῃς· Τί ἐγένετο,
ὅτι αἱ ἡμέραι αἱ πρότεραι ἦσαν ἀγαθαὶ ὑπὲρ ταύτας;
ὅτι οὐκ ἐν σοφίᾳ ἐπηρώτησας περὶ τούτου.

*II^{2}1604 / T cap. H 2, 7

II^{1}1018 / K cap. H 2, 2

Τοῦ Σιράχ·

Ἐν ἡμέρᾳ κακῶν οὐ μνησθήσεται ἀγαθῶν.

*II^{2}1605 / T cap. H 2, 8

Δαυῒδ ἐν ψαλμῷ μθʹ·

Θῦσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως,
καὶ ἀπόδος τῷ ὑψίστῳ τὰς εὐχάς σου·
καὶ ἐπικάλεσαί με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου,
καὶ ἐξελοῦμαί σε καὶ <δο>ξάσεις με.

---

3 – 5 ***II^{2}1603** Eccle. 7, 10$^{1-3}$ (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 161) **8** ***II^{2}1604** Sir. 11, 25^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 79) **11 – 14** ***II^{2}1605** Ps. 49, 14^{1}–15^{2}

---

2 – 5 ***II^{2}1603** T cap. H 2, 6 (239vB[8]9–14); R cap. H 2, 4; *deest in* H^{III} **7 – 8** ***II^{2}1604** T cap. H 2, 7 (239vB[15]16–17); R cap. H 2, 5; *deest in* H^{III} **10 – 14** ***II^{2}1605** T cap. H 2, 8 (239vB[18]19–25); *deest in* H^{III} R *(vide autem lemma loci sequentis in R)*

***II^{2}1604** Τοῦ] *om.* R

---

5 ἐπηρώτησας] *scripsi*, ἐπερώτησας T R **8** μνησθήσονται R ἀγαθόν T **14** δοξάσεις με] *scripsi (LXX)*, ξάσεις με T

*II^{2}1606 / T cap. H 2, 9

Ἐν ψαλμῷ ος′·

Ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου τὸν θεὸν ἐξεζήτησα.

*II^{2}1607 / T cap. H 2, 10

Ἐν ψαλμῷ ριζ′·

Ἐκ θλίψεως ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον,
καὶ ἐπήκουσέν μου εἰς πλατυσμόν.

*II^{2}1608 / T cap. H 2, 11

Τῶν Παροιμιῶν·

Παραπορευομένης καταιγίδος, ἀφανίζεται ὁ ἀσεβής,
δίκαιος δὲ ἐκκλίνας σώζεται.

II^{1}1019 / K cap. H 2, 3

*II^{2}1609 / T cap. H 2, 12

Τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου, κεφαλαίου μθ′·

Μὴ μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον τὰ ἑαυτῆς μεριμνήσει· ἀρ<κ>ετὸν τῇ ἡμέ<ρᾳ> ἡ κακία αὐτῆς.

---

3 ***II^{2}1606** Ps. 76, 3^1 **6 – 7** ***II^{2}1607** Ps. 117, 5$^{1-2}$ **10 – 11** ***II^{2}1608** Prov. 10, 25$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 54) **14 – 15** ***II^{2}1609** Matth. 6, 34

---

2 – 3 ***II^{2}1606** T cap. H 2, 9 (239vB[26]27–28); R cap. H 2, 6; *deest in* H^{III} **5 – 7** ***II^{2}1607** T cap. H 2, 10 (239vB[29]30–33); R cap. H 2, 7; *deest in* H^{III} **9 – 11** ***II^{2}1608** T cap. H 2, 11 (239vB[33]34–240rA4); R cap. H 2, 8; *deest in* H^{III} **13 – 15** ***II^{2}1609** T cap. H 2, 12 (240rA[4]5–9); *deest in* H^{III} R

***II^{2}1606** (a) T (b) Ψαλμοῦ μθ′ R *(cf. locum praecedentem)* ***II^{2}1607** (a) T ριζ′] *scripsi*, ρζι′ *cod.* (b) Ψαλμοῦ ριζ′ R ***II^{2}1608** Τῶν] *om.* R

---

10 ἐμφανίζεται R **14** μεριμνήσητε] *scripsi (*II^1 *et NT)*, μεριμνήσεται T **15** ἀρετὸν T *(*κ *s. l. add. man. rec.)* ἡμέρᾳ] *scripsi (*II^1 *et NT)*, ἡμέ T

Στοιχεῖον Θ

Τίτλος α′ Περὶ θρασέων καὶ ἀνδρείων.

*II^{2}1610 / T cap. Θ 1, 1

Ἰησοῦ τοῦ Ναυΐ·

Εἶπεν Χαλὲβ πρὸς Ἰησοῦν· Ἰδοὺ ἐγώ εἰμι σήμερον υἱὸς πέντε καὶ ὀγδοήκοντα ἐτῶν· ἔτι εἰμὶ σήμερον ἰσχύων, ὡς ὅτε <ε>ἶδέν με Μωϋσῆς, ὡσαύτως ἰσχύω νῦν εἰς τὸν πόλεμον ἐξελθεῖν καὶ εἰσελθεῖν.

*II^{2}1611 / T cap. Θ 1, 2

Βασιλειῶν α′·

Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις συνάγουσιν ἀλλόφυλοι τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Ἰσραήλ, εἰς †σοχλὼ† τῆς Ἰουδαίας. Καὶ Σαοὺλ καὶ οἱ ἄνδρες Ἰσραὴλ συνάγονται καὶ παρεμβάλλουσιν ἐν τῇ κοιλάδι, καὶ αὐτοὶ παρατάσσονται εἰς πόλεμον ἐξεναντίας ἀλλοφύλων. Καὶ ἀλλόφυλοι ἵστανται ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐντεῦθεν, καὶ

---

5 ***II^{2}1610** Εἶπεν – Ἰησοῦν] cf. Ios. 14, 6 **5 – 8** Ἰδοὺ – εἰσελθεῖν] Ibid. 14, 10–11 (Wahl, *Josua-Text*, p. 20) **11 – 738, 13** ***II^{2}1611** I Reg. 17, 1–8 (Wahl, *1 Samuel-Text*, p. 62–64)

---

1 **Stoicheion** T (f. 240vA mg. sup.) A$^{III\ pin}$ R; *deest in* H^{III}A$^{III\ txt}$ **2** **Titlos** T^{txt} (240vA1–3) A$^{III\ pin}$ R (*cf. etiam* II suppl. / PML^{b} cap. Θ 14^{M} titlos); *deest in* T$^{pin\ (lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **4 – 8** ***II^{2}1610** T cap. Θ 1, 1 (240vA[3]5–13); *deest in* H^{III} R **10 – 738, 13** ***II^{2}1611** T cap. Θ 1, 2 (240vA[13]14–240vB34); R cap. Θ 1, 4; *deest in* H^{III}

---

1 Θ] θῆτα R, *add.* τοῦ γ′ βϊβλΐου A$^{III\ pin}$ **2** Τίτλος] *om.* A$^{III\ pin}$ α′] *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(α′ secund. ser.)* θρασέων] θαρσέων R^{txt}

***II^{2}1610** ἰησοῦ T ναυϊ T

---

5 ϊησοῦν T **6** *scripsi*, ἴδεν με T **7** ὡσαύτως] *scripsi (LXX)*, ὡς οὕτως T **11** ἀλλόφυλοι] *praem.* οἱ R **12** †σοχλὼ†] *cruces apposui*, *sic* R, ὀχόχ T, Σοκχὼθ *LXX* ϊουδαίας T **14** κοιλάδι αὐτοὶ· καὶ R **15 – 738, 1** ἐπὶ – ἵσταται] *om.* R

Ἰσραὴλ ἵσταται ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐντεῦθεν, καὶ ὁ αὐλὼν ἀναμέσον αὐτῶν. Καὶ ἐξῆλθεν ἀνὴρ δυνατὸς ἐκ τῆς παρατάξεως τῶν ἀλλοφύλων, Γολιὰθ ὄνομα αὐτῷ ἐκ Γέθ, ὕψος αὐτοῦ ἓξ πήχεων καὶ σπιθαμῆς· καὶ περικεφαλαίαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ θώρακα ἁλυσιδωτὸν αὐτὸς ἐνδεδυκώς, καὶ ὁ σταθμὸς τοῦ δόρατος αὐτοῦ πέντε χιλιάδες σίκλων χαλκοῦ· καὶ κνημίδες χαλκαῖ ἐπάνω τῶν σκελῶν αὐτοῦ, καὶ ἀσπὶς χαλκῆ ἀναμέσον τῶν ὤμων αὐτοῦ· καὶ ὁ κοντὸς αὐτοῦ ὡσεὶ μέσακλον ὑφαινόντων, καὶ ἡ λόγχη αὐτοῦ ἑξακοσίων σίκλων σιδήρου· καὶ ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ προεπορεύετο αὐτοῦ. Καὶ ἔστη, καὶ ἀνεβόησεν πρὸς τὴν παράταξιν Ἰσραήλ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί ἐκπορεύεσθε παρατάξασθαι <εἰς> πόλεμον ἐξεναντίας ἡμῶν; Οὐκ ἐγώ εἰμι ἀλλόφυλος καὶ ὑμεῖς Ἑβραῖοι τοῦ Σαούλ; Ἐκλέξασθε ἑαυτοῖς ἄνδρα καὶ καταβήτω <***>.

II suppl. 132 / PML^{b} cap. Θ 14^{M}, 6

<*II^{2}suppl. 11–15 / R cap. Θ 1, 1–3; 5–6>

14 ***II^{2}suppl. 11–15** cf. *Sacra.* Liber II. *Supplementum* (Band VIII/8)

1 ὁ] *s. l.* T   αὐλῶν R   **2** παρατάξεως] παρεμβολῆς R   **4 – 13** καὶ^{1} – καταβήτω] *om.* R   **4** περικεφαλαία *LXX*   **8** κοντὸς] *forsan supplendum* τοῦ δόρατος *(cf. LXX)*   **10** ἔστη] *scripsi (LXX)*, ἔστιν T   **11** εἰς] *supplevi (LXX)*, *om.* T   **12** ἀλλόφυλος] αλλό T *(*φυλος *in mg. supplev. man. rec.)*   ἐβραῖοι T   **13** καταβήτω] *hic desinit* T *(lacuna inter f. 240 et 241)*

Τίτλος β′ Περὶ θρασέων καὶ τολμηρῶν.

*II^{2}1612 / R cap. Θ 2, 1

Παροιμιῶν·

Σοφὸς φοβηθεὶς ἐξέκλινεν ἀπὸ κακοῦ,
ὁ δὲ ἄφρων ἐν αὐτῷ πεποιθώς, μίγνυται ἀνόμῳ.

*II^{2}1613 / R cap. Θ 2, 2

Τῶν αὐτῶν·

Πανοῦργος κακῶν ἐπερχομένων ἀπεκρύβη,
ἄφρονες δὲ ἐπελθόντες ζημίαν τίσουσιν.

*II^{2}1614 / R cap. Θ 2, 3

Τῶν αὐτῶν·

Θρασυκάρδιος ἐμπεσεῖται εἰς κακά.

---

4 – 5 ***II^{2}1612** Prov. 14, 16$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 71) **8 – 9** ***II^{2}1613** Prov. 27, 12$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 132) **12** ***II^{2}1614** Prov. 13, 17^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 68)

---

1 **Titlos** R (185r12) A$^{III\ pin}$ (*cf. etiam* II suppl. / PML^{b} cap. Θ 15^{M} titlos); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **3 – 5** ***II^{2}1612** R cap. Θ 2, 1 (185r[12]13–14); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 9** ***II^{2}1613** R cap. Θ 2, 2 (185r[14]14–15); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 12** ***II^{2}1614** R cap. Θ 2, 3 (185r[15]15–16); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* R^{pin} A$^{III\ pin}$

---

5 ἐν αὐτῷ] *sic* R, ἑαυτῷ *LXX*

*II^{2}1615 / R cap. Θ 2, 4

Ὠσηέ·

Ἠγάπησαν ἀτιμίαν ἐκ φρυάγματος αὐτῶν.

*II^{2}1616 / R cap. Θ 2, 5

Ἀμβακούμ·

Ἐξεδίκησας μετὰ δυνάμεως τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ἁμαρτωλῶν, τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τῇ αὐθαδείᾳ αὐτῶν.

*II^{2}1617 / R cap. Θ 2, 6

Σιράχ·

Ψυχὴ τολμηρὰ ἐξαρθήσεται.

*II^{2}1618 / R cap. Θ 2, 7

Τοῦ αὐτοῦ·

Οὐαὶ ὁ λέγων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Τίς με κατάξει ἐπὶ τὴν γῆν;

---

3 ***II^{2}1615** Os. 4, 18 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 155) **6 – 7** ***II^{2}1616** Hab. 3, 14 (codd. V *II*-86-407, ed. Ziegler, p. 274; Wahl, *Prophetenzitate*, p. 238 et 1108) **10** ***II^{2}1617** Sir. 19, 3^2 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 97) **13** ***II^{2}1618** Sir., re vera Abd. 3 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 221)

---

2 – 3 ***II^{2}1615** R cap. Θ 2, 4 (185r[16]16); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 7** ***II^{2}1616** R cap. Θ 2, 5 (185r[16]17–18); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 10** ***II^{2}1617** R cap. Θ 2, 6 (185r[18]18); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 13** ***II^{2}1618** R cap. Θ 2, 7 (185r[19]19); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

*II²1619 / R cap. Θ 2, 8

Τοῦ αὐτοῦ·

Μετὰ τολμηροῦ μὴ πορεύου ἐν ὁδῷ,
ἵνα μὴ βαρύνῃ τὰ κακά σου·
αὐτὸς γὰρ κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιήσει,
καὶ τῇ ἀφροσύνῃ αὐτοῦ συναπολῇ.

*II²1620 / R cap. Θ 2, 9

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὁ προπετὴς χείλεσι πτοήσει ἑαυτόν.

*II²1621 / R cap. Θ 2, 10

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ α′ στηλιτευτικοῦ·

Ποιεῖ περιβοήτους οὐ δεξιὰ πρᾶξις μόνον, ἀλλὰ καὶ κακία, νικῶσα πονηρῶν εὐδοκίμησιν.

---

12 – 13 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 1.11./11. (ed. Ihm, p. 10–11)

---

3 – 6 ***II²1619** Sir. 8, 15^{1-4} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 69) **9** ***II²1620** Sir., re vera Prov. 13, 3^{2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 65) **12 – 13** ***II²1621** GREGORIUS NAZIANZENUS, *Contra Iulianum imperatorem I (Orat. 4)*, 86, 23–25 (ed. Bernardi, p. 218)

---

2 – 6 ***II²1619** R cap. Θ 2, 8 (185r[20]20–21); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 9** ***II²1620** R cap. Θ 2, 9 (185r[21]22); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 13** ***II²1621** R cap. Θ 2, 10 (185r [22]23–24); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

6 συναπολῇ] *scripsi (LXX)*, συναπολεῖ R

*II^{2}1622 / R cap. Θ 2, 11

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἔνθα πλείων ὁ κίνδυνος, ὁμόσε χωρεῖν καὶ ὠθίζεσθαι, ἀλλὰ μὴ κατέχεσθαι <***>.

---

3 – 4 ***II^{2}1622** Gregorius Nazianzenus, *Contra Iulianum imperatorem II (Orat. 5)*, 8, 16–17 (ed. Bernardi, p. 306)

---

2 – 4 ***II^{2}1622** R cap. Θ 2, 11 (185r[24]24–25); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

4 κατέχεσθαι] θράσους *(sc.* ἐστὶν*) supplendum videtur (cf.* II suppl. *et ed.)*

Τίτλος γʹ Περὶ θεληματαρίων καὶ πεισματικῶν καὶ αὐταρέσκων, ὅτι βαρὺ τὸ πάθος.

*II²1623 / R cap. Θ 3, 1

Ἀπὸ τοῦ Δευτερονομίου·

Οὐ ποιήσετε πάντα, ἃ ὑμεῖς ποιεῖτε ὧδε σήμερον, ἕκαστος τὸ ἀρέσκον ἐναντίον αὐτοῦ.

*II²1624 / R cap. Θ 3, 2

Παροιμιῶν·

Ὁδοὶ ἀφρόνων ὀρθαὶ ἐνώπιον αὐτῶν.

*II²1625 / R cap. Θ 3, 3

Τῶν αὐτῶν·

Οὐ χρείαν ἔχει σοφίας, ἐνδεὴς φρενῶν·
μᾶλλον γὰρ ἄγεται οἰκείᾳ ἀφροσύνῃ.

---

12 – 13 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 53.6./60.6. (ed. Ihm, p. 853)

---

5 – 6 ***II²1623** Deut. 12, 8 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 127) **9** ***II²1624** Prov. 12, 15¹ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 63) **12 – 13** ***II²1625** Prov. 18, 2¹⁻² (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 90)

---

1 – 2 Titlos R (185r25–26) A^III pin (*cf. etiam* II suppl. / PML^b cap. Θ 16^M titlos); *deest in* T^(lac.) H^III A^III txt **4 – 6** ***II²1623** R cap. Θ 3, 1 (185r[26]27–28); *deest in* T^(lac.) H^III **8 – 9** ***II²1624** R cap. Θ 3, 2 (185r[28]28); *deest in* T^(lac.) H^III **11 – 13** ***II²1625** R cap. Θ 3, 3 (185r[28]29); *deest in* T^(lac.) H^III

---

1 Τίτλος] *om.* R^pin A^III pin γʹ] *propt. mg. resect. non liquet in* A^III pin *(γʹ secund. ser.)* καὶ²] *om.* R **2** ὅτι – πάθος] *om.* R^txt

*II^{2}1626 / R cap. Θ 3, 4

Ἡσαΐου·

Οὐαὶ οἱ συνετοὶ ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐνώπιον αὐτῶν ἐπιστήμονες.

*II^{2}1627 / R cap. Θ 3, 5

Τοῦ αὐτοῦ·

Πάντες ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἐξηκολούθησαν, ἕκαστος κατὰ τὸ αὐτό.

*II^{2}1628 / R cap. Θ 3, 6

Σιράχ·

Μὴ ἐξακολούθει τῇ ψυχῇ σου καὶ τῇ ἰσχύϊ σου
πορεύεσθαι ἐν ἐπιθυμίαις καρδίας σου.

*II^{2}1629 / R cap. Θ 3, 7

Τοῦ αὐτοῦ·

Μὴ ἐπάρῃς ἑαυτὸν ἐν βουλῇ ψυχῆς σου,
ἵνα μὴ διαρπαγῇ ὡς ταῦρος ἡ ψυχή σου·
καταφάγεται τὰ φῦλλα σου, καὶ τοὺς καρπούς σου ἀπολέσεις,
καὶ ἀφήσεις σεαυτὸν ὡς ξύλον ξηρόν.

---

3 ***II^{2}1626** Is. 5, 21 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 307) **6 – 7** ***II^{2}1627** Is. 56, 11 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 444) **10 – 11** ***II^{2}1628** Sir. 5, 2$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 56) **14 – 17** ***II^{2}1629** Sir. 6, 2^{1}–3^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 59)

---

2 – 3 ***II^{2}1626** R cap. Θ 3, 4 (185r[30]30); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 7** ***II^{2}1627** R cap. Θ 3, 5 (185r[30]31); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 11** ***II^{2}1628** R cap. Θ 3, 6 (185r[31]32–33); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 17** ***II^{2}1629** R cap. Θ 3, 7 (185r[33]33–35); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

11 καρδίας σου] *scripsi (LXX)*, καρδίαις σου R **16** φῦλλα] *sic acc.* R

*II^{2}1630 / R cap. Θ 3, 8

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, εἰς τὸν Ἡσαΐαν·

Πεφύκαμεν, οἱ ἄνθρωποι, ἅπερ ἂν ἑλώμεθα ἑκόντες, κἂν ἐπίπονα ᾖ, καταδέχεσθαι.

*II^{2}1631 / R cap. Θ 3, 9

Τοῦ Θεολόγου·

<***> εὔκολον πρὸς ἀπάτην τὸ πρὸς ἡδονὴν ἅπαν <***>.

*II^{2}1632 / R cap. Θ 3, 10

Φίλωνος·

Οὐ ποιήσετε, φησὶν ὁ Νομοθέτης, *πάντα, ὅσα ὑμεῖς ποιεῖτε ὧδε σήμερον, ἕκαστος τὸ εὐάρεστον ἐναντίον αὐτοῦ*, μονονουχὶ βοῶν ὅτι πάντα τὰ κακὰ ἡ φιλαυτία δημιουργεῖ, ἣν ὡς ἀνίερον ἐκθυτέον τῆς διανοίας.

---

10 – 11 Deut. 12, 8

---

3 – 4 *II^{2}1630 (Ps.-)Basilius Caesariensis, *Enarratio in prophetam Isaiam*, VI, 184 (PG 30, 429, 37–38) **7** *II^{2}1631 Gregorius Nazianzenus, *Contra Iulianum imperatorem II (Orat. 5)*, 4, 1–2 (ed. Bernardi, p. 298) **10 – 13** *II^{2}1632 Philo Iudaeus, locus non repertus; Mangey 661.9; Harris 100.3; Royse 176.63

---

2 – 4 *II^{2}1630 R cap. Θ 3, 8 (185r[35]36); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 7** *II^{2}1631 R cap. Θ 3, 9 (185r[37]37); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 13** *II^{2}1632 R cap. Θ 3, 10 (185r[37]37–40); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

7 εὔκολον – ἅπαν] *initium finisque Gregorii sententiae omissa videntur (quae enim supersunt ad huius capitis titulum non spectant); forsan textus Gregorii ab* Ἐπεὶ δὲ ταῦτα *usque ad* ἐταλαιπώρουν *(*4, 1–4*) allatus erat* **12** ὅτι] ὁ R$^{a. c.}$ **12 – 13** ἐκθυτέον] *sic* R$^{ut\ videtur}$ *(cf.* *II^{2}381 / T cap. A 23, 15*)*

II^{1} / K cap. Θ 6

Τίτλος δʹ Περὶ τοῦ μὴ θαρρῆσαι, μὴ δὲ ἐμπιστεῦσαι ἑκάστῳ τὰ καθ’ ἑαυτούς.

II^{1}1108 / K cap. Θ 6, 1

*II^{2}1633 / R cap. Θ 4, 1

Μιχαίου·

Μὴ καταπιστεύσητε ἐν φίλοις, μὴ δὲ ἐλπίζετε ἐπὶ ἡγουμένοις, ἀπὸ τῆς συγκοίτου σου φύλαξαι τοῦ ἀναθέσθαι αὐτῇ τί [ποιῶν]· διότι υἱὸς ἀτιμάζει πατέρα, καὶ θυγάτηρ ἔσται ἐπὶ μητέρα αὐτῆς, νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς· ἐχθροὶ ἀνδρὸς οἱ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

II^{1}1109 / K cap. Θ 6, 2

*II^{2}1634 / R cap. Θ 4, 2

Ἱερεμίου·

Ἕκαστος ἀπὸ τοῦ πλησίον φυλάξασθε, καὶ ἐπὶ ἀδελφοῖς ἑαυτῶν μὴ πεποίθατε, ὅτι πᾶς ἀδελφὸς πτέρνῃ πτερνιεῖ, καὶ πᾶς φίλος δολίως πορεύεται· ἕκαστος κατὰ τοῦ πλησίον καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ παίζετε. Ἀλήθειαν οὐ μὴ λαλήσουσι· μεμάθηκε γὰρ ἡ γλῶσσα αὐτῶν λαλεῖν ψευδῆ.

---

5 – 8 ***II^{2}1633** Mich. 7, 5 – 6 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 209 – 210) **11 – 15** ***II^{2}1634** Ier. 9, 4 – 5 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 516 – 517)

---

1 – 2 Titlos R (185r41) A$^{III\ pin}$; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **4 – 8** ***II^{2}1633** R cap. Θ 4, 1 (185v[1]1–4); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 15** ***II^{2}1634** R cap. Θ 4, 2 (185v[4]4 – 8); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* A$^{III\ pin}$ R^{pin} δʹ] *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(*δʹ *secund. ser.)* **1 – 2** ἐμπιστεῦσαι – ἑαυτούς] ἐμπιστεῦσαι τινί, ὡς ἔτυχε (*cf.* PML^{b} cap. Θ 1 [II^{1} / K cap. Θ 6 titlos (c)]) A$^{III\ pin}$

---

6 ποιῶν] *delevi (LXX)* **7** ἔσται] *sic* R **8** αὐτοῦ] *scripsi (LXX)*, αὐτῶν R **11** ἀδελφοῖς] *scripsi (LXX)*, ἀδελφῶν R

*II^{2}1635 / R cap. Θ 4, 3

Παροιμιῶν·

Εἰς ὦτα ἄφρονος, μηδὲν λέγε.

*II^{2}1636 / R cap. Θ 4, 4

Τῶν αὐτῶν·

Οὐ πάντα πᾶσιν ἐν πίστει εὐδοκιμεῖται.

*II^{2}1637 / R cap. Θ 4, 5

II^{1}1110 / K cap. Θ 6, 3

Σιράχ·

Παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ ἔκφαινε καρδίαν σου,
καὶ μὴ ἀναφερέτω σοι χάριν.

*II^{2}1638 / R cap. Θ 4, 6

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν σου διαχωρίσθητι,
καὶ ἀπὸ τῶν φίλων σου πρόσεχε.

---

3 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 15.3./3. (ed. Ihm, p. 356)

---

3 ***II^{2}1635** Prov. 23, 9^1 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 109) **6** ***II^{2}1636** Prov., re vera Sir. 41, 16^3 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 161) **9 – 10** ***II^{2}1637** Sir. 8, 19$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 69) **13 – 14** ***II^{2}1638** Sir. 6, 13$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 60)

---

2 – 3 ***II^{2}1635** R cap. Θ 4, 3 (185v[8]8); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 6** ***II^{2}1636** R cap. Θ 4, 4 (185v[8]9); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 10** ***II^{2}1637** R cap. Θ 4, 5 (185v[9]9–10); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 14** ***II^{2}1638** R cap. Θ 4, 6 (185v[10]10–11); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

*II^{2}1639 / R cap. Θ 4, 7

Τοῦ αὐτοῦ·

Μὴ πάντα ἄνθρωπον εἴσαγε εἰς τὸν οἶκον σου·
πολλὰ γὰρ τὰ ἔνεδρα τοῦ διαβόλου.
Πέρδιξ θηρευτὴς ἐν καρτάλλῳ, οὕτω καρδία ὑπερηφάνου,
καὶ ὡς ὁ κατάσκοπος ἐπιβλέπει πτῶσιν·
τὰ γὰρ ἀγαθὰ εἰς κακὰ μεταστρέφων ἐνεδρεύει.
Πρόσεχε ἀπὸ κακούργου – πονηρὰ γὰρ τεκταίνει –,
μήπως μῶμον εἰς τὸν αἰῶνα δῷ σοι.
Ἐνοίκισον ἀλλότριον, καὶ διαστρέψει σε ἐν ταραχῇ,
καὶ ἀπαλλοτριώσει <σε> τῶν ἰδίων σου.

*II^{2}1640 / R cap. Θ 4, 8

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἀδελφῷ καὶ γυναικὶ καὶ φίλῳ
μὴ δῷς ἐξουσίαν ἐπὶ σὲ ἐν ζωῇ σου,
καὶ μὴ δῷς ἑτέρῳ τὰ χρήματά σου,
ἵνα μὴ μεταμεληθῇς περὶ αὐτῶν.
Ἕως οὗ ζῇς καὶ πνοὴ ἐν σοί,
μὴ ἀλλάξῃς σεαυτὸν πάσῃ σαρκί·
κρεῖσσον γὰρ ἐστὶ τὰ τέκνα δεηθῆναι σοῦ
ἢ σὲ ἐμβλέπειν εἰς χεῖρας υἱῶν σου.
Μὴ δῷς μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου.
Ἐν ἡμέρᾳ συντελείας ἡμερῶν ζωῆς σου
καὶ ἐν καιρῷ τελευτῆς διάδος κληρονομίαν σου.

---

3 – 7 ***II^{2}1639** Μὴ – ἐνεδρεύει] Sir. 11, 29^1–31^1 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 79) **8 – 11** Πρόσεχε – σου] Ibid. 11, 33^1–34^2 (Wahl, p. 79–80) **14 – 21** ***II^{2}1640** Ἀδελφῷ – σου] Sir. 30, 28^1–30^2 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 120) **22 – 24** Μὴ – σου] Ibid. 30, 31^2–32^2 (Wahl, p. 120)

---

2 – 11 ***II^{2}1639** R cap. Θ 4, 7 (185v[11]11–16); *deest in* T$^{(\text{lac.})}$ H^{III} **13 – 24** ***II^{2}1640** R cap. Θ 4, 8 (185v[16]17–22); *deest in* T$^{(\text{lac.})}$ H^{III}

---

8 τεκταίνει] *scripsi*, τεκτήνει R **11** ἀπαλλοτριώσει σε] *scripsi (cf.* *II^{2}2048 / PML^{b} cap. Ο 1, 9 *et LXX)*, ἀπαλλοτρίωσαι R

*II^{2}1641 / R cap. Θ 4, 9

Τοῦ αὐτοῦ·

Μὴ πιστεύσῃς τῷ ἐχθρῷ σου εἰς τὸν αἰῶνα·
ὡς γὰρ ὁ χαλκὸς ἰοῦται, οὕτως καὶ ἡ πονηρία αὐτοῦ·
καὶ ἐὰν ταπεινωθῇ καὶ πορεύεται συγκεκυφώς,
ἐπίστησον τὴν ψυχήν σου, καὶ φύλαξαι ἀπ᾽ αὐτοῦ.

*II^{2}1642 / R cap. Θ 4, 10

II^{1}1110 / K cap. Θ 6, 3

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἐνώπιον ἀλλοτρίου μὴ ποιήσῃς κρυπτόν·
οὐ γὰρ οἶδας τί τέξεται.

---

3 – 6 ***II^{2}1641** Sir. 12, 10^{1}–11^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 81) **9 – 10** ***II^{2}1642** Sir. 8, 18^{1-2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 69)

---

2 – 6 ***II^{2}1641** R cap. Θ 4, 9 (185v[22]22–24); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 10** ***II^{2}1642** R cap. Θ 4, 10 (185v[24]25); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

5 πορεύεται] *sic* R

Στοιχεῖον Ι

II^{1} / K cap. I 2

Τίτλος α′ Περὶ ἰσότητος, ὅτι ἡ ἰσότης φιλαδελφίας ἐστὶ μήτηρ καὶ τροφός, ἔν τε τοῖς πνευματικοῖς ἔν τε τοῖς σαρκικοῖς ἑκάστῳ τὰ πρὸς ἀξίαν νέμουσα.

<*II^{2}suppl. 16 / R cap. I 1, 1>

*II^{2}1643 / T cap. I 1, 1

<***>

<***> εἰς δικαίωμα τῷ Ἰσραὴλ ἕως τῆς σήμερον.

II^{1}1170 / K cap. I 2, 1

*II^{2}1644 / T cap. I 1, 2

Δαυῒδ ἐν ψαλμῷ ιζ′·

Μετὰ ὁσίου ὅσιος ἔσῃ,
καὶ μετὰ ἀνδρὸς ἀθώου ἀθῶος ἔσῃ,

---

5 ***II^{2}suppl. 16** cf. *Sacra.* Liber II. *Supplementum* (Band VIII/8)

---

8 *II^{2}1643 I Reg. 30, 25 (Wahl, *1 Samuel-Text*, p. 80) **11 – 751, 2 *II^{2}1644** Ps. 17, 26^{1}–27^{2}

---

1 Stoicheion A$^{\text{III pin}}$ (16r16) R; *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}A$^{\text{III txt}}$ **2 – 4 Titlos** A$^{\text{III pin}}$ (16r17–18) R (*cf.* PML^{b} cap. I 1 titlos [II^{1} / K cap. I 2 titlos (c)]); *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}A$^{\text{III txt}}$ **7 – 8 *II^{2}1643** T cap. I 1, 1 (249rA1–2); *deest in* H^{III} R **10 – 751, 2 *II^{2}1644** T cap. I 1, 2 (249rA[2–3]4–9); R cap. I, 1, 2; *deest in* H^{III}

---

1 Ι] ἰῶτα R, *add.* τοῦ γ′ βι$^{\beta\lambda}$ A$^{\text{III pin}}$ **2** Τίτλος] *om.* A$^{\text{III pin}}$ α′] *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{\text{III pin}}$ *(α′ secund. ser.)* **3** ἔν^{2} – σαρκικοῖς] *om.* A$^{\text{III pin}}$ **3 – 4** ἑκάστῳ – νέμουσα] *om.* R

***II^{2}1643** *lemma deest in* T *(lacuna inter f. 248 et 249)* ***II^{2}1644** (a) T ιζ′] *scripsi*, ζι′ T (b) Ψαλμοῦ ιζ′ R

---

8 εἰς] *loci initium periit in* T *(lacuna inter f. 248 et 249)* **12 – 751, 2** καὶ – στρεβλοῦ] ἕως R

καὶ μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς ἔσῃ,
καὶ μετὰ στρεβλοῦ διαστρέψεις.

*II^{2}1645 / T cap. I 1, 3 II^{1}1171 / K cap. I 2, 2

Τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου, κεφαλαίου <σκγʹ>·

Εἶπεν ὁ κύριος· Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ.

*II^{2}1646 / T cap. I 1, 4 II^{1}1172 / K cap. I 2, 3

Τοῦ Ἀποστόλου, ἐκ τῆς [εκ της] πρὸς Ῥωμαίους·

Ἀπόδοτε πᾶσιν τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμήν, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον.

*II^{2}1647 / T cap. I 1, 5

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς πρὸς Ἐφεσίους·

…ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν.

---

5 – 6 ***II^{2}1645** Matth. 22, 21 **9 – 10** ***II^{2}1646** Rom. 13, 7 **13 – 14** ***II^{2}1647** Eph. 4, 4

---

4 – 6 ***II^{2}1645** T cap. I 1, 3 (249rA[9]10–12); *deest in* H^{III} R **8 – 10** ***II^{2}1646** T cap. I 1, 4 (249rA[12–13]14–19); *deest in* H^{III} R **12 – 14** ***II^{2}1647** T cap. I 1, 5 (249rA[19–20]21–24); R cap. I 1, 3; *deest in* H^{III}

***II^{2}1645** σκγʹ] *supplevi (cf.* II^{1}1171 / K cap. I 2, 2*)* ***II^{2}1646** εκ της] *delevi* ***II^{2}1647** Τοῦ – τῆς] *om.* R εφεσίους T

---

9 ἀπόδωτε T τὸ] *s. l.* T **13** καὶ^2] *om.* R **14** κλήσεως ὑμῶν] πίστεως ἡμῶν T

*II^{2}1648 / T cap. I 1, 6

Τῶν Πράξεων·

Τῶν δὲ μαθητῶν ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία, καὶ οὐδεὶς τῶν ὑπαρχόντων ἔλεγέν τι ἴδιον εἶναι, ἀλλ’ ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά, καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ ἐμέριζον αὐτά, καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν.

*II^{2}1649 / T cap. I 1, 7

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τῆς Ἑξαημέρου·

Δίκαιόν ἐστιν τοῖς γονεῦσιν [ἵνα], ὥσπερ ἐξ ἴσου μεταδεδώκασιν ἑκάστῳ τῶν τέκνων τοῦ εἶναι, οὕτω καὶ τὰς πρὸς τὸ ζῆν ἀφορμὰς ἴσως αὐτοῖς καὶ ὁμοτίμως παρέχειν.

II^{1}1173 / K cap. I 2, 4

*II^{2}1650 / T cap. I 1, 8

Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου·

Οὐχ’ ἁπλῶς ὁ ἀγωνοθέτης τοῖς ἐθέλουσι τῶν ἀθλητῶν τὰς ἐξαιρέτους χαρίζεται τιμάς, ἀναλόγως δὲ μᾶλλον ταῖς τῶν ἀθλητῶν εὐδοκιμήσεσι διανέμει τὰ γέρα.

---

3 – 4 ***II^{2}1648** Τῶν – κοινά] Act. 4, 32 **4 – 6** καὶ – εἶχεν] Ibid. 2, 45 **9 – 11** ***II^{2}1649** BASILIUS CAESARIENSIS, *Homiliae in Hexaemeron*, VIII, 6 (ed. Mendieta†/Rudberg, p. 138, 18–20) **14 – 16** ***II^{2}1650** CYRILLUS ALEXANDRINUS, *Contra Iulianum imperatorem*, XII, locus non repertus (fr. 11, ed. Kinzig/Brüggemann, p. 768)

---

2 – 6 ***II^{2}1648** T cap. I 1, 6 (249rA[25]26–249rB1); R cap. I 1, 4; *deest in* H^{III} **8 – 11** ***II^{2}1649** T cap. I 1, 7 (249rB[2–3]4–11); R cap. I 1, 5; *deest in* H^{III} **13 – 16** ***II^{2}1650** T cap. I 1, 8 (249rB[12]13–20); R cap. I 1, 9; *deest in* H^{III}

***II^{2}1648** Τῶν] *om.* R ***II^{2}1649** ἐκ] *om.* R ***II^{2}1650** Τοῦ ἁγίου] *om.* T

---

3 ἡ^{1}] *om.* R ἡ^{2}] *om.* R οὐδεὶς] *add.* τί R **4** ἔλεγέν τι] ἔλεγεν R **5** κτήματα] κτίσματα R **9** δίκαιον ἐστὶ R ἵνα] *delevi (ed.)* παρμεταδεδωκασην T$^{a.\,c.}$, μεταδεδωκασην T$^{p.\,c.}$ *(litteris* παρ- *erasis)*, μετέδωκαν R **11** παρέχουσϊν R **14** θέλουσι R **16** γέρα] ἔργα R

*II^{2}1651 / T cap. I 1, 9

Φίλωνος, ἐκ τοῦ περὶ μέθης·

Ὥσπερ τῶν τελειοτάτων ἀγαθῶν τὸ ἰσόμετρον αἴτιον, οὕτω τῶν μεγίστων κακῶν ἀμετρία, τὸν ὠφελιμώτατον λύουσα θεσμὸν τῆς ἰσότητος.

*II^{2}1652 / T cap. I 1, 10

Τοῦ αὐτοῦ·

Τὸ ἄνισον λυπηρὸν καὶ διαστατικόν, ὥσπερ καὶ τὸ ἴσον ἄλυπον καὶ συνδετικὸν εἰς φιλίαν.

*II^{2}1653 / T cap. I 1, 11 **II^{1}1174 / K cap. I 2, 5**

Τοῦ αὐτοῦ·

Τὸ νέμειν ἴσα τοῖς ἀνίσοις, τῆς μεγίστης ἐστὶν ἀδικίας.

*II^{2}1654 / T cap. I 1, 12 **II^{1}1179 / K cap. I 2, 10**

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἰσότης πηγὴ δικαιοσύνης.

---

3 – 5 ***II^{2}1651** PHILO IUDAEUS, *De ebrietate II*, Fr. 7 (ed. Wendland, p. 24); Royse 179.124 **8 – 9** ***II^{2}1652** PHILO IUDAEUS, *De ebrietate II*, Fr. 8 (ed. Wendland, p. 24); Royse 177.90 **12** ***II^{2}1653** PHILO IUDAEUS, re vera CYRILLUS ALEXANDRINUS, *Contra Iulianum imperatorem*, XII (?), locus non repertus (fr. 12, ed. Kinzig/Brüggemann, p. 769) **15** ***II^{2}1654** PHILO IUDAEUS, *Legatio ad Gaium*, 85 (ed. Reiter, p. 171, 18–19)

---

2 – 5 ***II^{2}1651** T cap. I 1, 9 (249rB[21]22–28); R cap. I 1, 6; *deest in* H^{III} **7 – 9** ***II^{2}1652** T cap. I 1, 10 (249rB[29]30–33); R cap. I 1, 7; *deest in* H^{III} **11 – 12** ***II^{2}1653** T cap. I 1, 11 (249rB[33]34–249vA2); *deest in* H^{III} R **14 – 15** ***II^{2}1654** T cap. I 1, 12 (249vA[2]3–4); *deest in* H^{III} R

***II^{2}1651** ἐκ – μέθης] *om.* R ***II^{2}1652** αὐτοῦ] *add.* περὶ μέθης R

---

4 τῆς] *om.* R **8** ἶσον R **9** καὶ] *s. l.* T φιλίαν] ὠφέλειαν R

*II^{2}1655 / T cap. I 1, 13

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῶν ἐν Ἐξόδῳ ζητημάτων·

Τὸ εὔνομον καὶ τὸ ἴσον εἰρήνης σπέρματα καὶ σωτηρίας αἴτια καὶ τῆς εἰς ἅπαν διαμονῆς· ἀνισότης δὲ καὶ πλεονεξία ὁρμητήρια πολέμου καὶ λυτικὰ τῶν ὄντων.

II^{1}suppl. 321 / V cap. I 4, 7

*II^{2}1656 / T cap. I 1, 14

Ἰωσήππου·

Τὸ μηδένα ἀδικεῖν, ἀλλ’ ἰσότητι τιμᾶν, ἰσχυρὰ δύναμις.

II^{1}1176 / K cap. I 2, 7

*II^{2}1657 / T cap. I 1, 15

Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου·

Πᾶν τὸ ἄνισον ἀγάπης ἀλλότριον.

---

3 – 5 ***II^{2}1655** PHILO IUDAEUS, *Quaestiones in Exodum*, II. 64 (ed. Petit, p. 274) **8** ***II^{2}1656** FLAVIUS IOSEPHUS, *Antiquitates Iudaicae*, XII, 291 (ed. Niese, III, p. 122, 15–16) **11** ***II^{2}1657** ISIDORUS PELUSIOTA, *Epistulae*, locus non repertus

---

2 – 5 ***II^{2}1655** T cap. I 1, 13 (249vA[4–5]6–13); R cap. I 1, 8; *deest in* H^{III} **7 – 8** ***II^{2}1656** T cap. I 1, 14 (249vA[14]15–17); *deest in* H^{III} R **10 – 11** ***II^{2}1657** T cap. I 1, 15 (249vA[18]19–20); R cap. I, 1, 10; *deest in* H^{III}

***II^{2}1655** ἐκ – ζητημάτων] *om.* R ***II^{2}1656** ϊωσήππου T ***II^{2}1657** (a) T ϊσηδόρου *cod.* πιλουσιώτου *cod.* (b) Τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου R

---

3 ἶσον R σπέρμα R **4** ἅπαν] *ed. Petit (e Vat. gr. 379)*, ἅπαντα R, ἅπατα T **8** ἀλλ’ – τιμᾶν] *desunt in ed.*

Τίτλος β′ Περὶ ἱματισμοῦ καὶ ἐνδυμενίας, καὶ ὅτι οὐ δεῖ ἱματισμῷ πολυτελεῖ κεχρῆσθαι. II^{1} / K cap. I 3

*II^{2}1658 / T cap. I 2, 1 II^{1}1180 / K cap. I 3, 1

Ἀπὸ τῆς Γενέσεως·

Ἐποίησεν ὁ θεὸς τῷ Ἀδὰμ καὶ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ χιτῶνας δερματίνους, καὶ ἐνέδυσεν αὐτούς.

*II^{2}1659 / T cap. I 2, 2

Σχόλιον·

Ἀντὶ τῶν *περιζωμάτων* δηλονότι, ὧν ἑαυτοῖς κατέρραψαν καὶ κατεσκέπασαν τὰ εἰς ἀσχημοσύνην λογισθέντα αὐτοῖς μέλη τοῦ σώματος, οἱ δερμάτινοι ἐδόθησαν πρὸ<ς> σκέπην τῆς σαρκὸς καὶ ῥυθμὸν καταστάσεως βίου *χιτῶνες*, ἵνα μὴ ὡς τὰ κτήνη γυμνοὶ βιώσωσιν.

---

9 – 13 Ἀντὶ – βιώσωσιν] cf. *Scholion in Gen. 2, 21–24* (II^{1}7 / K cap. A 1, 7) **9** περιζωμάτων] Gen. 3, 7 **12** χιτῶνες] Ibid. 3, 21

---

5 – 6 ***II^{2}1658** Gen. 3, 21 **9 – 13** ***II^{2}1659** *Scholion in Gen. 3, 21*

---

1 – 2 Titlos T^{txt} (249vA22–26) A$^{III\ pin}$ R (*cf.* PML^{b} cap. I 2 titlos [II^{1} / K cap. I 3 titlos (c)]); *deest in* T$^{pin\ (lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **4 – 6** ***II^{2}1658** T cap. I 2, 1 (249vA[26]27–30); R cap. I 2, 1; *deest in* H^{III} **8 – 13** ***II^{2}1659** T cap. I 2, 2 (249vA[mg]31–249vB11); *deest in* H^{III} R

---

1 Τίτλος] *om.* A$^{III\ pin}$ R^{pin} β′] *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(*β′ *secund. ser.)* καὶ ἐνδυμενίας] *om.* R **2** κεχρῆσθαι] καὶ χρεῖσθαι T^{txt}, χρῆσθαι A$^{III\ pin\ p.\ c.\ ut\ videtur}$

***II^{2}1658** Ἀπὸ τῆς] *om.* R

---

5 καὶ – αὐτοῦ] *post* δερματίνους *transpos.* R **11** πρὸς σκέπην] *scripsi*, προσκέπην T

II^{1}1181 / K cap. I 3, 2

*II^{2}1660 / T cap. I 2, 3

Ἀπὸ τοῦ Λευϊτικοῦ·

Ἐνδύσεται ὁ ἱερεὺς χιτῶνα λινοῦν, καὶ περισκελὲς λινοῦν ἐνδύσεται περὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ.

II^{1}1183 / K cap. I 3, 4

*II^{2}1661 / T cap. I 2, 4

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἱμάτιον ἐκ δύο ὑφασμένον κίβδηλον οὐκ ἐπιβαλεῖς σεαυτῷ.

II^{1}1184 / K cap. I 3, 5

*II^{2}1662 / T cap. I 2, 5

Ἀπὸ τοῦ Δευτερονομίου·

Οὐκ ἔσται σκεύη ἀνδρὸς ἐπὶ γυναικί, οὐδὲ μὴ ἐνδύσηται ἀνὴρ στολὴν γυναικείαν, ὅτι βδέλυγμά ἐστιν κυρίῳ τῷ θεῷ σου πᾶς ποιῶν ταῦτα.

II^{1}1185 / K cap. I 3, 6

*II^{2}1663 / T cap. I 2, 6

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Οὐκ ἐνδύσῃ κίβδηλον, ἔρια καὶ λίνον ἐπιτοαυτό.

---

3 – 4 ***II^{2}1660** Lev. 6, 10 **7** ***II^{2}1661** Lev. 19, 19 **10 – 12** ***II^{2}1662** Deut. 22, 5 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 137) **15** ***II^{2}1663** Deut. 22, 11 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 138)

---

2 – 4 ***II^{2}1660** T cap. I 2, 3 (249vB[11]12–16); R cap. I 2, 2; *deest in* H^{III} **6 – 7** ***II^{2}1661** T cap. I 2, 4 (249vB[16]17–19); R cap. I 2, 3; *deest in* H^{III} **9 – 12** ***II^{2}1662** T cap. I 2, 5 (249vB[20]21–27); R cap. I 2, 4; *deest in* H^{III} **14 – 15** ***II^{2}1663** T cap. I 2, 6 (249vB[27]29–30); *deest in* H^{III} R

***II^{2}1660** Ἀπὸ τοῦ] *om.* R ***II^{2}1661** (a) T (b) *s. d.* R ***II^{2}1662** Ἀπὸ τοῦ] *om.* R

---

7 επιβαλλεις ἑαὐτῶι T **11** βδέλυγμά ἐστιν] βδέλυγμα ἐστὶ R

*II^{2}1664 / T cap. I 2, 7

II^{1}1186 / K cap. I 3, 7

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Ἐν παντὶ καιρῷ ἔστωσαν τὰ ἱμάτιά σου λευκά.

*II^{2}1665 / T cap. I 2, 8

II^{1}1188 / K cap. I 3, 9

Τοῦ Σιράχ·

Ἐν περιβολῇ ἱματίων μὴ καυχήσῃ.

<*II^{2}suppl. 17 / R cap. I 2, 7>

II^{1}1187 / K cap. I 3, 8

*II^{2}1666 / T cap. I 2, 9

II^{1}1189 / K cap. I 3, 10

Τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου, κεφαλαίου θʹ·

Εἶχεν δὲ ὁ Ἰωάννης τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ.

---

7 ***II^{2}suppl. 17** cf. *Sacra.* Liber II. *Supplementum* (Band VIII/8)

---

3 ***II^{2}1664** Eccle. 9, 8^1 (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 166) **6** ***II^{2}1665** Sir. 11, 4^1 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 76) **10 – 11** ***II^{2}1666** Matth. 3, 4

---

2 – 3 ***II^{2}1664** T cap. I 2, 7 (249vB[30]31–33); R cap. I 2, 5; *deest in* H^{III} **5 – 6** ***II^{2}1665** T cap. I 2, 8 (249vB[33]34–250rA1); R cap. I 2, 6; *deest in* H^{III} **9 – 11** ***II^{2}1666** T cap. I 2, 9 (250rA[1–2]3–7); *deest in* H^{III} R

***II^{2}1664** (a) T (b) Σιράχ, οὐ τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ R ***II^{2}1665** Τοῦ] *om.* R

---

10 ϊωάννης T

II^{1}1190 / K cap. I 3, 11

*II^{2}1667 / T cap. I 2, 10

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τῶν κανονικῶν διατάξεων·

Τὸν σκοπὸν τῆς χρήσεως τοῦ ἐνδύματος ὑπέβαλεν ἡμῖν ὁ Ἀπόστολος διὰ μιᾶς λέξεως, εἰπών· *Ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα*, ὡς τῆς σκέπης ἡμῶν προσδεομένων μόνης, οὐκέτι μέντοι καὶ τῆς ποικιλίας τοῦ ἀπ' αὐτῆς καλλωπισμοῦ, εἰς τὴν ἀπηγορευμένην περπερίαν ἐκπιπτόντων, ἵνα μή τι χεῖρον λέγω. Ταῦτα γὰρ ὕστερον ἐπεισήχθη διὰ τῆς περιέργου ματαιοτεχνίας. Δηλοῖ δὲ καὶ ἡ πρώτη τῶν σκεπασμάτων χρῆσις, ἣν αὐτὸς ὁ θεὸς τοῖς ἐπιδεηθεῖσιν δέδωκεν· *Ἐποίησεν* γὰρ αὐτοῖς *ὁ θεὸς χιτῶνας δερματίνους*. Πρὸς γὰρ τὴν τῶν ἀσχημόνων ἐπικάλυψιν ἐξήρκει καὶ ἡ τοιαύτη τῶν χιτώνων χρῆσις. Ἐπειδὴ δὲ ἕτερος σκοπὸς συνεισέρχεται, τοῦ θάλπεσθαι διὰ τῶν σκεπασμάτων, ἀνάγκη ἀμφοτέρων ἐστοχασμένην τὴν χρῆσιν εἶναι, τοῦ τε περιστέλλειν ἡμῶν τὰ ἀσχήμονα καὶ τοῦ ἀλεξήματα εἶναι πρὸς τὴν τῶν ἀέρων βλάβην.

II^{1}1191 / K cap. I 3, 12

*II^{2}1668 / T cap. I 2, 11

Τοῦ αὐτοῦ·

Τῆς χρήσεως τὸ μέτρον ἡ ἀπαραίτητος ἀνάγκη τῆς χρείας· ἡ δὲ ὑπὲρ τὴν χρείαν, πλεονεξίας ἢ φιληδονίας ἢ κενοδοξίας ἔχει τὴν νόσον.

---

4 – 5 I Tim. 6, 8 **10 – 11** Gen. 3, 21

---

3 – 16 ***II^{2}1667** BASILIUS CAESARIENSIS, *Asceticon magnum sive Quaestiones (regulae fusius tractatae)*, XXII, 2 (PG 31, 977, 33 – 980, 3) **19 – 21** ***II^{2}1668** BASILIUS CAESARIENSIS, *Asceticon magnum sive Quaestiones (regulae brevius tractatae)*, LXX (PG 31, 1132, 36–39)

---

2 – 16 ***II^{2}1667** T cap. I 2, 10 (250rA[8–9]10–250rB18); R cap. I 2, 8; *deest in* H^{III}
18 – 21 ***II^{2}1668** T cap. I 2, 11 (250rB18–25); R cap. I 2, 9; *deest in* H^{III}

***II^{2}1667** ἐκ – διατάξεων] *om.* R ***II^{2}1668** (a) R (b) *s. a.* T

---

4 τροφὰς T **6** ἀπ'] παρ' R **7** περπερείαν R **9** ματεοτεχνίας T, ματαιοπονίας R **13** συνειέρχεται T **14** ἐστοχασμένην] *scripsi (ed.)*, ἐστωχασμενως T, ἐστοχασμένων R **15** ἀλεξίματα R **16** τῶν] *praem.* ἐκ T **19** μέτρον] σύμμετρον R ἡ^{2}] εἰ T **20** καινοδοξίας T

*II^{2}1669 / T cap. I 2, 12

II^{1}1195 / K cap. I 3, 16

Γρηγορίου τοῦ θεολόγου, ἐκ τοῦ εἰς τὰ Θεοφάνεια·

Μὴ ἐσθῆτι μαλακισθῶμεν ἁπαλῇ τε καὶ περιρεούσῃ, καὶ ἧς τὸ κάλλιστον ἀχρηστία.

*II^{2}1670 / T cap. I 2, 13

II^{1}1193 / K cap. I 3, 14

Τοῦ αὐτοῦ·

Σκοπὸς ἐσθῆτος εἷς, κάλυμμα εἶναι σαρκὸς πρὸς χειμῶνα καὶ θέρος αὔταρκες.

*II^{2}1671 / T cap. I 2, 14

II^{1}1196 / K cap. I 3, 17

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ εἰς τὴν ἀδελφὴν ἐπιταφίου·

Οὐ χρυσὸς ἐκείνῃ ἦν κόσμος, ἐν τέχνῃ πονηθεὶς εἰς κάλλους περιουσίαν, οὐ ξανθαὶ πλοκαμίδες, διαφαινόμεναί τε καὶ ὑποφαινόμεναι, καὶ βοστρύχων ἕλικες, σοφίσματα σκηνοποιούντων τὴν τιμίαν κεφαλὴν ἀτιμότατα, οὐκ ἐσθῆτος περιρρεούσης καὶ διαφανοῦς πολυτέλεια, οὐ λίθων αὐγαὶ καὶ χάριτες χρωννύουσαι τὸν πλησίον ἀέρα καὶ τὰς μορφὰς περιλάμπουσαι, οὐ ζωγράφων τέχναι καὶ γοητεύματα καὶ τὸ εὔωνον κάλλος, ἀλλὰ τὴν ῥέουσαν

---

3 – 4 *II^{2}**1669** Gregorius Nazianzenus, *In Theophania (Orat. 38)*, 5, 6–7 (ed. Moreschini, p. 110) **7 – 8** *II^{2}**1670** Gregorius Nazianzenus, re vera Basilius Caesariensis, *Epistulae*, II, 6, 10–12 (ed. Courtonne, I, p. 11) **11 – 17** *II^{2}**1671** Οὐ – κάλλος] Gregorius Nazianzenus, *In laudem sororis Gorgoniae (Orat. 8)*, 10, 5–13 (ed. Calvet-Sebasti, p. 264–266) **17 – 760, 2** ἀλλὰ – αἰσχύνεσθαι] Ibid., 10, 23–25 (p. 266)

---

2 – 4 *II^{2}**1669** T cap. I 2, 12 (250rB[25–26]27–30); R cap. I 2, 11; *deest in* H^{III} **6 – 8** *II^{2}**1670** T cap. I 2, 13 (250rB[31]32–34); R cap. I 2, 10; *deest in* H^{III} **10 – 760, 2** *II^{2}**1671** T cap. I 2, 14 (250vA[1–2]3–28); *deest in* H^{III} R

---

*II^{2}**1669** (a) T θεφάνεια *cod.* (b) Τοῦ Θεολόγου, εἰς τὰ Θεοφάνεια (τ` θεο^{φάν} *cod.*) R

---

7 εἷς] εἰς R **14** περιρεουσης T **15** χρωννύουσαι] *scripsi*, χροννύουσαι T, χρωννῦσαι *ed.*

εὐμορφίαν ταῖς ἐπὶ θεάτρων καὶ τριόδων παρῆκεν καὶ ὅσαις αἰσχύνη καὶ ὄνειδος τὸ αἰσχύνεσθαι.

II^{1}1197 / K cap. I 3, 18

*II^{2}1672 / T cap. I 2, 15

Κυρίλλου, ἐκ τοῦ κατὰ Ἰουλιανοῦ·

Τὸ εὐϊματεῖν μειρακιῶδες ἐστὶν μόνον, καὶ ἐν μόνῃ δοκήσει τὸ ἡδὺ ἔχει, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς διαπαίζει.

II^{1}1198 / K cap. I 3, 19

*II^{2}1673 / T cap. I 2, 16

Κλήμεντος, ἐκ τοῦ ς′ Στρώματος·

Αἱ τῶν ἀναγκαίων κτήσεις οὐ τὴν ποιότητα βλαβερὰν ἔχουσιν, ἀλλὰ τὴν παρὰ τὸ μέτρον ποσότητα.

II^{1}1199 / K cap. I 3, 20

*II^{2}1674 / T cap. I 2, 17

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ β′ Παιδαγωγοῦ·

Οὐ κατὰ πάντα σκορακιστέον τὴν χρῆσιν, ἀλλ᾽ ὥσπερ φαρμάκῳ καὶ βοηθήματι χρηστέον τῷ μύρῳ.

---

5 – 6 ***II^{2}1672** CYRILLUS ALEXANDRINUS, *Contra Iulianum imperatorem*, XV, locus non repertus (fr. 33, ed. Kinzig/Brüggemann, p. 784) **9 – 10** ***II^{2}1673** CLEMENS ALEXANDRINUS, *Stromata*, VI. Cap. XII. 99, 6 (ed. Stählin/Früchtel/Treu, p. 481, 33 – 482, 1); Holl, n° 253 **13 – 14** ***II^{2}1674** CLEMENS ALEXANDRINUS, *Paedagogus*, II. Cap. VIII. 68, 2 (ed. Stählin/Treu, p. 198, 10–11); Holl, n° 203

---

4 – 6 ***II^{2}1672** T cap. I 2, 15 (250vA[28–29]30–250vB1); R cap. I 2, 12; *deest in* H^{III} **8 – 10** ***II^{2}1673** T cap. I 2, 16 (250vB[1–2]3–7); R cap. I 2, 13; *deest in* H^{III} **12 – 14** ***II^{2}1674** T cap. I 2, 17 (250vB[8]9–14); *deest in* H^{III} R

***II^{2}1672** (a) T Κυρίλλου] *scripsi*, κυριλλου *cod.* Ἰουλιανοῦ] *scripsi*, ϊουλιανου *cod.* (b) Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου R ***II^{2}1673** ἐκ – Στρώματος] *om.* R

---

5 δοκήσει] *add.* τὸ ἡδοκησει, *sed expunx.* T **6** διαπέζειν T **9** κτίσεις T **14** βωηθήματα T$^{a.c.}$, βωηθήματι T$^{p.c.}$

*$\Pi^2$1675 / T cap. I 2, 18

Σχόλιον·

Δίελθε εἰς τὸ Κ στοιχεῖον τὸν Περὶ καλλωπιζομένων τίτλον, καὶ εὑρήσεις παραπλήσια.

3 Περὶ καλλωπιζομένων] cf. *$\Pi^2$1737–1740 / R cap. K 5, 1–4

3 – 4 ***$\Pi^2$1675** *Scholion*

2 – 4 ***$\Pi^2$1675** T cap. I 2, 18 (250vB14–18); R cap. I 2, 4; *deest in* H^{III}

***$\Pi^2$1675** (a) R (b) *s. a.* T *(ubi locus litteris uncialibus exaratus)*

3 K] κάππα R τὸν] τῶν T $R^{a.c.}$ **3 – 4** καὶ – παραπλήσια] *om.* R

III / par. 6 AB

Τίτλος γʹ Περὶ ἰατρῶν καὶ ἰατρείας.

*II^{2}1676 / T cap. I 3, 1

Ἀπὸ τοῦ Ἰώβ·

Ὑμεῖς ἐστὲ ἰατροὶ ἄδικοι
καὶ ἰαταὶ κακῶν πάντες.

*II^{2}1677 / T cap. I 3, 2

Τοῦ Σιράχ·

Τίμα ἰατρὸν πρὸς τὰς χρείας τῆς τιμῆς αὐτοῦ·
καὶ γὰρ αὐτὸν ἔκτισεν ὁ κύριος.

*II^{2}1678 / T cap. I 3, 3

Τοῦ αὐτοῦ·

Παρὰ γὰρ ὑψίστου ἐστὶν ἴασις,
καὶ παρὰ βασιλέως λήψεται δόματα.

---

4 – 5 ***II^{2}1676** Iob 13, 4$^{1-2}$ **8 – 9** ***II^{2}1677** Sir. 38, 1$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 149) **12 – 13** ***II^{2}1678** Sir. 38, 2$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 149)

---

1 **Titlos** T^{txt} (250vB20–21) A$^{III\ pin}$ R; *deest in* T$^{pin\ (lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **3 – 5** ***II^{2}1676** T cap. I 3, 1 (250vB[21]22–24); R cap. I 3, 1; *deest in* H^{III} **7 – 9** ***II^{2}1677** T cap. I 3, 2 (250vB[24]25–28); R cap. I 3, 2; *deest in* H^{III} **11 – 13** ***II^{2}1678** T cap. I 3, 3 (250vB [29]30–32); R cap. I 3, 3; *deest in* H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* A$^{III\ pin}$ R^{pin} γʹ] *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(*γʹ *secund. ser.)*

***II^{2}1676** Ἀπὸ τοῦ] *om.* R ϊώβ T ***II^{2}1677** Τοῦ] *om.* R ***II^{2}1678** (a) T (b) *s. d.* R

---

4 ὑμεῖς ἔσται T **5** ϊάτε T **8** χρείας – τιμῆς] χεῖρας R **12** γὰρ] *om.* T ὑψίστου ἔστιν T **13** δῶμα R

*II^{2}1679 / T cap. I 3, 4

<***>

Ἐπιστήμη ἰατροῦ ἀνυψώσει κεφαλὴν αὐτοῦ,
καὶ ἔναντι μεγιστάνων θαυμασθήσεται.

*II^{2}1680 / T cap. I 3, 5

Τοῦ αὐτοῦ·

Κύριος ἐκ γῆς ἔκτισεν φάρμακα,
καὶ ἀνὴρ φρόνιμος οὐ προσοχθιεῖ αὐτοῖς.
Οὐκ ἀπὸ ξύλου ἐγλυκάνθη ὕδωρ
εἰς τὸ γνωσθῆναι τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ;
Καὶ αὐτὸς ἔδωκεν τοῖς ἀνθρώποις ἐπιστήμην
ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ·
ἐν αὐτοῖς ἐθεράπευσε καὶ ἦρε τὸν πόνον αὐτῶν.

*II^{2}1681 / T cap. I 3, 6

Τοῦ αὐτοῦ·

Καὶ ἰατρῷ δὸς τόπον· καὶ γὰρ αὐτὸν ἔκτισεν ὁ κύριος·
μὴ ἀποστήτω σου· καὶ γὰρ αὐτοῦ χρεία.

---

3 – 4 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 43.4./50.4. (ed. Ihm, p. 755–756)

---

3 – 4 ***II^{2}1679** Sir. 38, 3$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 149) **7 – 13** ***II^{2}1680** Sir. 38, 4^1–7 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 149–150) **16 – 764, 4** ***II^{2}1681** Sir. 38, 12^1–14^3 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 150–151)

---

2 – 4 ***II^{2}1679** T cap. I 3, 4 (250vB33–251rA2); R cap. I 3, 4; *deest in* H^{III} **6 – 13** ***II^{2}1680** T cap. I 3, 5 (251rA[3]4–17); R cap. I 3, 5; *deest in* H^{III} **15 – 764, 4** ***II^{2}1681** T cap. I 3, 6 (251rA[17]18–29); R cap. I 3, 6; *deest in* H^{III}

***II^{2}1679** (a) *s. a.* T (b) *s. d.* R ***II^{2}1680** (a) T (b) *s. d.* R ***II^{2}1681** (a) T (b) *s. d.* R

---

4 θαυμαστωθήσεται R **8** προσοχθη *(-η non liquet)* T **13** θεραπεῦσαι T ἦρε] ἆραι T **16** Καὶ] *om.* T **17 – 764, 1** χρεία – καιρὸς] *sic interpunxi (LXX)*, χρεῖαν *(sic)* ἔστι καὶρος T, χρεία ἐστὶ· καιρὸς R

Ἔστι καιρὸς ὅτε καὶ ἐν χερσὶν αὐτῶν εὐοδία·
καὶ γὰρ καὶ αὐτοὶ κυρίου δεηθήσονται,
ἵνα εὐοδώσῃ αὐτοῖς ἀνάπαυσιν
καὶ ἴασιν χάριν ἐμβιώσεως.

*II^{2}1682 / T cap. I 3, 7

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὁ ἁμαρτάνων ἔναντι τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν
ἐμπεσεῖται εἰς χεῖρας ἰατροῦ.

*II^{2}1683 / T cap. I 3, 8

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ περὶ μέθης·

Οἱ τῶν σωμάτων θεραπευταὶ τοὺς μὲν ὑγιαίνοντας τοῖς προφυλακτικοῖς βοηθήμασιν ἀσφαλίζονται, τοῖς δὲ κεκρατημένοις ὑπὸ τοῦ πάθους οὐκ ἐγχειροῦσιν.

*II^{2}1684 / T cap. I 3, 9

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ κατὰ τοκιζόντων·

Ἀνεπιστήμων ἰατρὸς πρὸς κάμνοντας εἰσιών, ἀντὶ τοῦ εἰς ὑγείαν

---

16 – 765, 2 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 43.6./50.6. (ed. Ihm, p. 756)

---

7 – 8 ***II^{2}1682** Sir. 38, 15$^{1–2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 151) **11 – 13** ***II^{2}1683** BASILIUS CAESARIENSIS, *In ebriosos*, 2 (PG 31, 448, 25–28) **16 – 765, 2** ***II^{2}1684** BASILIUS CAESARIENSIS, *Contra fœneratores (Homilia II in Psalmum XIV)*, 1 (PG 29, 268, 18–20)

---

6 – 8 ***II^{2}1682** T cap. I 3, 7 (251rA[29]30–33); R cap. I 3, 7; *deest in* H^{III} **10 – 13** ***II^{2}1683** T cap. I 3, 8 ([251rA33–34]251rB1–8); *deest in* H^{III} R **15 – 765, 2** ***II^{2}1684** T cap. I 3, 9 (251rB[8–9]10–16); R cap. I 3, 8; *deest in* H^{III}

***II^{2}1684** (a) T (b) Τοῦ ἁγίου Βασιλείου R

---

1 εὐωδία R **8** ἰατρῶν R **12** τοῖς] *scripsi (ed.)*, τοὺς T κεκρατημένοις] *scripsi (ed.)*, κεκρατημένους T **16** ὑγίαν T

αὐτοὺς ἐπαναγαγεῖν, καὶ τὸ μικρὸν λείψανον τῆς δυνάμεως ἀφαιρεῖται.

*II²1685 / T cap. I 3, 10

Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸν α′ ψαλμόν·

Οἱ τῶν ἰατρῶν σοφοὶ τῶν φαρμάκων τὰ αὐστηρότερα πίνειν διδόντες τοῖς κακοσίτοις, μέλιτι πολλάκις τὴν κύλικα περιχρίουσιν.

*II²1686 / T cap. I 3, 11

Τοῦ Χρυσοστόμου, ἐκ τῶν εἰς τὰς Πράξεις ὁμιλιῶν·

Ἰατρὸς δόκιμος ἐκεῖνος, ὅστις τοὺς καιροὺς τῶν βοηθημάτων ἐπίσταται καὶ ὡς ἔμψυχα τὰ εἰς ἴασιν προσάγει τοῖς κάμνουσιν.

*II²1687 / T cap. I 3, 12

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ εἰς τὴν τεσσαράκοντα·

Οἶμαι τοὺς ἀρχαίους τῶν ἰατρῶν οὐχ᾽ ἁπλῶς οὐδὲ ἀλόγως νομοθετῆσαι δημοσιεύεσθαι τὴν τῶν ποικίλων ἐργαλείων ἐπίδειξιν, ἵνα τοὺς ὑγιαίνοντας ἀσφαλίζωνται, προδεικνύντες αὐτοῖς ὁπόσων ἀτακτοῦντες δεήσονται.

---

13 – 16 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 43.8./50.10. (ed. Ihm, p. 757–758)

---

5 – 6 ***II²1685** BASILIUS CAESARIENSIS, *Homilia in Psalmum I*, 1 (PG 29, 212, 23–25) **9 – 10** ***II²1686** IOHANNES CHRYSOSTOMUS, *In Acta apostolorum*, locus non repertus **13 – 16** ***II²1687** (PS.-)IOHANNES CHRYSOSTOMUS, *Eclogae ex diversis homiliis*, XIII *(De adversa valetudine et medicis)* (PG 63, 655, 3–7); Haidacher 179 et 184–185.50

---

4 – 6 ***II²1685** T cap. I 3, 10 (251rB[16]17–22); *deest in* H^III R **8 – 10** ***II²1686** T cap. I 3, 11 (251rB[23–24]25–30); R cap. I 3, 9; *deest in* H^III **12 – 16** ***II²1687** T cap. I 3, 12 (251rB[30]31–251vA7); R cap. I 3, 10; *deest in* H^III

***II²1686** ἐκ τῶν] *om.* R ὁμιλιῶν] *om.* R ***II²1687** ἐκ – τεσσαράκοντα] *om.* R

---

6 περιχρίουσιν] *scripsi*, περιχρείουσιν T **10** προσάγων T **15** ἀσφαλίζονται T

*II^{2}1688 / T cap. I 3, 13

<***>

Τέλειον ἰατρὸν λέγομεν τὸν μηδὲν τῶν εἰς ὠφέλειαν ἀνηκόντων καὶ θεραπείαν παραλείποντα.

*II^{2}1689 / T cap. I 3, 14

Φίλωνος, ἐκ τοῦ β′ τῶν ἐν Γενέσει ζητημάτων·

Ἀγαθὸς ἰατρὸς οὐ μίᾳ ἡμέρᾳ τῷ νοσοῦντι πάντα ἀθρόα τὰ ὑγιεινὰ ἐπιφέρειν ἂν ἐθελήσειεν, <ε>ἰδὼς [ὡς] βλάβην ἐργασόμενος <μᾶλλον ἢ ὠφέλειαν>, ἀλλὰ διαμετρησάμενος τοὺς καιρούς, ἐπιδιανέμει τὰ σωτήρια, <καὶ> ἄλλοτε ἄλλα προστιθείς, πράως ὑγ<ε>ίαν ἐμποιεῖ.

---

3 – 4 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 43.11./50.13. (ed. Ihm, p. 759)

---

3 – 4 *II^{2}1688 Didymus Alexandrinus, locus non repertus **7 – 11 *II^{2}1689** Philo Iudaeus, re vera *Quaestiones in Exodum*, II. 25d (ed. Petit, p. 261)

---

2 – 4 *II^{2}1688 T cap. I 3, 13 (251vA7–12); *deest in* H^{III} R **6 – 11 *II^{2}1689** T cap. I 3, 14 (251vA[12–13]14–24); *deest in* H^{III} R

***II^{2}1688** *s. a.* T

---

4 παραληπόντων T **7** μίᾳ] μίαι *(sic acc.)* T **8** εἰδὼς] *scripsi*, ἰδὼς T ὡς] *delevi (cf.* *II^{2}809 / R cap. Δ 3, 4 *et ed.)* **9** μᾶλλον – ὠφέλειαν] *supplevi (cf.* *II^{2}809 / R cap. Δ 3, 4 *et ed.), om.* T διαμετρισάμενος T **10** καὶ] *supplevi (cf.* *II^{2}809 / R cap. Δ 3, 4 *et ed.), om.* T **10 – 11** ὑγείαν] *scripsi*, ὑγίαν T

Στοιχεῖον Κ

Τίτλος α′ Περὶ τοῦ κόσμου καὶ τῆς παρὰ θεοῦ γενομένης παγκάλου καὶ ποικίλης κτίσεως αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐδὲν αὐτόματον ἢ αὐτοσχέδιον ἐν αὐτῷ, οὔτε ἐν ὁρατοῖς, οὔτε ἐν ἀοράτοις.

*II²1690 / R cap. K 1, 1

Γενέσεως·

Καὶ συνετελέσθη ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καὶ πᾶς ὁ κόσμος αὐτῶν. Καὶ εἶδεν ὁ θεὸς πάντα ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν.

*II²1691 / R cap. K 1, 2

Ψαλμοῦ κγ′·

Τοῦ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς
ἕως
ἡτοίμασεν αὐτήν.

---

7 ***II²1690** Καὶ – αὐτῶν] Gen. 2, 1 **7 – 8** Καὶ – λίαν] Ibid. 1, 31 **11 – 13** ***II²1691** Ps. 23, 1^2–2^1

---

1 Stoicheion R^{txt} (192r34) R^{pin} $A^{III\ pin}$; *deest in* $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\ txt}$ **2 – 4 Titlos** R (192r34–36) $A^{III\ pin}$ (*cf. etiam* II suppl. / PML^{b} cap. K 13^{M} titlos); *deest in* $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\ txt}$ **6 – 8** ***II²1690** R cap. K 1, 1 (192r[36]37–38); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 13** ***II²1691** R cap. K 1, 2 (192r[38]38–39); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 K] κάππα R^{pin}, κάπα R^{txt}, *add.* τοῦ γ′ βϊβλΐου $A^{III\ pin}$ **2** Τίτλος] *om.* $A^{III\ pin}$ α′] *iterav.* R^{pin} τοῦ] *om.* $A^{III\ pin}$ θεοῦ] *praem.* τοῦ R^{txt} **2 – 3** παγκάλλου R **3** αὐτοῦ] *om.* R^{txt} **4** ὁρατοῖς] ἀοράτοις $A^{III\ pin}$ ἀοράτοις] ὁρατοῖς $A^{III\ pin}$

*II^{2}1692 / R cap. K 1, 3

Ψαλμοῦ λβʹ·

Τῷ λόγῳ κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν
ἕως
αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν.

*II^{2}1693 / R cap. K 1, 4

Ψαλμοῦ ογʹ·

Ὁ δὲ θεὸς βασιλεὺς ἡμῶν πρὸ αἰώνων,
εἰργάσατο σωτηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς
ἕως
θέρος καὶ ἔαρ, σὺ ἔπλασας αὐτά.

*II^{2}1694 / R cap. K 1, 5

Ψαλμοῦ ρμηʹ·

Αἰνεῖτε τὸν κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν
ἕως
πρόσταγμα ἔθετο, καὶ οὐ παρελεύσεται.

*II^{2}1695 / R cap. K 1, 6

Παροιμιῶν·

Ὁ θεὸς τῇ σοφίᾳ ἐθεμελίωσε τὴν γῆν,
ἡτοίμασεν οὐρανοὺς ἐν φρονήσει·

---

3 – 5 ***II^{2}1692** Ps. 32, 6^1–9^2 **8 – 11** ***II^{2}1693** Ps. 73, 12^1–17^2 **14 – 16** ***II^{2}1694** Ps. 148, 1^2–6^2 **19 – 769, 2** ***II^{2}1695** Prov. 3, 19^1–20^2 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 29)

---

2 – 5 ***II^{2}1692** R cap. K 1, 3 (192r[39]39–40); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 11** ***II^{2}1693** R cap. K 1, 4 (192r[40]40–192v1); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 16** ***II^{2}1694** R cap. K 1, 5 (192v[1]1–2); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **18 – 769, 2** ***II^{2}1695** R cap. K 1, 6 (192v[2]2–4); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

ἐν αἰσθήσει αὐτοῦ ἄβυσσοι ἐρράγησαν,
νέφη δὲ ἐρρύη δρόσου.

*II^{2}1696 / R cap. K 1, 7

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Οὐκ ἔστι πᾶν πρόσφατον ὑπὸ τὸν ἥλιον.
Ὃς λαλήσει καὶ ἐρεῖ· Ἴδε, τοῦτο καινόν ἐστιν,
ἤδη γέγονεν ἐν τοῖς αἰῶσι
τοῖς ἔμπροσθεν ἡμῶν.

*II^{2}1697 / R cap. K 1, 8

Ὠσηέ·

Ἐγὼ κύριος ὁ θεός σου, ὁ στερεῶν οὐρανὸν καὶ <***> στρατιὰν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐ παρέδειξά σοι αὐτὰ τοῦ πορεύεσθαι ὀπίσω αὐτῶν.

*II^{2}1698 / R cap. K 1, 9

Ἡσαΐου·

Ἐγὼ κύριος συντελῶν πάντα· ἐξέτεινα τὸν οὐρανὸν μόνος, ἐστερέωσα τὴν γῆν. Οὐκ εἰς κενὸν ἐποίησα αὐτήν, ἀλλὰ κατοικεῖσθαι ἔπλασα αὐτήν.

---

5 – 8 ***II^{2}1696** Eccle. 1, 9^{3}–10^{3} (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 147–148) **11 – 13** ***II^{2}1697** Os. 13, 4 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 174) **16 – 17** ***II^{2}1698** Ἐγὼ – γῆν] Is. 44, 24 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 404–405) **17 – 18** Οὐκ – αὐτήν] Ibid. 45, 18 (Wahl, p. 407)

---

4 – 8 ***II^{2}1696** R cap. K 1, 7 (192v[4]4–6); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 13** ***II^{2}1697** R cap. K 1, 8 (192v[6]6–7); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **15 – 18** ***II^{2}1698** R cap. K 1, 9 (192v [8]8–9); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

2 ἐρρύει R **11** *post* καὶ *quaedam excidisse puto (cf. LXX)*

*II²1699 / R cap. K 1, 10

Ἱερεμίου·

Κύριος ποιῶν γῆν, ἑτοιμάζων τὴν οἰκουμένην ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ…

*II²1700 / R cap. K 1, 11

Σιράχ·

Ἀρχὴ παντὸς ἔργου λόγος,
καὶ πρὸ πάσης πράξεως, βουλή.

*II²1701 / R cap. K 1, 12

Σχόλιον·

Σύζευξον ταῦτα τοῖς Φίλωνος κατωτέρω εἰρημένοις, καὶ ἴδε συμφωνίαν ἑκατέροις πρὸς τὰ ἡμέτερα, ὅτι *ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ* θεὸς *λόγος*, καὶ *πάντα δι᾽ αὐτοῦ ἐγένετο*.

*II²1702 / R cap. K 1, 13

Τοῦ αὐτοῦ·

Τὰ ἔργα κυρίου πάντα ἀγαθά,
καὶ πᾶσαν χρείαν ἐν ὥρᾳ αὐτῆς χορηγήσει,

---

11 κατωτέρω] cf. *II²1726–1727 / R cap. K 1, 15–16 **12** Ioh. 1, 1 **13** Ibid. 1, 3

---

3 – 4 ***II²1699** Ier. 28, 15 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 556) **7 – 8** ***II²1700** Sir. 37, 16¹⁻² (Wahl, *Sirach-Text*, p. 147–148) **11 – 13** ***II²1701** *Scholion in Gen. 2, 1 et 1, 31; Ps. 23, 1²–2¹, 32, 6¹–9², 73, 12¹–17² et 148, 1²–6²; Prov. 3, 19¹–20²; Eccle. 1, 9³–10³; Os. 13, 4; Is. 44, 24 et 45, 18; Ier. 28, 15; Sir. 37, 16¹⁻²* **16 – 771, 2** ***II²1702** Sir. 39, 33¹–34² (Wahl, *Sirach-Text*, p. 156)

---

2 – 4 ***II²1699** R cap. K 1, 10 (192v[10]10); *deest in* T^(lac.) H^III **6 – 8** ***II²1700** R cap. K 1, 11 (192v[10]11); *deest in* T^(lac.) H^III **10 – 13** ***II²1701** R cap. K 1, 12 (192v[11]12–14); *deest in* T^(lac.) H^III **15 – 771, 2** ***II²1702** R cap. K 1, 13 (192v[14]14–16); *deest in* T^(lac.) H^III

καὶ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν· Τοῦτο τούτου πονηρότερον·
πάντα γὰρ ἐν καιρῷ εὐδοκιμηθήσεται.

*II²1703 / R cap. K 1, 14

Τοῦ Θεολόγου, περὶ εὐταξίας·

Τάξις τὸ πᾶν συνεστήσατο, τάξις συνέχει καὶ τὰ οὐράνια καὶ τὰ ἐπίγεια, τάξις ἐν νοητοῖς, τάξις ἐν αἰσθητοῖς πᾶσι· *πρόσταγμα* γὰρ *ἔθετο, καὶ οὐ παρελεύσεται.*

*II²1704 / R cap. K 1, 15

Φίλωνος, ἐκ τῆς κατὰ Μωσέα κοσμοποιΐας·

Εἴ τις θέλοι γυμνοτέροις χρήσασθαι τοῖς ὀνόμασι περὶ τῆς κοσμοποιΐας, οὐδὲν ἂν ἕτερον εὑρήσει τοῦτον τὸν νοητὸν κόσμον εἶναι ἢ θεοῦ λόγον ἤδη κοσμοποιοῦντος. Οὐδὲ γὰρ τοῦδε ἡ νοητὴ πόλις ἕτερόν τι ἐστὶν ἢ τοῦ ἀρχιτέκτονος λογισμός, ἤδη τὴν νοητὴν πόλιν κτίζειν διανοουμένου. Τὸ δὲ δόγμα τοῦτο Μωϋσέως ἐστίν, οὐκ ἐμόν.

---

6 – 7 Ps. 148, 6²

---

5 – 6 ***II²1703** Τάξις – πᾶσι] GREGORIUS NAZIANZENUS, *De moderatione in disputando (Orat. 32)*, 8, 1–3 (ed. Moreschini, p. 100) **6 – 7** πρόσταγμα – παρελεύσεται] IBID., 8, 19 (p. 102) **10 – 15** ***II²1704** PHILO IUDAEUS, *De opificio mundi*, 24 (ed. Cohn, p. 7, 11–15)

---

4 – 7 ***II²1703** R cap. K 1, 14 (192v[16]16–18); *deest in* T(lac.) H^III **9 – 15** ***II²1704** R cap. K 1, 15 (192v[18]19–23); *deest in* T(lac.) H^III

---

11 εὑρήσει] *sic* R, εἴποι *ed.* **12** τοῦδε] *deest in ed.* **13** νοητὴν] *forsan delendum (cf. ed.)* **14** Μωϋσέως ἐστίν] *scripsi*, μωϋσέος ἐστὶν R

*II²1705 / R cap. K 1, 16

Σχόλιον·

Ἐπίγνωθι ὅπως συνηγορεῖ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς τὰ λεγόμενα πάντα.

---

3 – 4 Ἐπίγνωθι – πάντα] cf. *II²1701 / R cap. K 1, 12 **3** τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς] cf. *II²1690–1700 / R cap. K 1, 1–11

---

3 – 4 ***II²1705*** *Scholion in Phil. Iud., De opificio mundi, 24*

---

2 – 4 ***II²1705*** R cap. K 1, 16 (192v[23]23–24); *deest in* T(lac.) H^III

Τίτλος β′ Περὶ καιροῦ, ὅτι *καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι.*

II^{1} / K cap. K 5

*II^{2}1706 / R cap. K 2, 1

II^{1}1263 / K cap. K 5, 1

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Τοῖς πᾶσιν ὁ χρόνος,
καὶ καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι.
Καιρὸς τοῦ τεκεῖν καὶ καιρὸς τοῦ ἀποθανεῖν,
καιρὸς τοῦ φυτεῦσαι καὶ καιρὸς τοῦ ἐκτῖλαι τὸ πεφυτευμένον,
καιρὸς τοῦ ἀποκτεῖναι καὶ καιρὸς τοῦ ἰάσασθαι,
καιρὸς τοῦ καθελεῖν καὶ καιρὸς τοῦ οἰκοδομεῖν,
καιρὸς τοῦ κλαῦσαι καὶ καιρὸς τοῦ γελάσαι,
καιρὸς τοῦ κόψασθαι καὶ καιρὸς τοῦ ὀρχήσασθαι,
καιρὸς τοῦ περιλαβεῖν καὶ καιρὸς τοῦ μακρυνθῆναι,
καιρὸς τοῦ ζητῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ ἀπολέσαι,
καιρὸς τοῦ φυλάξαι καὶ καιρὸς τοῦ ἐκβαλεῖν,
καιρὸς τοῦ ῥῆξαι <καὶ> καιρὸς τοῦ ῥάψαι,
καιρὸς τοῦ σιγᾶν καὶ καιρὸς τοῦ λαλεῖν,
καὶ καιρὸς τοῦ μισῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ φιλῆσαι,
καιρὸς πολέμου ἐπὶ παντὶ ποιήματι.

---

1 Eccle. 3, 1^{2}

---

4 – 11 ***II^{2}1706** Τοῖς – ὀρχήσασθαι] Eccle. 3, 1^{1}–4^{2} (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 150–151) **12 – 18** καιρὸς – ποιήματι] Ibid. 3, 5^{2}–8^{2} (Wahl, p. 151)

---

1 **Titlos** R (192v25) A$^{III\ pin}$ (*cf.* PML^{b} cap. K 1 titlos [II^{1} / K cap. K 5 titlos (c)]); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **3 – 18** ***II^{2}1706** R cap. K 2, 1 (192v[25]26–34); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 β′] *om.* A$^{III\ pin}$ R^{pin}, *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(β′ secund. ser.)*

---

7 ἐκτῖλαι] *scripsi*, ἐκτίλλαι R **15** καὶ] *supplevi (LXX)*, *om.* R

II^{1}1264 / K cap. K 5, 2

*II^{2}1707 / R cap. K 2, 2

Τοῦ αὐτοῦ·

Καιρὸν κρίσεως γινώσκει καρδία σοφοῦ,
ὅτι παντὶ πράγματι ἐστὶ καιρὸς καὶ κρίσις.

II^{1}1266 / K cap. K 5, 4

*II^{2}1708 / R cap. K 2, 3

Ὠσηέ·

Ἱνατί παρεσιωπήσατε ἀσέβειαν, καὶ τὰς ἀδικίας αὐτῆς ἐτρυγήσατε;

II^{1}1265 / K cap. K 5, 3

*II^{2}1709 / R cap. K 2, 4

Ἡσαΐου·

Κύριος δίδωσί μοι γλῶσσαν παιδείας, τοῦ γνῶναι ἡνίκα δεῖ εἰπεῖν λόγον.

II^{1}suppl. 326 / V cap. K 3, 5

*II^{2}1710 / R cap. K 2, 5

Σιράχ·

Ἀκαίρως μὴ σοφίζου.

---

3 – 4 ***II^{2}1707** Eccle. 8, 5^2–6^1 (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 163–164) **7 – 8** ***II^{2}1708** Os. 10, 13 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 170–171) **11 – 12** ***II^{2}1709** Is. 50, 4 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 423) **15** ***II^{2}1710** Sir. 35, 4^2 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 142)

---

2 – 4 ***II^{2}1707** R cap. K 2, 2 (192v[34]34–35); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***II^{2}1708** R cap. K 2, 3 (192v[35]36); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 12** ***II^{2}1709** R cap. K 2, 4 (192v[36]37); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 15** ***II^{2}1710** R cap. K 2, 5 (192v[37]38); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

*II^{2}1711 / R cap. K 2, 6

II^{1}1268 / K cap. K 5, 6

Τοῦ αὐτοῦ·

Μὴ κωλύσῃς λόγον ἐν καιρῷ σωτηρίας.

*II^{2}1712 / R cap. K 2, 7

II^{1}1269 / K cap. K 5, 7

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἄνθρωπος σοφὸς σιγήσει ἕως καιροῦ.

*II^{2}1713 / R cap. K 2, 8

II^{1}1271 / K cap. K 5, 9

Τοῦ αὐτοῦ·

Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων.

*II^{2}1714 / R cap. K 2, 9

Τοῦ αὐτοῦ·

Εἰς μέσον ἀσυνέτων συντήρησον καιρόν.

*II^{2}1715 / R cap. K 2, 10

Τοῦ αὐτοῦ·

Μὴ δοξάζου ἐν καιρῷ στενοχωρίας,
καὶ ἐν ἡμέραις δόξης μὴ ἐπαίρου.

---

3 ***II^{2}1711** Sir. 4, 23^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 55) **6** ***II^{2}1712** Sir. 20, 7^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 100) **9** ***II^{2}1713** Sir., re vera Rom. 12, 15 **12** ***II^{2}1714** Sir. 27, 12^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 119) **15** ***II^{2}1715** Μὴ – στενοχωρίας] Sir. 10, 26^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 74) **16** καὶ – ἐπαίρου] Ibid. 11, 4^{2} (Wahl, p. 76)

---

2 – 3 ***II^{2}1711** R cap. K 2, 6 (192v[38]38); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 6** ***II^{2}1712** R cap. K 2, 7 (192v[38]38–39); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 9** ***II^{2}1713** R cap. K 2, 8 (192v[39]39–40); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 12** ***II^{2}1714** R cap. K 2, 9 (192v[40]40); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 16** ***II^{2}1715** R cap. K 2, 10 (192v[40]41); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

II^{1}1272 / cap. K 5, 10

*II^{2}1716 / R cap. K 2, 11

Πρὸς Κολασσαεῖς·

Βλέπετε πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ᾽ ὡς σοφοί, ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσίν. Διατοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ.

*II^{2}1717 / R cap. K 2, 12

Τοῦ Θεολόγου·

Καιρὸς τοῦ λαλεῖν, δι᾽ ὧν ὁ βίος ἡμῶν πρὸς ἀρετὴν ἐπιδίδωσιν, ὅσα πρὸς ὠφέλειαν ἑαυτοῦ τὲ καὶ τοῦ λέγοντος συμβάλλεται.

II^{1}1276 / K cap. K 5, 14

*II^{2}1718 / R cap. K 2, 13

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ εἰς τὸ βάπτισμα·

Καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι. Ἕως οὖν σφοδρὸς ὁ πόθος, λαβοῦ τὸ ποθούμενον· ἕως θερμὸς ὁ σίδηρος, τῷ ψυχρῷ στομωθήτω, μή τι παρεμπέσῃ μέσον καὶ διακόψῃ τὸν πόθον.

---

8 Eccle. 3, 7^{2}

---

3 – 5 ***II^{2}1716** Col., re vera Eph. 5, 15–17 **8** ***II^{2}1717** Καιρὸς – ἐπιδίδωσιν] GREGORIUS NAZIANZENUS, re vera GREGORIUS NYSSENUS, *In Ecclesiasten*, VII (ed. Alexander, p. 416, 8–9) **9** ὅσα – συμβάλλεται] locus non repertus (cf. *II^{2}1888 / R cap. Λ 2, 13) **12 – 14** ***II^{2}1718** GREGORIUS NAZIANZENUS, *In S. baptisma (Orat. 40)*, 26, 2–4 (ed. Moreschini, p. 256)

---

2 – 5 ***II^{2}1716** R cap. K 2, 11 (193r[mg]1–3); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 9** ***II^{2}1717** R cap. K 2, 12 (193r[3]3–5); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 14** ***II^{2}1718** R cap. K 2, 13 (193r[5]5–7); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

8 ἡμῶν] *sic* R, ἡμῖν *ed.* **12** Καιρὸς – πράγματι] *desunt in* II^{1} *et ed.* οὖν] *deest in* II^{1} *et ed.* **14** διακόψῃ] *scripsi*, διακόψει R

*II^{2}1719 / R cap. K 2, 14

Τοῦ αὐτοῦ, πρὸς Εὐνομιανούς·

Καιρὸς τῷ παντί, ὡς Σολομῶντι κἀμοὶ δοκεῖ· τιμιώτερον οὖν τὸ εὔκαιρον, ὅτι τὸ καλὸν οὐ καλόν, ὅταν μὴ καλῶς γίνηται, ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ ἐσθῆτος καὶ διαίτης καὶ γέλωτος καὶ βαδίσματος οὖσαν τινὰ κοσμιότητα γινώσκομεν, οὕτω καὶ λόγου καὶ σιωπῆς καιρὸν γνωρίσωμεν.

*II^{2}1720 / R cap. K 2, 15

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, πρὸς νέους·

Αἰσχρὸν τὸν παρόντα καιρὸν προεμένους, ὕστερον ποτὲ ἀνακαλεῖσθαι τὸ παρελθόν, ὅτε οὐδὲν ἔσται πλέον ἀνιωμένοις.

*II^{2}1721 / R cap. K 2, 16 II^{1}1277 / K cap. K 5, 15

Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ χρυσοστόμου·

Τὸ μὲν ἁπλῶς παρρησιάσασθαι, καὶ τῶν τυχόντων πολλάκις ἐστί· τὸ δὲ εἰς τὸ δέον καὶ καιρῷ προσήκοντι, καὶ μετὰ τῆς ἁρμοττούσης συμμετρίας καὶ συνέσεως τῷ πράγματι χρήσασθαι, μεγάλης λίαν καὶ θαυμαστῆς δεῖται ψυχῆς.

---

3 Eccle. 3, 1^2 **14 – 17** exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 31.9./9. (ed. Ihm, p. 641)

---

3 *II^{2}1719 Καιρὸς – δοκεῖ] Gregorius Nazianzenus, *De theologia I adversus Eunomianos (Orat. 27)*, 4, 15–16 (ed. Gallay/Jourjon, p. 80) **3 – 4** τιμιώτερον – εὔκαιρον] Ibid., 4, 20 (p. 80) **4** ὅτι – γίνηται] Ibid., 4, 16 (p. 80) **4 – 7** ἀλλ' – γνωρίσωμεν] Ibid., 5, 28–30 (p. 82–84) **10 – 11 *II^{2}1720** Basilius Caesariensis, *Ad iuvenes (De legendis gentilium libris)*, X, 7, 1–3 (ed. Naldini, p. 132) **14 – 17 *II^{2}1721** Iohannes Chrysostomus, *De Babyla contra Iulianum et gentiles*, 38, 6–10 (ed. Schatkin/Blanc/Grillet, p. 138)

---

2 – 7 *II^{2}1719 R cap. K 2, 14 (193r[8]8–11); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 11 *II^{2}1720** R cap. K 2, 15 (193r[11]12–13); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 17 *II^{2}1721** R cap. K 2, 16 (193r[13]14–16); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

II^{1}suppl. 328 / V cap. K 3, 15

*II^{2}1722 / R cap. K 2, 17

<***>

Λάλει ἃ δεῖ καὶ ὅτε δεῖ, καὶ οὐκ ἀκούεις ἃ μὴ δεῖ.

*II^{2}1723 / R cap. K 2, 18

Φίλωνος, περὶ κοσμοποιΐας·

Ὁ καιρὸς παρὰ τοῖς φαυλοτέροις νομίζεται εἶναι θεός, τὸν ὄντα ὄντως παρακαλυπτομένοι<ς>. Καὶ θεοπλαστούντων καὶ ἐξεναντίας τιθέντων τῷ ἀληθεῖ θεῷ, τὸ λέγειν τὸν καιρὸν αἴτιον τῶν ἐν τῷ βίῳ πραγμάτων εἶναι· τοῖς γὰρ εὐσεβέσιν οὐ καιρόν, ἀλλὰ θεόν, παρ᾽ οὗ καὶ οἱ καιροὶ καὶ οἱ χρόνοι. Πλὴν αἴτιον οὐ πάντων, ἀλλὰ μόνων ἀγαθῶν καὶ τῶν κατ᾽ ἀρετήν· ὡς γὰρ ἀμέτοχος κακίας, οὕτω καὶ ἀναίτιος.

II^{1}suppl. 329 / V cap. K 3, 16

*II^{2}1724 / R cap. K 2, 19

Τοῦ αὐτοῦ·

Χρόνου φείδεσθαι καλόν.

---

3 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 40.13./47.15. (ed. Ihm, p. 729)

---

3 ***II^{2}1722** Euagrius Ponticus, *Spirituales sententiae per alphabeticum dispositae* (ed. Elter, p. LIII.35) **6 – 12** ***II^{2}1723** Philo Iudaeus, *Quaestiones in Genesim*, I. 100b–c (ed. Petit, p. 80–81) **15** ***II^{2}1724** Philo Iudaeus, *De vita contemplativa*, 16 (ed. Cohn, p. 50, 10–11)

---

2 – 3 ***II^{2}1722** R cap. K 2, 17 (193r17); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 12** ***II^{2}1723** R cap. K 2, 18 (193r[17]18–23); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 15** ***II^{2}1724** R cap. K 2, 19 (193r[23]23); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}1722** *s. a.* R

---

7 παρακαλυπτομένοις] *coniec. Petit*, παρακαλυπτόμενοι R

Τίτλος γʹ Περὶ καρτερίας καὶ παραμονῆς, ὅτι ἀνυτικὸν τῶν ζητουμένων τὸ καρτερικόν.

*II²1725 / R cap. K 3, 1

Παροιμιῶν·

Ῥανὶς ἐνδελεχοῦσα κοιλαίνει πέτραν.

*II²1726 / R cap. K 3, 2

Τῶν αὐτῶν·

Μακρόθυμος ἀνὴρ πολὺς ἐν φρονήσει,
ὁ δὲ ὀλιγόψυχος ἰσχυρὸς ἄφρων.

*II²1727 / R cap. K 3, 3

Ἀμβακούμ·

Ἐὰν ὑστερήσῃ, ὑπόμεινον αὐτόν, ὅτι ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ.

---

5 cf. Ps.-Ioh. Chrys., *De paenitentia sermo I*, 7 (PG 60, 695, 43); Ioh. Chrys., *In illud:* Si esuriet inimicus tuus, ciba illum *(Rom. 12, 20)*, 1 (PG 51, 173, 59 – 174, 1); Cyr. Alex., *Apologeticus ad Theodosium*, 9 (ed. Schwartz, p. 79, 3); Didym. Alex., *In Proverbia* (PG 39, 1621, 18); Phot. CP, *In I Cor. 15, 33* (ed. Staab, p. 579, 16); Apostol. Byzant., *Proverbia collecta*, XV. 19 (ed. Leutsch, p. 632, 13)

---

5 ***II²1725** Prov., locus non repertus; Sirach attribuitur in II¹1700 / K cap. O 13, 1 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 168.3; Auwers, p. 11.3) **8 – 9** ***II²1726** Prov. 14, 29^{1-2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 73) **12 – 13** ***II²1727** Hab. 2, 3 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 234)

---

1 – 2 **Titlos** R (193r24) $A^{III\ pin}$; *deest in* $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\ txt}$ **4 – 5** ***II²1725** R cap. K 3, 1 (193r[24]25); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 9** ***II²1726** R cap. K 3, 2 (193r[25]25–26); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 13** ***II²1727** R cap. K 3, 3 (193r[26]26–27); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* $A^{III\ pin}$ R^{pin} ἀνυτικὸν] ἀνΰστικὸν $A^{III\ pin}$

---

12 αὐτόν] *scripsi (LXX)*, αὐτῷ R

*II^{2}1728 / R cap. K 3, 4

Ἡσαΐου·

Ἐκαρτέρησα ὡς ἡ τίκτουσα.

*II^{2}1729 / R cap. K 3, 5

Σιράχ·

Οὐ μὴ καθυστερήσῃ ὑπομονὴ εὐσεβοῦς.

*II^{2}1730 / R cap. K 3, 6

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ α′ εἰρηνικοῦ·

Βέλτιον τοῦ τάχους ἡ μακροθυμία.

---

3 *II^{2}1728 Is. 42, 14 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 392) **6 *II^{2}1729** Sir. 16, 13^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 89–90) **9 *II^{2}1730** GREGORIUS NAZIANZENUS, *De pace I ob monachorum reconciliationem (Orat. 6)*, 20, 16–17 (ed. Calvet-Sebasti, p. 172)

---

2 – 3 *II^{2}1728 R cap. K 3, 4 (193r[27]27–28); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 6 *II^{2}1729** R cap. K 3, 5 (193r[28]28); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 9 *II^{2}1730** R cap. K 3, 6 (193r[28]29); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}1730** α′] *scripsi*, δ′ R

Τίτλος δʹ Περὶ κάλλους καὶ εὐπρεπείας σώματος, ὅτι οὐκ ἐν τούτοις, ἀλλ’ ἐν τῇ τῆς ψυχῆς ὡραιότητι ὁ θεὸς ἐπαναπαύεται.

II^1 / V cap. K 8 (K cap. K 10)

*$II^2$1731 / R cap. K 4, 1

Ἀπὸ τῆς Ἐξόδου·

Ἐγεννήθη Μωϋσῆς καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ θεῷ.

*$II^2$1732 / R cap. K 4, 2

$II^1$1341 / V cap. K 8, 3 (K cap. K 10)

Παροιμιῶν·

Ὥσπερ ἐνώτιον χρυσοῦν ἐν ῥινὶ ὑός,
οὕτως γυναικὶ κακόφρονι κάλλος.

*$II^2$1733 / R cap. K 4, 3

$II^1$1342 / V cap. K 8, 4 (K cap. K 10)

Σιράχ·

Μὴ αἰνέσῃς ἄνδρα ἐν κάλλει αὐτοῦ,
καὶ μὴ βδελύξῃ ἄνθρωπον ἐν ὁράσει αὐτοῦ.

---

8 – 9 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 68.-./39.5e. (ed. Ihm, p. 993)

---

5 *$II^2$1731 cf. Ex. 2, 2 **8 – 9 *$II^2$1732** Prov. 11, 22^{1-2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 59) **12 – 13 *$II^2$1733** Sir. 11, 2^{1-2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 75–76)

---

1 – 2 Titlos R (193r30–31) $A^{III\ pin}$; *deest in* $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\ txt}$ **4 – 5 *$II^2$1731** R cap. K 4, 1 (193r[31]32); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 9 *$II^2$1732** R cap. K 4, 2 (193r[32]32–33); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 13 *$II^2$1733** R cap. K 4, 3 (193r[33]33–34); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* $A^{III\ pin}$ R^{pin}

*II^{2}1734 / R cap. K 4, 4

Τοῦ αὐτοῦ·

Παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ ἐμβλέψῃς ἐν κάλλει.

*II^{2}1735 / R cap. K 4, 5

Ἐκ τῆς Πέτρου α′ ἐπιστολῆς·

…αἱ γυναῖκες ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἁγνῆς ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται, ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν· ὃ ἔστω οὐχ᾽ ὁ ἔξωθεν ἐν πλοκαῖς τριχῶν ἢ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος, ἀλλ᾽ ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέως καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελές. Οὕτω γὰρ ποτὲ αἱ ἅγιαι γυναῖκες, αἱ ἐλπίζουσαι εἰς θεόν, ἐκόσμουν ἑαυτάς <***>, ὡς Σάρρα ὑπήκουσε τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα.

II^{1}1345 / V cap. K 8, 7 (K cap. K 10)

*II^{2}1736 / R cap. K 4, 6

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου·

Ὁ σήμερον εὐθαλὴς τῷ σώματι, κατασεσαρκωμένος ὑπὸ τῆς τρυφῆς, ἐπανθοῦσαν ἔχων τὴν εὔχροιαν ὑπὸ τῆς κατὰ τὴν ἡλικίαν ἀκμῆς, σφριγῶν καὶ σύντονος καὶ ἀνυπόστατος τὴν ὁρμήν, αὔ-

---

17 – 783, 2 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 37.6./44.6. (ed. Ihm, p. 698)

---

3 ***II^{2}1734** Sir. 42, 12^1 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 75–76) **6 – 14** ***II^{2}1735** I Petr. 3, 1–6 **17 – 783, 2** ***II^{2}1736** Basilius Caesariensis, *Homiliae in Hexaemeron*, V, 2 (ed. Mendieta†/Rudberg, p. 72, 14–17)

---

2 – 3 ***II^{2}1734** R cap. K 4, 4 (193r[34]34–35); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 14** ***II^{2}1735** R cap. K 4, 5 (193r[35]35–193v1); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **16 – 783, 2** ***II^{2}1736** R cap. K 4, 6 (193v[1]2–5); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

9 ὅ] ὧν *NT* **11** πραέως] πραέος *(-εο- e corr. ut videtur)* R **13** *ante* ὡς *quaedam excidisse videntur (*ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν *NT)* **14** καλοῦσα] *scripsi (NT)*, καλῶν R

ριον ὁ αὐτὸς οὗτος ἐλεεινὸς ἢ τῷ χρόνῳ μαρανθεὶς ἢ νόσῳ διαλυθείς.

Τίτλος ε′ Περὶ καλλωπιζομένων, ὅτι βδέλυγμα παρὰ κυρίῳ τοῦ σώματος ὁ καλλωπισμός, καὶ ἑταιρικόν.

*II^{2}1737 / R cap. K 5, 1

Τῆς Ἐξόδου·

Εἶπε κύριος τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· Ὑμεῖς λαὸς σκληροτράχηλος· ὁρᾶτε μὴ πληγὴν ἄλλην ἐγὼ ἐπάξω ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐξαναλώσω ὑμᾶς. Νῦν οὖν ἄφετε τὰς στολὰς τῶν δοξῶν ὑμῶν, καὶ δείξω σοι ἃ ποιήσω σοι. Καὶ περιείλαντο οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸν κόσμον αὐτῶν καὶ τὴν περιβολὴν ἀπὸ τοῦ ὄρους Χωρήβ, καὶ ἐπένθησαν ἐν πενθικοῖς.

*II^{2}1738 / R cap. K 5, 2

Πρὸς Τιμόθεον α′·

Βούλομαι τοὺς ἄνδρας προσεύχεσθαι ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας, χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμῶν, ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ, μετ' αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν ἢ χρυσῷ ἢ μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ἀλλ' ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν δι' ἔργων ἀγαθῶν.

---

5 – 9 ***II^{2}1737** Εἶπε – Χωρήβ] Ex. 33, 5–6 **9** καὶ – πενθικοῖς] Ibid. 33, 4 **12 – 17** ***II^{2}1738** I Tim. 2, 8–10

---

1 – 2 **Titlos** R (193v6–7) A$^{\text{III pin}}$; *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}A$^{\text{III txt}}$ **4 – 9** ***II^{2}1737** R cap. K 5, 1 (193v[7]8–12); *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} **11 – 17** ***II^{2}1738** R cap. K 5, 2 (193v[12]12–17); *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* A$^{\text{III pin}}$ R^{pin} **2** καὶ] ὅτι R

*II^{2}1739 / R cap. K 5, 3

Τοῦ Θεολόγου, εἰς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα·

Τῶν γυναικῶν αἱ ἀφρονέσταται, ἀποροῦσαι κάλλους οἰκείου, πρὸς τὰ χρώματα καταφεύγουσι, καὶ εἰσίν, ὡς ἂν εἴποιμεν, κοσμίως θεατριζόμεναι, δι’ εὐσχημοσύνης ἀσχήμονες, καὶ δι’ αἶσχος αἰσχρότεραι.

*II^{2}1740 / R cap. K 5, 4

Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφήν·

Οὐ χρυσὸς ἐκείνῃ κόσμος, ἐν τέχνῃ πονηθεὶς εἰς κάλλους περιουσίαν, οὐ ξανθαὶ πλοκαμίδες, διαφαινόμεναί τε καὶ ὑποφαινόμεναι, καὶ βοστρύχων ἕλικες, σκηνοποιούντων σοφίσματα, οὐκ ἐσθῆτος περιρρεούσης καὶ διαφανοῦς πολυτέλεια, οὐ λίθων αὐγαὶ καὶ χάριτες χρωννύουσαι τὸν πλησίον ἀέρα καὶ τὰς μορφὰς περιλάμπουσαι, οὐ ζωγράφων τέχναι καὶ γοητεύματα καὶ τὸ εὔωνον κάλλος, ἀλλὰ τὴν ῥέουσαν εὐμορφίαν ταῖς ἐπὶ θεάτροις παρῆκε καὶ τριόδοις, καὶ ὅσαις αἰσχύνη καὶ ὄνειδος τὸ αἰσχύνεσθαι.

---

3 – 6 ***II^{2}1739** Gregorius Nazianzenus, *Funebris oratio in patrem (Orat. 18)*, 23 (PG 35, 1012, 17–21) **9 – 15** ***II^{2}1740** Οὐ – κάλλος] Gregorius Nazianzenus, *In laudem sororis Gorgoniae (Orat. 8)*, 10, 5–13 (ed. Calvet-Sebasti, p. 266) **15 – 16** ἀλλὰ – αἰσχύνεσθαι] Ibid., 10, 23–25 (p. 266)

---

2 – 6 ***II^{2}1739** R cap. K 5, 3 (193v[17]17–20); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 16** ***II^{2}1740** R cap. K 5, 4 (193v[20]21–28); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

3 ἀφρονέσταται] *scripsi (ed.)*, ἀφρονέστατοι R **15** παρῆκει R$^{ut\ videtur}$

Τίτλος ϛʹ Περὶ κομπαζόντων καὶ φανταζομένων.

II^{1}1352 / K cap. K 15, 1

*II^{2}1741 / R cap. K 6, 1

Παροιμιῶν·

Κρείσσων ἀνὴρ ἐν ἀτιμίᾳ δουλεύων ἑαυτῷ ἢ ὁ τιμὴν ἑαυτῷ περιτιθεὶς καὶ προσδεόμενος ἄρτου.

II^{1}1353 / K cap. K 15, 2

*II^{2}1742 / R cap. K 6, 2

Τῶν αὐτῶν·

Εἰσὶν οἱ πλουτοῦντες ἑαυτούς, μηδὲν ἔχοντες.

*II^{2}1743 / R cap. K 6, 3

Ψαλμοῦ θʹ·

Ἐν τῷ ὑπερηφανεύεσθαι τὸν ἀσεβῆ ἐμπυρίζεται ὁ πτωχός.

---

4 – 5 ***II^{2}1741** Prov. 12, 9$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 61–62) **8** ***II^{2}1742** Prov. 13, 7^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 66) **11** ***II^{2}1743** Ps. 9, 23^{1}

---

1 **Titlos** R (193v28) (*cf.* PML^{b} cap. K 3 titlos [II^{1} / K cap. K 15 titlos (c)]); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **3 – 5** ***II^{2}1741** R cap. K 6, 1 (193v[28]29–30); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 8** ***II^{2}1742** R cap. K 6, 2 (193v[30]30–31); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 11** ***II^{2}1743** R cap. K 6, 3 (193v[31]31–32); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* R^{pin}

---

8 πλουτοῦντες] *sic* R, πλουτίζοντες II^{1} *et LXX*

*II^{2}1744 / R cap. K 6, 4

II^{1}1356 / K cap. K 15, 5

Τοῦ Θεολόγου·

Ποία χάρις τῷ ὄνῳ βαστάζειν χρυσοῦ τάλαντα;
Ὁ ὄνος καὶ πολύχρυσος ὑπάρχων ὀγκᾶσθαι οἶδεν.
Οὐδὲ χάρις ἀπὸ μολίβδου κατεσκευασμένα ξίφη κρύπτειν
ἀργυραῖς θήκαις, ἅπερ μὴ τοῖς πολεμίοις ὠφελεῖ.
Τοιοῦτος ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅταν τοῖς ἔξωθεν ἐπαρθῇ
[καὶ κουφισθῇ.

*II^{2}1745 / R cap. K 6, 5

II^{1}1355 / K cap. K 15, 4

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης·

Τὸ ἐπὶ πλούτῳ κομπάζειν ἢ γενέσει σεμνύνεσθαι ἢ πρὸς δόξαν ὁρᾶν ἢ τὸ δοκεῖν ὑπὲρ τὸν πέλας εἶναι, δι᾽ ὧν αἱ ἀνθρώπιναι πληροῦνται τιμαί, ταῦτα πάντα καθαίρεσις τῆς ἀνθρωπίνης τιμῆς καὶ ὄνειδος γίνονται.

---

11 – 14 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 34.20./15. (ed. Ihm, p. 671)

---

3 – 8 ***II^{2}1744** Gregorius Nazianzenus, *Carmina*, II,2,4 *(Nicobuli filii ad patrem)*, 176–180 Paraphrasis III (ed. Moroni, p. 341, 18 – 342, 3) **11 – 14** ***II^{2}1745** Gregorius Nyssenus, *De beatitudinibus*, II (ed. Callahan, p. 98, 9–13)

---

2 – 8 ***II^{2}1744** R cap. K 6, 4 (193v[32]32–36); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 14** ***II^{2}1745** R cap. K 6, 5 (193v[36]36–39); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

II^{1} / V cap. K 7 (K cap. K 9)

Τίτλος ζʹ Περὶ καυχήσεως καὶ ἐπάρσεως, ὅτι ἐπιβλαβὲς τὸ πρᾶγμα, καὶ ὅτι ἐπ' οὐδὲν πρᾶγμα [καὶ ὅτι ἐπ' οὔδενὶ] περὶ τὸν βίον χρὴ καυχᾶσθαι· χρῆναι γὰρ μὴ ἑαυτοῖς ἐπιγράφειν τὰ ὡς εἰκὸς κατορθούμενα, ἀλλὰ τῷ αἰτίῳ καὶ συνεργῷ τῶν ἀγαθῶν θεῷ, καὶ αὐτῷ ἀναπέμπειν τὰ εὐχαριστήρια.

*II^{2}1746 / R cap. K 7, 1

Δευτερονομίου·

Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἐν τῷ ἐξαναλῶσαι κύριον τὸν θεόν σου τὰ ἔθνη ταῦτα ἀπὸ προσώπου σου, λέγων· Διὰ τὰς δικαιοσύνας μου εἰσήγαγέ με κύριος κληρονομῆσαι τὴν γῆν ταύτην, ἀλλά· Διὰ τὴν ἀσέβειαν τῶν ἐθνῶν τούτων, κύριος ἐξολοθρεύει <αὐτοὺς> ἀπὸ προσώπου μου.

*II^{2}1747 / R cap. K 7, 2

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου· Ἡ ἰσχύς μου καὶ τὸ κράτος τῆς χειρός μου ἐποίησε τὴν δύναμιν τὴν μεγάλην ταύτην, καὶ μνήσθητι κυρίου τοῦ θεοῦ σου, ὅτι αὐτός σοι δίδωσιν ἰσχὺν τοῦ ποιῆσαι δύναμιν.

---

8 – 12 *II^{2}1746 Deut. 9, 4 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 123–124) **15 – 18 *II^{2}1747** Deut. 8, 17–18 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 123)

---

1 – 5 Titlos R (193v40–194r1) $A^{III\ pin}$; *deest in* $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\ txt}$ **7 – 12 *II^{2}1746** R cap. K 7, 1 (194r[1]2–5); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 18 *II^{2}1747** R cap. K 7, 2 (194r[5]5–7); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* $A^{III\ pin}$ R^{pin} ζʹ] ςʹ $A^{III\ pin}$ **2 – 3** καὶ^{1} – καυχᾶσθαι] *om.* R **2** οὐδὲν] *scripsi*, οὐδενὶ $A^{III\ pin}$ καὶ^{2} – οὔδενὶ] *delevi* **3** τὰ] *ante* κατορθούμενα *transpos.* R^{txt} **5** καὶ] *om.* $A^{III\ pin}$

---

11 – 12 αὐτοὺς] *supplevi (LXX)*, *om.* R

*II^{2}1748 / R cap. K 7, 3

II^{1}1330 / V cap. K 7, 3 (K cap. K 9)

Ἰώβ·

Μὴ λέγε ὅτι Καθαρὸς εἰμὶ τοῖς ἔργοις,
καὶ ἄμεμπτος ἐναντίον αὐτοῦ.

*II^{2}1749 / R cap. K 7, 4

II^{1}1333 / V cap. K 7, 6 (K cap. K 9)

Σιράχ·

Ἐν περιβολῇ ἱματίων μὴ καυχήσῃ,
καὶ ἐν ἡμέρᾳ δόξης μὴ ἐπαίρου.

*II^{2}1750 / R cap. K 7, 5

II^{1}1334 / V cap. K 7, 7 (K cap. K 9)

Τοῦ αὐτοῦ·

Μὴ εἴπῃς· Τῷ πλήθει τῶν δώρων μου ἐπόψομαι,
καὶ ἐν τῷ προσενέγκαι <με> θεῷ ὑψίστῳ προσδέξεται.

*II^{2}1751 / R cap. K 7, 6

II^{1}1335 / V cap. K 7, 8 (K cap. K 9)

Πρὸς Κορινθίους α′·

Ὁ καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω· οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν, ἐκεῖνος δόκιμος ἐστίν, ἀλλ᾽ ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

---

3 – 4 ***II^{2}1748** Iob 11, 4$^{1-2}$ **7 – 8** ***II^{2}1749** Sir. 11, 4$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 76) **11 – 12** ***II^{2}1750** Sir. 7, 9$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 64) **15 – 16** ***II^{2}1751** II Cor. 10, 17–18

---

2 – 4 ***II^{2}1748** R cap. K 7, 3 (194r[7]8); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***II^{2}1749** R cap. K 7, 4 (194r[8]9); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 12** ***II^{2}1750** R cap. K 7, 5 (194r[9]10–11); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 16** ***II^{2}1751** R cap. K 7, 6 (194r[11]11–12); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

12 προσενέγκαι με] *scripsi (*II^{1} *et LXX)*, προσενέγκαι R **15** ἐν] *s. l.* R

II^{1}1336 / V cap. K 7, 9 (K cap. K 9)

*II^{2}1752 / R cap. K 7, 7

Ἐκ τῆς Ἰακώβου ἐπιστολῆς·

Καυχάσθω ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ.

*II^{2}1753 / R cap. K 7, 8

Τοῦ Θεολόγου·

Μὴ μέγα φρονήσῃς ἐπὶ κατορθώμασιν, ἀλλὰ φθέγξαι τὸ τοῦ Δαυΐδ· *Αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου*, παρ᾽ οὗ πᾶν ἀνθρώποις τὸ κατορθούμενον.

*II^{2}1754 / R cap. K 7, 9

Τοῦ Χρυσοστόμου·

Τοιοῦτος ὁ βίος ἡμῶν, ἀγαπητοί, οὔτε τὴν ἀλαζονείαν τῶν χρημάτων ἔμμονον ἔχων, οὔτε τὴν εὐωχίαν τῆς τρυφῆς εἰς ἅπαξ κεκτημένος· ὅθεν οὐδὲ ἐπὶ κάλλει προσώπου δεῖ μεγαλαυχεῖν, οὔτε ἐπὶ ἰσχύϊ σώματος, ἀλλ᾽ οὐδὲ εἰς οὐδὲν τῶν κατὰ τὸν βίον φυσιοῦσθαι χρή. Κάλλος γὰρ καὶ ἰσχὺς νόσου μὲν παρανάλωμα, χρόνου δὲ ταλαιπωρία.

---

8 Ps. 76, 11^{2}

---

3 – 4 ***II^{2}1752** Iac. 1, 9–10 **7 – 9** ***II^{2}1753** GREGORIUS NAZIANZENUS, *In novam Dominicam (Orat. 44)*, 8 (PG 36, 616, 40–43) **12 – 17** ***II^{2}1754** IOHANNES CHRYSOSTOMUS, locus non repertus (deest apud Haidacher)

---

2 – 4 ***II^{2}1752** R cap. K 7, 7 (194r[12]13–14); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 9** ***II^{2}1753** R cap. K 7, 8 (194r[14]14–16); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 17** ***II^{2}1754** R cap. K 7, 9 (194r[16]16–20); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

*II²1755 / R cap. K 7, 10

II¹1338 / V cap. K 7, 11 (K cap. K 9)

Νείλου·

Καὶ Ἀδὰμ ποτὲ τὸν προπάτορα ὁ ἐχθρὸς παρασκευάσας ἰσοθεΐαν φαντασθῆναι, ἐξήνεγκε παραδείσου, καὶ μέχρις Ἅδου πυθμένων κατήγαγεν.

3 – 5 ***II²1755** NILUS MONACHUS (ANCYRANUS), *Epistulae*, 3869 (quod attinet ad numerum, vide II¹1338 / V cap. K 7, 11 [K cap. K 9]), locus non repertus

2 – 5 ***II²1755** R cap. K 7, 10 (194r[21]21–23); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

Τίτλος η′ Περὶ κακοφρόνων καὶ κακοβούλων.

*II^{2}1756 / R cap. K 8, 1

Παροιμιῶν·

Κακόφρων ἀνὴρ πολλὰ ζημιωθήσεται,
ἐὰν δὲ καὶ λυμαίνηται, καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ προσθήσει.

*II^{2}1757 / R cap. K 8, 2

Βασιλειῶν γ′·

Ἐλάλησαν πρὸς Ῥοβοὰμ τὰ παιδάρια τὰ ἐκτραφέντα μετ᾽ αὐτοῦ, οἱ παρεστηκότες πρὸ προσώπου αὐτοῦ, λέγοντες· Τάδε λαλήσει<ς> τῷ λαῷ τούτῳ, τοῖς λαλήσασι πρὸς σέ, λέγοντες· Ὁ πατήρ σου ἐβάρυνε τὸν κλοιὸν ἡμῶν, καὶ σὺ νῦν κούφισον ἀφ᾽ ἡμῶν· Ἡ μικρότης μου παχυτέρα τῆς ὀσφύος τοῦ πατρός μου ἐστίν· καὶ νῦν ὁ πατήρ μου ἐπέτασσεν ὑμῖν ἐν κλοιῷ βαρεῖ, κἀγὼ προσθήσω ἐπὶ τὸν κλοιὸν ὑμῶν· ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ἐν μάστιξιν, ἐγὼ δὲ παιδεύσω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις.

---

4 – 5 *II^{2}1756 Prov. 19, 19$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 95) **8 – 15 *II^{2}1757** III Reg. 12, 10–11 (Wahl, *3 Könige-Text*, p. 106–107)

---

1 Titlos R (194r23) $A^{III\ pin}$; *deest in* $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\ txt}$ **3 – 5 *II^{2}1756** R cap. K 8, 1 (194r[23]24–25); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 15 *II^{2}1757** R cap. K 8, 2 (194r[25]25–31); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* $A^{III\ pin}$ R^{pin} η′] ζ′ $A^{III\ pin}$

---

9 – 10 λαλήσεις] *scripsi (LXX)*, λαλήσει R **13** ἐπέτασσεν] *sic* R ὑμῖν] *scripsi (LXX)*, ἡμῖν R **14** ὑμᾶς] *scripsi (LXX)*, ἡμᾶς R

*II²1758 / R cap. K 8, 3

Ἡσαΐου·

Ἡ βουλὴ τῶν πονηρῶν ἄνομα βουλεύσεται, φθεῖραι ταπεινοὺς ἐν λόγοις ἀδίκοις, καὶ διασκεδάσαι λόγους πενήτων ἐν κρίσει.

*II²1759 / R cap. K 8, 4

Σιράχ·

Οὐκ ἔστιν ἐν βουλῇ ἁμαρτωλῶν φρόνησις.

*II²1760 / R cap. K 8, 5

Ματθαίου·

Πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὰ ἀγαθά, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὰ πονηρά.

---

3 – 4 ***II²1758** Is. 32, 7 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 371) **7** ***II²1759** Sir. 19, 22² (Wahl, *Sirach-Text*, p. 99) **10 – 13** ***II²1760** Matth. 12, 34–35 (quibusdam omissis)

---

2 – 4 ***II²1758** R cap. K 8, 3 (194r[31]32–33); *deest in* T^(lac.) H^III **6 – 7** ***II²1759** R cap. K 8, 4 (194r[33]33–34); *deest in* T^(lac.) H^III **9 – 13** ***II²1760** R cap. K 8, 5 (194r[34]34–37); *deest in* T^(lac.) H^III

---

11 προσφέρει R^a. c. ut videtur

Τίτλος θʹ Περὶ κακοποιῶν.

*II²1761 / R cap. K 9, 1

Ἰώβ·

Οἱ σπείροντες τὰ ἄτοπα ὀδύνας θεριοῦσιν ἑαυτοῖς·
ἀπὸ προστάγματος κυρίου ἀπολοῦνται,
ἀπὸ δὲ πνεύματος ὀργῆς αὐτοῦ ἀφανισθήσονται.

*II²1762 / R cap. K 9, 2

Παροιμιῶν·

Ὁ πολλὰ κακοποιῶν τελεσιουργεῖ κακίαν.

*II²1763 / R cap. K 9, 3

Τῶν αὐτῶν·

Ἀσεβὴς ποιεῖ ἔργα ἄδικα.

*II²1764 / R cap. K 9, 4

Τῶν αὐτῶν·

Πονηρὸς κακοποιεῖ, ὅταν συμμίξῃ δικαίῳ.

---

4 – 6 *II²1761 Iob 4, 8²–9² **9 *II²1762** Prov. 19, 7⁵ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 93–94) **12 *II²1763** Prov. 11, 18¹ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 58) **15 *II²1764** Prov. 11, 15¹ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 57)

---

1 Titlos R (194r37) A^III pin; *deest in* T^(lac.) H^III A^III txt **3 – 6 *II²1761** R cap. K 9, 1 (194r[37]38–39); *deest in* T^(lac.) H^III **8 – 9 *II²1762** R cap. K 9, 2 (194r[39]39–40); *deest in* T^(lac.) H^III **11 – 12 *II²1763** R cap. K 9, 3 (194r[40]40); *deest in* T^(lac.) H^III **14 – 15 *II²1764** R cap. K 9, 4 (194r[40]40–41); *deest in* T^(lac.) H^III

---

1 Τίτλος] *om.* A^III pin R^pin θʹ] ηʹ A^III pin

*II^{2}1765 / R cap. K 9, 5

<***>

Ἐκζητοῦντα κακά, καταλήψεται αὐτόν.

*II^{2}1766 / R cap. K 9, 6

<***>

Ὄλεθρος ἀσεβέσιν ἐπιξενωθήσεται·
οὐ γὰρ βούλονται πράσσειν δίκαια.

*II^{2}1767 / R cap. K 9, 7

Τῶν αὐτῶν·

Πάντα τὸν χρόνον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν κακῶν προσδέχονται κακά.

*II^{2}1768 / R cap. K 9, 8

Τῶν αὐτῶν·

Δόλος ἐν καρδίᾳ τεκταινομένου κακά.

---

3 ***II^{2}1765** Prov. 11, 27^{2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 60) **6 – 7** ***II^{2}1766** Prov. 21, 7^{1-2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 100) **10** ***II^{2}1767** Prov. 15, 15^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 76) **13** ***II^{2}1768** Prov. 12, 20^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 64)

---

2 – 3 ***II^{2}1765** R cap. K 9, 5 (194r41); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 7** ***II^{2}1766** R cap. K 9, 6 (194v1); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 10** ***II^{2}1767** R cap. K 9, 7 (194v[1]2); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 13** ***II^{2}1768** R cap. K 9, 8 (194v[2]2–3); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}1765** *s. d.* R ***II^{2}1766** *s. a.* R

*II^{2}1769 / R cap. K 9, 9

Τῶν αὐτῶν·

Ὁ σπείρων φαῦλα θερίσει κακά,
ματαιότητα δὲ ἔργων αὐτοῦ συντελέσει.

*II^{2}1770 / R cap. K 9, 10

Ἡσαΐου·

Σοφοὶ εἰσὶ τοῦ κακοποιῆσαι, τὸ δὲ καλῶς ποιῆσαι οὐκ ἔγνωσαν.

*II^{2}1771 / R cap. K 9, 11

Σιράχ·

Λέων θήραν ἐνεδρεύει,
οὕτως ἁμαρτία τοὺς ἐργαζομένους ἄδικα.

*II^{2}1772 / R cap. K 9, 12

Φίλωνος, ἐκ τῶν ἐν Ἐξόδῳ ζητουμένων·

Ἐντὸς φέρει τὸν ὄλεθρον ὁ τῇ κακίᾳ συζῶν, ἐπεὶ σύνοικον ἔχει τὸν ἐπίβουλον καὶ πολέμιον. Ἱκανὴ γὰρ πρὸς τιμωρίαν ἡ τοῦ φαύ-

---

10 – 11 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 26.3./3. (ed. Ihm, p. 571–572)

---

3 *II^{2}1769 Ὁ – κακά] Prov. 22, 8^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 104) **4** ματαιότητα – συντελέσει] Ibid. 22, $8a^{2}$ (Wahl, p. 104–105) **7 *II^{2}1770** Is., re vera Ier. 4, 22 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 490) **10 – 11 *II^{2}1771** Sir. 27, 10^{1-2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 118) **14 – 797, 2 *II^{2}1772** PHILO IUDAEUS, *Quaestiones in Exodum* (ed. Petit, p. 305–306.32); Royse 175.27

---

2 – 4 *II^{2}1769 R cap. K 9, 9 (194v[3]3–4); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 7 *II^{2}1770** R cap. K 9, 10 (194v[4]4–5); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 11 *II^{2}1771** R cap. K 9, 11 (194v[5]5–6); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 797, 2 *II^{2}1772** R cap. K 9, 12 (194v[6]6–9); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

15 τὸν] τὸ *legendum putat Petit*

λου συνείδησις, οἴκοθεν ὡς ἐκ πληγῆς δειλίαν προτείνουσα τῇ ψυχῇ.

*II²1773 / R cap. K 9, 13

Τοῦ αὐτοῦ·

Τοῦ φαύλου ὁ βίος ἐπίλυπος καὶ περιδεής, καὶ ὅσα κατὰ τὰς αἰσθήσεις ἐνεργεῖ, φόβοις καὶ ὀδύναις ἀνακέκραται.

5 – 6 *II²1773 PHILO IUDAEUS, *Quaestiones in Exodum* (ed. Petit, p. 306[33]); deest apud Royse

4 – 6 *II²1773 R cap. K 9, 13 (194v[9]9–10); *deest in* T(lac.) H III

Τίτλος ι′ Περὶ κατηφείας καὶ σκυθρωπότητος.

*II^{2}1774 / R cap. K 10, 1

Ψαλμοῦ μα′·

Ἱνατί περίλυπος εἶ, ἡ ψυχή μου,
ἕως
ὁ θεός μου.

*II^{2}1775 / R cap. K 10, 2

Παροιμιῶν·

Εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀδελφοῦ σου μὴ εἰσέλθῃς ἀτυχῶν.

*II^{2}1776 / R cap. K 10, 3

Σιράχ·

Ἄνθρωπος ἄχαρις, μῦθος ἄκαιρος.

---

4 – 6 ***II^{2}1774** Ps. 41, 6$^{1-3}$ vel 41, 12$^{1-3}$ **9** ***II^{2}1775** Prov. 27, 10^{2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 132) **12** ***II^{2}1776** Sir. 20, 19^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 101)

---

1 Titlos R (194v11) A$^{\text{III pin}}$; *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}A$^{\text{III txt}}$ **3 – 6** ***II^{2}1774** R cap. K 10, 1 (194v[11]11–12); *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} **8 – 9** ***II^{2}1775** R cap. K 10, 2 (194v[12]12–13); *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} **11 – 12** ***II^{2}1776** R cap. K 10, 3 (194v[13]13); *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* A$^{\text{III pin}}$ R^{pin} ι′] *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{\text{III pin}}$ *(θ′ secund. ser.)*

Τίτλος ια′ Περὶ καλοήθων καὶ καταστάσεως τρόπων αὐτῶν. III / par. 65 A

*II^{2}1777 / R cap. K 11, 1

Γενέσεως·

Ἦλθον οἱ δύο ἄγγελοι εἰς Σόδομα ἑσπέρας· Λὼτ δὲ ἐκάθητο παρὰ τὴν πύλην Σοδόμων. Ἰδὼν δέ, Λὼτ ἐξανέστη εἰς συνάντησιν αὐτοῖς, καὶ προσεκύνησε τῷ προσώπῳ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ εἶπεν· Ἰδού, κύριοι, ἐκκλίνατε εἰς τὸν οἶκον τοῦ δούλου ὑμῶν, καὶ καταλύσατε καὶ νίψασθε τοὺς πόδας ὑμῶν, καὶ ὀρθρίσαντες ἀπελεύσεσθε τὴν ὁδὸν ὑμῶν· οὗ ἕνεκεν ἐκκλίνατε πρὸς τὸν παῖδα ὑμῶν.

*II^{2}1778 / R cap. K 11, 2

Παροιμιῶν·

Στολισμὸς ἀνδρὸς καὶ βῆμα ποδὸς
καὶ γέλως ὀδόντων ἀναγγελεῖ τὰ περὶ αὐτοῦ.

*II^{2}1779 / R cap. K 11, 3

Τῶν αὐτῶν·

Ἐν πραΰτητι διεξάγαγε τὰ ἔργα σου,
καὶ ἀπὸ ἀνθρώπου δεκτοῦ ἀγαπηθήσῃ.

---

4 – 9 ***II^{2}1777** Gen. 19, 1–2 **12 – 13** ***II^{2}1778** Prov., re vera Sir. 19, 30$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 99) **16 – 17** ***II^{2}1779** Prov., re vera Sir. 3, 17$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 50)

---

1 **Titlos** R (194v14) A$^{III\ pin}$; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **3 – 9** ***II^{2}1777** R cap. K 11, 1 (194v[14]15–19); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 13** ***II^{2}1778** R cap. K 11, 2 (194v[20]20–21); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **15 – 17** ***II^{2}1779** R cap. K 11, 3 (194v[21]21–22); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* A$^{III\ pin}$ R^{pin} ια′] *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(ι′ secund. ser.)*

---

9 ἐκκλίνατε] *sic* R, ἐξεκλίνατε *LXX (app. crit.)*

*II^{2}1780 / R cap. Κ 11, 4

Τῶν αὐτῶν·

Ἀπόκρισις ὑποπίπτουσα ἀποστρέφει θυμόν.

*II^{2}1781 / R cap. Κ 11, 5

Σιράχ·

Λάρυγξ γλυκὺς πληθυνεῖ φίλους,
καὶ γλῶσσα εὔλαλος πληθυνεῖ εὐπροσηγορίαν.

*II^{2}1782 / R cap. Κ 11, 6

Ματθαίου·

Εἶπεν ὁ κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· Λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

*II^{2}1783 / R cap. Κ 11, 7

Πρὸς Κολασσαεῖς ἐπιστολῆς·

Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. Ὁ λόγος ὑμῶν ἤ πάντοτε ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

---

3 ***II^{2}1780** Prov. 15, 1^{2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 74) **6 – 7** ***II^{2}1781** Sir. 6, 5$^{1–2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 59) **10** ***II^{2}1782** Εἶπεν – μαθηταῖς] cf. Matth. 5, 2 **10 – 12** Λαμψάτω – οὐρανοῖς] Ibid. 5, 16 **15 – 17** ***II^{2}1783** Col. 4, 5–6

---

2 – 3 ***II^{2}1780** R cap. Κ 11, 4 (194v[22]22); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 7** ***II^{2}1781** R cap. Κ 11, 5 (194v[23]23–24); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 12** ***II^{2}1782** R cap. Κ 11, 6 (194v[24]24–26); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 17** ***II^{2}1783** R cap. Κ 11, 7 (194v[26]27–29); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

*II²1784 / R cap. K 11, 8

Κλήμεντος, ἐκ τοῦ δευτέρου Στρώματος·

Θεοφιλὲς τῷ ὄντι ἀπὸ τῆς γλώττης ἐπὶ τὰ ἔργα τὸ κόσμιον διαχειραγωγεῖν.

---

3 – 4 *II²1784 CLEMENS ALEXANDRINUS, *Stromata*, II. Cap. XXIII. 145, 2 (ed. Stählin/Früchtel/Treu, p. 193, 3–4); Holl, n° 232

---

2 – 4 *II²1784 R cap. K 11, 8 (194v[29]29–30); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

III / par. 65 B

Τίτλος ιβʹ Περὶ κακοήθων καὶ κακοτρόπων.

*II^{2}1785 / R cap. K 12, 1

Παροιμιῶν·

Στηρίζων ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ λογίζεται διεστραμμένα,
ὁρίζει δὲ τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ πάντα τὰ κακά·
οὗτος κάμινος ἐστὶ κακίας.

*II^{2}1786 / R cap. K 12, 2

Τῶν αὐτῶν·

Ἀνὴρ ἄφρων καὶ παράνομος πορεύεται ὁδοὺς οὐκ ἀγαθάς·
ὁ δὲ αὐτὸς ἐννεύει ὀφθαλμῷ, σημαίνει δὲ ποδί,
διδάσκει δὲ ἐν νεύμασι δακτύλων.

*II^{2}1787 / R cap. K 12, 3

Τῶν αὐτῶν·

Ὁ ἐννεύων ὀφθαλμῷ συνάγει ἀνδράσι λύπας.

---

4 – 6 *II^{2}1785 Prov. 16, 30$^{1-3}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 84) **9 – 11 *II^{2}1786** Prov. 6, 12–13^2 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 39) **14 *II^{2}1787** Prov. 10, 10^1 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 52)

---

1 Titlos R (194v30) A$^{III\ pin}$; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **3 – 6 *II^{2}1785** R cap. K 12, 1 (194v[30]31–32); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 11 *II^{2}1786** R cap. K 12, 2 (194v[32]32–34); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 14 *II^{2}1787** R cap. K 12, 3 (194v[35]35); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* A$^{III\ pin}$ R^{pin} ιβʹ] ιαʹ A$^{III\ pin}$

---

11 ἐν νεύμασι] *sic* R

Τίτλος ιγʹ Περὶ καταλαλιᾶς καὶ διαβολῆς, ὅτι βαρύτατον τὸ πάθος καὶ τῷ κεκτημένῳ καὶ τῷ ἐπικοινωνοῦντι. II^{1} / K cap. K 3

*II^{2}1788 / R cap. K 13, 1

Τῆς Ἐξόδου·

Ἀπὸ παντὸς ῥήματος ἀδίκου ἀπόστηθι.

*II^{2}1789 / R cap. K 13, 2 II^{1}1235 / K cap. K 3, 1

Ἀριθμῶν·

Ἐλάλησε Μαριὰμ καὶ Ἀαρὼν κατὰ Μωσέως, ἕνεκεν τῆς γυναικὸς τῆς Αἰθιοπί<σ>σης, ἣν ἔλαβε Μωσῆς, ὅτι γυναῖκα Αἰθιόπι<σ>σαν ἔλαβε, καὶ εἶπον· Μὴ Μωσῇ μόνῳ ἐλάλησε κύριος; Οὐχὶ καὶ ἡμῖν ἐλάλησε κύριος; Καὶ εἶπε κύριος πρὸς αὐτούς· Ἀκούσατε τὸν λόγον μου ἀμφότεροι· ἐὰν γένηται προφήτης ὑμῶν κυρίου, ἐν ὁράματι γνωσθήσομαι, καὶ ἐν ὕπνῳ λαλήσω αὐτῷ. Οὐχ᾽ οὕτως ὡς ὁ θεράπων μου Μωσῆς· ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ μου πιστός ἐστί· στόμα κατὰ στόμα λαλήσω αὐτῷ, ἐν εἴδει καὶ οὐ δι᾽ αἰνιγμάτων, καὶ τὴν δόξαν κυρίου εἶδε· καὶ διατί οὐκ ἐφοβήθητε λαλῆσαι κατὰ τοῦ θεράποντός μου Μωσῆ; Καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος, καὶ ἰδοὺ Μαριὰμ λέπρα ὡς χιών.

---

5 ***II^{2}1788** Ex. 23, 7 **8 – 11** ***II^{2}1789** Ἐλάλησε – κύριος] Num. 12, 1–2 **11 – 18** Καὶ – χιών] Ibid. 12, 6–10

---

1 – 2 Titlos R (194v36–37) (*cf.* PML^{b} cap. K 5 titlos [II^{1} / K cap. K 3 titlos (c)]); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **4 – 5** ***II^{2}1788** R cap. K 13, 1 (194v[37]38); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 18** ***II^{2}1789** R cap. K 13, 2 (194v[38]38–195r5); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* R^{pin} **2** καὶ^{1}] *om.* R^{txt}

---

9 Αἰθιοπίσσης] *scripsi*, αἰθιοπίσης R Αἰθιόπισσαν] *scripsi*, αἰθιόπισαν R

*II^{2}1790 / R cap. K 13, 3

Παροιμιῶν·

Ὁ κακὸς ὑπακούει γλώσσαις παρανόμων.

II^{1}1242 / K cap. K 3, 8

*II^{2}1791 / R cap. K 13, 4

Τῶν αὐτῶν·

Μὴ ἀγάπα καταλαλεῖν, ἵνα μὴ ἐξαρθῇς.

*II^{2}1792 / R cap. K 13, 5

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Ἐν εἰδήσει σου βασιλέα μὴ καταράσῃ,
καὶ ἐν ταμιείοις κοιτώνων σου μὴ καταράσῃ πλούσιον,
ὅτι πετεινὸν τοῦ οὐρανοῦ ἀποίσει φωνήν σου,
καὶ ὁ ἔχων πτέρυγας ἀναγγελεῖ λόγους σου.

II^{1}1243 / K cap. K 3, 9

*II^{2}1793 / R cap. K 13, 6

Σοφίας Σολομῶντος·

Φυλάξασθε γογγυσμὸν ἀνωφελῆ,
καὶ ἀπὸ καταλαλιᾶς φείσασθε γλώττης,
ὅτι φθέγμα λαθραῖον, κενὸν οὐ πορεύεται,
στόμα δὲ καταψευδόμενον ἀναιρεῖ ψυχήν.

---

3 ***II^{2}1790** Prov. 17, 4^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 85) **6** ***II^{2}1791** Prov. 20, 13^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 98–99) **9 – 12** ***II^{2}1792** Eccle. 10, 20$^{1-4}$ (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 171–172) **15 – 18** ***II^{2}1793** Sap. 1, 11$^{1-4}$

---

2 – 3 ***II^{2}1790** R cap. K 13, 3 (195r[6]6); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 6** ***II^{2}1791** R cap. K 13, 4 (195r[6]6–7); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 12** ***II^{2}1792** R cap. K 13, 5 (195r[7]7–9); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 18** ***II^{2}1793** R cap. K 13, 6 (195r[10]10–12); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

3 ὑπακούει] *scripsi (**II^{2}1862 / R cap. Λ 1, 3*)*, ὑπακούσει R

*II^{2}1794 / R cap. K 13, 7

Σιράχ·

Ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς ἐκκαύσει φίλους,
καὶ ἀναμέσον εἰρηνευόντων βάλλει διαβολήν.

*II^{2}1795 / R cap. K 13, 8

II^{1}1244 / K cap. K 3, 10

Ἐκ τῆς Ἰακώβου ἐπιστολῆς·

Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ καὶ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτής. Εἷς ἐστιν ὁ νομοθέτης καὶ κριτής, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι.

*II^{2}1796 / R cap. K 13, 9

II^{1}suppl. 323 / V cap. K 2, 10

Σιράχ·

Ὀφθαλμὸν καταλαλοῦντα πατρὸς καὶ ἀτιμάζοντα γῆρας μητρός,
ἐκκόψειαν αὐτὸν κόρακες ἐκ τῶν φαράγγων,
καὶ καταφάγοισαν αὐτὸν νεοσσοὶ ἀετῶν.

---

3 ***II^{2}1794** Ἀνὴρ – φίλους] Sir. 28, 8^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 122) **4** καὶ – διαβολήν] Ibid. 28, 9^{2} (Wahl, p. 122) **7 – 10** ***II^{2}1795** Iac. 4, 11–12 **13 – 15** ***II^{2}1796** Sir., re vera Prov. 30, 17$^{1-3}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 119)

---

2 – 4 ***II^{2}1794** R cap. K 13, 7 (195r[12]12–13); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 10** ***II^{2}1795** R cap. K 13, 8 (195r[13]13–16); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 15** ***II^{2}1796** R cap. K 13, 9 (195r[16]17–18); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

13 καταλαλοῦντα] καταγελῶντα *LXX* **14** φαράγγων] *scripsi (*II^{1} *et LXX)*, φαρύγγων R

II^{1}1245 / K cap. K 3, 11

*II^{2}1797 / R cap. K 13, 10

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου·

Καταλαλιά ἐστὶ τὸ κατὰ παντὸς ἀδελφοῦ λέγειν τί, σκοπῷ τοῦ διαβάλλειν αὐτόν, εἰ καὶ ἀληθὲς ᾖ τὸ λεγόμενον.

*II^{2}1798 / R cap. K 13, 11

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ εἰς Βασίλειον·

Πρὸς τοὺς κακούργους ὁ λόγος, οἳ τοῖς ἑαυτῶν κακοῖς βοηθοῦσιν, ἐξ ὧν ἄλλους ἐπηρεάζουσιν.

II^{1}1249 / K cap. K 3, 15

*II^{2}1799 / R cap. K 13, 12

Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου·

Ἐάν τις σε εἴπῃ κακῶς, εἰ μὲν ἀληθὲς λέγει, διόρθωσαι· εἰ δὲ ψευδῆ, καταγέλασον. <***> εἰ δὲ μὴ σύνοιδας, καταφρόνησον.

---

3 – 4 ***II^{2}1797** Basilius Caesariensis, *Epistulae*, XXII, 1, 26–28 (ed. Courtonne, I, p. 53); cf. etiam Id., *Asceticon magnum sive Quaestiones (regulae brevius tractatae)*, XXV (PG 31, 1100, 39–41) **7 – 8** ***II^{2}1798** Gregorius Nazianzenus, *Funebris oratio in laudem Basilii Magni Caesareae in Cappadocia episcopi (Orat. 43)*, 68, 4–6 (ed. Bernardi, p. 274) **11 – 12** ***II^{2}1799** Iohannes Chrysostomus, *De Davide et Saule*, III *(Contra theatra)*, 4, 19–22 (ed. Barone, p. 59)

---

2 – 4 ***II^{2}1797** R cap. K 13, 10 (195r[18]19–20); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***II^{2}1798** R cap. K 13, 11 (195r[20]21–22); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 12** ***II^{2}1799** R cap. K 13, 12 (195r[22]22–23); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

4 εἰ καὶ] κἂν *ed.* **12** *ante* εἰ *quaedam excidisse videntur (cf.* II^{1}1249 / K cap. 3, 15*)* σύνοιδας] *scripsi (*II^1, *cf. autem app. crit.)*, συνοῖδας R

*II²1800 / R cap. K 13, 13

II¹suppl. 324 / V cap. K 2, 15

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὁ κακῶς ἕτερον διατιθέναι βουλόμενος, πρότερον ἑαυτὸν οὕτω διατίθησιν.

---

3 – 4 ***II²1800*** IOHANNES CHRYSOSTOMUS, locus non repertus (deest apud Haidacher); Didymo adscriptus in II¹suppl. 324 / V cap. K 2, 15

---

2 – 4 ***II²1800*** R cap. K 13, 13 (195r[24]24); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

3 ἑαυτὸν οὕτω] *scripsi (*II¹suppl. 324 / V cap. K 2, 15*)*, ἑαυτῷ οὗτος R

II[1] / K cap. K 8

Τίτλος ιδʹ Περὶ κωφῶν.

*II²1801 / R cap. K 14, 1

Ἀπὸ τοῦ Λευϊτικοῦ·

Οὐ κακῶς ἐρεῖς κωφῷ.

4 ***II²1801** Lev. 19, 14

1 Titlos R (195r25); *deest in* T(lac.) HIII AIII **3 – 4 *II²1801** R cap. K 14, 1 (195r[25] 25); *deest in* T(lac.) HIII

1 Τίτλος] *om.* Rpin

4 κῶφον *LXX*

Τίτλος ιζʹ Περὶ κακούργων, ὅτι χρὴ τάχιστα κατὰ τὸν νόμον καταστέλλειν τούτους πρὸς εἰρήνην καὶ εὐνομίαν τοῦ λαοῦ καὶ ἀναχαιτισμὸν τοῦ κακοῦ.

*II^{2}1802 / R cap. K 17, 1

Δευτερονομίου·

Ἐξάρατε τὸ πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας φοβηθήσεται.

*II^{2}1803 / R cap. K 17, 2

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἵνα μὴ ἀπολέσῃ ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν ἀναμάρτητον, οὐ μὴ θελήσῃ ὁ θεὸς εὐϊλατεῦσαι αὐτῷ.

*II^{2}1804 / R cap. K 17, 3

Ψαλμοῦ νζʹ·

Εὐφρανθήσεται δίκαιος, ὅταν ἴδῃ ἐκδίκησιν
ἕως
ἐν τῇ γῇ.

---

6 – 7 ***II^{2}1802** Deut. 17, 12–13 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 130–131) **10 – 11** ***II^{2}1803** Deut. 29, 19–20 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 148) **14 – 16** ***II^{2}1804** Ps. 57, 11^1–12^2

---

1 – 3 **Titlos** R (196v35–36) A$^{III\ pin}$; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **5 – 7** ***II^{2}1802** R cap. K 17, 1 (196v[36]37); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 11** ***II^{2}1803** R cap. K 17, 2 (196v[38]38–39); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 16** ***II^{2}1804** R cap. K 17, 3 (196v[39]39–40); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* A$^{III\ pin}$ R^{pin} ιζʹ] ιβʹ A$^{III\ pin}$ τάχιστα] τὰ A$^{III\ pin}$

***II^{2}1804** νζʹ] *scripsi*, μζ *(sic)* R

*II^{2}1805 / R cap. K 17, 4

Ψαλμοῦ ρʹ·

Εἰς τὰς πρωΐας ἀπέκτενον πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς
ἕως
ἀνομίαν.

*II^{2}1806 / R cap. K 17, 5

Παροιμιῶν·

Λικμήτωρ ἀσεβῶν βασιλεὺς φρόνιμος,
καὶ ἐπιβαλεῖ αὐτοῖς τρόμον.

*II^{2}1807 / R cap. K 17, 6

Τῶν αὐτῶν·

Πολλῶν ὄντων ἀσεβῶν, πολλαὶ γίνονται ἁμαρτίαι.

*II^{2}1808 / R cap. K 17, 7

Τῶν αὐτῶν·

Ἑτοιμάζονται ἀκολάστοις μάστιγες,
καὶ τιμωρίαι ὁμοίως ἄφροσιν.

---

3 – 5 ***II^{2}1805** Ps. 100, 8^{1-2} **8 – 9** ***II^{2}1806** Prov. 20, 26^{1-2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 99) **12** ***II^{2}1807** Prov. 29, 16^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 99) **15 – 16** ***II^{2}1808** Prov. 19, 29^{1-2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 96)

---

2 – 5 ***II^{2}1805** R cap. K 17, 4 (196v[40]40–41); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 9** ***II^{2}1806** R cap. K 17, 5 (196v[41]41–197r1); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 12** ***II^{2}1807** R cap. K 17, 6 (197r[1]1–2); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 16** ***II^{2}1808** R cap. K 17, 7 (197r[2]2–3); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

9 τρόμον] τροχὸν *LXX*

*II^{2}1809 / R cap. K 17, 8

Τῶν αὐτῶν·

Ζημιουμένου ἀκολάστου, πανουργότερος γίνεται ὁ κακός.

*II^{2}1810 / R cap. K 17, 9

Τῶν αὐτῶν·

Πρὸς τοὺς σκολιοὺς σκολιὰς ὁδοὺς ἀποστελεῖ ὁ θεός.

*II^{2}1811 / R cap. K 17, 10

Τῶν αὐτῶν·

Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ ποιῶν τὰ ἔργα κυρίου ἀμελῶς, ἐξαίρων μάχαιραν αὐτοῦ ἀφ᾽ αἵματος.

*II^{2}1812 / R cap. K 17, 11

Σιράχ·

Ἀπὸ μικροῦ σπινθῆρος ἐκκαυθήσεται ἀνθρακιά.

---

3 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 61.3./68.3. (ed. Ihm, p. 918)

---

3 ***II^{2}1809** Prov. 21, 11^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 101) **6** ***II^{2}1810** Prov. 21, 8^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 100–101) **9 – 10** ***II^{2}1811** Prov., re vera Ier. 31, 10 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 558) **13** ***II^{2}1812** Sir. 11, 32^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 79)

---

2 – 3 ***II^{2}1809** R cap. K 17, 8 (197r[3]3–4); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 6** ***II^{2}1810** R cap. K 17, 9 (197r[4]4); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 10** ***II^{2}1811** R cap. K 17, 10 (197r[4]5–6); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 13** ***II^{2}1812** R cap. K 17, 11 (197r[6]6); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

3 κακός] ἄκακος *LXX*

*II²1813 / R cap. K 17, 12

Τοῦ Θεολόγου·

Μηδεὶς ἔστω τοῦ νόμου νομιμώτερος, μὴ δὲ τοῦ κανόνος εὐθύτερος, μὴ δὲ τῆς ἐντολῆς ὑψηλότερος.

*II²1814 / R cap. K 17, 13

Τοῦ αὐτοῦ, περὶ τῆς χαλάζης·

Ὀλολύζειν πίτυν ὁ προφήτης φησί, *ὅτι πέπτωκε κέδρος*, τουτέστι νουθετεῖσθαι χρὴ τῇ τῶν πλησίον πληγῇ, καὶ διὰ τῶν ἀλλοτρίων κακῶν τὰ οἰκεῖα εὖ τίθεσθαι χρή.

*II²1815 / R cap. K 17, 14

Φίλωνος·

Τὰ τῶν προτέρων κολαστήρια, τῶν δευτέρων εἰσίν, εἰ σωφρονοῖεν, φυλακτήρια καὶ σωτήρια.

---

7 Zach. 11, 2

---

3 – 4 ***II²1813** Gregorius Nazianzenus, *De moderatione in disputando (Orat. 32)*, 7, 1–3 (quibusdam omissis; ed. Moreschini, p. 98) **7 – 9** ***II²1814** Gregorius Nazianzenus, *De grandine, in patrem tacentem (Orat. 16)*, 19 (PG 35, 961, 23–25) **12 – 13** ***II²1815** Philo Iudaeus, locus non repertus; Mangey 665.5; Harris 101.8; Royse 177.80

---

2 – 4 ***II²1813** R cap. K 17, 12 (197r[7]7–8); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 9** ***II²1814** R cap. K 17, 13 (197r[8]8–10); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 13** ***II²1815** R cap. K 17, 14 (197r[11]11–12); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

Τίτλος ιη′ Περὶ τῶν καταφρονητικῶς καὶ ἀντιρρητικῶς περὶ τὴν σωτήριον τοῦ κυρίου εἰς ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς διακειμένων μακροθυμίαν.

*II²1816 / R cap. K 18, 1

Ἱερεμίου·

Ἀθετῶν ἠθέτησεν εἰς ἐμὲ ὁ οἶκος Ἰσραὴλ καὶ ὁ οἶκος τοῦ Ἰούδα. Ἐψεύσαντο ἐναντίον τοῦ θεοῦ, καὶ εἶπον· Οὐκ ἔστι ταῦτα· οὐχ' ἥξει ἐφ' ἡμᾶς κακά· μάχαιραν καὶ λιμὸν οὐκ ὀψόμεθα· οἱ προφῆται ἡμῶν ἦσαν εἰς ἄνεμον, καὶ ὁ λόγος κυρίου οὐχ' ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς. Διατοῦτο τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ· Ἀνθ' ὧν ἐλαλήσατε τὸ ῥῆμα τοῦτο, ἰδοὺ ἔδωκα τοὺς λόγους μου εἰς τὸ στόμα σου· πῦρ καταφάγεται αὐτούς.

*II²1817 / R cap. K 18, 2

Ἀμώς·

Ἐν ῥομφαίᾳ τελευτήσουσι πάντες ἁμαρτωλοὶ λαοῦ μου, οἱ λέγοντες· Οὐ μὴ ἐγγίσῃ, οὐδ' οὐ μὴ γένηται ἐφ' ἡμᾶς κακά.

6 – 12 ***II²1816** Ier. 5, 11–14 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 494–495) **15 – 16** ***II²1817** Am. 9, 10 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 195)

1 – 3 Titlos R (197r13–14) A^III pin^; *deest in* T^(lac.)^ H^III^A^III txt^ **5 – 12** ***II²1816** R cap. K 18, 1 (197r[14]15–19); *deest in* T^(lac.)^ H^III^ **14 – 16** ***II²1817** R cap. K 18, 2 (197r [19]20–21); *deest in* T^(lac.)^ H^III^

1 Τίτλος] *om.* A^III pin^ R^pin^ ιη′] ιγ′ A^III pin^ καὶ ἀντιρρητικῶς] *om.* R **2 – 3** μακροθυμίαν διακειμένων R^txt^

7 – 8 οὐκ' ἤξει R^a. c. ut videtur^ **11 – 12** στόμα σου] *scripsi (LXX)*, στόμα μου R *(forsan quaedam exciderunt [cf. LXX])* **12** καταφάγετε R

*II^{2}1818 / R cap. K 18, 3

Σοφίας Σολομῶντος·

Ἐλεεῖς, κύριε, πάντας, ὅτι πάντα δύνασαι,
καὶ παρορᾷς ἁμαρτήματα ἀνθρώπων εἰς μετάνοιαν.

*II^{2}1819 / R cap. K 18, 4

Τοῦ αὐτοῦ·

Σὺ ὁ θεὸς ἡμῶν χρηστὸς καὶ ἐπιεικής,
μακρόθυμος καὶ πολυέλεος, καὶ ἐν ἐλέει διοικῶν τὰ πάντα.

*II^{2}1820 / R cap. K 18, 5

Πρὸς Ἑβραίους·

Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος.

*II^{2}1821 / R cap. K 18, 6

Τοῦ Θεολόγου·

Δεινὸν ἐπιείκειαν θεοῦ δαπανῆσαι τῷ συνεχεῖ τῆς συγγνώμης.

---

3 – 4 ***II^{2}1818** Sap. 11, 23$^{1-2}$ **7 – 8** ***II^{2}1819** Sap. 15, 1$^{1-2}$ **11** ***II^{2}1820** Hebr. 10, 31 **14** ***II^{2}1821** GREGORIUS NAZIANZENUS, *Ad praefectum et cives Nazianzenos (Orat. 17)*, 6 (PG 35, 973, 2–3)

---

2 – 4 ***II^{2}1818** R cap. K 18, 3 (197r[21]21–22); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***II^{2}1819** R cap. K 18, 4 (197r[22]22–24); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 11** ***II^{2}1820** R cap. K 18, 5 (197r[24]24); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 14** ***II^{2}1821** R cap. K 18, 6 (197r[24]25); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

8 καὶ πολυέλεος] *desunt in LXX*

*II²1822 / R cap. K 18, 7

Τοῦ Χρυσοστόμου·

Μὴ λέγε, ἄνθρωπε· Ἥμαρτον· καὶ τί ἐγένετο; Μὴ *καταφρόνει τῆς χρηστότητος καὶ ἀνοχῆς καὶ μακροθυμίας τοῦ θεοῦ*. Μὴ πλεονάσῃς κατὰ σοῦ ὡς Φαραὼ τὰ κολαστήρια· ὡς γὰρ πολὺς ὁ ἔλεος τοῦ κυρίου, οὕτως καὶ ὁ ἔλεγχος αὐτοῦ πολύς, κατὰ τῶν καταφρονούντων τῆς ἀνεξικακίας αὐτοῦ.

---

3 – 4 Rom. 2, 4 **4 – 5** Μὴ – κολαστήρια] cf. Ex. 7, 14 sqq.

---

3 – 7 ***II²1822** IOHANNES CHRYSOSTOMUS, locus non repertus (deest apud Haidacher)

---

2 – 7 ***II²1822** R cap. K 18, 7 (197r[25]25–29); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

II^1 / K cap. K 2

Τίτλος ιθʹ Περὶ κρειττόνων, ὅτι οὐ δεῖ πρὸς κρείττονας φιλονεικεῖν, ἀλλὰ παραχωρεῖν.

*II^{2}1823 / R cap. K 19, 1

Παροιμιῶν·

Μὴ ἀλαζονεύου ἐνώπιον βασιλέως,
μὴ δὲ ἐν τόποις δυναστῶν ὑφίστασο·
κρεῖσσον γὰρ ῥηθῆναι σοι· Ἀνάβηθι πρός με,
ἢ ταπεινωθῆναι ἐν προσώπῳ δυναστῶν.

*II^{2}1824 / R cap. K 19, 2

Σιράχ·

Μὴ δικάζου μετὰ κριτοῦ·
κατὰ γὰρ τὴν δόξαν αὐτοῦ κρινοῦσιν αὐτόν.

II^{1}1223 / K cap. K 2, 3

*II^{2}1825 / R cap. K 19, 3

Τοῦ αὐτοῦ·

Μὴ ἔριζε μετὰ πλουσίου,
μήποτε ἀντιστήσῃ σου τὴν ὁλκήν.

---

5 – 8 ***II^{2}1823** Prov. 25, 6^1–7^2 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 123) **11 – 12** ***II^{2}1824** Sir. 8, 14$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 69) **15 – 16** ***II^{2}1825** Sir. 8, 2$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 67)

---

1 – 2 **Titlos** R (197r29–30) A$^{III\ pin}$; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **4 – 8** ***II^{2}1823** R cap. K 19, 1 (197r[30]31–33); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 12** ***II^{2}1824** R cap. K 19, 2 (197r[33]33–34); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 16** ***II^{2}1825** R cap. K 19, 3 (197r[34]34); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* A$^{III\ pin}$ R^{pin} ιθʹ] *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(*ιδʹ *secund. ser.)* **2** ἀλλὰ παραχωρεῖν] *om.* R

---

16 ὁλκήν] *sic spir.* R

*II^{2}1826 / R cap. K 19, 4

II^{1}1223 / K cap. K 2, 3

Τοῦ αὐτοῦ·

Μὴ διαμάχου μετὰ ἀνθρώπου δυνάστου,
μήποτε ἐμπέσῃς εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

*II^{2}1827 / R cap. K 19, 5

II^{1}1224 / K cap. K 2, 4

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἰσχυροτέρῳ σου μὴ κοινώνει.
Τί κοινωνήσει χύτρα πρὸς λέβητα;
Αὐτὴ προσκρούσει καὶ αὐτὴ συντριβήσεται.

*II^{2}1828 / R cap. K 19, 6

II^{1}1225 / K cap. K 2, 5

Τοῦ αὐτοῦ·

Μεγιστάνῳ κλῖνον τὴν κεφαλήν σου.

*II^{2}1829 / R cap. K 19, 7

II^{1}1228 / K cap. K 2, 8

<***>

Καὶ γὰρ σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν.

---

7 – 9 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 4.5./5. (ed. Ihm, p. 81)

---

3 – 4 ***II^{2}1826** Sir. 8, 1$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 67) **7 – 9** ***II^{2}1827** Sir. 13, 2$^{2-4}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 81–82) **12** ***II^{2}1828** Sir. 4, 7^2 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 53) **15** ***II^{2}1829** Act. 26, 14

---

2 – 4 ***II^{2}1826** R cap. K 19, 4 (197r[35]35–36); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 9** ***II^{2}1827** R cap. K 19, 5 (197r[36]36–37); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 12** ***II^{2}1828** R cap. K 19, 6 (197r[37]37–38); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 15** ***II^{2}1829** R cap. K 19, 7 (197r38); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}1829** *s. d.* R

*II^{2}1830 / R cap. K 19, 8

Τοῦ αὐτοῦ·

Μακρὰν ἄπεχε ἀπὸ ἀνθρώπου, ὃς ἔχει ἐξουσίαν τοῦ φονεύειν,
καὶ οὐ μὴ ὑποπτεύσῃς φόβον θανάτου·
κἂν προσέλθῃς, μὴ πλημμελήσῃς,
ἵνα μὴ ἀφέληται ζωήν σου.
Ἐπίγνωθι ὅτι ἐν μέσῳ παγίδων διαβαίνεις,
καὶ ἐπὶ ἐπάλξεων πόλεως περιπατεῖς.

II^{1}1229 / K cap. K 2, 9

*II^{2}1831 / R cap. K 19, 9

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου·

Καλὸν ἀεὶ τὸ χεῖρον ὑπὸ τοῦ κρείττονος ἄγεσθαι.

II^{1}1231 / K cap. K 2, 11

*II^{2}1832 / R cap. K 19, 10

Φίλωνος·

Τὸ ὑποτάσσεσθαι τοῖς κρείττοσιν, ὠφελιμώτατον.

---

11 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 9.9./9. (ed. Ihm, p. 211)

---

3 – 8 ***II^{2}1830** Sir. 9, 13$^{1-6}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 71) **11** ***II^{2}1831** Basilius Caesariensis, locus non repertus (*Homiliis in Hexaemeron* attributus in II^{1}1229 / K cap. K 2, 9); exstat apud Eund., *Sermones de moribus a Symeone Metaphrasta collecti*, XV *(De imperio ac potestate)*, 1 (PG 32, 1305, 34–35) **14** ***II^{2}1832** Philo Iudaeus, *Quaestiones in Genesim*, III. 30a (ed. Petit, p. 140)

---

2 – 8 ***II^{2}1830** R cap. K 19, 8 (197r[38]39–197v1); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 11** ***II^{2}1831** R cap. K 19, 9 (197v[1]1); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 14** ***II^{2}1832** R cap. K 19, 10 (197v[2]2); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

Τίτλος κʹ Περὶ τοῦ μὴ κρίνειν καὶ κατακρίνειν καὶ καταγινώσκειν ἀλλήλων καὶ ψόγους περιτιθέναι.

*II^{2}1833 / R cap. K 20, 1

Παροιμιῶν·

Ὃς δίκαιον κρίνει τὸν ἄδικον, ἄδικον δὲ τὸν δίκαιον,
ἀκάθαρτος καὶ βδελυκτὸς παρὰ κυρίῳ.

*II^{2}1834 / R cap. K 20, 2

Σιράχ·

Πρὶν ἐξετάσῃς, μὴ μέμψῃ·
νόησον πρῶτον, καὶ τότε ἐπιτίμα.

*II^{2}1835 / R cap. K 20, 3

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἐν ἀγαθοῖς μὴ δῷς μῶμον·
γίνωσκε ὅτι πάντες ἐσμὲν ἐν ἐπιτιμίοις.

---

9 – 10 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 10.5./5. (ed. Ihm, p. 242)

---

5 – 6 ***II^{2}1833** Prov. 17, 15$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 87) **9 – 10** ***II^{2}1834** Sir. 11, 7$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 76) **13** ***II^{2}1835** Ἐν – μῶμον] Sir. 18, 15^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 95) **14** γίνωσκε – ἐπιτιμίοις] Ibid. 8, 5^{2} (Wahl, p. 67–68)

---

1 – 2 Titlos R (197v3–4) A$^{III\,pin}$; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\,txt}$ **4 – 6** ***II^{2}1833** R cap. K 20, 1 (197v[4]5–6); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 10** ***II^{2}1834** R cap. K 20, 2 (197v[6]6–7); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 14** ***II^{2}1835** R cap. K 20, 3 (197v[7]7–8); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* A$^{III\,pin}$ R^{pin} κʹ] *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\,pin}$ *(*ιεʹ *secund. ser.)* **2** περιτιθέναι] περιθεῖναι A$^{III\,pin}$

*II²1836 / R cap. K 20, 4

Ματθαίου·

Εἶπεν ὁ κύριος· Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; Ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου· Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκβάλαι.

*II²1837 / R cap. K 20, 5

Καὶ αὖθις·

Σὺ τίς εἶ, ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; Ἐν τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς στῆσαι αὐτόν.

*II²1838 / R cap. K 20, 6

Πρὸς Ῥωμαίους·

Σὺ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; Καὶ σύ, τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; Πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ. Ἄρ’ οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ· μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν.

---

13 – 14 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 49.2./56.2. (ed. Ihm, p. 810)

---

3 ***II²1836** Εἶπεν – κύριος] cf. Matth. 5, 2 **3 – 10** Μὴ – ἐκβάλαι] Ibid. 7, 1–5 **13 – 14** ***II²1837** Matth., re vera Rom. 14, 4 **17 – 18** ***II²1838** Σὺ – Χριστοῦ] Rom. 14, 10 **19 – 20** Ἄρ’ – κρίνωμεν] Ibid. 14, 12–13

---

2 – 10 ***II²1836** R cap. K 20, 4 (197v[8]8–15); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 14** ***II²1837** R cap. K 20, 5 (197v[15]15–16); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **16 – 20** ***II²1838** R cap. K 20, 6 (197v[16]17–19); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

7 ἐκβάλω] *scripsi (NT)*, ἐκβάλλω R

*II^{2}1839 / R cap. K 20, 7

Τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου·

Ἆρ’ οὖν ἡμεῖς αὐτοὶ πρὸς τὸ πάντη ἅγιον ἀποτετελέσμεθα, καὶ οὐ δεόμεθα τῆς θείας ἐφ’ ἑαυτοῖς φιλανθρωπίας; Ἢ τὴν διπλῆν ἁμαρτίαν, ὡς τὰ λόγια φησί, κατὰ τοὺς ἀσεβεῖς ἁμαρτάνομεν, οὐκ εἰδότες ἐν τίνι προσκόπτομεν, ἀλλὰ καὶ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς καὶ οἰόμενοι μὴ δεῖσθαι τοῦ ἐλεοῦντος καὶ σώζοντος;

*II^{2}1840 / R cap. K 20, 8

<***> ἐκ τοῦ εἰς τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πολιτευομένους·

Ἕκαστος ἡμῶν *ἐστὶν ἐν ἐπιτιμίοις*, καὶ ὁ χοῦς πολλὰ φέρει τὰ ὀφλήματα. Συγχωρήσωμεν οὖν, ἵνα συγχωρηθῶμεν· ἀφῶμεν, ἵνα ἀφεθῇ ἡμῖν.

*II^{2}1841 / R cap. K 20, 9

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ μεγάλου ἀπολογητικοῦ·

Τηροῦμεν τὰς ἀλλήλων ἁμαρτίας, οὐχ’ ἵνα πενθήσωμεν, ἀλλ’ ἵνα ὀνειδίσωμεν, οὐδ’ ἵνα θεραπεύσωμεν, ἀλλ’ ἵνα προσπλήξωμεν, καὶ

---

4 – 5 Ἢ – ἁμαρτάνομεν] cf. Ier. 2, 13 **10** Sir. 8, 5^{2} **15 – 822, 2** exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 21.6./7. (ed. Ihm, p. 504)

---

3 – 7 ***II^{2}1839** Ἆρ’ – οἰόμενοι] Ps.-Dionysius Areopagita, *Epistulae*, 8, 4 (ed. Ritter, p. 184, 9–12) **7** μὴ – σώζοντος] Ibid. (p. 185, 4) **10 – 12** ***II^{2}1840** Gregorius Nazianzenus, *Ad praefectum et cives Nazianzenos (Orat. 17)*, 11 (PG 35, 977, 29–31) **15 – 822, 2** ***II^{2}1841** Gregorius Nazianzenus, *Apologetica (Orat. 2)*, 80, 1–4 (ed. Bernardi, p. 194)

---

2 – 7 ***II^{2}1839** R cap. K 20, 7 (197v[19]20–24); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 12** ***II^{2}1840** R cap. K 20, 8 (197v[24]24–26); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 822, 2** ***II^{2}1841** R cap. K 20, 9 (197v[26]26–29); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}1840** *nomen auctoris excidisse videtur*

ἀπολογίαν ἔχωμεν τῶν ἡμετέρων κακῶν τὰ τῶν πλησίον τραύματα.

*II^{2}1842 / R cap. K 20, 10

Τοῦ αὐτοῦ·

Σεαυτοῦ κατάγνωθι καὶ τῆς ἀσθενείας τῆς σῆς. Τί γὰρ εἰ λημῶν ἢ ἄλλό τι πάσχων τὰς ὄψεις, ἀμυδρὸν βλέπεις τὸν ἥλιον; Τί δέ, εἰ στρέφεσθαί σοι τὸ πᾶν δοκεῖ, ναυτιῶντι τυχὸν ἢ μεθύοντι, καὶ τὴν σὴν ἄγνοιαν ἑτέρων ὑπολαμβάνεις; Πολλὰ δεῖ στραφῆναι καὶ παθεῖν πρὶν ἄλλου καταγνῶναι δυσσέβειαν.

*II^{2}1843 / R cap. K 20, 11

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὁ κακὸς τάχιστα ἂν καταγνοίη καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, ὁ δὲ ἀγαθὸς οὐδὲ τοῦ κακοῦ ῥαδίως· τὸ γὰρ εἰς κακίαν οὐχ᾽ ἕτοιμον, οὐδὲ εἰς ὑπόνοιαν εὐχερές.

---

5 – 9 ***II^{2}1842** GREGORIUS NAZIANZENUS, *De moderatione in disputando (Orat. 32)*, 29, 16–20 (ed. Moreschini, p. 148) **12 – 14** ***II^{2}1843** GREGORIUS NAZIANZENUS, *In laudem Athanasii (Orat. 21)*, 15, 12–15 (ed. Mossay/Lafontaine, p. 142)

---

4 – 9 ***II^{2}1842** R cap. K 20, 10 (197v[29]29–33); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 14** ***II^{2}1843** R cap. K 20, 11 (197v[33]34–35); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 ἔχωμεν] *scripsi (ed.)*, ἔχομεν R **5** εἰ] *scripsi (ed.)*, εἶ R

Τίτλος κα′ Περὶ κλεπτῶν καὶ τῶν συγκοινωνούντων αὐτοῖς.

II^1 / V cap. K 5 (K cap. K 7)

*II^{2}1844 / R cap. K 21, 1

II^{1}1319 / V cap. K 5, 1 (K cap. K 7)

Ἐξόδου·

Ἐάν τις κλέψῃ μόσχον ἢ πρόβατον, καὶ σφάξῃ αὐτά, πέντε μόσχους ἀποτίσει ἀντ’ αὐτοῦ· ἐὰν δὲ καταληφθῇ, διπλᾶ ἀποτίσει.

*II^{2}1845 / R cap. K 21, 2

II^{1}1322 / V cap. K 5, 4 (K cap. K 7)

Ἰώβ·

<Ἐπ>ανέστησάν μοι κλέπται,
ὧν οἱ οἶκοι αὐτῶν ἦσαν τρῶγλαι πετρῶν.

*II^{2}1846 / R cap. K 21, 3

II^{1}1324 / V cap. K 5, 6 (K cap. K 7)

Ζαχαρίου·

Ἐπέστρεψα καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ εἶδον· καὶ ἰδοὺ δρέπανον πετόμενον, μῆκος πήχεων εἴκοσι καὶ πλάτος πήχεων δέκα. Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί· Αὕτη ἡ δρεπάνη ἡ ἐκπορευομένη ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς, διότι πᾶς κλέπτης καὶ ἐπίορκος ἐκ τούτου ἕως θανάτου ἐκδικηθήσεται. Καὶ ἐξοίσω αὐτήν, λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ κλέπτου καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ὀμνύοντος τὸ ὄνομά μου ἐπὶ ψευδῆ,

---

4 – 5 *II^{2}1844 Ἐὰν – αὐτοῦ] Ex. 22, 1 **5** ἐὰν – ἀποτίσει] Ibid. 22, 4 **8 – 9 *II^{2}1845** Iob 30, 5–6 **12 – 824, 2 *II^{2}1846** Zach. 5, 1–4 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 254–257)

---

1 Titlos R (197v36); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **3 – 5 *II^{2}1844** R cap. K 21, 1 (197v[36]37–38); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 9 *II^{2}1845** R cap. K 21, 2 (197v[38]38–39); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 824, 2 *II^{2}1846** R cap. K 21, 3 (197v[39]39–198r5); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* R^{pin}

---

5 καταλειφθῇ R **8** Ἐπανέστησάν μοι] *scripsi (*II^1 *et LXX)*, ἀνέστησάν μοι R **12** ἧρα R **13** πήχεων^1] *scripsi*, πηχέων R πήχεων^2] *scripsi*, πηχέων R

καὶ καταλύσει ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ συντελέσει αὐτὸν καὶ τοὺς λίθους αὐτοῦ.

II^{1}1325 / V cap. K 5, 7 (K cap. K 7)

*II^{2}1847 / R cap. K 21, 4

Σιράχ·

Τίς πιστεύσει εὐζώνῳ ληστῇ,
ἀφαλλομένῳ ἐκ πόλεως εἰς πόλιν;

II^{1}1326 / V cap. K 5, 8 (K cap. K 7)

*II^{2}1848 / R cap. K 21, 5

Πρὸς Ἐφεσίους·

Ὁ κλέπτων, μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω, ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερσίν, ἵνα ἔχῃ μεταδοῦναι τῷ χρείαν ἔχοντι.

---

5 – 6 ***II^{2}1847** Sir. 36, 31$^{1–2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 145) **9 – 10** ***II^{2}1848** Eph. 4, 28

---

4 – 6 ***II^{2}1847** R cap. K 21, 4 (198r[5]5–6); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 10** ***II^{2}1848** R cap. K 21, 5 (198r[6]7–8); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

Τίτλος κβʹ Περὶ κινδύνων καὶ περιστάσεων, ὅτι χρὴ ἐκκλῖναι καὶ διαδράναι τὰς τούτων ἐπιδρομάς.

*II²1849 / R cap. K 22, 1

Βασιλειῶν αʹ·

Δαυῒδ φυγὼν ἐσώθη.

*II²1850 / R cap. K 22, 2

Ἡσαΐου·

Βάδιζε, λαός μου, εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖον σου, ἀπόκλεισον τὴν θύραν σου, ἀποκρύβηθι μικρόν, ὅσον ὅσον, ἕως ἂν παρέλθῃ ὀργὴ κυρίου.

*II²1851 / R cap. K 22, 3

II¹1255 / K cap. K 4, 4

Παροιμιῶν·

Σοφὸς φοβηθεὶς ἐξέκλινεν ἀπὸ κακοῦ,
ὁ δὲ ἄφρων, ἑαυτῷ πεποιθώς, μίγνυται ἀνόμῳ.

---

5 *II²1849 I Reg. 19, 18 (Wahl, *1 Samuel-Text*, p. 70) **8 – 10 *II²1850** Is. 26, 20 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 351) **13 – 14 *II²1851** Prov. 14, 16$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 71)

---

1 – 2 Titlos R (198r8 –9) A$^{\text{III pin}}$; *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}A$^{\text{III txt}}$ **4 – 5 *II²1849** R cap. K 22, 1 (198r[9]10); *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} **7 – 10 *II²1850** R cap. K 22, 2 (198r[10]10–11); *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} **12 – 14 *II²1851** R cap. K 22, 3 (198r[12]12–13); *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* A$^{\text{III pin}}$ R^{pin} κβʹ] *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{\text{III pin}}$ *(*ιςʹ *secund. ser.)* ἐκκλῖναι] ἐκκλίναι R^{pin}, ἐκκλίνειν A$^{\text{III pin}}$ **2** διαδράναι] διαδιδράσκειν A$^{\text{III pin}}$

*II^{2}1852 / R cap. K 22, 4

Τῶν αὐτῶν·

Μακάριος ἀνήρ, ὃς καταπτή<σ>σει πάντα δι’ εὐλάβειαν.

II^{1}1256 / K cap. K 4, 5

*II^{2}1853 / R cap. K 22, 5

Τῶν αὐτῶν·

Πανοῦργος κακῶν ἐπερχομένων ἀπεκρύβη,
ἄφρονες δὲ ἐπελθόντες ζημίαν τίσουσιν.

*II^{2}1854 / R cap. K 22, 6

Τῶν αὐτῶν·

Δίκαιος ἐκ θήρας ἐκδύνει,
ἀντ’ αὐτοῦ δὲ παραδοθήσεται ἀσεβής.

*II^{2}1855 / R cap. K 22, 7

Τῶν αὐτῶν·

Τῷ φόβῳ κυρίου ἐκκλίνει πᾶς ἀπὸ κακοῦ.

---

3 ***II^{2}1852** Prov. 28, 14^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 136) **6 – 7** ***II^{2}1853** Prov. 27, 12$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 132) **10 – 11** ***II^{2}1854** Prov. 11, 8$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 56) **14** ***II^{2}1855** Prov. 15, 27a^{2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 78)

---

2 – 3 ***II^{2}1852** R cap. K 22, 4 (198r[13]13–14); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 7** ***II^{2}1853** R cap. K 22, 5 (198r[14]14–15); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 11** ***II^{2}1854** R cap. K 22, 6 (198r[15]15–16); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 14** ***II^{2}1855** R cap. K 22, 7 (198r[16]16); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

3 καταπτήσσει] *scripsi (LXX)*, καταπτήσει R

*II²1856 / R cap. K 22, 8

Σιράχ·

Ὁ ἀγαπῶν κίνδυνον ἐν αὐτῷ ἀπολεῖται.

*II²1857 / R cap. K 22, 9

Ματθαίου·

Εἶπεν ὁ κύριος· Ἐγὼ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ.

*II²1858 / R cap. K 22, 10

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὅταν διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην.

*II²1859 / R cap. K 22, 11

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ α′ στηλιτευτικοῦ·

Χρὴ παραχωρεῖν τῷ καιρῷ, ἀδικίας κρατούσης, κἂν λίαν τίς εἴη ἀνδρικώτατος καὶ καρτερικώτατος.

---

3 *II²1856 Sir. 3, 26² (Wahl, *Sirach-Text*, p. 51) **6 *II²1857** Εἶπεν – κύριος] cf. Matth. 5, 2 Ἐγὼ – πονηρῷ] Ibid. 5, 39 **9 *II²1858** Matth. 10, 23 **12 *II²1859** Χρὴ – κρατούσης] cf. Gregorius Nazianzenus, *Contra Iulianum imperatorem I (Orat. 4)*, 92, 21–22 (ed. Bernardi, p. 232) **12 – 13** κἂν – καρτερικώτατος] cf. Id., *Epistulae*, CCXIX, 3 (ed. Gallay, II, p. 110)

---

2 – 3 *II²1856 R cap. K 22, 8 (198r[16]17); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 6 *II²1857** R cap. K 22, 9 (198r[17]17–18); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 9 *II²1858** R cap. K 22, 10 (198r[18]18–19); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 13 *II²1859** R cap. K 22, 11 (198r[19]19–20); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

9 ὑμᾶς] *scripsi (NT)*, ἡμᾶς R

Στοιχεῖον Λ

<Τίτλος α′> Περὶ λήθης καὶ ληθαργῶν.

<***>

---

1 Stoicheion R^{txt} (201r8) R^{pin} A$^{\text{III pin}}$; *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}A$^{\text{III txt}}$ **2 Titlos** A$^{\text{III pin}}$ (17v23); *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}A$^{\text{III txt}}$ R

---

1 Λ] λάβδα *(sic)* R^{txt}, *add.* βϊβλΐον γ′ A$^{\text{III pin}}$ **2** Τίτλος α′] *supplevi*

---

3 *loci sub hoc titulo allati desunt in* A$^{\text{III txt}}$

Τίτλος α′ Περὶ λοιδορίας. II^{1} / K cap. Λ 2

*II^{2}1860 / R cap. Λ 1, 1

Ἀπὸ τῆς Ἐξόδου·

Οὐ παραδέξῃ ἀκοὴν ματαίαν.

*II^{2}1861 / R cap. Λ 1, 2

<***>

Ἀπὸ παντὸς ῥήματος ἀδίκου ἀποστήσῃ.

*II^{2}1862 / R cap. Λ 1, 3

Παροιμιῶν·

Ὁ κακὸς ὑπακούει γλώσσαις παρανόμων.

*II^{2}1863 / R cap. Λ 1, 4 II^{1}1386 / K cap. Λ 2, 3

Τῶν αὐτῶν·

Οἱ ἐκφέροντες λοιδορίαν ἀφρονέστατοι καὶ ἀσεβεῖς.

---

4 *II^{2}1860 Ex. 23, 1 **7 *II^{2}1861** Ex. 23, 7 **10 *II^{2}1862** Prov. 17, 4^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 85) **13 *II^{2}1863** Prov. 10, 18^{2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 53)

---

1 Titlos R (201r8); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **3 – 4 *II^{2}1860** R cap. Λ 1, 1 (201r[8]9); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 7 *II^{2}1861** R cap. Λ 1, 2 (201r9); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **9 – 10 *II^{2}1862** R cap. Λ 1, 3 (201r[10]10); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 13 *II^{2}1863** R cap. Λ 1, 4 (201r[10]10–11); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 α′] *iterav.* R^{pin}

***II^{2}1861** *s. d.* R

II¹1387 / K cap. Λ 2, 4

*II²1864 / R cap. Λ 1, 5

Τῶν αὐτῶν·

Δόξα ἀνδρὸς ἀποστρέφεσθαι λοιδορίας,
πᾶς δὲ ἄφρων τοιούτοις ἐμπλέκεται.

II¹1389 / K cap. Λ 2, 6

*II²1865 / R cap. Λ 1, 6

Τῶν αὐτῶν·

Ἐσχάρα ἄνθραξι καὶ ξύλα πυρί,
ἀνὴρ δὲ λοίδορος εἰς ἀρχὴν μάχης.

II¹1390 / K cap. Λ 2, 7

*II²1866 / R cap. Λ 1, 7

Σιράχ·

Πρὸ πυρὸς ἀτμὶς καμίνου καὶ καπνός·
οὕτως πρὸ αἱμάτων λοιδορία.

II¹suppl. 335 / V cap. Λ 2, 5

*II²1867 / R cap. Λ 1, 8

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὅταν παιδίον σε νήπιον λοιδορήσῃ, γέλωτος ἀφορμὴν ποίει τὰ

---

11 – 12 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 69.6./40.6. (ed. Ihm, p. 1012)

---

3 – 4 ***II²1864** Prov. 20, 3^{1-2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 96–97) **7 – 8** ***II²1865** Prov. 26, 21^{1-2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 129) **11 – 12** ***II²1866** Sir. 22, 24^{1-2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 108) **15 – 831, 2** ***II²1867** Sir., re vera BASILIUS CAESARIENSIS, *Homilia adversus eos qui irascuntur*, 7 (PG 31, 369, 34–37)

---

2 – 4 ***II²1864** R cap. Λ 1, 5 (201r[11]11–12); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***II²1865** R cap. Λ 1, 6 (201r[12]12–13); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 12** ***II²1866** R cap. Λ 1, 7 (201r[13]14); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 831, 2** ***II²1867** R cap. Λ 1, 8 (201r[15]15–17); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

λοιδορήματα, καὶ ὅταν ὑπὸ φρενίτιδος ἐξεστηκὼς τὴν διάνοιαν φθέγγηται ῥήματα ἀτιμίας, ἐλεεινὸν ἡγοῦ μᾶλλον ἢ μίσους ἄξιον.

*II^{2}1868 / R cap. Λ 1, 9

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ περὶ ὀργῆς·

Οὐδὲ ἡ ἐν ταῖς ἐρήμοις ἠχὼ οὕτω ἀνεκλάσθη ἀκεραία πρὸς τὸν φθεγξάμενον, ὡς ἐπὶ τὸν λοίδορον αἱ ὕβρεις ἐπαναστρέφουσι· μᾶλλον δέ, ὁ μὲν ἦχος ὁ αὐτὸς ἀπεδόθη, ἡ δὲ λοιδορία μετὰ προσθήκης ἐπάνεισι.

*II^{2}1869 / R cap. Λ 1, 10

<***>

Πονηρὸν ἡ λοιδορία, φεῦγε τὴν μίμησιν.

*II^{2}1870 / R cap. Λ 1, 11

Τοῦ αὐτοῦ·

Πάντες ἐσμὲν εὐσεβεῖς ἐξ ἑνός, τοῦ καταγινώσκειν ἀλλήλων ἀσέβειαν.

---

14 – 15 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 63.7./70.7. (ed. Ihm, p. 933)

---

5 – 8 ***II^{2}1868** Basilius Caesariensis, *Homilia adversus eos qui irascuntur*, 3 (PG 31, 357, 37–41) **11** ***II^{2}1869** Basilius Caesariensis, *Homilia adversus eos qui irascuntur*, 4 (PG 31, 361, 17–18) **14 – 15** ***II^{2}1870** Basilius Caesariensis, re vera Gregorius Nazianzenus, *Apologetica (Orat. 2)*, 79, 4–5 (ed. Bernardi, p. 192)

---

4 – 8 ***II^{2}1868** R cap. Λ 1, 9 (201r[17–18]18–21); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 11** ***II^{2}1869** R cap. Λ 1, 10 (201r21); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 15** ***II^{2}1870** R cap. Λ 1, 11 (201r[21]21–22); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}1869** *s. d.* R

---

1 ἐξεστηκὼς] *correxi (*II^{1}suppl. 335 / V cap. Λ 2, 5*)*, ἐξεστηκότος R

II^{1}1393 / K cap. Λ 2, 10

*II^{2}1871 / R cap. Λ 1, 12

Τοῦ Χρυσοστόμου, ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον·

Ἐάν τις βούληται κακηγορεῖν, μὴ τὸ κακῶς ἀκούειν <ἀλγῶμεν>, ἀλλὰ τὸ δικαίως ἀκούειν κακῶς. Ἂν μὲν γὰρ ἐν πονηρίᾳ ζῶμεν, κἂν μηδεὶς ὁ κακηγορῶν ᾖ, πάντων ἐσμὲν ἀθλιώτεροι· ἂν δὲ ἀρετῆς ἐπιμελώμεθα, κἂν ἡ οἰκουμένη λέγῃ κακῶς, τότε μᾶλλον ἐσμὲν ζηλωτότεροι.

II^{1}1395 / K cap. Λ 2, 12

*II^{2}1872 / R cap. Λ 1, 13

Τοῦ αὐτοῦ·

Εἰ οἱ παραδεχόμενοι ἀκοὴν ματαίαν οὐκ ἂν τύχοιεν συγγνώμης, οἱ διαβάλλοντες καὶ λοιδοροῦντες ποίαν ἕξουσιν ἀπολογίαν;

II^{1}suppl. 336 / V cap. Λ 2, 8

*II^{2}1873 / R cap. Λ 1, 14

Τοῦ αὐτοῦ·

Εἰ πειθαρχεῖς τῷ θείῳ Ἀποστόλῳ διαρρήδην βοῶντι ὅτι Λοίδοροι οὐδαμῶς τεύξονται βασιλείας οὐρανῶν, φεῦγε τὴν φλυαρίαν καὶ τὸ διασύρειν ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας.

---

10 – 11 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 10.14./14. (ed. Ihm, p. 245) **14 – 15** Λοίδοροι – οὐρανῶν] cf. I Cor. 6, 10

---

3 – 7 ***II^{2}1871** IOHANNES CHRYSOSTOMUS, *In Matthaeum*, XV, 8 (PG 57, 234, 15–21) **10 – 11** ***II^{2}1872** IOHANNES CHRYSOSTOMUS, *De decem millium talentorum debitore*, 4 (PG 51, 23, 53–56) **14 – 16** ***II^{2}1873** IOHANNES CHRYSOSTOMUS, re vera NILUS MONACHUS (ANCYRANUS?), locus non repertus (Nilo attribuitur in *II^{2}1926 / R cap. M 1, 16, II^{1}suppl. 336 / V cap. Λ 2, 8 et II^{1}suppl. 348 / V cap. M 5, 30)

---

2 – 7 ***II^{2}1871** R cap. Λ 1, 12 (201r[22]23–26); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 11** ***II^{2}1872** R cap. Λ 1, 13 (201r[26]27–28); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 16** ***II^{2}1873** R cap. Λ 1, 14 (201r[28]29–31); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

3 ἀλγῶμεν] *supplevi (*II^{1}1393 / K cap. Λ 2, 10*)*, *om.* R

*II^{2}1874 / R cap. Λ 1, 15

II^{1}suppl. 337 / V cap. Λ 2, 9

Νείλου μοναχοῦ·

Λέγεις ὅτι παίζων, οὐ μέντοιγε μισεῖν προτεθησόμενος, ἀλλ' ἱλαρευόμενος, λοιδορεῖς τοὺς ἀμωμήτους ἄνδρας; Οὐκοῦν παίζων καὶ ἱλαρευόμενος ὑπόστηθι τὴν αἰώνιον κόλασιν, καὶ μετεωριζόμενος πορεύου εἰς τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὸ ἄρρητον.

*II^{2}1875 / R cap. Λ 1, 16

II^{1}suppl. 338 / V cap. Λ 2, 10

Τοῦ αὐτοῦ·

Μὴ ἄλγει μὴ δὲ διαπρίου, λοιδορούμενος εὐλόγως ἐπὶ τοῖς πταίσμασί σου καὶ ὀνειδιζόμενος, μᾶλλον δὲ ἀσμένιζε ἀκούειν τὰ οἰκεῖα σκώμματα.

---

3 – 6 ***II^{2}1874** NILUS MONACHUS (ANCYRANUS), *Epistulae* (numerus incertus; cf. II^{1}suppl. 337 / V cap. Λ 2, 9), locus non repertus **9 – 11** ***II^{2}1875** NILUS MONACHUS (ANCYRANUS), *Epistulae*, 4194 (quod attinet ad numerum, vide II^{1}suppl. 338 / V cap. Λ 2, 10), locus non repertus

---

2 – 6 ***II^{2}1874** R cap. Λ 1, 15 (201r[31]32–35); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 11** ***II^{2}1875** R cap. Λ 1, 16 (201r[35]35–37); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

Τίτλος β′ Περὶ λόγου καὶ τοῦ ἐν τούτῳ ἐπαίνου ἢ ψόγου.

*II^{2}1876 / R cap. Λ 2, 1

Παροιμιῶν·

Κηρία μέλιτος λόγοι καλοί,
γλυκασμὸς δὲ αὐτῶν ἴασις ψυχῆς.

*II^{2}1877 / R cap. Λ 2, 2

Τῶν αὐτῶν·

Εἰσὶν οἳ λέγοντες τιτρώσκουσι μαχαίρᾳ,
γλῶσσαι δὲ σοφῶν ἰῶνται.

*II^{2}1878 / R cap. Λ 2, 3

Τῶν αὐτῶν·

Χείλη ἀνδρῶν δικαίων ἀποστάζουσι χάριτας.

---

4 – 5 ***II^{2}1876** Prov. 16, 24$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 83) **8 – 9** ***II^{2}1877** Prov. 12, 18$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 64) **12** ***II^{2}1878** Prov. 10, 32^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 55)

---

1 **Titlos** R (201r38); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **3 – 5** ***II^{2}1876** R cap. Λ 2, 1 (201r[38]39); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 9** ***II^{2}1877** R cap. Λ 2, 2 (201r[39]40); L^{c} cap. Α 27, 3; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 12** ***II^{2}1878** R cap. Λ 2, 3 (201v[mg]1); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* R^{pin} ἢ ψόγου] *s. l.* R^{txt}

***II^{2}1877** (a) R (b) Παροιμιῶν L^{c}

---

8 εἰσὶν οἱ R

*II²1879 / R cap. Λ 2, 4

Τῶν αὐτῶν·

Λόγος λυπηρὸς ἐγείρει ὀργάς.

*II²1880 / R cap. Λ 2, 5

Τῶν αὐτῶν·

Ὁδοὶ ζωῆς διανοήματα συνετοῦ.

*II²1881 / R cap. Λ 2, 6

Τῶν αὐτῶν·

Ἁγνῶν ῥήσεις σεμναί.

*II²1882 / R cap. Λ 2, 7

Τῶν αὐτῶν·

Καρδία σοφοῦ νοήσει τὰ ἀπὸ τοῦ ἰδίου στόματος, ἐπὶ δὲ χείλεσι φορέσει ἐπιγνωμοσύνην.

---

6 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 52.3./59.3. (ed. Ihm, p. 841)

---

3 *II²1879 Prov. 15, 1³ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 74) **6 *II²1880** Prov. 15, 24¹ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 78) **9 *II²1881** Prov. 15, 26² (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 78) **12 – 13 *II²1882** Prov. 16, 23¹⁻² (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 78)

---

2 – 3 *II²1879 R cap. Λ 2, 4 (201v[1]1–2); *deest in* T(lac.) HIII **5 – 6 *II²1880** R cap. Λ 2, 5 (201v[2]2); *deest in* T(lac.) HIII **8 – 9 *II²1881** R cap. Λ 2, 6 (201v[2]2–3); *deest in* T(lac.) HIII **11 – 13 *II²1882** R cap. Λ 2, 7 (201v[3]3–4); *deest in* T(lac.) HIII

*II²1883 / R cap. Λ 2, 8

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Φωνὴ ἄφρονος ἐπλήσθη λόγων.

*II²1884 / R cap. Λ 2, 9

Τοῦ αὐτοῦ·

Λόγοι στόματος σοφοῦ, χάρις.

*II²1885 / R cap. Λ 2, 10

Σιράχ·

Ἑτοίμασον λόγον καὶ οὕτως ἀκουσθήσῃ,
σύστησον παιδείαν καὶ τότε ἀποκρίθητι.

*II²1886 / R cap. Λ 2, 11

Ἐκ τῆς Ἰακώβου ἐπιστολῆς·

Εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ, δυνάμενος χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα.

---

3 *II²1883 Eccle. 5, 2² (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 156) **6 *II²1884** Eccle. 10, 12¹ (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 170) **9 – 10 *II²1885** Sir. 36, 4¹⁻² (Wahl, *Sirach-Text*, p. 144) **13 – 14 *II²1886** Iac. 3, 2

---

2 – 3 *II²1883 R cap. Λ 2, 8 (201v[4]4–5); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 6 *II²1884** R cap. Λ 2, 9 (201v[5]5); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 10 *II²1885** R cap. Λ 2, 10 (201v[5]5–6); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 14 *II²1886** R cap. Λ 2, 11 (201v[7]7–8); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

*II^{2}1887 / R cap. Λ 2, 12

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ εἰς τὸ *Πρόσεχε σεαυτῷ*·

Ἀρετὴ λόγου μήτε ἀσαφείᾳ κρύπτειν τὰ σημαινόμενα, μήτε περιττὸν εἶναι καὶ μάταιον, εἰκῇ τοῖς πράγμασι περριρέοντα.

*II^{2}1888 / R cap. Λ 2, 13

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ περὶ υἱοῦ α′ λόγου·

Καιρὸς τοῦ λαλεῖν, δι᾽ ὧν ὁ βίος ἡμῶν πρὸς ἀρετὴν ἐπιδίδωσιν, ὅσα πρὸς ἀσφάλειαν ἑαυτοῦ τὲ τοῦ λέγοντος καὶ τῶν ἀκουόντων συμβάλλεται.

---

7 Eccle. 3, 7^{2}

---

3 – 4 ***II^{2}1887** BASILIUS CAESARIENSIS, *Homilia in illud:* Attende tibi ipsi *(Deut. 15, 9)*, 1 (ed. Rudberg, p. 23, 19 – 24, 2) **7** ***II^{2}1888** Καιρὸς – ἐπιδίδωσιν] GREGORIUS NAZIANZENUS, *De filio I (Orat. 29)*, re vera GREGORIUS NYSSENUS, *In Ecclesiasten*, VII (ed. Alexander, p. 416, 8 – 9) **7 – 9** ὅσα – συμβάλλεται] locus non repertus (cf. *II^{2}1717 / R cap. Κ 2, 12)

---

2 – 4 ***II^{2}1887** R cap. Λ 2, 12 (201v[8]9–10); L^{c} cap. Α 27, 31; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}
6 – 9 ***II^{2}1888** R cap. Λ 2, 13 (201v[10]11–12); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}1887** Τοῦ – τοῦ] *om.* L^{c}

---

3 ἀσάφεια L^{c}

II^{1} / K cap. Λ 3

Τίτλος γʹ Περὶ λιμοῦ καὶ τῆς ἐκ τούτου ἀνάγκης.

II^{1}1400 / K cap. Λ 3, 5

*II^{2}1889 / R cap. Λ 3, 1

Βασιλειῶν αʹ·

Ἐγένετο λιμὸς ἐν Σαμαρείᾳ, ἕως τοῦ γενέσθαι κεφαλὴν ὄνου ἀργυρίου πεντήκοντα σικλῶν καὶ τέταρτον τοῦ κάβου <κόπρου> τῶν περιστερῶν πέντε σικλῶν ἀργυρίου. Καὶ ἦν ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ διαπορευόμενος ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ γυνὴ ἐβόησε πρὸς αὐτόν, λέγουσα· Σῶσον, κύριε βασιλεῦ. Καὶ εἶπεν αὐτῇ· Μὴ σώσῃ σε κύριος, πόθεν σε σώσω; Ἀπὸ τοῦ ἅλωνος ἢ ἀπὸ τοῦ ὑποληνίου; Καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεύς· Τί σοι ἐστί; Καὶ εἶπεν· Ἡ γυνὴ αὕτη εἶπε· Δός μοι τὸν υἱόν σου, καὶ φάγωμεν αὐτὸν σήμερον· καὶ τὸν υἱόν μου φαγόμεθα αὔριον. Καὶ ἔψησα τὸν υἱόν μου, καὶ ἐφάγομεν αὐτόν. Καὶ εἶπον αὐτῇ· Δὸς τὸν υἱόν σου τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ, καὶ φαγόμεθα αὐτόν. Καὶ ἔκρυψεν αὐτόν. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τῶν λόγων τῆς γυναικός, διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ.

II^{1}1403 / K cap. Λ 3, 8

*II^{2}1890 / R cap. Λ 3, 2

Παροιμιῶν·

Προηγεῖται τῆς ἐνδείας στάσις καὶ μάχη.

---

4 – 16 ***II^{2}1889** I Reg., re vera IV Reg. 6, 25–30 (Wahl, *4 Könige-Text*, p. 130–131)
19 ***II^{2}1890** Prov. 17, 14^{2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 87)

---

1 **Titlos** R (201v13) (*cf.* PML^{b} cap. Λ 2 titlos [II^{1} / K cap. Λ 3 titlos (c)]); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **3 – 16** ***II^{2}1889** R cap. Λ 3, 1 (201v[13]14–23); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **18 – 19** ***II^{2}1890** R cap. Λ 3, 2 (201v[23]24); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* R^{pin}

---

5 κάβοῦ *(sic)* R κόπρου] *supplevi (LXX)*, *om.* R **9** τοῦ^{1}] *sic* R **12** φαγόμεθα] *scripsi (*II^{1}*)*, φαγώμεθα R ἔψησα R **14** φαγόμεθα] *scripsi (*II^{1}*)*, φαγώμεθα R

*II^{2}1891 / R cap. Λ 3, 3

II^{1}1402 / K cap. Λ 3, 7

Τῶν αὐτῶν·

Ὁ συνέχων σῖτον, ἀπολίποιτο αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν.

*II^{2}1892 / R cap. Λ 3, 4

II^{1}1404 / K cap. Λ 3, 9

Ἰωήλ·

Πενθεῖτε, ἱερεῖς οἱ λειτουργοῦντες τὰ θυσιαστήρια, ὅτι τεταλαιπώρηκε πεδία. Πενθείτω ἡ γῆ, ὅτι τεταλαιπώρηκεν ὁ σῖτος, ἐξηράνθη ὁ οἶνος, ὠλιγώθη ἔλαιον, κατησχύνθησαν γεωργοί. Θρηνεῖτε κτήματα ὑπὲρ πυροῦ καὶ κριθῆς· ἀπόλωλε τρυγητὸς ἐξ ἀγροῦ· ἡ ἄμπελος ἐξηράνθη, καὶ συκαῖ ὠλιγώθησαν· ῥόα καὶ φοῖνιξ καὶ μῆλον καὶ πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ ἐξηράνθησαν, ὅτι κατήσχυναν χήραν υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων.

*II^{2}1893 / R cap. Λ 3, 5

II^{1}1406 / K cap. Λ 3, 11

Ἱερεμίου·

Ἐξέλιπον ἐν δάκρυσιν οἱ ὀφθαλμοί μου, ἐταράχθη ἡ κοιλία μου,
ἐξεχύθη εἰς γῆν ἡ δόξα μου ἐπὶ τὸ σύντριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ [λαοῦ μου,
ἐν τῷ ἐκδύσασθαι νήπια καὶ θηλάζοντα ἐν πλατείαις πόλεως.
Ταῖς μητράσιν αὐτῶν εἶπον· Ποῦ σῖτος καὶ οἶνος;
ἐν τῷ ἐκχεῖσθαι ψυχὰς αὐτῶν εἰς κόλπον πατέρων αὐτῶν.

---

3 ***II^{2}1891** Prov. 11, 26^1 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 59–60) **6 – 12** ***II^{2}1892** Ioel 1, 9–12 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 213–215) **15 – 19** ***II^{2}1893** Ἐξέλιπον – οἶνος] Thren. 2, 11^1–12^1 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 600–601) **20** ἐν – αὐτῶν] Ibid. 2, 12^3 (Wahl, p. 601)

---

2 – 3 ***II^{2}1891** R cap. Λ 3, 3 (201v[24]24–25); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 12** ***II^{2}1892** R cap. Λ 3, 4 (201v[25]25–31); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 20** ***II^{2}1893** R cap. Λ 3, 5 (201v[31]31–35); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

18 ἐκδύσασθαι] *sic* R *(cf.* II^1, *app. crit.)*, ἐκλύεσθαι *(LXX) legendum videtur* **19** μητρασιν R

II^{1}1407 / K cap. Λ 3, 12

*II^{2}1894 / R cap. Λ 3, 6

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἴδε, κύριε, καὶ ἐπίβλεψον τίνι ἐπεφοίτησας οὕτως·
<ε>ἰ φάγονται γυναῖκες καρπὸν κοιλίας αὐτῶν;
Ἐπιφυλλίδα ἐποίησε μάγειρος· φονευθήσονται νήπια θηλάζοντα
[μασθούς;

II^{1}1409 / K cap. Λ 3, 14

*II^{2}1895 / R cap. Λ 3, 7

<***>

Χεῖρες γυναικῶν οἰκτιρμόνων ἥψησαν τὰ παιδία ἑαυτῶν,
καὶ ἐγένοντο εἰς βρῶσιν ἑαυταῖς.

II^{1}1405 / K cap. Λ 3, 10

*II^{2}1896 / R cap. Λ 3, 8

<***>

Ὅτι οὐκ ἦν ὑετὸς ἐπὶ τῆς γῆς, ᾐσχύνθησαν γεωργοί, καὶ ἐπεκάλυψαν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν. Καί γε ἔλαφοι ἐν ἀγρῷ ἔτεκον καὶ ἐγκατέλιπον, ὅτι οὐκ ἦν βοτάνη. Ὄναγροι ἔστησαν ἐπὶ νάπαις· εἵλκυσαν ἄνεμον ὡς δράκων, ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, ὅτι οὐκ ἦν χόρτος.

---

3 – 6 ***II^{2}1894** Thren. 2, 20$^{1-3}$ (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 601) **9 – 10** ***II^{2}1895** Thren. 4, 10$^{1-2}$ (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 607–608) **13 – 17** ***II^{2}1896** Ier. 14, 4–6 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 526–527)

---

2 – 6 ***II^{2}1894** R cap. Λ 3, 6 (201v[35]35–37); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 10** ***II^{2}1895** R cap. Λ 3, 7 (201v38–39); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 17** ***II^{2}1896** R cap. Λ 3, 8 (201v39–202r2); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}1895** *s. d.* R ***II^{2}1896** *s. d.* R

---

3 – 4 οὕτως· εἰ] *scripsi (LXX)*, οὑτωσὶ R **4** φάγονται] *scripsi*, φάγωνται R

*II^{2}1897 / R cap. Λ 3, 9

II^{1}1410 / K cap. Λ 3, 15

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, κατὰ πλεονεξίας·

Μὴ ἀναμείνῃς, ἄνθρωπε, σιτοδείαν, ἵνα ἀνοίξῃς σιτοδοχεῖα· *ὁ γὰρ τιμιουλκῶν σῖτον δημοκατάρατος*. Μὴ λιμὸν ἐκδέχου διὰ χρυσόν, μὴ κοινὴν ἔνδειαν διὰ ἰδίαν εὐπορίαν. Μὴ γίνου κάπηλος συμφορῶν ἀνθρωπίνων· μὴ τὴν ὀργὴν τοῦ θεοῦ καιρὸν ποιήσῃς περιουσίας χρημάτων· μὴ ἐπιξάνῃς τραύματα κεκακωμένων ταῖς μάστιξι. Σὺ δὲ τὸν χρυσὸν μὲν προσαποβλέπεις, τὸν δὲ ἀδελφὸν οὐ προσβλέπεις, καὶ τοῦ μὲν νομίσματος ἐπιγινώσκεις τὸ χάραγμα, καὶ τοῦ δοκίμου διακρίνεις τὸ κίβδηλον, τὸν δὲ φίλον παρὰ τὴν χρείαν ὄντα, παντελῶς ἀγνοεῖς. Τί οὖν; Ἐπὶ τοὺς παῖδας λοιπὸν ἄγει τὸν ὀφθαλμόν, ὥστε αὐτοὺς ἀγαγὼν εἰς τὸ πρατήριον, ἐντεῦθεν εὑρεῖν τοῦ θανάτου παραμυθίαν. Νόησον ἐνταῦθα μάχην ἀνάγκης λιμοῦ καὶ διαθέσεως πατρικῆς. Τίνα πρῶτον ἀπεμπολήσω; Τίνα ἡδέως ὁ σιτοπώλης ὄψεται; Ἐπὶ τὸν πρεσβύτατον ἔλθω; Ἀλλὰ δυσωποῦμαι αὐτοῦ τὰ πρεσβεῖα. Ἀλλ᾽ ἐπὶ τὸν νεώτατον; Ἀλλ᾽ ἐλεῶ αὐτοῦ τὴν ἡλικίαν. Φεῦ τῆς ἀμηχανίας. Τίνι τούτων προσκρούσω; Ποίαν θηρίου ψυχὴν ἀναλάβω; Πῶς τῆς φύσεως ἐπιλάθωμαι; Ἐὰν πάντων ἀντίσχωμαι, πάντας ὄψομαι δαπανωμένους τῷ πάθει. Ἐὰν ἕνα προῶμαι, ποίοις ὀφθαλμοῖς τοῖς λοιποῖς προσίδω; Πῶς οἰκήσω τὴν οἰκίαν, ἐμαυτῷ κατασκευάσας τὴν ἀπαιδίαν; Πῶς ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἔλθω, ἐκ τοιαύτης προφάσεως τὴν εὐπορίαν ἔχουσαν; Καὶ ὁ μὲν μετὰ μυρίων δακρύων τὸν παῖδα ἔρχεται ἀπεμπολήσων, σὲ δὲ οὐ κάμπτει τὸ πάθος· οὐ λογισμὸν λαμβάνεις τῆς φύσεως. Ἀλλ᾽ ὁ μὲν λιμὸς συνέχει τὸν ἄθλιον, σὺ δὲ ἀναβάλλῃ καὶ εἰρωνεύῃ, μακροτέραν αὐτοῦ κατασκευάζων τὴν συμφοράν.

---

3 – 4 Prov. 11, 26^{2} La (cf. II^{1}1401 / K cap. Λ 3, 6)

---

3 – 11 ***II^{2}1897** Μὴ – ἀγνοεῖς] Basilius Caesariensis, *Homilia in illud:* Destruam horrea mea *(Luc. 12, 18) et de avaritia*, III (ed. Courtonne, p. 23, 12–19) **11 – 14** Τί – πατρικῆς] Ibid., IV (p. 25, 5–8) **14 – 17** Τίνα – ἡλικίαν] Ibid. (p. 25, 12–14) **17 – 27** Φεῦ – συμφοράν] Ibid. (p. 25, 16–26)

---

2 – 27 ***II^{2}1897** R cap. Λ 3, 9 (202r[2]3–24); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

8 τὸν^{1} – προσαποβλέπεις] πρὸς μὲν τὸν χρυσὸν ἀποβλέπεις II^{1} **20** προῶμαι] *scripsi*, πρόωμαι R

II[1]1411 /
K cap. Λ 3, 16

*II[2]1898 / R cap. Λ 3, 10

Τοῦ αὐτοῦ·

Λιμὸς ἀνθρωπίνων συμφορῶν ὑπάρχει τὸ κεφάλαιον· πάντων θανάτων μοχθηρότερον τέλος οὗτος. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων κινδύνων, ἢ ξίφους ἀκμὴ τὴν τελευτὴν ὀξέως ἐφίστησιν, ἢ πυρὸς ὀργὴ συντόμως τὸ ζῆν ἀποσβέννυσι. Λιμὸς δὲ ἀργὸν ἔχει τὸ κακόν, παρέλκουσαν τὴν ἀλγηδόνα, ἐγκαθημένην τὴν νόσον καὶ ἐμφωλεύουσαν, θάνατον ἀεὶ παρόντα καὶ ἀεὶ βραδύνοντα. Τὸ γὰρ τοῦ λιμοῦ πάθος κατηνάγκασε πολλοὺς πολλάκις καὶ τοὺς ὅρους κινῆσαι τῆς φύσεως, καὶ ἅψασθαι μὲν ἀνθρώπων τῶν ὁμοφύλων σωμάτων, μητέρα δὲ παῖδα ὃν ἐκ τῆς γαστρὸς προήγαγε, πάλιν τῇ γαστρὶ κακῶς ὑποδέξασθαι. Καὶ τοῦτο τὸ δρᾶμα Ἰουδαϊκὴ ἐτραγῴδησεν ἱστορία.

*II[2]1899 / R cap. Λ 3, 11

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὁ πάντα πρὸς σωτηρίαν οἰκονομῶν κύριος ἐπάγει ποτὲ καὶ λιμὸν ἐπὶ συμφέροντι τῶν παιδαγωγουμένων. *Ἐκάκωσα* γάρ *σε*, φησί, *καὶ ἐλιμαγχόνησά σε, ἵνα εὖ σοι ποιήσω*. Εἰσὶ δὲ λιμῶν διαφοραί· αἱ μέν, εἰσὶ κατὰ ἐπίλειψιν σίτου μόνου γενόμεναι, αἱ δέ, καὶ κατὰ τῶν λοιπῶν ἀπορίαν τῶν ἐσθίεσθαι δυναμένων. Αὕτη ἐστὶν ἡ σκληρὰ λιμός, ὥστε διὰ τῆς ἐνδείας λύπην ἐμποιῆσαι, σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ἐργάσασθαι δυναμένην.

---

12 – 13 Καὶ – ἱστορία] cf. II[1]1415 / K cap. Λ 3, 20 **17 – 18** Deut. 8, 3 cum app. crit.

---

3 – 6 ***II[2]1898** Λιμὸς – ἀποσβέννυσιν] Basilius Caesariensis, *Homilia dicta tempore famis et siccitatis*, 7 (PG 31, 321, 18–22) **6 – 8** Λιμὸς – βραδύνοντα] Ibid. (PG 31, 321, 24–27) **8 – 13** Τὸ – ἱστορία] Ibid. (PG 31, 321, 48 – 324, 5) **16 – 22** ***II[2]1899** Ps.-Basilius Caesariensis, *Enarratio in prophetam Isaiam*, VIII, 221 (PG 30, 501, 19–30)

---

2 – 13 ***II[2]1898** R cap. Λ 3, 10 (202r[24]24–32); *deest in* T(lac.) H[III] **15 – 22** ***II[2]1899** R cap. Λ 3, 11 (202r[33]33–38); *deest in* T(lac.) H[III]

*II^{2}1900 / R cap. Λ 3, 12

II^{1}1412 / K cap. Λ 3, 17

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ περὶ τῆς χαλάζης·

Τί ἐροῦσιν, οἱ σιτῶναι καὶ σιτοκάπηλοι, οἱ τηροῦντες τὰς τῶν καιρῶν δυσκολίας, ἵνα εὐπορήσωμεν καὶ ἀλλοτρίαις συμφοραῖς ἐντρυφήσωμεν καὶ κτησώμεθα, μὴ ὡς Ἰωσὴφ τὰ τῶν Αἰγυπτίων, ἐν οἰκονομίᾳ μείζονι – ἐκεῖνος γὰρ ᾔδει καὶ συναγαγεῖν καὶ σιτοδοτῆσαι καλῶς, ὥσπερ καὶ προγνῶναι τὸν λιμὸν καὶ στῆναι πρὸς αὐτόν –, ἀλλ᾽ ὡς παράνομοι <***>, οἱ λέγοντες· *Πότε διελεύσεται ὁ μήν, καὶ ἐμπολήσομεν, καὶ τὰ σάββατα, καὶ ἀνοίξομεν θησαυρούς;*, οἱ τοῖς δισσοῖς μέτροις καὶ σταθμοῖς τὸ δίκαιον διαφθείροντες, καὶ τὸ μολιβοῦν μέτρον τῆς ἀνομίας ἐφ᾽ ἑαυτοὺς κλίνοντες;

*II^{2}1901 / R cap. Λ 3, 13

II^{1}1413 / K cap. Λ 3, 18

Τοῦ αὐτοῦ, εἰς Βασίλειον·

Χαλεπώτατον ἐστὶν ἐν τοῖς λιμοῖς ἡ τῶν ἐχόντων ἀναλγησία καὶ ἀπληστία. Τηροῦσι γὰρ τοὺς καιρούς, καὶ καταπραγματεύονται τὴν ἔνδειαν, καὶ γεωργοῦσι τὰς συμφοράς, οὔτε τῷ κυρίῳ *δανείζειν τὸν ἐλεοῦντα πτωχοὺς* ἀκούοντες, οὐδ᾽ ὅτι *ὁ συνέχων σῖτον δημοκατάρατος*, οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν ἢ τοῖς φιλανθρώποις ἐπηγγελμένον ἢ τοῖς ἀπανθρώποις ἠπειλημένον, ἀλλ᾽ εἰσὶ τοῦ δέοντος ἀπληστότεροι, καὶ φρονοῦσι κακῶς, ἐκείνοις μὲν τὰ ἑαυτῶν, ἑαυτοῖς δὲ τὰ τοῦ θεοῦ σπλάγχνα κλείοντες, οὗ καὶ μᾶλλον χρήζοντες ἀγνοοῦσιν ἢ αὐτῶν ἕτεροι. Ταῦτα μὲν οἱ σιτῶναι καὶ σιτοκά-

---

5 – 8 ὡς – αὐτόν] cf. Gen. 41, 25–36 et 48–57 **8 – 10** Am. 8, 5 **16 – 17** τῷ – πτωχοὺς] Prov. 19, 17^{1} **17 – 18** ὁ – δημοκατάρατος] Ibid. 11, 26^{2} La (cf. II^{1}1401 / K cap. Λ 3, 6)

---

3 – 11 ***II^{2}1900** GREGORIUS NAZIANZENUS, *De grandine, in patrem tacentem (Orat. 16)*, 19 (PG 35, 960, 24–36) **14 – 844, 2** ***II^{2}1901** GREGORIUS NAZIANZENUS, *Funebris oratio in laudem Basilii Magni Caesareae in Cappadocia episcopi (Orat. 43)*, 34, 21–33 (ed. Bernardi, p. 200–202)

---

2 – 11 ***II^{2}1900** R cap. Λ 3, 12 (202r[38–39]39–202v6); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 844, 2** ***II^{2}1901** R cap. Λ 3, 13 (202v[7]7–16); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

4 εὐπορήσωμεν] *scripsi (ed.)*, ἐμπορήσωμεν R **5** κτησόμεθα R$^{p.c.}$ **8** *post* παράνομοι *quaedam excidisse videntur (*τὰ τῶν ὁμοφύλων II^{1} *et ed.)*

πηλοι, καὶ μήτε τὸ συγγενὲς αἰδούμενοι, μήτε περὶ τὸ θεῖον εὐχάριστοι, παρ᾽ οὗ τὸ ἔχειν αὐτοῖς, ἄλλων πιεζομένων.

II^{1}1414 / K cap. Λ 3, 19

*II^{2}1902 / R cap. Λ 3, 14

Ἰωσήππου, περὶ ἁλώσεως·

Πάντα ὑπ᾽ ὀδόντας ἦγεν ἡ ἀνάγκη, καὶ τὰ μὴ δὲ τοῖς ῥυπαρωτάτοις τῶν ζώων πρόσφορα συλλέγοντες, ἐσθίειν ὑπέφερον· ζωστηρίων γοῦν καὶ ὑποδημάτων τοτελευταῖον οὐκ ἀπέσχοντο, καὶ τὰ δέρματα τῶν θυρεῶν ἀποδέροντες ἐμασσῶντο.

---

5 – 8 *II^{2}1902 Flavius Iosephus, *De bello Iudaico*, VI, 197 (ed. Destinon/Niese, VI, p. 538, 16–19)

---

4 – 8 *II^{2}1902 R cap. Λ 3, 14 (202v[16]16–19); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

Τίτλος δʹ Περὶ λύπης καὶ λυπουμένων καὶ πενθούντων· οὐ καλὸν δὲ τὸ ὑπὲρ μέτρον.

II^1 / K cap. Λ 4

*II^{2}1903 / R cap. Λ 4, 1

Παροιμιῶν·

Ἀνδρὸς λυπηροῦ ξηραίνεται ὀστᾶ.

*II^{2}1904 / R cap. Λ 4, 2

Τῶν αὐτῶν·

Μύροις καὶ οἴνοις καὶ θυμιάμασι τέρπεται καρδία,
καταρρήγνυται δὲ ὑπὸ συμπτωμάτων ψυχή.

*II^{2}1905 / R cap. Λ 4, 3

II^{1}1417 / K cap. Λ 4, 1

Τῶν αὐτῶν·

Μὴ δῷς εἰς λύπην τὴν ψυχήν σου,
καὶ μὴ θλίψῃς σεαυτὸν ἐκ βουλῆς σου.
Λύπην μακρὰν ἀπόστησον ἀπὸ σοῦ·
πολλοὺς γὰρ ἀπέκτεινεν ἡ λύπη,
καὶ οὐκ ἔστιν ὄφελος ἐν αὐτῇ.

---

5 ***II^{2}1903** Prov. 17, 22^2 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 88 – 89) **8 – 9** ***II^{2}1904** Prov. 27, 9$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 88 – 89) **12 – 13** ***II^{2}1905** Μὴ – σου] Prov., re vera Sir. 30, 21$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 129) **14 – 16** Λύπην – αὐτῇ] Ibid. 30, 23$^{2-4}$ (Wahl, p. 129)

---

1 – 2 **Titlos** R (202v20); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **4 – 5** ***II^{2}1903** R cap. Λ 4, 1 (202v[20]21); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 9** ***II^{2}1904** R cap. Λ 4, 2 (202v[21]21–22); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 16** ***II^{2}1905** R cap. Λ 4, 3 (202v[22]22–24); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* R^{pin}

II^{1}1418 / K cap. Λ 4, 2

*II^{2}1906 / R cap. Λ 4, 4

<***>

Ἀπὸ λύπης ἐκβαίνει θάνατος,
καὶ λύπη καρδίας κάμπτει ἰσχύν.
Μὴ δῷς εἰς λύπην καρδίαν σου,
ἀπόστησον αὐτήν, μνησθεὶς τὰ ἔσχατα.
Μὴ ἐπιλάθῃ· οὐ γάρ ἐστιν ἐπάνοδος,
καὶ τὸν νεκρὸν οὐκ ὠφελήσεις καὶ σεαυτὸν κακώσεις.
Μνήσθητι τὸ κρῖμα μου, ὅτι οὕτως καὶ τὸ σόν·
ἐμοὶ χθὲς καὶ σοὶ σήμερον.
Ἐν ἀναπαύσει νεκροῦ κατάπαυσον τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ,
καὶ παρακλήθητι ἐν ἐξόδῳ πνεύματος αὐτοῦ.

II^{1}1420 / K cap. Λ 4, 4

*II^{2}1907 / R cap. Λ 4, 5

Πρὸς Κορινθίους δευτέρας·

Ἡ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται, ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον προξενεῖ.

---

3 – 4 Ἀπὸ – ἰσχύν] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 28.4./4. (ed. Ihm, p. 608–609)

---

3 – 4 ***II^{2}1906** Ἀπὸ – ἰσχύν] Sir. 38, 18$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 151) **5 – 12** Μὴ – αὐτοῦ] Ibid. 38, 20^1–23^2 (Wahl, p. 151–152) **15 – 16** ***II^{2}1907** II Cor. 7, 10

---

2 – 12 ***II^{2}1906** R cap. Λ 4, 4 (202v24–29); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 16** ***II^{2}1907** R cap. Λ 4, 5 (202v[29]30–31); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}1906** *s. d.* R

*II²1908 / R cap. Λ 4, 6

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ περὶ εὐχαριστίας·

Τῶν λυπουμένων ὕπωχρος καὶ πελιδνὸς τοῦ σώματος ὁ ὄγκος. Ὅθεν ὡς ἐκ πληγῆς τινὸς τῆς προσβολῆς τοῦ ἀβουλήτου τὴν ψυχὴν τύπτοντος καὶ συστέλλοντος, καταθλιβουμένου τοῦ περὶ καρδίαν αἵματος, τὸ δάκρυον ἀποτίκτεσθαι πέφυκεν.

*II²1909 / R cap. Λ 4, 7

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὅπερ ἐπὶ τῆς φλογὸς ὁρᾶν ὑπάρχει, ὑπὸ τοῦ οἰκείου καπνοῦ καταπνίγεσθαι, μὴ ὑπεξιόντος, ἀλλὰ περὶ αὐτὴν εἱλουμένου, τοῦτο φασὶ καὶ ἐπὶ τῆς οἰκονομούσης τὸ ζῶον δυνάμεως ἐκ τῆς σφοδρᾶς λύπης γίνεσθαι, ἀπομαραίνεσθαι ἀπὸ τῶν ὀδυνηρῶν καὶ κατασβέννυσθαι, μηδεμιᾶς γενομένης ἐπὶ τὸ ἔξω διαπνοῆς.

*II²1910 / R cap. Λ 4, 8

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὥσπερ οἱ ἀσθενεῖς τὰ ὄμματα, τῶν ἄγαν λαμπρῶν τὰς ὄψεις ἀπάγοντες, ἄνθεσι καὶ πόαις προσαναπαύουσιν, οὕτω χρὴ καὶ τὴν ψυχὴν μὴ συνεχῶς καταβλέπειν τὸ λυπηρόν, μὴ δὲ τοῖς παροῦσιν ἀνιαροῖς προσκεῖσθαι, ἀλλὰ πρὸς τὴν θεωρίαν τῶν ὄντως ἀγαθῶν περιάγειν αὐτῆς τὸ ὄμμα.

---

3 ***II²1908** Τῶν – ὄγκος] Basilius Caesariensis, *Homilia de gratiarum actione*, 4 (PG 31, 225, 28–29) **4 – 6** Ὅθεν – πέφυκεν] Ibid. (PG 31, 225, 22–25) **9 – 13** ***II²1909** Basilius Caesariensis, *Homilia de gratiarum actione*, 5 (PG 31, 229, 20–26) **16 – 20** ***II²1910** Basilius Caesariensis, *Homilia de gratiarum actione*, 7 (PG 31, 236, 18–24)

---

2 – 6 ***II²1908** R cap. Λ 4, 6 (202v[31]31–34); *deest in* T(lac.) H[III] **8 – 13** ***II²1909** R cap. Λ 4, 7 (202v[34]35–39); *deest in* T(lac.) H[III] **15 – 20** ***II²1910** R cap. Λ 4, 8 (202v[39]39–203r3); *deest in* T(lac.) H[III]

---

3 ὕπωχρος] *scripsi*, ὕποχρως R

Στοιχεῖον Μ

II[1] / K cap. M 1 **Τίτλος α′ Περὶ μεθυστῶν καὶ ἀσώτων.**

II[1]1432 / K cap. M 1, 1

*II[2]1911 / R cap. M 1, 1

Τῆς Ἐξόδου·

Ἀκούσας δὲ Ἰησοῦς τὴν φωνὴν τοῦ λαοῦ κραζόντων, λέγει πρὸς Μωϋσῆν· Φωνὴ πολέμου ἐν τῇ παρεμβολῇ. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς· Οὐκ ἔστι φωνὴ ἐξ ἀρχόντων κατ᾽ ἰσχύν, οὐδὲ φωνὴ ἐξ ἀρχόντων τροπῆς, ἀλλὰ φωνὴν ἐξ ἀρχόντων οἴνου ἐγὼ ἀκούω.

II[1]1435 / K cap. M 1, 4

*II[2]1912 / R cap. M 1, 2

Παροιμιῶν·

Μὴ ἴσθι οἰνοπότης·
πᾶς γὰρ μέθυσος καὶ πορνοκόπος πτωχεύσει.

---

11 – 12 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 30.4./4. (ed. Ihm, p. 626); cf. etiam *II[2]1915 / R cap. M 1, 5

---

5 – 8 ***II[2]1911** Ex. 32, 17–18 **11** ***II[2]1912** Μὴ – οἰνοπότης] Prov. 23, 20[1] (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 110) **12** πᾶς – πτωχεύσει] Ibid. 23, 21[1] (Wahl, p. 110)

---

1 Stoicheion R^{txt} (203r4) R^{pin} $A^{III\ pin}$; *deest in* $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\ txt}$ **2 Titlos** R (203r4) (*cf.* PML^{b} cap. M 1 titlos [II[1] / K cap. M 1 titlos (c)]); *deest in* $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III}$ **4 – 8** ***II[2]1911** R cap. M 1, 1 (203r[4]5–8); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 12** ***II[2]1912** R cap. M 1, 2 (203r[8]8–9); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Μ] μῦ R, *add.* βιβλίον γ′ $A^{III\ pin}$ **2** α′] *iterav.* R^{pin} καὶ ἀσώτων] *om.* R^{txt}

---

7 ἐξ ἀρχόντων[1]] ἐξαρχόντων R

*II^{2}1913 / R cap. M 1, 3

II^{1}1436 / K cap. M 1, 5

<***>

Ὃς ἐστὶν ἡδὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς,
ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ὀχυρώμασι καταλείψει ἀτιμίαν.

*II^{2}1914 / R cap. M 1, 4

Τῶν αὐτῶν·

Ἀκόλαστον οἶνος καὶ ὑβριστικὸν μέθη,
πᾶς δὲ ἄφρων τοιούτοις συμπλέκεται.

*II^{2}1915 / R cap. M 1, 5

II^{1}1435 / K cap. M 1, 4

Τῶν αὐτῶν·

Μὴ ἴσθι οἰνοπότης,
μὴ δὲ ἐκτείνου συμβολαῖς κρεῶν καὶ ἀγορασμοῖς·
πᾶς γὰρ μέθυσος καὶ πορνοκόπος πτωχεύει,
καὶ ἐνδύεται διερρηγμένα καὶ ῥακώδη πᾶς ὑπνώδης.

---

3 – 4 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 30.5./5. (ed. Ihm, p. 626–627) **11 – 13** Μὴ – πτωχεύει] cf. etiam *II^{2}1912 / R cap. M 1, 2 **11** Μὴ – οἰνοπότης] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 30.4./4. (ed. Ihm, p. 626) **13** πᾶς – πτωχεύει] exstat ibid. (p. 626)

---

3 – 4 *II^{2}1913 Prov. 12, 11a$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 62) **7 *II^{2}1914** Ἀκόλαστον – μέθη] Prov. 20, 1^1 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 96) **8** πᾶς – συμπλέκεται] Ibid. 20, 3^2 (Wahl, p. 97) **11 – 14 *II^{2}1915** Prov. 23, 20^1–21^2 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 110)

---

2 – 4 *II^{2}1913 R cap. M 1, 3 (203r9–10); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8 *II^{2}1914** R cap. M 1, 4 (203r[10]10–11); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 14 *II^{2}1915** R cap. M 1, 5 (203r[11]11–14); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}1913** *s. d.* R

---

4 καταλείψει] *scripsi* (*II^{2}2124 / R cap. O 12, 3 *et* II^1 *[sed cf. app. crit.])*, καταλήψει R

II¹1440 / K cap. M 1, 9

*II²1916 / R cap. M 1, 6

Ἰωήλ·

Ἐκνήψατε, οἱ μεθύοντες ἀπὸ οἴνου, καὶ κλαύσατε· θρηνήσατε πάντες οἱ πίνοντες οἶνον εἰς μέθην, ὅτι ἐξῆρται ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν εὐφροσύνη καὶ χαρά.

II¹ 1443 / K cap. M 1, 12

*II²1917 / R cap. M 1, 7

Σιράχ·

Ἐργάτης μέθυσος οὐ πλουτισθήσεται.

II¹1444 / K cap. M 1, 13

*II²1918 / R cap. M 1, 8

Τοῦ αὐτοῦ·

Πικρία ψυχῆς οἶνος πινόμενος πολύς.

II¹1446 / K cap. M 1, 15

*II²1919 / R cap. M 1, 9

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὀργὴ μεγάλη γυνὴ μέθυσος.

---

8 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 27.-./16c. (ed. Ihm, p. 598) **11** exstat ibid.

---

3 – 5 ***II²1916** Ioel 1, 5 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 213) **8** ***II²1917** Sir. 19, 1¹ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 97) **11** ***II²1918** Sir. 34, 29¹ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 141) **14** ***II²1919** Sir. 26, 8¹ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 115–116)

---

2 – 5 ***II²1916** R cap. M 1, 6 (203r[14]14–16); *deest in* T^(lac.) H^III **7 – 8** ***II²1917** R cap. M 1, 7 (203r[16]16); *deest in* T^(lac.) H^III **10 – 11** ***II²1918** R cap. M 1, 8 (203r [16]17); *deest in* T^(lac.) H^III **13 – 14** ***II²1919** R cap. M 1, 9 (203r[17]17); *deest in* T^(lac.) H^III

---

3 Ἐκνήψατε] *scripsi (*II¹*)*, ἐκνίψατε R

*II^{2}1920 / R cap. M 1, 10

II^{1}1449 / K cap. M 1, 18

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, περὶ νηστείας·

Φύγωμεν μέθην, τὴν πάνδημον πόρνην, τὴν ἀναισχυντίας μητέρα, τὴν φιλογέλωτα, τὴν μαινάδα, τὴν πρὸς πᾶσαν ἀσχημοσύνης ἰδέαν εὔκολον· οὐ γὰρ γίνεται ἀγαθὸν τῇ ὑπὸ μέθης ῥυπωθείσῃ ψυχῇ.

*II^{2}1921 / R cap. M 1, 11

II^{1}1450 / K cap. M 1, 19

Τοῦ αὐτοῦ, κατὰ μεθυόντων·

Μέθη αὐθαίρετός ἐστι δαίμων, ἐξ ἡδονῆς ταῖς ψυχαῖς ἐμβαλλόμενος· μέθη κακίας μήτηρ, ἀρετῆς ἐναντίωσις· τὸν ἀνδρεῖον δειλὸν ἀποδείκνυσι, τὸν σώφρονα ἀσελγῆ· δικαιοσύνην οὐκ οἶδεν, φρόνησιν ἀναιρεῖ· ὥσπερ τὸ ὕδωρ πολέμιον ἐστὶ πυρί, οὕτως ἀμετρία οἴνου λογισμὸν κατασβέννυσιν.

*II^{2}1922 / R cap. M 1, 12

II^{1}1459 / K cap. M 1, 28

Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸν Ἡσαΐαν·

Μέθη ἀθεότητος ἀρχή, σκότωσις οὖσα τοῦ ἡγεμονικοῦ, δι᾽ οὗ μάλιστα θεὸς ἐπιγινώσκεσθαι πέφυκεν.

---

3 – 6 ***II^{2}1920** Basilius Caesariensis, *De ieiunio homilia II*, 4 (PG 31, 189, 30–35) **9 – 13** ***II^{2}1921** Basilius Caesariensis, *In ebriosos*, 2 (PG 31, 448, 7–12) **16 – 17** ***II^{2}1922** (Ps.-)Basilius Caesariensis, *Enarratio in prophetam Isaiam*, V, 157 (PG 30, 376, 21–23)

---

2 – 6 ***II^{2}1920** R cap. M 1, 10 (203r[18]18–20); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 13** ***II^{2}1921** R cap. M 1, 11 (203r[mg]21–24); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **15 – 17** ***II^{2}1922** R cap. M 1, 12 (203r[mg]25–26); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

II^{1}1458 / K cap. M 1, 27

*II^{2}1923 / R cap. M 1, 13

Τοῦ αὐτοῦ·

Μέθη κύριον οὐχ᾽ ὑποδέχεται, πνεῦμα ἅγιον ἀποδιώκει. Καπνὸς μὲν γὰρ φυγαδεύει μελίσσας, χαρίσματα δὲ πνευματικὰ ἀποδιώκει κραιπάλη.

II^{1}1460 / K cap. M 1, 29

*II^{2}1924 / R cap. M 1, 14

Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ χρυσοστόμου·

Τοῖς ἐν μέθῃ καὶ ἀκολασίᾳ βιοῦσιν ἡ ἡμέρα πρὸς τὸ τῆς νυκτὸς μεταστρέφεται σκότος, οὐ τοῦ ἡλίου σβεννυμένου, ἀλλὰ τῆς ἐκείνων διανοίας σκοτιζομένης τῇ μέθῃ.

II^{1}suppl. 347 / V cap. M 5, 29

*II^{2}1925 / R cap. M 1, 15

Νείλου·

Ὁ τὸν μεθύοντα ἐπιχειρῶν νουθετεῖν, τί ἄρα ὠφελήσει;

II^{1}suppl. 348 / V cap. M 5, 30

*II^{2}1926 / R cap. M 1, 16

Τοῦ αὐτοῦ·

Εἰ πειθαρχεῖς τῷ θείῳ Ἀποστόλῳ, διαρρήδην βοῶντι ὅτι *Μέθυσοι*

---

3 – 5 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 30.9./9. (ed. Ihm, p. 628) **8 – 10** exstat ibid., 30.10./10. (p. 628–629) **16 – 853, 1** I Cor. 6, 10

---

3 – 5 ***II^{2}1923** Basilius Caesariensis, *De ieiunio homilia I*, 11 (PG 31, 184, 19–21) **8 – 10** ***II^{2}1924** Iohannes Chrysostomus, *In Kalendas*, 3 (PG 48, 956, 58–61) **13** ***II^{2}1925** Nilus Monachus (Ancyranus), *Epistulae*, 4254 (quod attinet ad numerum, vide II^{1}suppl. 347 / V cap. M 5, 29), locus non repertus **16 – 853, 2** ***II^{2}1926** Nilus Monachus (Ancyranus?), locus non repertus

---

2 – 5 ***II^{2}1923** R cap. M 1, 13 (203r[26]26–28); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 10** ***II^{2}1924** R cap. M 1, 14 (203r[28]29–31); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 13** ***II^{2}1925** R cap. M 1, 15 (203r[31]31–32); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **15 – 853, 2** ***II^{2}1926** R cap. M 1, 16 (203r[32]32–33); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

οὐδαμῶς τεύξονται *βασιλείας* οὐρανῶν, φεῦγε τὴν ἐπάρατον μέθην.

II^{1} / V cap. M 11 (K cap. M 4)

Τίτλος β′ Περὶ μαθητευομένων, ὅτι χρὴ σπουδαίως ἐρωτᾶν καὶ μανθάνειν τὰ ψυχωφελῆ καὶ γνῶσιν πνευματικήν.

II^{1}1486 / V cap. M 11, 1 (K cap. M 4)

*II^{2}1927 / R cap. M 2, 1

Τοῦ Δευτερονομίου·

Ἐπερώτησον τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖ σοι,
τοὺς πρεσβυτέρους σου, καὶ ἐροῦσι σοι.

*II^{2}1928 / R cap. M 2, 2

Παροιμιῶν·

Ὁ κτώμενος φρόνησιν ἀγαπᾷ ἑαυτόν.

*II^{2}1929 / R cap. M 2, 3

Σιράχ·

Λόγον καλὸν ἐὰν ἀκούσῃ ἐπιστήμων,
αἰνέσει αὐτὸν καὶ ἐπ’ αὐτὸν προσθήσει·
ἤκουσεν ὁ σπαταλῶν, καὶ ἀπήρεσεν αὐτῷ,
καὶ ἀπέστρεψεν αὐτὸν ὀπίσω αὐτοῦ.

---

5 – 6 ***II^{2}1927** Deut. 32, 7$^{3-4}$ (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 150) **9** ***II^{2}1928** Prov. 19, 8^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 94) **12 – 15** ***II^{2}1929** Sir. 21, 15$^{1-4}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 104)

---

1 – 2 **Titlos** R (203r35–36) (*cf.* PML^{b} cap. M 2 titlos [II^{1} / K cap. M 4 (V cap. M 11) titlos (c)]); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **4 – 6** ***II^{2}1927** R cap. M 2, 1 (203r[36]37–38); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 9** ***II^{2}1928** R cap. M 2, 2 (203r[38]38); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 15** ***II^{2}1929** R cap. M 2, 3 (203r[38]38–40); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* R^{pin}

*II^{2}1930 / R cap. M 2, 4

II^{1}1493 / V cap. M 11, 8 (K cap. M 4)

Τοῦ αὐτοῦ·

Τέκνον, ἐν νεότητί σου ἐπίλεξαι παιδείαν,
καὶ ὡς ἀροτριῶν καὶ σπείρων πρόσελθε αὐτῇ,
καὶ ἀνάμενε τοὺς ἀγαθοὺς καρποὺς αὐτῆς·
ἐν γὰρ τῇ ἐργασίᾳ αὐτῆς ὀλίγον κοπιάσας,
ταχὺ φάγεσαι τῶν γενημάτων αὐτῆς.

*II^{2}1931 / R cap. M 2, 5

II^{1}1494 / V cap. M 11, 9 (K cap. M 4)

<***>

Ὡς τραχεῖα ἐστὶ παιδεία ἀσυνέτῳ,
καὶ οὐκ ἐμμένει ἐν αὐτῇ ἀκάρδιος·
ἀνίχνευσον αὐτὴν καὶ γνωσθήσεταί σοι,
καὶ ἐγκρατὴς γενόμενος, μὴ ἀφῇς αὐτήν·
ἐπ᾽ ἐσχάτων γὰρ εὑρήσεις τὴν ἀνάπαυσιν αὐτῆς·
καὶ στραφήσεταί σοι εἰς εὐφροσύνην,
καὶ ἔσονταί σοι αἱ πέδαι αὐτῆς εἰς σκέπην καὶ βάσιν ἰσχύος,
καὶ οἱ κλοιοὶ αὐτῆς εἰς στολὴν δόξης·
κόσμος χρύσεος ἐστὶν ἐπ᾽ αὐτῆς.
Ἐὰν θέλῃς, τέκνον, παιδευθήσῃ,
καὶ ἐὰν ἐπιδῷς τῇ ψυχῇ σου, συνετὸς ἔσῃ.

---

3 – 5 Τέκνον – αὐτῆς] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 17.5./5. (ed. Ihm, p. 397–398)

---

3 ***II^{2}1930** Τέκνον – παιδείαν] Sir. 6, 18^1 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 60) **4 – 7** καὶ^1 – αὐτῆς] Ibid. 6, 19$^{1-4}$ (Wahl, p. 60–61) **10 – 11** ***II^{2}1931** Ὡς – ἀκάρδιος] Sir. 6, 20$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 61) **12 – 18** ἀνίχνευσον – αὐτῆς] Ibid. 6, 27^1–30^1 (Wahl, p. 61) **19 – 20** Ἐὰν – ἔσῃ] Ibid. 6, 32$^{1-2}$ (Wahl, p. 61)

---

2 – 7 ***II^{2}1930** R cap. M 2, 4 (203r[40]40–203v3); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 20** ***II^{2}1931** R cap. M 2, 5 (203v3–9); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}1931** *s. a.* R

*II^{2}1932 / R cap. M 2, 6

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ πρὸς τοὺς νέους·

Ἀμετάθετα πέφυκεν εἶναι τὰ τῶν νέων μαθήματα, δι᾽ ἁπλότητα τῶν ψυχῶν εἰς βάθος ἐνσημαινόμενα.

*II^{2}1933 / R cap. M 2, 7

Φίλωνος, ἐκ <τοῦ περὶ> τῶν μετονομαζομένων·

Τῶν εἰς ἐπιστήμην ὠφελιμωτάτων ἔργων, ζητεῖν καὶ πυνθάνεσθαι κάλλιστον, μηδὲν δὲ δοκεῖν εἰδέναι μὴ δὲ οἴεσθαι κατειληφέναι καλλιστότερον.

II^{1}1495 / V cap. M 11, 10 (K cap. M 4)

*II^{2}1934 / R cap. M 2, 8

Τοῦ αὐτοῦ·

Τὸ ζητεῖν καὶ πυνθάνεσθαι πρὸς διδασκαλίαν ἀνυσιμώτατον.

---

3 – 4 ***II^{2}1932** Basilius Caesariensis, *Ad iuvenes (De legendis gentilium libris)*, V, 2, 3 – 5 (ed. Naldini, p. 94) **7 – 9** ***II^{2}1933** Philo Iudaeus, re vera *Quis rerum divinarum heres sit*, 18 (ed. Wendland, p. 5, 13 – 15) **12** ***II^{2}1934** Philo Iudaeus, *De animalibus*, 6 (ed. Aucher, p. 125 [arm. et lat.]; Terian, *Alexander…*, p. 88 – 89 [lat. et gall.]; Terian, *Philonis…*, p. 69 [angl.]); Harris, p. 11 = Terian, frg. gr. 2 (*Alexander…*, p. 217; *Philonis…*, p. 263)

---

2 – 4 ***II^{2}1932** R cap. M 2, 6 (203v[9]9 – 10); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 9** ***II^{2}1933** R cap. M 2, 7 (203v[10]11 – 12); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 12** ***II^{2}1934** R cap. M 2, 8 (203v[12]13); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}1933** τοῦ περὶ] *supplevi*

---

7 ὠφελιμώτατον ἔργον *ed.*

*II^{2}1935 / R cap. M 2, 9

II^{1}1496 / V cap. M 11, 11 (K cap. M 4)

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὁ πεινῶν καὶ διψῶν ἐπιστήμης καὶ τοῦ μαθεῖν ἃ μὴ οἶδε, τὰς ἄλλας μεθιέμενος φροντίδας, ἐπείγεται πρὸς ἀκρόασιν, καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν θυρωρεῖ τὰς τῶν σοφῶν οἰκίας.

*II^{2}1936 / R cap. M 2, 10

Τοῦ αὐτοῦ·

Δεῖ τὸν μανθάνοντα πιστεῦσαι τῷ διδάσκοντι περὶ ὧν ὑφηγεῖται· δύσκολον γάρ, μᾶλλον δὲ ἀδύνατον ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα παιδεύεσθαι ποτέ.

*II^{2}1937 / R cap. M 2, 11

II^{1}1497 / V cap. M 11, 12 (K cap. M 4)

Διδύμου·

Τὸ εἰδέναι τινὰ ὅτι ἀγνοεῖ, σοφία<ς> ἐστίν, ὡς καὶ τὸ εἰδέναι ὅτι ἠδίκησε, δικαιοσύνης.

---

13 – 14 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 17.13./14. et 49.13./56.14. (ed. Ihm, p. 401–402 et 814)

---

3 – 5 ***II^{2}1935** Philo Iudaeus, *Quaestiones in Exodum*, II. 13b (ed. Petit, p. 248) **8 – 10** ***II^{2}1936** Philo Iudaeus, *De praemiis et poenis*, 49 (ed. Cohn, p. 347, 1–2) **13 – 14** ***II^{2}1937** Didymus Alexandrinus (?), locus non repertus; Philo Iudaeus (?), locus non repertus, Mangey 651.11, Harris 80.5, Royse 177.94 (Id., *Spurious Texts*, p. 39–40); Ps.-Clemens Alexandrinus, locus non repertus, X. Unechte Fragmente, 80 (ed. Stählin/Früchtel/Treu, p. XXXVI)

---

2 – 5 ***II^{2}1935** R cap. M 2, 9 (203v[13]14–16); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 10** ***II^{2}1936** R cap. M 2, 10 (203v[16]16–18); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 14** ***II^{2}1937** R cap. M 2, 11 (203v[18]18–19); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

5 οἰκείας R$^{a. c.}$ **13** σοφίας ἐστίν] *scripsi*, σοφία ἐστίν R

Τίτλος γʹ Περὶ μισομαθῶν.

*II²1938 / R cap. M 3, 1

Παροιμιῶν·

Ὁ παιδεύων κακοὺς λήψεται ἑαυτῷ ἀτιμίαν, ἐλέγχων δὲ τὸν ἀσεβῆ μωμήσεται <ἑ>αυτόν.

*II²1939 / R cap. M 3, 2

Τῶν αὐτῶν·

Ὁ σκολιάζων τοῦ μαθεῖν ἐμπεσεῖται κακοῖς.

*II²1940 / R cap. M 3, 3

Τῶν αὐτῶν·

Σοφίαν καὶ παιδείαν ἀσεβεῖς ἐξουθενήσουσιν.

---

4 – 5 ***II²1938** Prov. 9, 7^{1-2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 47–48) **8** ***II²1939** Prov. 17, $16a^{2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 87) **11** ***II²1940** Prov. 1, 7^{4} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 21)

---

1 Titlos R (203v20) $A^{III\,pin}$ (*cf. etiam* II suppl. / PML^{b} cap. M 12^{M} titlos); *deest in* $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\,txt}$ **3 – 5** ***II²1938** R cap. M 3, 1 (203v[20]21–22); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 8** ***II²1939** R cap. M 3, 2 (203v[22]22); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 11** ***II²1940** R cap. M 3, 3 (203v[22]23); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* R^{pin} $A^{III\,pin}$ γʹ] *propt. mg. resect. non liquet in* $A^{III\,pin}$ *(*αʹ *secund. ser.)*

---

5 ἑαυτόν] *scripsi (LXX)*, αὐτόν R

*II^{2}1941 / R cap. M 3, 4

<***>

Εἰς ὦτα ἄφρονος μηδὲν λέγε,
μήποτε μυκτηρίσῃ τοὺς συνετούς σου λόγους.

*II^{2}1942 / R cap. M 3, 5

Σοφίας Σολομῶντος·

Σοφίαν καὶ παιδείαν ὁ ἐξουθενῶν ταλαίπωρος,
καὶ κενὴ ἡ ἐλπὶς αὐτοῦ, καὶ οἱ κόποι αὐτοῦ ἀνόνητοι,
καὶ ἄχρηστα τὰ ἔργα αὐτοῦ.

*II^{2}1943 / R cap. M 3, 6

Ἀμώς·

Ἐμίσησαν ἐν πύλαις ἐλέγχοντα, καὶ λόγον ὅσιον ἐβδελύξαντο.

*II^{2}1944 / R cap. M 3, 7

Σιράχ·

Μετὰ ἄφρονος μὴ πληθύνῃς λόγους.

---

3 – 4 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 15.3./3. (ed. Ihm, p. 356) **15** exstat ibid., 53.5./60.5. (p. 852–853)

---

3 – 4 ***II^{2}1941** Prov. 23, 9$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 109) **7 – 9** ***II^{2}1942** Sap. 3, 11$^{1-3}$ **12** ***II^{2}1943** Am. 5, 10 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 185–186) **15** ***II^{2}1944** Sir. 22, 13^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 107)

---

2 – 4 ***II^{2}1941** R cap. M 3, 4 (203v23–24); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 9** ***II^{2}1942** R cap. M 3, 5 (203v[24]24–26); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 12** ***II^{2}1943** R cap. M 3, 6 (203v[26]26–27); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 15** ***II^{2}1944** R cap. M 3, 7 (203v[27]27); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}1941** *s. d.* R

*II²1945 / R cap. M 3, 8

Ματθαίου·

Ἐπηρώτησαν τὸν κύριον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· Διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς τοῖς ὄχλοις; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσι· καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου, ἡ λέγουσα· *Ἀκοῇ ἀκούσητε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψητε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν αὐτῶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι καὶ ἐπιστρέψωσι καὶ ἰάσομαι αὐτούς.*

*II²1946 / R cap. M 3, 9

Τοῦ Σολομῶντος·

Οὐκ ἀγαπᾷ ἀπαίδευτος τοὺς ἐλέγχοντας αὐτόν.

*II²1947 / R cap. M 3, 10

Κλήμεντος πάπα Ῥώμης·

Ἀπατώμενοι τινὲς ὑπὸ τῆς οἰκείας ἀφροσύνης, ἀκούειν τῶν θείων οὐκ ἐθέλουσι λόγων, ὑποτιθέμενοι ὅτι, ἐάν τις μὴ ἀκούσῃ τοῦ τῆς θεοσεβείας λόγου, οὐκ *ἔσται ἔνοχος τῇ κρίσει* διὰ τὴν ἄγνοιαν, οὐκ εἰδότες ὅτι ἡ ἄγνοια αὐτὴ καθ’ αὐτὴν θανάσιμόν ἐστι φάρμα-

---

7 – 11 Is. 9, 6–10 **19** Matth. 5, 21 vel 22

---

3 – 4 ***II²1945*** Ἐπηρώτησαν – αὐτοῖς] Matth. 13, 10–11 **5 – 11** Ὅτι – αὐτούς] Ibid. 13, 13–15 **14** ***II²1946*** re vera Prov. 15, 12[1] (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 76) **17 – 861, 3** ***II²1947*** Ἀπατώμενοι – δεῖ] Ps.-Clemens Romanus, *Homilia* ι 12,2–3 (ed. Rehm†/Strecker, p. 146, 22 – 147, 1); Holl, n° 12, 1–8

---

2 – 11 ***II²1945*** R cap. M 3, 8 (203v[28]28–35); *deest in* T(lac.) H^III **13 – 14** ***II²1946*** R cap. M 3, 9 (203v[35]36); *deest in* T(lac.) H^III **16 – 861, 5** ***II²1947*** R cap. M 3, 10 (203v[36]37–204r4); *deest in* T(lac.) H^III

---

6 συνιοῦσι] *sic acc.* R **7** συνῆτε] *scripsi*, συνεῖτε R

κον. Οὐ γὰρ εἴ τις προσλάβοι αὐθαιρέτως θανασίμου φαρμάκου ἀγνοῶν, οὐκ ἀποθνήσκει. Οὕτω φυσικῶς αἱ ἁμαρτίαι ἀναιροῦσι τὸν ἁμαρτάνοντα· κἂν ἀγνοῶν πράσσῃ ἃ μὴ δεῖ, ἤδη ὡς εἰδὼς κατακρίνεται· ἔγνω γὰρ ὃ μὴ ἀκοῦσαι θέλει· ὥστε οὐδὲν δύναται πρὸς ἀπολογίαν ἐπίνοια πρὸς *καρδιογνώστην*.

*II[2]1948 / R cap. M 3, 11

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ εἰς Βασίλειον·

Οὐκ ἀτιμαστέον τὴν παίδευσιν, ὅτι τοῦτο δοκεῖ τισίν, ἀλλὰ σκαιοὺς καὶ ἀπαιδεύτους ὑποληπτέον τοὺς οὕτως ἔχοντας.

*II[2]1949 / R cap. M 3, 12

Φίλωνος, ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων·

Φυσικῶς μὴ προϋπαρχούσης τῷ μανθάνοντι εὐφυΐας, ἀνωφελῆ πάντα· δρυὸς γὰρ ἢ λίθου κωφῆς οὐδὲν ἂν δόξαιεν οἱ ἀφυεῖς διαφέρειν. Καλὸν γὰρ μάθημα οὐδὲν αὐτοῖς ἁρμόζεται, ἀπεστραμμένως διακειμένοις καὶ *τὰ ὦτα βύουσι*, πάντα δὲ ὡς ἀπὸ στερεοῦ τινὸς ἀντιπνέοντος πρὸς τὸ πνεῦμα.

---

5 καρδιογνώστην] Act. 1, 24 vel 15, 8 **15** Ps. 57, 5[2]

---

3 – 5 ἤδη – καρδιογνώστην] IBID., ι 13,1–2 (p. 147, 4–6); Holl, n° 12, 8–10 **8 – 9** ***II[2]1948** GREGORIUS NAZIANZENUS, *Funebris oratio in laudem Basilii Magni Caesareae in Cappadocia episcopi (Orat. 43)*, 11, 25–27 (ed. Bernardi, p. 138) **12 – 16** ***II[2]1949** PHILO IUDAEUS, *De mutatione nominum*, 211 (multis mutatis; ed. Wendland, p. 193, 1–4)

---

7 – 9 ***II[2]1948** R cap. M 3, 11 (204r[4]5–6); *deest in* T(lac.) H[III] **11 – 16** ***II[2]1949** R cap. M 3, 12 (204r[6]7–10); *deest in* T(lac.) H[III]

II[1] / V cap. M 1 (K cap. M 3)

Τίτλος δʹ Περὶ μυστηρίων, ὅτι προδοσία πρὸς θάνατον τὸ ἐκφερομυθεῖν τὰ φίλων μυστήρια.

II[1]1478 / V cap. M 1, 1 (K cap. M 3)

*II[2]1950 / R cap. M 4, 1

Παροιμιῶν·

Ὁ ἀποκαλύπτων μυστήριον πορεύεται δόλῳ.

II[1]1479 / V cap. M 1, 2 (K cap. M 3)

*II[2]1951 / R cap. M 4, 2

Τῶν αὐτῶν·

Ἀκήκοας λόγον; Συναποθανέτω σοι.

II[1]1480 / V cap. M 1, 3 (K cap. M 3)

*II[2]1952 / R cap. M 4, 3

Σιράχ·

Ἀνελεήμων ὁ μὴ συντηρῶν λόγους,
καὶ οὐ φείσεται περὶ κακώσεως καὶ δεσμῶν.

---

5 Ὁ – δόλῳ] cf. *II²1955 / R cap. M 4, 6

---

5 ***II²1950** Ὁ – μυστήριον] Prov., re vera Sir. 27, 16¹ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 119); cf. *II²1955 / R cap. M 4, 6 πορεύεται δόλῳ] cf. Lev. 19, 16; Ier. 9, 3 **8** ***II²1951** Prov., re vera Sir. 19, 10¹ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 98) **11 – 12** ***II²1952** Sir. 13, 12¹⁻² (Wahl, *Sirach-Text*, p. 83)

---

1 – 2 **Titlos** R (204r11–12); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **4 – 5** ***II²1950** R cap. M 4, 1 (204r[12]13); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 8** ***II²1951** R cap. M 4, 2 (204r[13]13–14); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 12** ***II²1952** R cap. M 4, 3 (204r[14]14–15); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* R^{pin}

*II^{2}1953 / R cap. M 4, 4

II^{1}1481–1482 / V cap. M 1, 4–5 (K cap. M 3)

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἐνώπιον ἀλλοτρίου μὴ ποιήσῃς κρυπτόν·
οὐ γὰρ οἶδας τί τέξεται.
Παντὶ ἀνέμῳ οἷον ἀνθρώπῳ μὴ ἔκφαινε καρδίαν σου,
καὶ μὴ ἀναφερέτω σοι χάριν.

*II^{2}1954 / R cap. M 4, 5

Τοῦ αὐτοῦ·

Μετὰ μωροῦ μὴ συμβουλεύου·
οὐ γὰρ δυνήσεται λόγον στέρξαι.

*II^{2}1955 / R cap. M 4, 6

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὁ ἀποκαλύπτων μυστήρια ἀπώλεσε πίστιν,
καὶ οὐ μὴ εὕρῃ φίλον πρὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

---

13 Ὁ – μυστήρια] cf. *II^{2}1950 / R cap. M 4, 1

---

3 – 6 ***II^{2}1953** Sir. 8, 18^{1}–19^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 69) **9 – 10** ***II^{2}1954** Sir. 8, 17^{1-2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 69) **13 – 14** ***II^{2}1955** Sir. 27, 16^{1-2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 119); cf. *II^{2}1950 / R cap. M 4, 1

---

2 – 6 ***II^{2}1953** R cap. M 4, 4 (204r[15]15–17); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 10** ***II^{2}1954** R cap. M 4, 5 (204r[17]17–18); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 14** ***II^{2}1955** R cap. M 4, 6 (204r[18]18–19); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

5 ἀνέμῳ οἷον] *an delenda (desunt in LXX)?*

*II^{2}1956 / R cap. M 4, 7

Τωβίτ·

Μυστήριον βασιλέως κρύπτειν, καλόν, ἔργα δὲ θεοῦ ἀναγγέλλειν, ἔνδοξον.

II^{1}1483 / V cap. M 1, 6 (K cap. M 3)

*II^{2}1957 / R cap. M 4, 8

Τοῦ Χρυσοστόμου, εἰς τὴν ἀποδημίαν τοῦ ἐπισκόπου·

Ὁ κατέχων τὸν λόγον ἐν ἀσφαλείᾳ πολλῇ, μετὰ πολλῆς βιώσεται τῆς ἡδονῆς.

II^{1}1484 / V cap. M 1, 7 (K cap. M 3)

*II^{2}1958 / R cap. M 4, 9

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἤκουσας λόγον; φησίν, *Συναποθανέτω σοι*· σβέσον αὐτόν, κατάχωσον, μὴ συγχωρήσῃς ἐξελθεῖν, μὴ δὲ κινηθῆναι παράπαν. Ἀπόκτεινον τὸ λεχθέν, λήθῃ παράδος, ἵνα τοῖς οὐκ ἀκούσασιν ὅμοιος γένῃ.

---

11 – 14 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 20.11./11. (ed. Ihm, p. 485) **11** Sir. 19, 10^1

---

3 – 4 ***II^{2}1956** Tob. 12, 7 **7 – 8** ***II^{2}1957** Iohannes Chrysostomus, *Ad populum Antiochenum*, III *(In profectionem episcopi Flaviani)*, 5 (PG 49, 54, 62 – 55, 2) **11 – 12** ***II^{2}1958** Ἤκουσας – παράπαν] Iohannes Chrysostomus, *Ad populum Antiochenum*, III *(In profectionem episcopi Flaviani)*, 5 (PG 49, 55, 3–6) **12 – 14** Ἀπόκτεινον – γένῃ] Ibid. (PG 49, 55, 8–9)

---

2 – 4 ***II^{2}1956** R cap. M 4, 7 (204r[19]20); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***II^{2}1957** R cap. M 4, 8 (204r[20]21); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 14** ***II^{2}1958** R cap. M 4, 9 (204r[22]22–24); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}1956** Τωβίτ] *scripsi*, τωβήτ R

*II²1959 / R cap. M 4, 10

II¹1485 / V cap. M 1, 8 (K cap. M 3)

Φίλωνος·

Οἱ λάλοι τὰ ὀφείλοντα ἡσυχάζεσθαι ῥηγνύντες τρόπον τινὰ ὑπὸ γλωσσαλγίας, προχέουσιν εἰς ὦτα ἀκοῆς οὐκ ἄξια.

---

3 – 4 *II²1959 PHILO IUDAEUS, *Quaestiones in Exodum*, II. 118 (ed. Petit, p. 278)

---

2 – 4 *II²1959 R cap. M 4, 10 (204r[24]24–26); *deest in* T^(lac.) H^III

Τίτλος ε′ Περὶ μάχης καὶ τῶν ἐν μάχαις συμβαινόντων.

*II^{2}1960 / R cap. M 5, 1

Τῆς Ἐξόδου·

Ἐὰν λοιδορῶνται δύο ἄνδρες, καὶ πατάξῃ τίς τὸν πλησίον λίθῳ ἢ πυγμῇ, καὶ <μὴ> ἀποθάνῃ, κατακλιθῇ δὲ ἐπὶ τὴν κοίτην αὐτοῦ, ἐὰν δὲ ἀναστὰς ὁ ἄνθρωπος περιπατήσῃ ἔξω ῥάβδῳ, ἀθῷος ἔσται ὁ πατάξας· πλὴν τῆς ἀργίας αὐτοῦ καὶ τὰ ἰατρεῖα ἀποτίσει.

*II^{2}1961 / R cap. M 5, 2

Τοῦ Δευτερονομίου·

Ἐὰν μάχωνται δύο ἄνθρωποι ἐπιτοαυτό, ἄνθρωπος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ προσελθοῦσα γυνὴ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν ἐξελέσθαι τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἐκ χειρὸς τοῦ τύπτοντος αὐτόν, καὶ ἐκτείνασα τὴν χεῖρα αὐτῆς ἐπιλάβηται τῶν διδύμων αὐτοῦ, ἀποκόψεις τὴν χεῖρα αὐτῆς· οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός σου ἐπ᾽ αὐτήν.

*II^{2}1962 / R cap. M 5, 3

Παροιμιῶν·

Μὴ ἐπίχαιρε καὶ μὴ πρόσπιπτε εἰς μάχην ταχέως,
ἵνα μὴ μεταμεληθῇς ἐπ᾽ ἐσχάτων.

---

4 – 7 ***II^{2}1960** Ex. 21, 18–19 **10 – 14** ***II^{2}1961** Deut. 25, 11–12 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 143) **17 – 18** ***II^{2}1962** Prov. 25, 8$^{1–2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 123)

---

1 **Titlos** R (204r27) A$^{\text{III pin}}$; *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}A$^{\text{III txt}}$ **3 – 7** ***II^{2}1960** R cap. M 5, 1 (204r[27]28–31); *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} **9 – 14** ***II^{2}1961** R cap. M 5, 2 (204r[31]31–35); *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} **16 – 18** ***II^{2}1962** R cap. M 5, 3 (204r[35]35–36); *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* A$^{\text{III pin}}$ R^{pin} ε′] β′ A$^{\text{III pin}}$

---

5 μὴ] *supplevi (*II^{1}2231 / K cap. Φ 5, 4 *et LXX)*, *om.* R

*II^{2}1963 / R cap. M 5, 4

Τῶν αὐτῶν·

Φιλαμαρτήμων χαίρει μάχαις.

*II^{2}1964 / R cap. M 5, 5

Σιράχ·

Ἀπόσχου ἀπὸ μάχης, καὶ ἐλαττώσεις ἀπὸ ἁμαρτίας.

*II^{2}1965 / R cap. M 5, 6

Τοῦ αὐτοῦ·

Μετὰ θυμώδους μὴ ποιήσῃς μάχην,
καὶ μὴ διαπορεύου μετ᾿ αὐτοῦ εἰς τὴν ἔρημον,
ὅτι οὐθὲν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ αἷμα,
καὶ ὅπου οὐκ ἔστι βοήθεια, καταβαλεῖ σε.

*II^{2}1966 / R cap. M 5, 7

Τοῦ αὐτοῦ·

Περὶ πράγματος, οὗ οὐκ ἔστι σοι χρεία, μὴ ἔριζε.

---

3 *II^{2}1963 Prov. 17, 19 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 88) **6 *II^{2}1964** Sir. 28, 8^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 122) **9 – 12 *II^{2}1965** Sir. 8, 16^{1-4} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 69) **15 *II^{2}1966** Sir. 11, 9^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 76–77)

---

2 – 3 *II^{2}1963 R cap. M 5, 4 (204r[36]37); *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} **5 – 6 *II^{2}1964** R cap. M 5, 5 (204r[37]37–38); *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} **8 – 12 *II^{2}1965** R cap. M 5, 6 (204r[38]38–40); *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} **14 – 15 *II^{2}1966** R cap. M 5, 7 (204r[40]40); *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}

Τίτλος ϛʹ Περὶ μεταχειριζομένων καὶ μεταβαλλόντων τοὺς ταρασσομένους καὶ τεθυμωμένους καὶ ἐξηγριωμένους ἀφρόνως.

*II^{2}1967 / R cap. M 6, 1

Παροιμιῶν·

Θυμὸν ἀνδρὸς πραΰνει θεράπων φρόνιμος.

*II^{2}1968 / R cap. M 6, 2

Τοῦ αὐτοῦ·

Θυμὸς βασιλέως ἄγγελος θανάτου,
ἀνὴρ δὲ σοφὸς ἐξιλάσκεται αὐτόν.

*II^{2}1969 / R cap. M 6, 3

<Σχόλιον·>

Ἀνάγνωθι εἰς τὸ Κ στοιχεῖον τὸν Περὶ καλοήθων τίτλον, καὶ εὑρήσεις παραπλήσια.

---

5 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 66.-./37.3a. (ed. Ihm, p. 969) **8 – 9** exstat ibid., 19.5./5. (p. 459) **12** Περὶ καλοήθων] cf. *II^{2}1777–1784 / R cap. K 11, 1–8

---

5 ***II^{2}1967** Prov. 18, 14^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 91) **8 – 9** ***II^{2}1968** Prov. 16, 14$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 81) **12 – 13** ***II^{2}1969** *Scholion*

---

1 – 2 Titlos R (204v1–2) A$^{III\ pin}$ (*cf. etiam* II suppl. / PML^{b} cap. M 13^{M} titlos); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **4 – 5** ***II^{2}1967** R cap. M 6, 1 (204v[2]3); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 9** ***II^{2}1968** R cap. M 6, 2 (204v[3]3–4); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 13** ***II^{2}1969** R cap. M 6, 3 (204v4–5); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* A$^{III\ pin}$ R^{pin} ϛʹ] *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(*γʹ *secund. ser.)* μεταβαλλόντων] μεταβαλόντων R^{pin} **2** καὶ τεθυμωμένους] *om.* A$^{III\ pin}$ ἀφρόνως] *om.* A$^{III\ pin}$ R^{pin}

***II^{2}1969** Σχόλιον] *supplevi*, *s. a.* R

Τίτλος ζʹ Περὶ μαντευομένων καὶ οἰωνιζομένων καὶ κληδονιζομένων, [καὶ περὶ τῶν λεγομένων θεῶν, τουτέστι βδελυγμάτων,] ὅτι ἄθεσμα καὶ ἐκκήρυκτα καὶ ἀπηγορευμένα τῇ ἱερᾷ Γραφῇ τάδε πάντα καὶ τὰ ὅμοια.

[*II^{2}1970 / R cap. Μ 7, 1]

Σοφίας Σολομῶντος·

Μάταιοι πάντες ἄνθρωποι, οἷς παρῆν θεοῦ ἀγνωσία,
καὶ ἐκ τῶν ὁρωμένων ἀγαθῶν οὐκ ἴσχυσαν εἰδέναι τὸν ὄντα,
οὔτε τοῖς ἔργοις προσέχοντες ἐπέγνωσαν τὸν τεχνίτην,
ἀλλ' ἢ πῦρ ἢ πνεῦμα ἢ ταχινὸν ἀέρα
ἢ κύκλον ἀστέρων ἢ βίαιον ὕδωρ
ἢ φωστῆρας οὐρανοῦ, πρυτάνεις κόσμου θεοὺς ἐνόμισαν.
Ὧν εἰ μὲν τῇ καλλονῇ τερπόμενοι, ταῦτα ὑπελάμβανον,
γνώτωσαν πόσῳ μᾶλλον ὁ τούτων δεσπότης ἐστὶ καλλίων·
ὁ γὰρ τοῦ κόσμου γενεσιάρχης ἔκτισε ταῦτα·
εἰ δὲ δύναμιν καὶ ἐνέργειαν ἐκπλαγέντες,
νοησάτωσαν ἀπ' αὐτῶν πόσῳ ὁ κατασκευάσας αὐτὰ δυνατώτερος
[ἐστίν·
ἐκ γὰρ μεγέθους καὶ καλλονῆς κτισμάτων
ἀναλόγως ὁ γενεσιουργὸς αὐτῶν θεωρεῖται.
Ταλαίπωροι δέ, καὶ ἐν νεκροῖς αἱ ἐλπίδες αὐτῶν,
οἵτινες ἐκάλεσαν θεοὺς ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων,
χρυσὸν καὶ ἄργυρον, τέχνης ἐμμελετήματα,
καὶ ἀπεικάσματα ζώων ἢ λίθων ἀχρήστων.

---

7 – 20 ***II^{2}1970** Μάταιοι – θεωρεῖται] Sap. 13, 1^1–5^2 **21 – 24** Ταλαίπωροι – ἀχρήστων] Ibid. 13, 10^{1-5}

---

1 – 4 **Titlos** R (204v6–7) $A^{III\,pin}$; *deest in* $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\,txt}$ **6 – 24** ***II^{2}1970** R cap. Μ 7, 1 (204v[mg]8–18); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* $A^{III\,pin}$ R^{pin} ζʹ] *propt. mg. resect. non liquet in* $A^{III\,pin}$ *(δʹ secund. ser.)* **1 – 2** καὶ κληδονιζομένων] *om.* $A^{III\,pin}$ **2 – 3** καὶ – βδελυγμάτων] *seclusi secund.* $A^{III\,pin}$, *add.* R (*cf.* V cap. Β 5 titlos *et* T cap. Β 12 titlos) **3** ἐκκήρυκτα] ἐκήρυκτα R^{txt} **4** τάδε] ταῦτα R^{pin}

---

6 – 24 Σοφίας – ἀχρήστων] *delenda videntur (cf.* PML^b cap. Β 9^M / 7^P, 6*)* **24** λίθων ἀχρήστων] λίθον ἄχρηστον *LXX*

[*II^{2}1971 / R cap. M 7, 2]

Τοῦ αὐτοῦ·

Τὸ χειροποίητον ἐπικατάρατον, καὶ ὁ ποιήσας αὐτό,
ὅτι ὁ μὲν εἰργάσατο, τὸ δέ, θεὸν φθαρτὸν ὠνόμασεν.
Ἐν ἴσῳ μισητὰ θεῷ, καὶ ὁ ἀσεβῶν καὶ ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ·
καὶ γὰρ τὸ πραχθὲν σὺν τῷ δράσαντι ἐξολοθρευθήσεται.

[*II^{2}1972 / R cap. M 7, 3]

Τοῦ αὐτοῦ·

Κριτὴς ὁ πηλουργός.
Καὶ ὁ κακόμοχθος θεὸν μάταιον ἐκ τοῦ αὐτοῦ πλάσσει πηλοῦ·
ὃς πρὸ μικροῦ ἐκ γῆς γεννηθείς,
μετὰ ὀλίγον πορεύσεται ἐξ ἧς ἐλήφθη,
τὸ τῆς ψυχῆς ἀπαιτηθεὶς χρέος.
Ἀλλ᾽ ἔστιν αὐτῷ φροντὶς οὐχ᾽ ὅτι μέλλει <***>,
οὐχ᾽ ὅτι βραχὺν βίον ἔχει,
ἀλλ᾽ ἀντερείδεται μὲν χρυσουργοῖς καὶ ἀργυροχόοις,
χαλκοπλάστας τὲ μιμεῖται,
καὶ δόξαν ἡγεῖται ὅτι κίβδηλα πλάσσει.
Σποδὸς ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ γῆς εὐτελεστέρα ἡ ἐλπὶς αὐτοῦ,
πηλοῦ τὲ ἀτιμότερος ὁ βίος αὐτοῦ,
ὅτι ἠγνόησε τὸν πλάσαντα αὐτόν,
καὶ τὸν ἐμπνεύσαντα αὐτῷ ψυχὴν ἐνεργοῦσαν
καὶ ἐμφυσήσαντα αὐτῷ πνεῦμα ζωτικόν,
ἀλλ᾽ ἐλογίσαντο παίγνιον εἶναι τὴν ζωὴν ἡμῶν
καὶ τὸν βίον ἡμῶν πανηγυρισμὸν ἐπικερδῆ.

---

3 – 6 ***II^{2}1971** Sap. 14, 8^{1}–10 **9 – 25** ***II^{2}1972** Sap. 15, 7^{7}–12^{2}

---

2 – 6 ***II^{2}1971** R cap. M 7, 2 (204v[18]19–21); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 25** ***II^{2}1972** R cap. M 7, 3 (204v[21]22–30); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

2 – 6 Τοῦ – ἐξολοθρευθήσεται] *delenda videntur (cf.* PML^{b} cap. B 9^{M} / 7^{P}, 7*)* **8 – 25** Τοῦ – ἐπικερδῆ] *delenda videntur (cf.* PML^{b} cap. B 9^{M} / 7^{P}, 8*)* **14** *post* μέλλει *vocabulum excidisse videtur (*κάμνειν *LXX)*

[*II^{2}1973 / R cap. M 7, 4]

Εὐσεβίου·

Εἰσὶ τινὲς καταρώμενοι τοὺς ἀστέρας, ὅτε καὶ κατὰ τοῦ οὐρανοῦ ὀργίζονται, λέγοντες· Οὐαὶ τῷ ἄστρῳ σου. Ἄλλοι λέγουσι· Καλοῦ ἄστρου ἐγεννήθη· διὸ καὶ συναστρεῖ αὐτῷ τὰ πάντα. Οὐαὶ δὲ τοῖς ταῦτα λέγουσι. Πολλοὺς οἶδα εὐχομένους εἰς τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, καὶ ἱκεσίαν προσφέρουσι τῷ ἡλίῳ, λέγοντες· Ἐλέησόν με. Καὶ οὐαὶ τούτοις. Τί ἀφεὶς τὸν ποιητὴν τοῦ ἡλίου, τὸν ἥλιον προσκυνεῖς; Οὐ δεῖ λατρεύειν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα. Γέγραπται γάρ· Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ προσκυνῶν τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας, καὶ εἴ τι ἕτερον ποίημα παρὰ τὸν ποιητήν. Πολλοὶ φανταζόμενοι λέγουσι τὴν σελήνην κατέρχεσθαι· Ὅταν, φησίν, ἐξαιματοῦται, ἄνθρωπος καταγοητεύσας αὐτὴν καταφέρει. Καὶ οὐαὶ τοῖς ταῦτα λέγουσι. Τίς ἠδυνήθη καταγοητεῦσαι οὐρανόν; Ἠβουλήθη Σίμων ὁ μάγος, ἀλλὰ πεσὼν διερράγη. Οὐδεὶς γὰρ δύναται οὐ μικρὸν οὐ μέγα σαλεῦσαι ἄστρον οὐρανοῦ, ἃ ὁ θεὸς τῇ ἰδίᾳ δυνάμει ἐθεμελίωσε. Πάλιν δὲ λέγουσιν ὅτι νεφέλας καὶ ὑετοὺς παράγουσι γόητες ἄνθρωποι. Καὶ τοῦτο ματαιολογοῦσι. Τίς ἀνθρώπων δύναται πρόσταγμα θεοῦ ἀποστρέψαι γοητείᾳ; Τὰ γὰρ νέφη κατὰ πρόσταξιν θεοῦ ἐκχέουσι τὸν ὑετὸν ἐπὶ τῆς γῆς.

---

3 – 8 ***II^{2}1973** Εἰσὶ – τούτοις] PS.-EUSEBIUS ALEXANDRINUS, *Sermo XXII (De astronomis),* 2 (multis mutatis; PG 86, 453, 35–43); Holl, n° 489, 1–6 **8 – 21** Τί – γῆς] IBID., 2–3 (PG 86, 453, 46 – 456, 17); Holl, n° 489, 7–21

---

2 – 21 ***II^{2}1973** R cap. M 7, 4 (204v[30]31–205r5); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}1973** Εὐσεβίου] *scripsi*, εὐσεβείου R

---

2 – 21 Εὐσεβίου – γῆς] *delenda videntur (cf.* PML^{b} cap. B 9^{M} / 7^{P}, 10*)* **3** κατὰ – οὐρανοῦ] *sic* R, κατά τινος *ed.* **10** γάρ] *forsan hic quaedam exciderunt (in ed. affertur Deut. 6, 13)*

[*II²1974 / R cap. M 7, 5]

Τοῦ Θεολόγου·

Οἱ μὲν ἥλιον, οἱ δὲ σελήνην, οἱ δὲ ἄστρων πλῆθος, οἱ δὲ οὐρανὸν αὐτὸν ἅμα τούτοις ἐσεβάσθησαν, οἱ δὲ τὰ στοιχεῖα, ὧν ἄνευ οὐδὲ συστῆναι δυνατὸν τὸν ἀνθρώπινον βίον· οἶμαι δὲ καὶ δυναστείαν τινὲς θεραπεύοντες, καὶ ῥώμην ἐπαινέσαντες, καὶ κάλλος θαυμάσαντες, θεὸν ἐποιήσαντο χρόνῳ τὸν τιμώμενον· οἱ ἐμπαθέστεροι δὲ αὐτῶν καὶ τὰ πάθη θεοὺς ὠνόμασαν.

---

3 – 5 *II²1974 Οἱ – βίον] Gregorius Nazianzenus, *De theologia II (Orat. 28)*, 14, 1–6 (pluribus omissis; ed. Gallay/Jourjon, p. 128) **5 – 7** οἶμαι – τιμώμενον] Ibid., 14, 14–16 (p. 130) **7 – 8** οἱ – ὠνόμασαν] Ibid., 15, 1–2 (p. 130)

---

2 – 8 *II²1974 R cap. M 7, 5 (205r[5]6–10); *deest in* T(lac.) HIII

---

2 – 8 Τοῦ – ὠνόμασαν] *delenda videntur (cf.* PMLb cap. B 9M / 7P, 11*)*

Τίτλος η′ Περὶ ματαιοπονούντων καὶ μάταια φρονούντων. II^{1} / K cap. M 2

*II^{2}1975 / R cap. M 8, 1

Βασιλειῶν δ′·

Ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ὀπίσω τῶν ματαίων, καὶ ἐματαιώθησαν καὶ ἐπράθησαν τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου παροργίσαι αὐτόν. Καὶ ἐθυμώθη κύριος σφόδρα ἐπὶ Ἰσραήλ, καὶ ἀπέστησεν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ.

*II^{2}1976 / R cap. M 8, 2

Ψαλμὸς δ′·

Υἱοὶ ἀνθρώπων, ἕως πότε βαρυκάρδιοι;
Ἱνατί ἀγαπᾶτε ματαιότητα καὶ ζητεῖτε ψεῦδος;

*II^{2}1977 / R cap. M 8, 3

<***>

Πλὴν τὰ σύμπαντα ματαιότης, πᾶς ἄνθρωπος ζῶν.
Μέντοιγε ἐν εἰκόνι διαπορεύεται ἄνθρωπος,
πλὴν μάτην ταράσσεται.

---

4 – 5 ***II^{2}1975** Ἐπορεύθησαν – ἐματαιώθησαν] IV Reg. 17, 15 (Wahl, *4 Könige-Text*, p. 135) **5 – 7** καὶ – αὐτοῦ] Ibid. 17, 17–18 (Wahl, p. 135) **10 – 11** ***II^{2}1976** Ps. 4, 3$^{1-2}$ **14** ***II^{2}1977** Πλὴν – ζῶν] Ps. 38, 6^{3} **15 – 16** Μέντοιγε – ταράσσεται] Ibid. 38, 7$^{1-2}$

---

1 **Titlos** R (205r11) (*cf.* PML^{b} cap. M 4 titlos [II^{1} / K cap. M 2 titlos (c)]); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **3 – 7** ***II^{2}1975** R cap. M 8, 1 (205r[12]13–15); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 11** ***II^{2}1976** R cap. M 8, 2 (205r[15]16); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 16** ***II^{2}1977** R cap. M 8, 3 (205r17–18); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* R^{pin}

***II^{2}1977** *s. a.* R

II^{1}1470 / K cap. M 2, 4

*II^{2}1978 / R cap. M 8, 4

Παροιμιῶν·

Ὁ σπείρων φαῦλα θερίσει κακά,
ματαιότητα ἔργων αὐτοῦ συντελέσει.

II^{1}1469 / K cap. M 2, 3

*II^{2}1979 / R cap. M 8, 5

Τοῦ αὐτοῦ·

Οἱ διώκοντες μάταια ἐνδεεῖς φρενῶν.

II^{1}1474 / K cap. M 2, 8

*II^{2}1980 / R cap. M 8, 6

<***>

Πάντες μάταιοι, ποιοῦντες τὰ καταθύμια αὐτῶν, ἃ οὐκ ὠφελήσει αὐτούς.

*II^{2}1981 / R cap. M 8, 7

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ καὶ εἶδον ματαιότητα ὑπὸ τὸν ἥλιον.
Ἔστιν εἷς καὶ ἔστι δεύτερος,
καί γε υἱὸς καί γε ἀδελφὸς οὐκ ἔστιν αὐτῷ·
καὶ οὐκ ἔστι περασμὸς τῷ μόχθῳ αὐτοῦ,

---

3 *II^{2}1978 Ὁ – κακά] Prov. 22, 8^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 104) **4** ματαιότητα – συντελέσει] Ibid. 22, 8a^{2} (Wahl, p. 104–105) **7 *II^{2}1979** Prov. 12, 11^{2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 62) **10 – 11 *II^{2}1980** Is. 44, 9 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 400) **14 – 875, 1 *II^{2}1981** Καὶ – πλούτου] Eccle. 4, 7^{1}–8^{4} (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 154)

---

2 – 4 *II^{2}1978 R cap. M 8, 4 (205r[18]18–19); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 7 *II^{2}1979** R cap. M 8, 5 (205r[19]19); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 11 *II^{2}1980** R cap. M 8, 6 (205r20); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 875, 3 *II^{2}1981** R cap. M 8, 7 (205r[20]21–24); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}1980** *s. a.* R

καί γε ὀφθαλμὸς αὐτοῦ οὐκ ἐμπιπλᾶται πλούτου·
καί γε τοῦτο ματαιότης
καὶ περισπασμὸς πονηρός.

*II^{2}1982 / R cap. M 8, 8

II^{1}1475 / K cap. M 2, 9

Ἡσαΐου·

Πεποίθασιν ἐπὶ ματαίοις, καὶ λαλοῦσι κενά, ὅτι κύουσι πόνον καὶ τίκτουσι μάταια καὶ ἱστὸν ἀράχνης ὑφαίνουσιν.

*II^{2}1983 / R cap. M 8, 9

II^{1}suppl. 349 / V cap. M 14, 10

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου·

…ἀτεχνῶς εἰς πῦρ ξαίνοντες, καὶ κοσκίνῳ φέροντες ὕδωρ, καὶ εἰς τετρημένον πίθον ἀντλοῦντες…

*II^{2}1984 / R cap. M 8, 10

II^{1}suppl. 350 / PML^{b} cap. M 4, 12

Τοῦ αὐτοῦ·

Πόνος οὐδὲν κέρδος ἔχων ἐγκωμίου παντὸς ἀπεστέρηται.

---

2 – 3 καί – πονηρός] Ibid. 4, 8$^{7-8}$ (Wahl, p. 154) **6 – 7** ***II^{2}1982** Is. 59, 4 – 5 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 455) **10 – 11** ***II^{2}1983** Basilius Caesariensis, *Ad iuvenes (De legendis gentilium libris)*, IX, 2, 11–12 (ed. Naldini, p. 118) **14** ***II^{2}1984** Basilius Caesariensis, re vera Iohannes Chrysostomus, *De Babyla contra Iulianum et gentiles*, 45, 11–12 (ed. Schatkin/Blanc/Grillet, p. 148)

---

5 – 7 ***II^{2}1982** R cap. M 8, 8 (205r[24]25 – 26); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 11** ***II^{2}1983** R cap. M 8, 9 (205r[26]26 – 27); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 14** ***II^{2}1984** R cap. M 8, 10 (205r[27]28); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

7 μάταια] ἀνομίαν *LXX* **11** τετρημένον] *scripsi*, τετρημμένον R

*II[2]1985 / R cap. M 8, 11

Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου·

Πρὸς μόνα τὰ παρόντα καὶ τὰς τούτων δόξας βλέπουσα ψυχή, ἔξω ἑαυτῆς γενομένη, τὰ οὐκ ὄντα λογίζεται καὶ ἀνατυποῦται.

---

3 *II²1985 Πρὸς – ψυχή] ATHANASIUS ALEXANDRINUS, *Contra idola (Contra gentes)*, 8, 4–5 (ed. Thomson, p. 20) **4** ἔξω – ἀνατυποῦται] IBID., 8, 9–10 (p. 20)

---

2 – 4 *II²1985 R cap. M 8, 11 (205r[28]29–30); *deest in* T(lac.) H^{III}

Τίτλος θʹ Περὶ μεταβολῆς καὶ ἀλλοιώσεως πραγμάτων, καὶ ὅτι οὐδὲν ἐπίμονον ἐν βίῳ, ἀλλὰ πάντα ἐν βουλήσει καὶ χειρὶ θεοῦ.

*II^{2}1986 / R cap. M 9, 1

Ἰώβ·

Κύριον τὸν πάντων δεσπότην ἐπικαλέσομαι,
τὸν ποιοῦντα ταπεινοὺς εἰς ὕψος
καὶ ἀπολωλότας ἐξεγείροντα,
δια<λ>λάσσοντα βουλὰς πανούργων,
καὶ οὐ μὴ ποιήσωσιν αἱ χεῖρες αὐτῶν ἀληθές.
Ὁ καταλαμβάνων σοφοὺς ἐν τῇ φρονήσει,
βουλὴν δὲ πολύπλοκον ἐξέστησε.
Δια<λ>λάσσων καρδίας ἀφρόνων,
ἐπλάνησε δὲ αὐτοὺς ἐν ὁδῷ, ᾗ οὐκ ᾔδεισαν.

*II^{2}1987 / R cap. M 9, 2

Ψαλμὸς λβʹ·

Κύριος διασκεδάζει βουλὰς ἐθνῶν
ἕως
εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.

---

6 ***II^{2}1986** Κύριον – ἐπικαλέσομαι] Iob 5, 8^{2} **7 – 12** τὸν – ἐξέστησε] Ibid. 5, 11^{1}–13^{2} **13 – 14** Διαλλάσσων – ᾔδεισαν] Ibid. 12, 24$^{1-2}$ **17 – 19** ***II^{2}1987** Ps. 32, 10^{1}–11^{2}

---

1 – 3 Titlos R (205r31–32) $A^{III\,pin}$ (*cf. etiam* II suppl. / PML^{b} cap. M 14^{M} titlos); *deest in* $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\,txt}$ **5 – 14** ***II^{2}1986** R cap. M 9, 1 (205r[32]33–37); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} **16 – 19** ***II^{2}1987** R cap. M 9, 2 (205r[37]37); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* $A^{III\,pin}$ R^{pin} θʹ] *propt. mg. resect. non liquet in* $A^{III\,pin}$ *(*εʹ *secund. ser.)* καὶ ἀλλοιώσεως] *sic* $A^{III\,pin}$, *om.* R

---

9 διαλλάσσοντα] *scripsi*, διαλάσσοντα R **13** Διαλλάσσων] *scripsi*, διαλάσσων R ἀφρόνων] ἀρχόντων γῆς *LXX*

*II^{2}1988 / R cap. M 9, 3

<***>

Τόξον δυνατῶν ἠσθένησε,
καὶ οἱ ἀσθενοῦντες περιεζώσαντο δύναμιν
ἕως
κατακληρονομῶν αὐτοῦ.

*II^{2}1989 / R cap. M 9, 4

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Ἔστιν ἐλπὶς ὅτι ὁ κύων ὁ ζῶν, αὐτὸς ἀγαθὸς
ὑπὲρ τὸν λέοντα τὸν νεκρόν.

*II^{2}1990 / R cap. M 9, 5

Τοῦ αὐτοῦ·

Εἶδον δούλους ἐφ’ ἵππους
καὶ ἄρχοντας πορευομένους ὡς δούλους ἐπὶ γῆς.

*II^{2}1991 / R cap. M 9, 6

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὑπέστρεψα καὶ εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον

---

3 – 6 *II^{2}1988 I Reg. 2, 4–8 (Wahl, *1 Samuel-Text*, p. 44) **9 – 10 *II^{2}1989** Eccle. 9, 4$^{2-3}$ (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 166) **13 – 14 *II^{2}1990** Eccle. 10, 7$^{1-2}$ (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 169) **17 – 879, 6 *II^{2}1991** Eccle. 9, 11$^{1-7}$ (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 167)

---

2 – 6 *II^{2}1988 R cap. M 9, 3 (205r38–39); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 10 *II^{2}1989** R cap. M 9, 4 (205r[39]39–40); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 14 *II^{2}1990** R cap. M 9, 5 (205r[40]40); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **16 – 879, 6 *II^{2}1991** R cap. M 9, 6 (205v[1]1–4); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}1988** *s. a.* R

---

6 κατακληρονομῶν] *scripsi (LXX)*, κατ^{α}κληρονο$^{μ'}$ R

ὅτι οὐ τοῖς κούφοις ὁ δρόμος,
καὶ οὐ τοῖς δυνατοῖς ὁ πόλεμος,
καί γε οὐ τοῖς σοφοῖς ὁ ἄρτος,
καί γε οὐ τοῖς συνετοῖς ὁ πλοῦτος,
καί γε οὐ τοῖς γινώσκουσιν ἡ χάρις,
ὅτι καιρὸς καὶ ἀπάντημα συναντήσεται τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς.

*II^{2}1992 / R cap. M 9, 7

Σιράχ·

Ἐν ἡμέρᾳ δόξης μὴ ἐπαίρου,
ὅτι θαυμαστὰ τὰ ἔργα κυρίου,
καὶ κρυπτὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀνθρώποις.
Πολλοὶ τύραννοι ἐκάθισαν ἐπὶ ἐδάφους,
ὁ δὲ ἀνυπονόητος ἐφόρεσε διάδημα.
Πολλοὶ δυνάσται ἠτιμάσθησαν σφόδρα,
καὶ ἔνδοξοι παρεδόθησαν εἰς χεῖρας ἑτέρων.

*II^{2}1993 / R cap. M 9, 8

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἔστι κοπιῶν καὶ σπεύδων
καὶ τόσῳ μᾶλλον ὑστερεῖται.
Καὶ ἔστι νωθρὸς προσδεόμενος ἀντιλήψεως,
ὑστερῶν ἰσχύϊ καὶ πτωχείᾳ περισσεύων·
καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπέβλεψαν αὐτῷ εἰς ἀγαθά,
καὶ ἀνώρθωσεν αὐτὸν ἐκ ταπεινώσεως αὐτοῦ,
καὶ ἀνύψωσε κεφαλὴν αὐτοῦ,
καὶ ἐθαύμασαν αὐτὸν πολλοί.

9 – 15 *II^{2}1992 Sir. 11, 4^{2}–6^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 76) **18 – 25 *II^{2}1993** Sir. 11, 11^{1}–13^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 77)

8 – 15 *II^{2}1992 R cap. M 9, 7 (205v[4]4–7); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **17 – 25 *II^{2}1993** R cap. M 9, 8 (205v[8]8–12); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

Τίτλος ιʹ Περὶ μακαρισμοῦ, ὅτι οὐ δεῖ *πρὸ τελευτῆς μακαρίζειν* τινά.

*II²1994 / R cap. M 10, 1

Σιράχ·

Πρὸ τελευτῆς μὴ μακάριζε μηδένα.

*II²1995 / R cap. M 10, 2

Ἡσαΐου·

Λαός μου, οἱ δοξάζοντες ὑμᾶς πλανῶσιν ὑμᾶς, καὶ τὴν τρίβον τῶν ποδῶν ὑμῶν ταράσσουσιν.

*II²1996 / R cap. M 10, 3

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ εἰς τὸν πρῶτον ψαλμόν·

Ὁ ἐν τῷ βίῳ τυγχάνων οὔπω μακαριστὸς διὰ τὸ ἄδηλον τῆς ἐκβάσεως· ὁ δὲ συμπληρώσας τὰ ἐπιβάλλοντα καὶ ἀναντιρρήτῳ τέλει τὴν ζωὴν κατακλείσας, οὗτος ἤδη μακαρίζεται.

---

1 – 2 Περὶ – τινά] cf. II¹ / K^pin Παραπομπὴ M 5 **1 – 2** Sir. 11, 28¹

---

5 ***II²1994** Sir. 11, 28¹ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 79) **8 – 9** ***II²1995** Is. 3, 12 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 295) **12 – 14** ***II²1996** BASILIUS CAESARIENSIS, *Homilia in Psalmum I*, 3 (PG 29, 217, 12–15)

---

1 – 2 **Titlos** R (205v12–13) A^III pin; *deest in* T^(lac.) H^III A^III txt **4 – 5** ***II²1994** R cap. M 10, 1 (205v[13]14); *deest in* T H^III **7 – 9** ***II²1995** R cap. M 10, 2 (205v[14]14–15); *deest in* T H^III **11 – 14** ***II²1996** R cap. M 10, 3 (205v[16]16–18); *deest in* T H^III

---

1 Τίτλος] *om.* A^III pin R^pin ιʹ] *propt. mg. resect. non liquet in* A^III pin *(ςʹ secund. ser.)*

---

8 δοξάζοντες] μακαρίζοντες *LXX*

Στοιχεῖον Ν

<Τίτλος> α′ Περὶ τοῦ νοός.

<***>

1 **Stoicheion** R^{txt} (214r20) R^{pin} A$^{\text{III pin}}$; *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}A$^{\text{III pin}}$ 2 **Titlos** A$^{\text{III pin}}$ (19r2); *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}A$^{\text{III txt}}$ R

1 Ν] νῦ R^{txt}, *add.* βϊβλΐον γ′ A$^{\text{III pin}}$ 2 Τίτλος] *supplevi*

3 *loci sub hoc titulo allati desunt in* A$^{\text{III txt}}$

II^{1} / K cap. N 3

Τίτλος ϛʹ Περὶ τοῦ νήφειν καὶ φροντίζειν ἡμᾶς τῆς ἰδίας σωτηρίας, καὶ ὅτι πειρατήριον καὶ ἐπικίνδυνον βίον ζῶμεν ἐνταῦθα.

*II^{2}1997 / R cap. N 6, 1

Ἀπὸ τοῦ Δευτερονομίου·

Πρόσεχε σεαυτῷ, καὶ φύλαξον τὴν ψυχήν σου σφόδρα, μὴ γένηται ῥῆμα κρυπτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἀνόμημα, μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ, καὶ δι᾽ αὐτῆς μιανθῶσι πολλοί.

*II^{2}1998 / R cap. N 6, 2

Ἰώβ·

Μὴ ἐκκλινάτω ἑκὼν ὁ νοῦς σου,
ἀλλὰ φύλαξαι μὴ πρᾶξαι ἄτοπα.

*II^{2}1999 / R cap. N 6, 3

Τοῦ αὐτοῦ·

Πειρατήριόν ἐστιν ὁ βίος ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς.

---

14 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 60.4a./67.-. (ed. Ihm, p. 909)

---

5 ***II^{2}1997** Πρόσεχε – σφόδρα] Deut. 4, 9 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 118) **5 – 6** μὴ – ἀνόμημα] Ibid. 15, 9 (Wahl, p. 129) **6 – 7** μή – πολλοί] Hebr. 12, 15 (cf. Deut. 29, 18 [Wahl, p. 148]) **10** ***II^{2}1998** Μὴ – σου] Iob 36, 19^{1} **11** ἀλλὰ – ἄτοπα] Ibid. 36, 21^{1} **14** ***II^{2}1999** Iob 7, 1^{1}

---

1 – 2 Titlos R (215v14–15); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **4 – 7** ***II^{2}1997** R cap. N 6, 1 (215v[15]16–18); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 11** ***II^{2}1998** R cap. N 6, 2 (215v[18]18–19); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 14** ***II^{2}1999** R cap. N 6, 3 (215v[19]19–20); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* R^{pin} **2** ἐνταῦθα] *om.* R^{pin}

*II^{2}2000 / R cap. N 6, 4

II^{1}1514 / K cap. N 3, 2

Παροιμιῶν·

Μὴ δῷς ὕπνον σοῖς ὀφθαλμοῖς,
μὴ δὲ ἐπινυστάξῃς σοῖς βλεφάροις,
ἵνα σώζῃ ὥσπερ δορκὰς ἐκ βρόχων
καὶ ὥσπερ ὄρνεον ἐκ παγίδος.

*II^{2}2001 / R cap. N 6, 5

II^{1}1517 / K cap. N 3, 5

Σιράχ·

Συντήρησον καιρὸν καὶ πρόσεχε σφοδρῶς,
ὅτι μετὰ τῆς πτώσεώς σου περιπατεῖς.

*II^{2}2002 / R cap. N 6, 6

II^{1}1518 / K cap. N 3, 6

<***>

Πρόσεχε μὴ ἀποπλανηθῇς τῇ διανοίᾳ σου,
γρηγόρησον πάσῃ ζωῇ σου,
ἀγάπα τὸν κύριον καὶ ἐπικαλοῦ αὐτὸν εἰς σωτηρίαν σου.

---

9 – 10 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 49.5./56.5. (ed. Ihm, p. 811)

---

3 – 6 ***II^{2}2000** Prov. 6, 4^{1}–5^{2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 37) **9 – 10** ***II^{2}2001** Sir. 13, 13^{1-2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 83) **13** ***II^{2}2002** Πρόσεχε – σου] Sir. 13, 8^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 82–83) **14 – 15** γρηγόρησον – σου] Ibid. 13, 14^{1-3} (Wahl, p. 83)

---

2 – 6 ***II^{2}2000** R cap. N 6, 4 (215v[20]20–22); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 10** ***II^{2}2001** R cap. N 6, 5 (215v[22]22–23); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 15** ***II^{2}2002** R cap. N 6, 6 (215v23–24); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2002** *s. d.* R

II^{1}1519 / K cap. N 3, 7

*II^{2}2003 / R cap. N 6, 7

<***>

Πρόσεχε σεαυτῷ μὴ ἐμπέσῃς.

*II^{2}2004 / R cap. N 6, 8

Λουκᾶ·

Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει γρηγοροῦντα.

II^{1}1521 / K cap. N 3, 9

*II^{2}2005 / R cap. N 6, 9

Πρὸς Κορινθίους α′·

Ὁ δοκῶν ἑστάναι βλεπέτω μὴ πέσῃ.

*II^{2}2006 / R cap. N 6, 10

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς·

Πάντα δοκιμάζοντες, τὸ καλὸν κατέχετε· ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.

---

3 ***II^{2}2003** Sir. 29, 20^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 126) **6 – 7** ***II^{2}2004** Luc. 12, 37 **10** ***II^{2}2005** I Cor. 10, 12 **13 – 14** ***II^{2}2006** I Thess. 5, 21–22

---

2 – 3 ***II^{2}2003** R cap. N 6, 7 (215v25); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 7** ***II^{2}2004** R cap. N 6, 8 (215v[25]25–26); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 10** ***II^{2}2005** R cap. N 6, 9 (215v[26]26–27); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 14** ***II^{2}2006** R cap. N 6, 10 (215v[27]27–28); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2003** *s. d.* R

*II^{2}2007 / R cap. N 6, 11

II^{1}1524 / K cap. N 3, 12

Πρὸς Τιμόθεον α′·

Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον.

*II^{2}2008 / R cap. N 6, 12

Ἐκ τῆς Ἰωάννου β′ καθολικῆς·

Βλέπετε μὴ ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε, ἀλλ᾽ ἵνα μισθὸν πλήρη λάβητε.

*II^{2}2009 / R cap. N 6, 13

II^{1}1526 / K cap. N 3, 14 (paraphrasis)

Τοῦ Θεολόγου·

Τῶν κρυπτῶν παγίδων διαπαντὸς ὑπεράνω βάδιζε.
Μὴ νυστάζοντι πικρὸν σπόρον ζιζανίων ὁ σπορεὺς
τῶν κακῶν συμμίξῃ καὶ φθονερὸς ἐχθρός.

---

3 – 4 ***II^{2}2007** I Tim., re vera II Tim. 4, 5 **7 – 8** ***II^{2}2008** II Ioh. 8 **11** ***II^{2}2009** Τῶν – βάδιζε] GREGORIUS NAZIANZENUS, *Carmina*, I,2,2 *(Praecepta ad virgines* [paraphrasis]*)*, 370 (PG 37, 607, 10) **12 – 13** Μὴ – ἐχθρός] IBID., 376–377 (PG 37, 608, 3–4)

---

2 – 4 ***II^{2}2007** R cap. N 6, 11 (215v[28]28–30); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***II^{2}2008** R cap. N 6, 12 (215v[30]30–31); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 13** ***II^{2}2009** R cap. N 6, 13 (215v[31]31–33); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2007** α′] *sic* R

---

12 ζιζανίων] *s. l.* R *(non liquet utrum ante an post* ὁ *inserendum)*

III / par. 60[56] A

Τίτλος η′ Περὶ νηστείας καὶ ἐγκρατείας.

*II^{2}2010 / R cap. N 8, 1

Λευϊτικοῦ·

Ἐλάλησε κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων· Τῇ δεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου, ἡμέρα ἐξιλασμοῦ κλειτὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν, καὶ ταπεινώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

*II^{2}2011 / R cap. N 8, 2

Ἰωήλ·

Ἁγιάσατε νηστείαν, κηρύξατε θεραπείαν, συναγάγατε πρεσβυτέρους πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν εἰς οἶκον θεοῦ ὑμῶν· καὶ κράξατε πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν ἐκτενῶς.

*II^{2}2012 / R cap. N 8, 3

Ἰωήλ·

Συναγάγετε νήπια θηλάζοντα μαστούς· ἐξελθέτω νυμφίος ἐκ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ, καὶ νύμφη ἐκ τοῦ παστοῦ αὐτῆς· ἀναμέσον τῆς κρηπίδος τοῦ θυσιαστηρίου κλαύσονται οἱ ἱερεῖς οἱ λειτουργοῦντες τῷ κυρίῳ, καὶ ἐροῦσι· Φεῖσαι, κύριε, τοῦ λαοῦ σου, καὶ μὴ δῷς τὴν κληρονομίαν σου εἰς ὄνειδος, τοῦ κατάρξαι αὐτῶν ἔθνη, ὅπως μὴ εἴπωσιν ἐν τοῖς ἔθνεσι· Ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν;

---

4 – 6 ***II^{2}2010** Lev. 16, 29 **9 – 11** ***II^{2}2011** Ioel 1, 14 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 215) **14 – 19** ***II^{2}2012** Ioel 2, 16 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 216 – 217)

---

1 **Titlos** R (216r22) $A^{III\ pin}$; *deest in* $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\ txt}$ **3 – 6** ***II^{2}2010** R cap. N 8, 1 (216r[22]23 – 24); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 11** ***II^{2}2011** R cap. N 8, 2 (216r[mg]25 – 27); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 19** ***II^{2}2012** R cap. N 8, 3 (216r[27]27–32); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* $A^{III\ pin}$ R^{pin} η′] β′ $A^{III\ pin}$ καὶ ἐγκρατείας] *om.* $A^{III\ pin}$

***II^{2}2012** Ἰωήλ] Τοῦ αὐτοῦ *exspectav.*

*II^{2}2013 / R cap. N 8, 4

Ἡσαΐου·

Ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν νηστειῶν ὑμῶν εὑρίσκετε τὰ θελήματα ὑμῶν, καὶ πάντας τοὺς ὑποχειρίους ὑμῶν ὑπονύσσετε. Εἰ εἰς κρίσεις καὶ μάχας νηστεύετε καὶ τύπτετε πυγμαῖς ταπεινόν, ἱνατί μοι νηστεύετε, ὡς σήμερον ἀκουσθῆναι ἐν κραυγῇ τὴν φωνὴν ὑμῶν; Οὐχὶ τοιαύτην νηστείαν ἐγὼ ἐξελεξάμην, λέγει κύριος, ἀλλὰ λῦε πάντα σύνδεσμον ἀδικίας, διάλυε στραγγαλιὰς βιαίων συναλλαγμάτων, ἀπόστελλε τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, καὶ πᾶσαν συγγραφὴν ἄδικον διάσπα· διάθρυπτε πεινῶντι τὸν ἄρτον σου, καὶ πτωχοὺς ἀστέγους εἰσάγαγε εἰς τὸν οἶκον σου. Ἐὰν ἴδῃς γυμνόν, περίβαλλε, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου οὐχ᾽ ὑπερόψει.

*II^{2}2014 / R cap. N 8, 5

Ματθαίου, κεφαλαίου μθʹ·

Ὅταν νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

---

3 – 6 ***II^{2}2013** Ἐν – ὑμῶν] Is. 58, 3–4 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 449–450) **6 – 12** Οὐχὶ – ὑπερόψει] Ibid. 58, 6–7 (Wahl, p. 450–451) **15 – 21** ***II^{2}2014** Matth. 6, 16–18

---

2 – 12 ***II^{2}2013** R cap. N 8, 4 (216r[32]32–40); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 21** ***II^{2}2014** R cap. N 8, 5 ([216r40]216v1–6); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2014** μθʹ] *sic* R$^{ut\ videtur}$, μεʹ *exspectav.*

*II²2015 / R cap. N 8, 6

Πρὸς Κορινθίους α′·

Πᾶς ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται.

*II²2016 / R cap. N 8, 7

Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου, περὶ νηστείας·

Νηστεία ἀληθὴς ἡ τῶν κακῶν ἀλλοτρίωσις. Κόρος μὲν γὰρ εἰς γαστέρα τὴν χάριν ἵστησιν, νηστεία δὲ πρὸς ψυχὴν ἀναβιβάζει τὸ κέρδος. Εὐθύμησον ὅτι σοὶ δέδοται παρὰ τοῦ πατρὸς φάρμακον ἀναιρετικόν· ὥσπερ γὰρ οἱ ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῶν παιδίων ζωογονούμενοι σκώληκες φαρμάκοις τισὶ δριμυτάτοις ἐξαφανίζονται, οὕτως τὴν ἁμαρτίαν ὑποκοροῦσαν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς ἐναποκτένει νηστεία. Ἀπόπλυνε τὴν ψυχὴν ἀπὸ ἁμαρτιῶν· χρίσαι τὴν κεφαλὴν χρίσματι ἁγίῳ, ἵνα μέτοχος γένῃ Χριστοῦ, καὶ οὕτως πρόσελθε τῇ νηστείᾳ· μὴ ἀφανίσῃς τὸ πρόσωπόν σου ὥσπερ οἱ ὑποκριταί· οἷος εἶ, τοιοῦτος φαίνου, μὴ κατασχηματίζων σαυτὸν πρὸς τὸ σκυθρωπόν, τὴν ἐκ τοῦ δοκεῖν ἐγκρατὴς εἶναι δόξαν θηρώμενος. Οὔτε γὰρ εὐποιΐας σαλπιζομένης ὄφελος, καὶ νηστείας δημοσιευομένης κέρδος οὐδέν· τὰ γὰρ ἐπιδεικτικῶς γινόμενα οὐ πρὸς τὸν αἰῶνα τὸν μέλλοντα τὸν καρπὸν ἐκτείνει, ἀλλ’ εἰς τὸν τῶν ἀνθρώπων καταστρέφει αἰῶνα τὸν παρόντα. Πρόσδραμε τοίνυν φαιδρῶς τῇ δωρεᾷ τῆς νηστείας· ἀρχαῖον δῶρον ἐστὶν ἡ νηστεία, οὐ παλαιούμενον καὶ γηράσκον, ἀλλ’ ἀνανεούμενον καὶ εἰς

---

12 – 16 Ἀπόπλυνε – σκυθρωπόν] cf. Matth. 6, 16–17

---

3 ***II²2015** I Cor. 9, 25 **6** ***II²2016** Νηστεία – ἀλλοτρίωσις] BASILIUS CAESARIENSIS, *De ieiunio homilia I*, 10 (PG 31, 181, 14–15) **6 – 8** Κόρος – κέρδος] locus non repertus; exstat apud EUND., *Sermones de moribus a Symeone Metaphrasta collecti*, I *(De ieiunio)*, 1 (PG 32, 1245, 53–55) **8 – 12** Εὐθύμησον – νηστεία] ID., *De ieiunio homilia I*, 1 (PG 31, 165, 1–6) **12 – 15** Ἀπόπλυνε – ὑποκριταί] IBID., 2 (PG 31, 165, 12–15) **15 – 889, 1** οἷος – ἐπανθοῦν] IBID., 2 (PG 31, 165, 25–35)

---

2 – 3 ***II²2015** R cap. N 8, 6 (216v[6]6–7); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 889, 11** ***II²2016** R cap. N 8, 7 (216v[7]8–31); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

8 ὅτι] -τι *s. l.* R **12** Ἀπόπλυνε] *scripsi (ed.)*, ἀποπλύνει R **18** τὰ] ταὶ *(sic)* R

ἀκμὴν ἐπανθοῦν. Οὐ νεώτερον τὸ ἐφεύρεμα· πατέρων ἐστὶ τὸ κειμήλιον· πᾶν τὸ ἀρχαιότητι διαφέρον αἰδέσιμον. Δυσωπήθητι τὴν πολιὰν τῆς νηστείας· ἡλικιότης ἐστὶ τῆς ἀνθρωπότητος· νηστεία ἐν τῷ παραδείσῳ ἐνομοθετήθη· τὴν πρώτην ἐντολὴν ἔλαβεν Ἀδάμ· *Ἀπὸ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν οὐ φάγεσθε*. Τὸ δὲ *Οὐ φάγεσθε* νηστείας καὶ ἐγκρατείας ἐστὶ νομοθεσία. Εἰ ἐνήστευσεν ἀπὸ τοῦ ξύλου Εὔα, οὐκ ἂν ταύτης νῦν ἐδεόμεθα τῆς νηστείας· οὐ γὰρ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. Ἐπειδὴ οὖν οὐκ ἐνηστεύσαμεν, ἐξεπέσομεν τοῦ παραδείσου. Νηστεύσωμεν τοίνυν, ἵνα πρὸς αὐτὸν πάλιν ἐπανέλθωμεν.

*II^{2}2017 / R cap. N 8, 8

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ εἰς Ἀρειανοὺς καὶ εἰς ἑαυτόν·

Οὐ τραπέζης ὄγκῳ φιλοτιμούμεθα καὶ φαρμακείαις ἀναισθήτου γαστρός· οὐδὲν γὰρ ἐπαινοῦμεν τῶν μετὰ τὸν λαιμὸν ὁμοτίμων, μᾶλλον δὲ ἀτίμων ὁμοίως καὶ ἀποβλήτων· ἀλλὰ ζῶμεν οὕτως ἁπλῶς καὶ σχεδίως καὶ μικρόν τι τῶν θηρίων διαφέροντες, οἷς ὁ βίος ἄσκευος καὶ ἀνεπιτήδευτος.

*II^{2}2018 / R cap. N 8, 9

Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ χρυσοστόμου, περὶ νηστείας·

Νηστεύων μὴ στύγναζε· διατοῦτο νηστεύεις, ἵνα τραφῇς διὰ τοῦ πνεύματος· διατοῦτο ἀπέχῃ τῶν σωματικῶν ἐδεσμάτων, ἵνα ἐμπλησθῇς τῶν πνευματικῶν ἀναθημάτων. Φάρμακόν ἐστιν ἀναιρε-

---

5 Gen. 2, 17

---

1 – 9 Οὐ – ἔχοντες] Ibid., 3 (PG 31, 165, 43 – 168, 9) **9 – 11** Ἐπειδὴ – ἐπανέλθωμεν] Ibid., 4 (PG 31, 168, 21–23) **14 – 18** ***II^{2}2017** Gregorius Nazianzenus, *Contra Arianos et de seipso (Orat. 33)*, 7, 20–25 (ed. Moreschini, p. 172) **21** ***II^{2}2018** Νηστεύων – στύγναζε] (Ps.-)Iohannes Chrysostomus, *De ieiunio* (PG 61, 788, 68) **21 – 890, 17** διατοῦτο – ἔπιε] Ibid. (PG 61, 788, 72 – 789, 17)

---

13 – 18 ***II^{2}2017** R cap. N 8, 8 (216v[31]32–36); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **20 – 890, 17** ***II^{2}2018** R cap. N 8, 9 (216v[36]36–217r14); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

τικὸν τῆς ἁμαρτίας ἡ νηστεία, καὶ κατάπλασμα ψυχῆς μαλακτικόν, ἀποπλύνουσα πρὸς εὐσέβειαν. Καὶ ὥσπερ τὰ χρόνια πάθη δριμυτάτοις τισὶ καὶ στυπτικωτάτοις φαρμάκοις καταπασσόμενα, τὸ μὲν σηπτικὸν τοῦ σώματος ἀπορρίπτει, τὸ δὲ συνουλωτικὸν τῆς σαρκὸς ἐπισυνάπτει, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὴν ἔνδον ὑπομοχλεύουσαν ἁμαρτίαν καὶ κατὰ τῆς ψυχῆς νεμομένην, στυπτικωτάτη ὑπεισελθοῦσα νηστεία ἀναξηραίνει μὲν αὐτὴν κατʼ ὀλίγον λεπτύνουσα <***>. Διατοῦτο εἰ καὶ ἐπίπονος ἡ νηστεία, ἀλλʼ ὠφέλιμος καὶ εὐπρόσιτος. Μὴ τοίνυν λυπούμενος νηστεύσῃς, ἵνα μὴ τὸν κάματον ἀπολέσῃς· μὴ δὲ γογγύσῃς ὡς ὀλίγον βραδύνων, ἵνα μὴ διʼ ὀλίγον τοῦ ὅλου ζημίαν ὑπομείνῃς. Ὅσον γὰρ νηστεία ὑποστύφει τὸ σῶμα, τοσοῦτον τὸ ἐκ τῆς νηστείας ὄφελος. Ἀνάδραμε ἐπὶ τὰς τῶν δικαίων πολιτείας, καὶ εὑρήσεις αὐτοὺς τὸ πλέον διὰ νηστείας εὐδοκιμήσαντας. Πρῶτον Μωσῆς νηστεύσας ἐπὶ τὸν γνόφον εἰσελήλυθε, καὶ συνόμιλος τῷ θεῷ διὰ νηστείας γέγονε. Τεσσαράκοντα ἡμέρας τῇ νηστείᾳ ἐπισυνάψας, νομοθέτης διὰ νηστείας ἐχρημάτισε· καὶ οὔτε ἄρτον ἔφαγεν, οὔτε οἶνον ἔπιε.

*II^{2}2019 / R cap. N 8, 10

<***>

Νηστεία καὶ δέησις ἐκ θανάτου ῥύεται· δικαιοσύνη δὲ ὑπὲρ ἀμφότερα. Οἶδε νηστεία πλούσιον τὸν πένητα ἀπεργάζεσθαι· οὐ γὰρ ἀκαίρως δαπανᾶν συγχωρεῖ, τοῦ μέτρου τὴν αὐτάρκειαν παρεχομένη· οἶδε καὶ τὸν πλούσιον οἰκονόμον τῶν ἰδίων χρημάτων κατασκευάζειν.

---

20 – 21 ***II^{2}2019** Νηστεία – ἀμφότερα] (Ps.-)Iohannes Chrysostomus, *De ieiunio* (PG 61, 790, 6–7) **21 – 24** Οἶδε – κατασκευάζειν] Ibid. (PG 61, 790, 10–14)

---

19 – 24 ***II^{2}2019** R cap. N 8, 10 (217r14–18); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2019** *s. d.* R

---

2 χρόνια] χείρονα *ed.* **5 – 6** ἔνδον ὑπομοχλεύουσαν] *sic* R, ἐνυπομυχεύουσαν *ed.* **8** *post* λεπτύνουσα *quaedam excidisse videntur (*ἐξαφανίζει δὲ εἰς ἅπαν ἀποκαθαίρουσα *ed.)*

*II^{2}2020 / R cap. N 8, 11

Τοῦ αὐτοῦ·

Οὐκ ἀποχὴ βρωμάτων, ἀλλ’ ἀποχὴ ἁμαρτημάτων ἐργάζεται νηστείαν.

*II^{2}2021 / R cap. N 8, 12

<***>

Φιλήσωμεν τὴν νηστείαν, ὅτι μήτηρ σωφροσύνης ἐστί, καὶ πρώτη φιλοσοφίας ἁπάσης.

*II^{2}2022 / R cap. N 8, 13

<***>

Τὸ μετὰ νηστείας εἶναι εὐχήν, δυνατωτέραν εἶναι ποιεῖ τὴν εὐχήν. Νῦν σωφροσύνη λογισμῶν πολλῶν πάρεστι, νῦν διεγήγερται ἡ διάνοια, καὶ τὰ ἄνω ἐπισκοπεῖ ἡ ψυχή. Διατοῦτο παρὰ τῇ νηστείᾳ τὴν προσευχὴν συνέζευξεν ἡ Γραφή. Τότε γὰρ καὶ τερπνοτέρα καὶ δοκιμωτέρα ἀπὸ τῆς λύρας ἀναπέμπεται ἡ μελῳδία. Οὐκ εἰσὶ διάβροχοι αἱ νευραὶ τῇ πλεονεξίᾳ τῆς μέθης, ἀλλ’ εὔτονος ὁ λογι-

---

3 – 4 Οὐκ – νηστείαν] cf. etiam (Ps.-)Bas. Caes., *De ieiunio homilia III*, 2 (PG 31, 1509, 24–25)

---

3 – 4 ***II^{2}2020** Iohannes Chrysostomus, locus non repertus, re vera (Ps.-)Iohannes IV Ieiunator, *Sermo de paenitentia et continentia et virginitate* (PG 88, 1945, 49–51; Haidacher 198 sub 204 A) **7 – 8** ***II^{2}2021** Iohannes Chrysostomus, *Sermones in Genesim*, VI, 1 (PG 54, 604, 47–48) **11 – 14** ***II^{2}2022** Τὸ – Γραφή] Iohannes Chrysostomus, *In Psalmum CXLV*, 4 (PG 55, 525, 1–5) **14 – 892, 2** Τότε – μόνῳ] Ibid., 5 (PG 55, 525, 14–19)

---

2 – 4 ***II^{2}2020** R cap. N 8, 11 (217r[18]18–19); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***II^{2}2021** R cap. N 8, 12 (217r19–20); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 892, 2** ***II^{2}2022** R cap. N 8, 13 (217r20–27); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2021** *s. d.* R ***II^{2}2022** *s. d.* R

---

15 μελῳδία] *s. l. add.* ὅτι R$^{man.\ rec.\ ut\ videtur}$ **16** *post* μέθης *hab.* διαλυθεῖσαι *ed.* ὁ] *s. l.* R

σμός, καὶ διεγηγερμένος ὁ νοῦς, νήφουσα ἡ ψυχή· οὕτω προσιέναι θεῷ καὶ διαλέγεσθαι μόνῳ πρὸς μόνῳ.

*II^{2}2023 / R cap. N 8, 14

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου·

Μὴ μυσταγωγείτω σε ἐπὶ νηστείαν ἡ μέθη. Οὐκ ἔστι διὰ μέθης εἴσοδος τῆς νηστείας· οὐ γὰρ διὰ πλεονεξίας εἰς δικαιοσύνην, οὐδὲ διὰ ἀκολασίας εἰς σωφροσύνην, οὐδὲ συλλήβδην εἰπεῖν, διὰ τῆς κακίας εἰς ἀρετήν. Ἄλλη θύρα ἐπὶ νηστείαν. Μέθη εἰς ἀκολασίαν εἰσάγει σε, ἐπὶ νηστείαν αὐτάρκεια. Ὁ ἀθλῶν προγυμνάζεται, ὁ νηστεύων προεγκρατεύεται. Μὴ ὡς ἀμυνόμενος τὰς ἡμέρας, μὴ ὡς κατασοφιζόμενος τὸν Νομοθέτην, τῶν πέντε ἡμερῶν τὴν κραιπάλην προαποτίθεσο. Καὶ γὰρ ἀνόνητα πονεῖς, τὸ μὲν σῶμα συντρίβων, μὴ παραμυθούμενος δὲ τὴν ἔνδειαν. Ἄπιστον ἐστὶ τὸ ταμιεῖον, εἰς τετρημένον πίθον ἀντλεῖς.

*II^{2}2024 / R cap. N 8, 15

Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, ἐκ τοῦ ιζ′ τῶν κατὰ Ἰουλιανοῦ·

Προσήκει τοὺς νηστεύοντας ἐκ θεοφιλοῦς διανοίας τοῦτο δρᾶν, καὶ μὴ κατά τινας τῶν ἐπὶ σκηνῆς θαυματοποιῶν, προσωπεῖον ὥσπερ στυγνόν τε καὶ ἀμειδὲς ἑαυτοῖς περιπλάττοντες, μονονουχὶ δι᾽ αὐτοῦ κεκραγέναι τοῦ σχήματος ὅτι τοὺς τῆς ἀσιτίας φέρουσι πόνους.

---

5 – 14 ***II^{2}2023** Basilius Caesariensis, *De ieiunio homilia I*, 10 (PG 31, 181, 36 – 184, 3) **18 – 22** ***II^{2}2024** Cyrillus Alexandrinus, *Contra Iulianum imperatorem*, XVII, locus non repertus

---

4 – 14 ***II^{2}2023** R cap. N 8, 14 (217r[27]28–36); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} **16 – 22** ***II^{2}2024** R cap. N 8, 15 (217r[36]37–40); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

2 μόνῳ^2] μόνον *ed.* **8** Ἄλλη] *sic* R$^{a. c. ut videtur}$, ἄλλ᾽ οὐ R$^{p. c. man. rec. ut videtur}$ **9 – 10** ὁ νηστεύων] *iterav.* R, *sed expunx.* **14** τετρημένον] *scripsi*, τετρημμένον R

*II²2025 / R cap. N 8, 16

Φίλωνος·

Ἐγκρατείας μὲν ἴδιον ὑγεία καὶ ἰσχύς, ἀκρασίας δὲ ἀσθένεια καὶ νόσος γειτνιῶσα θανάτῳ.

---

3 – 4 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 27.19./17. (ed. Ihm, p. 599)

---

3 – 4 ***II²2025** PHILO IUDAEUS, *Legatio ad Gaium*, 14 (ed. Reiter, p. 158, 14–15)

---

2 – 4 ***II²2025** R cap. N 8, 16 (217r[40]41); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}

Στοιχεῖον Ξ

II^{1} / K cap. Ξ 1 **<Τίτλος> α′ Περὶ ξένων καὶ φιλοξενίας, καὶ ὅτι ἀπαρρησίαστος ὁ ξένος πάντοτε.**

*II^{2}2026 / PML^{b} cap. Ξ 1, 1

Ἀπὸ τῆς Γενέσεως·

Ἀναβλέψας Ἀβραὰμ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εἶδε, καὶ ἰδοὺ τρεῖς ἄνδρες είστήκεισαν ἐπάνω αὐτοῦ· καὶ ἰδὼν ἐπέδραμεν εἰς συνάντησιν αὐτῶν ἀπὸ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς αὐτοῦ, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ εἶπε· Κύριε, εἰ εὗρον χάριν ἐναντίον σου, μὴ παρέλθῃς τὸν παῖδα σου· ληφθήτω δὴ ὕδωρ, καὶ νιψάτωσαν τοὺς πόδας ὑμῶν, καὶ καταψύξατε ὑπὸ τὸ δένδρον. Καὶ λήψομαι ἄρτον καὶ φάγεσθε, καὶ μετὰ τοῦτο παρελεύσεσθε τὴν ὁδὸν ὑμῶν.

---

6 – 12 ***II^{2}2026** Gen. 18, 2–5

---

1 Stoicheion P^{txt} (245rA16) $\mathrm{ML}^{b\,pin}$ Q^{3} $\mathrm{A}^{III\,pin}$ R; *deest in* P^{pin} $\mathrm{L}^{b\,txt}$ L^{c} *(fenestra in* $\mathrm{L}^{c\,txt}$*)* $\mathrm{T}^{(lac.)}$ $\mathrm{H}^{III}\mathrm{A}^{III\,txt}$ **2 – 3 Titlos** P (245rA17–19) $\mathrm{ML}^{b\,pin}$ Q^{3} $\mathrm{A}^{III\,pin}$ R; *deest in* $\mathrm{L}^{b\,txt}$ L^{c} *(fenestra in* $\mathrm{L}^{c\,txt}$*)* $\mathrm{T}^{(lac.)}$ $\mathrm{H}^{III}\mathrm{A}^{III\,txt}$ **5 – 12** ***II^{2}2026** P cap. Ξ 1, 1 (245rA[19]20–245rB8); M cap. Ξ 1, 1; Q^{3} cap. Ξ 1, 1; R cap. Ξ 1, 1; *deest in* L^{b} L^{c} $\mathrm{T}^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Στοιχεῖον Ξ] κεφάλαια τοῦ Ξ M^{pin}, ἀρχὴ τοῦ Ξ στοιχείου $\mathrm{L}^{b\,pin}$ Ξ] ξῖ R^{pin}, *add.* βϊ^{βλ} γ′ $\mathrm{A}^{III\,pin}$ **2** Τίτλος] *supplevi* α′] *om.* M R^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* $\mathrm{A}^{III\,pin}$ *(*α′ *secund. ser.)*, γ′ L^{c} *secund. ser.* **2 – 3** καὶ^{2} – πάντοτε] *om.* M

***II^{2}2026** Ἀπὸ τῆς] *om.* PM

---

6 ἀβρααμ P, ἀβραὰμ M Q^{3} *sic* R, ἴδεν M, ἶδεν Q^{3}, ϊδεν P **7** ϊστίκεισαν *(*-στι- P*)* P Q^{3}, ἱστήκησαν M **8** αὐτῶν] *om.* M **9** ἐναντίων σου $\mathrm{Q}^{3\,p.\,c.}$ **12** παρελευσεσθαι P

*II^{2}2027 / PML^b cap. Ξ 1, 2

Σχόλιον·

Τὴν αὐτὴν ἀκολουθίαν εὑρήσεις ζητῶν καὶ ἐπὶ Λώτ, τὸν τεκνάδελφον Ἀβραάμ.

*II^{2}2028 / PML^b cap. Ξ 1, 3

Ἀπὸ τῆς Ἐξόδου·

Προσήλυτον οὐ κακώσετε, οὐδὲ μὴ θλίψητε αὐτόν.

*II^{2}2029 / PML^b cap. Ξ 1, 4

Τοῦ Λευϊτικοῦ·

Ἐάν τις προσέλθῃ ὑμῖν προσήλυτος ἐν τῇ γῇ ὑμῶν, οὐ θλίψετε αὐτόν· ὡς ὁ αὐτόχθων ἐν ὑμῖν ἔσται, καὶ ἀγαπήσεις αὐτὸν ὡς σεαυτόν, ὅτι προσήλυτοι ἦτε ἐν γῇ Αἰγύπτῳ.

---

3 Λώτ] cf. II^{1}1529 / K cap. Ξ 1, 2?

---

3 – 4 ***II^{2}2027*** *Scholion in Gen. 18, 2–5* **7** ***II^{2}2028*** Ex. 22, 21 **10 – 12** ***II^{2}2029*** Lev. 19, 33–34

---

2 – 4 ***II^{2}2027*** P cap. Ξ 1, 2 (245rB[mg]8–13); M cap. Ξ 1, 2; Q^3 cap. Ξ 1, 2; R cap. Ξ 1, 2; *deest in* L^b L^c T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 7** ***II^{2}2028*** P cap. Ξ 1, 3 (245rB[13]14–16); M cap. Ξ 1, 3; Q^3 cap. Ξ 1, 3; R cap. Ξ 1, 3; *deest in* L^b L^c T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 12** ***II^{2}2029*** P cap. Ξ 1, 4 (245rB[17]18–27); M cap. Ξ 1, 4; Q^3 cap. Ξ 1, 4; R cap. Ξ 1, 4; *deest in* L^b L^c T$^{(lac.)}$ H^{III}

II^{2}2028 Ἀπὸ τῆς] *om.* P Ἀπὸ] *om.* M R ***II^{2}2029*** Τοῦ] *om.* PM

---

3 – 4 Τὴν – Ἀβραάμ] *om.* Q^3 *(ante lemma exaratum est signum quo ad textum in mg. referre scribae solebant)* **3** ακολουθειαν P λωτ P **4** ἀβραὰμ M, ἀβρααμ P **7** κακώσητε *(-ω- P)* P Q^3, κακούσητε M$^{a. c.}$, κακόσητε M$^{p. c.}$ οὐδὲ] οὐδ᾽ οὐ M **10** θλίψητε M **11** ὁ] *om.* M αυτοχθῶν P, αὐτόχθον Q^3 **11 – 12** ἀγαπήσεις – Αἰγύπτῳ] *ab* -πήσεις *propt. mg. resect. non liquet in* Q^3 **11 – 12** σεαυτόν] ἑαυτὸν M **12** γῇ Αἰγύπτῳ] τῇ γῇ αἰγύπτου M, αἰγύπτω R

*II^{2}2030 / PML^b cap. Ξ 1, 5

Δευτερονομίου·

Οὐ παραδώσεις παῖδα τῷ κυρίῳ αὐτοῦ, ὃς προτεθήσεταί σοι παρὰ τοῦ κυρίου αὐτοῦ· μετὰ σοῦ κατοικήσει ἐν ὑμῖν ἐν παντὶ τόπῳ, οὗ ἐὰν ἐκλέξηται ἐν μιᾷ τῶν πόλεών σου· οὗ ἐὰν ἀρέσῃ αὐτῷ, οὐ θλίψεις αὐτόν.

*II^{2}2031 / PML^b cap. Ξ 1, 6

<***>

Ἐὰν παραγένηται ὁ Λευΐτης ἐκ μιᾶς τῶν πόλεων ὑμῶν, ἐκ πάντων τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, οὗ αὐτὸς παροικεῖ ἐκεῖ, καὶ ἐλεύσεται καθότι ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, εἰς τὸν τόπον, ὃν ἂν ἐκλέξηται κύριος, καὶ λειτουργήσει τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, ὥσπερ πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ Λευΐται οἱ παρεστηκότες ἐκεῖ ἔναντι κυρίου· μερίδα μεμερισμένην φάγεται, πλὴν τῆς πράσεως αὐτοῦ τῆς κατὰ πατριάν.

---

3 – 6 ***II^{2}2030** Deut. 23, 15–16 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 140) **9 – 15** ***II^{2}2031** Deut. 18, 6–8 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 131)

---

2 – 6 ***II^{2}2030** P cap. Ξ 1, 5 (245rB[27]28–245vA2); M cap. Ξ 1, 5; *deest in* L^b Q$^{3\,(lac.)}$ L^c T$^{(lac.)}$ H^{III} R **8 – 15** ***II^{2}2031** P cap. Ξ 1, 6 (245vA3–22); M cap. Ξ 1, 6; R cap. Ξ 1, 5; *deest in* L^b Q$^{3\,(lac.)}$ L^c T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2031** (a) *s. a.* P (b) *s. d.* M (c) Δευτερονομίου R

---

3 προστεθήσεται σοι M **4** κατοικιεῖ M **4 – 5** οὗ – ἐκλέξηται] οὐκεκλεξηται P **5** πόλεών σου] πόλεων M ἐὰν^2 – αὐτῷ] αρέσει αυτον M **9** παραγινειται P πάντων] *add.* ὑμῶν M **10** τῶν] *s. l.* M παροικήσει PM **11** επεθυμεῖ M **12** τοῦ] *om.* PM **13** Λευΐται] *sic acc.* M R, λευϊται P **14** μερισμενην P φαγεται P, φάγετε R, φάγονται M

*II^{2}2032 / PML^{b} cap. Ξ 1, 7

Ἀπὸ τῶν Κριτῶν·

Εἶπεν ἀνὴρ ὁ πρεσβύτης πρὸς τὸν ξένον· Ποῦ πορεύῃ, καὶ πόθεν ἔρχῃ; Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ἡμεῖς ἐκ Βηθλεὲμ τῆς Ἰούδα, καὶ εἰς τὸν οἶκον μου ἀποτρέχω· καὶ οὐκ ἔστιν ἀνὴρ ὁ συνάγων με εἰς τὴν οἰκίαν· καί γε ἄχυρα καὶ χορτάσματα ὑπάρχει τοῖς ὄνοις ἡμῶν· καί γε ἄρτος καὶ οἶνος ὑπάρχει μοι καὶ τῇ δούλῃ σου καὶ τῷ παιδαρίῳ τῆς δούλης σου, οὐκ ἔστιν ὑστέρημα παντὸς πράγματος. Καὶ εἶπεν ὁ ἀνὴρ ὁ πρεσβύτης· Εἰρήνη σοι, πλὴν πᾶν τὸ ὑστέρημά σου ἐπ᾽ ἐμέ· μόνον ἐν τῇ πλατείᾳ μὴ καταλύσῃς. Καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ παρέβαλεν τοῖς ὄνοις αὐτοῦ, καὶ ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον.

*II^{2}2033 / PML^{b} cap. Ξ 1, 8

II^{1}1529 / K cap. Ξ 1, 2

Τῶν Παροιμιῶν·

Ὥσπερ ὄρνεον ὅταν πετασθῇ τῆς ἰδίας νοσσιᾶς,
οὕτως ἄνθρωπος ταπεινοῦται, ὅταν ἀποξενωθῇ τῶν ἰδίων τόπων.

---

3 – 12 ***II^{2}2032** Iud. 19, 17–21 (Wahl, *Richter-Text*, p. 39–40) **15 – 16** ***II^{2}2033** Prov. 27, 8$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 131)

---

2 – 12 ***II^{2}2032** P cap. Ξ 1, 7 (245vA[23]24–245vB22); M cap. Ξ 1, 7; R cap. Ξ 1, 6; *deest in* L^{b} Q$^{3\,(lac.)}$ L^{c} T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 16** ***II^{2}2033** P cap. Ξ 1, 8 (245vB[22]23–28); M cap. Ξ 1, 8; L^{c} cap. Ξ 3, 1; R cap. Ξ 1, 7; *deest in* L^{b} Q$^{3\,(lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2033** Τῶν] *om.* M R

---

3 – 4 πόθεν ἔρχῃ] ποῦ ἀπέρχῃ M **4** ἐκ] ἐν M βηθλεεμ P, βιθλεὲμ M, βηθεὲμ R$^{a.\,c.}$ ἰουδαίας M R **5** ἀποτρέχω] ἀπέρχομαι R συναγαγων με M **5 – 6** εἰς – οἰκίαν] *scripsi (LXX)*, εἰς την οικείαν P, εἰς τὸν οἶκον R, τῆς οἰκείας M **6 – 7** ὑμῶν M **9** ὁ^{1}] *om.* M τὸ] *om.* R **10** καταλυσεις P **11** οἰκειαν P, οἰκείαν M παρέβαλλεν M **12** αὐτῶν M **15** νοσσιας P, νοσσΐας L$^{c\,a.\,c.}$, νοσιὰς M

*II^{2}2034 / PML^{b} cap. Ξ 1, 9

Ἐκ τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς·

Τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθον τινὲς ξενίσαντες ἀγγέλους.

*II^{2}2035 / PML^{b} cap. Ξ 1, 10

Ἐκ τῆς Πέτρου α′ καθολικῆς·

…φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμοῦ…

*II^{2}2036 / PML^{b} cap. Ξ 1, 11

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τῶν Ἐπῶν·

Οἱ γὰρ ἄριστοι
Καὶ ξείνοις τελέθουσι προσηνεῖς.

---

3 – 4 ***II^{2}2034** Hebr. 13, 2 **7** ***II^{2}2035** I Petr. 4, 9 **10 – 11** ***II^{2}2036** Gregorius Nazianzenus, *Carmina*, II,2,3 *(Ad Vitalianum, filiorum nomine)*, 98–99 (PG 37, 1487, 6–7)

---

2 – 4 ***II^{2}2034** P cap. Ξ 1, 9 (245vB[29]30–34); M cap. Ξ 1, 9; R cap. Ξ 1, 8; *deest in* L^{b} Q$^{3\,(lac.)}$ L^{c} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 7** ***II^{2}2035** P cap. Ξ 1, 10 (245vB[35]36–246rA1); M cap. Ξ 1, 10; R cap. Ξ 1, 9; *deest in* L^{b} Q$^{3\,(lac.)}$ L^{c} T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 11** ***II^{2}2036** P cap. Ξ 1, 11 (246rA[2]3–5); M cap. Ξ 1, 11; *deest in* L^{b} Q$^{3\,(lac.)}$ L^{c} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2034** εβραιους P, εβρεους M ***II^{2}2035** α′] *om.* M καθολικῆς] *add.* επιστολης M

---

3 ἐπιλανθάνεσθαι P, ἐπιλανθάνησθε R **7** χωρὶς γογγυσμῶν M **11** τελεθοῦσι P προσηνέες *ed.*

*II^{2}2037 / PML^{b} cap. Ξ 1, 12

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ εἰς τὸ βάπτισμα·

Ξένος προσέπεσεν, ἄοικος, παρεπίδημος· ὑπόδεξαι τοῦτον διὰ τὸν διὰ σὲ ξενιτεύσαντα, καὶ ταῦτα ἐν τοῖς ἰδίοις, καὶ εἰσοικισθέντα σοι διὰ τῆς χάριτος, καὶ πρὸς τὴν ἄνω κατοικίαν ἑλκύσαντα.

*II^{2}2038 / PML^{b} cap. Ξ 1, 13

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ εἰς τὴν νέαν Κυριακήν·

Μὴ ἀτιμάσῃς ξένον ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἐξενίτευσεν, οὗ πάντες ἐσμὲν *ξένοι καὶ πάροικοι*. Μετάδος τῷ δεομένῳ, στέγης, σκέπης, τροφῆς.

9 Eph. 2, 19; cf. etiam Lev. 25, 23

3 – 5 ***II^{2}2037** Gregorius Nazianzenus, *In S. baptisma (Orat. 40)*, 31, 18–22 (ed. Moreschini, p. 268) **8 – 10** ***II^{2}2038** Gregorius Nazianzenus, *In novam Dominicam (Orat. 44)*, 7 (PG 36, 616, 3–7)

2 – 5 ***II^{2}2037** P cap. Ξ 1, 12 (246rA[5–6]7–17); M cap. Ξ 1, 12; R cap. Ξ 1, 10; *deest in* L^{b} Q$^{3\ (lac.)}$ L^{c} T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 10** ***II^{2}2038** P cap. Ξ 1, 13 (246rA[18]19–26); M cap. Ξ 1, 13; R cap. Ξ 1, 11; *deest in* L^{b} Q$^{3\ (lac.)}$ L^{c} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2037** αὐτοῦ] θεολόγου R ἐκ τοῦ] *om.* M ***II^{2}2038** ἐκ τοῦ] *om.* M R

3 – 4 τοῦτον – σὲ] τοῦτον διὰ τὸν σὲ R$^{a. c.}$, δϊα τούτον τὸν διὰ σὲ R$^{p. c.}$ *(man. rec. ut videtur)*, διὰ τούτου τὸν διὰ σὲ *ed.* **5** κατοικίαν ἑλκύσαντα] κατοικΐαν σε ἀνελκύσαντα R **8** ἀτιμαση P **8 – 9** οὗ^{2} – πάροικοι] *om.* R **8** οὗ^{2}] *scripsi (ed.)*, οὐ M, *om.* P

*II^{2}2039 / PML^{b} cap. Ξ 1, 14

Φίλωνος, ἐκ τοῦ περὶ Μωσέως βίου·

Οἱ ξένοι παρ᾽ ἐμοὶ κριτῇ τῶν ὑποδεξαμένων ἱκέται γραφέσθωσαν.

3 ***II²2039** PHILO IUDAEUS, *De vita Mosis*, I, 35 (ed. Cohn, p. 128, 3–4)

2–3 ***II²2039** P cap. Ξ 1, 14 (246rA[26–27]28–31); M cap. Ξ 1, 14; R cap. Ξ 1, 12; *deest in* L^{b} Q$^{3\,(lac.)}$ L^{c} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II²2039** φίλονος M ἐκ – βίου] *om.* R Μωσέως] *scripsi*, μωσεως P, μωϋσεως M

3 κριτῇ] κριταὶ M ἱκέται] ἵκεται P, δεσπόται R$^{p.c.}$ *(*δεσπό- *ex* ἱκέ- *ut videtur)*

Στοιχεῖον Ο

Τίτλος α′ Περὶ οἴκου καὶ οἰκιακῆς καταστάσεως, καὶ ὅτι οὐ καλὸν ἀλλοτρίοις συχνάζειν οἴκοις καὶ ἀκροᾶσθαι ἀλλότρια.

*II^{2}2040 / PML^{b} cap. O 1, 1

Τῶν Παροιμιῶν·

Εἰς οἶκον τοῦ ἀδελφοῦ σου μὴ εἰσέλθῃς ἀτυχῶν.

*II^{2}2041 / PML^{b} cap. O 1, 2

Τῶν αὐτῶν·

Σπάνιον εἴσαγε σὸν πόδα πρὸς σὸν φίλον,
μήποτε πλησθείς σου μισήσῃ σε.

---

6 ***II^{2}2040** Prov. 27, 10^{2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 132) **9 – 10 *II^{2}2041** Prov. 25, 17$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 125)

---

1 Stoicheion P^{txt} (31rA28) ML$^{b\ pin}$ A$^{III\ pin}$ R; *deest in* P^{pin} L$^{b\ txt}$ L^{c} *(fenestra in* L$^{c\ txt}$*)* T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **2 – 3 Titlos** P (31rA29–33) ML$^{b\ pin}$ A$^{III\ pin}$ R; *deest in* L$^{b\ txt}$ L^{c} *(fenestra in* L$^{c\ txt}$*)* T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **5 – 6 *II^{2}2040** P cap. O 1, 1 (31rA[33]34–36); M cap. O 1, 1; L^{c} cap. O 4, 1; R cap. O 1, 1; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 10 *II^{2}2041** P cap. O 1, 2 ([31rA36]31rB1–4); M cap. O 1, 2; L^{c} cap. O 4, 2; R cap. O 1, 2; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Στοιχεῖον Ο] κεφάλαια τοῦ Ο M^{pin}, ἀρχὴ τοῦ Ο στοιχείου L$^{b\ pin}$ Ο] *add.* βιβλῖον γ′ A$^{III\ pin}$ **2** Τίτλος] *om.* PML$^{b\ pin}$ A$^{III\ pin}$ R^{txt} α′] *om.* M^{txt} R^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(*α′ *secund. ser.)*, δ′ L^{c} *secund. ser.* οἴκου] οἴνου A$^{III\ pin}$ οἰκειακῆς L$^{b\ pin\ a.\ c.}$ R, οικιακῶν M^{pin} *(*-ακῶν *man. rec.)*, οἰκειακῶν M^{txt} καταστάσεως] καταστάσεων M^{txt}, *om.* M^{pin} *(add.* καταστάσεων *man. rec.)* **2 – 3** καὶ^{2} – ἀλλότρια] *om.* M^{pin} **3** συχνάζειν] σχολάζειν R^{txt} ἀλλοτρΐων L$^{b\ pin}$, *om.* M^{txt}

***II^{2}2040** (a) PM R Τῶν] *om.* R (b) *s. a.* L^{c} ***II^{2}2041** (a) PM R (b) *s. a.* L^{c}

---

6 Εἰς] ἔς *(rubricatoris vitio)* L^{c} **9** εἰσάγαγε *(*εἰσάγ- M*)* M L^{c} **10** μισήσει *(*-η- P*)* σε PM

*II^{2}2042 / PML^{b} cap. O 1, 3

Τῶν αὐτῶν·

Ὁ μὴ συμπεριφερόμενος τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ, κληρονομήσει ἀνέμους.

*II^{2}2043 / PML^{b} cap. O 1, 4

Τῶν αὐτῶν·

Πίθος τετρημένος, ἀλλότριος οἶκος,
καὶ φρέαρ στενὸν ἀλλότριον.

*II^{2}2044 / PML^{b} cap. O 1, 5

Τοῦ Σιράχ·

Μὴ ἴσθι ὡς λέων ἐν τῇ οἰκίᾳ σου,
καὶ φαντασιοκοπῶν ἐν τοῖς οἰκέταις σου,
καὶ ταπεινῶν τοὺς ὑποχειρίους σου.

---

3 ***II^{2}2042** Prov. 11, 29^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 60) **6 – 7** ***II^{2}2043** Prov. 23, 27$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 111) **10 – 11** ***II^{2}2044** Μὴ – σου] Sir. 4, 30$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 56) **12** καὶ – σου] Ibid. 4, 35 La (post 4, 30^{2} LXX; Wahl, p. 56)

---

2 – 3 ***II^{2}2042** P cap. O 1, 3 (31rB[5]6–9); M cap. O 1, 3; L^{c} cap. O 4, 3; R cap. O 1, 3; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 7** ***II^{2}2043** P cap. O 1, 4 (31rB[9]10–13); M cap. O 1, 4; L^{c} cap. O 4, 4; R cap. O 1, 4; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 12** ***II^{2}2044** P cap. O 1, 5 (31rB[13]14–19); M cap. O 1, 5; L^{c} cap. O 4, 5; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2042** Τῶν αὐτῶν] *in* R *non liquet utrum ad hunc locum an ad locum sequentem spectent* ***II^{2}2043** (a) PM (b) *s. a.* R *(nisi quae lemma loci praecedentis videntur, ad hunc locum spectent)* L^{c} ***II^{2}2044** Τοῦ] *om.* M L^{c}

---

3 Ὁ] *(vitio rubricatoris) deest in* L^{c} **6** τετρημμένος R, τετριμμενος P, τετριμμένος ἐστὶν M **7** καὶ] *om.* P L^{c} **10** τῇ – σου] τω οἴκω σου M **11** φαντασιωκοπῶν P

*II^{2}2045 / PML^{b} cap. O 1, 6

Τοῦ αὐτοῦ·

Ποὺς μωροῦ ταχὺς εἰς οἰκίαν,
ἄνθρωπος δὲ πολύπειρος αἰσχυνθήσεται ἀπὸ προσώπου.

*II^{2}2046 / PML^{b} cap. O 1, 7

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὅπου χεῖρες πολλαί, κλεῖσον.
Ὃ ἐὰν παραδίδῳς, ἐν ἀριθμῷ καὶ σταθμῷ,
καὶ δώσεις καὶ λήψῃ, πάντα ἐν γραφῇ.

*II^{2}2047 / PML^{b} cap. O 1, 8

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἀνὴρ βλέπων εἰς ἀλλοτρίαν τράπεζαν,
οὐκ ἔστιν αὐτοῦ ὁ βίος ἐν λογισμῷ ζωῆς.

---

12 – 13 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 27.5./5. (ed. Ihm, p. 589–590)

---

3 – 4 ***II^{2}2045** Sir. 21, 22$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 104) **7 – 9** ***II^{2}2046** Sir. 42, 6^{2}–7^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 163–164) **12 – 13** ***II^{2}2047** Sir. 40, 29$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 159)

---

2 – 4 ***II^{2}2045** P cap. O 1, 6 (31rB[20]21–25); M cap. O 1, 6; L^{c} cap. O 4, 6; R cap. O 1, 5; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 9** ***II^{2}2046** P cap. O 1, 7 (31rB[25]26–31); M cap. O 1, 7; L^{c} cap. O 4, 7; R cap. O 1, 6; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 13** ***II^{2}2047** P cap. O 1, 8 (31rB[31]32–36); M cap. O 1, 8; L^{c} cap. O 4, 8; R cap. O 1, 7; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2045** (a) PM (b) *s. a.* L^{c} (c) *s. d.* R ***II^{2}2046** (a) PM (b) Σιράχ R (c) *s. a.* L^{c} ***II^{2}2047** (a) PM R (b) *s. a.* L^{c}

---

3 οἰκειαν *(*οι- P*)* PM, οἶκον R **4** πολυπηρος P **7** Ὅπου] ὄνου P κλεῖσον] κρεῖσσον R **8** παραδιδῷς L^{c} καὶ σταθμῷ] *om.* M **9** καὶ^{1}] *om.* R δόσεις M λήψεις M

*II^{2}2048 / PML^{b} cap. O 1, 9

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἐνοίκισον ἀλλότριον, καὶ διαστρέψει σε ἐν ταραχῇ,
καὶ ἀπαλλοτριώσει σε τῶν ἰδίων σου.

*II^{2}2049 / PML^{b} cap. O 1, 10

Τοῦ αὐτοῦ·

Εἰ ἔστιν σοι οἰκέτης, ἔστω ὡς σύ,
ὅτι ἐν αἵματι ἐκτήσω αὐτόν.

*II^{2}2050 / PML^{b} cap. O 1, 11

<***>

Εἰ ἔστιν σοι οἰκέτης, ἄγε αὐτὸν ὡς ἀδελφόν,
ὅτι ἡ ψυχή σου ἐπιδεήσει αὐτοῦ·
ἐὰν κακώσῃς αὐτὸν καὶ ἀπάρας ἀποδρᾷ,
ἐν ποίᾳ ὁδῷ εὑρήσεις αὐτόν;

---

3 – 4 ***II^{2}2048** Sir. 11, 34$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 79 – 80) **7 – 8** ***II^{2}2049** Sir. 30, 39$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 131) **11 – 14** ***II^{2}2050** Sir. 30, 39^{3}–40^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 131–132)

---

2 – 4 ***II^{2}2048** P cap. O 1, 9 ([31rB36]31vA1–5); M cap. O 1, 9; L^{c} cap. O 4, 9; R cap. O 1, 8; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***II^{2}2049** P cap. O 1, 10 (31vA[5]6–8); L^{c} cap. O 4, 10; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **10 – 14** ***II^{2}2050** P cap. O 1, 11 (31vA9–16); L^{c} cap. O 4, 11; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2048** (a) PM R (b) *s. a.* L^{c} ***II^{2}2050** *s. a.* P L^{c}

---

3 ενοίκησον (-οι- P) PM **4** τῶν – σου] *desunt in* M$^{(lac.)}$ **7** ἐστώσού P

*II^{2}2051 / PML^{b} cap. O 1, 12

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἄφρων ἀπὸ θύρας παρακύψει εἰς οἰκίαν,
ἀνὴρ δὲ πεπαιδευμένος ἔξω στήσεται.
Ἀπαιδευσία ἀνθρώπῳ, ἀκροᾶσθαι παρὰ θύραν,
ὁ δὲ φρόνιμος βαρυνθήσεται ἀτιμίᾳ.

*II^{2}2052 / PML^{b} cap. O 1, 13

Ἐκ τῆς πρὸς Τιμόθεον α′·

Εἴ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται, καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων.

*II^{2}2053 / PML^{b} cap. O 1, 14

Διονυσίου, ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας·

Καταγέλαστον ἀνθρώπῳ τῷ τῶν ἰδίων ἀφειδήσαντι, παιδεύειν ἐπιχειρεῖν τοὺς ξένους.

---

3 – 6 ***II^{2}2051** Sir. 21, 23^{1}–24^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 105) **9 – 10** ***II^{2}2052** I Tim. 5, 8 **13 – 14** ***II^{2}2053** Dionysius Alexandrinus, *Epistula ad Aphrodisium*, locus non repertus (ed. Feltoe, Z. V, 6 [p. 256, 1–2]); Holl, n° 374

---

2 – 6 ***II^{2}2051** P cap. O 1, 12 (31vA[16]17–25); L^{c} cap. O 4, 12–13; R cap. O 1, 9; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 10** ***II^{2}2052** P cap. O 1, 13 (31vA[26]27–32); L^{c} cap. O 4, 14; R cap. O 1, 10; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 14** ***II^{2}2053** P cap. O 1, 14 (31vA[33]34–31vB2); L^{c} cap. O 4, 15; R cap. O 1, 11; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2051** (a) P R (b) Τοῦ αὐτοῦ / *s. a.* L^{c} *(cf. infra, app. crit. text.)* ***II^{2}2052** Ἐκ τῆς] *om.* R L^{c} α′] *om.* L^{c} ***II^{2}2053** (a) P R ἐπισκόπου R (b) Διονύσιος ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας L^{c}

---

4 στήσεται] *hic caesura in* L^{c} **6** ὁ] ἀνὴρ R ἀτϊμΐαν L^{c} **9** οἰκείων] *add.* τῆς πίστεως L^{c} προνοεῖται L^{c} **10** χειρον P **13 – 14** ἀφειδήσαντι – ἐπιχειρεῖν] ἀφειδήσαντι παιδεύειν, ἐπιχειρεῖν L^{c}

*Π^{2}2054 / PML^{b} cap. Ο 1, 15

Τοῦ θεολόγου Γρηγορίου·

Τίς ἂν πιστεύσειεν τοῖς ξένοις καλὸν
Εἶναι, τὸν οὐ δίκαιον οἷς ὀφείλεται;

*Π^{2}2055 / PML^{b} cap. Ο 1, 16

Φίλωνος·

Δεῖ τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι πολιτικόν, ἐγγεγυμνᾶσθαι καὶ ἀσκηθῆναι πρότερον τοῖς κατ᾽ οἰκίαν· οἰκία γὰρ πόλις ἐστὶ συνεσταλμένη καὶ βραχεῖα, καὶ οἰκονομία, συνεσταλμένη τίς πολιτεία, ὡς καὶ ἡ πόλις μὲν οἶκος μέγας, πολιτεία δέ, κοινὴ οἰκονομία. Δι᾽ ὧν μάλιστα παριστᾷ τὸν αὐτὸν οἰκονομικόν τε εἶναι καὶ πολιτικόν, κἂν τὰ πλήθη καὶ μεγέθη τῶν ὑποκειμένων διαλλάττῃ, καθάπερ ἐπὶ ζωγραφίας ἔχει καὶ πλαστικῆς. Ὁ γὰρ ἀγαθὸς ἀνδριαντοποιὸς ἢ ζωγράφος, ἐάν τε πολλὰ καὶ κολοσσιαῖα μεγέθη κατασκευάσῃ, ἐάν τε ὀλίγα καὶ βραχύτερα, τὴν αὐτὴν ἐπιδεικνύμενος τέχνην, ὁ αὐτός ἐστιν.

---

3 – 4 ***Π^{2}2054** Gregorius Nazianzenus, *Carmina*, I,2,33 *(Tetrastichae sententiae)*, 203–204 (PG 37, 943, 1–2) **7 – 16** ***Π^{2}2055** Philo Iudaeus, *De Iosepho*, 38–39 (ed. Cohn, p. 69, 19 – 70, 4)

---

2 – 4 ***Π^{2}2054** P cap. Ο 1, 15 (31vB[3]4–7); L^{c} cap. Ο 4, 16; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **6 – 16** ***Π^{2}2055** P cap. Ο 1, 16 (31vB[8]9–32rA5); L^{c} cap. Ο 4, 17; R cap. Ο 1, 12; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***Π^{2}2054** (a) P *(cf. etiam lemma loci sequentis)* (b) Τοῦ Θεολόγου L^{c} ***Π^{2}2055** (a) R L^{c} (b) Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῶν Ἐπῶν P *(*ἐκ τῶν Ἐπῶν *ad lemma loci praecedentis pertinere videntur)*

---

3 ἂν] ἀν P, ἐὰν L^{c}, ἄν σε *ed. (cf.* *Π^{2}2435 / PML^{b} cap. Σ 1, 5*)* πιστεύσῃ ἐν L^{c} **4** δίκαιον οἷς] *sic ut videtur (*δίκαιον *nota inusitata)* L^{c}, δικαιοποῖς P **8** οἰκίαν] οἰκονομίαν *ed.* **9** συνεσταλμένη] συνηγμένη *ed.* **11** παριστᾷ] *post* αὐτὸν *transpos.* L^{c}, παρίσταται *ed.* εἶναι] εἶπαι P **12** πλήθη – μεγέθη] μεγέθη καὶ τὰ πλήθη L$^{c\ a.\ c.}$, καὶ τὰ πλήθη τὰ μεγέθη *(mendose)* L$^{c\ p.\ c.}$ **12 – 13** ἐπὶ ζωγραφίας] ἐνιγραφίας P **14** κολοσσιαῖα] *scripsi (ed.)*, κολλοσσιαια P, κολασϊαῖα L^{c}, κολασσιέα R μεγέθη] ἔργα R

Τίτλος β′ Περὶ ὀνειδισμοῦ ἀγαθοῦ κατὰ θεόν, καὶ ὀνειδισμοῦ ἐπὶ κακοπραγίᾳ, καὶ ὅτι οὐδὲ συμφέρον ὀνειδίζειν.

II^{1} / K cap. O 10

*II^{2}2056 / R cap. O 2, 1

II^{1}1676 / K cap. O 10, 4

Παροιμιῶν·

Σοφὸς γίνου, υἱέ,
καὶ ἀπόστρεψον ἀπὸ σοῦ ἐπονειδίστους λόγους.

*II^{2}2057 / R cap. O 2, 2

Τῶν αὐτῶν·

Μὴ κτήσῃ κακῶν ἀνδρῶν ὀνείδη.

---

5 – 6 ***II^{2}2056** Prov. 27, 11$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 132) **9** ***II^{2}2057** Prov. 3, 31^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 30)

---

1 – 2 **Titlos** R (218r22–23) PM^{pin} L$^{\text{b pin}}$; *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}A^{III} M$^{\text{txt (lac.)}}$ L$^{\text{b txt}}$ L^{c} *(fenestra in* L$^{\text{c txt}}$*)* **4 – 6** ***II^{2}2056** R cap. O 2, 1 (218r[23]24); P cap. O 2, 1; L^{c} cap. O 8, 1; *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}A^{III} M$^{\text{(lac.)}}$ L^{b} **8 – 9** ***II^{2}2057** R cap. O 2, 2 (218r[24]24–25); P cap. O 2, 2; L^{c} cap. O 8, 2; *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} M$^{\text{(lac.)}}$ L^{b}

---

1 Τίτλος] *om.* R^{pin} PM^{pin} L$^{\text{b pin}}$ β′] η′ *secund. ser.* L$^{\text{c txt}}$ **1 – 2** κατὰ – ὀνειδίζειν] *om.* M^{pin} **2** οὐδὲ] οὐδεὶ P$^{\text{txt ut videtur}}$, οὐδὴ L$^{\text{b pin}}$, *non liquet in* P^{pin}

***II^{2}2057** (a) P (b) Τοῦ αὐτοῦ R (c) Ἡσαΐου *(*ἰσαΐου *[*ἰ- *rubricatoris vitio] cod.)* L^{c} *(cf. locum sequentem)*

---

6 ἀποστρέψον P **9** κτησει P κακῶν] *iterav.* L^{c} ὀνείδη] ὀνειμι P

II^{1}1677 / K cap. O 10, 5

*II^{2}2058 / R cap. O 2, 3

Ἡσαΐου προφήτου·

Μὴ φοβεῖσθε ὀνειδισμὸν ἀνθρώπων, καὶ τῷ φαυλισμῷ αὐτῶν μὴ ἡττᾶσθε· ὥσπερ γὰρ ἱμάτιον παλαιωθήσεται ὑπὸ χρόνου, καὶ ὡς ἐρέα βρωθήσεται ὑπὸ σητός.

*II^{2}2059 / R cap. O 2, 4

Σχόλιον·

Εὐξώμεθα ἐκτενῶς ὅπως καθάπερ ἐξ ἡμετέρων ἁμαρτιῶν ὠνειδίσθημεν κατὰ θεὸν ὑπὸ τῶν κυριοκτόνων Ἰουδαίων, διὰ τὴν θρεψαμένην ἡμᾶς εὐσεβῆ θρησκείαν, οὕτω καὶ τῆς θείας ἐπαγγελίας ταύτης ἐν ἀπολαύσει αἰωνίᾳ συγγενώμεθα, παρορῶντος τοῦ θεοῦ τὰ πλημμελήματα ἡμῶν.

II^{1}1678 / K cap. O 10, 6

*II^{2}2060 / R cap. O 2, 5

Τοῦ αὐτοῦ·

Μὴ φοβοῦ ὅτι κατησχύνθης, μὴ δὲ ἐντραπῇς ὅτι ὠνειδίσθης, ὅτι αἰσχύνην αἰώνιον ἐπιλήσῃ καὶ ὄνειδος τῆς χηρείας σου οὐ μὴ μνησθήσῃ· χρόνον γὰρ ἐγκατέλιπόν σε, καὶ μετὰ ἐλέους μεγάλου ἐλεήσω σε.

---

3 – 5 ***II^{2}2058** Is. 51, 7–8 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 426–427) **8 – 12** ***II^{2}2059** *Scholion in Is. 51, 7–8* **15 – 17** ***II^{2}2060** Μὴ – μνησθήσῃ] Is. 54, 4 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 433) **17 – 18** χρόνον – σε] Ibid. 54, 7 (Wahl, p. 433)

---

2 – 5 ***II^{2}2058** R cap. O 2, 3 (218r[25]25–27); P cap. O 2, 3; L^{c} cap. O 8, 3; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b} **7 – 12** ***II^{2}2059** R cap. O 2, 4 (218r[27]27–31); P cap. O 2, 4; L^{c} cap. O 8, 4; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b} **14 – 18** ***II^{2}2060** R cap. O 2, 5 (218r[31]31–34); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} PM$^{(lac.)}$ L^{b} L^{c}

***II^{2}2058** (a) P R ἠσαΐου P προφήτου] *om.* R (b) *s. a.* L^{c} *(cf. locum praecedentem)*

---

4 ηττασθαι P **4 – 5** ὑπὸ – βρωθήσεται] *om.* R **5** ερεα P **8** Εὐξώμεθα] ἠξάμεθα *(ἠ- rubricatoris vitio)* L$^{c\ ut\ videtur}$ **8 – 9** ὀνειδισθημεν P **9** ϊουδαιων P **10** ἐναγγελειας P **11** συγγενομεθα P

*II^{2}2061 / R cap. O 2, 6

Σιράχ·

Ἄνθρωπος συνεθιζόμενος λόγοις ὀνειδισμοῦ
ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ οὐ μὴ παιδευθῇ.

<*II^{2}suppl. 18 / PML^b cap. O 2, 13> **II^{1}1679 / K cap. O 10, 7**

*II^{2}2062 / R cap. O 2, 7 **II^{1}1680 / K cap. O 10, 8**

Τοῦ αὐτοῦ·

Βάλλων λίθον ἐπὶ πετεινὰ ἀποσοβεῖ αὐτά,
καὶ ὁ ὀνειδίζων φίλον διαλύει φιλίαν.

*II^{2}2063 / R cap. O 2, 8 **II^{1}1682 / K cap. O 10, 10**

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὄνειδος τέκνων, μήτηρ ἐν ἀδοξίᾳ.

---

3 – 4 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 69.7./40.7. (ed. Ihm, p. 1012–1013) **5** ***II^{2}suppl. 18** cf. *Sacra.* Liber II. *Supplementum* (Band VIII/8)

---

3 – 4 ***II^{2}2061** Sir. 23, 15$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 110) **8 – 9** ***II^{2}2062** Sir. 22, 20$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 108) **12** ***II^{2}2063** Sir. 3, 11^2 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 49)

---

2 – 4 ***II^{2}2061** R cap. O 2, 6 (218r[34]34–35); P cap. O 2, 9; L^c cap. O 8, 9; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^b **7 – 9** ***II^{2}2062** R cap. O 2, 7 (218r36–37); P cap. O 2, 10; L^c cap. O 8, 10; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^b **11 – 12** ***II^{2}2063** R cap. O 2, 8 (218r[37]37); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}; *quod attinet ad* PM$^{(lac.)}$ L^b L^c, *vide* II^{1}1682 / K cap. O 10, 10

***II^{2}2061** (a) R (b) Τοῦ αὐτοῦ P ***II^{2}2062** (a) P (b) *s. a.* R L^c

---

3 συνηθιζομενος P λόγοις] *add.* δανειστοῦ ὀνειδΐζοντος καὶ L^c **8** ἐπὶ πετεινὰ] *scripsi (LXX)*, επινετεινα P, ἐπὅπετεινὰ *(sic)* L^c, πετεινοῖς R **9** ὁ] *om.* P L^c διαλύσει *(-υ- P)* P L^c

*II²2064 / R cap. O 2, 9

Τοῦ αὐτοῦ·

Μωρὸς ἀχάριστος ὀνειδιεῖ.

*II²2065 / R cap. O 2, 10

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου·

Εἶπεν ὁ κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· Μακάριοι ἐστέ, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς, καὶ διώξωσιν, καὶ εἴπωσιν πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ· χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

*II²2066 / R cap. O 2, 11

Ἐκ τῆς πρὸς Τιμόθεον α′·

Πιστὸς ὁ λόγος· εἰς τοῦτο γὰρ καὶ κοπιῶμεν καὶ ὀνειδιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστὶ σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα τῶν πιστῶν.

---

3 ***II²2064** Sir. 18, 18[1] (Wahl, *Sirach-Text*, p. 96) **6** ***II²2065** Εἶπεν – μαθηταῖς] cf. Matth. 5, 1–2 **6 – 9** Μακάριοι – οὐρανοῖς] Ibid. 5, 11–12 **12 – 14** ***II²2066** I Tim. 4, 9–10

---

2 – 3 ***II²2064** R cap. O 2, 9 (218r[37]37–38); P cap. O 2, 12; L^c cap. O 8, 13; *deest in* T^(lac.) H^III M^(lac.) L^b **5 – 9** ***II²2065** R cap. O 2, 10 (218r[38]38–39); P cap. O 2, 14; L^c cap. O 8, 15; *deest in* T^(lac.) H^III M^(lac.) L^b **11 – 14** ***II²2066** R cap. O 2, 11 (218r[39]40–41); P cap. O 2, 15; L^c cap. O 8, 16; *deest in* T^(lac.) H^III M^(lac.) L^b

---

***II²2064** (a) R P (b) *s. a.* L^c ***II²2065** (a) P (b) Ματθαίου R L^c ***II²2066** Ἐκ τῆς] *om.* R L^c

---

6 τοῖς – μαθηταῖς] *om.* P L^c μακάριοι ἐσταὶ L^c, μακαριοι ἐσται P **7 – 9** καὶ[1] – οὐρανοῖς] καὶ τὰ ἑξῆς R **8** χαίρετε] *praem.* καὶ *(littera* κ *rubricata, velutsi novus inciperet locus)* εὐθέως L^c **12** καὶ[1]] *om.* P L^c **13** θεὸν ζῶντα L^c ὅς ἐστὶ] ός ἐστὶν P, ὅς ἐστϊ L^c

*II^{2}2067 / R cap. O 2, 12

Ἐκ τῆς Πέτρου α′ καθολικῆς·

Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ δυνάμεως καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἀναπέπαυται ἐφ᾽ ὑμᾶς.

*II^{2}2068 / R cap. O 2, 13

II^{1}1687 / K cap. O 10, 15

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τῶν Γνωμῶν·

Μί᾽ ἀσφάλεια, μὴ ὀνειδίζειν τύχας.

*II^{2}2069 / R cap. O 2, 14

II^{1}1686 / K cap. O 10, 14

Εἰρηναίου·

Εὖ μὲν λέγοντες ἀεὶ τοὺς ἀξίους, κακῶς δὲ οὐδέποτε τοὺς ἀναξίους, τευξόμεθα [εὔχεσθαι] καὶ ἡμεῖς τῆς τοῦ θεοῦ δόξης καὶ βασιλείας.

---

3 – 4 *II^{2}2067 I Petr. 4, 14 **7 *II^{2}2068** Gregorius Nazianzenus, *Carmina*, I,2,33 *(Tetrastichae sententiae)*, 108 (PG 37, 936, 2) **10 – 12 *II^{2}2069** (Ps.-)Irenaeus Lugdunensis, *Constitutiones* (titulus exstat in *II^{1}1686), locus non repertus (Fragmenta varia graeca, IX = XLI [ed. Harvey, p. 480 = 508]); Holl, n° 177

---

2 – 4 *II^{2}2067 R cap. O 2, 12 (218v[mg]1–2); P cap. O 2, 16; L^{c} cap. O 8, 17; *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $M^{(lac.)}$ L^{b} **6 – 7 *II^{2}2068** R cap. O 2, 13 (218v[2]2–3); P cap. O 2, 17; L^{c} cap. O 8, 18; *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $M^{(lac.)}$ L^{b} **9 – 12 *II^{2}2069** R cap. O 2, 14 (218v[3]3–5); P cap. O 2, 18; L^{c} cap. O 8, 19; *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $M^{(lac.)}$ L^{b}

***II^{2}2067** Ἐκ τῆς] *om.* L^{c} α′ καθολικῆς] *non liquet in* P ***II^{2}2068** ἐκ – Γνωμῶν] γνωμϊκῶν L^{c} ***II^{2}2069** ἰρηναίου *(rubricatoris vitio)* L^{c}

---

3 Εἰ] μὴ *(rubricatoris vitio)* L^{c} Χριστοῦ] κυρίου R **4** τὸ] ἀληθείας L^{c}, *om.* P ἀναπαύσεται R, ἀναπέπρωται L^{c} **7** Μί᾽ ἀσφάλεια] ΐ᾽ ἀσφάλεια *(littera* M- *rubricatoris vitio omissa)* L^{c}, μία *(*μια P*)* ἀσφάλεια R P τύχας] σῦχοις *(sic ut videtur)* L^{c}, ψυχας P **10** Εὖ] ἡ *(rubricatoris vitio)* L^{c} **11** εὔχεσθαι] *seclusi (*II^{1}1686 / K cap. O 10, 14*)*, ἴστε L^{c}

II^{1}suppl. 365 / V cap. O 9, 14

*II^{2}2070 / R cap. O 2, 15

Διδύμου·

Οὔτε ἔπαινος ἀγαθὸν ποιεῖ, οὔτε ψόγος κακόν.

II^{1}1685 / K cap. O 10, 13

*II^{2}2071 / R cap. O 2, 16

Εὐαγρίου·

Ψέγειν τὸν ἀνεπίληπτον, εἰς θεὸν ἁμαρτία.

II^{1}1691 / K cap. O 10, 19

*II^{2}2072 / R cap. O 2, 17

Φίλωνος·

Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσῃς – κοινὴ γὰρ ἡ φύσις καὶ τὰ ἐπιόντα ἄδηλα–, μήποτε τοῖς αὐτοῖς ἁλούς, αὐτοκατάκριτος ἐν τῷ τοῦ συνειδότος εὑρεθῇς δικαστηρίῳ.

---

9 – 10 Isocrat., *Ad Demon. (Orat. I)*, 29 **10 – 11** αὐτοκατάκριτος – δικαστηρίῳ] cf. Phil. Iud., *In Flaccum*, 7 (ed. Reiter, p. 121, 26)

---

3 ***II^{2}2070** DIDYMUS ALEXANDRINUS, *Commentarii in Iob*, p. 401, 10–11 (ed. U. Hagedorn/D. Hagedorn/Koenen, IV.1, p. 182) **6** ***II^{2}2071** EUAGRIUS PONTICUS, *Capita paraenetica* (ed. Elter, p. LII.23) **9 – 11** ***II^{2}2072** PHILO IUDAEUS, *Quaestiones in Leviticum*, locus non repertus; Mangey 652.1; Harris, p. 98.5; Royse 176.51

---

2 – 3 ***II^{2}2070** R cap. O 2, 15 (218v[5]5); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}; *quod attinet ad* PM$^{(lac.)}$ L^b L^c, *vide* II^{1}suppl. 365 / V cap. O 9, 14 **5 – 6** ***II^{2}2071** R cap. O 2, 16 (218v[5]6); P cap. O 2, 19; L^c cap. O 8, 20; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^b **8 – 11** ***II^{2}2072** R cap. O 2, 17 (218v[6]6–8); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}; *quod attinet ad* PM$^{(lac.)}$ L^b L^c, *vide* II^{1}1691 / K cap. O 10, 19

---

6 Ψέγειν] λέγειν *(rubricatoris vitio)* L^c ἀνεπίληπτον εἰς θεόν, ἁμαρτία L^c, *nulla interpunctio in* P

Τίτλος γʹ Περὶ ὁδοῦ ἀγαθῆς.

II¹ / K cap. O 3

*II²2073 / R cap. O 3, 1

Ψαλμοῦ κδʹ·

Τὰς ὁδούς σου, κύριε, γνώρισόν μοι,
καὶ τὰς τρίβους σου δίδαξόν με.

<*II²suppl. 19 / PMLᵇ cap. O 3, 2>

*II²2074 / R cap. O 3, 2

Ψαλμὸς ιςʹ·

Κατάρτισαι τὰ διαβήματά μου ἐν ταῖς τρίβοις σου,
ἵνα μὴ σαλευθῶσι τὰ διαβήματά μου.

---

6 ***II²suppl. 19** cf. *Sacra.* Liber II. *Supplementum* (Band VIII/8)

---

4 – 5 ***II²2073** Ps. 24, 4^{1-2} **9 – 10** ***II²2074** Ps. 16, 5^{1-2}

---

1 Titlos R (218v9) PM^{pin} L$^{b\ pin}$; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ L^{c} *(fenestra in* L$^{c\ txt}$*)* **3 – 5** ***II²2073** R cap. O 3, 1 (218v[9]10); P cap. O 3, 1; L^{c} cap. O 1, 1; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b} **8 – 10** ***II²2074** R cap. O 3, 2 (218v[10]11–12); P cap. O 3, 3; L^{c} cap. O 1, 3; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b}

---

1 Τίτλος] *om.* R^{pin} PM^{pin} L$^{b\ pin}$ γʹ] αʹ L$^{c\ txt}$ *secund. ser.*

***II²2073** (a) R P Ψαλμὸς R (b) *s. a.* L^{c} ***II²2074** (a) R (b) *s. a.* P L^{c}

---

10 ἵνα – μου] *om.* L^{c} τὰ – μου] *om.* P

*II^{2}2075 / R cap. O 3, 3

Ψαλμὸς πε′·

Ὁδήγησόν με, κύριε, ἐν τῇ ὁδῷ σου,
καὶ πορεύσομαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.

II^{1}1579 / K cap. O 3, 9

*II^{2}2076 / R cap. O 3, 4

Παροιμιῶν·

Αἱ ὁδοὶ τῶν δικαίων ὁμοίως φωτὶ λάμπουσιν,
προπορεύονται καὶ φωτίζουσιν, ἕως κατορθώσῃ ἡ ἡμέρα.

*II^{2}2077 / R cap. O 3, 5

Ὠσηὲ προφήτου·

Τίς σοφὸς καὶ συνήσει ταῦτα; Συνετὸς καὶ ἐπιγνώσεται αὐτά; Ὅτι εὐθεῖαι αἱ ὁδοὶ κυρίου, καὶ δίκαιοι πορεύσονται ἐν αὐταῖς· οἱ δὲ ἀσεβεῖς, ἀσθενεῖς.

---

3 – 4 ***II^{2}2075** Ps. 85, 11$^{1-2}$ **7 – 8** ***II^{2}2076** Prov. 4, 18$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 33) **11 – 13** ***II^{2}2077** Os. 14, 10 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 178)

---

2 – 4 ***II^{2}2075** R cap. O 3, 3 (218v[12]12–13); P cap. O 3, 4; L^c cap. O 1, 4; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^b **6 – 8** ***II^{2}2076** R cap. O 3, 4 (218v[13]13–14); P cap. O 3, 5; L^c cap. O 1, 5; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^b **10 – 13** ***II^{2}2077** R cap. O 3, 5 (218v[14]14–16); P cap. O 3, 6; L^c cap. O 1, 6; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^b

---

***II^{2}2075** (a) R (b) *s. a.* P L^c ***II^{2}2077** ωσηε P προφήτου] *om.* R

---

7 Αἱ] Π *(vitio rubricatoris)* L^c **8** κατορθώσῃ ἡ] κατορθώσει *(*-όρθω- P*)* P L^c **11** καὶ^1] *om.* L^c αὐτά] ταῦτα R L^c

*II^{2}2078 / R cap. O 3, 6

Σχόλιον·

Παραπλήσιον τῇ προφητικῇ ταύτῃ προρρήσει τὸ παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ εἰρημένον *Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, οἷς μέν, ἐκ ζωῆς εἰς ζωήν*, δηλονότι τοῖς πιστοῖς, *οἷς δέ, ἐκ θανάτου εἰς θάνατον*, ἀναμφιβόλως τοῖς ἀπίστοις Ἰουδαίοις. Ὅπερ καὶ ὁ δίκαιος Συμεὼν ἔλεγε περὶ τοῦ κυρίου σαφέστατα· *Οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραήλ.*

*II^{2}2079 / R cap. O 3, 7

Ἡσαΐου προφήτου·

Ἐγὼ εἰμὶ ὁ θεός σου· δέδειχά σοι τοῦ εὑρεῖν τὴν ὁδόν, ἐν ᾗ πορεύσῃ ἐν αὐτῇ. Καὶ εἰ ἤκουσας τῶν ἐντολῶν μου, ἐγένετο ἂν ὡσεὶ ἄμμος τὸ σπέρμα σου, καὶ τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας σου ὡς ὁ χοῦς τῆς γῆς.

---

4 – 6 II Cor. 2, 15 **8 – 9** Luc. 2, 34

---

3 – 9 ***II^{2}2078*** *Scholion in Os. 14, 10* **12 – 15** ***II^{2}2079*** Is. 48, 17–19 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 417–418)

---

2 – 9 ***II^{2}2078*** R cap. O 3, 6 (218v[16]16–21); P cap. O 3, 7; L^c cap. O 1, 7; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^b **11 – 15** ***II^{2}2079*** R cap. O 3, 7 (218v[21]21–24); P cap. O 3, 8; L^c cap. O 1, 8; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^b

---

II^{2}2078 (a) R P (b) χόλαια *(rubricatoris vitio littera Σ omissa)* L^c ***II^{2}2079*** ησαΐου P, ἰσαΐου L^c προφήτου] *om.* R L^c

---

3 παραπλησίον L^c **4** εἰρημένον] *om.* L^c **5** ἐκ] ὀσμὴ L^c **5 – 6** δηλονότι – πιστοῖς] *om.* R **6** ἐκ] ὀσμὴ L^c εναμφιβόλως P **7** ϊουδαιοις P συμεῶν P **8** κεῖται] *om.* P **12 – 13** πορεύσει P L^c **13** ὡσεὶ] ὡς ἡ P L^c

*II^{2}2080 / R cap. O 3, 8

Σχόλιον·

Ἡ ὁδὸς τῆς ζωῆς ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς κεκηρυγμένη, Χριστὸς ὁ κύριος καὶ σωτὴρ ἡμῶν ἐστιν, ὁ ἐν Εὐαγγελίοις εἰπών· *Ἐγώ εἰμὶ ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή· καὶ οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι᾿ ἐμοῦ.*

II^{1}1586 / K cap. O 3, 16

*II^{2}2081 / R cap. O 3, 9

Ἱερεμίου προφήτου·

Τάδε λέγει κύριος· Στῆτε ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς, καὶ ἴδετε ποία ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἡ ἀγαθή, καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν.

---

4 – 6 Ioh. 14, 6

---

3 – 6 ***II^{2}2080** *Scholion in Is. 48, 17–19* **9 – 10** ***II^{2}2081** Ier. 6, 16 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 503–504)

---

2 – 6 ***II^{2}2080** R cap. O 3, 8 (218v[24]24–26); P cap. O 3, 9; L^c cap. O 1, 9; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^b **8 – 10** ***II^{2}2081** R cap. O 3, 9 (218v[26]27–28); P cap. O 3, 17; L^c cap. O 1, 17; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^b

---

***II^{2}2081** ϊηρεμϊου P, ἰερεμίου L^c προφήτου] *om.* R

---

3 Ἡ] *om.* R καὶ πατρὸς] *om.* L^c **4** καὶ – ἐστιν] ἡμῶν καὶ σωτὴρ R ὁ^2] *praem.* καὶ L^c **10** εὐρησηται P ἡμῶν L^c

Τίτλος δʹ Περὶ ὁδοῦ κακῆς.

II^{1} / K cap. O 3

*II^{2}2082 / R cap. O 4, 1

Παροιμιῶν·

Αἱ ὁδοὶ τῶν ἀσεβῶν σκοτειναί,
καὶ οὐκ οἴδασι πῶς προσκόπτουσιν.

*II^{2}2083 / R cap. O 4, 2

II^{1}1583 / K cap. O 3, 13

Τῶν αὐτῶν·

Εἰσὶν ὁδοὶ κακαὶ ἐνώπιον ἀνδρός,
καὶ οὐκ ἀγαπᾷ ἀποστρέψαι ἀπ᾽ αὐτῶν·
ἀποστρέφειν δὲ δεῖ ἀπὸ ὁδοῦ σκολιᾶς καὶ κακῆς.

---

4 – 5 ***II^{2}2082** Prov. 4, 19$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 33) **8 – 10** ***II^{2}2083** Prov. 22, 14a$^{1-3}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 106)

---

1 **Titlos** R (218v28) A$^{\mathrm{III\ pin}}$ PM^{pin} L$^{\mathrm{b\ pin}}$; *deest in* T$^{\mathrm{(lac.)}}$ H^{III}A$^{\mathrm{III\ txt}}$ M$^{\mathrm{txt\ (lac.)}}$ L$^{\mathrm{b\ txt}}$ L^{c} *(fenestram contra consuetudinem non reliquit scriba in* L$^{\mathrm{c\ txt}}$*)* **3 – 5** ***II^{2}2082** R cap. O 4, 1 (218v[28]29); P cap. O 4, 1; L^{c} cap. O 2, 1; *deest in* T$^{\mathrm{(lac.)}}$ H^{III} M$^{\mathrm{(lac.)}}$ L^{b} **7 – 10** ***II^{2}2083** R cap. O 4, 2 (218v[29]30–31); P cap. O 4, 2; L^{c} cap. O 2, 2–3; *deest in* T$^{\mathrm{(lac.)}}$ H^{III} M$^{\mathrm{(lac.)}}$ L^{b}

---

1 Τίτλος] *om.* A$^{\mathrm{III\ pin}}$ R^{pin} PM^{pin} L$^{\mathrm{b\ pin}}$ δʹ] *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{\mathrm{III\ pin}}$ *(*βʹ *secund. ser.)*, βʹ L$^{\mathrm{c\ txt}}$ *secund. ser.*

***II^{2}2082** Παροιμιῶν] *praem.* τῶν P ***II^{2}2083** (a) R (b) *s. a.* P (c) *s. a.* / *s. a.* L^{c} *(cf. infra, app. crit. text.)*

---

4 Αἱ] Π *(rubricatoris vitio)* L^{c} **9** αὐτῶν] *hic caesura in* L^{c} **10** δὲ] *om.* L^{c} σκολιᾶς] σκοτεινῆς R

II^{1}1578 / K cap. O 3, 8

*II^{2}2084 / R cap. O 4, 3

<***>

Τρίβολοι καὶ παγίδες ἐν ὁδοῖς σκολιαῖς,
ὁ δὲ φυλάσσων τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀφέξεται ἀπ᾽ αὐτῶν.

*II^{2}2085 / R cap. O 4, 4

Τῶν αὐτῶν·

Ἡ ὁδὸς τῶν ἀσεβῶν πλανήσει αὐτούς.

II^{1}1580 / K cap. O 3, 10

*II^{2}2086 / R cap. O 4, 5

Τῶν αὐτῶν·

Ἔστιν ὁδὸς ἣ δοκεῖ ὀρθὴ εἶναι ἀνθρώποις,
τὰ δὲ ἔσχατα αὐτῆς καταντᾷ εἰς πυθμένα Ἅδου.

II^{1}1588 / K cap. O 3, 18

*II^{2}2087 / R cap. O 4, 6

Σιράχ·

Μὴ λίκμα ἐν παντὶ ἀνέμῳ,
καὶ μὴ πορεύου ἐν πάσῃ ὁδῷ.

---

3 – 4 ***II^{2}2084** Prov. 22, 5$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 104) **7** ***II^{2}2085** Prov. 12, 26^{4} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 65) **10 – 11** ***II^{2}2086** Prov. 14, 12$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 71) **14 – 15** ***II^{2}2087** Sir. 5, 9$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 57)

---

2 – 4 ***II^{2}2084** R cap. O 4, 3 (218v31–32); P cap. O 4, 5; L^{c} cap. O 2, 6; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b} **6 – 7** ***II^{2}2085** R cap. O 4, 4 (218v[32]33); L^{c} cap. O 2, 7; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} PM$^{(lac.)}$ L^{b} **9 – 11** ***II^{2}2086** R cap. O 4, 5 (218v[33]33–34); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} PM$^{(lac.)}$ L^{b} L^{c} **13 – 15** ***II^{2}2087** R cap. O 4, 6 (218v[34]34–35); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}; *quod attinet ad* PM$^{(lac.)}$ L^{b} L^{c}, *vide* II^{1}1588 / K cap. O 3, 18

***II^{2}2084** *s. a.* R P L^{c} ***II^{2}2085** (a) R (b) *s. a.* L^{c}

---

3 Τρίβολοι] τριβοι P *(s. l. correx. man. rec.)* παγῖδες L^{c} **4** ἀφΐξεται L^{c} αὐτοῦ L^{c} **7** Ἡ] *(rubricatoris vitio) om.* L^{c}

*II^{2}2088 / R cap. O 4, 7 II^{1}1589 / K cap. O 3, 19

<***>

Οὐαὶ τοῖς ἐκτεταμμένοις εἰς ὁδοὺς σκολιάς·
καὶ τί ποιήσετε, ὅταν ἐπισκέπτηται ὁ κύριος;

*II^{2}2089 / R cap. O 4, 8

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἐν ὁδῷ ἀντιπτώματος μὴ πορεύου,
καὶ μὴ προσκόψῃς ἐν λίθῳ δίς,
καὶ μὴ πιστεύσῃς ἐν ὁδῷ ἀπροσκόπῳ.

<*II^{2}suppl. 20 / PML^b cap. O 4, 9>

10 ***II^{2}suppl. 20** cf. *Sacra.* Liber II. *Supplementum* (Band VIII/8)

3 ***II^{2}2088** Οὐαὶ – σκολιάς] Sir. 2, 16 La (2, 14^1 LXX; Wahl, *Sirach-Text*, p. 48) **4** καὶ – κύριος] Sir. 2, 14^2 (Wahl, p. 48) **7 – 9** ***II^{2}2089** Sir. 35, 20^1–21 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 143)

4 ***II^{2}2088** R cap. O 4, 7 (218v35–36); P cap. O 4, 7; L^c cap. O 2, 9; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^b **6 – 9** ***II^{2}2089** R cap. O 4, 8 (218v[36]36–38); P cap. O 4, 8; L^c cap. O 2, 10; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^b

3 Οὐαὶ] καὶ *(rubricatoris vitio)* L^c ἐκτετεμμένοις P **4** ποιησηται P **8** λίθῳ δίς] *sic* R, λιθοδαις P, λϊθώδεσϊ L^c **9** ἀπροσκόπτῳ L^c

Τίτλος ε′ Περὶ ὁμοιοτρόπων καὶ ὁμοιογενῶν καὶ ὁμοηθῶν.

*$II^2$2090 / R cap. O 5, 1

Ψαλμὸς ξζ′·

Κύριος κατοικίζει μονοτρόπους ἐν οἴκῳ.

*$II^2$2091 / R cap. O 5, 2

Σιράχ·

Πᾶν ζῶον ἀγαπᾷ τὸ ὅμοιον αὐτοῦ,
καὶ πᾶσα σὰρξ κατὰ γένος συνάγεται.

*$II^2$2092 / R cap. O 5, 3

Τοῦ αὐτοῦ·

Κατ᾽ αὐτὸν καὶ ὁ πλησίον αὐτοῦ.

---

4 ***$II^2$2090** Ps. 67, 7^1 **7** ***$II^2$2091** Πᾶν – αὐτοῦ] Sir. 13, 15^1 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 83) **8** καὶ – συνάγεται] Ibid. 13, 16^1 (Wahl, p. 83) **11** ***$II^2$2092** Sir. 6, 17^2 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 60)

---

1 **Titlos** R (218v38–39) $A^{III\,pin}$ P^{pin} M^{pin} $L^{b\,pin}$; *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $A^{III\,txt}$ $P^{txt\,(lac.)}$ $M^{txt\,(lac.)}$ $L^{b\,txt}$ L^{c} *(fenestra in* $L^{c\,txt}$*)* **3 – 4** ***$II^2$2090** R cap. O 5, 1 (218v[39]39); L^c cap. O 6, 1; *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ L^b **6 – 8** ***$II^2$2091** R cap. O 5, 2 (218v[40]40–41); L^c cap. O 6, 2; *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ L^b **10 – 11** ***$II^2$2092** R cap. O 5, 3 (218v[41]41); L^c cap. O 6, 3; *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ L^b

---

1 Τίτλος] *om.* $A^{III\,pin}$ R^{pin} P^{pin} M^{pin} $L^{b\,pin}$ ε′] γ′ $A^{III\,pin}$, ς′ *exspectav. in* L^c ὁμοτρόπων $A^{III\,pin}$ καὶ^1 – ὁμοηθῶν] *om.* M^{pin} ὁμογενῶν $A^{III\,pin}$ R^{pin} ὁμοήθων $A^{III\,pin}$ R^{pin}, ομοηθων P^{pin}

***$II^2$2090** (a) R (b) *s. a.* L^c ***$II^2$2092** (a) R (b) *s. a.* L^c

---

8 γένος] *praem.* τὸ L^c

*II^{2}2093 / R cap. O 5, 4

Τοῦ αὐτοῦ·

Πετεινὰ πρὸς τὰ ὅμοια καταλύει,
καὶ τῷ ὁμοίῳ αὐτοῦ προσκολληθήσεται ἀνήρ.

---

3 ***II^{2}2093** Πετεινὰ – καταλύει] Sir. 27, 9[1] (Wahl, *Sirach-Text*, p. 118) **4** καὶ – ἀνήρ] Ibid. 13, 16[2] (Wahl, p. 83)

---

2 – 4 ***II^{2}2093** R cap. O 5, 4 (218v[41]41–218bisr1); L^{c} cap. O 6, 4; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b}

***II^{2}2093** (a) R (b) *s. a.* L^{c}

---

4 ἀνήρ] *add.* ὅτι ἡ ὁμοιότης τῶν τρόπων τὴν φιλίαν ἀπεργάζεται L^{c} *(re vera titulus locorum sequentium e Stobaei Anthologio [2.33.t.1] sumptus)*

II^1 / K cap. O 2

Τίτλος ιγʹ Περὶ ὁροθεσίων.

II^{1}1566 / K cap. O 2, 1

*II^{2}2094 / L^c cap. O 13, 1

Τοῦ Δευτερονομίου·

Οὐ μετακινήσεις ὅρια τοῦ πλησίον σου, ἃ ἔστησαν οἱ πατέρες σου.

II^{1}1567 / K cap. O 2, 2

*II^{2}2095 / L^c cap. O 13, 2

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἐπικατάρατος ὁ μετατιθεὶς ὅρια τοῦ πλησίον. Καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός· Γένοιτο, γένοιτο.

*II^{2}2096 / L^c cap. O 13, 3

Ἡσαΐου·

Οὐαὶ οἱ συνάπτοντες οἰκίαν πρὸς οἰκίαν, καὶ ἀγρὸν πρὸς ἀγρὸν ἐγγίζοντες, ἵνα τοῦ πλησίον ἀφέλωνταί τι· μὴ οἰκήσετε μόνοι ἐπὶ τῆς γῆς; Ἠκούσθη γὰρ εἰς τὰ ὦτα κυρίου Σαβαὼθ ταῦτα.

---

4 – 5 ***II^{2}2094** Deut. 19, 14 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 133) **8 – 9** ***II^{2}2095** Deut. 27, 17 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 144) **12 – 14** ***II^{2}2096** Is. 5, 8 – 9 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 303 – 304)

---

1 **Titlos** R (218bisr1) P^{pin} M^{pin} L$^{b\ pin}$; *deest in* L^c *(fenestra in* L$^{c\ txt}$*)* P$^{txt\ (lac.)}$ M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **3 – 5** ***II^{2}2094** L^c cap. O 13, 1 (109r23); R cap. O 6, 1; *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 9** ***II^{2}2095** L^c cap. O 13, 2 (109r23 – 24); R cap. O 6, 2; *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 14** ***II^{2}2096** L^c cap. O 13, 3 (109r[24]25 – 27); R cap. O 6, 3; V^W cap. O 3, 4; *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* R^{pin} ιγʹ] *scripsi (secund. ser.* L^c*)*, ςʹ R P^{pin} M^{pin} L$^{b\ pin}$ ὁροθεσίων] ὁροθεσ῀ R^{txt} *(acc. non liquet)*, οροθεσίων P^{pin}, ὁροθεσιῶν M^{pin} *(acc. posuit man. rec. ut videtur)*

***II^{2}2094** (a) R (b) *s. a.* L^c ***II^{2}2095** (a) R (b) *s. a.* L^c ***II^{2}2096** αΐου *(rubricatoris vitio)* L^c

---

12 ἀγρὸν^1] ἀγροὺς L^c **13** ἀφέλοντέ τι V^W οἰκήσεται L^c, οἰκήσητε V^W

*II[2]2097 / L[c] cap. O 13, 4

II[1]1568 / K cap. O 2, 3

Ἰώβ·

Ἀσεβεῖς ὅρια ὑπερέβησαν.

*II[2]2098 / L[c] cap. O 13, 5

II[1]1569 / K cap. O 2, 4

Παροιμιῶν·

Μὴ μέταιρε ὅρια αἰώνια, ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες σου.

*II[2]2099 / L[c] cap. O 13, 6

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τῆς ἐν Λακίζοις ὁμιλίας·

<***> μὴ κινήσῃς. Μὴ ἐπιθυμήσῃς τὴν τοῦ πλησίον χώραν. Μή, αὔλακα αὔλακι προστιθείς, κατὰ μικρὸν αὔξανε τὴν γῆν σου. Ὅσον γὰρ πλατύνεις ἐκ τῆς ἀλλοτρίας προσθήκης τὴν γῆν, τοσούτῳ μακροτέραν σοι τὴν ἁμαρτίαν κατασκευάζεις. Καὶ ἡ μὲν γῆ ἐνταῦθα παραμένει, κατὰ μικρόν σοι προσχωρηθεῖσα καὶ διὰ τῆς πλεονεξίας γενομένη, οὐκέτι σή, ἀλλὰ τῶν μετὰ σέ, καὶ ἀφίῃς ἀδικίαν τῷ διαδεχομένῳ τὸν βίον· καὶ ἡ μὲν γῆ ἕστηκεν εἰς τὸν αἰῶνα, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀκολουθήσει σοι, ὡς σκιὰ παρεπομένη τῇ ψυχῇ.

---

9 Μὴ – χώραν] cf. Deut. 5, 21

---

3 ***II[2]2097** Iob 24, 2[1] **6** ***II[2]2098** Prov. 22, 28 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 107) **9 – 17** ***II[2]2099** (Ps.-)Basilius Caesariensis, *Homilia dicta in Lacisis*, 5 (PG 31, 1445, 34–44)

---

2 – 3 ***II[2]2097** L[c] cap. O 13, 4 (109r[27]27); *deest in* P[(lac.)] M[(lac.)] L[b] T[(lac.)] H[III] R **5 – 6** ***II[2]2098** L[c] cap. O 13, 5 (109r[28]28); R cap. O 6, 4; *deest in* P[(lac.)] M[(lac.)] L[b] T[(lac.)] H[III] **8 – 17** ***II[2]2099** L[c] cap. O 13, 6 (109r[28–29]29–109v2); R cap. O 6, 5; *deest in* P[(lac.)] M[(lac.)] L[b] T[(lac.)] H[III]

***II[2]2099** (a) R (b) Βασιλείου, ἐκ τοῦ ἐν Λαζίκοις *(sic)* L[c]

---

6 μεταίρε R **9** *ante* μὴ *quaedam excidisse videntur (*Ὅρια πατέρων *ed.)* πλησίον] πλησίον σου L[c] **10** αὔλακϊ αὔλακα L[c] αὐξάνῃς R **11 – 12** τοσοῦτον R **12** μακροτέραν σοὶ L[c] **13** κατὰ] *om.* R προσχωρισθεῖσα R καὶ] *om.* R **14** γενομένη, οὐκέτι] ἢ *(sic)* οὐκ ἔστι R τῶν] τῶ R ἀφεὶς R

II^{1} / K cap. O 4

Τίτλος ι′ Περὶ ὅρκων καὶ ὅρων οὐκ ἀγαθῶν, καὶ ὅτι οὐ δεῖ ἐμμένειν αὐτοῖς.

*II^{2}2100 / L^{c} cap. O 10, 1

Βασιλειῶν β′·

Ἠγνόησεν Σαοὺλ ἄγνοιαν μεγάλην ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἀρᾶται τῷ λαῷ, λέγων· Ἐπικατάρατος ἄνθρωπος, ὃς φάγεται ἄρτον ἕως ἑσπέρας, καὶ ἐκδικήσω τὸν ἐχθρόν μου. Καὶ οὐκ ἐγεύσατο πᾶς ὁ λαὸς ἄρτου. Καὶ Ἰωνάθαν οὐκ ἦν ἐκεῖ ἐν τῷ ὁρκίζειν τὸν πατέρα αὐτοῦ τὸν λαόν· καὶ ἐξέτεινε τὸ ἄκρον τοῦ σκήπτρου τοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἔβαψεν αὐτὸ εἰς τὸ κηρίον τοῦ μέλιτος τοῦ κατὰ πρόσωπον τοῦ παιδίου, καὶ ἐπέστρεψε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀνέβλεψαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ. Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τοῦ λαοῦ, καὶ εἶπεν· Ὁρκίσας ὥρκισεν ὁ πατήρ σου τὸν λαόν, λέγων· Ἐπικατάρατος ἄνθρωπος, ὃς φάγεται ἄρτον σήμερον.

---

5 – 8 ***II^{2}2100** Ἠγνόησεν – ἄρτου] I Reg. 14, 24 (Wahl, *1 Samuel-Text*, p. 55) **8 – 14** Καὶ – σήμερον] Ibid. 14, 27–28 (Wahl, p. 55)

---

1 – 2 **Titlos** R (218^{bis}r15) P^{pin} M^{pin} $L^{b\ pin}$; *deest in* L^{c} *(fenestra in* $L^{c\ txt}$*)* $P^{txt\ (lac.)}$ $M^{txt\ (lac.)}$ $L^{b\ txt}$ $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III}$ **4 – 14** ***II^{2}2100** L^{c} cap. O 10, 1 (106r31–106v1); R cap. O 7, 1; *deest in* $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* P^{pin} M^{pin} $L^{b\ pin}$ R^{pin} ι′] *scripsi (secund. ser.* L^{c}*)* ζ′ P^{pin} M^{pin} $L^{b\ pin}$ R ὅρκων] ὅρων $L^{b\ pin}$ **1 – 2** καὶ^{1} – αὐτοῖς] *om.* M^{pin} **1** ὅρων] ὅρκων $L^{b\ pin}$ καὶ^{2}] *om.* R **2** αὐτοῖς] *praem.* ἐν R^{txt}

***II^{2}2100** (a) R (b) *s. a.* L^{c}

---

7 ἐκδικήσω] ἐκνικήσω R **8** ὀρκίζειν L^{c} **11** πεδΐου L^{c} **13** ὀρκίσας ὤρκισεν L^{c}

*II²2101 / L^c cap. O 10, 2

II¹1602 / K cap. O 4, 1

Καὶ μεθ᾽ ἕτερα·

Εἶπεν Σαοὺλ πρὸς Ἰωνάθαν· Ἀπάγγειλόν μοι τί ἐποίησας. Καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν· Γευσάμενος ἐγευσάμην ἐπ᾽ ἄκρου τοῦ σκήπτρου τοῦ ἐν τῇ χειρί μου βραχὺ μέλι, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποθνήσκω. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Σαούλ· Τάδε ποιῆσαι μοι ὁ θεός, καὶ τάδε προσθείη, ὅτι θανάτῳ ἀποθανῇ σήμερον. Καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς Σαούλ· Εἰ σήμερον θανατωθήσεται ὁ ποιήσας τὴν σωτηρίαν ταύτην τὴν μεγάλην ἐν Ἰσραήλ; Ἵλεως ζῇ κύριος, εἰ πεσεῖται ἀπὸ τῆς τριχὸς τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, ὅτι ἔλεος τοῦ θεοῦ ἐποίησεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. Καὶ προσηύξατο ὁ λαὸς τοῦ θεοῦ διὰ Ἰωνάθαν, καὶ οὐκ ἀπέθανεν.

*II²2102 / L^c cap. O 10, 3

Σχόλιον·

Διὰ δύο τρόπους οὐκ ἐχρῆν φυλαχθῆναι κατὰ τοῦ Ἰωνάθαν τὴν ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἐπιτεθεῖσαν τῷ λαῷ ἀράν· πρῶτον μέν, ὅτι οὐ παρῆν· ἔπειτα, ὅτι καὶ τῆς ὅλης νίκης πρόξενος αὐτὸς γέγονε τῷ Ἰσραήλ.

---

3 – 12 ***II²2101** I Reg. 14, 43–45 (Wahl, *1 Samuel-Text*, p. 55–56) **15 – 18** ***II²2102** *Scholion in I Reg. 14, 43–45*

---

2 – 12 ***II²2101** L^c cap. O 10, 2 (106v[1]1–8); R cap. O 7, 2; *deest in* P^(lac.) M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III **14 – 18** ***II²2102** L^c cap. O 10, 3 (106v9–11); R cap. O 7, 3; V^W cap. O 1, 2; *deest in* P^(lac.) M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III

***II²2102** (a) R V^W (b) *s. a.* L^c

---

11 – 12 τοῦ – Ἰωνάθαν] τῷ θεῷ καὶ νάθαν L^c **15** τρόπων V^W **17** ὅτι καὶ] καὶ ὅτι V^W

*II^{2}2103 / L^{c} cap. O 10, 4

Τῆς αὐτῆς βίβλου·

Εἶπε Δαυῒδ· Ἴσως εἰς ἄδικον ἐφύλαξα πάντα τὰ τοῦ Νάβαλ ἐν αὐτῇ τῇ ἐρήμῳ, καὶ οὐκ ἐνετειλάμεθα λαβεῖν ἐκ πάντων τῶν αὐτοῦ οὐδέν· καὶ ἀνταπέδωκέ μοι πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν. Τάδε ποιήσαι ὁ θεὸς τῷ Δαυῒδ, καὶ τάδε προσθείη, <εἰ> ὑπολείψομαι ἐκ πάντων τῶν τοῦ Νάβαλ ἕως πρωῒ οὐροῦντα πρὸς τοῖχον.

*II^{2}2104 / L^{c} cap. O 10, 5

Μετ᾽ ὀλίγα·

Εἶπε Δαυῒδ τῇ Ἀβιγαίᾳ, γυναικὶ Νάβαλ· Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ, ὃς ἀπέστειλέ σε σήμερον ἐν ταύτῃ εἰς ἀπάντησίν μοι· καὶ εὐλογητὸς ὁ τρόπος σου, καὶ εὐλογημένη σύ, ἡ ἀποκωλύσασά με σήμερον ἐν ταύτῃ, μὴ ἐλθεῖν εἰς αἵματα καὶ σῶσαι χεῖρα μου ἐμοί, ὅτι ζῇ κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ, ὃς ἀπεκώλυσέ με σήμερον τοῦ κακοποιῆσαι σε, ὅτι εἰ μὴ ἔσπευσας καὶ παρεγένου εἰς ἀπάντησίν μου, τότε εἶπα· <Εἰ> ὑπολειφθήσεται τῷ Νάβαλ ἕως φωτός, τὸ πρωῒ οὐρῶν πρὸς τοῖχον.

---

3 – 7 *II^{2}2103 I Reg. 25, 21–22 (Wahl, *1 Samuel-Text*, p. 75) **10 – 17 II^{2}2104** I Reg. 25, 33–34 (Wahl, *1 Samuel-Text*, p. 76–77)

---

2 – 7 *II^{2}2103 L^{c} cap. O 10, 4 (106v[11]11–15); *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R
9 – 17 *II^{2}2104 L^{c} cap. O 10, 5 (106v[15]15–20); *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2103** αὐτῆς] *scripsi*, αὐτοῦ L^{c}

---

5 – 6 ποιῆσαι L^{c} **6** εἰ] *supplevi (LXX), om.* L^{c} ὑπολήψομαι L^{c} **10** ἀβιγαί^{α} L^{c} **16** Εἰ] *supplevi (LXX), om.* L^{c} ὑποληφθήσεται L^{c}

*II²2105 / L^c cap. O 10, 6

II¹1603 / K cap. O 4, 2

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Μὴ στῇς ἐν λόγῳ πονηρῷ.
[μὴ δὲ ἐναπομείνῃς τοῖς κακῶς βουλευθεῖσιν.]

*II²2106 / L^c cap. O 10, 7

Ἱερεμίου·

Ἠπάτησάς με καὶ ἠπατήθην, κύριε, ἐκράτησας καὶ ἐδυνάσθης· ἐγενόμην εἰς γέλωτα, πᾶσαν τὴν ἡμέραν διετέλεσα μυκτηριζόμενος, ὅτι πικρῷ λόγῳ μου γελάσομαι. Καὶ εἶπα· Οὐ μὴ ὀνομάσω τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ οὐ μὴ λαλήσω ἔτι τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Καὶ ἐγένετο ὡς πῦρ καιόμενον, φλέγον ἐν τοῖς ὀστέοις μου, καὶ παρεῖμαι πάντοθεν, καὶ οὐ δύναμαι φέρειν.

---

3 *II²2105 Μὴ – πονηρῷ] Eccle. 8, 3² (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 163) **4** μὴ – βουλευθεῖσιν] Basilius Caesariensis, *Homilia in Psalmum I*, 6 (PG 29, 228, 10–11) **7 – 12 *II²2106** Ier. 20, 7–9 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 540–541)

---

2 – 4 *II²2105 L^c cap. O 10, 6 (106v[21]21); R cap. O 7, 4; *deest in* P^(lac.) M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III **6 – 12 *II²2106** L^c cap. O 10, 7 (106v[22]22–26); R cap. O 7, 5; *deest in* P^(lac.) M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III

***II²2105** Τοῦ] *om.* L^c ***II²2106** Ἰερεμίου *(rubricatoris vitio)* L^c

---

4 μὴ – βουλευθεῖσιν] *delevi (cf.* *II²2110 / L^c cap. O 10, 11*)* **7** ἐδυνάθης L^c **9** λόγῳ μου] λογω L^c **10** ἔτι] ἔτι ἐπὶ *(LXX)* **11** καὶ] *om.* L^c

II^{1}1608 / K cap. O 4, 7

*II^{2}2107 / L^c cap. O 10, 8

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου·

Εἶπε τῷ κυρίῳ ὁ Πέτρος· Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὃ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀπεκρίθη ὁ κύριος· Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ᾽ ἐμοῦ. Λέγει ὁ Πέτρος· Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν.

II^{1}1601 / K cap. O 4, 5

*II^{2}2108 / L^c cap. O 10, 9

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον κεφαλαίου ρμε′·

Γενεσίων ἀγομένων τοῦ Ἡρώδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος, καὶ ἤρεσε τῷ Ἡρώδῃ· ὅθεν μεθ᾽ ὅρκου ὤμοσε δοῦναι αὐτῇ ὃ ἐὰν αἰτήσηται. Ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός μοι, φησίν, ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Καὶ δέδωκεν αὐτῇ.

---

3 – 8 ***II^{2}2107** Ioh. 13, 6–9 **11 – 14** ***II^{2}2108** Γενεσίων – βαπτιστοῦ] Matth. 14, 6–9 **15** Καὶ – αὐτῇ] cf. ibid. 14, 11

---

2 – 8 ***II^{2}2107** L^c cap. O 10, 8 (106v[26]26–30); Q^3 cap. O 7, 1; R cap. O 7, 6; *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 15** ***II^{2}2108** L^c cap. O 10, 9 (106v[30]30–33); Q^3 cap. O 7, 2; R cap. O 7, 7; *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2107** (a) R (b) Κατὰ Ἰωάννην L^c (c) *non liquet in* Q$^{3\,(lac.)}$ ***II^{2}2108** (a) Q^3 R κεφαλαίου ρμε′] *om.* R (b) Ματθαίου με′ L^c

---

3 – 4 Εἶπε – σὺ] *deest in* Q$^{3\,(lac.)}$ **4** Ἰησοῦς] κύριος L^c σὺ] *post* οἶδας *transpos.* L^c **5** αὐτῷ] *om.* Q^3*, sed in mg. supplev., ubi propter mg. resect. litterae* τῶ *tantum supersunt* **5 – 7** Οὐ – Πέτρος] *om.* Q^3*, sed in mg. sup. supplev., ubi autem propter mg. resect. non omnia supersunt* **5** πόδας μου] πόδας R **11** ηρώδου Q^3 θϋγάτρϊα L^c **11 – 12** ἡροδιάδος Q^3 **14** ϊωάννου Q^3 **15** αὐτῇ] *om.* L^c

*II^{2}2109 / L^{c} cap. O 10, 10

II^{1}1607 / K cap. O 4, 6

Σχόλιον·

Ἄμεινον ἦν τῷ Ἡρώδῃ τὸν ὑπ᾽ αὐτοῦ δοθέντα ὅρκον παραβῆναι ἢ τὸν προφήτην καὶ ἅγιον τοῦ θεοῦ καρατομῆσαι.

*II^{2}2110 / L^{c} cap. O 10, 11

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ εἰς τὸν α′ ψαλμόν·

Μὴ ἐναπομείνῃς τοῖς κακῶς βουλευθεῖσιν.

---

3 – 4 ***II^{2}2109** *Scholion in Matth. 14, 6–11* **7** ***II^{2}2110** BASILIUS CAESARIENSIS, *Homilia in Psalmum I*, 6 (PG 29, 228, 10–11); cf. *II^{2}2105 / L^{c} cap. O 10, 6

---

2 – 4 ***II^{2}2109** L^{c} cap. O 10, 10 (106v[33]33–35); Q^{3} cap. O 7, 3; R cap. O 8, 8; *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 7** ***II^{2}2110** L^{c} cap. O 10, 11 (106v[35]35–36); Q^{3} cap. O 7, 4; *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2110** Τοῦ ἁγίου] *om.* L^{c} ἐκ τοῦ] *om.* L^{c}

---

3 – 4 Ἄμεινον – καρατομῆσαι] *om.* Q^{3} *(signo quo solebant scribae ad textum in mg. referre apposito)*

II^1 / K cap. O 1

Τίτλος η′ Περὶ ὀρφανῶν καὶ χηρῶν.

$II^1$1546 / K cap. O 1, 1

*$II^2$2111 / PML^b cap. O 8, 1

Ἀπὸ τῆς Ἐξόδου·

Πᾶσαν χήραν καὶ ὀρφανὸν οὐ κακώσετε· ἐὰν δὲ κακίᾳ κακώσητε αὐτούς, καὶ κράξαντες καταβοήσωσι πρός με, ἀκοῇ εἰσακούσομαι τῆς φωνῆς αὐτῶν, καὶ ὀργισθήσομαι θυμῷ, καὶ ἀποκτενῶ ὑμᾶς μαχαίρᾳ, καὶ ἔσονται αἱ γυναῖκες ὑμῶν χῆραι, καὶ τὰ παιδία ὑμῶν ὀρφανά.

$II^1$1553 / K cap. O 1, 8

*$II^2$2112 / PML^b cap. O 8, 2

Ἀπὸ τῶν Παροιμιῶν·

Εἰς κτῆμα ὀρφανῶν μὴ εἰσέλθῃς·
ὁ γὰρ λυτρούμενος αὐτοὺς κύριος κραταιός,
καὶ κρινεῖ τὴν κρίσιν αὐτῶν μετὰ σοῦ.

---

4 – 8 ***$II^2$2111** Ex. 22, 22–24 **11 – 13** ***$II^2$2112** Prov. 23, 10^2–11^2 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 109)

---

1 **Titlos** P^{pin} (5vB32) M^{pin} L$^{b\ pin}$ Q$^{3\ txt}$ E^{txt}; *deest in* P$^{txt\ (lac.)}$ M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ Q$^{3\ pin\ (lac.)}$ L^c *(fenestra in* L$^{c\ txt}$*)*, E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **3 – 8** ***$II^2$2111** P cap. O 8, 1 (34rA1–6); Q^3 cap. O 8, 1; E cap. 163, 1; L^c cap. O 14, 1; R cap. O 11, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 13** ***$II^2$2112** P cap. O 8, 2 (34rA[7]8–14); Q^3 cap. O 8, 2; E cap. 163, 2; L^c cap. O 14, 2; R cap. O 11, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* P^{pin} M^{pin} L$^{b\ pin}$ Q$^{3\ txt}$ E^{txt} R^{pin} η′] ια′ R, ρξγ′ E^{txt}, ιδ′ L^c *secund. ser.* καὶ χηρῶν] *om.* M^{pin}

***$II^2$2111** (a) Q^3 E R Ἀπὸ τῆς] *om.* E Ἀπὸ] *om.* R (b) *s. a.* L^c (c) *desunt in* P$^{(lac.)}$ ***$II^2$2112** Ἀπὸ τῶν] *om.* E L^c R

---

4 – 6 Πᾶσαν – θυμῷ] *desunt in* P$^{(lac.)}$ **4** κακώσετε] κακώσηται Q^3 κακίᾳ] *om.* L^c κακώσητε] κακώσηται Q^3 **5** κεκράξάντες *(sic)* Q^3, κράξοντες L^c καταβοήσουσι R ἀκοὴ Q^3, ἀβοεὶ R ἀκούσομαι Q^3 E L^c **6** φωνῆς – καὶ^2] *ab* -νῆς *propt. mg. resect. desunt in* Q^3 **7** παιδία] τέκνα P Q^3 E L^c **12 – 13** κραταιός – κρινεῖ] κραταιὸς κρινεῖ L^c, κραταιὸς. κρίνει P Q^3, κραταιῶς *(-ῶς e corr.)* κρινεῖ E **13** αὐτῶν] αὐτοῦ Q^3

*II^{2}2113 / PML^{b} cap. O 8, 3

II^{1}1554 / K cap. O 1, 9

Τῶν αὐτῶν·

Ἀνθ’ ὧν ἠδίκουν νηπίους, φονευθήσονται.

*II^{2}2114 / PML^{b} cap. O 8, 4

II^{1}1556 / K cap. O 1, 11

Σιράχ·

Γίνου ὀρφανοῖς ὡς πατήρ,
καὶ ἀντὶ ἀνδρὸς τῇ μητρὶ αὐτῶν·
καὶ ἔσῃ ὡς υἱὸς ὑψίστου.

*II^{2}2115 / PML^{b} cap. O 8, 5

II^{1}1557 / K cap. O 1, 12

Τοῦ αὐτοῦ·

Οὐ μὴ ὑπερίδῃ κύριος ἀδικίαν ὀρφανοῦ
καὶ χήρας, ἐὰν ἐκχέῃ λαλιάν.

---

3 ***II^{2}2113** Prov. 1, 32^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 23–24) **6 – 8** ***II^{2}2114** Sir. 4, 10$^{1-3}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 54) **11 – 12** ***II^{2}2115** Sir. 32, 17$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 136)

---

2 – 3 ***II^{2}2113** P cap. O 8, 3 (34rA[14]15–17); Q^{3} cap. O 8, 3; E cap. 163, 3; L^{c} cap. O 14, 3; R cap. O 11, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 8** ***II^{2}2114** P cap. O 8, 4 (34rA[17]18–22); Q^{3} cap. O 8, 4; E cap. 163, 4; L^{c} cap. O 14, 4; R cap. O 11, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 12** ***II^{2}2115** P cap. O 8, 5 (34rA[22]23–26); Q^{3} cap. O 8, 5; L^{c} cap. O 14, 5; R cap. O 11, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}; *quod attinet ad* E, *vide* *II^{2}2113 / PML^{b} cap. O 8, 3 app. crit.

***II^{2}2113** (a) P Q^{3} R (b) Σιράχ E (c) *s. d.* L^{c} ***II^{2}2114** (a) P Q^{3} R (b) *s. a.* E L^{c} ***II^{2}2115** (a) P R (b) Σιράχ L^{c}

---

3 φονευθήσονται] -ήσονται *propt. mg. resect. non liquet in* Q^{3}, *add.* οὐ μὴ γὰρ ὑπερίδῃ ὁ θεὸς ἀδικίαν ὀρφανοῦ καὶ χήρας *(= Sir. 32, 17$^{1-2}$)* E *(cf.* *II^{2}2115 / PML^{b} cap. O 8, 5*)* **11** ἀδικίαν] ἱκετείαν II^{1} *et LXX* **12** λαλιαν P *(*λαμαν *p. c. man. rec.)*, *propt. mg. resect. non liquet in* Q^{3}

II^{1}1558 / K cap. O 1, 13

*II^{2}2116 / PML^{b} cap. O 8, 6

<***>

Οὐχὶ δάκρυα χήρας ἐπὶ σιαγόνας καταβαίνει,
καὶ ἡ κατάβασις αὐτῶν ἐπὶ τῷ καταγαγόντι αὐτά;

II^{1}1559 / K cap. O 1, 14

*II^{2}2117 / PML^{b} cap. O 8, 7

Ἐκ τῆς πρὸς Τιμόθεον α′·

Ἡ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἤλπικεν ἐπὶ τὸν θεόν, καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκεν.

II^{1}1560 / K cap. O 1, 15

*II^{2}2118 / PML^{b} cap. O 8, 8

Καὶ αὖθις·

Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, ἔχουσαι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν· ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. Βούλομαι οὖν νεωτέρας χήρας γαμεῖν, τεκνο-

---

3 – 4 ***II^{2}2116** Sir. 32, 18–19 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 136–137) **7 – 9** ***II^{2}2117** I Tim. 5, 5–6 **12 – 933, 2** ***II^{2}2118** I Tim. 5, 11–15

---

2 – 4 ***II^{2}2116** P cap. O 8, 6 (34rA26–32); Q^{3} cap. O 8, 6; L^{c} cap. O 14, 6; R cap. O 11, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 9** ***II^{2}2117** P cap. O 8, 7 (34rA[33]34–34rB5); Q^{3} cap. O 8, 7; L^{c} cap. O 14, 7; R cap. O 11, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 933, 2** ***II^{2}2118** P cap. O 8, 8 (34rB[6]7–34); Q^{3} cap. O 8, 8; L^{c} cap. O 14, 8; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2116** *s. d.* P Q^{3} L^{c} R ***II^{2}2117** (a) P Q^{3} α′] *propt. mg. resect. non liquet in* Q^{3} (b) Πρὸς Τιμόθεον L^{c} (c) Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς R ***II^{2}2118** (a) P L^{c} (b) *propt. mg. resect. non liquet in* Q^{3}

---

3 Οὐχὶ] ἐὰν R δάκρϊα L^{c}, δακροια P, δάκρυον R σιαγόνα Q^{3} L^{c}, σιαγωνα P καταβαίνη R **4** καὶ] *om.* R κατάβασις] καταβόησις *LXX* καταγοντι P Q$^{3\ ut\ videtur}$ **7** ἐπὶ] ειν P **8 – 9** ἡμέρας – τέθνηκεν] *ab* -ρας *propt. mg. resect. non liquet in* Q^{3} **8** ζῶσα] *om.* P$^{a.\,c.}$, ζωσα P$^{p.\,c.}$ **12** Νεωτέρας – παραιτοῦ] *usque ad (*παραιτο*)*ῦ *propt. mg. resect. non liquet in* Q^{3} καταστρινιάσωσιν P

γονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ.

*II^{2}2119 / PML^{b} cap. O 8, 9

Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους α′·

Γυνὴ δέδεται νόμῳ, ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. Μακαριωτέρα δέ ἐστιν, ἐὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην.

*II^{2}2120 / PML^{b} cap. O 8, 10

II^{1}1562 / K cap. O 1, 17

Ἐκ τῆς Ἰακώβου καθολικῆς·

Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ θεῷ καὶ πατρί, αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν.

5 – 8 ***II^{2}2119** I Cor. 7, 39–40 **11 – 12** ***II^{2}2120** Iac. 1, 27

4 – 8 ***II^{2}2119** P cap. O 8, 9 (34rB[mg]35–34vA9); Q^{3} cap. O 8, 9; L^{c} cap. O 14, 9; R cap. O 11, 8; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 12** ***II^{2}2120** P cap. O 8, 10 (34vA [9]10–15); Q^{3} cap. O 8, 10; L^{c} cap. O 14, 10; R cap. O 11, 9; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2119** (a) P Q^{3} R Ἐκ τῆς] *om.* P (b) Πρὸς Κορινθίους L^{c} ***II^{2}2120** (a) P Q^{3} R Ἐκ – Ἰακώβου] *usque ad* -ώβου *propt. mg. resect. non liquet in* Q^{3} ϊακώβου P καθολικῆς] ἐπιστολῆς R (b) Ἰακώβου ἐπιστολῆς L^{c}

1 τῶν ἀντικειμενων P **2** λοιδωρίας Q^{3}, λοιδωριαις P σατανα P **5** νόμῳ] *om.* P Q^{3} **6** ὁ ἀνήρ] *om.* L^{c}, *propt. mg. resect. non liquet in* Q^{3}, *sed scriba add.* αὐτῆς ᾧ θέλει] ὃ θέλει Q^{3}, ὁ θέλη P **7** μακαριοτέρα P **11 – 12** ἀμίαντος – ὀρφανοὺς] *propt. mg. resect. non liquet in* Q^{3} **11** καὶ^{2}] *om.* P L^{c} αὕτη ἐστιν R, αυτη ἐστιν P **12** ἐπϊσκέψασθαι L^{c}, επισκεψασθαι P

II^{1}1565 / K cap. O 1, 20

*II^{2}2121 / PML^{b} cap. O 8, 11

Φίλωνος, ἐκ τῶν ἐν Ἐξόδῳ ζητημάτων·

Ἐξαιρέτου προνοίας μεταδίδωσι χήραις καὶ ὀρφανοῖς ὁ νόμος, ἐπειδὴ τοὺς ἀναγκαίους βοηθοὺς καὶ κηδεμόνας ἀφήρηνται, χῆραι μὲν ἀνδρός, ὀρφανοὶ δὲ γονέων.

---

3 – 5 ***II^{2}2121** PHILO IUDAEUS, *Quaestiones in Exodum*, II. 3a (ed. Petit, p. 240)

---

2 – 5 ***II^{2}2121** P cap. O 8, 11 (34vA[16]17–26); Q^{3} cap. O 8, 11; L^{c} cap. O 14, 11; R cap. O 11, 10; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2121** ἐν Ἐξόδῳ] ἐξοδ L^{c}

---

3 δίδωσι *(*μετ<ὰ> *in mg. add. ut videtur)* Q^{3} χήρας L^{c} **4** κηδαίμονας Q^{3} **5** ἀνδρός] ἄνδρας II^{1} γονέων] γονεῖς II^{1}

Τίτλος ιβʹ Περὶ οἴνου καὶ χρήσεως αὐτοῦ.

II¹ / K cap. O 9

*II²2122 / R cap. O 12, 1

II¹1656 / K cap. O 9, 2

Δαυῒδ ἐν ψαλμῷ ργʹ·

Καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου.

*II²2123 / R cap. O 12, 2

II¹1658 / K cap. O 9, 4

Τῶν Παροιμιῶν·

Οἱ δυνάσται θυμώδεις εἰσίν·
οἶνον μὴ πινέτωσαν,
ἵνα μὴ πιόντες ἐπιλάθωνται τῆς σοφίας,
καὶ ὀρθὰ κρίνειν οὐ μὴ δύνωνται τοὺς ἀσθενεῖς.
Δίδοτε μέθην τοῖς ἐν λύπαις,
καὶ οἶνον τοῖς ἐν ὀδύναις,
ἵνα πιόντες ἐπιλάθωνται τῆς πενίας,
καὶ τῶν πόνων μὴ μνησθῶσιν ἔτι.

---

4 ***II²2122** Ps. 103, 15¹ **7 – 14** ***II²2123** Prov. 31, 4³–7² (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 121–122)

---

1 Titlos R (220v16) PM^pin L^b pin Q^3 txt E^txt; *deest in* T^(lac.) H^III A^III M^txt (lac.) L^b txt Q^3 pin (lac.) E^pin (lac.) L^c *(fenestra in* L^c txt*)* **3 – 4** ***II²2122** R cap. O 12, 1 (220v[16]17); P cap. O 9, 1; Q³ cap. O 9, 1; L^c cap. O 7, 2; *deest in* T^(lac.) H^III M^(lac.) L^b E **6 – 14** ***II²2123** R cap. O 12, 2 (220v[17]17–21); P cap. O 9, 2; Q³ cap. O 9, 2; L^c cap. O 7, 3; *deest in* T^(lac.) H^III M^(lac.) L^b E

---

1 Τίτλος] *om.* R^pin PM^pin L^b pin Q^3 txt E^txt ιβʹ] θʹ PM^pin L^b pin Q^3 pin, ρξδʹ E^txt, ζʹ L^c *secund. ser.*

***II²2122** (a) P Q³ (b) Ψαλμὸς ργʹ R (c) *s. a.* L^c ***II²2123** Τῶν] *om.* R P L^c

---

4 Καὶ οἶνος] νος *(rubricatoris vitio)* L^c Καὶ] *om.* P Q³ **8 – 14** πινέτωσαν – ἔτι] *propt. mg. resect. desunt in* Q³ **10** δύνανται L^c

*II^{2}2124 / R cap. O 12, 3

Τῶν αὐτῶν·

Ὃς ἐστὶν ἡδὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς,
ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ὀχυρώμασι καταλείψει ἀτιμίαν.

II^{1}1661 / K cap. O 9, 7

*II^{2}2125 / R cap. O 12, 4

Σιράχ·

Ἐν οἴνῳ μὴ ἀνδρίζου·
πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσεν ὁ οἶνος.

II^{1}1663 / K cap. O 9, 9

*II^{2}2126 / R cap. O 12, 5

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἀγαλλίαμα καρδίας καὶ εὐφροσύνη ζωῆς
οἶνος πινόμενος ἐν καιρῷ αὐτάρκης.

---

3 – 4 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 30.5./5. (ed. Ihm, p. 626–627)

---

3 – 4 ***II^{2}2124** Prov. 12, 11a$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 62) **7 – 8** ***II^{2}2125** Sir. 34, 25$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 140) **11 – 12** ***II^{2}2126** Sir. 34, 28$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 140)

---

2 – 4 ***II^{2}2124** R cap. O 12, 3 (220v[21]21–22); P cap. O 9, 3; E cap. 164, 1; L^c cap. O 7, 4; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^b Q$^{3\,(lac.)}$ **6 – 8** ***II^{2}2125** R cap. O 12, 4 (220v[22]22–23); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} PM$^{(lac.)}$ L^b Q$^{3\,(lac.)}$ E; *quod attinet ad* L^c, *vide* II^{1}1661 / K cap. O 9, 7 **10 – 12** ***II^{2}2126** R cap. O 12, 5 (220v[23]23–24); P cap. O 9, 5; E cap. 164, 2; L^c cap. O 7, 6; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^b Q$^{3\,(lac.)}$

***II^{2}2124** (a) R (b) Παροιμιῶν E (c) *s. a.* P L^c ***II^{2}2126** (a) R (b) Σιράχ E (c) *s. d.* P L^c

---

3 ὅς εστιν P E, ὥς ἐστϊν *(rubricatoris vitio)* L^c οινω P$^{a.\,c.}$ **4** καταλήψει P **11** Ἀγαλλίαμα] *add.* δὲ L^c εὐφροσύνης L^c ζωῆς] ψυχῆς P E L^c **12** ἐν καιρῷ] *om.* E

*II^{2}2127 / R cap. O 12, 6

II^{1}1664 / K cap. O 9, 10

<***>

Πικρία ψυχῆς, οἶνος πινόμενος πολὺς
ἐρεθισμῷ καὶ ἀντιπτώματι.
Πληθυνεῖ μέθη θυμὸν ἄφρονος εἰς πρόσκομμα,
ἐλαττῶν ἰσχὺν καὶ προσποιῶν τραύματα.

*II^{2}2128 / R cap. O 12, 7

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἐν συμποσίῳ οἴνου μὴ ἔλεγχε τὸν πλησίον,
καὶ μὴ ἐξουδενώσῃς αὐτὸν ἐν εὐφροσύνῃ αὐτοῦ·
λόγον ὀνειδισμοῦ μὴ εἴπῃς αὐτῷ,
καὶ μὴ αὐτὸν θλίψῃς ἐν ἀπαιτήσει·
καὶ ἐπὶ τούτοις εὐλόγησον τὸν ποιήσαντά σε
καὶ μεθύσκοντά σε ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ.

<*II^{2}suppl. 21 / PML^b cap. O 9, 4>

II^{1}1665 / K cap. O 9, 11

---

3 Πικρία – πολὺς] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 27.-./16d. (ed. Ihm, p. 598) **9 – 10** Ἐν – αὐτοῦ] exstat ibid., 30.6./6. (p. 627) **15** ***II^{2}suppl. 21** cf. *Sacra.* Liber II. *Supplementum* (Band VIII/8)

---

3 – 6 ***II^{2}2127** Sir. 34, 29^1–30^2 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 141) **9 – 12** ***II^{2}2128** Ἐν – ἀπαιτήσει] Sir. 34, 31$^{1-4}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 141) **13 – 14** καὶ – αὐτοῦ] Ibid. 35, 13$^{1-2}$ (Wahl, p. 142–143)

---

2 – 6 ***II^{2}2127** R cap. O 12, 6 (220v24–27); P cap. O 12, 6; E cap. 164, 3; L^c cap. O 7, 7; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^b Q$^{3\,(lac.)}$ **8 – 14** ***II^{2}2128** R cap. O 12, 7 (220v[27]27–31); P cap. O 9, 7; L^c cap. O 7, 8; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^b Q$^{3\,(lac.)}$ E

***II^{2}2127** (a) *s. a.* L^c (b) *s. d.* R P E

---

3 Πικρία] *add.* δὲ E **4 – 6** ἐρεθισμῷ – τραύματα] *om.* E **4** ἐρεθισμῷ] ἐθισμῶ L^c ἀντιπτώματι] *add.* ἐν μέθῃ R **5** πληθύνει L^c **10** εξουδενωσεις P ἐν εὐφροσύνῃ] ἐπευφροσύνῃ P, ἐν ἀφροσύνῃ R **11** μὴ – αὐτῷ] παρ᾽ ἑαυτῷ μὴ ποιήσῃς R **12** θλιψεις P ἀπατήσει L^c **14** καὶ – σε] *om.* P

II^{1}1667 / K cap. O 9, 13

*II^{2}2129 / R cap. O 12, 8

Ἐκ τῆς πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς·

Μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία.

II^{1}1668 / K cap. O 9, 14

*II^{2}2130 / R cap. O 12, 9

Πρὸς Τιμόθεον α′·

Οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ, διὰ τὸν στόμαχόν σου καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας.

*II^{2}2131 / R cap. O 12, 10

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ περὶ νηστείας λόγου β′·

Οὐκ ἦν ἐν παραδείσῳ οἶνος, οὔπω ζωοθυσίαι, οὔπω κρεωφαγίαι. Μετὰ τὸν κατακλυσμὸν οἶνος, μετὰ τὸν κατακλυσμὸν *Φάγεσθε πάντα ὡς λάχανα χόρτου.* Ὅτε ἀπεγνώσθη ἡ τελείωσις, τότε συνεχωρήθη ἡ ἀπόλαυσις.

---

3 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 54.2./61.2. (ed. Ihm, p. 860) **11** οἶνος] cf. Gen. 9, 20 **11 – 12** Ibid. 9, 3 – 4

---

3 ***II^{2}2129** Eph. 5, 18 **6 – 7** ***II^{2}2130** I Tim. 5, 23 **10 – 13** ***II^{2}2131** BASILIUS CAESARIENSIS, *De ieiunio homilia I*, 5 (PG 31, 169, 17–21)

---

2 – 3 ***II^{2}2129** R cap. O 12, 8 (220v[31]31); P cap. O 9, 8; L^{c} cap. O 7, 9; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b} Q$^{3\,(lac.)}$ E **5 – 7** ***II^{2}2130** R cap. O 12, 9 (220v[31]32); P cap. O 9, 9; L^{c} cap. O 7, 10; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b} Q$^{3\,(lac.)}$ E **9 – 13** ***II^{2}2131** R cap. O 12, 10 (220v[33]33–36); P cap. O 9, 10; L^{c} cap. O 7, 11; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b} Q$^{3\,(lac.)}$ E

***II^{2}2129** (a) P (b) Πρὸς Ἐφεσίους R L^{c} ***II^{2}2130** α′] *om.* L^{c} ***II^{2}2131** Τοῦ ἁγίου] *om.* L^{c} βασιλειου P λόγου β′] *om.* R β′] *sic* P L^{c}

---

3 μεθυσκεσθαι P ᾧ ἐστΐν L^{c} **6 – 7** ἀσθενείας] ἀρρωστίας R **10** ἦν] ἢ R$^{a.\,c.}$ κρεοφαγιαι P **11** κατακλυσμὸν^{1}] κλυσμὸν L^{c} οἶνος] *praem.* ὁ L^{c} φάγεσθαι P

*II^{2}2132 / R cap. O 12, 11 II^{1}1669 / K cap. O 9, 15

Τοῦ αὐτοῦ, περὶ μέθης·

…οἶνος τὸ παρὰ θεοῦ δῶρον εἰς παραμυθίαν τῆς ἀσθενείας δεδομένον τοῖς σωφρονοῦσιν…

*II^{2}2133 / R cap. O 12, 12 II^{1}1670 / K cap. O 9, 16

Τοῦ αὐτοῦ·

Μέτρον ἄριστον τῆς τοῦ οἴνου χρήσεως ἡ χρεία τοῦ σώματος.

*II^{2}2134 / R cap. O 12, 13 II^{1}1672 / K cap. O 9, 18

Εὐαγρίου·

Ῥώννυσι μὲν οἶνος σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν λόγος θεοῦ.

*II^{2}2135 / R cap. O 12, 14 II^{1}suppl. 364 / V cap. O 7, 14

Ἰωσήππου, ἐκ τῆς Ἰουδαϊκῆς ἱστορίας·

Οἴνου μεταληφθέντος, λύπαι οἰχήσονται, φυγαδευθεῖσαι καθάπερ ὑπὸ λαίλαπος γνόφος.

---

7 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 30.8./8. (ed. Ihm, p. 627–628) **10** exstat ibid., 30.11./12. (p. 629)

---

3 – 4 ***II^{2}2132** Basilius Caesariensis, *In ebriosos*, 1 (PG 31, 448, 5–6) **7** ***II^{2}2133** Basilius Caesariensis, *De ieiunio homilia I*, 10 (PG 31, 184, 7–8) **10** ***II^{2}2134** Euagrius Ponticus, *Capita paraenetica* (ed. Elter, p. LII.17) **13 – 14** ***II^{2}2135** Flavius Iosephus, *Antiquitates Iudaicae*, locus non repertus

---

2 – 4 ***II^{2}2132** R cap. O 12, 11 (220v[36]36–37); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b} Q$^{3\,(lac.)}$ E; *quod attinet ad* P L^{c}, *vide* II^{1}1669 / K cap. O 9, 15 **6 – 7** ***II^{2}2133** R cap. O 12, 12 (220v[37]38); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ Q$^{3\,(lac.)}$ L^{b}; *quod attinet ad* P E L^{c}, *vide* II^{1}1670 / K cap. O 9, 16 **9 – 10** ***II^{2}2134** R cap. O 12, 13 (220v[38]39); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b} Q$^{3\,(lac.)}$ E; *quod attinet ad* P L^{c}, *vide* II^{1}1672 / K cap. O 9, 18 **12 – 14** ***II^{2}2135** R cap. O 12, 14 (220v[39]40–41); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ Q$^{3\,(lac.)}$ L^{b}; *quod attinet ad* P E L^{c}, *vide* II^{1}suppl. 364 / V cap. O 7, 14

II^{1} / K cap. O 6

Τίτλος ι′ Περὶ οἰήσεως καὶ φυσιώσεως.

*II^{2}2136 / PML^{b} cap. O 10, 1

Ἀπὸ τῶν Παροιμιῶν·

Μὴ ἴσθι φρόνιμος παρὰ σεαυτῷ.

*II^{2}2137 / PML^{b} cap. O 10, 2

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Μὴ γίνου δίκαιος πολύ,
μὴ δὲ σοφίζου περισσά, μήποτε ἐκπλαγῇς.

*II^{2}2138 / PML^{b} cap. O 10, 3

Ἀμβακοὺμ προφήτου·

Ὁ κατοιόμενος καὶ καταφρονητὴς ἀνὴρ ἀλαζὼν οὐδὲν οὐ μὴ περάνῃ.

---

4 ***II^{2}2136** Prov. 3, 7^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 27) **7 – 8** ***II^{2}2137** Eccle. 7, 16$^{1-2}$ (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 161) **11 – 12** ***II^{2}2138** Hab. 2, 5 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 235)

---

1 **Titlos** P (35vA15–16) M^{pin} L$^{b\,pin}$ E^{txt} L$^{c\,txt}$ R; *deest in* M$^{txt\,(lac.)}$ L$^{b\,txt}$ E$^{pin\,(lac.)}$ L$^{c\,pin}$ T$^{(lac.)}$ H^{III} **3 – 4** ***II^{2}2136** P cap. O 10, 1 (35vA[16]17–18); E cap. 165, 1; L^{c} cap. O 3, 1; R cap. O 13, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***II^{2}2137** P cap. O 10, 2 (35vA [19]20–23); E cap. 165, 2; L^{c} cap. O 3, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **10 – 12** ***II^{2}2138** P cap. O 10, 3 (35vA[24]25–28); L^{c} cap. O 3, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} L$^{b\,pin}$ E^{txt} L$^{c\,txt}$ R^{pin} ι′] ιγ′ R, ρξε′ E^{txt}, *om.* L$^{c\,txt}$ *(*γ′ *secund. ser.)* οἰήσεως] οιησεως P^{pin} *(e* ποιήσεως *ut videtur)*, ποιήσεως P^{txt} καὶ φυσιώσεως] *om.* M^{pin}

***II^{2}2136** Ἀπὸ τῶν] *om.* E L^{c} R ***II^{2}2137** Τοῦ] *om.* E ***II^{2}2138** Ἀμβακοὺμ] *scripsi*, αμβακουμ P, ἀββακούμ L^{c} προφήτου] *om.* L^{c}

---

8 ἐκπλαγῇς] ἐκτραπῇς E **11 – 12** οὐδὲν – περάνῃ] οὐθεν περανιεῖ P

*II^{2}2139 / PML^{b} cap. O 10, 4

Ἐκ τῆς ᾠδῆς Ἄννης·

Μὴ καυχᾶσθε καὶ μὴ λαλεῖτε ὑψηλὰ εἰς ὑπεροχήν,
μὴ δὲ ἐξελθέτω μεγαλορημοσύνη.

*II^{2}2140 / PML^{b} cap. O 10, 5

Ἡσαΐου προφήτου·

Οὐαὶ οἱ συνετοὶ ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐνώπιον ἑαυτῶν ἐπιστήμονες.

*II^{2}2141 / PML^{b} cap. O 10, 6

Πρὸς Ῥωμαίους·

Λέγω διὰ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισε μέτρον πίστεως.

---

3 – 4 ***II^{2}2139** Od. 3, 3$^{1-2}$ (= I Reg. 2, 3$^{1-2}$) (Wahl, *1 Samuel-Text*, p. 43–44) **7** ***II^{2}2140** Is. 5, 21 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 307) **10 – 12** ***II^{2}2141** Rom. 12, 3

---

2 – 4 ***II^{2}2139** P cap. O 10, 4 (35vA[29]30–33); L^{c} cap. O 3, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **6 – 7** ***II^{2}2140** P cap. O 10, 5 (35vA[34]35–35vB2); E cap. 165, 3; L^{c} cap. O 3, 5; R cap. O 13, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 12** ***II^{2}2141** P cap. O 10, 6 (35vB[2]3–11); L^{c} cap. O 3, 6; R cap. O 13, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2139** Ἐκ] *om.* L^{c} ἄννης P ***II^{2}2140** ἡσαΐου P, ἰσαΐου *(rubricatoris vitio)* L^{c} προφήτου] *om.* L^{c} E R

---

3 καυχᾶσθαι P λαλητε P **4** μεγαλορημοσύνη] *om.* P **7** Οὐαὶ] ναὶ *(rubricatoris vitio)* L^{c} ἑαυτοῖς] αυτοῖς P ἑαυτῶν] αὐτῶν P E L^{c} **10** τοῦ θεοῦ] *om.* P L^{c} **11** ὑμῖν] ἡμῖν R μὴ] *om.* L^{c} **11 – 12** ἀλλὰ – σωφρονεῖν] *om.* P

II^{1}1614 / K cap. O 6, 3

*II^{2}2142 / PML^{b} cap. O 10, 7

Πρὸς Κορινθίους α′·

Εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γινέσθω, ἵνα γένηται σοφός. Ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου, μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν. Γέγραπται γάρ· Ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν, καὶ πάλιν· *Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων ὅτι εἰσὶν μάταιοι.*

II^{1}1615 / K cap. O 6, 4

*II^{2}2143 / PML^{b} cap. O 10, 8

<***>

Ταῦτα μετεσχημάτισα εἰς ἑαυτὸν καὶ Ἀπολλῶ, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ἃ γέγραπται φρονεῖν, ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. Τίς γάρ σε διακρίνει; Τί δὲ ἔχεις, ὃ οὐκ ἔλαβες; Εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών;

---

3 – 5 Εἴ – ἐστίν] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 17.2./2. (ed. Ihm, p. 396) **5 – 6** Ὁ – αὐτῶν] cf. Iob 5, 13^{1} **6 – 7** Ps. 93, 11

---

3 – 7 ***II^{2}2142** I Cor. 3, 18–20 **10 – 13** ***II^{2}2143** I Cor. 4, 6–7

---

2 – 7 ***II^{2}2142** P cap. O 10, 7 (35vB[11]12–27); E cap. 165, 4; L^{c} cap. O 3, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **9 – 13** ***II^{2}2143** P cap. O 10, 8 (35vB28–36rA4); L^{c} cap. O 3, 8; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2142** (a) P L^{c} (b) Ἀποστόλου E ***II^{2}2143** *s. a.* P L^{c}

---

3 εἰ τις P, ἥτις *(rubricatoris vitio)* L^{c} **3 – 4** γενέσθω L^{c} **4 – 7** Ἡ – μάταιοι] *om.* E
10 μετασχηματεισας P ἐμαυτὸν L^{c} ἀπολλώ L^{c}, απολλῶ P *(Ἀπολλῶν NT)*
11 – 12 φυσιουσθαι P **13** Εἰ – ἔλαβες] *om.* P$^{a. c.}$ καὶ] *om.* P

*II^{2}2144 / PML^{b} cap. O 10, 9

II^{1}1616 / K cap. O 6, 5

Ἐκ τῆς αὐτῆς·

Εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τί, οὔπω ἔγνω καθὼς δεῖ γνῶναι.

*II^{2}2145 / PML^{b} cap. O 10, 10

II^{1}1617 / K cap. O 6, 6

Πρὸς Γαλάτας·

Εἴ τις δοκεῖ εἶναί τι, μηδὲν ὤν, φρεναπατᾷ ἑαυτόν.

*II^{2}2146 / PML^{b} cap. O 10, 11

II^{1}1622 / K cap. O 6, 11

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου, ἐκ τοῦ μεγάλου ἀπολογητικοῦ·

Τὸ οἴεσθαι τοῦ εἶναι πλεῖστον ἀφαιρεῖ, καὶ μέγα τοῖς ἀνθρώποις ἡ κενοδοξία πρὸς ἀρετὴν ἐμπόδιον.

---

3 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 49.3./56.3. (ed. Ihm, p. 810)

---

3 ***II^{2}2144** I Cor. 8, 2 **6** ***II^{2}2145** Gal. 6, 3 **10 – 11** ***II^{2}2146** GREGORIUS NAZIANZENUS, *Apologetica (Orat. 2)*, 51, 3–4 (ed. Bernardi, p. 158)

---

2 – 3 ***II^{2}2144** P cap. O 10, 9 (36rA[5]6–9); L^{c} cap. O 3, 9; R cap. O 13, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 6** ***II^{2}2145** P cap. O 10, 10 (36rA[9]10–12); E cap. 165, 5; L^{c} cap. O 3, 10; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **8 – 11** ***II^{2}2146** P cap. O 10, 11 (36rA[13–14]15–19); E cap. 165, 6; L^{c} cap. O 3, 11; R cap. O 13, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2144** (a) P (b) Ἐκ τῆς πρὸς Ῥωμαίους R (c) *s. a.* L^{c} ***II^{2}2145** (a) P L^{c} (b) *s. a.* E ***II^{2}2146** (a) P R Τοῦ – Γρηγορίου] *om.* R (b) Τοῦ Θεολόγου L^{c} (c) Θεολόγου E

---

3 εἰ τις P, τϊς *(rubricatoris vitio)* L^{c} εγνωκεναι τι P **6** ει τις P, τϊς *(rubricatoris vitio)* L^{c} φρενεπατᾶ L^{c} **10** πλεῖστον] *praem.* τὸ E L^{c} ἀφαιρεῖται E καὶ] *add.* γὰρ R τοῖς] τοῖ L^{c} **11** κενὴ δόξα E

II^{1}1623 / K cap. O 6, 12

*II^{2}2147 / PML^{b} cap. O 10, 12

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ πρὸς τοὺς λέγοντας αὐτὸν ἐπιθυμεῖν τῆς καθέδρας Κωνσταντινουπόλεως·

Ῥᾶστον ἑαυτὸν ἀπατᾶν καὶ οἴεσθαι *εἶναί τι, οὐδὲν ὄντα*, ὑπὸ τῆς κενῆς δόξης φυσώμενον.

*II^{2}2148 / PML^{b} cap. O 10, 13

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Τὸ δοκεῖν, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς, ὥσπερ οὐδὲ ὄναρ ἀλλότριον.

*II^{2}2149 / PML^{b} cap. O 10, 14

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ περὶ εὐταξίας·

Ἡμεῖς ἐὰν μικροῦ δοξαρίου τύχωμεν, ἢ οὐδὲ τούτου πολλάκις, ἀλλ’ ὡς ἔτυχεν, ἢ δύο ἢ τρία ῥήματα τῆς Γραφῆς ἐκμελετήσωμεν,

---

4 – 5 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 34.12./11. (ed. Ihm, p. 668) **4** Gal. 6, 3

---

4 – 5 ***II^{2}2147** Gregorius Nazianzenus, *De seipso et ad eos qui ipsum cathedram Constantinopolitanam affectare dicebant (Orat. 36)*, 1, 14–15 (ed. Moreschini, p. 240–242) **8** ***II^{2}2148** Gregorius Nazianzenus, *De seipso et ad eos qui ipsum cathedram Constantinopolitanam affectare dicebant (Orat. 36)*, 7, 4–5 (ed. Moreschini, p. 258) **11 – 945, 2** ***II^{2}2149** Gregorius Nazianzenus, *De moderatione in disputando (Orat. 32)*, 17, 12–15 (ed. Moreschini, p. 122)

---

2 – 5 ***II^{2}2147** P cap. O 10, 12 (36rA[20–21]22–26); E cap. 165, 7; L^{c} cap. O 3, 12; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **7 – 8** ***II^{2}2148** P cap. O 10, 13 (36rA[27]28–30); L^{c} cap. O 3, 13; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **10 – 945, 2** ***II^{2}2149** P cap. O 10, 14 (36rA[31]32–36rB7); L^{c} cap. O 3, 14; R cap. O 13, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2147** (a) P L^{c} Τοῦ – τοῦ] *om.* L^{c} καθέδρας] *add.* τῆς L^{c} (b) *s. a.* E ***II^{2}2148** (a) P (b) Περὶ εὐταξίας L^{c} *(cf. lemma loci sequentis)* ***II^{2}2149** (a) P R Τοῦ αὐτοῦ] *om.* P ἐκ τοῦ] *om.* R (b) *s. a.* L^{c} *(cf. lemma loci praecedentis)*

---

4 ἀπατᾶν] ἀπανταν P εἶναι τί P **11** Ἡμεῖς] μεῖς *(rubricatoris vitio)* L^{c} τούτου] τοῦτο *(*του- P*)* P L^{c} παλλακεις P

καὶ ταῦτα περικεκομμένως καὶ ἀνοήτως, τοῦτο ἡμῖν ἡ αὐθωρινὴ σοφία.

*II²2150 / PMLᵇ cap. O 10, 15

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Σοφία καὶ τὸ γινώσκειν ἑαυτόν, ἀλλὰ μὴ ὑπεραίρεσθαι, μὴ δὲ ταὐτὸν ταῖς φωναῖς πάσχειν, αἳ παντελῶς ἐκλείπουσιν, ἐὰν ὑπερφωνῶνται δι᾽ ἀμετρίαν. Κρεῖσσον γὰρ ὄντα σοφὸν ὑφίεσθαι δι᾽ ἐπιείκειαν, ἢ ἀμαθῶς ἔχοντα διὰ θράσος ὑπερεκτείνεσθαι.

*II²2151 / PMLᵇ cap. O 10, 16

Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὴν νέαν Κυριακήν·

Μὴ φρόνει μέγα, ἵνα μὴ μεῖζον κατενεχθῇς. Μὴ φρόνει τῶν πολλῶν εἶναι κρείττων, λυποῦ δέ, τῶν ἀγαθῶν ἡττώμενος.

---

5 – 8 ***II²2150** Gregorius Nazianzenus, *De moderatione in disputando (Orat. 32)*, 21, 23–27 (ed. Moreschini, p. 130) **11 – 12** ***II²2151** Gregorius Nazianzenus, *In novam Dominicam (Orat. 44)*, 8 (PG 36, 616, 23–26)

---

4 – 8 ***II²2150** P cap. O 10, 15 (37rB[7]8–21); E cap. 165, 8–9; L^c cap. O 3, 15; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III} R **10 – 12** ***II²2151** P cap. O 10, 16 (36rB[22–23]24–31); E cap. 165, 10; L^c cap. O 3, 16; R cap. O 13, 7; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III}

***II²2150** (a) P (b) *s. a.* E L^c ***II²2151** (a) P L^c R Τοῦ αὐτοῦ] *om.* L^c εἰς] ὡς *(rubricatoris vitio)* L^c (b) *s. a.* E

---

1 αὐθωρινὴ] *sic* R, αυθορινη P, αὐθημερϊνὴ L^c *(= ed.)* **5 – 7** μὴ² – ἀμετρίαν] *om.* E **6** αἳ] *s. l.* L^c εκλειπωσιν P **7** δι᾽ ἀμετρίαν] διαμετρίαν P γὰρ] *om.* E **8** θράσους P L^c **11** Μὴ¹ – κατενεχθῇς] *om.* E μεῖζον] *scripsi (ed.)*, μειζων P, πλέον R **12** κρείσσων R λυποῦ δέ] ἀλλὰ λυποῦ E, αλλααυνοῦ P ἡσσώμενος R

II^{1}1618 / K cap. O 6, 7

*II^{2}2152 / PML^{b} cap. O 10, 17

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῶν Ἐπῶν·

Μή σοι τὸ εἶναι τῷ δοκεῖν ὑπορρέοι.

*II^{2}2153 / PML^{b} cap. O 10, 18

Ἐκ τῶν αὐτῶν·

Ὕβρις, μικρῶν κρατοῦντα φυσᾶσθαι μέγα.

*II^{2}2154 / PML^{b} cap. O 10, 19

Κυρίλλου Ἀλεξανδρ<ε>ίας·

Οἴησις, προκοπῆς ἐκκοπή. Οἴησις γὰρ προκαταλαβοῦσα τὸν νοῦν καὶ ἐν ἕξει γενομένη, δυσμετάθετον κακὸν γίνεται.

---

6 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 34.13./12. (ed. Ihm, p. 668) et Apostol. Byzant., *Proverbia collecta*, XVII. 47c (ed. Leutsch, *CParG*, II p. 697, 23) **9** Οἴησις^{1} – ἐκκοπή] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 34.25./20. (ed Ihm, p. 672)

---

3 ***II^{2}2152** Gregorius Nazianzenus, *Carmina*, I,2,30 *(Versus iambici acrostichi)*, 12 (PG 37, 909, 11) **6** ***II^{2}2153** Gregorius Nazianzenus, *Carmina*, locus non repertus **9** ***II^{2}2154** Οἴησις – ἐκκοπή] Cyrillus Alexandrinus, *Contra Iulianum imperatorem*, XI, locus non repertus (fr. 2, 3, ed. Kinzig/Brüggemann, p. 761) **9 – 10** Οἴησις – γίνεται] Cyrillus Alexandrinus (?), locus non repertus

---

2 – 3 ***II^{2}2152** P cap. O 10, 17 (36rB[31]32–33); L^{c} cap. O 3, 17; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **5 – 6** ***II^{2}2153** P cap. O 10, 18 (36rB[34]35–36); L^{c} cap. O 3, 18; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **8 – 10** ***II^{2}2154** P cap. O 10, 19 (36vA[1]2–8); E cap. 165, 11; L^{c} cap. O 3, 19; R cap. O 13, 8; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2152** (a) P (b) πῶν *(pro* Ἐπῶν *rubricatoris vitio)* L^{c} ***II^{2}2153** (a) P (b) *s. a.* L^{c} ***II^{2}2154** (a) P R Ἀλεξανδρείας] *scripsi*, αλεξανδριας P, ἀλεξανδρ L^{c}, *om.* R (b) *s. a.* E

---

3 τῷ] το P ὑπορρέοι] *sic* L^{c} *(= ed.)*, ὑπερρεοι P, *forsan* ὑπεκρέοι *legendum (cf.* II^{1}1618 / K cap. O 6, 7*)* **6** Ὕβρις] βρῐς *(rubricatoris vitio)* μικρὸν P **9 – 10** Οἴησις^{2} – γίνεται] *om.* E

Τίτλος ια′ Περὶ ὀλιγοβίων καὶ μακροβίων.

II^1 / K cap. O 11

*$\mathrm{II}^2$2155 / PML^b cap. O 11, 1

$\mathrm{II}^1$1692 / K cap. O 11, 1

Ἰώβ·

Εὐλογημένος γεννητὸς γυναικὸς ὀλιγόβιος.

*$\mathrm{II}^2$2156 / PML^b cap. O 11, 2

Ἡσαΐου προφήτου·

Ὁ δὲ ἀποθνήσκων ἁμαρτωλὸς ἑκατὸν ἐτῶν, καὶ ἐπικατάρατος ἔσται.

*$\mathrm{II}^2$2157 / PML^b cap. O 11, 3

$\mathrm{II}^1$1693 / K cap. O 11, 2

Σοφίας Σολομῶντος·

Γῆρας τίμιον οὐ τὸ πολυχρόνιον,
οὐδὲ ἀριθμῷ ἐτῶν μεμέτρηται,
πολιὰ δὲ ἔστι φρόνησις ἀνθρώποu,
καὶ ἡλικία γήρους βίος ἀκηλίδωτος.

---

4 *$\mathrm{II}^2$2155 Iob 11, 2^3 **7 – 8 *$\mathrm{II}^2$2156** Is. 65, 20 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 474) **11 – 948, 4 *$\mathrm{II}^2$2157** Γῆρας – αὐτοῦ] Sap. 4, 8^1–11^1

---

1 Titlos P (36vA19–20) M^{pin} $L^{b\ pin}$ R; *deest in* $M^{txt\ (lac.)}$ $L^{b\ txt}$ L^c *(fenestra in* L^c*)* $T^{(lac.)}$ H^{III} **3 – 4 *$\mathrm{II}^2$2155** P cap. O 11, 1 (36vA[20]21–23); L^c cap. O 5, 1; R cap. O 14, 1; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8 *$\mathrm{II}^2$2156** P cap. O 11, 2 (36vA[24]25–28); L^c cap. O 5, 2; R cap. O 14, 2; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 948, 7 *$\mathrm{II}^2$2157** P cap. O 11, 3 (36vA[29]30–36vB18); L^c cap. O 5, 3; R cap. O 14, 3; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} $L^{b\ pin}$ R^{pin} ια′] ιδ′ R, ε′ *exspectav. in* L^c καὶ μακροβίων] *om.* M^{pin}

***$\mathrm{II}^2$2155** ϊώβ P ***$\mathrm{II}^2$2156** ησαϊου P, ἰσαΐου *(rubricatoris vitio)* L^c προφήτου] *om.* L^c R ***$\mathrm{II}^2$2157** σοφια P

---

7 καὶ] *om.* R L^c **11** πολυχρονίον P **12** μεμέτριται P, μετρεῖται R **13** πολιὰ] πολλὰ L^c δέ ἐστϊ L^c, δε εστιν P ἀνθρώποις R **14** ἡλίκια P γήρως L^c

Εὐάρεστος θεῷ γενόμενος ἠγαπήθη,
καὶ ζῶν μεταξὺ ἁμαρτωλῶν μετετέθη.
Ἡρπάγη, μὴ ἡ κακία ἀλλάξῃ σύνεσιν αὐτοῦ,
ἢ δόλος ἀπατήσῃ ψυχὴν αὐτοῦ.
Τελειωθεὶς ἐν ὀλίγῳ, ἐπλήρωσε χρόνους μακρούς·
ἀρεστὴ γὰρ ἦν κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ·
διατοῦτο ἔσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας.

*II^{2}2158 / PML^{b} cap. O 11, 4

Φίλωνος, ἐκ τοῦ περὶ βίου σοφῶν·

Τοὺς χρόνον πολὺν τρίψαντας ἐν τῇ μετὰ σώματος ζωῇ δίχα καλοκἀγαθίας, πολυχρονίους παῖδας λεκτέον, μαθήματα πολιᾶς ἄξια μηδέποτε παιδευθέντας.

---

5 – 7 Τελειωθεὶς – πονηρίας] Sap. 4, 13–14^{2} **10 – 12** ***II^{2}2158** PHILO IUDAEUS, *De Abrahamo*, 271 (ed. Cohn, p. 59, 14–16)

---

9 – 12 ***II^{2}2158** P cap. O 11, 4 (36vB[18–19]20–29); L^{c} cap. O 5, 4; R cap. O 14, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2158** ἐκ τοῦ] *om.* R σοφῶν] -ῶν *non liquet in* P

---

1 – 7 Εὐάρεστος – πονηρίας] *om.* R **2 – 3** μετετέθη. Ἡρπάγη] μετετέθιγηρπαγη P **3** ἀλλάξει P **10** τριψαστας P

Τίτλος ιε′ Περὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὁράσεως. **II^1 / K cap. O 8**

*$II^2$2159 / R cap. O 15, 1 **$II^1$1642 / K cap. O 8, 2**

Παροιμιῶν·

Οἱ ὀφθαλμοί σου ὀρθὰ βλεπέτωσαν,
τὰ δὲ βλέφαρά σου νευέτω δίκαια.

<*II^2suppl. 22 / PML^b cap. O 12, 2>

*$II^2$2160 / R cap. O 15, 2 **$II^1$1641 / K cap. O 8, 1**

Τῶν αὐτῶν·

Θεωρῶν ὀφθαλμὸς καλά, εὐφραίνει καρδίαν.

---

6 ***II^2suppl. 22** cf. *Sacra.* Liber II. *Supplementum* (Band VIII/8)

---

4 – 5 ***$II^2$2159** Prov. 4, 25^{1-2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 33–34) **9** ***$II^2$2160** Prov. 15, 30^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 80)

---

1 **Titlos** R (221r21) PM^{pin} $L^{b\,pin}$ E^{txt}; *deest in* $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III}$ $M^{txt\,(lac.)}$ $L^{b\,txt}$ $E^{pin\,(lac.)}$ L^{c} *(fenestra in* $L^{c\,txt}$*)* **3 – 5** ***$II^2$2159** R cap. O 15, 1 (221r[21]22); P cap. O 12, 1; E cap. 166, 1; L^c cap. O 18, 1; *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $M^{(lac.)}$ $L^{b\,pin}$ **8 – 9** ***$II^2$2160** R cap. O 15, 2 (221r[23]23); P cap. O 12, 3; E cap. 166, 3; L^c cap. O 18, 3; *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $M^{(lac.)}$ $L^{b\,pin}$

---

1 Τίτλος] *om.* R^{pin} PM^{pin} $L^{b\,pin}$ E^{txt} ιε′] ιβ′ PM^{pin} $L^{b\,pin}$, ρξς′ E^{txt}, ιη′ L^c *secund. ser.* καὶ ὁράσεως] *om.* M^{pin}

***$II^2$2160** (a) R (b) *s. a.* P E L^c

---

5 δὲ] *om.* P

II^{1}1647 et 1643 / K cap. O 8, 7 et O 8, 3

*II^{2}2161 / R cap. O 15, 3

Τοῦ Σιράχ·

Κακὸν ὀφθαλμὸς πονηρός.
Πονηρότερον ὀφθαλμοῦ τί ἔκτισται;
Διατοῦτο ἀπὸ παντὸς προσώπου δακρύει.

II^{1}1645 / K cap. O 8, 5

*II^{2}2162 / R cap. O 15, 4

Τοῦ αὐτοῦ·

Κύριε, πάτερ καὶ θεὲ ζωῆς μου,
μετεωρισμὸν ὀφθαλμῶν μή μοι δῷς.

II^{1}1648 / K cap. O 8, 8

*II^{2}2163 / R cap. O 15, 5

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου·

Ὁ λύχνος τοῦ σώματος ἐστὶν ὁ ὀφθαλμός. Ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ σκότος πόσον.

3 – 5 ***II^{2}2161** Sir. 34, 13$^{1-3}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 138–139) **8 – 9** ***II^{2}2162** Sir. 23, 4$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 109) **12 – 15** ***II^{2}2163** Matth. 6, 22–23

2 – 5 ***II^{2}2161** R cap. O 15, 3 (221r[23]23–25); P cap. O 12, 4; E cap. 166, 4; L^c cap. O 18, 4; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L$^{b\ pin}$ **7 – 9** ***II^{2}2162** R cap. O 15, 4 (221r[25]25–26); P cap. O 12, 6; L^c cap. O 18, 6; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L$^{b\ pin}$ E **11 – 15** ***II^{2}2163** R cap. O 15, 5 (221r[26]26–29); P cap. O 12, 9; E cap. 166, 5; L^c cap. O 18, 9; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L$^{b\ pin}$

***II^{2}2161** Τοῦ] *om.* R E L^c ***II^{2}2162** (a) R (b) *s. a.* L^c (c) *s. d.* P ***II^{2}2163** (a) P R Εὐαγγελίου] *om.* R (b) Εὐαγγελίου E (c) Ματθαίου L^c

4 – 5 Πονηρότερον – δακρύει] ὀπίσω ἀναιδῶν ὀφθαλμῶν φύλαξαι *(= Sir. 26, 11^1)* E **5** Διατοῦτο] δῖὰ τοῦ L^c **8** Κύριε] *iterav.* L^c καὶ] *om.* L^c **9** μή μοι] μη *(sine acc.)* L^c **12** ὀφθαλμός^1 – ὁ^2] *om.* L^c **12 – 15** Ἐὰν – πόσον] *om.* E **13** φοτινον ἐστιν P **14** σκοτινον ἐσται P

*II^{2}2164 / R cap. O 15, 6

II^{1}1650 / K cap. O 8, 10

Τοῦ θεολόγου Γρηγορίου, ἐκ τοῦ εἰς Κυπριανόν·

Ψαύουσιν ὀφθαλμοὶ λίχνοι καὶ τῶν ἀψαύστων, τὸ προχειρότατον ὄργανον καὶ ἀπληστότατον.

*II^{2}2165 / R cap. O 15, 7

Φίλωνος, ἐκ τοῦ περὶ τῆς κοσμοποιΐας·

Αἱ αἰσθήσεις θυρίσιν ἐοίκασιν· διὰ γὰρ τούτων ὡσανεὶ θυρίδων, ἐπεισέρχεται τῷ νῷ ἡ κατάληψις τῶν αἰσθητῶν· καὶ πάλιν ὁ νοῦς ἐκκύπτει δι' αὐτῶν. Μέρος δέ ἐστι τῶν θυρίδων, λέγω δὴ τῶν αἰσθήσεων, ἡ ὅρασις, ἐπεὶ καὶ ψυχῆς μάλιστα συγγενής, ὅτιπερ καὶ τῷ καλλίστῳ τῶν ὄντων φωτὶ οἰκεία, καὶ ὑπηρέτις τῶν θείων, ἥτις καὶ τὴν εἰς φιλοσοφίαν ὁδὸν ἔτεμε τὴν πρώτην. Θεασαμένη γὰρ ἡλίου κίνησιν καὶ σελήνης, καὶ τὰς τῶν ἀστέρων περιόδους, καὶ τὴν ἀπλανῆ περιφορὰν τοῦ σύμπαντος οὐρανοῦ, καὶ τὴν παντὸς λόγου κρείττονα τάξιν τὲ καὶ ἁρμονίαν, καὶ τὸν τοῦ κόσμου μόνον ἀψευδέστατον κοσμοποιόν, διήγγειλε τῷ ἡγεμόνι λογισμῷ, ἃ εἶδεν. Ὁ δὲ ἐν ὄμματι ὀξυδερκεστέρῳ θεασάμενος καὶ ταῦτα, καὶ διὰ τούτων <τὰ> ἀνωτέρω καὶ παραδειγματικὰ εἴδη καὶ τῶν ἀ-

3 – 4 ***II^{2}2164** Gregorius Nazianzenus, *In laudem Cypriani (Orat. 24)*, 9, 19–21 (ed. Mossay/Lafontaine, p. 56) **7 – 952, 3** ***II^{2}2165** Αἱ – γέγονεν] Philo Iudaeus, re vera *Quaestiones in Genesim*, II. 34a (ed. Petit, p. 105)

2 – 4 ***II^{2}2164** R cap. O 15, 6 (221r[29]30–31); P cap. O 12, 10; E cap. 166, 6; L^{c} cap. O 18, 10; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L$^{b\ pin}$ **6 – 952, 4** ***II^{2}2165** R cap. O 15, 7 (221r[31]32–221v5); P cap. O 12, 11; L^{c} cap. O 18, 11; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L$^{b\ pin}$ E

***II^{2}2164** (a) P R Γρηγορίου] *om.* R (b) Τοῦ Θεολόγου, εἰς Κυπριανόν L^{c} (c) Θεολόγου E ***II^{2}2165** τῆς] *om.* L^{c}

4 ὀργάνων L^{c} **10** συνγενης P **11** ὑπηρέτις] ὑπηρέτϊς R$^{p.\ c.}$ L$^{c\ ut\ videtur}$ *(ultima syllaba non liquet)*, -έτης R$^{a.\ c.}$, ϋπηρετης P **12** θεασαμένην P, θεσαμένη L^{c} **15** λόγου] *praem.* τοῦ R κρείσσονα *(*κρει- P*)* P L^{c} **16** δϊήγγειλλε L^{c} **17** ϊδεν P **17 – 18** καὶ^{2} – εἴδη] και δια τουτων ἀνοτερω και παραδειγματικαι εδει P, καὶ παραδείγματι καὶ εἴδει διὰ τούτων ἀνωτέρω R, δὴ ἃ τούτω ἀνωτέρω καὶ παραδείγματι καὶ εἴδει L^{c} **18** τὰ] *e versione armena supplev. Petit* παραδειγματικὰ εἴδη] *coniec. Mangey* τῶν] τὸν L^{c}

πάντων αἴτιον, εὐθὺς εἰς ἔννοιαν ἦλθε θεοῦ καὶ γενέσεως καὶ προνοίας, λογισάμενος ὅτι ἡ ὅλη φύσις οὐκ ἀπαυτοματισθεῖσα γέγονεν, ἀλλὰ ἀνάγκη ποιητὴν εἶναι καὶ πατέρα, κυβερνήτην τὲ καὶ ἡνίοχον, ὃς καὶ πεποίηκε, καὶ τὰ ποιήματα αὐτοῦ σώζει.

*II^{2}2166 / R cap. O 15, 8

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ περὶ τῶν γιγάντων·

Αἴσθησις, ὡς αὐτό που δηλοῖ τοὔνομα, τὰ φανέντα ἐπιφέρει τῷ νῷ. Τούτῳ γάρ, ἐπειδὴ μέγιστον ἐστὶ ταμιεῖον καὶ πανδεχές, πάντα ὅσα δι᾽ ὁράσεως καὶ ἀκοῆς καὶ <τῶν> ἄλλων αἰσθητικῶν ὀργάνων, ἐντίθεται καὶ ἐναποθησαυρίζεται. Φαντασία δὲ ἐστὶ τύπωσις ἐν ψυχῇ· ἃ γὰρ εἰσήγαγεν ἑκάστη τῶν αἰσθήσεων, ὥσπερ δακτύλιός τις ἐσφράγισε καὶ ἀπεμάξατο οἰκεῖον χαρακτῆρα. Κηρῷ δὲ ἔοικεν ὁ νοῦς· τὸ ἐκμαγεῖον δεξάμενος, ἄκρως παρ᾽ ἑαυτῷ φυλάττει, μέχρις ἂν ἡ ἀντίπαλος τῆς μνήμης τὸν τύπον λεάνασα λήθη, ἢ ἀμυδρὸν ἐργάσηται ἢ παντελῶς ἀφανίσῃ. Τὸ δὲ φανὲν καὶ τυπωθὲν τότε μὲν οἰκείως, τότε δὲ ὡς ἑτέρως διέθηκε τὴν ψυχήν.

---

3 – 4 ἀλλὰ – σώζει] PHILO IUDAEUS, re vera *Quaestiones in Genesim*, II. 34c (ed. Petit, p. 106) **7 – 16** ***II^{2}2166** PHILO IUDAEUS, *Quod deus sit immutabilis*, 42 (ed. Wendland, p. 65, 12 – 66, 2)

---

6 – 16 ***II^{2}2166** R cap. O 15, 8 (221v[5]5–15); P cap. O 12, 12; L^{c} cap. O 18, 12; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L$^{b\ pin}$ E

***II^{2}2166** τῶν] *om.* R

---

2 αὐτοματισθεῖσα R L^{c} **3** ἀλλ᾽ ἀνάγκη L^{c} **7** τὸ ὄνομα R **8** Τούτῳ] *scripsi (ed.)*, τούτων R P L^{c} ταμιεῖον] *add.* καὶ ἄλλων αἰσθητικῶν ὀργάνων R πανδεχεῖς P **9** τῶν ἄλλων] *scripsi (ed.)*, ἄλλων P L^{c}, ὧν προειρήκαμεν R **10** ἀποθησαυρίζεται R **13** ἔοικεν] ἐοικὼς *ed.* τὸ] *add.* γὰρ L^{c} **14** λαιάνασα R **15** ἢ^{1}] *om.* P L^{c} ἀφανίσῃ] ἀγανΐσῃ L^{c} **16** τότε^{1}] ποτὲ L^{c} τότε^{2}] ποτὲ L^{c}

Στοιχεῖον Π

Τίτλος α′ Περὶ πολιτείας ἀνεπιλήπτου καὶ θεαρέστου.

III / par. 64[59] A

*II^{2}2167 / PML^b cap. Π 1, 1

Γενέσεως·

Εὐηρέστησεν Ἐνὼχ τῷ θεῷ, καὶ οὐχ’ ηὑρίσκετο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός.

*II^{2}2168 / PML^b cap. Π 1, 2

Τῆς αὐτῆς·

Νῶε ἄνθρωπος τέλειος, δίκαιος ἐν τῇ γενεᾷ αὐτοῦ· τῷ θεῷ εὐηρέστησεν Νῶε.

*II^{2}2169 / PML^b cap. Π 1, 3

Τῆς αὐτῆς·

Ὤφθη κύριος τῷ Ἀβραάμ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός σου· εὐαρέστει ἐναντίον μου, καὶ γίνου ἄμεμπτος.

---

5 – 6 ***II^{2}2167** Gen. 5, 24 **9 – 10** ***II^{2}2168** Gen. 6, 9 **13 – 14** ***II^{2}2169** Gen. 17, 1

---

1 Stoicheion P^{txt} (252rA18) M^{pin} L$^{b\,pin}$ A$^{III\,pin}$ R; *deest in* P^{pin} M$^{txt\,(lac.)}$ L$^{b\,txt}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\,txt}$ **2 Titlos** P (252rA19–20) M^{pin} L$^{b\,pin}$ R; *deest in* M$^{txt\,(lac.)}$ L$^{b\,txt}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **4 – 6** ***II^{2}2167** P cap. Π 1, 1 (252rA[20]21–24); R cap. Π 1, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 10** ***II^{2}2168** P cap. Π 1, 2 (252rA[25]26–29); R cap. Π 1, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 14** ***II^{2}2169** P cap. Π 1, 3 (252rA[29]30–35); R cap. Π 1, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Στοιχεῖον Π] κεφάλαια τοῦ Π M^{pin}, ἀρχὴ τοῦ Π στοιχείου L$^{b\,pin}$ Π] πῖ R^{pin}, *add.* βϊβλΐον γ′ A$^{III\,pin}$ **2** Τίτλος] *om.* PM^{pin} L$^{b\,pin}$ R^{txt} α′] *iterav.* R^{pin}, *om.* R^{txt} ἀνεπιλήπτου – θεαρέστου] *om.* M^{pin}

---

5 ἐνωχ P οὐχευρίσκετω P μετετεθηκεν P **9** νωε P **10** νωε P **13** κύριος[1]] *add.* ὁ θεὸς P αβρααμ P **14** ἐναντίον ἐμου P

*II²2170 / PMLᵇ cap. Π 1, 4

Τῆς Ἐξόδου·

Εἶπεν κύριος πρὸς Μωϋσῆν· Εὕρηκας χάριν ἐνώπιον μου, καὶ οἶδα σε παρὰ πάντας.

*II²2171 / PMLᵇ cap. Π 1, 5

Τοῦ Δευτερονομίου·

Ποιήσεις τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ σου.

*II²2172 / PMLᵇ cap. Π 1, 6

Βασιλειῶν αʹ·

Εἶπεν Σαμουὴλ πρὸς πάντα ἄνδρα Ἰσραήλ· Ἰδοὺ ἐγὼ γεγήρακα καὶ καθήσομαι, καὶ οἱ υἱοί μου ἐν ὑμῖν· κἀγὼ ἰδοὺ διελήλυθα ἐνώπιον ὑμῶν ἐκ νεότητός μου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. Ἰδοὺ ἐγώ, ἀποκρίθητε κατ᾽ ἐμοῦ ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐνώπιον χριστοῦ αὐτοῦ· μόσχον τίνος εἴληφα, ἢ ὄνον τίνος εἴληφα, ἢ τίνα κατεδυνάστευσα, ἢ τίνα ἐξεπίασα, ἢ ἐκ χειρὸς τίνος εἴληφα ἐξίλασμα ἢ ὑπόδημα; Ἀποκρίθητε κατ᾽ ἐμοῦ, καὶ ἀποδώσω ὑμῖν. Καὶ εἶπαν πρὸς Σαμουήλ· Οὐκ ἠδίκησας ἡμᾶς, καὶ οὐ κατεδυνάστευσας ἡμᾶς, καὶ οὐκ εἴληφας ἐκ χειρὸς οὐδενὸς οὐδέν. Καὶ εἶπεν Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαόν· Μάρτυς κύριος ἐν ὑμῖν, καὶ μάρτυς χριστὸς αὐτοῦ σή-

3 – 4 ***II²2170** Ex. 33, 17 **7** ***II²2171** Deut. 6, 18 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 120) **10 – 955, 2** ***II²2172** I Reg. 12, 1–5 (Wahl, *1 Samuel-Text*, p. 52–53)

2 – 4 ***II²2170** P cap. Π 1, 4 ([252rA35]252rB1–4); R cap. Π 1, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ Lᵇ T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 7** ***II²2171** P cap. Π 1, 5 (252rB[5]6–8); R cap. Π 1, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ Lᵇ T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 955, 2** ***II²2172** P cap. Π 1, 6 (252rB[9]10–252vA9); *deest in* M$^{(lac.)}$ Lᵇ T$^{(lac.)}$ H^{III} R

3 μωσην P ἐνώπιον μου] ἐναντίον μου R **7** ἄρεστον P **11** υἱοί μου] *scripsi (LXX)*, ϋιοί σου P **14 – 15** τίνα κατεδυνάστευσα] *scripsi (LXX)*, τινι κατεδυναστευσας P **17** σαμουηλ P **18** σαμουηλ P

μερον, ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὅτι οὐχ' εὑρήκατε ἐν χειρί μου οὐθέν. Καὶ εἶπαν· Μάρτυς.

*II^{2}2173 / PML^{b} cap. Π 1, 7

Βασιλειῶν <***>·

Ἐγένετο ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐμαλακίσθη Ἐζεκίας ἕως θανάτου· καὶ ἦλθεν πρὸς αὐτὸν Ἡσαΐας ὁ προφήτης, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Τάδε λέγει κύριος· Τάξαι περὶ τοῦ οἴκου σου· ἀποθνήσκεις γάρ συ καὶ οὐ ζήσῃ. Καὶ ἀπέστρεψεν Ἐζεκίας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πρὸς τὸν τοῖχον, καὶ προσηύξατο πρὸς κύριον, λέγων· Μνήσθητι, κύριε, ὡς ἐπορεύθην ἐνώπιόν σου μετὰ ἀληθείας ἐν καρδίᾳ ἀληθινῇ καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιόν σου ἐποίησα· καὶ ἔκλαυσεν Ἐζεκίας κλαυθμῷ μεγάλῳ. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ἡσαΐαν, λέγων· Πορεύου καὶ εἶπον πρὸς Ἐζεκίαν· Τάδε λέγει κύριος· Ἰδοὺ προστίθημι πρὸς τὸν χρόνον σου ἔτη ιε'.

*II^{2}2174 / PML^{b} cap. Π 1, 8

Ἰώβ·

Ἄνθρωπος τίς ἦν ἐν χώρᾳ τῇ Αὐσίτιδι, ᾧ ὄνομα Ἰώβ,
καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἄμεμπτος, ἀληθινός, δίκαιος, [θεοσεβής,
ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος.

---

5 – 14 ***II^{2}2173** Reg., re vera Is. 38, 1–5 (deest apud Wahl, *Prophetenzitate*) **17 – 20** ***II^{2}2174** Iob 1, 1$^{1-3}$

---

4 – 14 ***II^{2}2173** P cap. Π 1, 7 (252vA[10]11–252vB7); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **16 – 20** ***II^{2}2174** P cap. Π 1, 8 (252vB[7]8–16); R cap. Π 1, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2173** *numerus libri non liquet in* P ***II^{2}2174** ἰώβ P

---

1 οὐχ' εὑρήκατε] *scripsi (LXX)*, ουχευρικατο P **6** ἱσαΐας P **8** ἀπέστρεψεν] *scripsi (LXX)*, ἀπεστριψεν P εζεκιας P **11** ἐζεκιας P **12** ησαΐαν P **17** αυσητιδι P ἰωβ P

*II^{2}2175 / PML^b cap. Π 1, 9

Τοῦ αὐτοῦ·

Τίς με θείη κατὰ μῆνα ἔμπροσθεν ἡμερῶν,
ὧν με ὁ θεὸς ἐφύλαξεν,
ὡς ὅτ᾽ ηὔγει ὁ λύχνος αὐτοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς μου,
ὅταν τῷ φωτὶ αὐτοῦ ἐπορεύθην,
ὅτε ἤμην ἐπιβρίθων ὁδοῖς,
ὅτε ὁ κύριος ἐπισκοπὴν ἐποιεῖτο τοῦ οἴκου μου;

*II^{2}2176 / PML^b cap. Π 1, 10

Καὶ μεθ᾽ ἕτερα·

Διέσωσα πτωχὸν ἐκ χειρὸς δυνάστου,
καὶ ὀρφανῷ ᾧ οὐκ ἦν βοηθός, ἐβοήθησα·
στόμα δὲ χήρας ηὐλόγησέν με.
Ὀφθαλμὸς ἤμην τυφλῶν,
ποὺς δὲ χωλῶν.
Ἐγὼ ἤμην πατὴρ ἀδυνάτων,
δίκην δέ, ἣν οὐκ ᾔδειν, ἐξιχνίασα·
συνέτριψα δὲ μύλας ἀδίκων,
ἐκ μέσου τῶν ὀδόντων αὐτῶν ἅρπαγμα ἐξέσπασα.
Ἐγὼ ἐπὶ παντὶ ἀδυνάτῳ ἔκλαυσα,
ἐστέναξα δὲ ἰδὼν ἄνδρα ἐν ἀνάγκαις.
Ἀδύνατοι δὲ χρείαν ἥν ποτε εἶχον, οὐκ ἀπέτυχον·
χήρας δὲ τὸν ὀφθαλμὸν οὐκ ἐξέτηξα.
Εἰ δὲ καὶ τὸν ψωμόν μου ἔφαγον μόνος

---

3 – 8 ***II^{2}2175** Iob 29, 2^1–4^2 **11 – 12** ***II^{2}2176** Διέσωσα – ἐβοήθησα] Iob 29, 12^{1-2} **13** στόμα – με] Ibid. 29, 13^2 **14 – 19** Ὀφθαλμὸς – ἐξέσπασα] Ibid. 29, 15^1–17^2 **20 – 21** Ἐγὼ – ἀνάγκαις] Ibid. 30, 25^{1-2} **22 – 957, 2** Ἀδύνατοι – πατήρ] Ibid. 31, 16^1–18^1

---

2 – 8 ***II^{2}2175** P cap. Π 1, 9 (252vB[16]17–29); R cap. Π 1, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 957, 3** ***II^{2}2176** P cap. Π 1, 10 (252vB[30]31–253rA26); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2175** (a) R (b) Τῆς αὐτῆς P

---

5 οτηυγη P, ὅτε ηὔγει R **6** τῷ] *om.* R

καὶ οὐχὶ ὀρφανῷ μετέδωκα,
ὅτι ἐκ νεότητος ἐξέτρεφον ὡς πατήρ.
Ἡ θύρα μου παντὶ ἐλθόντι ἠνέωκται.

*II^{2}2177 / PML^{b} cap. Π 1, 11

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Εὐφραίνου, νεανίσκε, ἐν νεότητί σου,
καὶ ἀγαθυνάτω σε ἡ καρδία σου ἐν ἡμέραις νεότητός σου,
καὶ περιπάτει ἐν ὁδοῖς καρδίας σου ἄμεμπτος,
καὶ ἐν ὁράσει ὀφθαλμῶν σου,
καὶ γνῶθι ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τούτοις ἄξει σε ὁ θεὸς ἐν κρίσει.
Καὶ ἀπόστησον θυμὸν ἀπὸ καρδίας σου,
καὶ παράγαγε πονηρίαν ἀπὸ σαρκῶν σου.

*II^{2}2178 / PML^{b} cap. Π 1, 12

Τοῦ Σιράχ·

Μακάριος, οὗ οὐ κατέγνω ἡ ψυχὴ αὐτοῦ,
καὶ ὃς οὐκ ἔπεσεν ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ.

*II^{2}2179 / PML^{b} cap. Π 1, 13

Τοῦ αὐτοῦ·

Τίς ἠδύνατο παραβῆναι καὶ οὐ παρέβη,

---

3 Ἡ – ἠνέωκται] Ibid. 31, 32^{1} **6 – 12** ***II^{2}2177** Eccle. 11, 9^{1}–10^{2} (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 173) **15 – 16** ***II^{2}2178** Sir. 14, 2$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 85) **19 – 958, 3** ***II^{2}2179** Sir. 34, 10^{3}–11^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 138)

---

5 – 12 ***II^{2}2177** P cap. Π 1, 11 (253rA[27]28–253rB7); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **14 – 16** ***II^{2}2178** P cap. Π 1, 12 (253rB[8]8–12); R cap. Π 1, 8; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **18 – 958, 3** ***II^{2}2179** P cap. Π 1, 13 (253rB[13]14–22); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2178** Τοῦ] *om.* R

---

3 ἠνεοκται P

ποιῆσαι κακὸν καὶ οὐκ ἐποίησεν;
Στερεωθήσεται τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ,
καὶ τὰς ἐλεημοσύνας αὐτοῦ ἐκδιηγήσεται ἐκκλησία.

*II^{2}2180 / PML^b cap. Π 1, 14

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου·

Εἶπεν ὁ κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· Οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

*II^{2}2181 / PML^b cap. Π 1, 15

Ἐκ τῆς πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς·

Ἀδελφοί, ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. Ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ἔργα τοῦ φωτός. Ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγ<ε>ίαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ, ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίαν.

*II^{2}2182 / PML^b cap. Π 1, 16

Τῆς αὐτῆς·

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν εὐάρεστον τῷ

---

6 *II^{2}2180 Εἶπεν – μαθηταῖς] Matth. 5, 1–2 **6 – 8** Οὕτως – οὐρανοῖς] Ibid. 5, 16 **11 – 15 *II^{2}2181** Rom. 13, 12–14 **18 – 959, 4 *II^{2}2182** Rom. 12, 1–2

---

5 – 8 *II^{2}2180 P cap. Π 1, 14 (253rB[23]24–32); R cap. Π 1, 9; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 15 *II^{2}2181** P cap. Π 1, 15 (253rB[33]34–253vA14); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **17 – 959, 4 *II^{2}2182** P cap. Π 1, 16 (253vA[14]15–32); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2180** Εὐαγγελίου] *om.* R

---

14 ἀσελγείαις] *scripsi*, ασελγίαις P ενδυσασθαι P **15** ποιησθαι P

θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν, καὶ μὴ συσχηματίζεσθαι τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθαι τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ἡμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀρεστὸν καὶ τέλειον.

*Π²2183 / PMLᵇ cap. Π 1, 17

Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους α′·

Οὐκ ἔστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ· ὁ γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων τῷ Χριστῷ, εὐάρεστος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις.

*Π²2184 / PMLᵇ cap. Π 1, 18

Πρὸς Γαλάτας·

Ὁ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. Οἱ δὲ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν.

*Π²2185 / PMLᵇ cap. Π 1, 19

Ἐκ τῆς πρὸς Ἐφεσίους·

Παρακαλῶ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐ-

---

7 – 9 ***Π²2183*** I Cor., re vera Rom. 14, 17–18 **12 – 16** ***Π²2184*** Gal. 5, 22–25 **19 – 960, 5** ***Π²2185*** Eph. 4, 1–4

---

6 – 9 ***Π²2183*** P cap. Π 1, 17 (253vA[33]34–253vB6); R cap. Π 1, 10; *deest in* M⁽ˡᵃᶜ·⁾ Lᵇ T⁽ˡᵃᶜ·⁾ Hᴵᴵᴵ **11 – 16** ***Π²2184*** P cap. Π 1, 18 (253vB[6]7–20); *deest in* M⁽ˡᵃᶜ·⁾ Lᵇ T⁽ˡᵃᶜ·⁾ Hᴵᴵᴵ R **18 – 960, 5** ***Π²2185*** P cap. Π 1, 19 (253vB[21]22–254rA2); R cap. Π 1, 11; *deest in* M⁽ˡᵃᶜ·⁾ Lᵇ T⁽ˡᵃᶜ·⁾ Hᴵᴵᴵ

Π²2183 (a) P (b) Πρὸς Κορινθίους R ***Π²2185*** Ἐκ τῆς] *om.* P εφεσίους P

---

3 ἡμᾶς] *sic* P, ὑμᾶς *NT* **3 – 4** ἄρεστον P **13** ἀγαθοσύνη P

κλήθητε, μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης, ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν.

*Π²2186 / PML^b cap. Π 1, 20

Ἐκ τῆς αὐτῆς·

Ἀπόθεσθε κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης· ἀνανεοῦσθε δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν, καὶ ἐνδύσασθε τὸν καινὸν ἄνθρωπον, τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας. Διό, ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν, ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη.

*Π²2187 / PML^b cap. Π 1, 21

Ἐκ τῆς αὐτῆς·

Ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν, μὴ δὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ.

---

8 – 13 ***Π²2186** Eph. 4, 22–25 **16 – 17** ***Π²2187** Eph. 4, 26–27

---

7 – 13 ***Π²2186** P cap. Π 1, 20 (253rA[2]3–22); R cap. Π 1, 12; *deest in* M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III **15 – 17** ***Π²2187** P cap. Π 1, 21 (253rA[22]23–29); *deest in* M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III R

***Π²2186** Ἐκ] *om.* R

---

10 ἐνδυσασθαι P **12 – 13** Διό – μέλη] *om.* R

*II²2188 / PMLᵇ cap. Π 1, 22

Καὶ μετ᾽ ὀλίγα·

Μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως.

*II²2189 / PMLᵇ cap. Π 1, 23

Τῆς αὐτῆς·

Πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ᾽ ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ. Γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν. Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά, καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ὑμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ὑμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας.

*II²2190 / PMLᵇ cap. Π 1, 24

Ἐκ τῆς πρὸς Φιλιππησίους·

Ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε· ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε, καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ᾽ ὑμῶν.

---

3 – 4 ***II²2188** Eph. 4, 30 **7 – 13** ***II²2189** Eph. 4, 31 – 5, 2 **16 – 19** ***II²2190** Phil. 4, 8–9

---

2 – 4 ***II²2188** P cap. Π 1, 22 (253rA[29]30–34); R cap. Π 1, 13; *deest in* M$^{(lac.)}$ Lᵇ T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 13** ***II²2189** P cap. Π 1, 23 (254rA[34]35–254rB19); R cap. Π 1, 14; *deest in* M$^{(lac.)}$ Lᵇ T$^{(lac.)}$ H^{III} **15 – 19** ***II²2190** P cap. Π 1, 24 (254rB[20]21–33); R cap. Π 1, 15; *deest in* M$^{(lac.)}$ Lᵇ T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II²2189** (a) P (b) *s. d.* R ***II²2190** Ἐκ τῆς] *om.* R φιλιππισίους P

---

3 λυπῆτε R **8** γινεσθαι P **10** ἡμῖν R **11** ἡμᾶς R$^{p.\ c.\ ut\ videtur}$ **12** ἡμῶν R **16** ὅσα ἁγνά] *om.* R **18** ἴδετε P **19** πράσσεται P

*Π^{2}2191 / PML^{b} cap. Π 1, 25

Ἐκ τῆς πρὸς Κολοσσαεῖς·

Ἀδελφοί, εἰ συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ἐστιν ὁ Χριστὸς ἐν δεξιᾷ καθήμενος τοῦ θεοῦ· τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ· ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

*Π^{2}2192 / PML^{b} cap. Π 1, 26

<***>

Νεκρώσατε τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρία, δι᾽ ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπ<ε>ιθείας· ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατε ποτέ, ὅτι ἐζῆτε ἐν τούτοις. Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν. Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ᾽ εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν, ὅπου οὐκ ἔ<ν>ι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός. Ἐνδύσασθε οὖν ὡς ἐκλεκτοὶ θεοῦ ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις

---

3 – 7 *Π^{2}**2191** Col. 3, 1–4 **10 – 963, 2** *Π^{2}**2192** Col. 3, 5–13

---

2 – 7 *Π^{2}**2191** P cap. Π 1, 25 (254rB[34]35–254vA14); R cap. Π 1, 16; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 963, 2** *Π^{2}**2192** P cap. Π 1, 26 (254vA14–254vB31); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

---

*Π^{2}**2191** Ἐκ τῆς] *om.* R κολασσαεῖς R *Π^{2}**2192** *s. a.* P

---

6 ἡμῶν] *sic* R, ἡμῶν P$^{\text{ut videtur}}$ **12 – 13** ἀπειθείας] *scripsi,* ἀπιθείας P **15** ψευδεσθαι P **18** ἔνι] *scripsi (NT),* ει P$^{\text{ut videtur}}$ **18 – 19** ἕλλην P **19** ϊουδαιος P **20 – 21** ἐνδυσασθαι P

πρός τινα ἔχῃ μομφήν· καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς.

*II²2193 / PML^b cap. Π 1, 27

Τοῦ θεολόγου Γρηγορίου, ἐκ τοῦ περὶ τῆς χαλάζης·

Σοφία πρώτη βίος ἐπαινετὸς καὶ θεῷ κεκαθαρμένος ἢ καθαιρόμενος, τῷ καθαρῷ καὶ λαμπροτάτῳ, καὶ μόνην ἀπαιτοῦντι παρ' ἡμῶν θυσίαν τὴν κάθαρσιν.

*II²2194 / PML^b cap. Π 1, 28

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Οὐχ' ὁ ἐν λόγῳ σοφός, οὗτος ἐμοὶ σοφός, οὐδὲ ὅστις γλῶσσαν εὔστροφον ἔχει, ψυχὴν δὲ ἀπαίδευτον, ὥσπερ τῶν τάφων ὅσοι τὰ ἔξωθεν ὄντες εὐπρεπεῖς καὶ ὡραῖοι, μυδῶσι νεκροῖς τὰ ἔνδον, καὶ πολλὴν δυσωδίαν περικαλύπτουσιν, ἀλλ' ὅστις ὀλίγα μὲν περὶ ἀρετῆς φθέγγεται, πολλὰ δὲ οἷς ἐνεργεῖ παραδείκνυσι, καὶ τὸ ἀξιόπιστον τοῦ λόγου διὰ τοῦ βίου προστίθησιν.

---

11 – 12 τῶν – ἔνδον] cf. Matth. 23, 27

---

5 – 7 ***II²2193** Gregorius Nazianzenus, *De grandine, in patrem tacentem (Orat. 16)*, 2 (PG 35, 936, 24–27) **10 – 15** ***II²2194** Gregorius Nazianzenus, *De grandine, in patrem tacentem (Orat. 16)*, 2 (PG 35, 936, 42 – 937, 6)

---

4 – 7 ***II²2193** P cap. Π 1, 27 (254vB[31–32]33–255rA5); R cap. Π 1, 17; *deest in* M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III **9 – 15** ***II²2194** P cap. Π 1, 28 (255rA[5]6–24); R cap. Π 1, 18; *deest in* M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III

***II²2193** Γρηγορίου] *om.* R ***II²2194** Ἐκ] *om.* R

---

10 οὐδ' ὅστις R **11** εὔστροφον] *om.* P **12** ἔξω R **15** προτίθησιν R

*Π^{2}2195 / PML^{b} cap. Π 1, 29

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Κρεῖσσον ἐμοὶ εὐμορφία θεωρουμένη τῆς λόγῳ ζωγραφο<υ>μένης, καὶ πλοῦτος, ὃν χεῖρες ἔχουσιν ἢ ὃν ὄνειροι πλάττουσιν, καὶ σοφία οὐχ' ἡ λόγῳ λαμπρυνομένη, ἀλλ' ἡ διὰ τῶν ἔργων ἐλεγχομένη. *Σύνεσις* γὰρ *ἀγαθὴ πᾶσιν τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν*, φησίν, οὐ τοῖς κηρύττουσιν.

*Π^{2}2196 / PML^{b} cap. Π 1, 30

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ πρὸς τοὺς καλέσαντας καὶ μὴ ἀπαντήσαντας·

Εἰ πνεύματι ζῶμεν, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν· τούτῳ τὴν γνῶσιν ἕλκοντες, ἐποικοδομοῦντες τῷ θεμελίῳ τῆς πίστεως μὴ ξύλα, μὴ δὲ χόρτον, μὴ δὲ καλάμην, ὕλην ἀσθενῆ καὶ ῥαδίως δαπανωμένην, ἡνίκα ἂν πυρὶ κρίνηται τὰ ἡμέτερα, ἀλλὰ χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, τὰ μένοντα καὶ ἱστάμενα. Καὶ μὴ περιπλέκοιτο ὑμῖν τὰ *τῶν κύκλῳ περιπατούντων ἀσεβῶν* σχοινία, μὴ δὲ *σειραῖς τῶν* ἰδίων ἁμαρτιῶν *περισφίγγοισθε*, μὴ δὲ ταῖς *βιωτικαῖς μερίμναις συμπνίγοιτο* ὑμῖν τῆς σωτηρίας *ὁ λόγος, καὶ ἄκαρποι γίνε-*

---

6 Ps. 110, 10^{2} **10** Gal. 5, 25 **10 – 11** τὴν – ἕλκοντες] cf. Ps. 118, 131^{1} **13** πυρὶ – ἡμέτερα] cf. I Cor. 3, 13 **15** Ps. 11, 9^{1} **15 – 16** Prov. 5, 22^{2} **16 – 17** βιωτικαῖς μερίμναις] Luc. 21, 34 **17 – 965, 1** συμπνίγοιτο – γίνεσθε] Matth. 13, 22

---

3 – 7 ***Π^{2}2195** Gregorius Nazianzenus, *De grandine, in patrem tacentem (Orat. 16)*, 3 (PG 35, 937, 7–12) **10 – 14** ***Π^{2}2196** Εἰ – ἱστάμενα] Gregorius Nazianzenus, *Ad eos qui ipsum acciverant nec occurrerant (Orat. 3)*, 7, 22–28 (ed. Bernardi, p. 252) **14 – 965, 2** Καὶ – ἀριστερά] Ibid., 8, 5–10 (p. 252–254)

---

2 – 7 ***Π^{2}2195** P cap. Π 1, 29 (255rA[24]25–255rB3); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R
9 – 965, 2 ***Π^{2}2196** P cap. Π 1, 30 (255rB[4]5–36); R cap. Π 1, 19; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***Π^{2}2196** καὶ – ἀπαντήσαντας] *om.* R

---

3 θεωρουμένη] θεορουμενοι P **3 – 4** ζωγραφουμένης] *scripsi (ed.)*, ζωγραφομενης P **10** καὶ] *om.* P **11** ἕλκοντες] ἔχοντες R **13 – 14** ἄργυρον – μὴ] *om.* R **15** ὑμῶν R **16** ἁμαρτημάτων R **17 – 965, 1** γινεσθαι P

σθε, ἀλλ' *ὁδῷ πορεύεσθε βασιλικῇ*, μὴ ἐκκλίνοντες εἰς δεξιά, μὴ δὲ εἰς ἀριστερά.

*II²2197 / PMLᵇ cap. Π 1, 31

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ πρὸς Εὐνομιανούς·

Πολλαὶ μοναὶ παρὰ *τῷ πατρί*, τουτέστιν τὸ διαφόρους εἶναι πολιτείας καὶ προαιρέσεις, καὶ ἄλλην ἀλλαχοῦ φέρειν *κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως*, ὅπερ καὶ ὁδοὺς ὀνομάζομεν.

*II²2198 / PMLᵇ cap. Π 1, 32

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ εἰς Γρηγόριον τὸν Νύσης·

Πρὸς τὸν ἔνδον καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἐν τοῖς πάθεσι πόλεμον ἀγωνισώμεθα, πρὸς τὰς καθ' ἑκάστην ἡμέραν τῶν ἔξωθεν συμπιπτόντων ἐπαναστάσεις. Τιθασσεύσωμεν θυμὸν ὡς θηρίον, καὶ γλῶσσαν ὡς δίστομον ξίφος, καὶ ἡδονὴν ὡς πῦρ κατασβέσωμεν.

---

1 Num. 21, 22 **5** Ioh. 14, 2 **6 – 7** Rom. 12, 6

---

5 ***II²2197** Πολλαὶ – πατρί] Gregorius Nazianzenus, *De theologia I adversus Eunomianos (Orat. 27)*, 8, 3 – 5 (ed. Gallay/Jourjon, p. 88) **5 – 7** τουτέστιν – ὀνομάζομεν] Ibid., 8, 13 –15 (p. 90) **10 – 13** ***II²2198** Gregorius Nazianzenus, *Ad Gregorium Nyssenum (Orat. 11)*, 4, 23 – 5, 2 (pluribus omissis; ed. Calvet-Sebasti, p. 338)

---

4 – 7 ***II²2197** P cap. Π 1, 31 ([255rB36]255vA1–9); R cap. Π 1, 20; *deest in* M^(lac.) Lᵇ T^(lac.) H^III **9 – 13** ***II²2198** P cap. Π 1, 32 (255vA[10]11–24); R cap. Π 1, 21; *deest in* M^(lac.) Lᵇ T^(lac.) H^III

***II²2197** ἐκ τοῦ] *om.* R εὐνόμιον P ***II²2198** ἐκ τοῦ] *om.* R τὸν] *om.* R Νύσης] *scripsi*, νυσις P, νύσσης R

---

1 πορευεσθαι P εἰς δεξιά] δεξιᾶ P **2** εἰς ἀριστερά] ἀριστερα P **10 – 11** ἀγωνισόμεθα P **12** Τιθασσεύσωμεν] *sic* R, τίθασσεύσωμεν P, Ἐνέγκωμεν *ed.*

*II²2199 / PMLᵇ cap. Π 1, 33

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῶν Γνωμῶν·

Ἐλεύθερον καὶ δοῦλον ὁ τρόπος γράφει.

*II²2200 / PMLᵇ cap. Π 1, 34

Τοῦ αὐτοῦ·

Θώμεθα ταῖς ἀκοαῖς θύρας, καλῶς ἀνοιγομένας καὶ κλειομένας, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν σωφρονίσωμεν· παιδαγωγήσωμεν ἁφὴν λυσσῶσαν καὶ γεῦσιν σπαράττουσαν, μὴ *θάνατος ἀναβῇ διὰ τῶν θυρίδων*· οὕτω γὰρ ἡγοῦμαι καλεῖσθαι τὰ αἰσθητήρια. Καὶ οὗτος δεινὸς ὁ πόλεμος, καὶ αὕτη παράταξις μεγάλη, καὶ τοῦτο μέγα τρόπαιον.

*II²2201 / PMLᵇ cap. Π 1, 35

Φίλωνος, ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων·

Τοιαῦτα, φησὶν ὁ νόμος, πράττε, ἃ γενήσεται ἐπάξια τοῦ φανῆναι θεῷ, καὶ ἅπερ ἰδὼν ἀποδέχεται.

---

8 – 9 Ier. 9, 21 **14** φησὶν – νόμος] cf. Deut. 12, 28 (cf. Phil. Iud., *Mut.*, 42 [ed. Wendland, p. 164, 1–2])

---

3 ***II²2199** Gregorius Nazianzenus, *Carmina*, I,2,33 *(Tetrastichae sententiae)*, 139 (PG 37, 938, 6) **6 – 9** ***II²2200** Θώμεθα – αἰσθητήρια] Gregorius Nazianzenus, *Ad Gregorium Nyssenum (Orat. 11)*, 5, 2–7 (ed. Calvet-Sebasti, p. 338) **9 – 11** Καὶ – τρόπαιον] Ibid., 5, 12–14 (p. 338–340) **14 – 15** ***II²2201** Philo Iudaeus, *De mutatione nominum*, 42 (ed. Wendland, p. 164, 2–3)

---

2 – 3 ***II²2199** P cap. Π 1, 33 (255vA[25]26–27); *deest in* M(lac.) Lᵇ T(lac.) HIII R **5 – 11** ***II²2200** P cap. Π 1, 34 (255vA28–255vB9); R cap. Π 1, 22; *deest in* M(lac.) Lᵇ T(lac.) HIII **13 – 15** ***II²2201** P cap. Π 1, 35 (255vB[10–11]12–17); R cap. Π 1, 23; *deest in* M(lac.) Lᵇ T(lac.) HIII

***II²2200** (a) R (b) *s. d.* P ***II²2201** ἐκ – μετονομαζομένων] *om.* R

---

7 ἀφην P **8** ἀναβη P **10** παράταξις] *praem.* ἡ R

*II^{2}2202 / PML^b cap. Π 1, 36

Τοῦ αὐτοῦ·

Καθάπερ δένδρων οὐδὲν ὄφελος, εἰ μὴ καὶ καρπῶν οἰστικὰ γένοιτο, τὸν αὐτὸν τρόπον οὐδὲ φυσιολογίας, εἰ μὴ μέλλοι κτῆσιν ἀρετῆς ἐνεγκεῖν· ὁ γὰρ καρπὸς αὐτῆς οὗτος ἐστίν.

*II^{2}2203 / PML^b cap. Π 1, 37

Τοῦ αὐτοῦ·

Τοῦ κατ' ἀρετὴν βίου, <ὅς> ἐστιν ἀψευδεστάτη ζωή, μετέχουσιν ὀλίγοι, οὐχὶ τῶν ἀγελαίων φημί – τούτων γὰρ οὐδεὶς τῆς ἀληθοῦς ζωῆς κεκοινώνηκεν –, ἀλλ' εἴ τισιν ἐξεγένετο τὰς ἀνθρώπων φυγεῖν βλάβας, καὶ θεῷ μόνῳ ζῆσαι.

---

3 – 5 ***II^{2}2202** Philo Iudaeus, *De mutatione nominum*, 73 (ed. Wendland, p. 169, 32 – 170, 2) **8 – 11** ***II^{2}2203** Philo Iudaeus, *De mutatione nominum*, 213 (ed. Wendland, p. 193, 10–13)

---

2 – 5 ***II^{2}2202** P cap. Π 1, 36 (255vB[17]18–26); R cap. Π 1, 24; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 11** ***II^{2}2203** P cap. Π 1, 37 (255vB[27]28–256rA2); R cap. Π 1, 25; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

3 δένδρον R **3 – 4** καὶ – γένοιτο] καρπὸν ποιήσει R **4** κτίσιν P **8** κατὰ ἀρετὴν R ὅς ἐστιν] *scripsi (ed.)*, ἔστιν R, ἐστιν P ζωή] *add.* ἧς R **9** οὐδεὶς] οὐδε εἷς P **11** μόνον R

III / par. 68 A **Τίτλος β′ Περὶ παιδείας παρὰ θεοῦ, καὶ τῶν εὐχαρίστως καὶ εὐγενῶς δεχομένων καὶ φερόντων τὰ ἐπερχόμενα· οὕτω γὰρ χρεών.**

*Π^{2}2204 / PML^b cap. Π 2, 1

Τοῦ Δευτερονομίου·

Μνήσθητι πᾶσαν τὴν ὁδόν, ἣν ἤγαγέν σε κύριος ὁ θεός σου· τοῦτο τεσσερακοστὸν ἔτος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅπως ἂν κακώσῃ σε καὶ πειράσῃ σε, καὶ διαγνῷ τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, εἰ φυλάξῃ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἢ οὔ. Καὶ ἐκάκωσέν σε καὶ ἐλιμαγχόνησέν σε, †οὗ† οὐκ ᾔδεισαν οἱ πατέρες σου, ἵνα ἀναγγείλῃ σοι ὅτι οὐκ ἐπ᾽ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ᾽ ἐν παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, καὶ γνώσῃ τῇ καρδίᾳ σου, ὡς εἴ τις ἄνθρωπος παιδεύσει τὸν υἱὸν αὐτοῦ, οὕτω κύριος ὁ θεός σου παιδεύσει σε, ἵνα εὖ σε ποιήσῃ ἐπ᾽ ἐσχάτων σου.

*Π^{2}2205 / PML^b cap. Π 2, 2

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἐγὼ ἀποκτενῶ καὶ ζῆν ποιήσω.

---

6 – 12 ***Π^{2}2204** Μνήσθητι – ἄνθρωπος] Deut. 8, 2–3 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 122) **12 – 14** καὶ – σε^1] Ibid. 8, 5 (Wahl, p. 122) **14** ἵνα – σου] Ibid. 8, 16 (Wahl, p. 123) **17** ***Π^{2}2205** Deut. 32, 39^3 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 151)

---

1 – 3 **Titlos** P (256vA25–29) M^{pin} L$^{b\ pin}$ A$^{III\ pin}$ R; *deest in* M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ T$^{(lac.)}$ H^{III} A$^{III\ txt}$ **5 – 14** ***Π^{2}2204** P cap. Π 2, 1 (256vA[29]30–256vB17); R cap. Π 2, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **16 – 17** ***Π^{2}2205** P cap. Π 2, 2 (256vB[17]18–19); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} L$^{b\ pin}$ R^{pin} A$^{III\ pin}$ β′] *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(*κα′ *secund. ser.)* **1 – 3** παρὰ – χρεών] *om.* M^{pin}

---

7 τεσσαρακοστὸν R **7 – 8** πηρασει σε P **8** φυλαξει P **9** †οὗ†] *cruces apposui, sic* P R, καὶ ἐψώμισέν σε τὸ μάννα, ὃ *LXX* **11** ὁ] *om.* R **11 – 12** ἀλλ᾽ – ἄνθρωπος] *om.* P **14** εὖ σε] εὖ σοι R

*II^{2}2206 / PML^{b} cap. Π 2, 3

Ἀπὸ τοῦ Ἰώβ·

Ἀναστὰς Ἰὼβ διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ,
καὶ ἐκείρατο τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ,
καὶ πεσὼν χαμαί, προσεκύνησεν τῷ κυρίῳ, καὶ εἶπεν·
Γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου,
γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι ἐκεῖ·
ὁ κύριος ἔδωκεν, ὁ κύριος ἀφείλατο·
ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτως καὶ ἐγένετο·
εἴη τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας.
Ἐν πᾶσι τούτοις τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ
οὐδὲν ἥμαρτεν Ἰὼβ τοῖς χείλεσιν ἐναντίον τοῦ κυρίου,
καὶ οὐκ ἔδωκεν ἀφροσύνην τῷ θεῷ.

*II^{2}2207 / PML^{b} cap. Π 2, 4

Τοῦ αὐτοῦ·

Χρόνου πολλοῦ προβεβηκότος, εἶπεν τῷ Ἰὼβ ἡ γυνὴ αὐτοῦ·
Μέχρι τίνος καρτερήσεις, λέγων·
Ἰδοὺ ἀναμένω χρόνον ἔτι μικρόν,
προσδεχόμενος τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μου;
Ἰδοὺ γὰρ ἠφάνισταί σου τὸ μνημόσυνον ἀπὸ τῆς γῆς,
υἱοὶ καὶ θυγατέρες, ἐμῆς κοιλίας ὠδῖνες καὶ πόνοι,
οὓς εἰς τὸ κενὸν ἐκοπίασα μετὰ μόχθων.
Σύ τε αὐτὸς ἐν σαπρίᾳ σκωλήκων κάθῃ, διανυκτερεύων αἴθριος·
Κἀγὼ πλανῆτις καὶ λάτρις,

---

3 – 13 ***II^{2}2206** Iob 1, 20^{1}–22^{3} **16 – 970, 10** ***II^{2}2207** Iob 2, 9^{1}–10^{5}

---

2 – 13 ***II^{2}2206** P cap. Π 2, 3 (256vB[19]20–257rA5); R cap. Π 2, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **15 – 970, 10** ***II^{2}2207** P cap. Π 2, 4 (257rA[6]7–257rB16); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2206** Ἀπὸ τοῦ] *om.* P ἰώβ P

3 ἰωβ P **11** τούτοις] *om.* P **12** ἰωβ P τοῖς χείλεσιν] *om.* P **12 – 13** κυρίου – θεῷ] θεοῦ R **16** ἰωβ P **22** καινον P

τόπον ἐκ τόπου περιερχομένη καὶ οἰκίαν ἐξ οἰκίας
προσδεχομένη τὸν ἥλιον πότε δύσεται,
ἵνα ἀναπαύσωμαι τῶν μόχθων καὶ τῶν ὀδυνῶν,
αἵ με νῦν ἔχουσιν.
Ἀλλ' εἶπον τι ῥῆμα πρὸς κύριον καὶ τελεύτα.
Ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτῇ εἶπεν·
Ὥσπερ μία τῶν ἀφρόνων γυναικῶν λελάληκας·
εἰ τὰ ἀγαθὰ ἐδεξάμεθα ἐκ χειρὸς κυρίου, τὰ κακὰ οὐχ' ὑποίσομεν;
Ἐν τούτοις πᾶσιν τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ
οὐδὲν ἥμαρτεν Ἰὼβ τοῖς χείλεσιν ἐναντίον τοῦ θεοῦ.

*ΙΙ²2208 / PML^b cap. Π 2, 5

Τοῦ αὐτοῦ·

Μακάριος ἄνθρωπος, ὃν ἤλεγξεν ὁ κύριος·
νουθέτημα δὲ παντοκράτορος μὴ ἀπαναίνου.
Αὐτὸς γὰρ ἀλγεῖν ποιεῖ καὶ πάλιν ἀποκαθίστησιν·
ἔπαισεν, καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἰάσαντο.

*ΙΙ²2209 / PML^b cap. Π 2, 6

Τοῦ αὐτοῦ·

Εἶπεν ὁ κύριος ἐκ τοῦ νέφους τῷ Ἰώβ·
Ζῶσαι ὥσπερ ἀνὴρ τὴν ὀσφῦν σου,
ἐρωτήσω δέ σε, σὺ δέ μοι ἀποκρίθητι·
μὴ ἀποποιοῦ μοι τὸ κρῖμα.
Οἴει δέ με ἄλλως σοι κεχρηματικέναι ἢ ἵνα ἀναφανῇς δίκαιος;

---

13 – 16 ***ΙΙ²2208** Iob 5, 17¹–18² **19 – 23** ***ΙΙ²2209** Iob 40, 6–8²

---

12 – 16 ***ΙΙ²2208** P cap. Π 2, 5 (257rB[16]17–25); R cap. Π 2, 3; *deest in* M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III **18 – 23** ***ΙΙ²2209** P cap. Π 2, 6 (257rB[25]26–36); R cap. Π 2, 4; *deest in* M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III

---

1 οἰκίαν] *scripsi*, οἰκείαν P οἰκίας] *scripsi*, οἰκείας P **5** εἶπον τι] *scripsi*, ειποντι P **7** μιᾶ P **10** ϊωβ P **16** ἔπεσεν P ἰάσαντο] *praem.* πάλιν R **19** ϊωβ P **20** οσφυν σου P **21** δέ μοι] μου P **22** ἀποποιοῦ μου R κρίμα P

*Π^{2}2210 / PML^b cap. Π 2, 7

Δαυῒδ ἐν ψαλμῷ β′·

Δράξασθε παιδείας, μήποτε ὀργισθῇ κύριος
καὶ ἀπολεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας,
ὅταν ἐκκαυθῇ ἐν τάχει ὁ θυμὸς αὐτοῦ.

*Π^{2}2211 / PML^b cap. Π 2, 8

Ψαλμοῦ ϛ′·

Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με,
μὴ δὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσῃς με.
Ἐλέησόν με, κύριε, ὅτι ἀσθενής εἰμι·
ἴασαί με, κύριε, ὅτι ἐταράχθη τὰ ὀστᾶ μου,
καὶ ἡ ψυχή μου ἐταράχθη σφόδρα·
καὶ σύ, κύριε, ἕως πότε;
Ἐπίστρεψον, κύριε, ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου,
σῶσόν με ἕνεκεν τοῦ ἐλέου<ς> σου.
Ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ θανάτῳ ὁ μνημονεύων σου·
ἐν δὲ τῷ Ἅδῃ τίς ἐξομολογήσεται;
Ἐκοπίασα ἐν τῷ στεναγμῷ μου,
λούσω καθ’ ἑκάστην νύκτα τὴν κλίνην μου,
ἐν δάκρυσίν μου τὴν στρωμνήν μου βρέξω.

---

3 – 5 *Π^{2}2210 Ps. 2, 12^{1-3} **8 – 20 *Π^{2}2211** Ps. 6, 2^1–7^3

---

2 – 5 *Π^{2}2210 P cap. Π 2, 7 (257vA[1]2–7); R cap. Π 2, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 20 *Π^{2}2211** P cap. Π 2, 8 (257vA[7]8–32); R cap. Π 2, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***Π^{2}2210** (a) P (b) Ψαλμὸς β$^{τρ′}$ R ***Π^{2}2211** ψαλμὸς R

---

3 – 5 μήποτε – τάχει] ἕως R **9 – 20** μὴ – μου^1] ἕως R **14** ῥῦσαι] *scripsi*, ρυσαι P **15** *scripsi*, ἐλεουσου P **16** μνημονεύων σου] *scripsi (LXX)*, μνημόνευόν σοι P **17** ἅδη P **18** στεναγμῷ μου] *scripsi (LXX)*, στεναγμω σου P

*II^{2}2212 / PML^b cap. Π 2, 9

Ψαλμοῦ ιζʹ·

Ἡ παιδεία σου ἀνώρθωσέν με εἰς τέλος,
καὶ ἡ παιδ<ε>ία σου, αὐτή με <***>.

*II^{2}2213 / PML^b cap. Π 2, 10

Ψαλμοῦ κθʹ·

Ὀργὴ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ,
καὶ ζωὴ ἐν τῷ θελήματι αὐτοῦ.

*II^{2}2214 / PML^b cap. Π 2, 11

Ψαλμοῦ ληʹ·

Ἐν ἐλεγμοῖς ὑπὲρ ἀνομίας ἐπαίδευσας ἄνθρωπον,
καὶ ἐξέτηξας ὡς ἀράχνην <***>.

*II^{2}2215 / PML^b cap. Π 2, 12

Ψαλμοῦ ξεʹ·

Ἐδοκίμασας ἡμᾶς, ὁ θεός,

---

3 – 4 ***II^{2}2212** Ps. 17, 36$^{3-4}$ **7 – 8** ***II^{2}2213** Ps. 29, 6$^{1-2}$ **11 – 12** ***II^{2}2214** Ps. 38, 12$^{1-2}$ **15 – 973, 6** ***II^{2}2215** Ps. 65, 10^1–12^3

---

2 – 4 ***II^{2}2212** P cap. Π 2, 9 (257vA[32]33–36); R cap. Π 2, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***II^{2}2213** P cap. Π 2, 10 ([257vA36]257vB1–3); R cap. Π 2, 8; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 12** ***II^{2}2214** P cap. Π 2, 11 (257vB[4]4–7); R cap. Π 2, 9; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 973, 6** ***II^{2}2215** P cap. Π 2, 12 (257vB[8]8–22); R cap. Π 2, 10; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2212** ψαλμὸς R ***II^{2}2213** ψαλμὸς R ***II^{2}2214** ψαλμὸς R ***II^{2}2215** ψαλμὸς R

---

4 καὶ – με] *om.* R παιδεία σου] *scripsi*, παιδια σου P *post* αὐτή με *unum minimum vocabulum excidisse videtur (*διδάξει *LXX)* **8** θελημα P **12** καὶ – ἀράχνην] *om.* R *post* ἀράχνην *quaedam excidisse videntur (*τὴν ψυχὴν αὐτοῦ *LXX)*

ἐπύρωσας ἡμᾶς, ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον·
εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς τὴν παγίδα,
ἔθου θλίψεις ἐπὶ τὸν νῶτον ἡμῶν.
Ἐπεβίβασας ἀνθρώπους ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν,
διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος,
καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυχήν.

*II^{2}2216 / PML^{b} cap. Π 2, 13

Ψαλμοῦ οʹ·

Ὁ θεός, τίς ὅμοιός σοι;
Ὅσας ἔδειξάς μοι θλίψεις πολλὰς καὶ κακάς,
καὶ ἐπιστρέψας ἐζωοποίησάς με,
καὶ ἐκ τῶν ἀβύσσων τῆς γῆς πάλιν ἀνήγαγές με.
Ἐπλεόνασας ἐπ᾽ ἐμὲ τὴν μεγαλοσύνην σου,
καὶ ἐπιστρέψας παρεκάλεσάς με.

*II^{2}2217 / PML^{b} cap. Π 2, 14

Ψαλμοῦ ϙγʹ·

Μακάριος ἄνθρωπος, ὃν ἂν παιδεύσῃς, κύριε,
καὶ ἐκ τοῦ νόμου σου διδάξῃς αὐτόν,
τοῦ πραΰναι αὐτὸν ἀφ᾽ ἡμερῶν πονηρῶν
ἕως οὗ ὀρυγῇ <***>.

---

9 – 14 ***II^{2}2216** Ps. 70, 19^{2}–21^{2} **17 – 20** ***II^{2}2217** Ps. 93, 12^{1}–13^{2}

---

8 – 14 ***II^{2}2216** P cap. Π 2, 13 (257vB[22]23–34); R cap. Π 2, 11; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **16 – 20** ***II^{2}2217** P cap. Π 2, 14 (257vB[35]35–258rA5); R cap. Π 2, 12; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2216** ψαλμὸς R ***II^{2}2217** ψαλμὸς R

---

1 – 6 ὡς – ἡμᾶς] ἕως R **9** ομοῖος σου P **11 – 14** καὶ – ἐπιστρέψας] ἕως R **17** παιδεύσεις P **18 – 20** καὶ – ὀρυγῇ] *om.* R **20** *post* ὀρυγῇ *quaedam excidisse videntur (*τῷ ἁμαρτωλῷ βόθρος *LXX)*

*Π^{2}2218 / PML^b cap. Π 2, 15

Ψαλμοῦ ριζʹ·

Παιδεύων ἐπαίδευσέν με ὁ κύριος,
καὶ τῷ θανάτῳ οὐ παρέδωκέν με.

*Π^{2}2219 / PML^b cap. Π 2, 16

Ψαλμοῦ ριηʹ·

Ἀγαθόν μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με,
ὅπως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου.

*Π^{2}2220 / PML^b cap. Π 2, 17

Ὠσηὲ προφήτου·

Ἐγὼ παιδευτὴς ὑμῶν εἰμί, λέγει κύριος.

*Π^{2}2221 / PML^b cap. Π 2, 18

Τοῦ αὐτοῦ·

Πόλεμος ἐπὶ τέκνα ἀδικίας ἦλθεν, παιδεῦσαι αὐτοὺς ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν.

---

3 – 4 ***Π^{2}2218** Ps. 117, 18$^{1–2}$ **7 – 8** ***Π^{2}2219** Ps. 118, 71$^{1–2}$ **11** ***Π^{2}2220** Ἐγὼ – εἰμί] Os. 5, 2 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 156) λέγει κύριος] cf. ibid. 3, 1 **14 – 15** ***Π^{2}2221** Os. 10, 9–10 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 169–170)

---

2 – 4 ***Π^{2}2218** P cap. Π 2, 15 (258rA[6]6–9); R cap. Π 2, 13; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***Π^{2}2219** P cap. Π 2, 16 (258rA[9]10–13); R cap. Π 2, 14; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 11** ***Π^{2}2220** P cap. Π 2, 17 (258rA[13]14–15); R cap. Π 2, 15; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 15** ***Π^{2}2221** P cap. Π 2, 18 (258rA[15]16–19); R cap. Π 2, 16; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***Π^{2}2218** ψαλμὸς R ***Π^{2}2219** (a) P (b) Ψαλμὸς ριζʹ R ***Π^{2}2220** ωσιε P προφήτου] *om.* R

---

11 ὑμῶν εἰμι P

*II^{2}2222 / PML^b cap. Π 2, 19

Ναοὺμ προφήτου·

Τί λογίζεσθε ἐπὶ κύριον; Συντέλειαν αὐτὸς ποιήσεται, καὶ οὐκ ἐκδικήσεται δὶς ἐπιτοαυτὸ ἐν θλίψει.

*II^{2}2223 / PML^b cap. Π 2, 20

Σοφονίου προφήτου·

Φοβεῖσθε με καὶ δέξασθε παιδείαν, λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ οὐ μὴ ἐξολοθρευθῆτε ἐξ ὀφθαλμῶν τῆς γῆς.

*II^{2}2224 / PML^b cap. Π 2, 21

Ἡσαΐου προφήτου·

Ὅταν ὀργὴ θυμοῦ μου γένηται, πάλιν ἰάσομαι.

*II^{2}2225 / PML^b cap. Π 2, 22

Τοῦ αὐτοῦ·

Κύριε, ἐν θλίψει ἐμνήσθημέν σου, ἐν θλίψει μικρᾷ ἡ παιδεία σου ἡμῖν.

---

3 – 4 ***II^{2}2222** Nah. 1, 9 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 229) **7 – 8** ***II^{2}2223** Soph. 3, 7 et 2, 9 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 245–246) **11** ***II^{2}2224** Is. 7, 4 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 311) **14 – 15** ***II^{2}2225** Is. 26, 16 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 349–350)

---

2 – 4 ***II^{2}2222** P cap. Π 2, 19 (258rA[20]21–26); R cap. Π 2, 17; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***II^{2}2223** P cap. Π 2, 20 (258rA[26]27–32); R cap. Π 2, 18; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 11** ***II^{2}2224** P cap. Π 2, 21 (258rA[32]33–35); R cap. Π 2, 19; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 15** ***II^{2}2225** P cap. Π 2, 22 (258rA[35]36–258rB3); R cap. Π 2, 20; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2222** προφήτου] *om.* R ***II^{2}2223** Σοφονίου] *scripsi*, σοφωνίου P, σοφω^v R προφήτου] *om.* R ***II^{2}2224** προφήτου] *om.* R

---

3 λογιζεσθαι P **8** τῆς γῆς] *sic* P R, αὐτῆς *LXX* **15** ἡμῖν] *om.* R

*II^{2}2226 / PML^b cap. Π 2, 23

Τοῦ αὐτοῦ·

Εὐλογήσω σε, κύριε, διότι ὠργίσθης μοι, καὶ ἀπέστρεψας τὸν θυμόν σου, καὶ ἠλέησάς με.

*II^{2}2227 / PML^b cap. Π 2, 24

Τοῦ αὐτοῦ·

Παιδευθήσῃ κρίματι θεοῦ καὶ εὐφρανθήσῃ. Οὐ γὰρ μετὰ σκληρότητος καθαίρεται τὸ μελάνθιον, οὐδὲ τροχὸς ἁμάξης περιάξει ἐπὶ τὸ κύμινον, ἀλλὰ ῥάβδῳ τινάσσεται τὸ μελάνθιον, τὸ δὲ κύμινον βακτηρίᾳ, καὶ μετὰ ἄρτου βρωθήσεται. Οὐ γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ἐγὼ ὑμῖν ὀργισθήσομαι, οὐδὲ φωνὴ τῆς πικρίας μου καταπατήσει ὑμᾶς. Καὶ ταῦτα παρὰ κυρίου Σαβαὼθ ἐξῆλθεν τὰ τέρατα.

*II^{2}2228 / PML^b cap. Π 2, 25

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἐπάξω τὴν χεῖρα μου ἐπὶ σέ, καὶ πυρώσω σε εἰς καθαρόν, τοὺς δὲ ἀπειθοῦντας ἀπολέσω.

---

3 – 4 ***II^{2}2226** Is. 12, 1 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 327) **7 – 12** ***II^{2}2227** Is. 28, 26–29 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 356) **15 – 16** ***II^{2}2228** Is. 1, 25 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 289)

---

2 – 4 ***II^{2}2226** P cap. Π 2, 23 (258rB[3]4–8); R cap. Π 2, 21; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 12** ***II^{2}2227** P cap. Π 2, 24 (258rB8–27); R cap. Π 2, 22; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 16** ***II^{2}2228** P cap. Π 2, 25 (258rB[27]28–32); R cap. Π 2, 23; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2227** (a) R (b) *s. a.* P

---

7 εὐφρανθήσῃ] P R$^{in\ mg.}$, διδαχθήσηι R^{txt} **12** τέρατα] πέρατα R

*II^{2}2229 / PML^{b} cap. Π 2, 26

Τοῦ αὐτοῦ·

Τάδε λέγει κύριος ὕψιστος, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν τὸν αἰῶνα ἅγιος, καὶ διδοὺς ζωὴν τοῖς συντετριμμένοις τὴν καρδίαν· Οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἐκδικήσω ὑμᾶς, οὐδὲ διαπαντὸς ὀργισθήσομαι ὑμῖν· πνεῦμα γὰρ παρ᾽ ἐμοῦ ἐξελεύσεται, καὶ πνοὴν πᾶσαν ἐγὼ ἐποίησα. Δι᾽ ἁμαρτίαν βραχύ τι ἐλύπησα αὐτόν, καὶ ἐπάταξα αὐτόν, καὶ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐλυπήθη καὶ ἐπορεύθη στυγνὸς ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ ἑώρακα, καὶ ἰασάμην αὐτόν, καὶ παρεκάλεσα αὐτόν, καὶ ἔδωκα αὐτῷ παράκλησιν ἀληθινήν, εἰρήνην ἐπὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγὺς καὶ τοῖς μακρὰν οὖσιν, καὶ εἶπε κύριος· Ἴαμαι αὐτόν.

*II^{2}2230 / PML^{b} cap. Π 2, 27

Ἱερεμίου προφήτου·

Πόνῳ καὶ μάστιγι παιδεύθητι, Ἱερουσαλήμ, μὴ ἀποστῇ ἡ ψυχή μου ἀπὸ σοῦ, μὴ ποιήσω σε γῆν ἄβατον, ἥτις οὐ κατοικισθήσεται.

*II^{2}2231 / PML^{b} cap. Π 2, 28

Τοῦ αὐτοῦ·

Παίδευσον ἡμᾶς, κύριε, πλὴν ἐν κρίσει καὶ μὴ ἐν θυμῷ, ἵνα μὴ ὀλίγους ἡμᾶς ποιήσῃς.

---

3 – 12 ***II^{2}2229** Is. 57, 15–19 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 446–448) **15 – 16** ***II^{2}2230** Ier. 6, 7–8 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 500–501) **19 – 20** ***II^{2}2231** Ier. 10, 24 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 522)

---

2 – 12 ***II^{2}2229** P cap. Π 2, 26 (258rB[32]33–258vA28); R cap. Π 2, 24; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 16** ***II^{2}2230** P cap. Π 2, 27 (258vA[29]30–36); R cap. Π 2, 25; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **18 – 20** ***II^{2}2231** P cap. Π 2, 28 ([258vA36] 258vB1–5); R cap. Π 2, 26; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2229** αὐτοῦ] *add.* ησαϊου P ***II^{2}2230** ϊηρεμιου P προφήτου] *om.* R

---

4 συμτετριμμενοις P

*Π^{2}2232 / PML^{b} cap. Π 2, 29

Τοῦ αὐτοῦ·

Μὴ γένῃ μοι εἰς ἀλλοτρίωσιν, φειδόμενός μου.

*Π^{2}2233 / PML^{b} cap. Π 2, 30

<***>

Ἀκοὴν ἤκουσα Ἐφραὶμ ὀδυρομένου· Ἐπαίδευσάς με, καὶ ἐπαιδεύθην· ἐγὼ ὥσπερ μόσχος οὐκ ἐδιδάχθην· ἐπίστρεψόν με, καὶ ἐπιστρέψω, ὅτι σὺ κύριος ὁ θεός μου, ὅτι ὕστερον αἰχμαλωσίας μου μετενόησα, καὶ ὕστερον τοῦ γνῶναι με, ἐστέναξα ἐφ᾽ ἡμέρας αἰσχύνης, καὶ ὑπέδειξά σοι ὅτι ἔλαβον ὀνειδισμὸν ἐκ νεότητός μου. Υἱὸς ἀγαπητὸς ἐμοὶ Ἐφραίμ, παιδίον ἐντρυφῶν, ὅτι ἀνθ᾽ ὧν οἱ λόγοι μου ἐν αὐτῷ, ἐλεῶν ἐλεήσω αὐτόν, φησὶν κύριος.

*Π^{2}2234 / PML^{b} cap. Π 2, 31

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὁ ταπεινώσας οἰκτειρήσει κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους αὐτοῦ.

---

3 ***Π^{2}2232** Ier. 17, 17 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 534) **6 – 12** ***Π^{2}2233** Ier. 38, 18–20 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 565–566) **15** ***Π^{2}2234** Thren. 3, 32 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 604–605)

---

2 – 3 ***Π^{2}2232** P cap. Π 2, 29 (258vB[5]6–8); R cap. Π 2, 27; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 12** ***Π^{2}2233** P cap. Π 2, 30 (258vB8–30); R cap. Π 2, 28; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 15** ***Π^{2}2234** P cap. Π 2, 31 (258vB[30]31–33); R cap. Π 2, 29; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***Π^{2}2233** *s. d.* P R

---

3 γένῃ μοι] γένη μοι P$^{ut\ videtur}$, γένοιμϊ R **6** Ἐφραὶμ] *scripsi*, εφραιμ P, εὐφραΐμ R **7 – 8** ἐπιστρέφω R **8** κύριος] κύριε R θεός μου] *add.* δεσπότης μου R **11** Ἐφραίμ] *scripsi*, εφραιμ P, εὐφραὶμ R **15** οἰκτειρήσει] *sic* P R

*Π^{2}2235 / PML^{b} cap. Π 2, 32

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἀνάβητε ἐπὶ τοὺς προμαχῶνας αὐτῆς καὶ κατασκάψατε, συντέλειαν δὲ οὐ μὴ ποιήσητε· ὑπολείπεσθε τὰ ὑποστηρίγματα αὐτῆς, ὅτι τοῦ κυρίου εἰσίν.

*Π^{2}2236 / PML^{b} cap. Π 2, 33

Δανιὴλ προφήτου·

Ἐν τῷ ναῷ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν Βαβυλῶνι περιπατῶν, ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ, καὶ εἶπεν· Οὐκ αὐτὴ ἐστὶν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἣν ἐγὼ ᾠκοδόμησα εἰς οἶκον βασιλείας ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος μου, εἰς τιμὴν τῆς δόξης μου; Ἔτι τοῦ λόγου ἐν τῷ στόματι τοῦ βασιλέως ὄντος, φωνὴ ἀπ’ οὐρανοῦ ἐγένετο· Σοὶ λέγεται, Ναβουχοδονόσορ· ἡ βασιλεία σου παρῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων σε διώξουσιν, καὶ μετὰ θηρίων ἀγρίων ἡ κατοικία σου, χόρτον ὡς βοῦν ψωμιοῦσιν σε, καὶ ἑπτὰ καιροὶ ἀλλαγήσονται ἐπὶ σέ, ἕως οὗ ἐπιγνῷς ὅτι κυριεύει ὁ ὕψιστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ᾧ ἐὰν αὐτῷ δόξῃ, δώσει αὐτήν. Αὐτῇ τῇ ὥρᾳ συνετελέσθη ἐπὶ Ναβουχοδονόσορ καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐξεδιώχθη, καὶ χόρτον ὡς βοῦς ἤσθιεν, καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐβάφη, ἕως αἱ τρίχες αὐτοῦ ὡς λεόντων ἐμεγαλύνθησαν, καὶ οἱ ὄνυχες αὐτοῦ ὡς ὀρνέων. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν ἐγὼ Ναβουχοδονόσορ τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνέλαβον, καὶ αἱ φρένες μου ἐπ’ ἐμὲ ἐπεστράφησαν, καὶ τῷ ὑψίστῳ εὐλόγησα, καὶ τῷ ζῶντι εἰς τὸν αἰ-

3 – 5 ***Π^{2}2235** Ier. 5, 10 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 494) **8 – 980, 13** ***Π^{2}2236** Dan. 4, 26–34 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 685–688)

2 – 5 ***Π^{2}2235** P cap. Π 2, 32 (258vB[34]34–259rA6); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R
7 – 980, 13 ***Π^{2}2236** P cap. Π 2, 33 (259rA[7]8–259vA35); R cap. Π 2, 30; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

4 ὑπολείπεσθε] *scripsi*, ὑπολείπεσθαι P **9** ναβουχοδονόσωρ (-οσωρ P) P R$^{a. c.}$ Οὐκ αὐτὴ] *sic* R, ουκ’ αυτη P, οὐχ αὕτη *ed. (θ')* **11** τῆς^{2}] *om.* P **12** ἀπ’] ἀπὸ P **13** ναβουχοδονοσωρ P **18** ναβουχοδονοσωρ P **22** ναβουχοδονόσωρ P **24** ηὐλόγησα R

ῶνα ᾔνεσα καὶ ἐδόξασα, ὅτι ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἐξουσία αἰώνιος, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν, καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν εἰς οὐδὲν ἐλογίσθησαν· κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖ ἐν δυνάμει τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐν τῇ κατοικίᾳ τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιποιήσεται τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐρεῖ αὐτῷ· Τί ἐποίησας; Αὐτῷ τῷ καιρῷ αἱ φρένες μου ἐπεστράφησαν ἐπ' ἐμέ, καὶ εἰς τὴν τιμὴν τῆς βασιλείας μου ἦλθον, καὶ ἡ μορφή μου ἐπέστρεψεν ἐπ' ἐμέ, καὶ οἱ τύραννοί μου καὶ οἱ μεγιστάνες μου ἐζήτησάν με, καὶ ἐπὶ τὴν βασιλείαν μου ἐκραταιώθην, καὶ μεγαλωσύνη περισσοτέρα προσετέθη μοι. Νῦν οὖν ἐγώ, Ναβουχοδονόσορ, αἰνῶ καὶ ὑπερυψῶ καὶ δοξάζω τὸν βασιλέα τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀληθινά, καὶ αἱ τρίβοι αὐτοῦ κρίσις, καὶ πάντας τοὺς πορευομένους ἐν ὑπερηφανίᾳ δύναται ταπεινῶσαι.

*II²2237 / PMLᵇ cap. Π 2, 34

Σχόλιον·

Μάθωμεν ἐκ τοῦ ὑποδείγματος τούτου ὅτι πρὸς διόρθωσιν βίου παιδεύει ἡμᾶς ὁ κύριος, καὶ σωφρονήσωμεν καθάπερ οὗτος ἐν ἐξομολογήσει, ἵνα διαλλαγῇ καὶ ἡμῖν ὁ ἀγαθὸς ἡμῶν δεσπότης, καὶ μὴ ἀπολώμεθα τῇ ἀπειθείᾳ.

*II²2238 / PMLᵇ cap. Π 2, 35

Σοφίας Σολομῶντος·

Σὺ δεσπόζων ἰσχύος ἐν ἐπιεικείᾳ κρίνεις,

---

22 – 981, 1 Σὺ – ἡμᾶς] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 41.3./48.3. (ed. Ihm, p. 740)

---

16 – 19 ***II²2237** *Scholion in Dan. 4, 26–34* **22 – 981, 2** ***II²2238** Σὺ – δύνασθαι] Sap. 12, 18[1]

---

15 – 19 ***II²2237** P cap. Π 2, 34 (259vA[mg]36–259vB11); R cap. Π 2, 31; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **21 – 981, 5** ***II²2238** P cap. Π 2, 35 (259vB[11]12–27); R cap. Π 2, 32; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

5 ἀντιποιήσηται P **6** ἐστράφησαν R **10** ναβουχοδονοσωρ P **12** κρίσεις P **17** καὶ] *om.* R **19** ἀπολώμεθα] *scripsi*, ἀπολλώμεθα *(-ω- P)* P R

καὶ μετὰ πολλῆς φειδοῦς διοικεῖς ἡμᾶς·
πάρεστιν γάρ σοι, ὅτε θέλεις, τὸ δύνασθαι.
Διατοῦτο τοὺς παραπίπτοντας κατ᾽ ὀλίγον ἐλέγχεις,
καὶ ἐν οἷς ἁμαρτάνουσιν ὑπομιμνήσκων νουθετεῖς,
ἵνα ἀπαλλαγέντες τῆς κακίας αὐτῶν, πιστεύσωσιν ἐπὶ σέ, κύριε.

*$II^2$2239 / PML^b cap. Π 2, 36

Τῆς αὐτῆς·

Ἡμᾶς παιδεύων τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν ἐν μυριότητι μαστιγοῖς,
ἵνα σου τὴν ἀγαθότητα μεριμνῶμεν κρίνοντες,
κρινόμενοι δὲ προσδοκῶμεν ἔλεος.

*$II^2$2240 / PML^b cap. Π 2, 37

Τοῦ Σιράχ·

Ἔλεος καὶ ὀργὴ παρὰ κυρίῳ,
δυνάστης ἐξιλασμῶν καὶ ἐκχέων ὀργὴν
κατὰ τὸ πολὺ ἔλεος αὐτοῦ.

*$II^2$2241 / PML^b cap. Π 2, 38

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὁ φοβούμενος κύριον ἐκδέξεται παιδείαν.

---

3 – 5 Διατοῦτο – κύριε] Ibid. 12, 2^3 **8 – 10** ***$II^2$2239** Sap. 12, 22^{1-3} **13 – 15** ***$II^2$2240** Sir. 16, 11^3–12^1 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 89) **18** ***$II^2$2241** Sir. 35, 14^1 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 143)

---

7 – 10 ***$II^2$2239** P cap. Π 2, 36 (259vB[27]28–35); R cap. Π 2, 33; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 15** ***$II^2$2240** P cap. Π 2, 37 (259vB[35]36–260rB4); R cap. Π 2, 34; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III} **17 – 18** ***$II^2$2241** P cap. Π 2, 38 (260rA[5]5–7); R cap. Π 2, 35; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

2 ὅτε θέλεις] ὅταν θέλῃς P **18** εἰσδέξεται R

*II^{2}2242 / PML^b cap. Π 2, 39

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἔλεος κυρίου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα,
ἐλέγχων καὶ παιδεύων καὶ διδάσκων
καὶ ἐπιστρέφων ὡς ποιμὴν τὸ ποίμνιον αὐτοῦ,
καὶ τοὺς ἐκδεχομένους παιδείαν ἐλεᾷ.

*II^{2}2243 / PML^b cap. Π 2, 40

Ἰουδίθ·

Εὐχαριστήσωμεν κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν, ὃς πειράζει ἡμᾶς καθὰ καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν. Μνήσθητε ὅσα ἐποίησεν μετὰ Ἀβραάμ, καὶ οἷα ἐπείρασεν τὸν Ἰσαάκ, καὶ ὅσα Ἰακώβ· καὶ ἐπύρωσεν εἰς ἐτασμὸν τὰς καρδίας αὐτῶν, ὅτι εἰς νουθεσίαν μαστιγοῖ κύριος τοὺς ἐγγίζοντας αὐτῷ.

*II^{2}2244 / PML^b cap. Π 2, 41

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου·

Εἶπεν ὁ κύριος· Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστι. Πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπόν, αἴρει αὐτό,

---

3 – 5 Ἔλεος – αὐτοῦ] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 16.4./4. (ed. Ihm, p. 382–383)

---

3 – 6 ***II^{2}2242** Sir. 18, 13^2–14^1 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 95) **9 – 13** ***II^{2}2243** Iudith 8, 25–27 (quibusdam omissis) **16** ***II^{2}2244** Εἶπεν – κύριος] cf. Ioh. 14, 23 **16 – 983, 2** Ἐγὼ – φέρῃ] Ibid. 15, 1–2

---

2 – 6 ***II^{2}2242** P cap. Π 2, 39 (260rA[7]8–15); R cap. Π 2, 36; *deest in* M$^{\text{(lac.)}}$ L^b T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} **8 – 13** ***II^{2}2243** P cap. Π 2, 40 (260rA[15]16–29); R cap. Π 2, 37; *deest in* M$^{\text{(lac.)}}$ L^b T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} **15 – 983, 2** ***II^{2}2244** P cap. Π 2, 41 (260rA[30]31–260rB4); R cap. Π 2, 38; *deest in* M$^{\text{(lac.)}}$ L^b T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}

***II^{2}2243** ϊουδίθ P ***II^{2}2244** ϊωάννην P Εὐαγγελίου] *om.* R

---

6 ἐλεεῖ R **10** ἁβραὰμ R **11** ϊσαακ P ϊακὼβ P

καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτό, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ·

*II^{2}2245 / PML^{b} cap. Π 2, 42

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Εἶπεν ὁ κύριος τῷ παραλυτικῷ· Ἴδε, ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρον τί σοι γένηται.

*II^{2}2246 / PML^{b} cap. Π 2, 43

Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους α′ ἐπιστολῆς·

Εἰ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα· κρινόμενοι δέ, ὑπὸ κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν.

*II^{2}2247 / PML^{b} cap. Π 2, 44

Ἐκ τῆς πρὸς Ἑβραίους·

Οὔπω μέχρις αἵματος ἀντεκατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται· Υἱέ, μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μὴ δὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ

---

5 – 6 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 16.1./1. (ed. Ihm, p. 381–382)

---

5 – 6 ***II^{2}2245** Ioh. 5, 14 **9 – 10** ***II^{2}2246** I Cor. 11, 31–32 **13 – 984, 11** ***II^{2}2247** Hebr. 12, 4–11

---

4 – 6 ***II^{2}2245** P cap. Π 2, 42 (260rB[5]5–10); R cap. Π 2, 39; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 10** ***II^{2}2246** P cap. Π 2, 43 (260rB[11]12–18); R cap. Π 2, 40; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 984, 11** ***II^{2}2247** P cap. Π 2, 44 (260rB[19]20–260vA30); R cap. Π 2, 41; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2245** Ἐκ] *om.* R ***II^{2}2246** (a) P α′] *vix legi potest* (b) Πρὸς Κορινθίους R ***II^{2}2247** Ἐκ τῆς] *om.* R εβραίους P

---

14 ἐκλέλησте R **16** ἐλεγχόμενος] παιδευόμενος R

δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. Εἰς παιδείαν ὑπομένετε· ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός. Τίς γάρ ἐστιν υἱός, ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; Εἰ δὲ χωρὶς ἐστὲ παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι ἐστέ, καὶ οὐχ’ υἱοί. Εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολὺ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ. Πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρόν, οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι’ αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης.

*Π^{2}2248 / PML^{b} cap. Π 2, 45

Ἐκ τῆς Ἰακώβου ἐπιστολῆς·

Ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί, τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφήτας, οἳ ἐλάλησαν ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματι κυρίου. Ἰδοὺ μακαρίζομεν τοὺς ὑπομείναντας· τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου εἴδετε, ὅτι πολυεύσπλαγχνος ἐστὶν ὁ κύριος καὶ οἰκτίρμων.

---

14 – 15 Ὑπόδειγμα – κυρίου] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 71.2./42.2. (ed. Ihm, p. 1039)

---

14 – 18 ***Π^{2}2248** Iac. 5, 10–11

---

13 – 18 ***Π^{2}2248** P cap. Π 2, 45 (260vA[31]32–260vB10); R cap. Π 2, 42; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***Π^{2}2248** ϊακώβου P

---

1 Εἰς] ἧς R ὑπομένεται P **2** προσφέρει R **3** ἆρα P **4** οὐχ’ υἱοί] οὐχὶ υἱοί R **5** πολλῶ R **15** ἐν τῷ] το P **16** ϊωβ P **17** ϊδετε P πολυσπλαγχνος ἐστὶν P

*II^{2}2249 / PMLᵇ cap. Π 2, 46

Κλήμεντος Ῥώμης·

Ἀγαθῇ κυρίου προνοίᾳ ὁ προειληφὼς διοικεῖσθαι τὸν κόσμον οὐκ ἄχθεται ἐπὶ τοῖς ὅπως ποτὲ ἀπαντῶσι πράγμασιν, ἀποδεδωκὼς ὅτι ὑπὸ τῆς τοῦ κρείττονος οἰκονομίας συμφερόντως τὰ πράγματα τὴν ἔκβασιν λαμβάνει. Ὅθεν δίκαιον γνοὺς εἶναι αὐτὸν καὶ εὐσυνειδήτως βιούς, τὸ προσπίπτον λυπηρὸν οἶδεν ὀρθῷ λόγῳ ἀποσείεσθαι τῆς ψυχῆς, ὅτι πρὸς ἀγαθοῦ τινὸς ἀγνώστου συντελούμενον ἐλθεῖν ἔχει.

*II^{2}2250 / PMLᵇ cap. Π 2, 47

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ εἰς Ἀθανάσιον·

Καὶ ὄντως πληγὴ τοῖς εὖ φρονοῦσι παίδευμα γίνεται, καὶ κρεῖττον εὐημερίας πολλάκις κακοπάθεια.

*II^{2}2251 / PMLᵇ cap. Π 2, 48

Τοῦ αὐτοῦ, πρὸς τὸν ἄρχοντα καὶ τοὺς πολιτευομένους·

Σωφρόνων ἀνδρῶν οἵτινες παιδεύονται ταῖς συμφοραῖς καὶ ὡς χρυσὸς πυρὶ καθαιρόμενοι λέγουσιν· *Ἀγαθόν μοι, ὅτι ἐταπείνωσάς*

---

17 – 986, 1 Ps. 118, 71$^{1-2}$

---

3 – 9 ***II^{2}2249** Ps.-Clemens Romanus, *Homilia* β 36,2–3 (ed. Rehm†/Strecker, p. 50, 15–21); Holl, n° 5 **12 – 13** ***II^{2}2250** Gregorius Nazianzenus, re vera *Funebris oratio in laudem Basilii Magni Caesareae in Cappadocia episcopi (Orat. 43)*, 55, 3–5 (ed. Bernardi, p. 240) **16 – 986, 5** ***II^{2}2251** Gregorius Nazianzenus, *Ad praefectum et cives Nazianzenos (Orat. 17)*, 5 (PG 35, 972, 12–21)

---

2 – 9 ***II^{2}2249** P cap. Π 2, 46 (260vB[10]11–32); R cap. Π 2, 43; *deest in* M$^{(lac.)}$ Lᵇ T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 13** ***II^{2}2250** P cap. Π 2, 47 (260vB[33]34–261rA3); *deest in* M$^{(lac.)}$ Lᵇ T$^{(lac.)}$ H^{III} R **15 – 986, 5** ***II^{2}2251** P cap. Π 2, 48 (261rA[4]5–26); R cap. Π 2, 44; *deest in* M$^{(lac.)}$ Lᵇ T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2251** αὐτοῦ] θεολόγου R πολιτευομένους] πολη^{τ} P

---

3 ὁ] *om.* P **4** οπως ποτε P **8** λόγῳ] τῷ λογισμῷ *ed.* **9** συντελούμενος R **12** εὐφρονοῦσι P κρείττων *ed.*

με, ὅπως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου, ὡς τικτούσης τῆς ταπεινώσεως τὸ γινώσκειν τὰ δικαιώματα κυρίου. Καὶ τὸ τοῦ Πέτρου πάσχουσι <***>, μᾶλλον δ’ ἔτι προσχωροῦσι θεῷ διὰ τὸ ἀλγεῖν, καὶ τὸν εὐεργέτην οἰκειοῦνται διὰ τῆς θλίψεως, ἐπειδὴ κάμνουσα ψυχὴ ἐγγύς ἐστι θεοῦ.

*Π^{2}2252 / PML^{b} cap. Π 2, 49

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Ἄνω νεύωμεν, ἀδελφοί· ἐν παντὶ καιρῷ καὶ πάσῃ περιστάσει προβαλλώμεθα τὴν καλὴν ἐλπίδα, μήτε ἐν ταῖς εὐθυμίαις ἀποβάλλωμεν τὸν φόβον, μήτε ἐν τοῖς λυπηροῖς τὸ εὔελπι.

*Π^{2}2253 / PML^{b} cap. Π 2, 50

Τοῦ αὐτοῦ·

Μνησθῶμεν καὶ ἐν εὐδίᾳ τῆς ζάλης, καὶ ἐν χειμῶνι τοῦ κυβερνήτου· ἀλλὰ μὴ ταῖς θλίψεσιν ἐκκακήσωμεν, καὶ μήτε διὰ τὰς συμφορὰς πίπτωμεν, μήτε διὰ τὸν κόρον ὑβρίσωμεν.

---

2 τὸ^{2} – Πέτρου] cf. Matth. 14, 30

---

8 – 10 ***Π^{2}2252** Gregorius Nazianzenus, *Ad praefectum et cives Nazianzenos (Orat. 17)*, 5 (PG 35, 972, 23–27) **13 – 14** ***Π^{2}2253** Μνησθῶμεν – ἐκκακήσωμεν] Gregorius Nazianzenus, *Ad praefectum et cives Nazianzenos (Orat. 17)*, 5 (PG 35, 972, 27–29) **14 – 15** καὶ – ὑβρίσωμεν] Ibid. (PG 35, 972, 34–35)

---

7 – 10 ***Π^{2}2252** P cap. Π 2, 49 (261rA[27]28–261rB2); R cap. Π 2, 45; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 15** ***Π^{2}2253** P cap. Π 2, 50 (261rB2–11); R cap. Π 2, 46; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***Π^{2}2252** Ἐκ] *om.* R ***Π^{2}2253** (a) R (b) *s. a.* P

---

3 πάσχουσι] *forsan quaedam exciderunt* (ἐπικαλεσαμένου τὴν σωτηρίαν ἐν τῷ μέλλειν καταδύεσθαι *ed.)* δ’ ἔτι] *scripsi*, δὲ ετι P, δέτι R **5** ψυχὴ – θεοῦ] θεῶι ἐγγὺς ἐστὶν ἡ ψυχή R ψυχὴ] *scripsi*, ψυχῆς P **9** μήτε] *praem.* καὶ P, *praem.* τῆς R, *sed eras.* **9 – 10** ἀποβαλλώμεθα R

*Π²2254 / PMLᵇ cap. Π 2, 51

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ εἰς Ἥρωνα τὸν φιλόσοφον·

Γενναιότερον ἐκ τοῦ παθεῖν τὸ φιλόσοφον, ὥσπερ ψυχρῷ σίδηρος, οὕτω τοῖς κινδύνοις στομούμενον

*Π²2255 / PMLᵇ cap. Π 2, 52

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τῶν εἰς τὸν προφήτην Ἡσαΐαν·

Ὀλολύζετε, φησὶν ὁ προφήτης· *ἐγγὺς γὰρ ἡ ἡμέρα κυρίου, καὶ συντριβὴ παρὰ κυρίου ἥξει* μετὰ τῶν ὁπλομάχων αὐτοῦ, καταφθεῖραι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. Διατοῦτο προστέτακται ὀλολυγμὸς καὶ θρῆνος, ἵνα διὰ τούτων δυσωπηθῇ ὁ θεὸς ἀποστρέψαι τὴν ἐπαγομένην ὀργήν. Ἀμφότερα γὰρ ποιεῖ ὁ φιλάνθρωπος· καὶ τὰ φοβερὰ ἀπειλεῖ, καὶ τοῖς μετανοοῦσιν οὐκ ἐπάγει τὰ ἠπειλημένα. *Κλαύσατε*, φησὶν ὁ προφήτης, καὶ *θρηνήσατε* ἕκαστος τὰ ἴδια ἁμαρτήματα, μήποτε πάθητε τὰ κεκηρυγμένα. Εἰ μὴ ἐβούλετο ὁ θεὸς τοῦ ἁμαρτωλοῦ τὴν μετάνοιαν καὶ διόρθωσιν, διατί ἐκηρύσσετο τῇ Νινευῇ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀπώλεια; Ἀλλ' ἐπειδὴ εἶδεν αὐτῶν ὁ θεὸς τὸν συντριμμόν, παρήγαγεν τὴν ὀργήν, καὶ διεσκέδασεν ὥσπερ νέφος τὴν ἐπιτεταμένην ἀπώλειαν ὡς ἐλεήμων. *Παρ' αὐ-*

---

3 – 4 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 32.8./8. (ed. Ihm, p. 649) **7 – 8** Is. 13, 6 **12 – 13** Ioel 1, 5 **15 – 16** ἐκηρύσσετο – ἀπώλεια] cf. Ion. 3, 4 **18 – 988, 1** Is. 13, 6

---

3 – 4 ***Π²2254** GREGORIUS NAZIANZENUS, *In laudem Heronis philosophi (Orat. 25)*, 15, 15–17 (ed. Mossay/Lafontaine, p. 192) **7 – 8** ***Π²2255** Ὀλολύζετε – ἥξει] (PS.-)BASILIUS CAESARIENSIS, *Enarratio in prophetam Isaiam*, XIII, 261 (PG 30, 576, 37–38) **8 – 988, 2** μετὰ – ἄξια] IBID. (PG 30, 576, 41 – 577, 7)

---

2 – 4 ***Π²2254** P cap. Π 2, 51 (261rB[12]13–18); R cap. Π 2, 47; *deest in* M^(lac.) Lᵇ T^(lac.) H^III **6 – 988, 2** ***Π²2255** P cap. Π 2, 52 (261rB[19]20–261vA29); R cap. Π 2, 48; *deest in* M^(lac.) Lᵇ T^(lac.) H^III

***Π²2254** ἐκ τοῦ] *om.* R ***Π²2255** ἐκ τῶν] *om.* P προφήτην] *om.* R

---

3 γενναιότατον R **3 – 4** σίδηρον R **4** στομόμενον R^a. c. **7** ὀλολυζεται P **14** πάθητε] *scripsi (ed.)*, πάθετε P R **14 – 16** Εἰ – ἀπώλεια] *om.* R **16** νηνευη P αὐτὸν P **17** συντριμμενον R **18** ἐπιτεταμένην] *sic* R^a. c., ἐπιτεταμμένην P R^p. c.

τοῦ οὖν τοῦ *κυρίου ἥξει συντριβή*, χρησίμως συντρίβοντος τὰ ἀφανισμοῦ ἄξια.

*Π²2256 / PMLᵇ cap. Π 2, 53

Τοῦ αὐτοῦ·

Οἱ ὑπομείναντες τὴν παιδευτικὴν ἐπίσκεψιν καὶ μὴ συντρίψαντες τὸν ζυγὸν τοῦ παίοντος ἐπὶ σωτηρίᾳ καὶ διορθώσει, οὗτοι *πτωχοὶ τῷ πνεύματι* χρηματίζοντες, βοσκηθήσονται διὰ τοῦ κυρίου, κατὰ τὴν πρόρρησιν αὐτοῦ. Τέλος γὰρ ἀγαθῆς παιδεύσεως νομὴ ἐστὶν σωτήριος ἐπηγγελμένη, περὶ ἧς φησὶν ὁ σωτὴρ ὅτι *Εἰσελεύσεται* ὁ τοιοῦτος *καὶ ἐξελεύσεται καὶ νομὴν εὑρήσει.*

---

6 – 7 Matth. 5, 3 **7** βοσκηθήσονται – κυρίου] cf. Is. 14, 30 **9 – 10** Ioh. 10, 9

---

5 – 10 ***Π²2256** (Ps.-)Basilius Caesariensis, *Enarratio in prophetam Isaiam*, XIV, 288 (PG 30, 624, 29–35)

---

4 – 10 ***Π²2256** P cap. Π 2, 53 (261vA[29]30–261vB13); R cap. Π 2, 49; *deest in* M^(lac.) Lᵇ T^(lac.) H^III

---

1 ἥξει – συντρίβοντος] ἥξει συντριβὴ χρησίμως· συντρίβοντος R τὰ] *om.* R **8** αὐτοῦ] *om.* P παιδεύσεως] παιδέσεως R **9** ἧς φησιν P

Τίτλος γʹ Περὶ τῶν παιδείαν θεοῦ σωτήριον πρὸς διόρθωσιν μὴ δεχομένων.

III / par. 68 B

*II²2257 / PML^b cap. Π 3, 1

Ἀπὸ τοῦ Λευϊτικοῦ·

Ἐὰν μὴ ὑπακούσητέ μου, μὴ δὲ ποιήσητε τὰ προστάγματά μου, ἀλλὰ ἀπειθήσετε αὐτοῖς, καὶ τοῖς κρίμασί μου προσοχθιεῖ ἡ ψυχὴ ὑμῶν, κἀγὼ οὕτω ποιήσω ὑμῖν, καὶ προσθήσω παιδεῦσαι ὑμᾶς πληγὰς ἑπτὰ ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν, καὶ συντρίψω τὴν ὕβριν τῆς ὑπερηφανίας ὑμῶν. Καὶ ἐὰν μετὰ ταῦτα πορεύησθε πλάγιοι, καὶ αὐτὸς πορεύσομαι μεθ᾽ ὑμῶν θυμῷ πλαγίῳ, καὶ παιδεύσω ὑμᾶς κἀγὼ ἔτι κατὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν, καὶ ἐπιστήσω ἐφ᾽ ὑμᾶς τὴν ἀπορίαν, τήν τε ψώραν καὶ τὸν ἴκτερον, σφακελίζοντας τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ τὴν ψυχὴν ὑμῶν ἐκτήκουσαν, καὶ σπείρετε διακενῆς τὰ σπέρματα ὑμῶν, καὶ ἔδονται οἱ ὑπεναντίοι ὑμῶν. Καὶ ἐπιστήσω τὸ πρόσωπόν μου ἐφ᾽ ὑμᾶς, καὶ πεσεῖσθε ἔναντι τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν, καὶ διώξουσιν ὑμᾶς οἱ μισοῦντες ὑμᾶς, καὶ φεύξεσθε, οὐδενὸς διώκοντος ὑμᾶς. Καὶ θήσω τὸν οὐρανὸν σιδηροῦν καὶ τὴν γῆν ὑμῶν ὡσεὶ χαλκῆν, καὶ ἔσται εἰς κενὸν ἡ ἰσχὺς ὑμῶν, καὶ οὐ δώσει ἡ γῆ τὸν σπόρον αὐτῆς, καὶ τὸ ξύλον τοῦ ἀγροῦ ὑμῶν οὐ δώσει τὸν καρπὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐὰν μετὰ ταῦτα πορεύησθε

---

5 – 7 ***II²2257** Ἐὰν – ὑμῖν] Lev. 26, 14–16 **7 – 9** καὶ – ὑμῶν] Ibid. 26, 18–19 **9 – 11** Καὶ – ὑμῶν] Ibid. 26, 23–24 **11 – 17** καὶ – ὑμᾶς] Ibid. 26, 16–17 **17 – 990, 12** Καὶ – ἐμπλησθῆτε] Ibid. 26, 19–26

---

1 – 2 Titlos P (261vB14–16) M^pin L^b pin E^txt A^III pin; *deest in* M^txt (lac.) L^b txt E^pin (lac.) T^(lac.) H^III A^III txt **4 – 990, 12** ***II²2257** P cap. Π 3, 1 (261vB[16]17–262vA4); R cap. Π 3, 1; *deest in* M^(lac.) L^b E T^(lac.) H^III

---

1 Τίτλος] *om.* PM^pin L^b pin E^txt R^pin A^III pin γʹ] ρξηʹ E^txt, *propt. mg. resect. non liquet in* A^III pin *(*κβʹ *secund. ser.)*

***II²2257** Ἀπὸ] *om.* P

---

6 ἀπειθήσετε] *sic* R, ἀπειθησεται P κρίμασί μου] κριμασιν P προσοχθιεῖ] *sic* R, προσόχθειη P **7** ὑμῶν] ἡμῶν P **9 – 10** καὶ αὐτὸς] κἀγὼ R **10** θυμῷ πλαγίῳ] πλαγίως R θυμῷ] *iterav.* P **10 – 990, 12** καὶ – ἐμπλησθῆτε] καὶ τὰ λοιπά R **11** ἔτι] *scripsi*, αἰτι P **12** ἴκτερον] *scripsi*, ϊκτερον P σφακελίζοντας] *scripsi*, σφακελλίζοντας P **13** σπερεῖτε *LXX* **18** καινον P

πλάγιοι, κἀγὼ παιδεύσω ὑμᾶς πληγὰς ἑπτὰ κατὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν, καὶ ἀποστελῶ ἐφ’ ὑμᾶς τὰ θηρία τὰ ἄγρια τῆς γῆς, καὶ κατέδεται ὑμᾶς, καὶ ἀναλώσει τὰ κτήνη ὑμῶν, καὶ ὀλιγοστοὺς ποιήσω ὑμᾶς, καὶ ἔρημοι ἔσονται αἱ ὁδοὶ ὑμῶν. Καὶ ἐὰν ἐπὶ τούτοις μὴ παιδευθῆτε, ἀλλὰ πορεύεσθε πρός με πλάγιοι, πορεύσομαι κἀγὼ μεθ’ ὑμῶν θυμῷ πλαγίῳ, καὶ ἐξαποστελῶ ἐφ’ ὑμᾶς μάχαιραν ἐκδικοῦσαν δίκην διαθήκης, καὶ καταφεύξεσθε εἰς τὰς πόλεις ὑμῶν, καὶ ἐξαποστελῶ θάνατον ἐφ’ ὑμᾶς, καὶ παραδοθήσεσθε εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν, ἐν τῷ ἐκλίψαι ὑμᾶς σιτοδ<ε>ΐᾳ <ἄ>ρτων· καὶ πέψουσιν δέκα γυναῖκες ὑμῶν τοὺς ἄρτους ὑμῶν ἐν κλιβάνῳ ἑνί, καὶ ἀποδώσουσιν τοὺς ἄρτους ὑμῶν ἐν σταθμῷ, καὶ φάγεσθε καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῆτε.

*II^{2}2258 / PML^b cap. Π 3, 2

Σχόλιον·

Καὶ τὰ τούτων φοβερότερα σιγάσθω διὰ τὸ πλῆθος τῶν κατειλημμένων.

*II^{2}2259 / PML^b cap. Π 3, 3

Ὠσηὲ προφήτου·

Ἐφραὶμ ἐγένετο ἐγκρυφίας οὐ μεταστρεφόμενος. Κατέφαγον ἀλλότριοι τοὺς πόνους αὐτοῦ καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ οὐκ ἐπέγνω. Καὶ ταπεινωθήσεται ἡ ὕβρις τοῦ Ἰσραὴλ εἰς πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐπέστρεψαν πρὸς κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐζήτησαν αὐτὸν ἐν πᾶσιν τούτοις. Ἀπώσεται αὐτοὺς ὁ θεός,

15 – 16 ***II^{2}2258** *Scholion in Lev. 26, 14–26* **19 – 23** ***II^{2}2259** Ἐφραὶμ – τούτοις] Os. 7, 8–10 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 162–163) **23 – 991, 1** Ἀπώσεται – ἔθνεσιν] Ibid. 9, 17 (Wahl, p. 168)

14 – 16 ***II^{2}2258** P cap. Π 3, 2 (262vA[4]5–8); *deest in* M$^{\text{(lac.)}}$ L^b E T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} R
18 – 991, 3 ***II^{2}2259** P cap. Π 3, 3 (262vA[9]10–35); *deest in* M$^{\text{(lac.)}}$ L^b E T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} R

***II^{2}2259** ωσιὲ P

9 ἐκλίψαι] *scripsi*, ἐκλιψαι P, θλῖψαι *LXX* **9 – 10** σιτοδεΐᾳ ἄρτων] *correxi (*σιτοδείᾳ ἄρτων *LXX)*, σιτωδιάρτων P **15** φοβερότερα] φεροτερα P$^{a.c.}$ **19** ἐφραιμ P

ὅτι οὐκ εἰσήκουσαν αὐτοῦ, καὶ ἔσονται πλανῆται ἐν τοῖς ἔθνεσιν. Ἠγάπησαν γὰρ ἀτιμίαν ἐκ φρυάγματος αὐτῶν, καὶ ἀπεστράφησαν εἰς οὐθέν· ἐγένοντο ὡς τόξον ἐντεταμένον.

*II^{2}2260 / PML^{b} cap. Π 3, 4

<***>

Πόλεμος ἐπὶ τέκνα ἀδικίας, καὶ παιδεῦσαι αὐτούς, καὶ συναχθήσονται ἐπ᾽ αὐτοὺς λαοὶ ἐπὶ τὸ παιδεύεσθαι αὐτοὺς ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν.

*II^{2}2261 / PML^{b} cap. Π 3, 5

Ἀμὼς προφήτου·

Τάδε λέγει κύριος· Ἐγὼ ἀνέσχον ἐξ ὑμῶν τὸν ὑετόν, καὶ οὐδὲ οὕτως ἐπεστρέψατε πρός με, λέγει κύριος. Ἐπάταξα ὑμᾶς ἐν πυρώσει καὶ ἐν ἰκτέρῳ· καὶ ἐπληθύνατε κήπους ὑμῶν καὶ ἀμπελῶνας καὶ συκῶνας ὑμῶν καὶ ἐλαιῶνας ὑμῶν, καὶ κατέφαγεν ἡ κάμπη, καὶ οὐδὲ ὧς ἐπεστρέψατε πρός με, λέγει κύριος. Ἐξαπέστειλα εἰς ὑμᾶς θάνατον ἐν ὁδῷ Αἰγύπτου, καὶ ἀπέκτεινα ἐν ῥομφαίᾳ τοὺς νεανίσκους ὑμῶν μετὰ αἰχμαλωσίας ἵππων σου, καὶ ἀνήγαγον ἐν πυρὶ τὰς παρεμβολὰς ὑμῶν ἐν ὀργῇ μου, καὶ οὐδ᾽ οὕτως ἐπεστρέψατε πρός με, λέγει κύριος. Κατέστρεψα ὑμᾶς, καθὼς κατέστρεψεν ὁ

---

2 Ἠγάπησαν – αὐτῶν] Ibid. 4, 18 (Wahl, p. 155) **2 – 3** καὶ – ἐντεταμένον] Ibid. 7, 16 (Wahl, p. 164) **6 – 8** ***II^{2}2260** Os. 10, 9–10 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 169) **11** ***II^{2}2261** Τάδε – κύριος] Am. 3, 12 **11 – 992, 2** Ἐγὼ – κύριος] Ibid. 4, 7–11 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 183–184)

---

5 – 8 ***II^{2}2260** P cap. Π 3, 4 (262vA35–262vB6); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **10 – 992, 2** ***II^{2}2261** P cap. Π 3, 5 (262vB[7]8–263rA8); R cap. Π 3, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2260** *s. a.* P ***II^{2}2261** ἀμῶς R, αμῶς P προφήτου] *om.* R

---

3 ἐντεταμένον] *scripsi*, ἐντεταμμενον P **6** καὶ^{1}] *sic* P, ἦλθεν *II^{2}1462 / T cap. E 36, 1, *II^{2}2221 / PML^{b} cap. Π 2, 18 *et* *II^{2}2340 / R cap. Π 11, 6 **12** ἐπιστρέψατε P **13** ικτερῶ P **15** οὐδὲ ὧς] οὐδεως P$^{a. c.}$, οὐδε ουτως P$^{p. c. man. rec. ut videtur}$, οὐδ᾽ οὕτως R επιστρεψατε P εἰς] *om.* P **16** αἰγυπτου P **18** ἐπιστρέψατε P

θεὸς Σόδομα καὶ Γόμορρα, καὶ ἐγένεσθε ὡς δαλὸς ἐξεσπασμένος ἐκ πυρός, καὶ οὐδὲ ὧς ἐπεστρέψατε πρός με, λέγει κύριος.

*Π^{2}2262 / PML^{b} cap. Π 3, 6

Ἡσαΐου προφήτου·

Τί ἔτι πληγῆτε προστιθέντες ἀνομίαν; Πᾶσα κεφαλὴ εἰς πόνον, καὶ πᾶσα καρδία εἰς λύπην. Ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς οὐκ ἔστιν ἐπ᾽ αὐτῶν ὁλοκληρία, οὔτε τραῦμα, οὔτε μώλωψ, οὔτε πληγὴ φλεγμαίνουσα, οὐκ ἔστιν μάλαγμα ἐπιθεῖναι, οὔτε ἔλαιον, οὔτε καταδέσμους.

*Π^{2}2263 / PML^{b} cap. Π 3, 7

Τοῦ αὐτοῦ·

Οὐαὶ οἱ ἐπισπώμενοι τὰς ἁμαρτίας ὡς σχοινίῳ μακρῷ, καὶ ὡς ζυγοῦ ἱμάντι δαμάλεως τὰς ἀνομίας.

*Π^{2}2264 / PML^{b} cap. Π 3, 8

Ἱερεμίου προφήτου·

Μάτην ἐπάταξα τὰ τέκνα ὑμῶν, παιδείαν οὐκ ἐδέξασθε· μάχαιρα

---

5 – 9 ***Π^{2}2262** Is. 1, 5–6 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 282–283) **12 – 13** ***Π^{2}2263** Is. 5, 18 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 305–306) **16 – 993, 2** ***Π^{2}2264** Ier. 2, 30 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 483)

---

4 – 9 ***Π^{2}2262** P cap. Π 3, 6 (263rA[9]10–22); R cap. Π 3, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 13** ***Π^{2}2263** P cap. Π 3, 7 (263rA[23]24–29); E cap. 168, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **15 – 993, 2** ***Π^{2}2264** P cap. Π 3, 8 (263rA[30]31–263rB3); R cap. Π 3, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***Π^{2}2262** ησαΐου P ***Π^{2}2263** (a) P (b) Ἡσαΐου *(-ΐου cod.)* E ***Π^{2}2264** ἱηρεμιου P προφήτου] *om.* R

---

2 οὐδὲ ὧς] *scripsi*, ουδεως P, οὐδ᾽ οὕτως R πρός με] *om.* R **6 – 7** οὐκ – ὁλοκληρία] *om.* P **12** ἁμαρτίας] *add.* αὐτῶν E **13** ἀνομίας] *add.* αὐτῶν E

κατέφαγεν τοὺς προφήτας ὑμῶν ὡς λέων ὀλοθρεύων, καὶ οὐκ ἐφοβήθητε.

*II^{2}2265 / PML^{b} cap. Π 3, 9

Τοῦ αὐτοῦ·

Τῷ λαῷ τούτῳ ἐγενήθη καρδία ἀνήκοος καὶ ἀπειθής, καὶ ἐξέκλιναν καὶ ἀπήλθοσαν, καὶ οὐκ εἶπαν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν· Φοβηθῶμεν δὴ κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν.

*II^{2}2266 / PML^{b} cap. Π 3, 10

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον κατὰ τὸν καρπὸν ἀναστροφῆς αὐτῶν, ὅτι τῷ λόγῳ μου οὐ προσέσχον, καὶ τὸν νόμον μου ἀπώσαντο.

*II^{2}2267 / PML^{b} cap. Π 3, 11

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἀπ' αἰῶνος συνέτριψας ζυγόν σου, καὶ διέσπασας τοὺς δεσμούς σου, καὶ εἶπας· Οὐ δουλεύσω.

---

5 – 7 ***II^{2}2265** Ier. 5, 23–24 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 496–497) **10 – 12** ***II^{2}2266** Ier. 6, 19 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 504) **15 – 16** ***II^{2}2267** Ier. 2, 20 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 481)

---

4 – 7 ***II^{2}2265** P cap. Π 3, 9 (263rB[3]4–12); E cap. 168, 2; R cap. Π 3, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 12** ***II^{2}2266** P cap. Π 3, 10 (263rB[12]13–20); R cap. Π 3, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ E H^{III} **14 – 16** ***II^{2}2267** P cap. Π 3, 11 (263rB[20]21–25); R cap. Π 3, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2265** (a) P R (b) *s. a.* E

---

5 – 7 καὶ^{2} – ἡμῶν] πάντες ἀνήκοοι πορευόμενοι σκολιῶς *(= Ier. 6, 28)* E **6** ἀπῆλθον R εἶπον R

*II^{2}2268 / PML^b cap. Π 3, 12

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὅτι ἠμέλησάς μου, λέγει κύριος, αἱ ὁδοί σου καὶ τὰ ἐπιτηδεύματά σου ἐποίησάν σοι ταῦτα.

*II^{2}2269 / PML^b cap. Π 3, 13

Τοῦ αὐτοῦ·

Διατοῦτο οὕτως εἶπεν κύριος· Ἰδοὺ ἐγὼ φέρω ἐπὶ Ἰούδαν καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλὴμ πάντα τὰ κακά, ἃ ἐλάλησα ἐπ᾽ αὐτούς.

*II^{2}2270 / PML^b cap. Π 3, 14

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἰδοὺ ἐγὼ κρίνομαι πρὸς σέ, ἐν τῷ λέγειν σε· Οὐχ᾽ ἥμαρτον, ὅτι κατεφρόνησας σφόδρα τοῦ δευτερῶσαι τὰς ὁδούς σου.

*II^{2}2271 / PML^b cap. Π 3, 15

Τοῦ αὐτοῦ·

Τάδε λέγει κύριος· Ἀπόστρεψον τὸν πόδα σου ἀπὸ ὁδοῦ τραχείας, καὶ τὸν φάρυγγά σου ἀπὸ δίψους. Ἡ δὲ εἶπεν· Ἀνδριοῦμαι.

---

3 – 4 ***II^{2}2268** Ier. 4, 17–18 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 489–490) **7 – 9** ***II^{2}2269** Ier. 42, 17 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 573) **12 – 13** ***II^{2}2270** Ier. 2, 35–36 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 484–485) **16** ***II^{2}2271** Τάδε – κύριος] Ier. 2, 2 **16 – 17** Ἀπόστρεψον – Ἀνδριοῦμαι] Ibid. 2, 25 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 482)

---

2 – 4 ***II^{2}2268** P cap. Π 3, 12 (263rB[25]26–30); R cap. Π 3, 8; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 9** ***II^{2}2269** P cap. Π 3, 13 (263rB[30]31–263vA1); R cap. Π 3, 9; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 13** ***II^{2}2270** P cap. Π 3, 14 (263vA[2]3–8); R cap. Π 3, 10; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} **15 – 17** ***II^{2}2271** P cap. Π 3, 15 (263vA[9]10–15); R cap. Π 3, 11; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

7 ϊουδαν P ἐπὶ^2] *om.* R **8 – 9** ἐπ᾽ αὐτούς] αὐτοῖς R **12** πρὸς σέ] πρός σε P

*Π^{2}2272 / PML^b cap. Π 3, 16

Σοφίας Σολομῶντος·

Οἱ παιγνίοις ἐπιτιμήσεως μὴ νουθετηθέντες
ἀξίαν θεοῦ κρίσιν πειράσουσιν.

*Π^{2}2273 / PML^b cap. Π 3, 17

Τοῦ Σιράχ·

Ἔστιν πνεύματα ἃ εἰς ἐκδίκησιν ἔκτισται,
καὶ ἐν θυμῷ αὐτῶν ἐστερέωσαν μάστιγας αὐτῶν·
καὶ ἐν καιρῷ συντελείας ἰσχὺν ἐκχέουσιν,
καὶ τὸν θυμὸν τοῦ ποιήσαντος αὐτοὺς κοπάσουσιν.
Πῦρ, χάλαζα, λιμὸς καὶ θάνατος,
πάντα ταῦτα εἰς ἐκδίκησιν ἔκτισται.

*Π^{2}2274 / PML^b cap. Π 3, 18

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου·

Ἱερουσαλὴμ Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτε<ί>νουσα τοὺς προφήτας καὶ τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτῆς, καὶ οὐκ ἠθελήσατε· ἰδοὺ ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν.

---

3 – 4 ***Π^{2}2272** Sap. 12, 26$^{1-2}$ **7 – 12** ***Π^{2}2273** Sir. 39, 28^1–29^2 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 155–156) **15 – 18** ***Π^{2}2274** Matth., re vera Luc. 13, 34

---

2 – 4 ***Π^{2}2272** P cap. Π 3, 16 (263vA[16]17–20); R cap. Π 3, 12; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 12** ***Π^{2}2273** P cap. Π 3, 17 (263vA[21]21–35); R cap. Π 3, 13; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 18** ***Π^{2}2274** P cap. Π 3, 18 ([263vA36]263vB1–13); R cap. Π 3, 14; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***Π^{2}2272** Σοφίας] *om.* P ***Π^{2}2274** (a) P (b) Ματθαίου R

---

15 Ἱερουσαλὴμ] ϊερουσαλημ P Ἱερουσαλήμ] ϊερουσάλημ P ἀποκτείνουσα] *correxi (NT)*, ἀποκτενουσα P, ἀποκτείνασα R **16** πρὸς αὐτήν] πρὸς σὲ R **17** νοσια P αὐτῆς P **17 – 18** ὑπὸ – αὐτῆς] *om.* R **18** ἀφιετε P ὑμῶν] *add.* ἔρημος R

*Π^{2}2275 / PML^b cap. Π 3, 19

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν·

Εἶπεν ὁ κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· Συκῆν τις εἶχεν ἐν τῷ ἀμ-<π>ελῶνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ᾽ εὗρεν. Εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· Ἰδοὺ τρία ἔτη ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ᾽ εὗρον. Ἔκκοψον αὐτήν· ἱνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ βάλω κοπρίαν· καὶ εἰ μὲν ποιήσει καρπόν, εἰ δὲ μή γε εἰς τὸ μέλλον, ἐκκόψεις αὐτήν.

*Π^{2}2276 / PML^b cap. Π 3, 20

Ἐκ τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς·

Εἰ χωρίς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι καὶ οὐχ᾽ υἱοί ἐστε.

*Π^{2}2277 / PML^b cap. Π 3, 21

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ εἰς τὸν προφήτην Ἡσαΐαν·

Πολλῷ βέλτιον ἀνέχεσθαι λόγου παιδευτικοῦ ἢ δυσανασχετοῦντα, συντρίβειν τὸν ζυγὸν τοῦ ἐπὶ σωτηρίᾳ παίοντος. Ὁ γὰρ μὴ φέρων τὸν ἀπὸ τοῦ ἐλέγχου καὶ τῆς ἐπιπλήξεως πόνον, ἀφηνι-

---

3 – 10 *Π^{2}2275 Luc. 13, 6–9 **13 – 14** *Π^{2}2276 Hebr. 12, 8 **17 – 18** *Π^{2}2277 Πολλῷ – παίοντος] (Ps.-)Basilius Caesariensis, *Enarratio in prophetam Isaiam*, XIV, 288 (PG 30, 624, 27–29) **18 – 997, 3** Ὁ – ἁμαρτίᾳ] Ibid. (PG 30, 624, 23–26)

---

2 – 10 *Π^{2}2275 P cap. Π 3, 19 (263vB[14]15–264rA2); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **12 – 14** *Π^{2}2276 P cap. Π 3, 20 (264rA[3]4–8); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **16 – 997, 3** *Π^{2}2277 P cap. Π 3, 21 (264rA[8–9]10–28); E cap. 168, 3; R cap. Π 3, 15; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

*Π^{2}2276 εβραίους P *Π^{2}2277 (a) P R ἐκ – εἰς] *non liquent in* P προφήτην] *om.* R (b) Βασιλείου E

---

13 ἄρα] *scripsi*, ἆρα P **17 – 18** δυσανασχετοῦντας P E **18 – 997, 3** Ὁ – ἁμαρτίᾳ] *om.* E

αστής ἐστιν, τρόπον ἵππου καὶ ἡμιόνου ἐκμιμούμενος, τῶν ἀσυνέτων, ἀπαλλοτριῶν μὲν ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ θεοῦ, καταδουλῶν δὲ ἑαυτὸν τῇ ἁμαρτίᾳ.

*II^{2}2278 / PML^{b} cap. Π 3, 22

Τοῦ θεολόγου Γρηγορίου, ἐκ τοῦ πρὸς τὸν ἄρχοντα καὶ τοὺς πολιτευομένους·

Μὴ γινώμεθα δοῦλοι κακοί, ἀγαθύνοντι μὲν δεσπότῃ ἐξομολογούμενοι, παιδεύοντι δὲ μὴ προστιθέμενοι· καίτοι ποτὲ κρείσσων ὑγείας νόσος, καὶ ὑπόμνησις ἀνέσεως, καὶ ἐπίσκεψις ἀμελείας, καὶ ἐπιστροφὴ συγχωρήσεως.

*II^{2}2279 / PML^{b} cap. Π 3, 23

Τοῦ Χρυσοστόμου, ἐκ τοῦ μετὰ τὴν ἀταξίαν τοῦ δήμου·

Εὑρίσκομεν πολλάκις τὸν τῶν ὅλων θεόν, δι᾽ ὑπερβολὴν πονηρίας καὶ τὸ τῶν κακοφρόνων ἀπαίδευτον, τὰς ἡνίας ἀφιέντα, καὶ φέρεσθαι τὸ τῶν ἀνθρώπων ὡς ἂν θελήσῃ συγχωροῦντα γένος. Καὶ τοῦτο αὐτὸς ἡμᾶς διὰ τοῦ προφήτου διδάσκων, πρὸς τὸν Ἰσραὴλ ἔλεγεν· *Οὐ ποιμαίνω ὑμᾶς· τὸ ἀποθνῆσκον ἀποθνησκέτω, καὶ*

---

17 – 998, 2 Zach. 11, 9

---

7 – 10 ***II^{2}2278** GREGORIUS NAZIANZENUS, *Ad praefectum et cives Nazianzenos (Orat. 17)*, 5 (PG 35, 972, 29–34) **13 – 998, 2** ***II^{2}2279** IOHANNES CHRYSOSTOMUS, *Post perturbationem populi* (deest apud Haidacher), re vera THEODORETUS CYRENSIS, *De providentia orationes*, VIII (PG 83, 685, 14–22; quibusdam omissis)

---

5 – 10 ***II^{2}2278** P cap. Π 3, 22 (264rA[28–29]30–264rB6); E cap. 168, 4; R cap. Π 3, 16; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 998, 2** ***II^{2}2279** P cap. Π 3, 23 (264rB[7–8]9–31); E cap. 168, 5; R cap. Π 3, 17; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2278** (a) P (b) Τοῦ Θεολόγου R (c) Θεολόγου E ***II^{2}2279** (a) P (b) Τοῦ Χρυσοστόμου R (c) Χρυσοστόμου E

---

2 τοῦ] *om.* P **7** γενώμεθα E **7 – 8** δεσπότῃ ἐξομολογούμενοι] ἐξομολογούμενοι τῶι δεσπότη E **8 – 10** καίτοι – συγχωρήσεως] *om.* E **8** κρεισσον P **9** ϋγιείας P **15** γένος] γενναίως R

τὸ ἐκλεῖπον ἐκλειπέτω, καὶ τὰ κατάλοιπα κατεσθιέτω ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ.

*II^{2}2280 / PML^b cap. Π 3, 24

Τοῦ μακαρίου Ἐφραίμ·

Τὸν κόσμον ὁ θεὸς ἀνεξικακίᾳ ἐπισκοπεῖ, τὸ μέλλον αἰνιττόμενος καὶ τὸ παρὸν κακὸν ὅροις στοιχίζων, ἐκ μὲν τῆς ἀποφάσεως χαλινῶν τὴν πονηρίαν, διὰ δὲ τῆς συνειδήσεως τὰς ἐναγεῖς [πονηρὰς] διανοίας τιμωρούμενος. Ποσάκις ἐπείρασεν καὶ ἠπείλησεν τῷ Ἰσραὴλ αἰχμαλωσίαν, καὶ ὑπερέθετο; Ποσάκις τὴν Ἱερουσαλὴμ ὀλέθρῳ δοθῆναι, ἵνα δειχθῇ αὐτοῦ ἡ πρόγνωσις. Καὶ μακροθυμεῖ, ἵνα μάθωμεν αὐτοῦ τὴν χρηστότητα· ταχέως ἀποφαίνεται πρὸς διόρθωσιν καὶ βραδέως ἀμύνεται, θέλων ἵνα σωθῶμεν. Ἐπιμενόντων δὲ ἡμῶν τῇ κακίᾳ καὶ ἀπαιδευσίᾳ, ἐπάγει τὸν ὄλεθρον· ἑαυτὸν <ἀν>αίτιον ποιεῖ· προαπειλῶν καὶ παιδεύων, δίκαιον κριτὴν ἑαυτὸν συνίστησιν. Προαποφαίνεται ὡς προγνώστης, καὶ ἀποδίδωσιν ὅτε βούλεται, ὡς δυνατός.

5 – 8 Τὸν – τιμωρούμενος] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 41.12./48.12. (ed. Ihm, p. 744)

5 – 16 ***II^{2}2280** EPHRAEM, locus non repertus

4 – 16 ***II^{2}2280** P cap. Π 3, 24 (264rB[31]32–264vB1); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ E H^{III} R

***II^{2}2280** εφραιμ P

1 ἐκλιπέτω R **6** κακὸν ὅροις] *correxi (cf.* *II^{2}1487 / T cap. E 36, 26*)*, κακοπόροις P **7** πονηρὰς] *delevi (cf.* *II^{2}1487 / T cap. E 36, 26*)* **10** μακροθυμεῖ] μεῖ *(sic)* P$^{a.c.}$ **14** ἀναίτιον] *correxi (cf.* *II^{2}1487 / T cap. E 36, 26*)*, αἴτιον P

Τίτλος δʹ Περὶ παρρησίας, καὶ πῶς δυνατὸν εὐπαρρησίαστον τινὰ γενέσθαι. **II^{1} / K cap. Π 2**

*II^{2}2281 / PML^{b} cap. Π 4, 1

Τοῦ Ἰώβ·

Καθαρὸς χερσίν, ἀναλάβοι θάρσος.

*II^{2}2282 / PML^{b} cap. Π 4, 2 **II^{1}1709 / K cap. Π 2, 1**

Παροιμιῶν·

Ἐξουσίαν δίδωσι λόγοις ἀρχὴ δικαιοσύνης.

*II^{2}2283 / PML^{b} cap. Π 4, 3

Πρὸς Τίτον ἐπιστολῆς·

Δεῖ τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, ἵνα καὶ δυνατὸς ᾖ παρακαλεῖν ἐν τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

---

8 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 31.3./3. (ed. Ihm, p. 639)

---

5 ***II^{2}2281** Iob 17, 9^{2} **8** ***II^{2}2282** Prov. 17, 14^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 87) **11** ***II^{2}2283** Δεῖ – εἶναι] Tit. 1, 7 **11 – 12** ἵνα – ἐλέγχειν] Ibid. 1, 9

---

1 – 2 **Titlos** P (264vB2–3) M^{pin} $L^{b\,pin}$ E^{txt} $A^{III\,pin}$ R; *deest in* $M^{txt\,(lac.)}$ $L^{b\,txt}$ $E^{pin\,(lac.)}$ $T^{(lac.)}$ L^{c} *(fenestra in* $L^{c\,txt}$*)* $H^{III}$$A^{III\,txt}$ **4 – 5** ***II^{2}2281** P cap. Π 4, 1 (264vB[4]5–6); E cap. 169, 1; L^{c} cap. Π 2, 1; R cap. Π 4, 1; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 8** ***II^{2}2282** P cap. Π 4, 2 (264vB[6]7–9); E cap. 169, 2; L^{c} cap. Π 2, 2; R cap. Π 4, 2; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 12** ***II^{2}2283** P cap. Π 4, 3 (264vB[9]10–17); E cap. E 169, 3; L^{c} cap. Π 2, 3; R cap. Π 4, 3; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} $L^{b\,pin}$ R^{pin} E^{txt} $A^{III\,pin}$ δʹ] ρξθʹ E^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* $A^{III\,pin}$ *(*κγʹ *secund. ser.),* βʹ L^{c} *secund. ser.* **1 – 2** καὶ – γενέσθαι] *om.* M^{pin}

***II^{2}2281** Τοῦ] *om.* P E L^{c} ἰώβ P ***II^{2}2283** (a) P L^{c} (b) Ἐκ τῆς πρὸς Τιμόθεον R (c) Ἀποστόλου E

---

11 Δεῖ] χρεῖ *(rubricatoris vitio)* L^{c} **12** καὶ – ἐλέγχειν] *om.* R

II^{1}1710 / K cap. Π 2, 2

*II^{2}2284 / PML^b cap. Π 4, 4

Ἐκ τῆς Ἰωάννου καθολικῆς α′·

Ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν, λαμβάνομεν ἀπ᾽ αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν.

*II^{2}2285 / PML^b cap. Π 4, 5

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ περὶ φθόνου·

Εἰ βούλῃ τῶν πολλῶν ὑπερφαίνεσθαι καὶ εὐδόκιμος ἐν τοῖς κοσμικοῖς πράγμασι γενέσθαι, ἔσο δίκαιος, σώφρων, φρόνιμος, ἀνδρεῖος, ὑπομονητικὸς ἐν τοῖς ὑπὲρ εὐσεβείας παθήμασιν. Οὕτω γὰρ καὶ σεαυτὸν σώσεις, καὶ ἐπὶ μείζοσιν ἀγαθοῖς μείζονα ἕξεις τὴν περιφάνειαν.

II^{1}1711 / K cap. Π 2, 3

*II^{2}2286 / PML^b cap. Π 4, 6

Τοῦ Χρυσοστόμου, ἐκ τοῦ περὶ ἱερωσύνης·

Ὅταν ἄρχων ἀνεπίληπτος ᾖ πᾶσιν, τότε δυνηθήσεται μεθ᾽ ὅσης

---

3 – 5 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 31.2./2. (ed. Ihm, p. 638–639)

---

3 – 5 ***II^{2}2284** I Ioh. 3, 21–22 **8** ***II^{2}2285** Εἰ – ὑπερφαίνεσθαι] BASILIUS CAESARIENSIS, *Homilia de invidia*, 5 (PG 31, 384, 48–50) **8 – 12** καὶ – περιφάνειαν] IBID. (PG 31, 385, 4–10) **15 – 1001, 2** ***II^{2}2286** IOHANNES CHRYSOSTOMUS, *De sacerdotio*, V, 3, 13–16 (ed. Malingrey, p. 286)

---

2 – 5 ***II^{2}2284** P cap. Π 4, 4 (264vB[18]19–29); E cap. 169, 4; L^c cap. Π 2, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **7 – 12** ***II^{2}2285** P cap. Π 4, 5 (264vB[30–31]32–265rA11); L^c cap. Π 2, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **14 – 1001, 2** ***II^{2}2286** P cap. Π 4, 6 (265rA[11]12–20); L^c cap. Π 2, 6; R cap. Π 4, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ E H^{III}

***II^{2}2284** (a) P (b) Ἰωάννου, καθολικῆς πρώτης L^c (c) Ἀποστόλου Ἰωάννου E ***II^{2}2285** Τοῦ ἁγίου] *om.* L^c ἐκ τοῦ] *om.* L^c ***II^{2}2286** ἐκ τοῦ] *om.* L^c ἱερωσύνης] ἱερέων L^c

---

3 καταγινώσκει P **4** ἀπ᾽ αὐτοῦ] *om.* E **9** ἔσο] *scripsi (ed.)*, ἔσω P **10** Οὕτω] *add.* καὶ L^c **15** πᾶσιν] *praem.* ἐν L^c

βούλεται ἐξουσίας καὶ κολάζειν καὶ ἀνεῖναι τοὺς ὑπ’ αὐτὸν ταττομένους πάντας.

*II^{2}2287 / PML^b cap. Π 4, 7

Τοῦ θεολόγου Γρηγορίου·

Τὸ μὲν ἁπλῶς παρρησιάζεσθαι, καὶ τῶν τυχόντων πολλάκις ἐστίν, τὸ δὲ εἰς δέον καὶ καιρῷ τῷ προσήκοντι μετὰ τῆς ἁρμοττούσης συμμετρίας καὶ συνέσεως <***>.

*II^{2}2288 / PML^b cap. Π 4, 8

Φίλωνος, ἐκ τοῦ τίς ὁ τῶν θείων κληρονόμος·

Πότε ἄγει παρρησίαν οἰκέτης πρὸς δεσπότην; Ἆρ’ οὐχ’ ὅταν ἠδικηκότι μὲν ἑαυτῷ μηδὲν συνειδῇ, πάντα δὲ ὑπὲρ τοῦ κεκτημένου καὶ λέγοντι καὶ πράττοντι; Πότε οὖν ἄξιον τὸν τοῦ θεοῦ δοῦλον ἐλευθεροστομεῖν πρὸς τὸν ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ παντὸς δεσπότην καὶ ἡγεμόνα ἢ ὅταν ἁμαρτημάτων καθαρεύῃ καὶ τὸ φιλοδέσποτον ἐκ τοῦ συνειδότος κρίνῃ, πλείονι χαρᾷ χρώμενος ἐπὶ τῷ θεράπων γενέσθαι θεοῦ ἢ εἰ τοῦ παντὸς ἀνθρώπων γένους ἐβασίλευσεν;

---

5 – 7 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 31.9./9. (ed. Ihm, p. 641)

---

5 – 7 ***II^{2}2287** Gregorius Nazianzenus, re vera (Ps.-)Iohannes Chrysostomus, *Eclogae ex diversis homiliis*, XXXII *(De magnanimitate et fortitudine)* (PG 63, 811, 40–43) **10 – 16** ***II^{2}2288** Philo Iudaeus, *Quis rerum divinarum heres sit*, 6–7 (ed. Wendland, p. 2, 10–16)

---

4 – 7 ***II^{2}2287** P cap. Π 4, 7 (265rA[21]22–31); L^c cap. Π 2, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **9 – 16** ***II^{2}2288** P cap. Π 4, 8 (265rA[31–32]33–265rB21); L^c cap. Π 2, 8; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2287** Γρηγορίου] *om.* L^c

---

1 καὶ ἀνεῖναι] κἂν σϋγχωρεῖν εἶναι L^c, κὰν συχγωρεῖνειναι P **5** Τὸ] οταν P **7** *post* συνέσεως *quaedam excidisse videntur*, τοῦτο λϋσϊτελέστατον *supplevit* L^c *(*τῷ πράγματι χρήσασθαι, μεγάλης λίαν καὶ θαυμαστῆς δεῖται ψυχῆς *ed.)* **10** Πότε] τότε *(rubricatoris vitio)* L^c Ἆρ’ οὐχ’] αρὸυχ P **12** καὶ πράττοντι] *om.* L^c **14** καθαρεύῃ] *scripsi (ed.)*, καθαρευοι P L^c **15** κρινει P

Τίτλος ε′ Περὶ προσφορῶν εὐαγῶν καὶ εὐπροσδέκτων, καὶ ἐναγῶν καὶ ἀπροσδέκτων.

*II^{2}2289 / PML^{b} cap. Π 5, 1

Τοῦ Δευτερονομίου·

Οὐ προσοίσεις μίσθωμα πόρνης εἰς οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ σου, οὔτε ἄλλαγμα κυνός, ὅτι βδέλυγμα κυρίῳ τῷ θεῷ σου καὶ ἀμφότερα.

*II^{2}2290 / PML^{b} cap. Π 5, 2

Ἡσαΐου·

Ὁ ἄνομος ὁ θύων μόσχον ὡς ὁ ἀποκτένων κύνα, ὁ δὲ ἀναφέρων σεμίδαλιν ὡς αἷμα ὕειον, ὁ διδοὺς λίβανον εἰς μνημόσυνον ὡς βλάσφημος.

---

5 – 7 ***II^{2}2289** Deut. 23, 18 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 141) **10 – 12** ***II^{2}2290** Is. 66, 3 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 475–476)

---

1 – 2 **Titlos** P (265rB22–24) M^{pin} $L^{b\ pin}$ E^{txt} $A^{III\ pin}$ R; *deest in* $M^{txt\ (lac.)}$ $L^{b\ txt}$ $E^{pin\ (lac.)}$ $T^{(lac.)}$ H^{III} $A^{III\ txt}$ **4 – 7** ***II^{2}2289** P cap. Π 5, 1 (265rB[25]26–32); E cap. 170, 1; R cap. Π 5, 1; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 12** ***II^{2}2290** P cap. Π 5, 2 (265rB[32]33–165vA4); R cap. Π 5, 2; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} E $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} $L^{b\ pin}$ E^{txt} $A^{III\ pin}$ R^{pin} E ε′] ρο′ E^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* $A^{III\ pin}$ *(α′ secund. ser.)* **1 – 2** εὐαγῶν – ἀπροσδέκτων] *om.* M^{pin} **1 – 2** καὶ[1] – ἐναγῶν] *om.* $A^{III\ pin}$

***II^{2}2289** Τοῦ] *om.* P ***II^{2}2290** ησαϊου P

---

10 ὁ[2]] *om.* P ἀποκτένων] *sic* P R κῦνα $R^{a.\ c.}$

*II²2291 / PML^b cap. Π 5, 3

Τοῦ Σιράχ·

Προσφορὰ δικαίου λιπαίνει θυσιαστήριον,
καὶ ἡ εὐωδία αὐτῆς ἔναντι ὑψίστου.

*II²2292 / PML^b cap. Π 5, 4

Τοῦ αὐτοῦ·

Θυσία δικαίου δεκτή,
καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῆς οὐκ ἐπιλησθήσεται.

*II²2293 / PML^b cap. Π 5, 5

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ δόξασον τὸν κύριον,
καὶ μὴ σμικρύνῃς ἀπαρχὴν χειρῶν σου.

*II²2294 / PML^b cap. Π 5, 6

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἐν πάσῃ δόσει ἱλάρυνον τὸ πρόσωπόν σου,
καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἁγίασον δεκάτην.

---

3 – 4 ***II²2291** Sir. 32, 8^{1–2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 135) **7 – 8** ***II²2292** Sir. 32, 9^{1–2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 135–136) **11 – 12** ***II²2293** Sir. 32, 10^{1–2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 136) **15 – 1004, 2** ***II²2294** Sir. 32, 11¹–12² (Wahl, *Sirach-Text*, p. 136)

---

2 – 4 ***II²2291** P cap. Π 5, 3 (265v[4]5–9); E cap. 170, 2; R cap. Π 5, 3; *deest in* M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III **6 – 8** ***II²2292** P cap. Π 5, 4 (265v[9]10–13); E cap. 170, 3; R cap. Π 5, 4; *deest in* M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III **10 – 12** ***II²2293** P cap. Π 5, 5 (265vA[13]14–18); R cap. Π 5, 5; *deest in* M^(lac.) L^b E T^(lac.) H^III **14 – 1004, 2** ***II²2294** P cap. Π 5, 6 (265vA[18]19–26); R cap. Π 5, 6; *deest in* M^(lac.) L^b E T^(lac.) H^III

***II²2291** (a) P R Τοῦ] *om.* P (b) Ἡσαΐου E ***II²2292** (a) P R (b) *s. a.* E ***II²2294** (a) P (b) *s. d.* R

---

4 εὐδία E^(a. c.) **16 – 1004, 1** ἁγίασον – Δὸς] ἁγίασον· δεκάτην δός R

Δὸς ὑψίστῳ κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ,
καὶ ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ καθ’ εὕρεμα χειρός.

*Π^{2}2295 / PML^{b} cap. Π 5, 7

Τοῦ αὐτοῦ·

Προσφορὰς κυρίῳ ἀξίως προσάγαγε·
μνήσθητι ὅτι θάνατος οὐ χρονιεῖ
καὶ διαθήκη Ἅδου οὐκ ἀπεκαλύφθη σοι.

*Π^{2}2296 / PML^{b} cap. Π 5, 8

Τοῦ αὐτοῦ·

Οὐκ εὐδοκεῖ ὁ ὕψιστος ἐν προσφοραῖς ἀσεβῶν.

*Π^{2}2297 / PML^{b} cap. Π 5, 9

Τοῦ αὐτοῦ·

Θυσία ἀσεβῶν βδέλυγμα κυρίῳ.

---

13 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 14.3./3. (ed. Ihm, p. 582)

---

5 – 7 ***Π^{2}2295** Sir. 14, 11^{2}–12^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 86) **10** ***Π^{2}2296** Sir. 31, 23^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 134) **13** ***Π^{2}2297** Sir., re vera Prov. 15, 8^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 75) vel 21, 27^{1}

---

4 – 7 ***Π^{2}2295** P cap. Π 5, 7 (265vA[27]28–33); R cap. Π 5, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 10** ***Π^{2}2296** P cap. Π 5, 8 (265vA34–36); E cap. 170, 4; R cap. Π 5, 8; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 13** ***Π^{2}2297** P cap. Π 5, 9 ([265vA36]265vB1–2); E cap. 170, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***Π^{2}2296** (a) R (b) *s. a.* P E ***Π^{2}2297** (a) P (b) *s. a.* E

---

2 καθ’ εὕρεμα] *scripsi (LXX)*, καθεύρεμα R, καθευρημα P χειρός] *om.* P **7** αδου P, ᾅδου R

*II^{2}2298 / PML^{b} cap. Π 5, 10

Τοῦ αὐτοῦ·

Θύων υἱὸν ἔναντι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
ὁ προσάγων θυσίαν ἐκ χρημάτων πενήτων.

*II^{2}2299 / PML^{b} cap. Π 5, 11

Τοῦ αὐτοῦ·

Θυσιάζων ἐξ ἀδίκων προσφορὰ μεμωμημένη,
καὶ οὐκ εἰς εὐδοκίαν δωρήματα ἀνόμων.

*II^{2}2300 / PML^{b} cap. Π 5, 12

Τοῦ Θεολόγου, εἰς τὸν ἐξισωτήν·

Τὸ κάλλιστον καὶ φιλανθρωπότατον, ὅτι μὴ τῇ ἀξίᾳ τοῦ διδομένου, τῇ δὲ δυνάμει καὶ τῇ διαθέσει τοῦ καρποφοροῦντος μετρεῖ ὁ θεὸς τὴν ἐπίδοσιν.

---

3 – 4 ***II^{2}2298** Sir. 31, 24$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 134) **7 – 8** ***II^{2}2299** Sir. 31, 21–22 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 134) **11 – 13** ***II^{2}2300** Gregorius Nazianzenus, *Ad Iulianum tributorum exaequatorem (Orat. 19)*, 8 (PG 35, 1052, 44 – 1053, 3)

---

2 – 4 ***II^{2}2298** P cap. Π 5, 10 (265vB2–5); E cap. 170, 6; R cap. Π 5, 9; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***II^{2}2299** P cap. Π 5, 11 (265vB[6]7–11); E cap. 170, 7; R cap. Π 5, 10; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 13** ***II^{2}2300** P cap. Π 5, 12 (265vB [12]13–20); R cap. Π 5, 11; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2298** (a) R (b) *s. a.* P E ***II^{2}2299** (a) P R (b) *s. a.* E

---

3 υἱὸν] *om.* P$^{a. c.}$, *post* αὐτοῦ *transpos.* E τοῦ] *om.* P E **7** αδικων P, ἀδικιῶν R μεμωκημένη *II^{2}1273 / T cap. E 7, 1 *et* II^{1}943 / K cap. E 14, 2

*II^{2}2301 / PML^b cap. Π 5, 13

Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ βάπτισμα·

Οὐδὲν τῷ θεῷ μέγα, ὃ μὴ καὶ πένης δίδωσιν, ἵνα μὴ κἀνταῦθα παρωθοῦνται οἱ πένητες· οὐ γὰρ ἔχουσιν ὅπως τοῖς πλουσίοις ἁμιλληθῶσιν. Ἐν ἄλλοις μέν, ἡ διαφορὰ τοῦ πλουτεῖν καὶ τοῦ πένεσθαι· ἐνταῦθα δέ, ὁ προθυμότερος πλουσιώτερος.

*II^{2}2302 / PML^b cap. Π 5, 14

Φίλωνος, ἐκ τοῦ περὶ εὐσεβείας·

Ὡς ἀνέχουσιν οἱ θύοντες <***>.

<*II^{2}suppl. 23–24 / E cap. 170, 8–9>

10 ***II^{2}suppl. 23–24** cf. *Sacra.* Liber II. *Supplementum* (Band VIII/8)

3–6 ***II^{2}2301** Gregorius Nazianzenus, *In S. baptisma (Orat. 40)*, 25, 37–41 (ed. Moreschini, p. 254) **9** ***II^{2}2302** Philo Iudaeus, *De pietate*, locus non repertus; Harris 10.4; Royse 178.119

2–6 ***II^{2}2301** P cap. Π 5, 13 (265vB[21]22–34); R cap. Π 5, 12; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} **8–9** ***II^{2}2302** P cap. Π 5, 14 (265vB[35]36); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

4 παρωθῶνται *ed.* **9** θύοντες] *in* P *loci finis periit (lacuna inter f. 265 et 266)*

Τίτλος ϛʹ Περὶ πείρας πρὸς θεόν, καὶ ὅτι οὐ δεῖ πειράζειν τὸν θεόν.

II^1suppl. / V cap. Π 25

*$II^2$2303 / R cap. Π 6, 1

II^1suppl. 95 / V cap. Π 25, 1

Τοῦ Δευτερονομίου·

Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου.

*$II^2$2304 / R cap. Π 6, 2

Ψαλμὸς ϙδʹ·

Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ,
κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
οὗ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶν.

*$II^2$2305 / R cap. Π 6, 3

II^1suppl. 96 / V cap. Π 25, 2

Ἡσαΐου·

Προσέθετο κύριος λαλῆσαι τῷ Ἄχαζ, λέγων· Αἴτησαι σεαυτῷ σημεῖον παρὰ κυρίου τοῦ θεοῦ σου εἰς βάθος ἢ εἰς ὕψος. Καὶ εἶπεν Ἄχαζ· Οὐ μὴ αἰτήσω, οὐδ᾽ οὐ μὴ πειράσω κύριον.

---

5 ***$II^2$2303** Deut. 6, 16 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 120) **8 – 11** ***$II^2$2304** Ps. 94, 7^4–9^1 **14 – 16** ***$II^2$2305** Is. 7, 10–12 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 311–312)

---

1 – 2 **Titlos** R (227r32–33) P^{pin} M^{pin} $L^{b\,pin}$ E^{txt}; *deest in* $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III}$ $P^{txt\,(lac.)}$ $M^{txt\,(lac.)}$ $L^{b\,txt}$ $E^{pin\,(lac.)}$ **4 – 5** ***$II^2$2303** R cap. Π 6, 1 (227r[33]33); E cap. 171, 1; *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ L^b **7 – 11** ***$II^2$2304** R cap. Π 6, 2 (227r[34]34); E cap. 171, 2; *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ L^b **13 – 16** ***$II^2$2305** R cap. Π 6, 3 (227r[35]35–37); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ L^b E

---

1 Τίτλος] *om.* R^{pin} P^{pin} M^{pin} $L^{b\,pin}$ E^{txt} ϛʹ] ροαʹ E **1 – 2** πρὸς – θεόν] *om.* M^{pin}

***$II^2$2303** Τοῦ] *om.* E ***$II^2$2304** (a) R (b) Δαυῒδ E

---

8 ἐὰν] ἂν $R^{a.\,c.}$ **9 – 11** μὴ – με] ἕως R

II¹suppl. 97 / V cap. Π 25, 3

*II²2306 / R cap. Π 6, 4

Πρὸς Κορινθίους·

Μὴ ἐκπειράζωμεν τὸν θεόν, καθὼς τινὲς αὐτὸν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλλοντο.

3 – 4 ***II²2306** I Cor. 10, 9

2 – 4 ***II²2306** R cap. Π 6, 4 (227r[37]37–38); E cap. 171, 3; *deest in* T(lac.) H^{III} P(lac.) M(lac.) L^{b}

***II²2306** (a) R (b) Ἀποστόλου E

3 θεόν] κύριον E   καθώς τινες E **4** ἀπώλλοντο] *sic* R, ἀπώλοντο E

Τίτλος ζʹ Περὶ πειρασμῶν, ὅτι οἱ μὲν ἔξωθεν εἰς φανέρωσιν τῆς κατὰ τὸ κρυπτὸν ἡμῶν προαιρέσεως ἐπιφύονται, οἱ δὲ ἐξ ἡμῶν αὐτῶν ἀναφυόμενοι, ἡμᾶς αὐτοὺς αἰτίους, εἴτε πρὸς ἔπαινον εἴτε πρὸς ψόγον, ἔχουσιν.

*II^{2}2307 / R cap. Π 7, 1

Ἀπὸ τῆς Γενέσεως·

Ὁ θεὸς ἐπείραζε τὸν Ἀβραάμ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἀβραάμ, Ἀβραάμ. Καὶ εἶπεν· Ἰδοὺ ἐγώ. Καὶ εἶπε· Λάβε τὸν υἱόν σου τὸν ἀγαπητόν, ὃν ἠγάπησας, τὸν Ἰσαάκ, καὶ πορεύθητι εἰς τὴν γῆν τὴν ὑψηλήν, καὶ ἀνένεγκέ μοι αὐτὸν ἐκεῖ εἰς ὁλοκάρπωσιν ἐφ’ ἓν τῶν ὀρέων, ὧν ἄν σοι εἴπω. Ἀναστὰς δὲ Ἀβραὰμ τὸ πρωΐ, ἐπορεύθη.

*II^{2}2308 / R cap. Π 7, 2

Σχόλιον·

Ἐπείραζε, φησί, *τὸν Ἀβραὰμ ὁ θεός*, ἀγνοῶν οὐδαμῶς οἷος ἐστὶ πρὸς θείαν πειθαρχίαν, *ὁ πάντας πρὶν γενέσεως* αὐτῶν ἐπιστάμενος, ἀλλ’ ἵνα πᾶσι γνωστὸν καταστήσειε τὸ ὑπερφυὲς τούτου καὶ φιλόθεον· ὅθεν καὶ ἔγγραφον αὐτοῦ τὸν κατὰ τῆς φύσεως ἀγῶνα ηὐδόκησε στηλῶσαι.

---

14 Gen. 22, 1 **15 – 16** Sus. 35a

---

7 – 11 ***II^{2}2307** Gen. 22, 1–3 **14 – 18** ***II^{2}2308** *Scholion in Gen. 22, 1–3*

---

1 – 4 **Titlos** R (227r38–41) A$^{\text{III pin}}$ P^{pin} M^{pin} L$^{\text{b pin}}$; *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}A$^{\text{III txt}}$ P$^{\text{txt (lac.)}}$ M$^{\text{txt (lac.)}}$ L$^{\text{b txt}}$ **6 – 11** ***II^{2}2307** R cap. Π 7, 1 ([227r41]227v1–5); *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} P$^{\text{(lac.)}}$ M$^{\text{(lac.)}}$ L^{b} **13 – 18** ***II^{2}2308** R cap. Π 7, 2 (227v[5]5–8); *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} P$^{\text{(lac.)}}$ M$^{\text{(lac.)}}$ L^{b}

---

1 Τίτλος] *om.* A$^{\text{III pin}}$ R^{pin} P^{pin} M^{pin} L$^{\text{b pin}}$ ζʹ] *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{\text{III pin}}$ *(βʹ secund. ser.)* **1 – 4** ὅτι – ἔχουσιν] *om.* M^{pin} **1** εἰς] πρὸς L$^{\text{b pin}}$ **3** ἐπιφυόμεναι A$^{\text{III pin}}$ αἰτίους] *s. l.* L$^{\text{b pin}}$

---

17 ἔγραφον R$^{\text{a. c.}}$

*II^{2}2309 / R cap. Π 7, 3

Τοῦ Δευτερονομίου·

Πειράζει κύριος ὁ θεὸς ὑμᾶς, εἰδέναι εἰ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ὑμῶν.

*II^{2}2310 / R cap. Π 7, 4

<Σχόλιον·>

Σκοπῶμεν καὶ συνῶμεν ἐκ τῆς σοφωτάτης καὶ ἀποστολικῆς διδασκαλίας ὅτιπερ οἱ πρὸς βλάβας καὶ ζημίας καὶ ἁμαρτίας πειρασμοὶ οὐ θεὸν ἔχουσι τὸν αἴτιον, ἀλλ᾽ ἡμᾶς αὐτούς. Οἱ γὰρ κατὰ θεόν, κἂν τῆς αὐτῆς εἶεν ὁμωνυμίας, ἀλλὰ δοκιμαστικοὶ καὶ ἐπίδοξοι, καὶ οὐκ ἐπιζήμιοι, οὐδὲ ἀνόνητοι. Τί γὰρ ἔβλαψε τὸν Ἀβραὰμ ὁ ἐπὶ δοκιμασίᾳ τοῦ ἐνδιαθέτου λογισμοῦ ῥηθεὶς πειρασμός; Τί δὲ μᾶλλον καὶ οὐκ ὠφέλησεν; Οὐχὶ *φίλον θεοῦ* ἀνηγόρευσε, καταγωνισάμενον τῆς φύσεως διὰ θείαν πειθαρχίαν;

*II^{2}2311 / R cap. Π 7, 5

Σιράχ·

Σκεύη κεραμέως δοκιμάζει κάμινος,
καὶ πειρασμὸς ἄνθρωπον ἐν διαλογισμῷ αὐτοῦ.

---

9 – 11 Οἱ – ἐπίδοξοι] cf. Iac. 1, 2–3; 12; I Petr. 1, 6–7 **13** Iac. 2, 23

---

3 – 4 ***II^{2}2309** Deut. 13, 3 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 127) **7 – 14** ***II^{2}2310** *Scholion in Gen. 22, 1–3 et Deut. 13, 3* **17 – 18** ***II^{2}2311** Sir. 27, 5$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 118)

---

2 – 4 ***II^{2}2309** R cap. Π 7, 3 (227v[9]9–10); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b}
6 – 14 ***II^{2}2310** R cap. Π 7, 4 (227v10–16); P cap. Π 7, 1; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b}
16 – 18 ***II^{2}2311** R cap. Π 7, 5 (227v[17]17); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b}

***II^{2}2310** Σχόλιον] *supplevi*, *s. a.* R, *deest in* P$^{(lac.)}$

---

7 – 12 Σκοπῶμεν – δοκιμασίᾳ] *desunt in* P$^{(lac.)}$ **18** ἀνθρώπου *II^{2}833 / H^{III} cap. Δ 3, 15 *et LXX*

*Π²2312 / R cap. Π 7, 6

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ κατὰ πλεονεκτούντων·

Διπλοῦν τὸ εἶδος τῶν πειρασμῶν· ἢ γὰρ αἱ θλίψεις τὸ δόκιμον αὐτῶν ἀπελέγχουσιν, ἢ πολλάκις αὐταὶ αἱ εὐθηνίαι τοῦ βίου ἀντὶ πειρατηρίου γίνονται τοῖς πολλοῖς. Ὁμοίως γάρ ἐστι χαλεπὸν ἔν τε δυσκολίαις πραγμάτων ἀταπείνωτον τὴν ψυχὴν διασώσασθαι, καὶ ἐν ταῖς περιφανείαις τοῦ βίου μὴ ἐπαρθῆναι πρὸς ὕβριν.

3–7 ***Π²2312** Basilius Caesariensis, *Homilia in illud:* Destruam horrea mea *(Luc. 12, 18) et de avaritia*, I (ed. Courtonne, p. 15, 1–6)

2–7 ***Π²2312** R cap. Π 7, 6 (227v[18]18–22); P cap. Π 7, 2; *deest in* T(lac.) H^{III} M(lac.) L^{b}

---

7 ἐναρθηναι P

Τίτλος η′ Περὶ παραχωρητικῶν καὶ εὐείκτων, ὅτι εἰρηνικὸν καὶ ψυχωφελὲς τοῦτο.

*II^{2}2313 / R cap. Π 8, 1

Γενέσεως·

Ἐγένετο μάχη ἀναμέσον τῶν ποιμένων τῶν κτηνῶν τοῦ Ἀβραάμ, καὶ ἀναμέσον τῶν ποιμένων τῶν κτηνῶν τοῦ Λώτ. Εἶπε δὲ Ἀβραὰμ τῷ Λώτ· Μὴ ἔστω μάχη ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ, καὶ ἀναμέσον τῶν ποιμένων μου καὶ ἀναμέσον τῶν ποιμένων σου, ὅτι ἄνθρωποι ἀδελφοὶ ἐσμὲν ἡμεῖς. Ἰδοὺ πᾶσα ἡ γῆ ἐνώπιόν σου ἐστί. Διαχωρίσθητι ἀπ’ ἐμοῦ, ἢ σὺ εἰς ἀριστερὰ κἀγὼ εἰς δεξιά, ἢ σὺ εἰς δεξιὰ κἀγὼ εἰς ἀριστερά. Καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ Λὼτ πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, καὶ διεχωρίσθησαν ἕκαστος ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Ὁ δὲ θεὸς εἶπε τῷ Ἀβραάμ, μετὰ τὸ χωρισθῆναι Λὼτ ἀπ’ αὐτοῦ· Ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς σου <***> ἀπὸ τοῦ τόπου, οὗ νῦν σὺ εἶ, πρὸς βορρᾶν καὶ λίβα καὶ ἀνατολὰς καὶ θάλασσαν, ὅτι πᾶσαν τὴν γῆν, ἣν σὺ ὁρᾷς, σοὶ δώσω αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματί σου ἕως αἰῶνος.

---

5 – 11 ***II^{2}2313** Ἐγένετο – ἀριστερά] Gen. 13, 7–9 **11 – 13** Καὶ – αὐτοῦ] Ibid. 13, 11 **13 – 17** Ὁ – αἰῶνος] Ibid. 13, 14–15

---

1 – 2 **Titlos** R (227v23–24) A$^{\text{III pin cap. Π 3 et cap. Π 24}}$ PM^{pin} L$^{\text{b pin}}$ E^{txt}; *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H$^{\text{III txt}}$ M$^{\text{txt (lac.)}}$ L$^{\text{b txt}}$ E$^{\text{pin (lac.)}}$ **4 – 17** ***II^{2}2313** R cap. Π 8, 1 (227v[24]24–34); P cap. Π 8, 1; E cap. 172, 1; *deest in* T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} M$^{\text{(lac.)}}$ L^{b}

---

1 Τίτλος] *om.* A$^{\text{III pin cap. Π 3 et cap. Π 24}}$ R^{pin} PM^{pin} L$^{\text{b pin}}$ E^{txt} η′] ροβ′ E^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{\text{III pin cap. Π 3}}$ *(γ′ secund. ser.) et* A$^{\text{III pin cap. Π 24}}$ *(κδ′ secund. ser.)* **1 – 2** καὶ – τοῦτο] *om.* M^{pin} **1** εὐείκτων] εὐεικτῶν A$^{\text{III pin cap. Π 24}}$ E^{txt}, *add.* ἀνθρώπων R ἐρηνικὸν R^{pin} **2** ψυχωφελὲς τοῦτο] ψυχωφελέστατον L$^{\text{b pin}}$

---

5 – 6 Ἐγένετο – Λώτ] *om.* E **5** ἀβραάμ P *(vocabulum rescriptum propt. atrament. evanesc.)* **6** Εἶπε δὲ] Εἶπεν E **6 – 7** ἀβραάμ P *(vocabulum rescriptum propt. atrament. evanesc.)* **7** καὶ σοῦ] *om.* E **9** ἄνθρωποι – ἐσμὲν] ἀδελφοί ἐσμεν E **10** ἢ^{1}] εἰ E δεξιά] δεια P$^{\text{a. c.}}$ ἢ^{2}] εἰ E **11** λωτ P **12** ϊορδανου P **13 – 17** Ὁ – αἰῶνος] *om.* E **13** αβρααμ P **14** Λὼτ] λωτ P *post* ὀφθαλμοῖς σου *vocabulum excidisse videtur (ἴδε LXX)* **16** σὺ] σοι P σοὶ] συ P

*II^{2}2314 / R cap. Π 8, 2

Σχόλιον·

Μάθωμεν ἐκ τῶν ἱερῶν λογίων ὅπως εὐάρεστον τῷ κυρίῳ τὸ παραχωρητικόν, ὡς εἰρηνικόν. Παραχωρήσας γὰρ Ἀβραὰμ τῆς ἐπιλογῆς τὴν προτίμησιν τῷ Λὼτ διὰ τὸ ἄμαχον, παραυτὰ τῶν μεγίστων ἔτυχεν ἐπαγγελιῶν.

*II^{2}2315 / R cap. Π 8, 3

Ἀπὸ τῶν Κριτῶν·

Εἶπε πρὸς Γεδεὼν ἀνὴρ Ἐφραίμ· Τί τὸ ῥῆμα τοῦτο, ὃ πεποίηκας ἡμῖν, τοῦ μὴ καλέσαι ἡμᾶς, ὅτε ἐπορεύθης παρατάξασθαι τῇ Μαδιάμ; Καὶ διηλέγξαντο πρὸς αὐτὸν ἰσχυρῶς. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί πεποίηκα νῦν καθὼς ὑμεῖς; Ἢ οὐ κρεῖττον ἐπιφυλλὶς Ἐφραὶμ ἢ τρυγητὸς Ἀβιέζερ; Ἐν χειρὶ ὑμῶν παρέδωκεν κύριος τοὺς ἄρχοντας Μαδιάμ· καὶ τί ἠδυνήθην ποιῆσαι ὡς ὑμεῖς; Τότε ἀνήνεγκε τὸ πνεῦμα αὐτῶν ἀπ᾿ αὐτοῦ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν τὸν λόγον τοῦτον.

<Ἐπιφυλλίς·> ὁ μικρὸς βότρυς καὶ διὰ σμικρότητα μετὰ τῶν φύλλων πολλάκις καταλειπόμενος.

---

3 – 6 ***II^{2}2314** *Scholion in Gen. 13, 7–9, 11 et 14–15* **9 – 15** ***II^{2}2315** Εἶπε – τοῦτον] Iud. 8, 1–3 (Wahl, *Richter-Text*, p. 26–27) **16 – 17** Ἐπιφυλλίς – καταλειπόμενος] *Glossa*

---

2 – 6 ***II^{2}2314** R cap. Π 8, 2 (227v[34]34–37); P cap. Π 8, 2; E cap. 172, 2; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b} **8 – 15** ***II^{2}2315** R cap. Π 8, 3 (227v[37]38–228r4); P cap. Π 8, 3; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b} E **16 – 17** **Glossa** P (248v mg. inter.); *deest in* R T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b} E

---

4 ἀβρααμ P **5** λωτ P παρ᾿ αὐτὰ E **9** εφραιμ P **10 – 11** μαδιαμ P **11** διηλέγξατο R πρὸς^{1}] *om.* R αὐτούς] αὐτὸν R **12** κρειττον P, κρείττων R ἐφραιμ P **13** ἀβιεζερ P κύριος] *praem.* ὁ R **14** μαδιαμ P

*Π^{2}2316 / R cap. Π 8, 4

Σχόλιον·

Ζηλωταὶ γενώμεθα τῶν ἐπαινουμένων· *ὅσα γὰρ προεγράφη*, πρὸς *ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη*, καθάπερ τῷ θείῳ Ἀποστόλῳ μεμαρτύρηται. Οὗτος γὰρ οὗτος, ὁ ἀναφερόμενος Γεδεών, μετὰ χεῖρας ἔχων τὸ κατὰ τῶν πολεμίων ἐκ θεοῦ τρόπαιον, οὐ θρασύτητι, ἀλλ' ἡμερότητι τὴν τῶν λοιμῶν κατέσβεσε μανίαν, αὐτοῖς ἐπιτρέψας τήν τε κατὰ γένος, τήν τε κατὰ παράταξιν τῶν ἐχθρῶν νίκην, καίπερ θεοῦ τὸ πᾶν κατωρθωκότος διὰ χειρὸς αὐτοῦ· ὃ δὴ καὶ ἤρεσε τῷ νικοποιῷ στρατηγήσαντι κατὰ ἀναριθμήτων ἐν ὀλίγοις θεῷ μᾶλλον ἢ διαμαχήσασθαι καὶ ἀντιπληκτίζεσθαι ὑπερηφάνως.

*Π^{2}2317 / R cap. Π 8, 5

Βασιλειῶν β'·

Καὶ εἶπε Δαυΐδ· Τί ἐμοὶ καὶ ὑμῖν, υἱοὶ Σαρουΐας, ὅτι γίνεσθέ μοι σήμερον εἰς ἐπίβουλον; Σήμερον οὐ θανατωθήσεταί τις ἀνὴρ ἐξ Ἰσραήλ. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ Σεμεεί· Οὐ μὴ ἀποθάνῃς. Καὶ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς.

---

3 – 4 Rom. 15, 4 **10** κατὰ ἀναριθμήτων] cf. Iud. 8, 10 **10 – 11** ἐν ὀλίγοις] cf. ibid. 8, 4

---

3 – 12 ***Π^{2}2316** *Scholion in Iud. 8, 1–3* **15 – 18** ***Π^{2}2317** II Reg. 19, 23–24 (Wahl, *2 Samuel-Text*, p. 96–97)

---

2 – 12 ***Π^{2}2316** R cap. Π 8, 4 (228r[4]4–12); P cap. Π 8, 4; E cap. 172, 3; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b} **14 – 18** ***Π^{2}2317** R cap. Π 8, 5 (228r[12]12–15); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} E

---

3 Ζηλωταὶ γενώμεθα] ζηλωτεγενομεθα P **3 – 4** προεγράφη – διδασκαλίαν] *om.* R **5 – 12** Οὗτος – ὑπερηφάνως] *om.* E **5** ὁ] *om.* P **8** τῶν] *om.* R **9** κατωρθωκότος] *scripsi*, κατορθωκότος R, κατρθοκοτος P$^{a. c.}$, κατορθοκοτος P$^{p. c.}$ **10** ἀναριθμήτων] *ab* -ριθμήτων *desinit* P$^{(lac.)}$ **11** διαμαχήσασθαι] *sic* R

*ΙΙ²2318 / R cap. Π 8, 6

Σχόλιον·

Κάλλιστα ἀντὶ τῶν παναρέτων τούτων ἔργων ἐνδελεχῶς ᾄδεται ἐν ἐκκλησίᾳ ὁ θαυμάσιος οὗτος ἀνήρ. *Μνήσθητι, κύριε, τοῦ Δαυῒδ καὶ πάσης τῆς πραότητος αὐτοῦ*. Εἰς χεῖρας γὰρ λαβὼν τόν τε Σαούλ, τόν τε Σεμεεί, τὸ φιλόσοφον καὶ παραχωρητικὸν οὐκ ἠμαύρωσεν.

*ΙΙ²2319 / R cap. Π 8, 7

Ψαλμὸς η′·

Ὄνειδος ἄφρονι ἔδωκάς μοι.
Ἐκωφώθην καὶ οὐκ ἤνοιξα τὸ στόμα μου, ὅτι σὺ ἐποίησας.

*ΙΙ²2320 / R cap. Π 8, 8

Ματθαίου·

Εἶπεν ὁ κύριος· Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· *Ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ*, καὶ *ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος*. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ, ἀλλ᾽ ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην, καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον.

---

4 – 5 Μνήσθητι – αὐτοῦ] Ps. 131, 1^{2-3} **5 – 6** Εἰς – Σαούλ] cf. I Reg. 24, 4–8; 26, 7–11 **6** τόν – Σεμεεί] cf. II Reg. 19, 24 **14 – 15** Ex. 21, 24; Lev. 24, 20; Deut. 19, 21

---

3 – 7 ***ΙΙ²2318*** *Scholion in II Reg. 19, 23–24* **10 – 11** ***ΙΙ²2319*** Ps. 38, 9^2–10 **14 – 18** ***ΙΙ²2320*** Matth. 5, 38–40

---

2 – 7 ***ΙΙ²2318*** R cap. Π 8, 6 (228r[15]15–18); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ L^b E **9 – 11** ***ΙΙ²2319*** R cap. Π 8, 7 (228r[19]19–20); E cap. 172, 4; *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ L^b **13 – 18** ***ΙΙ²2320*** R cap. Π 8, 8 (228r[20]20–24); E cap. 172, 5; *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ L^b

---

ΙΙ²2319 (a) R (b) Δαυῒδ E ***ΙΙ²2320*** (a) R (b) Εὐαγγελίου E

---

10 ἔδωκάς με E **14** ἐρέθη R **16** ἐπὶ] εἰς E **18** χιτῶνά σου] χιτῶνα R

*ΙΙ^{2}2321 / R cap. Π 8, 9

Σχόλιον·

Γραφικῶς καὶ ἀληθινῶς εἰπεῖν, *ὁ ποιῶν ταῦτα οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα·* πάσης γὰρ προσβολῆς πειρασμῶν ἐπηρεαστικῶν καὶ ταραχοποιῶν ὑψηλότερος ἵσταται ὁ παραχωρῶν, καταγελῶν τῶν τε παροινούντων, τῶν τε ἀδικούντων.

*ΙΙ^{2}2322 / R cap. Π 8, 10

Πρὸς Ἑβραίους·

Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

*ΙΙ^{2}2323 / R cap. Π 8, 11

Τοῦ Θεολόγου·

Συμβῶμεν ἀλλήλοις πνευματικῶς, γενώμεθα φιλάδελφοι μᾶλλον ἢ φίλαυτοι.

---

3 – 4 Ps. 14, 5^{3} **9** exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 1.2./2. (ed. Ihm, p. 7) **12 – 13** exstat ibid., 63.8./70.8. (p. 933)

---

3 – 6 ***ΙΙ^{2}2321** *Scholion in Matth. 5, 38–40* **9** ***ΙΙ^{2}2322** Hebr., re vera Rom. 12, 21 **12 – 13** ***ΙΙ^{2}2323** GREGORIUS NAZIANZENUS, *In Pentecosten (Orat. 41)*, 7, 14–15 (ed. Moreschini, p. 330)

---

2 – 6 ***ΙΙ^{2}2321** R cap. Π 8, 9 (228r[24]24–28); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} E **8 – 9** ***ΙΙ^{2}2322** R cap. Π 8, 10 (228r[28]28–29); E cap. 172, 6; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} **11 – 13** ***ΙΙ^{2}2323** R cap. Π 8, 11 (228r[29]29–30); E cap. 172, 7; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b}

***ΙΙ^{2}2322** (a) R (b) Ἀποστόλου E ***ΙΙ^{2}2323** Τοῦ] *om.* E

*Π^{2}2324 / R cap. Π 8, 12

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἐν τοῖς ἀμφιβόλοις νεύειν χρὴ πρὸς τὸ φιλάνθρωπον.

*Π^{2}2325 / R cap. Π 8, 13

Γρηγορίου Νύσσης·

Καὶ ἡ τοῦ λοιδορεῖσθαι καὶ ὑβρίζειν ἀκολουθία διὰ μακροθυμίας ἵσταται τῆς ἐπὶ τὰ πρόσω φορᾶς· ὡς εἴ τις ὕβρει τὴν ὕβριν καὶ λοιδορίᾳ τὴν λοιδορίαν ἀμύναιτο, πλεονάσει πάντως διὰ τῶν ὁμοίων τὸ ἄτοπον.

*Π^{2}2326 / R cap. Π 8, 14

Ἰωσήππου·

Τὸ τῶν ἀδικουμένων ἡσύχιον τοῖς ἀδικοῦσι γίνεται ἐντροπή.

---

3 ***Π^{2}2324** Gregorius Nazianzenus, *In laudem Athanasii (Orat. 21)*, 15, 10–11 (ed. Mossay, p. 140–142) **6 – 9** ***Π^{2}2325** Gregorius Nyssenus, *Contra Eunomium*, I, 90 (ed. Jaeger, p. 53, 6–10) **12** ***Π^{2}2326** Flavius Iosephus, *De bello Iudaico*, II, 351 (ed. Destinon/Niese, VI, p. 220, 6–7)

---

2 – 3 ***Π^{2}2324** R cap. Π 8, 12 (228r[31]31); E cap. 172, 8; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} **5 – 9** ***Π^{2}2325** R cap. Π 8, 13 (228r[31]32–34); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} E **11 – 12** ***Π^{2}2326** R cap. Π 8, 14 (228r[35]35); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} E

***Π^{2}2324** (a) R (b) *s. a.* E

---

12 διατροπή *ed.*

Τίτλος θʹ Περὶ πεισματικῶν καὶ μὴ ἀνεχομένων ὑπείκειν βραχὺ καὶ ἡττᾶσθαι.

*II^{2}2327 / R cap. Π 9, 1

Παροιμιῶν·

Ἄνεμος βορέας ἐγείρει νέφη,
πρόσωπον δὲ ἀναιδὲς γλῶσσαν ἐρεθίζει.

*II^{2}2328 / R cap. Π 9, 2

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Μὴ ἀσεβήσῃς πολὺ καὶ μὴ γίνου σκληρός,
ἵνα μὴ ἀποθάνῃς ἐν οὐ καιρῷ.

*II^{2}2329 / R cap. Π 9, 3

Πρὸς Κορινθίους αʹ·

Ἤδη μὲν οὖν ὅλως ἥττημα ὑμῖν ἐστιν ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ’ ἑαυτῶν.

---

5 – 6 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 69.4./40.4. (ed. Ihm, p. 1011–1012)

---

5 – 6 *II^{2}2327 Prov. 25, 23$^{1–2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 126) **9 – 10 *II^{2}2328** Eccle. 7, 17$^{1–2}$ (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 161–162) **13 – 14 *II^{2}2329** I Cor. 6, 7

---

1 – 2 Titlos R (228r36–37) $A^{III\,pin}$ P^{pin} M^{pin} $L^{b\,pin}$; *deest in* $T^{(lac.)}$ $H^{III}$$A^{III\,txt}$ $P^{txt\,(lac.)}$ $M^{txt\,(lac.)}$ $L^{b\,txt}$ **4 – 6 *II^{2}2327** R cap. Π 9, 1 (228r[37]37–38); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ $L^{b\,pin}$ **8 – 10 *II^{2}2328** R cap. Π 9, 2 (228r[38]39); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ $L^{b\,pin}$ **12 – 14 *II^{2}2329** R cap. Π 9, 3 (228r[40]40–228v1); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ $L^{b\,pin}$

---

1 Τίτλος] *om.* $A^{III\,pin}$ R^{pin} P^{pin} M^{pin} $L^{b\,pin}$ E θʹ] *propt. mg. resect. non liquet in* $A^{III\,pin}$ *(δʹ secund. ser.)* **1 – 2** καὶ – ἡττᾶσθαι] *om.* M^{pin} **1** καὶ] *s. l.* $L^{b\,pin}$ μὴ ἀνεχομένων] *post* ἡττᾶσθαι *transpos.* $L^{b\,pin}$

*ΙΙ²2330 / R cap. Π 9, 4

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, περὶ ὀργῆς·

Ἐν ἁμίλλαις πονηραῖς ἀθλιώτερος ὁ νικήσας, διότι ἀπέρχεται, τὸ πλέον ἔχων τῆς ἁμαρτίας.

---

3 – 4 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 64.7./71.7. (ed. Ihm, p. 939)

---

3 – 4 ***ΙΙ²2330** Basilius Caesariensis, *Homilia adversus eos qui irascuntur*, 3 (PG 31, 357, 24–26)

---

2 – 4 ***ΙΙ²2330** R cap. Π 9, 4 (228v[1]1–2); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L$^{b\ pin}$

Τίτλος ι′ Περὶ περιστάσεων, ὅτι οὐ χρὴ ἀντιμάχεσθαι ταῖς περιστάσεσιν, εἰ καὶ δυνατοὶ ὦμεν, καὶ μὴ κατοφρυοῦσθαι τῶν κατεξανισταμένων· οὐ γὰρ λυσιτελεῖ.

*II^{2}2331 / R cap. Π 10, 1

Βασιλειῶν γ′·

Ἐλάλησεν ὁ λαὸς πρὸς Ῥοβοάμ, λέγοντες· Ὁ πατήρ σου ἐβάρυνε τὸν κλοιὸν ὑμῶν, καὶ τὰ ἑξῆς.

*II^{2}2332 / R cap. Π 10, 2

Ψαλμὸς ιζ′·

Ῥύσαι με ἐξ ἀντιλογίας λαοῦ.

*II^{2}2333 / R cap. Π 10, 3

Σιράχ·

Θρασυκάρδιος ἐμπεσεῖται εἰς κακά.

---

6 – 7 ***II^{2}2331** III Reg. 12, 3–4sqq. (Wahl, *3 Könige-Text*, p. 106) **10** ***II^{2}2332** Ps. 17, 44^1 **13** ***II^{2}2333** Sir., re vera Prov. 13, 17^1 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 68)

---

1 – 3 Titlos R (228v3–5) $A^{III\ pin}$ P^{pin} M^{pin} $L^{b\ pin}$; *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $A^{III\ txt}$ $P^{txt\ (lac.)}$ $M^{txt\ (lac.)}$ $L^{b\ txt}$ **5 – 7** ***II^{2}2331** R cap. Π 10, 1 (228v[5]6–7); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ $L^{b\ pin}$ **9 – 10** ***II^{2}2332** R cap. Π 10, 2 (228v[7]7); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ $L^{b\ pin}$ **12 – 13** ***II^{2}2333** R cap. Π 10, 3 (228v[7]8); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ $L^{b\ pin}$

---

1 Τίτλος] *om.* $A^{III\ pin}$ R^{pin} P^{pin} M^{pin} $L^{b\ pin}$ ι′] *propt. mg. resect. non liquet in* $A^{III\ pin}$ *(ε′ secund. ser.)* περιστάσεως $A^{III\ pin}$ **1 – 3** ὅτι – λυσιτελεῖ] *om.* M^{pin} **2** δυνατοὶ ὦμεν] δυνατοὶ ἐσμέν $L^{b\ pin}$ καταφρυοῦσθαι P^{pin} M^{pin}, κατωφρϋῶσθαι $L^{b\ pin}$, καταφρυάττεσθαι $A^{III\ pin}$, κατεπαίρεσθαι R^{txt} **3** λυσιτελές R

---

13 ἐμπεσεῖται] *iterav.* R, *sed expunx.*

*II²2334 / R cap. Π 10, 4

Πρὸς Ῥωμαίους·

Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

---

3 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 1.2./2. (ed. Ihm, p. 7)

---

3 ***II²2334** Rom. 12, 21

---

2 – 3 ***II²2334** R cap. Π 10, 4 (228v[8]8–9); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L$^{b\ pin}$

II¹ / K cap. Π 15 **Τίτλος ιαʹ Περὶ πολέμου καὶ πολεμικῶν νόμων, καὶ ὅτι ἐξ ἡμετέρων ἁμαρτιῶν κινοῦνται οἱ πόλεμοι καθ’ ἡμῶν.**

*$\mathrm{II}^2$2335 / R cap. Π 11, 1

Τοῦ Δευτερονομίου·

Ἐὰν ἐξέλθῃς παρεμβαλεῖν ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς σου, φύλαξαι ἀπὸ παντὸς ῥήματος πονηροῦ.

II¹1820 / K cap. Π 15, 2

*$\mathrm{II}^2$2336 / R cap. Π 11, 2

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἐὰν εἰσέλθῃς εἰς πόλιν ἐκπολεμῆσαι αὐτήν, καὶ ἐκκαλέσῃ αὐτοὺς μετ’ εἰρήνης, καὶ ἐὰν μὲν εἰρηνικὰ ἀποκριθῶσι σοι καὶ ἀνοίξωσί σοι, ἔσται πᾶς ὁ λαὸς οἱ εὑρεθέντες ἐν τῇ πόλει ἔσονταί σοι φορολόγητοι καὶ ὑπείκοντές σοι. Ἐὰν δὲ μὴ ὑπακούσωσί σου, καὶ ποιήσωσι πρὸς σὲ πόλεμον, παρακαθίσῃ αὐτήν, καὶ παραδώσει αὐτὴν κύριος ὁ θεός σου εἰς τὰς χεῖρας σου, καὶ πατάξεις πᾶν ἀρσενικὸν αὐτῆς ἐν φόνῳ μαχαίρας, πλὴν τῶν γυναικῶν, καὶ τὴν ἀποσκευὴν καὶ πάντα τὰ κτήνη, καὶ πάντα ὅσα ἂν ὑπάρχῃ ἐν τῇ πόλει, καὶ πᾶσαν τὴν ἀπαρτίαν προνομεύσεις ἑαυτῷ.

---

5 – 6 ***$\mathrm{II}^2$2335** Deut. 23, 9 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 140) **9 – 17** ***$\mathrm{II}^2$2336** Deut. 20, 10–14 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 135)

---

1 – 2 Titlos R (228v10–11) $A^{III\ pin}$ P^{pin} M^{pin} $L^{b\ pin}$; *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $A^{III\ txt}$ $P^{txt\ (lac.)}$ $M^{txt\ (lac.)}$ $L^{b\ txt}$ **4 – 6** ***$\mathrm{II}^2$2335** R cap. Π 11, 1 (228v[11]12–13); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ L^{b} **8 – 17** ***$\mathrm{II}^2$2336** R cap. Π 11, 2 (228v[13]13–21); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ L^{b}

---

1 Τίτλος] *om.* $A^{III\ pin}$ R^{pin} P^{pin} M^{pin} $L^{b\ pin}$ ιαʹ] *propt. mg. resect. non liquet in* $A^{III\ pin}$ *(ςʹ secund. ser.)* **1 – 2** καὶ¹ – ἡμῶν] *om.* M^{pin} **1** πολεμικῶν] πολιτικῶν $A^{III\ pin}$ νόμων] ἔργων $R^{txt\ a.\ c.}$ **2** καθ’ ἡμῶν] *om.* R^{txt}

---

11 – 12 φορολόγητοι] *scripsi (*II¹1820 / K cap. Π 15, 2*)*, φορολογητικοὶ R

*II^{2}2337 / R cap. Π 11, 3

II^{1}1821 / K cap. Π 15, 3

<***>

Ἐὰν δὲ καθίσῃς περὶ πόλιν ἡμέρας πλείους ἐκπολεμῆσαι αὐτὴν εἰς κατάληψιν αὐτῆς, οὐκ ἐξολοθρεύσεις τὰ δένδρα αὐτῆς ἐπιβαλεῖν ἐπ᾽ αὐτὰ σίδηρον, ἀλλ᾽ ἀπ᾽ αὐτῶν φαγῆ, αὐτὰ δὲ οὐκ ἐξολοθρεύσεις.

*II^{2}2338 / R cap. Π 11, 4

II^{1}1823 / K cap. Π 15, 5

Βασιλειῶν α′·

Εἶπε Δαυΐδ· Κατὰ τὴν μερίδα τοῦ καταβάντος εἰς τὸν πόλεμον, οὕτως ἔσται καὶ ἡ μερὶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τὰ σκεύη· καὶ μεριοῦνται κατὰ τὸ αὐτό, ὅτι οὐχ᾽ ἥττους εἰσίν.

*II^{2}2339 / R cap. Π 11, 5

II^{1}1824 / K cap. Π 15, 6

Παροιμιῶν·

Μετὰ κυβερνήσεως γίνεται πόλεμος,
βοήθεια δὲ μετὰ καρδίας βουλευτικῆς.

---

14 – 15 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 66.3b./37.-. (ed. Ihm, p. 968)

---

3 – 6 ***II^{2}2337** Deut. 20, 19 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 135–136) **9 – 11** ***II^{2}2338** I Reg. 30, 23–24 (Wahl, *1 Samuel-Text*, p. 80) **14 – 15** ***II^{2}2339** Prov. 24, 6$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 113)

---

2 – 6 ***II^{2}2337** R cap. Π 11, 3 (228v21–24); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} **8 – 11** ***II^{2}2338** R cap. Π 11, 4 (228v[25]25–27); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} **13 – 15** ***II^{2}2339** R cap. Π 11, 5 (228v[27]27–28); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b}

***II^{2}2337** *s. d.* R

---

5 φαγῇ] *sic acc.* R

*II^{2}2340 / R cap. Π 11, 6

Ὠσηὲ προφήτου·

Πόλεμος ἐπὶ τέκνα ἀδικίας ἦλθε, παιδεῦσαι αὐτούς, καὶ συναχθήσονται ἐπ᾽ αὐτοὺς λαοὶ ἐπὶ τῷ παιδεῦσαι αὐτοὺς ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν.

*II^{2}2341 / R cap. Π 11, 7

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου·

Τὰ ἀκολουθοῦντα τοῖς πολεμουμένοις κακά, κρίσει θεοῦ δικαίᾳ γίνεται, τοῖς ἀξίοις κολάσεως διὰ τῶν πολεμίων τὰς τιμωρίας ἐπάγοντος.

*II^{2}2342 / R cap. Π 11, 8

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ α′ στηλιτευτικοῦ·

Οὐκ ἀσφαλὲς στρατὸν ἐπάγειν τοῖς ἐχθροῖς, πρὸς τὸν στρατηγὸν στασιάζοντα.

---

3 – 5 *II^{2}2340 Os. 10, 9–10 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 169–170) **8 – 10 *II^{2}2341** BASILIUS CAESARIENSIS, *Quod deus non est auctor malorum*, 4 (PG 31, 336, 46 – 337, 1) **13 – 14 *II^{2}2342** GREGORIUS NAZIANZENUS, *Contra Iulianum imperatorem I (Orat. 4)*, 63, 9–10 (ed. Bernardi, p. 172)

---

2 – 5 *II^{2}2340 R cap. Π 11, 6 (228v[28]29–30); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b}
7 – 10 *II^{2}2341 R cap. Π 11, 7 (228v[30]31–32); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b}
12 – 14 *II^{2}2342 R cap. Π 11, 8 (228v[33]33–34); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b}

*II²2343 / R cap. Π 11, 9

Ἰωσήππου, ἐκ τῶν Μακκαβαίων·

Οὐκ ἐν πλήθει δυνάμεως νίκη πολέμου, ἀλλ᾽ ἐκ θεοῦ ἡ ἰσχύς. Τοὺς πολεμίους θῆρας θνητὸς μὲν οὐδεὶς δυνατὸς καθαιρεῖν, ὁ δὲ ἀγένητος μόνος· καθαίρει δέ, ὅταν κρίνῃ τινὰς σωτηρίας ἀξίους, εἰρηνικοὺς μὲν τὸ ἦθος, ὁμοφροσύνην δὲ καὶ κοινωνίαν ἀσπαζομένους, οἷς φθόνος καὶ μισαλληλία συνόλως οὐκ ἐνώκησε, διεγνωκόσιν εἰς κοινὴν μετουσίαν καὶ ἀπόλαυσιν τὰ ἴδια προσφέρειν ἀγαθά. Εἰ γὰρ ἐπιλάμψειε ποτὲ τὸ ἀγαθὸν τοῦτο, καὶ δυνηθείημεν τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἰδεῖν, χειροήθη γενήσεται τὰ ἀτίθασσα. Οὐκ ἀπελπιστέον οὖν, ἐξημερωθέντων τῶν κατὰ διάνοιαν, ἐξημεροῦσθαι καὶ τὰ ἔξωθεν ἀγριαίνοντα.

---

3 I Mach. 3, 19

---

3 – 12 ***II²2343*** Flavius Iosephus, *In Maccabaeos*, locus non repertus (quod attinet ad titulum operis, vide II¹1828 / K cap. Π 15, 10)

---

2 – 12 ***II²2343*** R cap. Π 11, 9 (228v[34]35–229r3); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b}

II²2343 *an legendum* Μακκαβέων?

---

5 καθαίρει] *sic acc.* R

Τίτλος ιβʹ Περὶ πολέμου ἐμφυλίου.

*II^{2}2344 / R cap. Π 12, 1

Ἡσαΐου·

Καὶ ἔσται ὁ λαὸς ὡς ὑπὸ πυρὸς κεκαυμένος· ἄνθρωπος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐκ ἐλεήσει, ἀλλ᾽ ἐκκλινεῖ εἰς τὰ δεξιά, ὅτι πεινάσει, καὶ φάγεται ἐκ τῶν ἀριστερῶν, καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῇ ἄνθρωπος ἐσθίων τὰς σάρκας τοῦ βραχίονος αὐτοῦ. Φάγεται γὰρ Μανασῆς τὸν Ἐφραίμ, καὶ Ἐφραὶμ τὸν Μανασῆν, ὅτι ἅμα πολιορκήσουσι τὸν Ἰούδαν.

<*II^{2}suppl. 25 / E cap. 173, 1>

*II^{2}2345 / R cap. Π 12, 2

Πρὸς Γαλάτας·

Εἰ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ᾽ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.

---

10 ***II^{2}suppl. 25** cf. *Sacra*. Liber II. *Supplementum* (Band VIII/8)

---

4 – 9 ***II^{2}2344** Is. 9, 19 – 20 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 321–322) **13 – 14** ***II^{2}2345** Gal. 5, 15

---

1 **Titlos** R (229r3) $A^{III\ pin}$ P^{pin} M^{pin} $L^{b\ pin}$ E^{txt}; *deest in* $T^{(lac.)}$ $H^{III}$$A^{III\ txt}$ $P^{txt\ (lac.)}$ $M^{txt\ (lac.)}$ $L^{b\ txt}$ $E^{pin\ (lac.)}$ **3 – 9** ***II^{2}2344** R cap. Π 12, 1 (229r[mg]4 – 8); E cap. 173, 3; *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ L^{b} **12 – 14** ***II^{2}2345** R cap. Π 12, 2 (229r[8]8 – 9); E cap. 173, 2; *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ L^{b}

---

1 Τίτλος] *om.* R^{pin} $A^{III\ pin}$ P^{pin} M^{pin} $L^{b\ pin}$ E^{txt} ιβʹ] ρογʹ E^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* $A^{III\ pin}$ *(κεʹ secund. ser.)* πολέμου ἐμφυλίου] ἐμφυλίου πολέμου E^{txt} ἐμφυλίου] ἐμφυλʹ R^{txt}

***II^{2}2345** (a) R (b) Ἀποστόλου E

---

5 ἐκκλίνει R **7** μανασσῆς E **8** μανασσῆ E **8 – 9** ὅτι – Ἰούδαν] *om.* E **13** ὑπὸ ἀλλήλων R

*II^{2}2346 / R cap. Π 12, 3

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ α′ στηλιτευτικοῦ·

Τοῦ ἔξωθεν πολέμου πολλῷ φευκτότερον καὶ φοβερώτερόν ἐστιν ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, ὅσῳ τὰς οἰκείας σάρκας δαπανᾶν τῶν ἀλλοτρίων μανικώτερον.

*II^{2}2347 / R cap. Π 12, 4

Φίλωνος·

Εὔηθες ὑπολαμβάνειν ὅτι τὰς ὑπὸ τῶν ἐκτὸς θηρίων βλάβας ἐκφευξόμεθα, τὰ ἐν αὐτοῖς εἰς δεινὴν ἀγριότητα πρὸς ἀλλήλους συγκινοῦντες.

---

3 – 5 ***II^{2}2346** Gregorius Nazianzenus, *Contra Iulianum imperatorem I (Orat. 4)*, 109, 21–24 (ed. Bernardi, p. 264) **8 – 10** ***II^{2}2347** Philo Iudaeus, *De praemiis et poenis*, 88 (ed. Cohn, p. 355, 20–21)

---

2 – 5 ***II^{2}2346** R cap. Π 12, 3 (229r[9]9–11); E cap. 173, 4; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} **7 – 10** ***II^{2}2347** R cap. Π 12, 4 (229r[11]11–13); E cap. 173, 5; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b}

***II^{2}2346** (a) R (b) Θεολόγου E

---

3 φευκτότερος E φοβερώτερός ἐστιν E **4** πόλεμος] *om.* E

Τίτλος ιγʹ Περὶ πραίδας καὶ προνομῆς.

*II^{2}2348 / R cap. Π 13, 1

Ἡσαΐου προφήτου·

Ἐγένοντο εἰς προνομήν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος ἁρπαγμόν, καὶ οὐκ ἦν ὁ λέγων· Ἀπόδος. Τίς ἐν ὑμῖν, ὃς ἐνωτιεῖται ταῦτα, καὶ εἰσακούσεται εἰς τὰ ἐπερχόμενα; Τίς ἔδωκεν εἰς διαρπαγὴν τὸν Ἰακὼβ καὶ Ἰσραὴλ τοῖς προνομεύσασιν αὐτόν; Οὐχὶ ὁ θεός, ᾧ ἡμάρτ<οσαν> αὐτῷ, καὶ οὐκ ἐβούλοντο ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ πορεύεσθαι, οὐδὲ ἀκούειν τοῦ νόμου αὐτοῦ; Καὶ ἐπήγειρεν ἐπʼ αὐτοὺς θυμὸν ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ κατίσχυσεν ἐπʼ αὐτοὺς πόλεμον.

---

4 – 10 *II^{2}2348 Is. 42, 22–25 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 393–395)

---

1 Titlos R (229r13–14) $A^{III\ pin\ cap.\ \Pi\ 7\ et\ cap.\ \Pi\ 26}$ P^{pin} M^{pin} $L^{b\ pin}$; *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $A^{III\ txt}$ $P^{txt\ (lac.)}$ $M^{txt\ (lac.)}$ $L^{b\ txt}$ **3 – 10 *II^{2}2348** R cap. Π 13, 1 (229r[14]14–20); *deest in* $T^{(lac.)}$ H^{III} $P^{(lac.)}$ $M^{(lac.)}$ L^{b}

---

1 Τίτλος] *om.* $A^{III\ pin\ cap.\ \Pi\ 7\ et\ cap.\ \Pi\ 26}$ R^{pin} P^{pin} M^{pin} $L^{b\ pin}$ ιγʹ] *propt. mg. resect. non liquet in* $A^{III\ pin\ cap.\ \Pi\ 7}$ *(ζʹ secund. ser.) et* $A^{III\ pin\ cap.\ \Pi\ 26}$ *(κςʹ secund. ser.)* πραίδας] παιδείας P^{pin} $L^{b\ pin}$ $A^{III\ pin\ cap.\ \Pi\ 7}$, *non liquet in* M^{pin} καὶ προνομῆς] *om.* M^{pin}

---

7 – 8 ἡμάρτοσαν] *scripsi (cf.* *II^{2}345 / T cap. A 21, 9, *II^{2}1464 / T cap. E 36, 3 *et LXX)*, ἡμαρτʹ R *(nota quadam in fine lineae usus est scriba, sed utique non legendum* ἥμαρτον*)*

Τίτλος ιδʹ Περὶ παροξύνοντος καὶ παραπικραίνοντος.

*$\text{II}^2$2349 / R cap. Π 14, 1

Ἐκ τῆς μεγάλης Ὠδῆς·

Παρώξυνάν με ἐπ᾽ ἀλλοτρίοις,
ἐν βδελύγμασιν αὐτῶν ἐξεπίκρανάν με.

*$\text{II}^2$2350 / R cap. Π 14, 2

Παροιμιῶν·

Ἐὰν ἐξελκύσῃς λόγους, ἐξελεύσεται κρίσις καὶ μάχη.

*$\text{II}^2$2351 / R cap. Π 14, 3

Τῶν αὐτῶν·

Σίδηρος σίδηρον ὀξύνει,
ἀνὴρ δὲ παροξύνει πρόσωπον ἑτέρου.

---

11 – 12 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 69.3./40.3. (ed. Ihm, p. 1011)

---

4 – 5 ***$\text{II}^2$2349** Od. 2, 16^{1-2} (= Deut. 32, 16^{1-2}) (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 150) **8** ***$\text{II}^2$2350** Prov. 30, 33^3 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 121) **11 – 12** ***$\text{II}^2$2351** Prov. 27, 17^{1-2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 133)

---

1 **Titlos** R (229r20) $A^{\text{III pin}}$ P^{pin} M^{pin} $L^{\text{b pin}}$; *deest in* $T^{\text{(lac.)}}$ $H^{\text{III}}A^{\text{III txt}}$ $P^{\text{txt (lac.)}}$ $M^{\text{txt (lac.)}}$ $L^{\text{b txt}}$ **3 – 5** ***$\text{II}^2$2349** R cap. Π 14, 1 (229r[mg]21); *deest in* $T^{\text{(lac.)}}$ H^{III} $P^{\text{(lac.)}}$ $M^{\text{(lac.)}}$ L^{b} **7 – 8** ***$\text{II}^2$2350** R cap. Π 14, 2 (229r[21]22); *deest in* $T^{\text{(lac.)}}$ H^{III} $P^{\text{(lac.)}}$ $M^{\text{(lac.)}}$ L^{b} **10 – 12** ***$\text{II}^2$2351** R cap. Π 14, 3 (229r[22]22–23); *deest in* $T^{\text{(lac.)}}$ H^{III} $P^{\text{(lac.)}}$ $M^{\text{(lac.)}}$ L^{b}

---

1 Τίτλος] *om.* $A^{\text{III pin}}$ R^{pin} P^{pin} M^{pin} $L^{\text{b pin}}$ ιδʹ] *propt. mg. resect. non liquet in* $A^{\text{III pin}}$ *(ηʹ secund. ser.)* καὶ παραπικραίνοντος] *om.* M^{pin}

*II²2352 / R cap. Π 14, 4

Τῶν αὐτῶν·

Ὃς ἐρεθίζει λόγους, οὐ σωθήσεται.

---

3 *II²2352 Prov. 19, 7⁶ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 93)

---

2 – 3 *II²2352 R cap. Π 14, 4 (229r[23]23–24); *deest in* T^(lac.) H^III P^(lac.) M^(lac.) L^b

Τίτλος δʹ Περὶ παρατηρήσεως καὶ οἰωνισμοῦ. **II^{1} / K cap. Π 18**

*II^{2}2353 / L^{c} cap. Π 4, 1 **II^{1}1839 / K cap. Π 18, 1**

Τοῦ Δευτερονομίου·

Ἀπαρατήρητος ὁ οἶκος τοῦ Ἰσραήλ.

*II^{2}2354 / L^{c} cap. Π 4, 2 **II^{1}1841 / K cap. Π 18, 3**

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Ὁ τηρῶν ἄνεμον οὐ σπερεῖ,
καὶ βλέπων ἐν ταῖς νεφέλαις, οὐ θερίσει,
ἐν οἷς οὐκ ἔστι γινώσκων τίς ἡ ὁδὸς τοῦ πνεύματος.

---

4 *II^{2}2353 Deut., locus non repertus (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 156); Prophetiae Baruch attributus in *II^{2}2355 / L^{c} cap. Π 4, 3 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 700), Levitico in II^{1}1839 / K cap. Π 18, 1 **7 – 9 *II^{2}2354** Eccle. 11, 4^{1}–5^{1} (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 172)

---

1 Titlos P^{pin} (6rB22) M^{pin} L$^{b\ pin}$ A$^{III\ pin}$ R; *deest in* L^{c} *(fenestra in* L$^{c\ txt}$*)* P$^{txt\ (lac.)}$ M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **3 – 4 *II^{2}2353** L^{c} cap. Π 4, 1 (123v1); R cap. Π 15, 1; *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 9 *II^{2}2354** L^{c} cap. Π 4, 2 (123v[1]1–3); R cap. Π 15, 2; *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* P^{pin} M^{pin} L$^{b\ pin}$ A$^{III\ pin}$ R^{pin} δʹ] *scripsi secund. ser.* L^{c}, ιεʹ P^{pin} R, *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(*θʹ *secund. ser.)*

***II^{2}2353** (a) R (b) *s. a.* L^{c}

---

4 Ἀπαρατήρητος – Ἰσραήλ] *idem locus in* *II^{2}2355 / L^{c} cap. Π 4, 3 *allatus est* τοῦ] *om.* L^{c} **7** Ὁ τηρῶν] Κηρῶν *(rubricatoris vitio)* L^{c}

*II^{2}2355 / L^{c} cap. Π 4, 3

Βαρούχ·

Ἀπαρατήρητος ὁ οἶκος Ἰσραήλ.

II^{1}1842 / K cap. Π 18, 4

*II^{2}2356 / L^{c} cap. Π 4, 4

Πρὸς Γαλάτας·

Ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς· φοβοῦμαι ὑμᾶς μήπως εἰκῇ κεκοπίακα <εἰς> ὑμᾶς.

II^{1}1844 / K cap. Π 18, 6

*II^{2}2357 / L^{c} cap. Π 4, 5

Πρὸς Κολασσαεῖς·

Εἰ ἀπεθάνετε ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου τούτου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε; Μὴ ἅψῃ, μὴ δὲ γεύσῃ, μὴ δὲ θίγῃς.

II^{1}1843 / K cap. Π 18, 5

*II^{2}2358 / L^{c} cap. Π 4, 6

<***>

Μή τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ ἐν νεομηνίᾳ ἢ ἐν σαββάτῳ, ἅ ἐστι σκιὰ τῶν μελλόντων.

---

3 *II^{2}2355 Bar., locus non repertus (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 700); Deuteronomio attributus in *II^{2}2375 / L^{c} cap. Π 4, 1, Levitico in II^{1}1839 / K cap. Π 18, 1 **6 – 7 *II^{2}2356** Gal. 4, 10–11 **10 – 11 *II^{2}2357** Col. 2, 20–21 **14 – 15 *II^{2}2358** Col. 2, 16–17

---

2 – 3 *II^{2}2355 L^{c} cap. Π 4, 3 (123v[3]3); *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **5 – 7 *II^{2}2356** L^{c} cap. Π 4, 4 (123v[3]4–5); *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **9 – 11 *II^{2}2357** L^{c} cap. Π 4, 5 (123v[5]5–7); *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **13 – 15 *II^{2}2358** L^{c} cap. Π 4, 6 (123v7–8); *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2358** *s. a.* L^{c}

---

3 Ἀπαρατήρητος – Ἰσραήλ] *idem locus in* *II^{2}2353 / L^{c} cap. Π 4, 1 *allatus est* **7** εἰς] *supplevi (*II^{1} *et NT), om.* L^{c} **10** Εἰ] ἀ *(rubricatoris vitio)* L^{c}

*II²2359 / Lc cap. Π 4, 7

II¹suppl. 373 / V cap. Π 27, 4

Εὐσεβίου·

Οἶδα τινὰς ὅτι Χριστιανοὶ ὄντες Ἰουδαΐζουσι, λέγοντες· Σήμερον σάββατόν ἐστι, καὶ οὐκ ἔξεστί μοι εὐεργεσίαν ποιῆσαι τινί. Ἔρχεται νεομηνία, καὶ ὡσαύτως φυλάσσονται φωνὰς ὀρνέων καὶ κληδονισμούς, παρατηροῦνται ἐπιδοῦναι τινὶ ἄρτον. Καὶ πάλιν· Σήμερον Πάσχα ἐστίν, αὔριον καὶ γενέθλια, εἰς τρίτην ἀρχὴ σπορᾶς, καὶ οὐ δύναμαι τί ἐξενεγκεῖν ἐκ τῆς οἰκίας μου. Ταῦτα ὅλα Ἰουδαϊκὰ τυγχάνει. Εἰ ταῦτα ποιεῖ τίς, ὀφείλει καὶ ἄζυμα ἐσθίειν, καὶ περιτέμνεσθαι καὶ μετὰ Ἰουδαίων ζῆν. Καὶ τί λέγω περὶ σαββάτων καὶ νεομηνιῶν καὶ πραγμάτων Ἰουδαϊκῶν; Οἶδα πολλοὺς βάπτισμα ἔχοντας, καὶ αἱρετικῶν πράγματα ἐπιτελοῦντας. Μετὰ γὰρ τὴν ἡλίου δύσιν παρατηροῦνται πῦρ διδόναι γείτονι. Οὐαὶ τοῖς ταῦτα ποιοῦσιν. Ὅσοι ταῦτα παραφυλάττονται, παρακούσαντες τοῦ θεοῦ, ὑπὸ χάριν οὐ τυγχάνουσι, μὴ δεξάμενοι τὸ εὐαγγέλιον, ἀλλὰ τοὺς Ἰουδαίους καὶ τοὺς αἱρετικοὺς μιμησάμενοι, *τὴν μερίδα αὐτῶν ἐκληρονόμησαν*. Τὸν γὰρ Χριστιανὸν οὐδὲν τούτων παραφυλάττεσθαι χρή, μὴ παρατηρεῖσθαι ἡμέρας καὶ ὥρας καὶ ἀνθρώπους καὶ κληδονισμούς. Πολλοὶ γοῦν ἐργαζόμενοι τὸ ἀγαθόν, ἐπελθόντος τοῦ σατανᾶ καὶ καταλύσαντος αὐτό, οὐκ ἐπιγράφουσι τὴν αἰτίαν ἐκείνῳ, ἀλλ' ἐροῦσιν· Ὁ δεῖνα ὁ ἄνθρωπος παραγενόμενος ἐβάσκηνε τὸ ἔργον, ἐπιγράφοντες τὴν αἰτίαν τῷ ἀν-

---

16 – 17 Zach. 2, 12

---

3 – 10 ***II²2359** Οἶδα – ζῆν] Ps.-Eusebius Alexandrinus, *Sermo VII (De Neomeniis et de Sabbatis, et de non observandis avium vocibus)* (PG 86, 353, 39 – 356, 3); Holl, n° 483, 1–9 **10 – 13** Καὶ – γείτονι] Ibid. (PG 86, 356, 7–11); Holl, n° 483, 9–12 **13 – 14** Οὐαὶ – ποιοῦσιν] locus non repertus; Holl, n° 483, 12–13 **14 – 1034, 9** Ὅσοι – ἄνθρωπον] Ibid. (PG 86, 356, 15–39); Holl, n° 483, 13–32

---

2 – 1034, 15 ***II²2359** Lc cap. Π 4, 7 (123v[8]9–34); P cap. Π 15, 1; R cap. Π 15, 3; *deest in* M(lac.) Lb T(lac.) HIII

***II²2359** (a) Lc R (b) *deest in* P(lac.)

---

3 – 6 Οἶδα – κληδονισμούς] *usque ad* κληδο- *desunt in* P(lac.) **3** ἰουδαΐουζουσϊ *(sic)* Lc **7** καὶ] *om.* P **8 – 9** ϊουδαϊκα P **10** ϊουδαιων P **11** ϊουδαϊκῶν P **12** ἐπιτελοῦσιν Lc P **16** ϊουδαιους P **18 – 19** ὥρας – κληδονισμούς] αἰῶνας R **20** αὐτό] αὐτοὺς Lc ut videtur **21** ἀλλ' ἐροῦσιν] ἀλλὰ λέγουσιν Lc ὁ] *om.* Lc **22** ἐβάσκανεν P τῶ ἔργω Lc

θρώπῳ. Ὁ διάβολος ἐξ ἀρχῆς βάσκανός ἐστι καὶ πολεμεῖ τοῖς ἀνθρώποις. Ἐὰν ἴδῃ ἔργον καλὸν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, φθονεῖ καὶ ἀγωνίζεται καταργῆσαι αὐτό, καὶ ἐπειδὴ ἀόρατός ἐστι, πάντοτε διὰ προφάσεως πολεμεῖ τὸν ἄνθρωπον, ἵνα, ποιήσαντος αὐτοῦ τὸ κακόν, ἄλλοις ἐπιγραφῇ ἀναιτ<ί>οις. Ὅτε οὖν ἴδῃ βοῦν καλὸν καλῶς ἀγωνιζόμενον ἐν ἁμάξῃ καὶ ὑπὸ πολλῶν ἐπαινούμενον, προσέρχεται καὶ διαρρήσει αὐτόν, καὶ οὐκ αἰτιᾶται ὁ ἄνθρωπος τὸν ἐνεργήσαντα διάβολον εἰς τὸ κακόν, ἀλλ᾽ ὑποβληθεὶς ἐξ αὐτοῦ, καταρᾶται καὶ βλασφημεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ὁμοίως ἑξῆς ἐμνήσθην· ἐξῆλθε τίς εἰς ἀποδημίαν καὶ ἄπρακτος ἀνέλυσεν. Λέγει· Ὁ δεῖνα μοι ὑπήντησεν ἀπιόντι, καὶ διατοῦτο ἀπέτυχον. Καὶ οὐκ αἰτιᾶται τὸν διάβολον τὸν ἐνεργήσαντα, ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον, ἀναίτιον ὄντα, ὡς κακόφθαλμον. Καὶ βλέπε δραπέτου πονηρίαν· οἷον δ᾽ ἂν μέλλωσι παραφυλάττεσθαι ἄνθρωπον, τοῦτον καὶ ἐνεργεῖ ὑπαντῆσαι αὐτοῖς.

---

9 – 13 Ὁμοίως – κακόφθαλμον] Ps.-Eusebius Alexandrinus, *Sermo VII (De Neomeniis et de Sabbatis, et de non observandis avium vocibus)* (PG 86, 356, 44–48); Holl, n° 483, 32–36 **13 – 15** Καὶ – αὐτοῖς] Ibid. (PG 86, 356, 39–42); Holl, n° 483, 36–38

---

5 ἄλλος L^{c} ἐπϊγραφὴ L^{c}, ἐπιγραφη P ἀναιτίοις] *scripsi (*II^{1}suppl. 373 / V cap. Π 27, 4*)*, ἀναίτιος *(*-αι- P*)* P R, αἴτιος L^{c} **7** διαρήσει L^{c} ὁ] *om.* P **9 – 10** ἑξῆς ἐμνήσθην] *om.* P L^{c} *(desunt in ed., quae autem multis locis a Sacris differt)* **10 – 11** ἀνέλυσεν. Λέγει] ἀνέλϋσε λέγων L^{c} **11** δεῖνα μοι] δεῖνα R ἀπήντησεν L^{c} διατοῦτο ἀπέτυχον] διέτυχον R **14** μελλουσι P

Τίτλος ροδʹ Περὶ προθέσεως ἀγαθῆς καὶ προαιρέσεως καὶ πολιτείας σεμνῆς, ὅτι βούλεται ὁ θεὸς μετὰ τῆς ἐξ αὐτοῦ ἀντιλήψεως πρόθεσιν ἀγαθὴν περὶ τὰ καλὰ ἔργα, εἰς ἃ καὶ ἔπλασεν ἡμᾶς, ἔχειν ἡμᾶς, ἵνα ὡς ἀγαθῶν ἐργάται, τιμῶν ἀξιωθείημεν παρʼ αὐτοῦ.

*II^{2}2360 / E cap. 174, 1

Ἀπὸ τῆς Ἐξόδου·

Ἐὰν ἀκοῇ ἀκούσῃ τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ σου, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐναντίον αὐτοῦ ποιήσῃ, καὶ ἐνωτίσῃ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ φυλάξῃς πάντα τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, πᾶσαν νόσον, ἣν ἐπήγαγον τοῖς Αἰγυπτίοις, οὐκ ἐπάξω ἐπὶ σέ· ἐγὼ γάρ εἰμι κύριος ὁ ἰώμενός σε.

*II^{2}2361 / E cap. 174, 2

Τοῦ Δευτερονομίου·

Καὶ νῦν, Ἰσραήλ, τί κύριος ὁ θεός σου ἀπαιτεῖ παρὰ σοῦ ἀλλʼ ἢ φοβεῖσθαι αὐτόν, καὶ πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, καὶ ἀγαπᾶν αὐτὸν καὶ λατρεύειν κυρίῳ ἐξ ὅλης ψυχῆς σου;

---

8 – 12 ***II^{2}2360** Ex. 15, 26 **15 – 17** ***II^{2}2361** Deut. 10, 12 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 124–125)

---

1 – 5 **Titlos** E^{txt} (115r25–26) PM^{pin} L$^{\text{b pin}}$ A$^{\text{III pin}}$ R; *deest in* E$^{\text{pin (lac.)}}$ T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}A$^{\text{III txt}}$ M$^{\text{txt (lac.)}}$ L$^{\text{b txt}}$ **7 – 12** ***II^{2}2360** E cap. 174, 1 (115r[mg]27–115v5); P cap. Π 16, 1; *deest in* M$^{\text{(lac.)}}$ L^{b} T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} R **14 – 17** ***II^{2}2361** E cap. 174, 2 (115v[mg]5–9); P cap. Π 16, 2; *deest in* M$^{\text{(lac.)}}$ L^{b} T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} R

---

1 Τίτλος] *om.* E^{txt} PM^{pin} L$^{\text{b pin}}$ A$^{\text{III pin}}$ R^{pin} ροδʹ] *sic numerus in* E^{txt}, ιςʹ PM^{pin} L$^{\text{b pin}}$ R, *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{\text{III pin}}$ *(ιʹ secund. ser.)* **1 – 5** ἀγαθῆς – αὐτοῦ] *om.* M^{pin} **2 – 5** ὅτι – αὐτοῦ] *om.* E^{txt} **2** ἐξ] *om.* R **4** ἡμᾶς[1]] *om.* R ἀξιωθῶμεν A$^{\text{III pin}}$ L$^{\text{b pin}}$

***II^{2}2360** Ἀπὸ] *om.* E ***II^{2}2361** Τοῦ] *om.* E

---

8 ἀκούσηι E, ακουσει P *(ἀκούσῃς LXX)* **9** ποιήσεις P **11** αιγυπτιοις P **11 – 12** ὁ – σε] ϊομενος σε P **15** θεός σου] θεὸς E **16** ταῖς] τοῖς P **17** κυρίῳ] *om.* E ἐξ – σου] *desunt in* P$^{\text{(lac.)}}$

*II²2362 / E cap. 174, 3

Μιχαίου·

Ἀνηγγέλη σοι, ἄνθρωπε, τί καλόν, ἢ τί κύριος ὁ θεός σου ζητεῖ παρὰ σοῦ ἀλλ' ἢ τοῦ ποιεῖν κρίμα καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἀγαπᾶν ἔλεος, καὶ ἕτοιμον εἶναι τοῦ πορεύεσθαι μετὰ κυρίου θεοῦ σου.

*II²2363 / E cap. 174, 4

Ἡσαΐου·

Ἐὰν θέλητε καὶ εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε· ἐὰν δὲ μὴ θέλητε, μὴ δὲ εἰσακούσητέ μου, μάχαιρα ὑμᾶς κατέδεται· τὸ γὰρ στόμα κυρίου ἐλάλησε ταῦτα.

*II²2364 / E cap. 174, 5

Ἀποστόλου, πρὸς Φιλιππησίους·

Ἐγὼ ἐμαυτὸν οὔπω λογίζομαι κατειληφέναι· ἓν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν διώκω εἰς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως.

*II²2365 / E cap. 174, 6

Πρὸς Φιλιππησίους·

Μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε· θε-

---

3 – 5 *II²2362 Mich. 6, 8 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 206) **8 – 10 *II²2363** Is. 1, 19–20 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 287–288) **13 – 15 *II²2364** Phil. 3, 13–14 **18 – 1037, 2 *II²2365** Phil. 2, 12–13

---

2 – 5 *II²2362 E cap. 174, 3 (115v[mg]10–14); *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R
7 – 10 *II²2363 E cap. 174, 4 (115v[mg]14–18); *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R
12 – 15 *II²2364 E cap. 174, 5 (115v[mg]19–23); *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R
17 – 1037, 2 *II²2365 E cap. 174, 6 (115v24–27); R cap. Π 16, 1; *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II²2365** (a) R (b) *s. a.* E

ὃς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας.

*II^{2}2366 / E cap. 174, 7

Τῶν Πράξεων·

Εἶπεν ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ· Ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι; Εἶπε δὲ αὐτῷ Φίλιππος· Εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, ἔξεστιν. Ὁ δὲ εἶπεν· Πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι Ἰησοῦν τὸν Χριστόν.

*II^{2}2367 / E cap. 174, 8

Βασιλείου·

Ἐπαινοῦμεν τοὺς κατὰ προαίρεσιν ἀγαθούς, οὐ τοὺς ὑπό τινος ἀνάγκης εἰς τοῦτο ἥκοντας· ὅπου γὰρ προαίρεσις ἑτοίμη, τὸ κωλῦον οὐδέν.

*II^{2}2368 / E cap. 174, 9

<***>

Ἐπαινετὰ τὰ κατὰ προαίρεσιν.

---

11 – 13 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 48.7./55.7. (ed. Ihm, p. 802–803)

---

5 *II^{2}2366 Εἶπεν – Φιλίππῳ] Act. 8, 34 **5 – 8** Ἰδοὺ – Χριστόν] Ibid. 8, 36 cum app. crit. **11 – 12 *II^{2}2367** Ἐπαινοῦμεν – ἥκοντας] BASILIUS CAESARIENSIS, *Homilia exhortatoria ad S. baptisma*, 5 (PG 31, 436, 33–34) **12 – 13** ὅπου – οὐδέν] IBID., 6 (PG 31, 437, 13) **16 *II^{2}2368** (PS.-)BASILIUS CAESARIENSIS, *Homilia dicta in Lacisis*, 2 (PG 31, 1440, 20–21)

---

4 – 8 *II^{2}2366 E cap. 174, 7 (115v[mg]27–116r4); *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **10 – 13 *II^{2}2367** E cap. 174, 8 (116r[mg]4–7); *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **15 – 16 *II^{2}2368** E cap. 174, 9 (116r8); *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2368** *s. a.* E

*II^{2}2369 / E cap. 174, 10

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου·

Παρὰ τῷ δικαίῳ κριτῇ, καὶ ὑπὲρ μόνου τοῦ προελέσθαι τὰ δέοντα, οὐκ εὐκαταφρόνητοί εἰσιν ἀφωρισμένοι μισθοί.

*II^{2}2370 / E cap. 174, 11

Θεολόγου·

Τὸ κάλλιστον καὶ φιλανθρωπότατον, ὅτι μὴ τῇ ἀξίᾳ τοῦ διδομένου, τῇ δὲ δυνάμει καὶ τῇ διαθέσει τοῦ καρποφοροῦντος μετρεῖ θεὸς τὴν ἐπίδοσιν.

<*II^{2}suppl. 26 / R cap. Π 16, 3>

---

10 ***II^{2}suppl. 26** cf. *Sacra.* Liber II. *Supplementum* (Band VIII/8)

---

3 – 4 ***II^{2}2369** Basilius Caesariensis, *Homiliae in Hexaemeron*, II, 1 (ed. Mendieta†/Rudberg, p. 21, 9–10) **7 – 9** ***II^{2}2370** Gregorius Nazianzenus, *Ad Iulianum tributorum exaequatorem (Orat. 19)*, 8 (PG 35, 1052, 44 – 1053, 3)

---

2 – 4 ***II^{2}2369** E cap. 174, 10 (116r9–11); R cap. Π 16, 2; *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 9** ***II^{2}2370** E cap. 174, 11 (116r[mg]12–15); *deest in* P$^{(lac.)}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2369** (a) R (b) *s. a.* E

---

4 εὐκαταφρόνητοι εἰσὶν R

Τίτλος ιζʹ Περὶ πλανώντων καὶ πλανωμένων.

*II^{2}2371 / PML^{b} cap. Π 17, 1

Παροιμιῶν·

Λόγοι κερκώπων μαλακοί,
οὗτοι δὲ τύπτουσιν εἰς ταμεῖα σπλάγχνων.

<Κερκώπων·> πανούργων, πονηρῶν.

*II^{2}2372 / PML^{b} cap. Π 17, 2

Τῶν αὐτῶν·

Κυβερνῶσιν ἀσεβεῖς δόλους.

---

1 Περὶ πλανώντων] cf. II^{1} / K^{pin} Παραπομπὴ Π 11 **4 – 5** exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 11.3./3. (ed. Ihm, p. 260)

---

4 – 5 ***II^{2}2371** Λόγοι – σπλάγχνων] Prov. 26, 22$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 129) **6** Κερκώπων – πονηρῶν] *Glossa* **9** ***II^{2}2372** Prov. 12, 5^{2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 61)

---

1 Titlos P (266rA3–4) M^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} A$^{III\ pin}$ R; *deest in* M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **3 – 5** ***II^{2}2371** P cap. Π 17, 1 (266rA[4]5–8); E cap. 175, 1; R cap. Π 17, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 Glossa** P (266r mg. inter.) R (229v mg. exter.) **8 – 9** ***II^{2}2372** P cap. Π 17, 2 (266rA[9]9–10); E cap. 175, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} A$^{III\ pin}$ R^{pin} ιζʹ] ροεʹ E^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(ιαʹ secund. ser.)*, *om.* P^{txt} *(ιζʹ exspectav.)* πλανώντων] πλανόντων PM$^{pin\ (correx.\ man.\ rec.)}$ καὶ πλανωμένων] *om.* M^{pin}

***II^{2}2372** (a) P (b) *s. a.* E

---

4 κερκώπων] *scripsi*, κερκόπων P E R **5** οὗτοι – τύπτουσιν] τύπτουσι δὲ E ταμιειάσπλαγχων P, ταμεῖα ἀσπλάγχνων E **6** πονηρῶν] *om.* R

*II^{2}2373 / PML^{b} cap. Π 17, 3

<***>

Λόγοι ἀσεβῶν δόλιοι.

*II^{2}2374 / PML^{b} cap. Π 17, 4

Ἡσαΐου προφήτου·

Λαὸς ἀπειθής ἐστιν, υἱοὶ ψευδεῖς, οἳ οὐκ ἐβούλοντο ἀκούειν τοῦ νόμου κυρίου, οἱ λέγοντες τοῖς προφήταις· Μὴ ἀναγγέλλετε ἡμῖν, καὶ τοῖς τὰ ὁράματα ὁρῶσι· Μὴ λαλεῖτε ἡμῖν, ἀλλὰ λαλεῖτε καὶ ἀναγγείλατε ἡμῖν ἑτέραν πλάνησιν, καὶ ἀποστρέψατε ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ταύτης.

*II^{2}2375 / PML^{b} cap. Π 17, 5

Ἱερεμίου προφήτου·

Ἔκστασις καὶ φρικτὰ ἐγενήθη ἐπὶ τῆς γῆς. Οἱ προφῆται προφητεύουσιν ἄδικα, καὶ οἱ ἱερεῖς ἐπεκρότησαν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, καὶ ὁ λαός μου ἠγάπησεν οὕτως· καὶ τί ποιήσητε εἰς τὰ μετὰ ταῦτα;

---

3 *II^{2}2373 Prov. 12, 6^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 61) **6 – 10** *II^{2}2374 Is. 30, 9–11 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 365–366) **13 – 15** *II^{2}2375 Ier. 5, 30–31 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 500)

---

2 – 3 ***II^{2}2373** P cap. Π 17, 3 (266rA11); E cap. 175, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **5 – 10** ***II^{2}2374** P cap. Π 17, 4 (266rA[12]13–26); E cap. 175, 4; R cap. Π 17, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 15** ***II^{2}2375** P cap. Π 17, 5 (266rA[27]28–266rB2); E cap. 175, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2373** *s. a.* P E ***II^{2}2374** ησαϊου P προφήτου] *om.* R E ***II^{2}2375** ιηρεμιου P προφήτου] *om.* E

---

7 ἀναγγέλλεται P, ἀναγγείλητε R ὑμῖν R **8** ορομάτα P λαλεῖτε^{1} – ἀλλὰ] *om.* E λαλεῖτε^{1}] λαλῆτε R ἡμῖν] ὑμῖν R, *om.* E **8 – 9** καὶ ἀναγγείλατε] *om.* R **10** ταύτης] αὐτῆς (-ης P) P E **13** ἐγεννήθη P

*II^{2}2376 / PML^{b} cap. Π 17, 6

Ἀμὼς προφήτου·

Τάδε λέγει κύριος ἐπὶ τοὺς προφήτας τοὺς πλανῶντας τὸν λαόν μου, τοὺς δάκνοντας ἐν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν καὶ κηρύσσοντας ἐπ᾽ αὐτὸν εἰρήνην· καὶ ἤγειραν ἐπ᾽ αὐτὸν πόλεμον. Διατοῦτο νὺξ ὑμῖν ἔσται ἐξ ὁράσεως, καὶ σκοτία ὑμῖν ἔσται ἐκ μαντείας.

*II^{2}2377 / PML^{b} cap. Π 17, 7

Βασιλειῶν γʹ·

Καὶ ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ Ἀχαὰβ καὶ Ἰωσαφὰτ βασιλεὺς Ἰούδα ἐκάθηντο ἀνὴρ ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἔνοπλοι, ἐν πύλαις Σαμαρείας, καὶ πάντες οἱ προφῆται προεφήτευον ἐνώπιον αὐτῶν. Καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ Σεδεκίας υἱὸς Χαναὰν κέρατα σιδηρᾶ, καὶ εἶπεν· Τάδε λέγει κύριος· Ἐν τούτοις κερατιεῖς τὴν Συρίαν, ἕως οὗ συντελεσθῇ. Καὶ πάντες οἱ προφῆται προεφήτευον, οὕτως λέγοντες· Ἀνάβαινε εἰς Ῥαμὰθ Γαλαάδ, καὶ εὐο<δώσει καὶ> δώσει κύριος εἰς χεῖρας σου τὸν βασιλέα Συρίας.

---

3 – 6 ***II^{2}2376** Am., re vera Mich. 3, 5–6 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 198–199) **9 – 16** ***II^{2}2377** III Reg. 22, 10–12 (deest apud Wahl, *3 Könige-Text*)

---

2 – 6 ***II^{2}2376** P cap. Π 17, 6 (266rB[2]3–15); R cap. Π 17, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 16** ***II^{2}2377** P cap. Π 17, 7 (266rB[15]16–266vA1); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2376** Ἀμὼς] *scripsi*, ἀμως P, ἀμῶς R προφήτου] *om.* R

---

6 καὶ] *om.* R **9** ἀχααβ P ϊωσαφατ P ϊουδα P **10** σαμαρειας P **12** σεδεκιας P χαναaν P **13** συριαν P **15** ραμαθ P γαλααδ P εὐοδώσει – δώσει] *correxi (LXX)*, ευωδώσει P **16** συριας P

*II^{2}2378 / PML^{b} cap. Π 17, 8

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου·

Εἶπεν ὁ κύριος· Προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι ἅρπαγες. Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

*II^{2}2379 / PML^{b} cap. Π 17, 9

Φίλωνος, ἐκ τοῦ τίς ὁ τῶν θείων κληρονόμος·

Οἱ πιθανῶν σοφισμάτων εὑρεταί, φενακίσαι καὶ παρακρούσασθαι μόνον εἰδότες, τοῦ ἀψευδεῖν οὐ πεφροντίκασιν, οἷς ὁ τῶν ἀγελαίων καὶ ἠμελημένων ἀνθρώπων ἀπατώμενος ὄχλος συνεπιγράφεται.

<Φενακίσαι·> ἐξ ἀπάτης πλανῆσαι.

*II^{2}2380 / PML^{b} cap. Π 17, 10

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ εἰς τὴν Δεκάλογον·

Πλάνός τις οὐ μικρὸς τὸ πρῶτον τῶν ἀνθρώπων γένος κατέσχηκεν· ἐκτεθειώκασι γάρ, οἱ μέν, τέσσαρας ἀρχάς, γῆν καὶ ὕδωρ καὶ

---

3 ***II^{2}2378** Εἶπεν – κύριος] Matth. 5, 2 **3 – 5** Προσέχετε – αὐτούς] Ibid. 7, 15–16 **8 – 9** ***II^{2}2379** Οἱ – πεφροντίκασιν] PHILO IUDAEUS, *Quis rerum divinarum heres sit*, 302 (ed. Wendland, p. 69, 1–2) **9 – 11** οἷς – συνεπιγράφεται] IBID., 303 (p. 69, 7–8) **12** Φενακίσαι – πλανῶσαι] *Glossa* **15 – 1043, 6** **II^{2}2380** PHILO IUDAEUS, *De Decalogo*, 52 (ed. Cohn, p. 280, 20 – 281, 6)

---

2 – 5 ***II^{2}2378** P cap. Π 17, 8 (266vA[2]3–12); E cap. 175, 6; R cap. Π 17, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 11** ***II^{2}2379** P cap. Π 17, 9 (266vA[12–13]14–24); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **12** **Glossa** P (266v mg. inter.) **14 – 1043, 6** ***II^{2}2380** P cap. Π 17, 10 (266vA[24–25]26–266vB14); R cap. Π 17, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2378** (a) P R Εὐαγγελίου] *om.* R (b) Εὐαγγελίου E ***II^{2}2380** Τοῦ αὐτοῦ] Φίλωνος R

---

3 – 5 οἵτινες – αὐτούς] καὶ τὰ ἑξῆς R **4** δὲ εἰσὶ E **16** ἐκτεθειώκασι] *scripsi (ed.)*, ἐκτεθεάκασι *(*-α- P*)* P R γῆν] *om.* R

ἀέρα καὶ πῦρ, οἱ δέ, ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τοὺς πλανήτας καὶ ἀπλανεῖς ἀστέρας, οἱ δέ, μόνον τὸν οὐρανόν, οἱ δέ, τὸν σύμπαντα κόσμον· τὸν δὲ ἀνωτάτω καὶ πρεσβύτατον καὶ γεννητήν, τὸν ἄρχοντα τῆς μεγαλοπόλεως, τὸν στρατιάρχην τῆς ἀνωτάτω στρατιᾶς, τὸν κυβερνήτην, ὃς οἰκονομεῖ σωτηριωδῶς ἀεὶ τὰ σύμπαντα, παρεκαλύψαντο.

1 ἀέρα] εαρ P **1 – 2** πλανεῖς R **2** σύμπαντα τὸν P **3** γεννητήν] *scripsi (ed.)*, γεννητην P, ἀγγένητον R **4 – 5** στρατιᾶς] *scripsi (ed.)*, στρατιας P, στρατείας R

Τίτλος ιηʹ Περὶ πλαστολόγων.

*Π^{2}2381 / PML^b cap. Π 18, 1

Τοῦ Σιράχ·

Ἔστι σοφιζόμενος ἐν λόγοις μισητός·
οὗτος πάσης τροφῆς καθυστερήσει·
οὐ γὰρ ἐδόθη αὐτῷ παρὰ κυρίου χάρις,
ὅτι πάσης σοφίας ἐστερήθη.

*Π^{2}2382 / PML^b cap. Π 18, 2

Ἐκ τῆς πρὸς Τίτον ἐπιστολῆς·

Μωρὰς ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι.

*Π^{2}2383 / PML^b cap. Π 18, 3

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου, ἐκ τοῦ εἰς Βασίλειον·

Οὐκ ἐν ῥήμασιν ἡ σωτηρία, ἀλλ᾽ ἐν πράγμασιν.

---

4 – 7 ***Π^{2}2381** Sir. 37, 20^1–21^2 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 148) **10 – 11** ***Π^{2}2382** Tit. 3, 9 **14** ***Π^{2}2383** Gregorius Nazianzenus, *Funebris oratio in laudem Basilii Magni Caesareae in Cappadocia episcopi (Orat. 43)*, 68, 41–42 (ed. Bernardi, p. 278)

---

1 Titlos P (266vB15) M^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} A$^{III\ pin}$ R; *deest in* M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **3 – 7** ***Π^{2}2381** P cap. Π 18, 1 (266vB[15]16–23); E cap. 176, 1; R cap. Π 18, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 11** ***Π^{2}2382** P cap. Π 18, 2 (266vB[23]24–29); E cap. 176, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **13 – 14** ***Π^{2}2383** P cap. Π 18, 3 (266vB [30–31]32–34); E cap. 176, 3; R cap. Π 18, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} A$^{III\ pin}$ R^{pin} ιηʹ] ιζʹ P^{txt} *(ιηʹ exspectav.)*, ροςʹ E^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(ιβʹ secund. ser.)* πλαστολόγων] πλαστων λογων M^{pin}

***Π^{2}2381** Τοῦ] *om.* R E ***Π^{2}2382** (a) P (b) Ἀποστόλου πρὸς Τῖτον E ***Π^{2}2383** (a) P R Τοῦ – Γρηγορίου] *om.* R (b) Βασιλείου E

---

10 ἔρεις] ἐρεῖς P **11** μάταιαι E

*II²2384 / PMLᵇ cap. Π 18, 4

Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου·

Τὸ ψεῦδος ῥηθὲν ἐν πρώτοις πλείονα κλέπτει πίστιν ἔχειν παρὰ τὴν ἐν δευτέρῳ δεικνυμένην ἀλήθειαν.

---

3 – 4 ***II²2384** ISIDORUS PELUSIOTA, locus non repertus

---

2 – 4 ***II²2384** P cap. Π 18, 4 (266vB[34]35–267rA4); E cap. 176, 4; R cap. Π 18, 3; *deest in* M (lac.) Lᵇ T (lac.) HIII

***II²2384** ϊσιδωρου P τοῦ] *om.* R E

---

3 ἐν πρώτοις λεχθὲν (-εν P) P E κλέπτει – ἔχειν] πίστιν ἔχει E

II^1 / K cap. Π 16

Τίτλος ιθ′ Περὶ πλαστογράφων.

II^{1}1831 / K cap. Π 16, 1

*II^{2}2385 / PML^b cap. Π 19, 1

Ἡσαΐου προφήτου·

Οὐαὶ τοῖς γράφουσιν πονηρίαν· γράφοντες γάρ, πονηρίαν γράφουσιν, ἐκκλίνοντες κρίσιν πτωχῶν, καὶ ἁρπάζοντες κρίμα πενήτων τοῦ λαοῦ μου, ὥστε εἶναι αὐτοῖς χήραν εἰς ἁρπαγὴν καὶ ὀρφανὸν εἰς προνομήν. Καὶ τί ποιήσουσιν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐπισκοπῆς; Ἡ γὰρ θλίψις ὑμῶν πόρρωθεν ἥξει. Καὶ πρὸς τίνα καταφεύξεσθε τοῦ βοηθηθῆναι; Καὶ ποῦ καταλείψετε τὴν δόξαν ὑμῶν τοῦ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς ἐπαγωγήν; Καὶ ὑποκάτω ἀνηρημένων πεσοῦνται.

*II^{2}2386 / PML^b cap. Π 19, 2

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ εἰς τὸν Ἡσαΐαν·

Ἤδη τινὲς τὰ ἐν συμβολαίοις γραμματεῖα ῥαδιουργοῦντες, καὶ παραποιοῦντες χαρακτῆρας γραμμάτων ἐν κτήσεσιν ἀγρῶν καὶ διαθήκαις <***> οἷα τὰ ἐν ταῖς τῶν πολεμίων προνομαῖς τοῖς κρα-

---

4 – 10 ***II^{2}2385** Is. 10, 1–4 cum app. crit. (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 322–324) **13 – 15** ***II^{2}2386** Ἤδη – διαθήκαις] (PS.-)BASILIUS CAESARIENSIS, *Enarratio in prophetam Isaiam*, X, 233 (PG 30, 528, 6–9) **15 – 1047, 3** οἷα – ἀνταποδόσεως] IBID. (PG 30, 528, 15–20)

---

1 **Titlos** P (267rA5) M^{pin} L$^{\text{b pin}}$ E^{txt} A$^{\text{III pin}}$ R; *deest in* M$^{\text{txt (lac.)}}$ L$^{\text{b txt}}$ E$^{\text{pin (lac.)}}$ T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} A$^{\text{III txt}}$ **3 – 10** ***II^{2}2385** P cap. Π 19, 1 (267rA[6]7–32); E cap. Π 177, 1; R cap. Π 19, 1; *deest in* M$^{\text{(lac.)}}$ L^{b} T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III} **12 – 1047, 3** ***II^{2}2386** P cap. Π 19, 2 (267rA[33]34–267rB18); E cap. 177, 2; R cap. Π 19, 2; *deest in* M$^{\text{(lac.)}}$ L^{b} T$^{\text{(lac.)}}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} L$^{\text{b pin}}$ E^{txt} A$^{\text{III pin}}$ R^{pin} ιθ′] ιη′ P^{txt} *(ιθ′ exspectav.)*, ιβ′ A$^{\text{III pin}}$ *(ιγ′ exspectav.)*, ροζ′ E^{txt}

***II^{2}2385** ησαιου P προφήτου] *om.* E R ***II^{2}2386** (a) P R ησαϊαν P (b) Βασιλείου E

---

5 κρῖμα R$^{\text{a. c.}}$, κριμα P **8** ὑμῶν] αὐτῶν E καταφεύξονται E **9** καταλείψονται E ὑμῶν] αὐτῶν E **10** Καὶ] *add.* μὴ E ὑπὸ κάτω R, υποκατω P πεσοῦνται] πεσεῖν E **14** κτήσεσιν] κτήνεσιν R **15** *post* διαθήκαις *quaedam excidisse videntur (cf. ed.)* **15 – 1047, 1** κραταιουσι P

τοῦσι προσγίνεται, οὓς ὑπομιμνήσκει ὁ λόγος ὅτι *Τί ποιήσουσιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐπισκοπῆς;*, τουτέστι τὴν τῆς κρίσεως ἡμέραν καὶ τῆς κατ᾽ ἀξίαν τῶν πεπλημμελημένων ἑκάστῳ ἀνταποδόσεως.

1 – 2 Is. 10, 3

1 Τί] *om.* P ἐν] *om.* R **2** τὴν] τῇ E$^{p.c.}$ ἡμέραν] ἡμέρα E$^{p.c.}$

II^1 / K cap. Π 7

Τίτλος κʹ Περὶ πόλεως ἀσεβείας καὶ ἀνομίας πεπληρωμένης.

II^{1}1757 / K cap. Π 7, 1

*II^{2}2387 / PML^b cap. Π 20, 1

Ψαλμοῦ νδʹ·

Εἶδον ἀνομίαν καὶ ἀντιλογίαν ἐν τῇ πόλει.
Ἡμέρας καὶ νυκτὸς κυκλώσει αὐτὴν ἐπὶ τὰ τείχη αὐτῆς,
καὶ ἀνομία καὶ κόπος ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ ἀδικία,
καὶ οὐκ ἐξέλειπεν ἐκ τῶν πλατειῶν αὐτῆς τόκος καὶ δόλος.

II^{1}1761 / K cap. Π 7, 5

*II^{2}2388 / PML^b cap. Π 20, 2

Ὠσηὲ προφήτου·

Ἐκεῖ κατεφρόνησέν μου Γαλαάδ, πόλις ἐργαζομένη μάταια.

II^{1}1767 / K cap. Π 7, 11

*II^{2}2389 / PML^b cap. Π 20, 3

Ἱερεμίου προφήτου·

Ὦ πόλις ψευδής, καταδυναστεία ἐν αὐτῇ. Ὡς ψύχει λάκκος ὕδωρ αὐτοῦ, οὕτω ψύχει κακία αὐτῆς· ἀσέβεια καὶ ταλαιπωρία ἀκουσθήσεται ἐν αὐτῇ.

---

4 – 7 ***II^{2}2387** Ps. 54, 10^2–12 **10** ***II^{2}2388** Os. 6, 7–8 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 161) **13 – 15** ***II^{2}2389** Ier. 6, 6–7 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 500–501)

---

1 Titlos P (267rB19–21) M^{pin} L$^{b\ pin}$ R; *deest in* M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **3 – 7** ***II^{2}2387** P cap. Π 20, 1 (267rB[21]22–33); R cap. Π 20, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 10** ***II^{2}2388** P cap. Π 20, 2 (267rB[33]34–36); R cap. Π 20, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 15** ***II^{2}2389** P cap. Π 20, 3 (267vA[1]2–9); R cap. Π 20, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} L$^{b\ pin}$ R^{pin} κʹ] ιθʹ P^{txt} *(κʹ exspectav.)* ἀσεβείας – πεπληρωμένης] ἐνασεβούσης M^{pin} *(ἐ- man. rec.)*

***II^{2}2388** ωσηε P ***II^{2}2389** ϊηρεμιου P προφήτου] *om.* R

---

4 ιδον P **5 – 7** Ἡμέρας – αὐτῆς] ἕως R **10** γαλααδ P **13** Ὦ] ὢ R ψύχει] ψυχη P, ψύχει ἡ R

Τίτλος κα′ Περὶ πολυπείρων καὶ πολυμαθῶν.

*II^{2}2390 / PML^b cap. Π 21, 1

Παροιμιῶν·

Πηγὴ ζωῆς ἔννοια τοῖς κεκτημένοις.

*II^{2}2391 / PML^b cap. Π 21, 2

Τῶν αὐτῶν·

Συνετὸς ἐν πράγμασιν, εὑρετὴς ἀγαθῶν.

*II^{2}2392 / PML^b cap. Π 21, 3

Τῶν αὐτῶν·

Στέφανος γερόντων, πολυπειρία.

---

4 ***II^{2}2390** Prov. 16, 22^1 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 83) **7** ***II^{2}2391** Prov. 16, 20^1 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 82–83) **10** ***II^{2}2392** Prov., re vera Sir. 25, 6^1 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 113)

---

1 Titlos P (267vA9–10) M^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} A$^{III\ pin}$ R; *deest in* M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **3 – 4** ***II^{2}2390** P cap. Π 21, 1 (267vA[10]11–12); E cap. 178, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **6 – 7** ***II^{2}2391** P cap. Π 21, 2 (267vA[13]13–15); E cap. 178, 2; R cap. Π 21, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 10** ***II^{2}2392** P cap. Π 21, 3 (267vA [16]16–18); E cap. 178, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} A$^{III\ pin}$ R^{pin} κα′] κ′ P^{txt} *(κα′ exspectav.)*, ροη′ E^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(ιδ′ exspectav.)* καὶ πολυμαθῶν] *om.* M^{pin}

***II^{2}2391** (a) P (b) Παροιμιῶν R (c) *s. a.* E ***II^{2}2392** (a) P (b) *s. a.* E

---

10 πολυπηρεια P

*Π^{2}2393 / PML^{b} cap. Π 21, 4

Τοῦ Σιράχ·

Συνιὼν σοφὸς δέξεται γνῶσιν.

*Π^{2}2394 / PML^{b} cap. Π 21, 5

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἀνὴρ πεπλανημένος ἔγνω πολλά,
καὶ ὁ πολύπειρος ἐκδιηγήσεται σύνεσιν.

*Π^{2}2395 / PML^{b} cap. Π 21, 6

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ εἰς ἑαυτὸν μετὰ κατὰ Μάξιμον·

Ὅ τις μὴ πέπονθεν, οὐδ᾽ ἂν ἑτέρῳ πιστεύσειεν· ὁ δὲ παθών, εἰς συγκατάθεσιν ἑτοιμότερος, μάρτυς ὁρατὸς ἀοράτου πάθους γινόμενος, μορφῆς ἀλλοτρίας οἰκεῖον πρόσωπον.

---

3 ***Π^{2}2393** Sir., re vera Prov. 21, 11^{2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 101) **6 – 7** ***Π^{2}2394** Sir. 31, 9$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 132–133) **10 – 12** ***Π^{2}2395** Gregorius Nazianzenus, *In seipsum, cum rure rediisset, post ea quae a Maximo perpetrata fuerant (Orat. 26)*, 1, 10–13 (ed. Mossay/Lafontaine, p. 224)

---

2 – 3 ***Π^{2}2393** P cap. Π 21, 4 (267vA[18]19–20); E cap. 178, 4; R cap. Π 21, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 7** ***Π^{2}2394** P cap. Π 21, 5 (267vA[20]21–25); E cap. 178, 5; R cap. Π 21, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 12** ***Π^{2}2395** P cap. Π 21, 6 (267vA[25–26]27–35); E cap. 178, 6; R cap. Π 21, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***Π^{2}2393** Τοῦ] *om.* E R ***Π^{2}2394** (a) P R (b) *s. a.* E ***Π^{2}2395** (a) P R κατὰ] *sic codd.*, *exspectav.* τὰ κατὰ (b) Θεολόγου E

---

3 Συνιὼν] *sic acc.* E R, συνιῶν P **6** πεπλανημένος] πεπολιωμένος R **7** ἐκδιηγεῖται R **10** Ὅ τις] ὁ τις P, ὅστις R **11** συγκατάβασιν P ὁρατὸς] ἀόρατος *ed.* **11 – 12** γενόμενος E

*II^{2}2396 / PML^{b} cap. Π 21, 7

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ πρὸς νέους·

Πολλά με τὰ παρακαλοῦντα ἐστὶν ξυμβουλεῦσαι ὑμῖν, ὦ παῖδες, ἃ βέλτιστα εἶναι κρίνω, καὶ ἃ συντείνειν ὑμῖν ἑλομένοις πεπίστευκα.

<*II^{2}suppl. 27 / R cap. Π 21, 6>

5 ***II^{2}suppl. 27** cf. *Sacra*. Liber II. *Supplementum* (Band VIII/8)

3 – 4 ***II^{2}2396** Basilius Caesariensis, *Ad iuvenes (De legendis gentilium libris)*, I, 1, 1–3 (ed. Naldini, p. 80)

2 – 4 ***II^{2}2396** P cap. Π 21, 7 ([267vA36]267vB1–8); R cap. Π 21, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2396** ἐκ – νέους] *om*. R

3 συμβουλεῦσαι R **4** κρινῶ P

II^{1} / K cap. Π 9 Τίτλος κβʹ Περὶ παραθήκης.

II^{1}1792 / K cap. Π 9, 1 *II^{2}2397 / PML^{b} cap. Π 22, 1

Τῆς Ἐξόδου·

Ἐάν τις δῷ τῷ πλησίον αὐτοῦ ἀργύριον ἢ σκεύη φυλάξαι, καὶ κλαπῇ ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ ἀνθρώπου, ἐὰν εὑρεθῇ ὁ κλέψας, ἀποτίσει διπλοῦν· ἐὰν δὲ μὴ εὑρεθῇ ὁ κλέψας, προσελεύσεται ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ὀμεῖται ἦ μὴν μὴ αὐτὸς πεπονηρεῦσθαι ἐφ' ὅλης τῆς παραθήκης τοῦ πλησίον. Κατὰ πᾶν ῥητὸν ἀδίκημα καὶ πάσης ἀπωλείας τῆς ἐγκαλουμένης, ὁτιοῦν, ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐλεύσεται ἡ κρίσις ἀμφοτέρων, καὶ ὁ ἁλοὺς διὰ τοῦ θεοῦ ἀποτίσει διπλοῦν τῷ πλησίον.

<Ὁ ἁλούς·> ὁ ληφθείς.

*II^{2}2398 / PML^{b} cap. Π 22, 2

Φίλωνος, ἐκ τοῦ τίς ὁ τῶν θείων κληρονόμος·

Μυρίοι ἔξαρνοι παρακαταθηκῶν ἐγένοντο, τοῖς ἀλλοτρίοις ὡς ἰδίοις ὑπὸ ἀμέτρου τῆς πλεονεξίας καταχρησάμενοι.

---

4 – 11 ***II^{2}2397** Ἐάν – πλησίον] Ex. 22, 7–9 **12** Ὁ – ληφθείς] *Glossa* **15 – 16** ***II^{2}2398** PHILO IUDAEUS, *Quis rerum divinarum heres sit*, 105 (ed. Wendland, p. 24, 9–11)

---

1 **Titlos** P (267vB8–9) M^{pin} L$^{b\ pin}$ R; *deest in* M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ L^{c} *(fenestra in* L$^{c\ txt}$*)* T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **3 – 11** ***II^{2}2397** P cap. Π 22, 1 (267vB[9]10–36); L^{c} cap. Π 5, 1; R cap. Π 22, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **12** **Glossa** P (267v mg. inter.) **14 – 16** ***II^{2}2398** P cap. Π 22, 2 ([267vB36–37]268rA1–7); L^{c} cap. Π 5, 2; R cap. Π 22, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin}L$^{b\ pin}$ R^{pin} κβʹ] καʹ P^{txt} *(κβʹ exspectav.)*, εʹ L^{c} *secund. ser.*

***II^{2}2397** (a) P R (b) *s. a.* L^{c} ***II^{2}2398** φιλωνος P ἐκ – κληρονόμος] *om.* R

---

7 ἦ μὴν] ἢ μὴν L^{c}, ἡμῖν P **9** ὁτιοῦν] ὅτϊ L^{c} *(ubi fenestra)* **12** ληφθης P

Τίτλος κγ′ Περὶ πιστοῦ καὶ ἰσοψύχου καὶ μυστηριακοῦ ἀνθρώπου, ὅτι σπάνιον εὑρεῖν. II^1 / K cap. Π 5

*II^{2}2399 / PML^b cap. Π 23, 1 II^{1}1741 / K cap. Π 5, 2

Ἀπὸ τῶν Παροιμιῶν·

Ἀνὴρ ἀξιόπιστος πολλὰ εὐλογηθήσεται.

*II^{2}2400 / PML^b cap. Π 23, 2 II^{1}1742 / K cap. Π 5, 3

Τῶν αὐτῶν·

Τοῦ πιστοῦ ὅλος ὁ κόσμος τῶν χρημάτων,
τοῦ δὲ ἀπίστου οὐδὲ ὀβολός.

*II^{2}2401 / PML^b cap. Π 23, 3 II^{1}1740 / K cap. Π 5, 1

Τῶν αὐτῶν·

Ἄνδρα πιστὸν ἔργον εὑρεῖν.

---

5 *II^{2}2399 Prov. 28, 20^1 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 137) **8 – 9 *II^{2}2400** Prov. 17, 6a$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 86) **12 *II^{2}2401** Prov. 20, 6^2 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 97)

---

1 – 2 Titlos P (268rA8–10) M^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} R; *deest in* M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III} A^{III} **4 – 5 *II^{2}2399** P cap. Π 23, 1 (268rA[11]12–14); E cap. 179, 1; R cap. Π 23, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 9 *II^{2}2400** P cap. Π 23, 2 (268rA[14]15–18); E cap. 179, 2; R cap. Π 23, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 12 *II^{2}2401** P cap. Π 23, 3 (268rA19–20); E cap. 179, 3; R cap. Π 23, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} R^{pin} κγ′] κβ′ P^{txt} *(κγ′ exspectav.)*, ροθ′ E^{txt} καὶ^1 – μυστηριακοῦ] *om.* M^{pin} **2** ὅτι – εὑρεῖν] *om.* M^{pin}

***II^{2}2399** Ἀπὸ τῶν] *om.* E Ἀπὸ] *om.* R ***II^{2}2400** (a) P (b) *s. a.* E ***II^{2}2401** (a) R (b) *s. a.* P E

---

8 κόσμος] κόσκος P

*Π^{2}2402 / PML^{b} cap. Π 23, 4

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Ἴδε τοῦτο εὗρον, εἶπεν ὁ Ἐκκλησιαστής,
μία τῇ μιᾷ, τοῦ εὑρεῖν λογισμόν,
ὃν ἐπεζήτησεν ἡ ψυχή μου, καὶ οὐχ᾽ εὗρον·
καὶ ἄνθρωπον ἕνα ἀπὸ χιλίων
καὶ γυναῖκα ἐν πᾶσι τούτοις οὐχ᾽ εὗρον.

*Π^{2}2403 / PML^{b} cap. Π 23, 5

Τοῦ Σιράχ·

Ὁ δοξαζόμενος ἐν πλούτῳ, καὶ ἐν πενίᾳ ποσαχῶς;
Καὶ ὁ δοξαζόμενος ἐν πτωχείᾳ, καὶ ἐν πλούτῳ ποσαχῶς;

*Π^{2}2404 / PML^{b} cap. Π 23, 6

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου·

Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ, καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος, καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. Εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει;

---

3 – 7 ***Π^{2}2402** Eccle. 7, 27^{1}–28^{3} (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 162) **10 – 11** ***Π^{2}2403** Sir. 10, 31^{1-2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 75) **14 – 16** ***Π^{2}2404** Luc. 16, 10–12

---

2 – 7 ***Π^{2}2402** P cap. Π 23, 4 (268rA[20]21–30); R cap. Π 23, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 11** ***Π^{2}2403** P cap. Π 23, 5 (268rA[31]31–268rB1); R cap. Π 23, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 16** ***Π^{2}2404** P cap. Π 23, 6 (268rB[1]2–12); E cap. 179, 4; R cap. Π 23, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***Π^{2}2404** (a) P R Εὐαγγελίου] *om.* R (b) Εὐαγγελίου E

---

7 πᾶσι] απαση P **10** Ὁ] *om.* R δοξαζόμενος] ἄδοξος *LXX* **11** πτωχείᾳ] πενίᾳ R ἐν^{2}] *om.* P **16** ἡμέτερον *(ἡ- e corr.)* R, ἀληθινὸν *NT*

*II^{2}2405 / PML^{b} cap. Π 23, 7

Ἐκ τῆς πρὸς Φιλιππησίους·

Ἐλπίζω ἐπὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. Οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει· οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ.

*II^{2}2406 / PML^{b} cap. Π 23, 8

II^{1}suppl. 368 / V cap. Π 37, 3

Διδύμου·

Σπάνιον ἀληθῶς, ὁ ἅμα τῷ φρονίμῳ τὸ πιστὸν ἔχων.

*II^{2}2407 / PML^{b} cap. Π 23, 9

Φίλωνος·

Σπάνιον μέν ἐστι τὸ ἀγαθόν, τὸ δὲ κακὸν πολύχουν· διατοῦτο σοφὸν μὲν καὶ *πιστὸν εὑρεῖν* ἕνα, *ἔργον*, φαύλων δέ, πλῆθος ἀναρίθμητον.

---

13 Prov. 20, 6^{1}

---

3 – 6 ***II^{2}2405** Phil. 2, 19–21 **9** ***II^{2}2406** DIDYMUS ALEXANDRINUS, locus non repertus **12 – 14** ***II^{2}2407** PHILO IUDAEUS, *Legum allegoriae*, I, 102 (ed. Cohn, p. 88, 1–3)

---

2 – 6 ***II^{2}2405** P cap. Π 23, 7 (268rB[12]13–24); E cap. 179, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **8 – 9** ***II^{2}2406** P cap. Π 23, 8 (268rB[24]25–27); E cap. 179, 6; R cap. Π 23, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 14** ***II^{2}2407** P cap. Π 23, 9 (268rB28–35); E cap. 179, 7; R cap. Π 23, 8; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2405** (a) P φιλιπισσιους *cod.* (b) Ἀποστόλου E ***II^{2}2406** διδυμου P ***II^{2}2407** (a) R (b) *s. a.* P E

---

3 ἐπὶ] ἐν E **9** ὁ] *correxi (*II^{1}suppl. 368 / V cap. Π 37, 3*)*, ὡς E R, ὡς P$^{ut\ videtur}$ ἔχον E$^{ut\ videtur}$, ἔχειν R **12** μὲν ἐστὶ R **13** καὶ] *om.* P E

II^1 / K cap. Π 12

Τίτλος κδʹ Περὶ παραμονῆς καὶ παραμενόντων, ὅτι ἡ παραμονὴ ἔργον ἀνύει, καὶ χρὴ οὐ μόνον εὐνοϊκῶς, ἀλλὰ καὶ ὑπομονητικῶς διακεῖσθαι πρὸς τοὺς προλαβόντας, καὶ μηδένα ὡς ἔτυχεν καὶ ἀνεξετάστως εἰς ὑπηρεσίαν παραμονῆς εἰσδέχεσθαι.

*$II^2$2408 / PML^b cap. Π 24, 1

Ἀπὸ τῆς Ἐξόδου·

Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ οὐκ ἐπορεύετο ἐκ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.

*$II^2$2409 / PML^b cap. Π 24, 2

Σχόλιον·

Οὗτος εὐνοϊκῶς ἅμα καὶ ὑπομονητικῶς δουλεύσας τῷ Μωϋσεῖ, διάδοχος τῆς ἐκείνου ἐθναρχίας κατέστη θείᾳ ψήφῳ.

---

1 Περὶ – παραμενόντων] cf. etiam II^1 / K cap. O 13

---

7 ***$II^2$2408** Ex. 33, 11 **10 – 11** ***$II^2$2409** *Scholion in Ex. 33, 11*

---

1 – 4 Titlos P (268vA1–9) M^{pin} $L^{b\,pin}$ E^{txt} $A^{III\,pin}$ R; *deest in* $M^{txt\,(lac.)}$ $L^{b\,txt}$ $E^{pin\,(lac.)}$ L^c *(fenestra in* $L^{c\,txt}$*)* $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\,txt}$ **6 – 7** ***$II^2$2408** P cap. Π 24, 1 (268vA[10]11–14); E cap. 180, 1; L^c cap. Π 3, 1; R cap. Π 24, 1; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 11** ***$II^2$2409** P cap. Π 24, 2 (268vA[14]15–21); E cap. 180, 2; L^c cap. Π 3, 2; R cap. Π 24, 2; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* $A^{III\,pin}$ PM^{pin} $L^{b\,pin}$ E^{txt} R^{pin} κδʹ] κγʹ P^{txt} *(κδʹ exspectav.)*, ρπʹ E^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* $A^{III\,pin}$ *(κζʹ secund. ser.)*, γʹ L^c *secund. ser.* **1 – 4** καὶ – εἰσδέχεσθαι] *om.* M^{pin} **1** ἡ] *om.* R^{pin} **2** χρὴ] *praem.* οὐ R^{pin} **3** προσλαβόντας $PL^{b\,pin}$ **4** καὶ] *om.* R^{txt}

***$II^2$2408** Ἀπὸ τῆς] *om.* L^c Ἀπὸ] *om.* E R

---

7 ἴησοῦς P ναυὴ E, ναυη P ἐξεπορεύετο E τοῦ μαρτυρίου] *s. l.* R **10** Οὗτος] ουτως P, τος *(rubricatoris vitio)* L^c μωϋσῆ E L^c, μωΰση P

*II^{2}2410 / PML^{b} cap. Π 24, 3

Βασιλειῶν δ′·

Εἶπεν Ἠλιοὺ πρὸς Ἐλισσαιέ· Αἴτησαι τί ποιήσω σοι πρὸ τοῦ ἀναληφθῆναι με ἀπὸ σοῦ. Καὶ εἶπεν Ἐλισσαιέ· Γενηθήτω δὴ τὸ πνεῦμα σου διπλῶς ἐπ᾽ ἐμοί. Καὶ εἶπεν Ἠλιού· Ἐσκλήρυνας τοῦ αἰτήσασθαι, πλὴν ἐὰν ἴδῃς με ἀναλαμβανόμενον ἀπὸ σοῦ, ἔσται σοι οὕτως.

*II^{2}2411 / PML^{b} cap. Π 24, 4

Σχόλιον·

Καὶ οὗτος προσκαρτερήσας καὶ εὐαρεστήσας τῷ διδασκάλῳ μέχρι τῆς μεταθέσεως, διάδοχος τοῦ ἐπ᾽ αὐτῷ προφητικοῦ χαρίσματος κατὰ τὴν αἴτησιν γέγονεν.

*II^{2}2412 / P cap. Π 24, 5

Ἱερεμίου προφήτου·

Ὁ λόγος, ὃν ἐλάλησεν Ἱερεμίας πρὸς Βαρούχ· Οὕτως εἶπεν κύριος

---

3 – 7 ***II^{2}2410** IV Reg. 2, 9–10 (Wahl, *4 Könige-Text*, p. 122) **10 – 12** ***II^{2}2411** *Scholion in IV Reg. 2, 9–10* **15 – 1058, 7** ***II^{2}2412** Ier. 51, 31–35 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 587–588)

---

2 – 7 ***II^{2}2410** P cap. Π 24, 3 (268vA[22]23–36); E cap. 180, 3; L^{c} cap. Π 3, 3; R cap. Π 24, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 12** ***II^{2}2411** P cap. Π 24, 4 ([268vA36] 268vB1–9); E cap. 180, 4; L^{c} cap. Π 3, 4; R cap. Π 24, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 1058, 7** ***II^{2}2412** P cap. Π 24, 5 (268vB[10]11–35); L^{c} cap. Π 3, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2410** δ′] α′ P$^{ut\ videtur}$ L^{c}, γ′ R, *om.* E ***II^{2}2412** (a) P Ἱερεμίου] *scripsi*, ἳηρεμιου P (b) *s. a.* L^{c}

---

3 – 5 Εἶπεν – εἶπεν] *textus rescriptus in* P **3** ἠλιοῦ E, ηλιοῦ *(non liquet utrum spir. positus sit necne)* P ἐλισαιὲ R$^{a.\ c.}$, ἐλισσαιέ E, ἐλϊσσεαὶ L^{c} **4** ἐλισσαιέ E, ἐλϊσσεαί L^{c} **4 – 5** δὴ – ἐμοί] διπλᾶ *(*-α P*)* ἐν πνεύματί σου ἐπ᾽ ἐμὲ *(*ἐπεμε P*)* P E L^{c} **5** ἠλιοῦ P E **6** πλὴν] *om.* P E L^{c} **6 – 7** ἔσται σοι] καὶ ἔσται *(*και εσται P*)* σοι P L^{c}, ἔσται R **10** Καὶ] ναὶ *(rubricatoris vitio)* L^{c} οὗτος] ουτως P προσκαρτέρη^{μ} L$^{c\ ut\ videtur}$ **11** αὐτὸν E, αὐτοῦ R **15** ϊηρεμίας *(sic)* P βαρουχ P

ἐπὶ σέ, Βαρούχ· Ὅτι εἶπας Οἴμμοι οἴμμοι, ὅτι προσέθηκεν κύριος κόπον ἐπὶ πόνον μου, ἐκοιμήθην ἐν στεναγμοῖς, ἀνάπαυσιν οὐχ᾽ εὗρον <***>· Οὕτως εἶπεν κύριος· Ἰδοὺ ἃ ἐγὼ ᾠκοδόμησα, ἐγὼ καθαιρῶ, καὶ οὓς ἐφύτευσα, ἐγὼ ἐκτίλλω· καὶ σὺ ζητεῖς σεαυτῷ μεγάλα· μὴ ζητήσῃς, ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω κακὰ ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, λέγει κύριος, καὶ δώσω τὴν ψυχήν σου εὕρεμα ἐν παντὶ τόπῳ, οὗ ἐὰν βαδίσῃς ἐκεῖ.

*II^{2}2413 / PML^b cap. Π 24, 6

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου·

Εἶπεν ὁ κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· Ὑμεῖς ἐστὲ οἱ διαμεμενηκότες μετ᾽ ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου· κἀγὼ διατίθημι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, ἵνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου· καὶ καθίσεσθε ἐπὶ δώδεκα θρόνων, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ.

*II^{2}2414 / PML^b cap. Π 24, 7

Σχόλιον·

Τοσούτων διαγραφέντων ἡμῖν θείων τὲ καὶ ἀνθρωπίνων παραδειγμάτων, δέον ἐστὶ πρὸς αὐτὰ ῥυθμίζειν καὶ ἡμᾶς τὸν ἑαυτῶν βίον, καὶ εὐνοϊκῶς ζῆν πρὸς τοὺς μετὰ θεὸν συγκροτητὰς καὶ ἀν-

---

10 ***II^{2}2413** Εἶπεν – μαθηταῖς] cf. Luc. 22, 25 **10 – 14** Ὑμεῖς – Ἰσραήλ] Ibid. 22, 28–30 **17 – 1059, 3** ***II^{2}2414** *Scholion in Luc. 22, 28–30*

---

9 – 14 ***II^{2}2413** P cap. Π 24, 6 ([268vB36]269rA1–17); E cap. 180, 5; L^c cap. Π 3, 6; R cap. Π 24, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **16 – 1059, 3** ***II^{2}2414** P cap. Π 24, 7 (269rA[mg]18–269rB1); E cap. 180, 6; L^c cap. Π 3, 7; R cap. Π 24, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2413** (a) P R Εὐαγγελίου] *om.* R (b) Κατὰ Λουκᾶν L^c (c) Εὐαγγελίου E

---

1 βαρουχ P οἴμοι οἴμοι L^c κύριος] *s. l.* L^c **3** *post* εὗρον *quaedam excidisse videntur (*εἶπον αὐτῷ *LXX)* ἃ ἐγὼ] ἐγὼ ἃ L^c **4** καθαιρω P ἐκτειλω P ζητήσεις L^c **5** ἐγὼ ἰδοὺ L^c **6** εὕρεμα] εἰς εὕρεμα *LXX (sed cf. etiam app. crit.)* **10** ὑμεῖς ἐστε E, ὑμεῖς ἔσται P **13** τραπέζης μου] τραπέζης P E καθίσεσθε] καθεσθήσεσθε *(*-η- P*)* P E δώδεκα] *om.* P E L^c **17 – 18** παραδειγμάτων] πραγμάτων E$^{a. c.}$ **19** καὶ^1] *om.* P E L^c συγκροτήτας *(sic acc. ut videtur)* L^c, συγκροτητας P

τιλήπτορας. Ὁ γὰρ πρὸς τὸν εὐεργέτην μὴ σώζων τελείαν διάθεσιν *ἵππῳ καὶ ἡμιόνῳ, οἷς οὐκ ἔστι σύνεσις*, ἀφωμοίωται ἐν τῇ ἱερᾷ Γραφῇ.

---

2 Ps. 31, 9[1]

---

2 σῦνθεσῐς L^c ἀμφομοιωται P

Στοιχεῖον Ρ

III / par. 29[31] B **Τίτλος α′ Περὶ ῥαθυμούντων καὶ ἀμελούντων καὶ καταφρονούντων.**

*II^{2}2415 / R cap. Ρ 1, 1

Παροιμιῶν·

Ὃς καταφρονεῖ πράγματος, καταφρονηθήσεται ὑπ' αὐτοῦ.

*II^{2}2416 / R cap. Ρ 1, 2

Τῶν αὐτῶν·

Ὅταν ἔλθῃ ὁ ἀσεβὴς εἰς βάθος κακῶν, καταφρονεῖ.

---

6 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 1.5.*/5.* (ed. Ihm, p. 8)

---

6 ***II^{2}2415** Prov. 13, 13^1 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 67) **9** ***II^{2}2416** Prov. 18, 3^1 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 90)

---

1 **Stoicheion** R^{txt} (252v32) R^{pin} A$^{III\ pin}$ P^{txt} M^{pin} L$^{b\ pin}$; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ P^{pin} M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ E **2 – 3** **Titlos** R (252v32–33) A$^{III\ pin}$ PM^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt}; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ **5 – 6** ***II^{2}2415** R cap. Ρ 1, 1 (252v[33]34); P cap. Ρ 1, 1; E cap. 203, 1; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b} **8 – 9** ***II^{2}2416** R cap. Ρ 1, 2 (252v[34]35); P cap. Ρ 1, 2; E cap. 203, 2; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b}

---

1 Στοιχεῖον Ρ] κεφάλαια τοῦ Ρ M^{pin}, ἀρχὴ τοῦ Ρ στοιχείου L$^{b\ pin}$ Ρ] ρω R^{pin}, *add.* βϊ^{βλ} γ′A$^{III\ pin}$ **2** Τίτλος] *om.* A$^{III\ pin}$ R P^{pin} M^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} α′] ςγ′ E^{txt}, *iterav.* R^{pin}, *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ (α′ *secund. ser.)* **2 – 3** καὶ^1 – καταφρονούντων] *om.* M^{pin} **2 – 3** καὶ καταφρονούντων] *om.* A$^{III\ pin}$ **2 – 3** καταφρονούντων] *add.* καὶ ῥεμβομένων PM^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt}

***II^{2}2416** (a) R (b) *s. a.* P E

---

9 κακῶν, καταφρονεῖ] *nulla interpunctio in* R P

*II^{2}2417 / R cap. P 1, 3

Τῶν αὐτῶν·

Ὁδοὶ καταφρονούντων ἐν ἀπωλείᾳ.

*II^{2}2418 / R cap. P 1, 4

Τῶν αὐτῶν·

Ὁ καταφρονῶν τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν ἀπολεῖται.

*II^{2}2419 / R cap. P 1, 5

Ἀμβακοὺμ προφήτου·

Ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ ἐπιβλέψατε καὶ θαυμάσατε, καὶ ἀφανίσθητε.

<*II^{2}suppl. 28–33 / PML^{b} cap. P 1, 6–11>

---

11 ***II^{2}suppl. 28–33** cf. *Sacra.* Liber II. *Supplementum* (Band VIII/8)

---

3 ***II^{2}2417** Prov. 13, 15^{3} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 68) **6** ***II^{2}2418** Prov. 19, 16^{2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 95) **9 – 10** ***II^{2}2419** Hab. 1, 5 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 233)

---

2 – 3 ***II^{2}2417** R cap. P 1, 3 (252v[35]35–36); P cap. P 1, 3; E cap. 203, 3; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b} **5 – 6** ***II^{2}2418** R cap. P 1, 4 (252v[36]36); P cap. P 1, 4; E cap. 203, 4; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b} **8 – 10** ***II^{2}2419** R cap. P 1, 5 (252v[37]37–38); P cap. P 1, 5; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b} E

***II^{2}2417** (a) R P (b) *s. a.* E ***II^{2}2418** (a) R (b) *s. a.* P E ***II^{2}2419** ἀμβα^{κ} R, αμβακουμ P προφήτου] *om.* R

---

9 καὶ^{1}] *om.* P

*Π^{2}2420 / R cap. P 1, 6

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου·

Ἴδιον τοῦτο ἀρρώστημα ἀργῆς καὶ ῥαθύμου ψυχῆς, ἐνύπνια βλέπειν, ἐγρηγορότος τοῦ σώματος.

*Π^{2}2421 / R cap. P 1, 7

Τοῦ Θεολόγου·

Οὐχ’ ὁ μὴ δυνηθεὶς τὰ <τοι>αῦτα ὑπεύθυνος, ἀλλ’ ὁ μὴ βουληθεὶς ὑπαίτιος, κἀν τοῖς θείοις ὁμοίως κἀν τοῖς ἀνθρωπίνοις πράγμασιν.

*Π^{2}2422 / R cap. P 1, 8

Τοῦ αὐτοῦ·

Νώθεια ὕπνῳ σύζυγος.

---

3 – 4 ***Π^{2}2420** Basilius Caesariensis, *Homilia in illud:* Attende tibi ipsi *(Deut. 15, 9)*, 5 (ed. Rudberg, p. 31, 7–9) **7 – 8** ***Π^{2}2421** Gregorius Nazianzenus, *De moderatione in disputando (Orat. 32)*, 1, 7–9 (ed. Moreschini, p. 82) **11** ***Π^{2}2422** Gregorius Nazianzenus, *De moderatione in disputando (Orat. 32)*, 6, 4–5 (ed. Moreschini, p. 96)

---

2 – 4 ***Π^{2}2420** R cap. P 1, 6 (252v[38]38–39); P cap. P 1, 14; E cap. 203, 12; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b} **6 – 8** ***Π^{2}2421** R cap. P 1, 7 (252v[39]39–253r1); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} PM$^{(lac.)}$ L^{b} E **10 – 11** ***Π^{2}2422** R cap. P 1, 8 (253r[1]1); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} PM$^{(lac.)}$ L^{b} E

***Π^{2}2420** Τοῦ ἁγίου] *om.* E

---

3 ἀργῆς] ὀργῆς P **7** τοιαῦτα] *scripsi (*Π^{1}1865 / K cap. Σ 1, 11 *et ed.)*, αὐτὰ R **11** νωθει$^{α'}$ R

*II^{2}2423 / R cap. P 1, 9

Τοῦ αὐτοῦ·

Βραδὺς ἴσθι πρὸς κακουργίαν, ταχὺς δὲ πρὸς σωτηρίαν.

*II^{2}2424 / R cap. P 1, 10

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἶσον ἐστὶ κακὸν ἑτοιμότης πρὸς τὸ χεῖρον καὶ μέ<λ>λησις πρὸς τὸ βέλτιον.

*II^{2}2425 / R cap. P 1, 11

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῶν ἐν Ἐξόδῳ ζητημάτων·

Οἱ ἀφυλάκτως ὁδοιποροῦντες διαμαρτάνουσι τῆς ὀρθῆς καὶ λεωφόρου, ὡς πολλάκις εἰς ἀνοδίας καὶ δυσβάτους καὶ τραχείας ἀτραποὺς ἐκτρέπεσθαι. Τὸ παραπλήσιον ἔστιν ὅτε καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν νέων παιδείας ἀμοιροῦσι· καθάπερ ῥεῦμα ἀνεπίσχετον, ὅπη μὴ λυσιτελές, ῥεμβεύονται.

---

3 ***II^{2}2423** GREGORIUS NAZIANZENUS, *In S. baptisma (Orat. 40)*, 25, 1–2 (ed. Moreschini, p. 252) **6 – 7** ***II^{2}2424** GREGORIUS NAZIANZENUS, *In S. baptisma (Orat. 40)*, 25, 2–3 (ed. Moreschini, p. 252) **10 – 14** ***II^{2}2425** PHILO IUDAEUS, *Quaestiones in Exodum*, II. 13a (ed. Petit, p. 248)

---

2 – 3 ***II^{2}2423** R cap. P 1, 9 (253r[2]2); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} PM$^{(lac.)}$ L^{b} E **5 – 7** ***II^{2}2424** R cap. P 1, 10 (253r[2]3); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} PM$^{(lac.)}$ L^{b} E **9 – 14** ***II^{2}2425** R cap. P 1, 11 (253r[4]4–8); P cap. P 1, 15; E cap. 203, 13–14; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b}

***II^{2}2425** (a) R P Τοῦ αὐτοῦ] φιλωνος P ἐκ – ζητημάτων] *om.* R (b) Φίλωνος / *s. a.* E *(cf. infra, app. crit. text.)*

---

6 μέλλησις] *scripsi (ed.)*, μέλησις R **9 – 14** Τοῦ – ῥεμβεύονται] *in finem capitis sequentis transferenda videntur* **10 – 11** λεοφόρου P **12** ἐκτρέπεσθαι] *hic caesura in* E Τὸ – καὶ] *om.* E, *ubi caesura post* ἐκτρέπεσθαι Τὸ] τοῦτο R ἐστὶν, ὀτε P$^{\text{ut videtur}}$, ἐστὶν. ὅτε R αἱ] *om.* R ψυχαὶ] *post* νέων *transpos.* E **13** ἀμοιρῶσιν P, ἀμοιροῦσαι E ὅπου R **14** ῥεμβρεύονται R

II^{1} / K cap. P 1

Τίτλος β′ Περὶ ῥεμβομένων καὶ πλανωμένων.

*II^{2}2426 / R cap. P 2, 1

Παροιμιῶν·

Ἀνὴρ πλανώμενος ἐξ ὁδοῦ δικαιοσύνης
ἐν συναγωγῇ γιγάντων ἀναπαύσεται.

*II^{2}2427 / R cap. P 2, 2

Τῶν αὐτῶν·

Πλανώμενοι τεκταίνουσι κακά.

<*II^{2}suppl. 34 / PML^{b} cap. P 2, 2>

*II^{2}2428 / R cap. P 2, 3

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Καρδία υἱῶν ἀνθρώπων ἐπληρώθη πονηροῦ,
καὶ περιφέρει τὰ ἐγκάρδια αὐτῶν ἐν ζωῇ αὐτῶν·
τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῶν πρὸς τοὺς νεκρούς.

---

9 ***II^{2}suppl. 34** cf. *Sacra.* Liber II. *Supplementum* (Band VIII/8)

---

4 – 5 ***II^{2}2426** Prov. 21, 16$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 102) **8** ***II^{2}2427** Prov. 14, 22^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 102) **12 – 14** ***II^{2}2428** Eccle. 9, 3$^{3-5}$ (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 166)

---

1 **Titlos** R (253r8) A$^{III\ pin}$ PM^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt}; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ **3 – 5** ***II^{2}2426** R cap. P 2, 1 (253r[mg]9); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} PM$^{(lac.)}$ L^{b} E **7 – 8** ***II^{2}2427** R cap. P 2, 2 (253r[10]10); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} PM$^{(lac.)}$ L^{b} E **11 – 14** ***II^{2}2428** R cap. P 2, 3 (253r[10]10–12); *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} PM$^{(lac.)}$ L^{b} E

---

1 Τίτλος] *om.* A$^{III\ pin}$ R^{pin} PM^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} β′] cγ′ E^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(β′ secund. ser.)* ῥεμβομένων – πλανωμένων] ῥαθυμούντων καὶ ἀμελούντων καὶ καταφρονούντων καὶ ῥεμβομένων E^{txt} καὶ πλανωμένων] *om.* PM^{pin} L$^{b\ pin}$ πλανωμένων] πλαζομένων A$^{III\ pin}$

*II^{2}2429 / R cap. P 2, 4

Τοῦ Σιράχ·

Μὴ ἐπιβλέπου ἐν ῥύμαις πόλεως,
καὶ ἐν ταῖς ἐρήμοις αὐτῶν μὴ πλανῶ.

<*II^{2}suppl. 35–36 / PML^{b} cap. P 2, 3–4>

*II^{2}2430 / R cap. P 2, 5

Τῶν Ἀριθμῶν·

Καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ, καὶ κατερέμβευσεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἔτη, ἕως ἐξανηλώθη πᾶσα ἡ γενεά, οἱ ποιοῦντες τὰ πονηρὰ ἔναντι κυρίου.

---

5 ***II^{2}suppl. 35–36** cf. *Sacra.* Liber II. *Supplementum* (Band VIII/8)

---

3 – 4 ***II^{2}2429** Sir. 9, 7^{1-2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 70) **8 – 10** ***II^{2}2430** Num. 32, 13

---

2 – 4 ***II^{2}2429** R cap. P 2, 4 (253r[12]12–13); P cap. P 1, 13; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} P$^{cap. P 2}$ M$^{(lac.)}$ L^{b} E **7 – 10** ***II^{2}2430** R cap. P 2, 5 (253r[13]13–16); P cap. P 2, 5; E cap. 203, 6; *deest in* T$^{(lac.)}$ H^{III} M$^{(lac.)}$ L^{b}

***II^{2}2429** Τοῦ] *om.* R ***II^{2}2430** Τῶν] *om.* P E

---

3 ρυμιαις P **4** αὐτῆς P **9** ἐξαναλώθη E

Στοιχεῖον Σ

II^{1} / K cap. Σ 9

Τίτλος α′ Περὶ συγγενῶν, ὅτι χρὴ φιλοτίμως ἔχεσθαι τῆς τούτων κηδεμονίας.

II^{1}1993 / K cap. Σ 9, 3

*II^{2}2431 / PML^{b} cap. Σ 1, 1

Ἡσαΐου·

Ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου οὐχ᾽ ὑπερόψει.

*II^{2}2432 / PML^{b} cap. Σ 1, 2

Ἐκ τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς·

Ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργασώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

---

6 ***II^{2}2431** Is. 58, 7 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 451–452) **9 – 10** ***II^{2}2432** Gal. 6, 10

---

1 Stoicheion P^{txt} (303vA1) M^{pin} L$^{b\ pin}$ A$^{III\ pin}$ R; *deest in* P^{pin} M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ E **2 – 3 Titlos** P (303vA3–5) M^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} A$^{III\ pin}$ R; *deest in* M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **5 – 6 *II^{2}2431** P cap. Σ 1, 1 (303vA[5]6–8); E cap. 204, 1; R cap. Σ 1, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 10 *II^{2}2432** P cap. Σ 1, 2 (303vA[9]10–14); E cap. 204, 2; R cap. Σ 1, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Στοιχεῖον Σ] κεφάλαια τοῦ Σ M^{pin} Σ] σίγμα R^{pin}, *add.* βϊβλΐον γ′ A$^{III\ pin}$ **2** Τίτλος] *om.* PM^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} A$^{III\ pin}$ α′] *iterav.* R^{pin}, cδ′ E^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(ιβ′ secund. ser.)* **2 – 3** ὅτι – κηδεμονίας] *om.* M^{pin}

***II^{2}2431** ἡσαϊου P ***II^{2}2432** (a) P R ἐπιστολῆς] *om.* R (b) Ἀποστόλου E

---

6 οὐχυπεροψη P **9** Ὡς] *om.* R$^{a.\ c.}$ ἐργασομεθα P **10** δὲ] *om.* E

*Π^{2}2433 / PML^b cap. Σ 1, 3

Ἐκ τῆς πρὸς Τιμόθεον α′·

Εἴ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται, καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων.

*Π^{2}2434 / PML^b cap. Σ 1, 4

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τῶν Ἐπῶν·

Πᾶσιν μὲν ἴσθι χρηστός, εἰ τοῦτο σθένος,
Πλέον δὲ τοῖς ἔγγιστα.

*Π^{2}2435 / PML^b cap. Σ 1, 5

Ἐκ τῶν αὐτῶν·

Τίς ἂν πιστεύσειεν τοῖς ξένοις καλὸν
Εἶναι τὸν οὐ δίκαιον οἷς ὀφείλεται;

---

7 – 8 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 50.8./57.8. (ed. Ihm, p. 823)

---

3 – 4 ***Π^{2}2433** I Tim. 5, 8 **7 – 8** ***Π^{2}2434** Gregorius Nazianzenus, *Carmina*, I,2,33 *(Tetrastichae sententiae)*, 201–202 (PG 37, 942, 13–14) **11 – 12** ***Π^{2}2435** Gregorius Nazianzenus, *Carmina*, I,2,33 *(Tetrastichae sententiae)*, 203–204 (PG 37, 943, 1–2)

---

2 – 4 ***Π^{2}2433** P cap. Σ 1, 3 (303vA[15]16–21); E cap. 204, 3; R cap. Σ 1, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***Π^{2}2434** P cap. Σ 1, 4 (303vA[22]23–26); E cap. 204, 4; R cap. Σ 1, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 12** ***Π^{2}2435** P cap. Σ 1, 5 (303vA[26]27–30); E cap. 204, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***Π^{2}2433** (a) P R Ἐκ τῆς] *om.* R α′] *om.* R (b) *s. a.* E ***Π^{2}2434** (a) P (b) Τοῦ Θεολόγου E R Τοῦ] *om.* E ***Π^{2}2435** (a) P (b) *s. a.* E

---

3 μάλιστα] μᾶλλον R τῶν^2] *om.* E **4** ἀπίστου] ἀρνητου P χειρον P **7** εἰ] εἰς P **8** ἔγγιστα] *add.* πλουσίους φίλους R **11** ἂν] ἄν σε *ed. (cf.* *Π^{2}2054 / PML^b cap. Ο 1, 15*)* **12** οὐ – ὀφείλεται] πρὸς τοὺς οἰκείους κακῶς διακείμενον E

Τίτλος β′ Περὶ τοῦ συμπεριφέρεσθαι ἀλλήλοις καὶ τὴν ἑνότητα ποθεῖν· τὸ γὰρ ἀπεσχισμένον, τάχος ἐπιβουλεύεται.

*$II^2$2436 / PML^b cap. Σ 2, 1

Γενέσεως·

Εἶπεν ὁ θεὸς οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον· ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ’ αὐτόν.

*$II^2$2437 / PML^b cap. Σ 2, 2

Ψαλμοῦ ξζ′·

Κύριος κατοικίζει μονοτρόπους ἐν οἴκῳ.

*$II^2$2438 / PML^b cap. Σ 2, 3

Ψαλμοῦ ρλβ′·

Ἰδοὺ δὴ τί καλὸν ἢ τί τερπνὸν
ἀλλ’ ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφοὺς ἐπιτοαυτό;

---

5 – 6 ***$II^2$2436** Gen. 2, 18 **9** ***$II^2$2437** Ps. 67, 7^1 **12 – 13** ***$II^2$2438** Ps. 132, 1^{2-3}

---

1 – 2 Titlos P (303vA31–34) M^{pin} $L^{b\ pin}$ E^{txt} $A^{III\ pin}$ R; *deest in* $M^{txt\ (lac.)}$ $L^{b\ txt}$ $E^{pin\ (lac.)}$ $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\ txt}$ **4 – 6** ***$II^2$2436** P cap. Σ 2, 1 ([303vA34]303vB1–5); E cap. 205, 1; R cap. Σ 2, 1; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 9** ***$II^2$2437** P cap. Σ 2, 2 (303vB[5]6–7); E cap. 205, 2; R cap. Σ 2, 2; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 13** ***$II^2$2438** P cap. Σ 2, 3 (303vB[8]9–12); E cap. 205, 3; R cap. Σ 2, 3; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} $L^{b\ pin}$ E^{txt} $A^{III\ pin}$ R^{pin} β′] *propt. mg. resect. non liquet in* $A^{III\ pin}$ *(α′ secund. ser.)*, cε′ E^{txt} **1 – 2** ἀλλήλοις – ἐπιβουλεύεται] *om.* M^{pin} **2** τάχος] ταχέως $L^{b\ pin}$ E^{txt} ἐπιβουλεύεται] ἐπιβουλεύεσθαι P

***$II^2$2437** (a) P R Ψαλμὸς R (b) Δαυῒδ E ***$II^2$2438** (a) P R Ψαλμοῦ] *om.* R (b) *s. a.* E

---

6 κατ’ αὐτόν] καταυτων P **13** ἐπιτοαυτῶ P

*II^{2}2439 / PML^{b} cap. Σ 2, 4

Παροιμιῶν·

Ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ὀχυρά,
ἰσχύει δὲ ὥσπερ τεθεμελιωμένον βασίλειον.

*II^{2}2440 / PML^{b} cap. Σ 2, 5

Τῶν αὐτῶν·

Ὁ μὴ συμπεριφερόμενος τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ, κληρονομήσει ἀνέμους.

*II^{2}2441 / PML^{b} cap. Σ 2, 6

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Ἀγαθοὶ οἱ δύο ὑπὲρ τὸν ἕνα,
οἷς ἐστιν αὐτοῖς ὁ μισθὸς ἐν μόχθῳ αὐτῶν·
ὅτι ἐὰν πέσωσιν, ὁ εἷς ἐγερεῖ τὸν μέτοχον αὐτοῦ,
καὶ οὐαὶ τῷ ἑνί, ὅταν πέσῃ
καὶ μὴ ᾖ δεύτερος ἐγείρων αὐτόν.
Καί γε ἐὰν κοιμηθῶσιν οἱ δύο, καὶ θέρμη αὐτοῖς·
καὶ ὁ εἷς πῶς θερμανθῇ;
Καὶ ἐὰν ἐπικραταιωθῇ ὁ εἷς,
οἱ δύο στήσονται κατέναντι αὐτοῦ,
καὶ τὸ σπαρτίον τὸ ἔντριτον οὐ ταχέως ἀπορραγήσεται.

---

3 – 4 ***II^{2}2439** Prov. 18, 19$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 92) **7** ***II^{2}2440** Prov. 11, 29^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 60) **10 – 19** ***II^{2}2441** Eccle. 4, 9^{1}–12^{3} (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 154–155)

---

2 – 4 ***II^{2}2439** P cap. Σ 2, 4 (303vB[13]14–18); E cap. 205, 4; R cap. Σ 2, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 7** ***II^{2}2440** P cap. Σ 2, 5 (303vB[19]20–23); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ E H^{III} R **9 – 19** ***II^{2}2441** P cap. Σ 2, 6 (303vB[23]24–304rA6); E cap. 205, 5–6; R cap. Σ 2, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2441** (a) P R (b) Ἐκκλησιαστοῦ / *s. a.* E *(cf. infra, app. crit. text.)*

---

10 οἱ] *om.* P E **11** οἷς ἐστὶν R μισθὸς] *add.* ἀγαθὸς E **12** ἐγειρει P αὐτοῦ R **14** ᾖ] *om.* P αὐτόν] *hic caesura in* E **15 – 17** Καί – Καὶ] *om.* E **19** εντρίτον P

*$II^2$2442 / PML^b cap. Σ 2, 7

Τοῦ Σιράχ·

Ἐν τρισὶν ὡραΐσθην καὶ ἀνέστην ὡραία
ἔναντι θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, εἶπεν ἡ Σοφία·
ὁμόνοιαν ἀδελφῶν καὶ φιλίαν τῶν πλησίων,
καὶ ἀνὴρ καὶ γυνὴ ἑαυτοῖς συμπεριφερόμενοι.

*$II^2$2443 / PML^b cap. Σ 2, 8

Πρὸς Ῥωμαίους·

Προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς.

*$II^2$2444 / PML^b cap. Σ 2, 9

Τῆς αὐτῆς·

Ὀφείλομεν ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.

---

3 – 6 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 66.4./37.4. (ed. Ihm, p. 969)

---

3 – 6 ***$II^2$2442** Sir. 25, 1^{1-4} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 112) **9 – 10** ***$II^2$2443** Rom. 15, 7 **13 – 14** ***$II^2$2444** Rom. 15, 1

---

2 – 6 ***$II^2$2442** P cap. Σ 2, 7 (304rA[7]8–17); E cap. 205, 7; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III} R **8 – 10** ***$II^2$2443** P cap. Σ 2, 8 (304rA[18]19–22); E cap. 205, 8; R cap. Σ 2, 6; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 14** ***$II^2$2444** P cap. Σ 2, 9 (304rA[22]23–27); E cap. 205, 9; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III} R

***$II^2$2442** (a) P (b) *s. a.* E ***$II^2$2443** (a) P R (b) Ἀποστόλου E ***$II^2$2444** (a) P (b) *s. a.* E

---

3 ἀνέστην] ἀπέστην E ὡραια P **4 – 6** εἶπεν – συμπεριφερόμενοι] *om.* E **5** ὁμόνοιαν] *scripsi (cf.* *$II^2$442 / T cap. A 30, 4*)*, ομονοιαν P, ὁμόνοια *LXX (cf. autem app. crit.)* φιλίαν] *scripsi (cf.* *$II^2$442 / T cap. A 30, 4*)*, φιλιαν P, φιλία *LXX (cf. autem app. crit.)* **9** προσλαμβάνεσθαι P **10** ὕμας P $E^{a.\ c.\ ut\ videtur}$ **13 – 14** τῶν – ἀρέσκειν] *om.* E

*Π^{2}2445 / PML^b cap. Σ 2, 10

Πρὸς Ἐφεσίους·

Παρακαλῶ ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης, ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν. Γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν.

*Π^{2}2446 / PML^b cap. Σ 2, 11

Ἐκ τῆς πρὸς Φιλιππησίους·

Τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες, μηδὲν κατ᾽ ἐριθείαν μὴ δὲ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους προηγούμενοι, ὑπερέχοντας ἑαυτῶν, μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοποῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρων ἕκαστος.

*Π^{2}2447 / PML^b cap. Σ 2, 12

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς·

Παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ἀδελφοί· νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παρα-

---

3 – 8 *Π^{2}2445 Παρακαλῶ – ὑμῶν] Eph. 4, 1–4 **8 – 10** Γίνεσθε – ὑμῖν] Ibid. 4, 32 **13 – 16 *Π^{2}2446** Phil. 2, 2–4 **19 – 1072, 3 *Π^{2}2447** I Thess. 5, 14–15

---

2 – 10 *Π^{2}2445 P cap. Σ 2, 10 (304rA[28]29–304rB17); E cap. 205, 10; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **12 – 16 *Π^{2}2446** P cap. Σ 2, 11 (304rB[17]18–32); E cap. 205, 11; R cap. Σ 2, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **18 – 1072, 3 *Π^{2}2447** P cap. Σ 2, 12 (304rB[33]34–304vA11); E cap. 205, 12; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***Π^{2}2445** (a) P εφεσίους *cod.* (b) *s. a.* E ***Π^{2}2446** (a) P R Ἐκ τῆς] *om.* P φιλιππισίους P (b) *s. a.* E ***Π^{2}2447** (a) P (b) *s. a.* E

---

5 μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι] *nulla interpunctio in* P **8** γίνεσθαι P **14** κατερίθειαν E R$^{a. c.}$, κατ᾽ ἐρίθειαν R$^{p. c.}$, κατεριθειαν P **15** ὑπερέχοντας ἑαυτῶν] *om.* E **16** καὶ] *om.* P E ἕκαστος^2] ἑκαστοι P

μυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας, ὁρᾶτε μὴ τίς τινι κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδῷ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας.

*II²2448 / PML^b cap. Σ 2, 13

Ἐκ τῆς Πέτρου α′ ἐπιστολῆς·

…ἀδελφοί, ἕκαστος καθὼς ἐλάβετε χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ. Εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος, ἧς ἐπιχορηγεῖ ὁ θεός, ἵνα ἐν πᾶσιν ὁ θεὸς δοξάζηται διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

*II²2449 / PML^b cap. Σ 2, 14

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τῆς Ἑξαημέρου·

Βούλεται ἡμᾶς ὁ θεῖος λόγος, οἷον ἕλιξι τισί, ταῖς περιπλοκαῖς τῆς ἀγάπης τῶν πλησίον ἀντέχεσθαι καὶ ἐπαναπαύεσθαι αὐτοῖς, ἵν᾽ ἀεὶ πρὸς τὸ ἄνω τὴν ὁρμὴν ἔχοντες, οἷον τινὲς ἀναδενδράδες, ταῖς κορυφαῖς τῶν ὑψηλοτάτων παρεικάζωμεν.

6–9 *II²2448 I Petr. 4, 10–11 **12–15 *II²2449** Basilius Caesariensis, *Homiliae in Hexaemeron*, V, 6 (ed. Mendieta†/Rudberg, p. 79, 23 – 80, 2)

5–9 *II²2448 P cap. Σ 2, 13 (304vA[12]13–25); *deest in* M^(lac.) L^b T^(lac.) E H^III R **11–15 *II²2449** P cap. Σ 2, 14 (304vA[25–26]27–304vB4); E cap. 205, 13; R cap. Σ 2, 8; *deest in* M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III

***II²2449** (a) P R (b) Βασιλείου E

---

1 ἀντεχεσθαι P **2** μὴ – τινι] μή τις τινὶ E, μη τις τινι P **12** ἕλιξί τισι E, ἑλίξι τισι P **13** πλησίων P αὐτος P **14** ἵν᾽ ἀεὶ] ϊναει P, ἵνα ἀεὶ R οἷόν τινες E, οιον τινες P **15** ὑψηλῶν E παρεικάζομεν R, παρικάζομεν P, ἑαυτοὺς παρισάζωμεν *ed. (quae restituenda videntur)*

*II^{2}2450 / PML^{b} cap. Σ 2, 15

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ μεγάλου ἀπολογητικοῦ·

Οὐδὲν οὕτως ἰσχυρὸν πρὸς ἀγάπην ὡς ἀντιδιδομένη διάθεσις.

*II^{2}2451 / PML^{b} cap. Σ 2, 16

Ἐκ τοῦ πρὸς τοὺς λέγοντας αὐτὸν ἐπιθυμεῖν τῆς καθέδρας Κωνσταντινουπόλεως·

Οὐκ ἐξ ὧν χαριούμεθα, σκοποῦμεν μᾶλλον, ἀλλ' ἐξ ὧν ὠφελήσομεν.

*II^{2}2452 / PML^{b} cap. Σ 2, 17

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ γ′ εἰρηνικοῦ·

Συμβῶμεν ἀλλήλοις πνευματικῶς, γενώμεθα φιλάδελφοι μᾶλλον ἢ φίλαυτοι.

---

11 – 12 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 63.8./70.8. (ed. Ihm, p. 933)

---

3 ***II^{2}2450** GREGORIUS NAZIANZENUS, *Apologetica (Orat. 2)*, 102, 6–7 (ed. Bernardi, p. 220) **7 – 8** ***II^{2}2451** GREGORIUS NAZIANZENUS, *De seipso et ad eos qui ipsum cathedram Constantinopolitanam affectare dicebant (Orat. 36)*, 2, 28–29 (ed. Moreschini, p. 246) **11 – 12** ***II^{2}2452** GREGORIUS NAZIANZENUS, re vera *In Pentecosten (Orat. 41)*, 7, 14–15 (ed. Moreschini, p. 330)

---

2 – 3 ***II^{2}2450** P cap. Σ 2, 15 (304vB[4–5]6–9); E cap. 205, 14; R cap. Σ 2, 9; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 8** ***II^{2}2451** P cap. Σ 2, 16 (304vB[10–11]12–15); E cap. 205, 15; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **10 – 12** ***II^{2}2452** P cap. Σ 2, 17 (304vB[16]17–21); E cap. 205, 16; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2450** (a) P R (b) Θεολόγου E ***II^{2}2451** (a) P (b) *s. a.* E ***II^{2}2452** (a) P (b) *s. a.* E

---

7 – 8 ὠφελησωμεν P

*II^{2}2453 / PML^{b} cap. Σ 2, 18

Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὴν τῶν ρν′ ἐπισκόπων παρουσίαν·

Οἱ τέλειοι τὸν θησαυρὸν τῆς πίστεως δημοσιεύειν ὀφείλομεν, οὐ στέγοντες τὴν ὠδῖνα τῆς εὐσεβείας, οὐδὲ τὸ μόνοι σώζεσθαι σωτηρίαν εἶναι νομίζοντες, εἰ μὴ καὶ ἄλλοις τὸ καλὸν ὑπερβλύσει· μεθ’ ὧν ἐγὼ ταττοίμην.

*II^{2}2454 / PML^{b} cap. Σ 2, 19

Τοῦ αὐτοῦ·

Τὸ σαθρὸν διορθοῦσθε τῷ κοινῷ τῆς συστάσεως, καθάπερ τῶν σχοινίων τὰ τῇ πλοκῇ δυναμούμενα.

*II^{2}2455 / PML^{b} cap. Σ 2, 20

<***> εἰς ἑαυτὸν μετὰ κατὰ Μάξιμον·

Τὸ κοινὸν καὶ σύννομον ἐπωφελέστατον, ὅταν κατὰ ἀρετὴν γίνεται· χρὴ γὰρ κοινωφελῶς ἔχειν ἕκαστον τὰ παρὰ τοῦ θεοῦ θεῖα χαρίσματα.

---

3 – 6 ***II^{2}2453** GREGORIUS NAZIANZENUS, *Supremum vale coram centum quinquaginta episcopis (Orat. 42)*, 14, 18–21 (ed. Bernardi, p. 80) **9 – 10** ***II^{2}2454** GREGORIUS NAZIANZENUS, *In Aegyptiorum adventum (Orat. 34)*, 7, 24–26 (ed. Moreschini, p. 210) **13 – 15** ***II^{2}2455** GREGORIUS NAZIANZENUS, *In seipsum, cum rure rediisset, post ea quae a Maximo perpetrata fuerant (Orat. 26)*, locus non repertus

---

2 – 6 ***II^{2}2453** P cap. Σ 2, 18 (304vB[22–23]24–35); E cap. 205, 17; R cap. Σ 2, 10; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 10** ***II^{2}2454** P cap. Σ 2, 19 ([304vB36]305rA1–6); E cap. 205, 18; R cap. Σ 2, 11; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 15** ***II^{2}2455** P cap. Σ 2, 20 (305rA[7]8–15); E cap. 205, 19; R cap. Σ 2, 12; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2453** (a) P R εἰς – παρουσίαν] *om.* R (b) *s. a.* E ***II^{2}2454** (a) P R (b) *s. a.* E ***II^{2}2455** (a) P *lemmatis initium non liquet in cod.* κατὰ] *sic cod., exspectav.* τὰ κατὰ (b) Τοῦ αὐτοῦ R (c) *s. a.* E

---

3 των θησαυρῶν P ὀφείλουσιν E **5** νομίσαντες R καὶ] *om.* P ὑπερβλύσειεν E *(cf.* II^{1}1942 / K cap. Σ 4, 12*)* **6** μεθ’ – ταττοίμην] *om.* E ταττοίμην] *scripsi (ed.)*, τά^{τ}τοι^{μ} R, τάττοιμεν P **9** διορθοῦσθαι E$^{a. c.}$, διόρθουσθαι P **10** τῇ] *om.* P **13** κατ’ ἀρετὴν E **13 – 14** γίνηται E

*II^{2}2456 / PML^b cap. Σ 2, 21

Ἐκ τοῦ εἰς Ἥρωνα τὸν φιλόσοφον·

Πανταχοῦ τὸ καθ’ ἑαυτὸν καὶ τὸ κοινὸν συλλαμβάνειν, ψυχῆς ἐστιν τελειοτάτης τὲ καὶ φιλοσοφωτάτης· οὐ γὰρ ἑαυτῷ γεγενῆσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν, ὅσοι τῆς αὐτῆς μετέχουσι φύσεως, νοητέον, καὶ παρὰ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς γεγόναμεν.

*II^{2}2457 / PML^b cap. Σ 2, 22

Τοῦ αὐτοῦ·

Τὸ κοινωνικὸν καὶ ἐπίμικτον πρὸς τῇ βασάνῳ τῆς ἀρετῆς, ἔτι καὶ εἰς τοὺς πολλοὺς †δεῖ τὸν† θείας οἰκονομίας ἐγγύς, ᾗ καὶ πεποίηκε τὸ πᾶν καὶ φιλίᾳ συνέδησεν, καὶ τὸ ἡμέτερον γένος, ἐκπεσὸν τοῦ καλοῦ διὰ τὴν ἐπεισελθοῦσαν κακίαν, ἐκ τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐπιμιξίας καὶ ὁμιλίας πάλιν ἀνεκαλέσατο.

*II^{2}2458 / PML^b cap. Σ 2, 23

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ εἰς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα·

Κρεῖσσόν ἐστιν καὶ πλεῖον ὥσπερ φυτοῦ ἑνὸς παράδεισον, καὶ ἀ-

---

3 – 6 ***II^{2}2456** Gregorius Nazianzenus, *In laudem Heronis philosophi (Orat. 25)*, 4, 27–32 (ed. Mossay/Lafontaine, p. 166) **9 – 13** ***II^{2}2457** Gregorius Nazianzenus, *In laudem Heronis philosophi (Orat. 25)*, 5, 8–13 (ed. Mossay/Lafontaine, p. 166) **16 – 1076, 8** ***II^{2}2458** Gregorius Nazianzenus, *In seipsum et ad patrem (Orat. 12)*, 4, 19–28 (ed. Calvet-Sebasti, p. 356)

---

2 – 6 ***II^{2}2456** P cap. Σ 2, 21 (305rA[16]17–30); R cap. Σ 2, 13; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ E H^{III} **8 – 13** ***II^{2}2457** P cap. Σ 2, 22 (305rA[30]31–305rB11); R cap. Σ 2, 14; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ E H^{III} **15 – 1076, 8** ***II^{2}2458** P cap. Σ 2, 23 (305rB[11]12–305vA5); R cap. Σ 2, 15; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ E H^{III}

***II^{2}2456** (a) P ηρωνα *cod.* (b) Τοῦ αὐτοῦ R ***II^{2}2458** Τοῦ αὐτοῦ] *om.* P ἑαυτοῦ] *om.* R

---

3 συνλαμβανειν P **3 – 4** ψυχῆς ἐστὶ R **4** εαυτοῦ P **5** ἑαυτης P **6** αὐτοῦ] ἑαυτοῦ P **10** †δεῖ τὸν†] *cruces apposui*, δεῖ τον P, διατεῖνον, καὶ *ed.* ἐγγύς] ἐγγὺς ἧκον *ed.* **12** ἐπισελθουσαν P, ὑπεισελθοῦσαν R **16** Κρεῖσσον γὰρ εἶναι *ed.* πλεῖον] *scripsi (ed.)*, πλειόνων P R

στέρος ἑνὸς οὐρανὸν σὺν τοῖς ἐν αὐτῷ κάλλεσι, καὶ μέλους σῶμα, οὕτω καὶ θεῷ κατορθοῦντος ἑνὸς ὅλην ἐκκλησίαν κατηρτισμένην· καὶ χρῆναι μὴ τὰ ἑαυτοῦ μόνον σκοπεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ἄλλων. Ἐπεὶ καὶ Χριστὸς οὕτως, ᾧ μεῖναι ἐξὸν ἐπὶ τῆς ἰδίας φύσεως καὶ θεότητος, οὐ μόνον *ἐκένωσεν ἑαυτὸν* μέχρι τῆς τοῦ *δούλου μορφῆς*, ἀλλὰ καὶ *σταυρὸν ὑπέμεινεν, αἰσχύνης καταφρονήσας*, ἵνα ἐν τοῖς ἑαυτοῦ πάθεσιν ἀναλώσῃ τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἀποκτείνῃ τῷ θανάτῳ τὸν θάνατον.

*II^{2}2459 / PML^{b} cap. Σ 2, 24

Φίλωνος, ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων·

Κοινωνικὸν καὶ οὐ μονωτικὸν ζῶον ὁ ἄνθρωπος.

*II^{2}2460 / PML^{b} cap. Σ 2, 25

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου·

Τῷ Ἀβραὰμ εἴρηται ἐκ προσώπου τοῦ θεοῦ· *Εὐαρέστει ἐνώπιον ἐμοῦ*, τουτέστι μὴ ἐμοὶ μόνῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐμοῖς ἔργοις παρ᾽ ἐμοὶ κριτῇ, ὡς ἐφόρῳ καὶ ἐπισκόπῳ. Τιμῶν γὰρ γονεῖς ἢ πένητας ἢ φίλους εὐεργετῶν ἢ πατρίδος ὑπερασπίζων ἢ τῶν κοινῶν πρὸς πάντας ἀνθρώπους δικαίων ἐπιμελούμενος, εὐαρεστήσεις μὲν πάντως

5 – 6 Phil. 2, 7 **6** Hebr. 12, 2 **14 – 15** Gen. 17, 1

11 ***II^{2}2459** PHILO IUDAEUS, *De mutatione nominum*, locus non repertus; Harris 105.3; Royse 176.43 **14 – 1077, 2** ***II^{2}2460** Τῷ – πάντα] PHILO IUDAEUS, *De mutatione nominum*, 39 (ed. Wendland, p. 163, 14–20)

10 – 11 ***II^{2}2459** P cap. Σ 2, 24 (305vA[5]6–8); E cap. 205, 20; R cap. Σ 2, 16; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 1077, 7** ***II^{2}2460** P cap. Σ 2, 25 (305vA[8]9–305vB15); E cap. 205, 21; R cap. Σ 2, 17; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2459** ἐκ – μετονομαζομένων] *om.* E R ***II^{2}2460** (a) P (b) Τοῦ αὐτοῦ R (c) *s. a.* E

1 οὐρανοῦ P σῶμα] *scripsi (ed.)*, σώματος P R **3** καὶ χρῆναι] κεχρηναι P **4** ᾧ] *scripsi (ed.)*, ὧ P, ὡς R **7** αποκτεινει P **14 – 1077, 6** Τῷ – τὲ] *om.* E **14** ἀβρααμ P, ἀβραὰμ R εὐαρεστειν P **16** κριτῇ, ὡς] κριτης ῶ *(ῶ s. l.)* P **18** ἐπιμελωμενος P

τοῖς χρωμένοις, θεοῦ δὲ *ἐνώπιον εὐαρεστήσεις*· ἀκοιμήτῳ γὰρ ὀφθαλμῷ βλέπει πάντα. Τοιαῦτα οὖν πράττε, ἃ γενήσεται ἐπάξια τοῦ φανῆναι θεῷ, καὶ ἅπερ ἰδὼν ἀποδέξεται. Τὸ γὰρ καθ’ ἑ<κα>τέραν ἀξίαν εὐδοκιμῆσαι, καὶ τὴν πρὸς τὸ ἀγένητον καὶ τὴν πρὸς τὸ γενόμενον, οὐ μικρᾶς ἐστιν διανοίας, ἀλλὰ κόσμου καὶ θεοῦ μεθορίου· συνόλως τὲ προσήκει τὸν ἀστεῖον, ὀπαδὸν εἶναι θεοῦ· μέλει γὰρ τῷ πάντων ἡγεμόνι καὶ πατρὶ τοῦ γενομένου.

---

1 Gen. 17, 1

---

2 – 3 Τοιαῦτα – ἀποδέξεται] IBID., 42 (p. 164, 2–3) **3 – 7** Τὸ – γενομένου] IBID., 45 (p. 164, 15–19)

---

2 – 3 γενήσεται – θεῷ] φανῆναι θεῶι γενήσεται ἐπάξια R **3 – 4** καθ’ ἑκατέραν] *scripsi (ed.)*, καθ’ ἑτέραν R, καθετεραν P **4** ἀξίαν] τάξιν *ed.* αγένητον P, ἀγέννητον R **5** γενόμενον] *sic* P R$^{a. c.}$, γεννώμενον R$^{p. c.}$ οὐ] *s. l.* R μικρᾶς ἐστὶ R **6** ὀπαδον ἐστιν P **7** μέλει – γενομένου] *om.* E μέλλει R καὶ] παι *(sic)* P

<Τίτλος> γʹ Περὶ συναλλαγμάτων.

***$II^2$2461 / PML^b cap. Σ 3, 1**

Παροιμιῶν·

Φύλαξον τὰς ὁδούς σου εὐσυνα<λ>λάκτως.

***$II^2$2462 / PML^b cap. Σ 3, 2**

Σιράχ·

Μὴ ἔστω ἡ χείρ σου ἐκτεταμένη εἰς τὸ λαβεῖν,
καὶ εἰς τὸ ἀποδοῦναι συνεσταλμένη.

---

7 – 8 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 22.3./4. (ed. Ihm, p. 515)

---

4 *$II^2$2461 Prov. 25, $10a^3$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 124) **7 – 8 *$II^2$2462** Sir. 4, 31^{1-2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 56)

---

1 Titlos P (305vB16) M^{pin} $L^{b\ pin}$ $A^{III\ pin}$; *deest in* $M^{txt\ (lac.)}$ $L^{b\ txt}$ $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\ txt}$ R **3 – 4 *$II^2$2461** P cap. Σ 3, 1 (305vB[17]18–19); *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III} R **6 – 8 *$II^2$2462** P cap. Σ 3, 2 (305vB[20]21–25); *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III} R

---

1 Τίτλος] *supplevi* γʹ] *propt. mg. resect. non liquet in* $A^{III\ pin}$ *(βʹ secund. ser.)*

***$II^2$2461** Παροιμιῶν] *scripsi*, παροιμειῶν P

---

4 εὐσυναλλάκτως] *scripsi*, εὐσυναλακτως P

Τίτλος δʹ Περὶ *τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων*, ὅτι μάτην κοπιῶσιν· *πᾶσα* γὰρ *δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον, ἄνωθεν* ἐκ θείας ψήφου τὸ βέβαιον καὶ σταθηρὸν ἔχει, ἡ δὲ οἴκοθεν προβολὴ καὶ κατὰ ἄνθρωπον ἔωλος καὶ ἀβέβαιος.

*II²2463 / PMLᵇ cap. Σ 4, 1

Ἐκ τῶν Ἀριθμῶν·

Ἐλάλησεν Κορὲ καὶ Δαθὰν καὶ Ἀβειρών, καὶ ἀναστάντες ἔναντι Μωϋσῆ καὶ Ἀαρών, καὶ ἄνδρες τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ πεντήκοντα καὶ διακόσιοι, ἀρχηγοὶ συναγωγῆς, σύγκλητοι βουλῆς καὶ ἄνδρες ὀνομαστοί, ἐπισυνέστησαν ἐπὶ Μωϋσῆν καὶ Ἀαρών, καὶ λέγουσιν· Ἐχέτω ὑμῖν, ὅτι πᾶσα ἡ συναγωγὴ κυρίου πάντες ἅγιοι, καὶ ἐν αὐτοῖς κύριος· καὶ διατί κατεξανίστασθε ἐπὶ τὴν συναγωγὴν κυρίου; Μὴ μικρὸν ὅτι ἀνήγαγες ἡμᾶς ἐκ τῆς Αἰγύπτου, ἐκ γῆς ῥεούσης γάλα καὶ μέλι, ἀποκτεῖναι ἡμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτι κατάρχεις ἡμῶν; Καὶ ἐβαρυθύμησε Μωϋσῆς σφόδρα, καὶ εἶπεν πρὸς κύριον· Μὴ προσχῇς εἰς τὴν θυσίαν αὐτῶν· οὐκ ἐπιθύμημα οὐδενὸς εἴληφα αὐτῶν, οὐδὲ ἐκάκωσα αὐτῶν οὐδένα.

---

1 II Cor. 10, 18 **2** Iac. 1, 17

---

7 – 12 ***II²2463** Ἐλάλησεν – κυρίου] Num. 16, 1–3 **13 – 14** Μὴ – ἡμῶν] Ibid. 16, 13 **15 – 17** Καὶ – οὐδένα] Ibid. 16, 15

---

1 – 4 Titlos P (305vB26–33) M^{pin} $L^{b\ pin}$ E^{txt} $A^{III\ pin}$ R; *deest in* $M^{txt\ (lac.)}$ $L^{b\ txt}$ $E^{pin\ (lac.)}$ $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\ txt}$ **6 – 17 *II²2463** P cap. Σ 4, 1 (305vB[33]34–306rA34); E cap. 206, 1; R cap. Σ 3, 1; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} $L^{b\ pin}$ E^{txt} $A^{III\ pin}$ R^{pin} δʹ] γʹ R, ϛʹ E^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* $A^{III\ pin}$ *(*ιγʹ *secund. ser.)* **1 – 4** ὅτι – ἀβέβαιος] *om.* M^{pin} **1 – 2** ὅτι – κοπιῶσιν] *om.* $A^{III\ pin}$ **3** σταθερὸν E^{txt} **3 – 4** ἡ – ἀβέβαιος] *om.* R **3 – 4** προσβολὴ $L^{b\ pin}$

***II²2463** Ἐκ τῶν] *om.* E Ἐκ] *om.* P

---

7 κορε P δαθαν P, δαθὰ R ἀβιρων P **8** μωϋση P, μωσῆ R ἀάρων P, αἀρὼν *(sic)* E **8 – 9** πεντήκοντα – ἀρχηγοὶ] πεντήκοντα· καὶ διακόσιοι ἀρχηγοὶ R, *nulla interpunctio in* P E **9** συνκλητοι P, συγκλήτου E **10** μωϋσην P, μωϋσεῖ R αarῶν P **11** κυρίου] *om.* R **12** κατεξανιστασθαι P **13** ἡμᾶς] *post* Αἰγύπτου *transpos.* R αιγυπτου P **16** πρόσχης E επεθυμημα P

*II²2464 / PML^b cap. Σ 4, 2

Σχόλιον·

Τούτων ἡ ἀλαζονεία καὶ φιλαρχία ξένον προεξένησαν θάνατον, χάσμασι γῆς τῷ Ἅδῃ παραδοθέντες.

*II²2465 / PML^b cap. Σ 4, 3

Βασιλειῶν β′·

Ἐποίησεν ἑαυτῷ Ἀβεσαλὼμ ἅρματα καὶ ἵππους καὶ πεντήκοντα ἄνδρας παρατρέχειν ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Καὶ ὤρθριζεν Ἀβεσαλώμ, καὶ ἔστη ἀνὰ χεῖρα τῆς ὁδοῦ τῆς πύλης· καὶ ἐγένετο πᾶς ἀνήρ, ᾧ ἐγένετο κρίσις, ἐλθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα εἰς κρίσιν, καὶ ἐβόησεν Ἀβεσαλὼμ πρὸς αὐτόν, καὶ ἔλεγεν· Ἐκ ποίας πόλεως σὺ εἶ; Καὶ εἶπεν ὁ ἀνήρ· Ἐκ μίας φυλῶν Ἰσραὴλ ὁ δοῦλος σου. Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν Ἀβεσαλώμ· Ἰδοὺ οἱ λόγοι σου ἀγαθοὶ καὶ εὔκολοι, καὶ ἀκούων σου οὐκ ἔστιν παρὰ τοῦ βασιλέως. Καὶ εἶπεν Ἀβεσαλώμ· Τίς με καταστήσει κριτὴν ἐν τῇ γῇ, καὶ ἐπ᾽ ἐμὲ ἐλεύσεται πᾶς ἀνήρ, ᾧ ἐὰν ᾖ ἀντιλογία καὶ κρίσις, καὶ δικαιώσω αὐτόν; Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐγγίζειν ἄνδρα τοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ, καὶ ἐξέτεινεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ κατελαμβάνετο αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Καὶ ἐποίησεν Ἀβεσαλὼμ κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο παντὶ Ἰσραὴλ τοῖς παραγινομένοις εἰς κρίσιν πρὸς τὸν βασιλέα· καὶ ἰδιοποιεῖτο Ἀβεσαλὼμ τὴν καρδίαν ἀνδρῶν Ἰσραήλ.

---

4 χάσμασι – παραδοθέντες] cf. Num. 16, 32–33

---

3 – 4 ***II²2464*** *Scholion in Num. 16, 1–3; 13 et 15* **7 – 21** ***II²2465*** II Reg. 15, 1–6 (Wahl, *2 Samuel-Text*, p. 89–90)

---

2 – 4 ***II²2464*** P cap. Σ 4, 2 (306rA[mg]35–306rB4); E cap. 206, 2; R cap. Σ 3, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 21** ***II²2465*** P cap. Σ 4, 3 (306rB[4]5–306vA18); E cap. 206, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R

---

3 ξένον] *om.* R προὲξενησαν P, προεξένησε R, προσεξένισε E **4** χάσματι R ᾄδη R, ἅδη E, ἀδη P παραδοθέντας R **7** ἀβεσαλωμ P πεντικοντα P **8** ὀρθριζεν P, ὤρθρισεν E ἀβεσαλωμ P **11** ἀβεσαλωμ P **13** ἀβεσαλωμ P, ὁ ἀβεσαλὼμ E **13 – 14** ἀκούων σου] *praem.* ὁ E **14 – 21** εἶπεν – Ἰσραήλ] τὰ ἑξῆς E **14** ἀβεσαλωμ P **16** κρίσις] *scripsi (LXX)*, κρισε P *(propt. mg. resect. finis vocabuli deest)* **19** ἀβεσαλωμ P **21** αβεσαλωμ P

*II^{2}2466 / PML^b cap. Σ 4, 4

Σχόλιον·

Καὶ τούτου τὸ ὕψηλον φρόνημα εἰς ὕψος δρυὸς ἀνεσκολόπισεν ἀπὸ τριχῶν.

*II^{2}2467 / PML^b cap. Σ 4, 5

Βασιλειῶν γʹ·

Καὶ Ἀδωνίας υἱὸς Ἀγγὶθ ἐπήρετο, λέγων· Ἐγὼ βασιλεύσω. Καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ ἅρματα καὶ ἱππεῖς καὶ πεντήκοντα ἄνδρας παρατρέχοντας ἔμπροσθεν αὐτοῦ.

*II^{2}2468 / PML^b cap. Σ 4, 6

Σχόλιον·

Καὶ οὗτος ἐπάρσει φερόμενος, ἑαυτῷ διενοήθη κληρονομῆσαι τὴν βασιλείαν· μὴ τυχὼν δὲ τοῦ πρώτου σκοποῦ, ἐπὶ δεύτερον ἦλθεν ἄθεσμον, διὰ τῆς τοῦ πατρὸς συγκοίτου, ὑπειληφώς, εἰ ταύτης εἰς γάμον προσομιλήσειεν, περικρατῆσαι τῆς βουλήσεως· ἥτις τῷ ἐκ

---

3 ἀνεσκολόπισεν] cf. II Reg. 18, 9 **13** μὴ – σκοποῦ] cf. III Reg. 1, 39 **14 – 15** εἰ – προσομιλήσειεν] cf. ibid. 2, 17 **15 – 1082, 1** ἥτις – παρέδωκεν] cf. ibid. 2, 25

---

3 – 4 ***II^{2}2466** *Scholion in II Reg. 15, 1–6* **7 – 9** ***II^{2}2467** III Reg. 1, 5 (Wahl, *3 Könige-Text*, p. 100) **12 – 1082, 2** ***II^{2}2468** *Scholion in III Reg. 1, 5*

---

2 – 4 ***II^{2}2466** P cap. Σ 4, 4 (306vA18–22); E cap. 206, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **6 – 9** ***II^{2}2467** P cap. Σ 4, 5 (306vA[22]23–30); E cap. 206, 5; R cap. Σ 3, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 1082, 2** ***II^{2}2468** P cap. Σ 4, 6 (306vA31–306vB13); E cap. 206, 6; R cap. Σ 3, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2466** (a) E (b) *propt. mg. resect. non liquet in* P ***II^{2}2468** (a) E R (b) *propt. mg. resect. non liquet in* P

---

3 τούτου] τοῦτον E **4** τριχῶν] *praem.* τῶν E **7** αδωνιας P ἀγγὴθ E, ἀγγηθ P ἐπήρετο] *sic* P E *(ab* ἐπαίρω*)*, ἐπῆρτο R **8** πεντικοντα P **8 – 9** ἄνδρες παρατρέχοντες R **12** οὗτος] ουτως P **13** τυχὸν E **14** συνκυτου P ταύτη R$^{a. c. ut videtur}$ **15** προσομιλήσειεν] ἐπικρατήσειε R βουλήσεως] βασιλείας E ἥτις] ὅστις E

ῥομφαίας ὀλέθρῳ παρέδωκεν, κρίσει τοῦ ἤδη κατεσχηκότος τῶν σκήπτρων Σολομῶντος.

*II^{2}2469 / PML^b cap. Σ 4, 7

Πρὸς Κορινθίους β′·

Οὐχ᾽ ὁ ἑαυτὸν συνιστάνων, ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλ᾽ ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

*II^{2}2470 / PML^b cap. Σ 4, 8

Ἐκ τῆς πρὸς Ῥωμαίους·

Οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ εὐδοκοῦντος θεοῦ.

*II^{2}2471 / PML^b cap. Σ 4, 9

Ἐκ τῆς πρὸς Ἑβραίους·

Οὐχ᾽ ἑαυτῷ τίς λαμβάνει τὴν τιμήν, ἀλλ᾽ ὁ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ.

---

1 – 2 κρίσει – Σολομῶντος] cf. III Reg. 2, 24 **5 – 6** exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 63.2./70.2. (ed. Ihm, p. 931)

---

5 – 6 ***II^{2}2469** II Cor. 10, 18 **9 – 10** ***II^{2}2470** Rom. 9, 16 **13 – 14** ***II^{2}2471** Hebr. 5, 4

---

4 – 6 ***II^{2}2469** P cap. Σ 4, 7 (306vB[14]15–18); E cap. 206, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **8 – 10** ***II^{2}2470** P cap. Σ 4, 8 (306vB[19]20–23); E cap. 206, 8; R cap. Σ 3, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 14** ***II^{2}2471** P cap. Σ 4, 9 (306vB[23]24–27); E cap. 206, 9; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2469** (a) P (b) Ἀποστόλου E ***II^{2}2470** (a) P R Ἐκ τῆς] *om.* R (b) *s. a.* E ***II^{2}2471** (a) P εβραίους *cod.* (b) *s. a.* E

---

1 παρεδόθη E **2** σολομωντος P **5** ἐκεῖνος ἐστὶν P **9** εὐδοκοῦντος] ἐλεοῦντος E, ελεοῦντος P *(ἐλεῶντος NT)* **13** ἑαυτῶ τις P

*II²2472 / PMLᵇ cap. Σ 4, 10

Ἐκ τῆς Ἰακώβου·

Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθεν ἐστίν, καταβαῖνον ἐκ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων.

---

3 – 4 ***II²2472** Iac. 1, 17

---

2 – 4 ***II²2472** P cap. Σ 4, 10 (306vB[28]29–34); E cap. 206, 10; *deest in* M(lac.) Lb T(lac.) HIII R

***II²2472** (a) P (b) Ἀποστόλου Ἰακώβου E

---

3 ἄνωθέν ἐστι E

II^{1} / K cap. Σ 8

Τίτλος ε′ Περὶ σαρκικῶν ἀνθρώπων, τῶν τοῖς σαρκικοῖς πάθεσι δεδουλωμένων.

II^{1}1979 / K cap. Σ 8, 1

*II^{2}2473 / PML^{b} cap. Σ 5, 1

Ἀπὸ τῆς Γενέσεως·

Ἐγένετο ἡνίκα ἤρξαντο οἱ ἄνθρωποι πολλοὶ γίνεσθαι ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ θυγατέρες ἐγεννήθησαν αὐτοῖς· ἰδόντες δὲ οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων ὅτι καλαί εἰσιν, ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας ἀπὸ πασῶν, ὧν ἐξελέξαντο. Καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεός· Οὐ μὴ καταμείνῃ τὸ πνεῦμα μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς σάρκας.

*II^{2}2474 / PML^{b} cap. Σ 5, 2

Σχόλιον·

Φύγωμεν τὴν μίμησιν τῶν κατεγνωσμένων, καὶ μὴ ἐκδῶμεν ἑαυτοὺς σαρκικῷ φρονήματι, ἀκούοντες λέγοντος μάλιστα τοῦ θεοῦ· *Οὐ μὴ καταμείνῃ τὸ πνεῦμα μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις*. Ὁ γὰρ ἐστερημένος τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος μετοχῆς, ἐναγὴς γενόμε-

---

15 Gen. 6, 3

---

5 – 10 ***II^{2}2473** Gen. 6, 1–3 **13 – 1085, 3** ***II^{2}2474** *Scholion in Gen. 6, 1–3*

---

1 – 2 **Titlos** P (306vB34–35) M^{pin} $L^{b\,pin}$ E^{txt} $A^{III\,pin}$ R; *deest in* $M^{txt\,(lac.)}$ $L^{b\,txt}$ $E^{pin\,(lac.)}$ $T^{(lac.)}$ $H^{III}$$A^{III\,txt}$ **4 – 10** ***II^{2}2473** P cap. Σ 5, 1 (306vB[35]36–307rA16); E cap. 207, 1; R cap. Σ 4, 1; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 1085, 3** ***II^{2}2474** P cap. Σ 5, 2 (307rA[mg]16–36); E cap. 207, 2; R cap. Σ 4, 2; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} $L^{b\,pin}$ E^{txt} $A^{III\,pin}$ R^{pin} ε′] γ′ $A^{III\,pin}$, δ′ R, cζ′ E^{txt} **1 – 2** τῶν – δεδουλωμένων] *om.* M^{pin} **2** καταδεδουλωμένων R

***II^{2}2473** Ἀπὸ τῆς] *om.* P E

---

6 ἐγενηθησαν P **7** καλαὶ εἰσὶν R **8** πασῶν, ὧν] παντὸς γένους, οὗ R **13** μίμησιν] μῖξιν R ἐνδῶμεν R **14** λέγοντος] *om.* R **15** τοῖς – τούτοις] ἀνθρώποις τοιούτοις P τούτοις] *add.* διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς σάρκας *(= Gen. 3, 6)* E **15 – 1085, 3** Ὁ – υἱοθεσίας] *om.* E **15** Ὁ] *in mg. add.* σχολ P *(signo quo solebant scribae ad textum in mg. referre apposito)*

νος καὶ θεοστυγής, ἐν ναυαγίῳ ἔσηται πυρός, ἑαυτὸν τῆς εἰρημένης θείας κατὰ χάριν δι᾽ οἰκείαν ἀκαθαρσίαν ἀποστερήσας υἱοθεσίας.

*II²2475 / PML^b cap. Σ 5, 3

Ἀπὸ τῆς αὐτῆς·

Οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐν Σοδόμοις πονηροὶ καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ σφόδρα.

*II²2476 / PML^b cap. Σ 5, 4

Καὶ μεθ᾽ ἕτερα·

Οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως, οἱ Σοδομεῖται, περιεκύκλωσαν τὴν οἰκίαν τοῦ Λὼτ ἀπὸ νεανίσκου ἕως πρεσβυτέρου, ὅλος ὁ λαός, καὶ ἐξεκαλοῦντο τὸν Λώτ, καὶ ἔλεγον πρὸς αὐτόν· Ποῦ εἰσιν οἱ ἄνδρες οἱ ἐλθόντες πρὸς σὲ τὴν νύκτα; Ἐξάγαγε αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς, ἵνα συγγενώμεθα αὐτοῖς. Ἐξῆλθεν δὲ πρὸς αὐτοὺς Λὼτ πρὸς τὸ πρόθυρον, τὴν δὲ θύραν προσέωξεν ὀπίσω αὐτοῦ. Εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Μηδαμῶς, ἀδελφοί, πονηρεύεσθε. Εἰσὶν δέ μοι δύο θυγατέρες, αἳ οὐκ ἔγνωσαν ἄνδρα· ἐξάγω αὐτὰς πρὸς ὑμᾶς, καὶ χρᾶσθε αὐταῖς, καθὼς ἐὰν ἀρέσῃ ὑμῖν· μόνον τοὺς ἄνδρας τούτους μὴ ποιήσητε μηδὲν ἄδικον, οὗ εἵνεκεν εἰσῆλθον ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν δοκῶν μου. Εἶπον δέ· Ἀπόστα ἐκεῖ. Εἰσῆλθες παροικεῖν, μὴ καὶ κρίσιν κρίνειν; Νῦν οὖν σὲ κακώσομεν μᾶλλον ἢ ἐκείνους. Καὶ παρεβιά-

---

6 – 7 ***II²2475** Gen. 13, 13 **10 – 1086, 5** ***II²2476** Οἱ – θύραν] Gen. 19, 4–11

---

5 – 7 ***II²2475** P cap. Σ 5, 3 (307rB[1]2–5); E cap. 207, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **9 – 1086, 9** ***II²2476** P cap. Σ 5, 4 (307rB[6]7–307vB5); E cap. 207, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II²2475** (a) P (b) *s. a.* E ***II²2476** (a) P (b) *s. a.* E

---

1 ἔσηται] *sic mire* P, ἔσεται R **2** κατὰ – ἀποστερήσας] *post* υἱοθεσίας *transpos.* P **6** σοδομοις P **10** σοδομειται P, σοδομῖται E **11** λωτ P **12** λωτ P **13** Ἐξάγαγε] *praem.* καὶ P **13 – 14** συνγενώμεθα P **14** λωτ P **16** πονηρεύεσθαι P **17 – 18** καθὼς] καθὸ E **21** οὖν σὲ] οὖν σε P, σὲ E κακώσομεν] *scripsi (LXX)*, κακώσωμεν *(*-κω- P*)* P E

σαντο τὸν Λὼτ σφόδρα, καὶ ἤγγισαν συντρίψαι τὴν θύραν. Ἐκτείναντες δὲ οἱ ἄνδρες τὰς χεῖρας, εἰσεσπάσαντο τὸν Λὼτ πρὸς ἑαυτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ τὴν θύραν τῆς οἰκίας ἀπέκλεισαν· τοὺς δὲ ἄνδρας τοὺς ὄντας ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ οἴκου ἐπάταξαν ἀορασίᾳ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, καὶ παρελύθησαν ζητοῦντες τὴν θύραν. Καὶ μετὰ ταῦτα ἔβρεξεν κύριος ὁ θεὸς ἐπὶ Σόδομα καὶ Γόμορρα θεῖον καὶ πῦρ παρὰ κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέστρεψεν τὰς πόλεις πάσας καὶ πᾶσαν τὴν περίχωρον καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν ταῖς πόλεσι καὶ τὰ ἀνατέλλοντα ἐκ τῆς γῆς.

*II^{2}2477 / PML^{b} cap. Σ 5, 5

Ἀμὼς προφήτου·

Υἱὸς καὶ πατὴρ εἰσεπορεύοντο πρὸς τὴν αὐτὴν παιδίσκην, ὅπως βεβηλώσουσιν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ αὐτῶν. Διατοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ κυλίω ὑποκάτω ὑμῶν, ὃν τρόπον κυλίεται ἡ ἅμαξα ἡ γέμουσα καλάμην· καὶ ἀπολεῖται φυγεῖν ἐκ δρομέως, καὶ ὁ κραταιὸς οὐ κρατήσει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ ὁ μαχητὴς οὐ μὴ σώσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ ὁ τοξότης οὐ μὴ ὑποστῇ, καὶ ὁ ὀξὺς τοῖς ποσὶν αὐτοῦ οὐ μὴ διασωθῇ, οὐδὲ ἱππεὺς οὐ μὴ σώσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ εὕρῃ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐν δυναστείαις.

II^{1}1984 / K cap. Σ 8, 6

*II^{2}2478 / PML^{b} cap. Σ 5, 6

Ἐκ τῆς πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς·

Τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ

6 – 9 Καὶ – γῆς] Gen. 19, 24–25 **12 – 13** ***II^{2}2477** Υἱὸς – αὐτῶν] Am. 2, 7 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 179) **13 – 19** Διατοῦτο – δυναστείαις] Ibid. 2, 13–16 (Wahl, p. 179–180) **22 – 1087, 2** ***II^{2}2478** Rom. 8, 7–8

11 – 19 ***II^{2}2477** P cap. Σ 5, 5 (307vB[6]7–307vB33); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ E H^{III} R **21 – 1087, 2** ***II^{2}2478** P cap. Σ 5, 6 (307vB[33]34–308rA5); E cap. 207, 5; R cap. Σ 4, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2477** ἀμῶς P ***II^{2}2478** (a) P R ἐπιστολῆς] *om.* R (b) Ἀποστόλου E

1 λωτ P **2** λωτ P **6** σοδομα P γομορρα P **15** φυγεῖν] *lectio suspecta*, φυγὴ *LXX* ἐκ δρομέως] *scripsi (LXX)*, ἐκδρομαίως P **17** ποσὶν] *scripsi (LXX)*, πᾶσιν P

οὐχ’ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται.

*II^{2}2479 / PML^{b} cap. Σ 5, 7

Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους α′·

Ψυχικὸς ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστιν καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται.

*II^{2}2480 / PML^{b} cap. Σ 5, 8

Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους β′·

Μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοιχοί, οὔτε μαλακοί, οὔτε ἀρσενοκοῖται, οὔτε κλέπται, οὔτε πλεονέκται, οὐ μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ’ ἅρπαγες βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσουσιν.

*II^{2}2481 / PML^{b} cap. Σ 5, 9

II^{1}1983 / K cap. Σ 8, 5

Ἐκ τῆς πρὸς Γαλάτας·

Φανερά ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστι πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, εἰδωλολατρία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆλοι, θυ-

5 – 7 ***II^{2}2479** I Cor. 2, 14 **10 – 13** ***II^{2}2480** I Cor. 6, 9–10 **16 – 1088, 3** ***II^{2}2481** Gal. 5, 19–21

4 – 7 ***II^{2}2479** P cap. Σ 5, 7 (308rA[5]6–12); E cap. 207, 6; *deest in* $\mathrm{M}^{(lac.)}$ L^{b} $\mathrm{T}^{(lac.)}$ H^{III} R **9 – 13** ***II^{2}2480** P cap. Σ 5, 8 (308rA[12]13–24); E cap. 207, 7; *deest in* $\mathrm{M}^{(lac.)}$ L^{b} $\mathrm{T}^{(lac.)}$ H^{III} R **15 – 1088, 3** ***II^{2}2481** P cap. Σ 5, 9 (308rA[25]26–308rB7); E cap. 207, 8; R cap. Σ 4, 4; *deest in* $\mathrm{M}^{(lac.)}$ L^{b} $\mathrm{T}^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2479** (a) P (b) *s. a.* E ***II^{2}2480** (a) P (b) *s. a.* E ***II^{2}2481** (a) P R Ἐκ τῆς] *om.* R (b) *s. a.* E

6 πνευματικῶς] πνικὸς *(sic)* P **10** πλανασθαι P **11 – 13** οὔτε[1] – κληρονομήσουσιν] *om.* E **17** φαρμακιαι P ἔρεις] *sic* P E R

μοί, ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις, φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν.

*II^{2}2482 / PML^b cap. Σ 5, 10

Σχόλιον·

Τοὺς ἐν τοῖς ἀθέσμοις τούτοις βεβιωκότας καὶ ἐκδεδωκότας τὴν ἑαυτῶν ζωὴν *σάρκα καὶ αἷμα* ὁ ἔνθεος ἡμῶν κέκληκε παιδευτής, πανσόφως τῇ κατ' ἀρχὰς ἐξακολουθήσας θείᾳ φωνῇ, οὑτωσὶ ἀναγορευσάσῃ τοὺς πρὸς τὸ φρόνημα τὸ σαρκικὸν ἐξοκείλαντας, ὥς φησίν· *Οὐ μὴ καταμείνῃ τὸ πνεῦμα μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς σάρκας.* Ὅθεν καὶ ἀπεκήρυξε τῆς ἀχράντου καὶ ἁγίας ἐν βασιλείαις θεοῦ κληρονομίας, καθὰ καὶ ὁ κύριος ἐκείνους τῆς σωτηρίας. Οὐ μόνον ἐν τοῖς προγεγραμμένοις, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν τοῖς πρὸς Κορινθίους ἐπέστελλε, λέγων· *Σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ*, τουτέστι <τοὺς> φθορὰν καὶ ἀσέλγειαν τῆς ἐν ἁγνείᾳ καὶ σωφροσύνῃ ζωῆς θεαρέστου προκρίναντας, κἀνταῦθα *σάρκα καὶ αἷμα* προσφόρως ὀνομάσας.

---

7 I Cor. 15, 50 **9** φρόνημα – σαρκικὸν] cf. Rom. 8, 6–7 **10 – 11** Gen. 6, 3 **12** ἐν – κληρονομίας] cf. Gal. 5, 21 **14 – 16** I Cor. 15, 50 **17 – 18** Ibid.

---

6 – 18 ***II^{2}2482** *Scholion in Gal. 5, 19–21*

---

5 – 18 ***II^{2}2482** P cap. Σ 5, 10 (308rB[mg]8–308vA16); E cap. 207, 9; R cap. Σ 4, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 ἐριθεῖαι] ἐρίθειαι R, *sine acc.* P αἱρέσεις] ἔρεις E **8 – 18** πανσόφως – ὀνομάσας] *om.* E **9** ἐξοκείλαντας] *scripsi*, ἐξωκείλαντας R, ἐξωκιλαντος P **12** βασιλείαις] βασιλεια P **14** κορινθειους P, κορινθίοις R **16** τοὺς] *supplevi*, *om.* P R **17** προκρίναν^τ R

*II^{2}2483 / PML^b cap. Σ 5, 11

II^{1}1985 / K cap. Σ 8, 7

Τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου, ἐκ τῆς πρὸς Ἐφεσίους·

Οἱ σαρκικοὶ τὰ πνευματικὰ πράττειν οὐ δύνανται, οὐδὲ οἱ πνευματικοὶ τὰ σαρκικά, ὥσπερ οὐδὲ ἡ πίστις τὰ τῆς ἀπιστίας, οὐδὲ ἡ ἀπιστία τὰ τῆς πίστεως.

*II^{2}2484 / PML^b cap. Σ 5, 12

Τοῦ θεολόγου Γρηγορίου, ἐκ τοῦ εἰς Ἀθανάσιον·

Ὀλίγοι οἱ τοῦ θεοῦ, εἰ καὶ πάντες πλάσματα.

*II^{2}2485 / PML^b cap. Σ 5, 13

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, εἰς τὸ βάπτισμα·

Οἶδα τινὰς ἐν νεότητι πρὸς τὰ τῆς σαρκὸς πάθη κατολισθήσαντας, καὶ μέχρι πολιᾶς αὐτῆς διὰ συνήθειαν τοῦ κακοῦ, ταῖς ἁμαρτίαις παραμείναντας.

3 – 5 ***II^{2}2483** Ignatius Antiochenus, *Epistula ad Ephesios*, 8, 2 (ed. Fischer, p. 148, 6–8); Holl, n° 42 **8** ***II^{2}2484** Gregorius Nazianzenus, *In laudem Athanasii (Orat. 21)*, 3, 2 (ed. Mossay/Lafontaine, p. 114) **11 – 13** ***II^{2}2485** Basilius Caesariensis, re vera *Homilia in Psalmum I*, 6 (PG 29, 224, 51 – 225, 3)

2 – 5 ***II^{2}2483** P cap. Σ 5, 11 (308vA[17]18–25); E cap. 207, 10; R cap. Σ 4, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 8** ***II^{2}2484** P cap. Σ 5, 12 (308vA[26–27]28–29); E cap. 207, 11; R cap. Σ 4, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 13** ***II^{2}2485** P cap. Σ 5, 13 (308vA[30]31–308vB2); E cap. 207, 12; R cap. Σ 4, 8; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2483** (a) P ϊγνατιου *cod.* (b) Τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ θεοφόρου R (c) *s. a.* E ***II^{2}2484** (a) P γρηγοριου *cod.* αθανασιον *cod.* (b) Τοῦ Θεολόγου R (c) Θεολόγου E ***II^{2}2485** (a) P (b) Βασιλείου E (c) Τοῦ αὐτοῦ R

4 – 5 ὥσπερ – πίστεως] *om.* E **11 – 13** κατολισθήσαντας – παραμείναντας] *om.* E **12** συνήθειαν] συνηθεί P$^{a. c.}$, συνηθείας P$^{p. c. ut videtur}$

II^{1} / K cap. Σ 3

Τίτλος ϛʹ Περὶ συνηθείας πονηρᾶς, καὶ ὅτι δυνατὸν ἀποσυνηθίσαι τῶν κακῶν, ὅτι μὴ ἐκ φύσεως, ἀλλ’ ἐκ προαιρέσεως τὸ κακόν.

*II^{2}2486 / PML^{b} cap. Σ 6, 1

Δαυῒδ ἐν ψαλμῷ λγʹ·

Ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν.

*II^{2}2487 / PML^{b} cap. Σ 6, 2

Ἱερεμίου·

Ἀλλάξει Αἰθίοψ τὸ δέρμα αὐτοῦ, καὶ πάρδαλις τὰ ποικίλματα αὐτῆς· ὑμεῖς δυνήσεσθε εὖ ποιεῖν, μεμαθηκότες κακά.

*II^{2}2488 / PML^{b} cap. Σ 6, 3

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἀλήθειαν οὐ μὴ λαλήσουσιν· μεμάθηκεν γὰρ ἡ γλῶσσα αὐτῶν λαλεῖν ψευδῆ.

---

6 ***II^{2}2486*** Ps. 33, 15^{1} **9 – 10** ***II^{2}2487*** Ier. 13, 23 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 524–525) **13 – 14** ***II^{2}2488*** Ier. 9, 5 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 524–525)

---

1 – 3 Titlos (308vB3–7) M^{pin} $L^{b\,pin}$ E^{txt} $A^{III\,pin}$ R; *deest in* $M^{txt\,(lac.)}$ $L^{b\,txt}$ $E^{pin\,(lac.)}$ $T^{(lac.)}$ $H^{III}$$A^{III\,txt}$ **5 – 6** ***II^{2}2486*** P cap. Σ 6, 1 (308vB[7]8–9); E cap. 208, 1; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III} R **8 – 10** ***II^{2}2487*** P cap. Σ 6, 2 (308vB[10]11–17); E cap. 208, 2; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III} R **12 – 14** ***II^{2}2488*** P cap. Σ 6, 3 (308vB[17]18–21); E cap. 208, 3; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III} R

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} $L^{b\,pin}$ E^{txt} $A^{III\,pin}$ R^{pin} ϛʹ] *propt. mg. resect. non liquet in* $A^{III\,pin}$ *(δʹ secund. ser.)*, εʹ R, σηʹ E^{txt} **1 – 3** καὶ – κακόν] *om.* M^{pin} **1** δυνατὸν] *s. l. praem.* οὐ E **1 – 2** ἀποσυνηθίσαι] ἀποσυνηθεῖσαι P^{pin}, ἀποσυνηθῆσαι P^{txt}, ἀποσυνεθίσαι $L^{b\,pin}$, ἀπὸ συνηθείας $A^{III\,pin}$

II^{2}2486 (a) P (b) Δαυῒδ E ***II^{2}2487*** ϊηρεμίου P ***II^{2}2488*** (a) P (b) *s. a.* E

---

9 Ἀλλάξει] εἰ ἀλλάξεται E αιθιοψ P **10** ἡμεῖς $P^{a.c.}$, ἢ ὑμεῖς $P^{p.c.}$, καὶ ὑμεῖς E δυνησεσθαι P εὖ ποιῆσαι E **13** λαλήσωσι E **14** ψεύδη E

*II^{2}2489 / PML^{b} cap. Σ 6, 4

II^{1}1911 / K cap. Σ 3, 2

Σιράχ·

Ἄνθρωπος συνηθιζόμενος λόγοις ὀνειδισμοῦ
τὸν αἰῶνα οὐ μὴ παιδευθῇ.

*II^{2}2490 / PML^{b} cap. Σ 6, 5

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἔθος ἀνθρώπῳ ψεῦδος ἀτιμία.

*II^{2}2491 / PML^{b} cap. Σ 6, 6

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἀπαιδευσίαν ἀσυρῆ μὴ συνηθίσῃς τὸ στόμα σου·
ἔστιν γὰρ ἐν αὐτῇ λόγος ἁμαρτίας.
Ἀναμέσον μεγιστάνων ἐνεδρεύει<ς>;
Μήποτε ἐπιλάθῃ ἐνώπιον αὐτῶν,
καὶ τῷ ἐθισμῷ σου μωρανθῇς,
καὶ θελήσεις εἰ μὴ ἐγενήθης,
καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ τοκετοῦ σου καταράσῃ.

---

3 – 4 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 55.4./62.3. (ed. Ihm, p. 868)

---

3 – 4 ***II^{2}2489** Sir. 23, 15$^{1–2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 110) **7** ***II^{2}2490** Sir. 20, 26^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 102) **10 – 11** ***II^{2}2491** Ἀπαιδευσίαν – ἁμαρτίας] Sir. 23, 13$^{1–2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 110) **12 – 16** Ἀναμέσον – καταράσῃ] Ibid. 23, 14$^{2–6}$ (Wahl, p. 110)

---

2 – 4 ***II^{2}2489** P cap. Σ 6, 4 (308vB[mg]22–25); E cap. 208, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **6 – 7** ***II^{2}2490** P cap. Σ 6, 5 (308vB[26]27–28); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **9 – 16** ***II^{2}2491** P cap. Σ 6, 6 (308vB[28]29–309rA6); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ E H^{III} R

---

4 τὸν] *praem.* εἰς E **7** ψευδος *(sic)* P **12** ἐνεδρεύεις] *scripsi (LXX)*, ἐνδρεύει P

*II²2492 / PMLᵇ cap. Σ 6, 7

Τοῦ αὐτοῦ·

Ψυχὴ θερμὴ ὡς πῦρ καιόμενον·
οὐ σβεσθήσεται, ἕως ἂν καταποθῇ·
οὕτως ἄνθρωπος ἐν σώματι σαρκὸς αὐτοῦ.

II¹1910 / K cap. Σ 3, 1

*II²2493 / PMLᵇ cap. Σ 6, 8

Σοφίας Σολομῶντος·

Χρόνῳ κρατυνθὲν τὸ ἀσεβὲς ἔθος ὡς νόμος ἐφυλάχθη.

*II²2494 / PMLᵇ cap. Σ 6, 9

Ἐκ τῆς Πέτρου β′ ἐπιστολῆς·

Ὧι τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται.

---

8 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 55.3./62.2. (ed. Ihm, p. 868)

---

3 – 5 ***II²2492** Sir. 23, 16³⁻⁵ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 110) **8** ***II²2493** Sap. 14, 16¹ **11** ***II²2494** II Petr. 2, 19

---

2 – 5 ***II²2492** P cap. Σ 6, 7 (309rA[7]8–13); *deest in* M⁽ˡᵃᶜ·⁾ Lᵇ T⁽ˡᵃᶜ·⁾ E Hᴵᴵᴵ R **7 – 8** ***II²2493** P cap. Σ 6, 8 (309rA[13]14–16); E cap. 208, 5; R cap. Σ 5, 1; *deest in* M⁽ˡᵃᶜ·⁾ Lᵇ T⁽ˡᵃᶜ·⁾ Hᴵᴵᴵ **10 – 11** ***II²2494** P cap. Σ 6, 9 (309rA[17]18–19); *deest in* M⁽ˡᵃᶜ·⁾ Lᵇ E T⁽ˡᵃᶜ·⁾ Hᴵᴵᴵ R

***II²2493** Σοφίας] σοφία P, *om.* E ***II²2494** πετρου P

---

8 διεφυλάχθη E **11** τούτο P

*II^{2}2495 / PML^b cap. Σ 6, 10

Ἐκ τῆς πρὸς Ῥωμαίους·

Οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; Χάρις δὲ τῷ θεῷ ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς, ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. Ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκός. Ὥς γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτω νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.

*II^{2}2496 / PML^b cap. Σ 6, 11

Ἐκ τῆς πρὸς Ἐφεσίους·

Τοῦτο λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ, ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, οἵτινες ἀπηλγηκότες παρέδωκαν ἑαυτοὺς τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ.

---

3 – 5 Οὐκ – δικαιοσύνην] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 5.2./2. (ed. Ihm, p. 92–93)

---

3 – 11 ***II^{2}2495** Rom. 6, 16–19 **14 – 19** ***II^{2}2496** Eph. 4, 17–19

---

2 – 11 ***II^{2}2495** P cap. Σ 6, 10 (309rA[20]21–309rB15); E cap. 208, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **13 – 19** ***II^{2}2496** P cap. Σ 6, 11 (309rB[16]17–36); R cap. Σ 5, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2495** (a) P (b) Ἀποστόλου E ***II^{2}2496** εφεσίους P

---

5 – 11 Χάρις – ἁγιασμόν] *om.* E **6** *post* διδαχῆς *in* P *fenestra minio circumlita auroque illita sed non inscripta* **15** περιπατεῖ] *om.* P **16** τῇ – ἀπηλλοτριωμένοι] τη διανοία ὄντες· ἀπηλλοτριωμένοι R **17** πορρωσιν P

*II^{2}2497 / PML^b cap. Σ 6, 12

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν αἴτιος τῶν κακῶν ὁ θεός·

Ἡ πρὸς τὰ φαῦλα συνήθεια μεγάλα κακὰ ταῖς ψυχαῖς ἐντίθησιν, κἂν τὴν παραυτίκα αἴσθησιν τὸ βλαβερὸν διαφεύγῃ.

II^{1}1915 / K cap. Σ 3, 6

*II^{2}2498 / PML^b cap. Σ 6, 13

Εἰς τὸν α′ ψαλμόν·

Ἡ πρὸς τοὺς φαύλους τῶν λόγων συνήθεια ὁδὸς τίς ἐστιν ἐπὶ τὰ πράγματα. Διὸ πάσῃ φυλακῇ τὴν ψυχὴν τηρητέον, μὴ διὰ τῆς τῶν λόγων ἡδονῆς παραδεξάμενοί τι λάθωμεν τῶν χειρόνων, ὥσπερ οἱ τὰ δηλητήρια μετὰ τοῦ μέλιτος προσιέμενοι.

II^{1}1914 / K cap. Σ 3, 5

*II^{2}2499 / PML^b cap. Σ 6, 14

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Τὸ φιλοπόνως προσδιατρίβειν ταῖς ἁμαρτίαις ἕξιν τινὰ δυσκίνητον ταῖς ψυχαῖς ἐμποιεῖ. Παλαιωθὲν δὲ πάθος ψυχῆς καὶ κακοῦ

---

15 – 1095, 2 Παλαιωθὲν – μεθισταμένου] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 55.6./62.5. (ed. Ihm, p. 869)

---

4 – 5 ***II^{2}2497** BASILIUS CAESARIENSIS, *Quod deus non est auctor malorum*, 9 (PG 31, 348, 38–40) **8 – 11** ***II^{2}2498** BASILIUS CAESARIENSIS, re vera *Ad iuvenes (De legendis gentilium libris)*, IV, 3, 1–6 (ed. Naldini, p. 90) **14 – 1095, 2** ***II^{2}2499** BASILIUS CAESARIENSIS, re vera *Homilia in Psalmum I*, 6 (PG 29, 224, 40–45)

---

2 – 5 ***II^{2}2497** P cap. Σ 6, 12 ([309rBmg]309vA1–7); R cap. Σ 5, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 11** ***II^{2}2498** P cap. Σ 6, 13 (309vA[7]8–22); E cap. 208, 7; R cap. Σ 5, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 1095, 2** ***II^{2}2499** P cap. Σ 6, 14 (309vA[23] 24–309vB2); E cap. 208, 8; R cap. Σ 5, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2497** βασιλειου P ὅτι] *om.* P τῶν – θεός] *om.* R ***II^{2}2498** (a) P R (b) Βασιλείου E ***II^{2}2499** (a) P (b) Τοῦ αὐτοῦ R (c) *s. a.* E

---

5 κἂν – διαφεύγῃ] *om.* R **9** διὰ] μετὰ R **10** παραδεξαμενοι τί P **15** δὲ] γὰρ E

μελέτη χρόνῳ βεβαιωθεῖσα, δυσκίνητός ἐστιν καὶ ἀνίατος παντελῶς, εἰς φύσιν ὡς τὰ πολλὰ τοῦ ἔθους μεθισταμένου.

*II^{2}2500 / PML^{b} cap. Σ 6, 15

II^{1}1913 / K cap. Σ 3, 4

Ἐκ τοῦ εἰς τὴν μάρτυρα Ἰουλίτταν·

Ἔθους χωρισμὸς καὶ τοῖς ἀλόγοις ἐστὶν δυσφορώτατος· καί ποτε εἶδον ἐγὼ βοῦν ἐπὶ φάτνης δακρύοντα, τοῦ συννόμου αὐτῷ καὶ ὁμοζύγου τελευτήσαντος. Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀλόγων σφόδρα τῆς συνηθείας ἐστὶν ἰδεῖν ἀντεχόμενα.

*II^{2}2501 / PML^{b} cap. Σ 6, 16

Τοῦ ἁγίου Κλήμεντος Ῥώμης·

Διαφορὰ τυγχάνει ἀληθείας καὶ συνηθείας. Ἡ μὲν γὰρ ἀλήθεια γνησίως ζητουμένη εὑρίσκεται· τὸ δὲ ἔθος, ὁποῖον ἂν παραληφθῇ, εἴτε ἀληθὲς εἴτε ψευδές, ἀκρίτως ὑφ' ἑαυτοῦ κρατύνεται, καὶ οὔτε ἀληθεύοντι αὐτῷ ἥδεται ὁ παραλαβών, οὔτε ψευδεῖ ἄχθεται. Οὐ γὰρ κρίσει, ἀλλὰ προλήψει ὁ τοιοῦτος πεπίστευκεν, γνώμῃ τῶν πρὸ αὐτοῦ ἐπ' ἀδήλῳ τὴν ἰδίαν ἐπιδεδωκὼς ἐλπίδα. Καὶ οὐκ ἔστιν ῥαδίως ἀποδύσασθαι τὴν πατρῴαν περιβολήν, κἂν πάνυ αὐτῷ δεικνύηται μωρὰ καὶ καταγέλαστος οὖσα. Ἐν αἷς γὰρ ἕκαστος ἐκ παίδων ἐθίζεται, ταύταις ἐμμένειν ἥδεται· καὶ οὕτως τῆς συνη-

---

5 – 8 ***II^{2}2500** Basilius Caesariensis, *Homilia in martyrem Iulittam*, 4 (PG 31, 248, 20–24) **11 – 18** ***II^{2}2501** Διαφορὰ – οὖσα] Ps.-Clemens Romanus, *Homilia* δ 11,1–2 (ed. Rehm†/Strecker, p. 87, 15–22); Holl, n° 8, 1–9 **18 – 1096, 4** Ἐν – μυθολογίας] Ibid., 18,4 – 19,1 (p. 90, 3–8); Holl, n° 8, 9–15

---

4 – 8 ***II^{2}2500** P cap. Σ 6, 15 (309vB[3]4–17); E cap. 208, 9; R cap. Σ 5, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 1096, 4** ***II^{2}2501** P cap. Σ 6, 16 (309vB[18]19–310rA28); R cap. Σ 5, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2500** (a) P R Ἐκ τοῦ] *om.* P ἰουλίτταν P (b) *s. a.* E

---

1 καὶ] *praem.* ἢ E **6** ἴδον P **6 – 8** βοῦν – ἀντεχόμενα] *om.* E **6** αὐτῷ] *in* R *non liquet untrum* αὐτῷ *vel* αὐτοῦ *legendum sit* **14** ἀληθεύοντι] ἀληθεῖ ὄντι *ed.* ψευδη P **15** ὁ τοιοῦτος] ὅτι οὗτος P **18** δεικνύηται] *sic* R$^{p. c.}$, δεικνύεται R$^{a. c.}$, δικνυεται P μωρὰ] μωρια P **19** παίδων] νεότητος R

θείας οὐ πολὺ ἔλαττον πρὸς τὴν φύσιν δυναμένης, δυσμετάβλητος γίνεται πρὸς τὰ μὴ ἀπ᾽ ἀρχῆς αὐτοῖς καταβληθέντα τῇ ψυχῇ καλά. Διὸ χρὴ τοὺς νέους μὴ τοῖς διαφθείρουσιν ἀσκεῖσθαι μαθήμασιν καὶ τῆς ἀλλήλων ὑπακούειν μυθολογίας.

*II^{2}2502 / PML^b cap. Σ 6, 17

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὥς ἐπίπαν εἰπεῖν, ὁποῖα ἐξ ἀρχῆς ἐκμελετήσει τίς, τούτοις εἰς ἀεὶ συγκαταγηράσκειν προάγεται. Κἂν γὰρ πρὸς βελτίω ποτὲ μετάθηται ἐκ μοχθηρίας, οὐκέτι ὁμοίως τὸ σῶμα τῇ γνώμῃ παρέπεται, ἀλλ᾽ ὥσπερ τὰ παραλελυμένα τῶν σωμάτων, ἐφ᾽ ἕτερα μὲν αὐτός, ἐφ᾽ ἕτερα δὲ ἐκεῖνα φέρεται καὶ τὴν συνήθη χορηγίαν ἐπιζητεῖ, τῇ χρονίῳ μελέτῃ πρὸς τοὺς τῆς φύσεως μεταβαλλόμενα νόμους. Καὶ ταὐτὸ ἡγοῦμαι τὸ τοῦ σωτῆρος εἶναι λόγιον, τὸ *Οὐ πάντες χωροῦσιν*. Πολλοὶ γὰρ συντρόφοις ἡδοναῖς συναυξηθέντες καὶ τραπέζαις Συβαριτικαῖς ἐπὶ μήκιστον τῆς ἡλικίας ὡμιληκότες, πρὸς τοὺς ἄγαν πόνους ῥαδίως ἀπαγορεύουσιν, μὴ βουλόμενοι χρόνιον κακὸὸν χρονίως ἰάσασθαι.

---

13 – 14 Matth. 19, 11 **15** τραπέζαις Συβαριτικαῖς] cf. *Zenobii Epitoma*, V, 87 (ed. Leutsch/Schneidewin, *CParG*, I, p. 156, 20); Apostol. Byzant., *Proverbia collecta*, XV. 83a (ed. Leutsch, II, p. 649, 15)

---

7 – 17 ***II^{2}2502** Clemens Romanus, locus non repertus; Holl, n° 29

---

6 – 17 ***II^{2}2502** P cap. Σ 6, 17 (310rA28–310rB30); E cap. 208, 10–11; R cap. Σ 5, 8; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2502** (a) R (b) Κλήμεντος / *s. a.* E *(cf. infra, app. crit. text.)* (c) *s. a.* P

---

1 – 2 δυσμετάβλητοι γίνονται *ed.* **4** ἀλλήλων] *an legendum* Ἑλλήνων *(cf. ed.)?* **7** Ὥς – εἰπεῖν] *om.* E ἐπίπαν] επὶπαν P, ἀληθὲς R εἰσαεὶ R **8** συνκαταγηρασκειν P **8 – 14** Κἂν – χωροῦσιν] *om.* E, *ubi caesura post* προάγεται **12** μεταβαλλομένα *(sic acc.)* R, μεταβαλλομενον P **13** ταὐτὸ] τοῦτο R **14** γὰρ] *om.* E **15** Συβαριτικαῖς] *correxi*, συβαροτεραις P, σοβαρωτέραις E R ἐπιμήκιστον R, ἐπι μικῆστον P

*II²2503 / PML^b cap. Σ 6, 18

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἐπὶ τοιοῦτο τί προῆγεν τὸν λόγον ὁ θεῖος Παῦλος, συνοίκους ἡδονὰς προσωποποιούμενος τὰς ἐκ συνηθείας μοχθηρᾶς καὶ τρυφῆς ἀμέτρου πόλεμον ἡδονῶν αἰσχρῶν ἐπεγειρούσας τῷ λογισμῷ ἄσπονδον, φάσκων· *Βλέπω ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου, ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με.* Ἡ γὰρ τυραννικοὺς νόμους κατὰ τῆς ψυχῆς ἀντεπιτάξασα παροινία τὴν εἰσηγορίαν αὐτῆς καταδουλοῦται. Ὃ γὰρ μισεῖ τίς διὰ τὴν ἐπιοῦσαν τῆς ἡλικίας σύνεσιν, τοῦτο διὰ τὴν πολυχρόνιον τῶν κακῶν συνήθειαν πράττειν συναναγκάζεται, δεινὴν σύνοικον τὴν ἁμαρτίαν παρειληφώς. Ὅθεν τοῖς μὲν πρὸς τὴν ἀθρόαν μεταβολὴν ξενοπαθοῦσιν ἐπίπονος ἡ φιλοσοφία καταφαίνεται, τοῖς δὲ εἰς ἕξιν λοιπὸν διὰ τῆς μελέτης προελθοῦσιν λύεται μὲν ὁ πόνος, ὁμαλὴ δέ τις καὶ τεταγμένη καὶ οὐκ ἄμοιρος ἡδονῆς διάθεσις ἐπεισέρχεται, αὐτὴ ἑαυτὴν τῷ οἰκείῳ πόθῳ διασώζουσα.

---

6 – 7 Rom. 7, 23 **9 – 12** Ὃ – παρειληφώς] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 55.-./62.12. (ed. Ihm, p. 871)

---

3 – 16 ***II²2503*** CLEMENS ROMANUS, locus non repertus; Holl, n° 30

---

2 – 16 ***II²2503*** P cap. Σ 6, 18 (310rB30–310vB9); E cap. 208, 12; R cap. Σ 5, 9; *deest in* M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III

II²2503 (a) R (b) *s. a.* E (c) *s. d.* P

---

3 – 9 Ἐπὶ – καταδουλοῦται] *om.* E **3** τοιοῦτόν τι R θεῖος] θεσπέσιος R **4** προσωποιούμενος P μοχθηρᾶς] πονηρᾶς R **5** πολεμων P ἡδονῶν αἰσχρῶν] ἡδονων. αἰσχρον P **7 – 9** Ἡ – καταδουλοῦται] *om.* R **9** καταδουλοῦται] *correx. Holl*, καταδουλονται P **12** παρειληφώς] παλιν ἠληφῶς P **12 – 16** Ὅθεν – διασώζουσα] *om.* E **16** διασώζουσα] διαζουσα R^a. c.

*II²2504 / PMLᵇ cap. Σ 6, 19

Τοῦ αὐτοῦ·

Μηδαμῶς τὴν φύσιν αἰτιώμεθα· πάντα γὰρ βίον ἡδὺν ἢ ἀηδῆ ἡ συνήθεια ποιεῖ.

*II²2505 / PMLᵇ cap. Σ 6, 20

Φίλωνος, ἐκ τοῦ εἰς τὴν Δεκάλογον·

Ἐγχρονίζον ἔθος φύσεως κραταιότερόν ἐστιν, καὶ τὰ μικρά, μὴ κωλυόμενα, φύεται καὶ ἐπιδίδοται, πρὸς μέγεθος συναύξοντα.

*II²2506 / PMLᵇ cap. Σ 6, 21

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ περὶ ἀρετῶν·

Δυσεκρίζωτος ἡ πλάνη, ὅταν διαδράμῃ πολλῷ χρόνῳ.

---

3 – 4 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 55.12./62.13. (p. 871–872) **7 – 8** exstat ibid., 55.11./62.11. (ed. Ihm, p. 871)

---

3 – 4 ***II²2504** CLEMENS ROMANUS, locus non repertus; Holl, n° 31 **7 – 8** ***II²2505** PHILO IUDAEUS, *De Decalogo*, 137 (ed. Cohn, p. 299, 17–18) **11** ***II²2506** PHILO IUDAEUS, *De virtutibus*, locus non repertus; Harris 105.5; Royse 175.17

---

2 – 4 ***II²2504** P cap. Σ 6, 19 (310vB[9]10–14); E cap. 208, 13; R cap. Σ 5, 10; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***II²2505** P cap. Σ 6, 20 (310vB[15]16–23); E cap. 208, 14; R cap. Σ 5, 11; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 11** ***II²2506** P cap. Σ 6, 21 (310vB[23]24–26); E cap. 208, 15; R cap. Σ 5, 12; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II²2504** (a) P (b) Τῆς αὐτῆς R (c) *s. a.* E ***II²2505** ἐκ – Δεκάλογον] *om.* E R ***II²2506** (a) P R ἐκ – ἀρετῶν] *om.* R (b) *s. a.* E

---

3 ἡδὺν] ἡδυ P **7** ἐνχρονιζον P κραταιότερον ἐστὶν P τὰ] *om.* E **8** φύεται] *praem.* ἁμαρτήματα E συναυξάνοντα E

Τίτλος ζʹ Περὶ σκανδάλων, ὅτι χρὴ πάσῃ δυνάμει φυλάττεσθαι μὴ δοῦναι πρόσκομμα σκανδάλου μηδενί· τῷ γὰρ αἰτίῳ τὸ κακὸν ἐπιγράφεται. II^{1} / K cap. Σ 7

*II^{2}2507 / PML^{b} cap. Σ 7, 1

Βασιλειῶν γʹ·

Εἶπεν Ἱεροβοὰμ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Ἰδοὺ νῦν ὑποστρέψει ἡ βασιλεία εἰς τὸν οἶκον Δαυΐδ· ἐὰν ἀναβῇ ὁ λαὸς οὗτος ἀναφέρειν θυσίας ἐν οἴκῳ κυρίου εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπιστραφήσεται καρδία τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν κύριον καὶ κύριον αὐτοῦ πρὸς Ῥοβοάμ, βασιλέα Ἰούδα, καὶ ἀποκτείνουσίν με. Καὶ ἐπορεύθη, καὶ ἐποίησεν δύο δαμάλεις χρυσᾶς, καὶ εἶπεν πρὸς τὸν λαόν· Ἱκανούσθω ὑμῖν ἀναβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα· ἰδοὺ οἱ θεοί σου, Ἰσραήλ, οἱ ἀναγαγόντες σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου. Καὶ ἔθετο τὴν μίαν ἐν Βεθήλ, καὶ τὴν μίαν ἔδωκεν ἐν Δάν. Καὶ ἐγένετο ὁ λόγος οὗτος εἰς ἁμαρτίαν.

*II^{2}2508 / PML^{b} cap. Σ 7, 2

Ὠσηὲ προφήτου·

Μέτοχος εἰδώλων Ἐφραὶμ ἔθηκεν ἑαυτῷ σκάνδαλα· ᾑρέτισεν Χαναναίους, δι᾽ οὓς πορνεύοντες ἐξεπόρνευσαν, ἠγάπησαν ἀτιμίαν

---

6 – 14 ***II^{2}2507** III Reg. 12, 26–30 (Wahl, *3 Könige-Text*, p. 107) **17 – 1100, 1** ***II^{2}2508** Μέτοχος – αὐτῆς] Os. 4, 17–18 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 155)

---

1 – 3 Titlos P (310vB27–31) M^{pin} $L^{b\ pin}$ E^{txt} $A^{III\ pin}$ R; *deest in* $M^{txt\ (lac.)}$ $L^{b\ txt}$ $E^{pin\ (lac.)}$ $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\ txt}$ **5 – 14** ***II^{2}2507** P cap. Σ 7, 1 (310vB[31]32–311rA25); *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} E $T^{(lac.)}$ H^{III} R **16 – 1100, 2** ***II^{2}2508** P cap. Σ 7, 2 (311rA[25]26–311rA1); R cap. Σ 6, 1; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} E $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} $L^{b\ pin}$ E^{txt} $A^{III\ pin}$ R^{pin} ζʹ] *propt. mg. resect. non liquet in* A^{III} *(εʹ secund. ser.)*, ςʹ R, cθʹ E^{txt} **1 – 3** ὅτι – ἐπιγράφεται] *om.* M^{pin}

***II^{2}2508** ωσηε P προφήτου] *om.* R

---

6 ϊεροβοὰμ P ὑποστρέψει] ἐπιστρέψει *LXX* **9** ροβοαμ P **10** ϊοῦδα P ἀποκτενοῦσίν με *LXX* **12** ϊεροσολυμα P **13** βεθηλ P, Βαιθὴλ *LXX* **14** δαν P **17** ἐφραιμ P ᾑρέτησεν P, ᾑρέθισε R **18** ἠγάπησεν R

ἐκ φρυάγματος αὐτῆς. Ἐν συμβόλοις ἐπηρώτων, καὶ ἐν ῥάβδοις αὐτοῦ ἀπήγγελλον.

*II^{2}2509 / PML^b cap. Σ 7, 3

Τοῦ Σιράχ·

Καὶ ἀνεπαύσατο Σολομὼν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ,
καὶ κατέλειπεν μετ᾽ αὐτὸν ἐκ τοῦ σπέρματος <αὐ>τοῦ,
λαοῦ ἀφροσύνην καὶ ἐλασσούμενον συνέσει,
Ῥοβοάμ, ὃς ἀπέστησεν λαὸν ἐκ βουλῆς αὐτοῦ.
Καὶ Ἱεροβοάμ, υἱὸς Ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτεν τὸν Ἰσραήλ,
καὶ ἔδωκεν τῷ Ἐφραὶμ ὁδὸν ἁμαρτίας,
καὶ ἐπληθύνθησαν αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν σφόδρα,
ἀποστῆσαι αὐτοὺς ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν·
καὶ πᾶσαν πονηρίαν ἐξεζήτησαν,
ἕως ἐκδίκησις ἦλθεν ἐπ᾽ αὐτούς.

II^{1}1971 / K cap. Σ 7, 3

*II^{2}2510 / PML^b cap. Σ 7, 4

Τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου·

Προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ, λέγοντες· Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; Ὁ δὲ εἶπεν· Ναί. Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων· Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; Οἱ βασιλεῖς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆν-

---

1 – 2 Ἐν – ἀπήγγελλον] Os. 4, 12 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 154) **5 – 14 *II^{2}2509** Sir. 47, 23^1–25^2 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 167) **17 – 1101, 6 *II^{2}2510** Matth. 17, 24–27

---

4 – 14 *II^{2}2509 P cap. Σ 7, 3 (311rB[2]3–25); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **16 – 1101, 6 *II^{2}2510** P cap. Σ 7, 4 (311rB[25]26–311vA20); E cap. 209, 1; R cap. Σ 6, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2510** (a) P (b) Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον R (c) Εὐαγγελίου E

---

1 αὐτοῦ R ἐπηρωτουν P **5** Σολομὼν] *scripsi*, σολομῶν P **6** αὐτοῦ] *scripsi (LXX)*, τοῦ P R **8** ροβοαμ P **9** ϊεροβοὰμ P ναβατ P **10** Ἐφραὶμ] *scripsi (LXX)*, ἐφρεμ P **17** δίδραγμα E R Πέτρῳ] ἰησοῦ E **18** δίδραγμα E R **20** σιμων P **20 – 1101, 6** τέλη – σοῦ] *om.* E

σον; Ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; Εἰπόντος δὲ Πέτρου· Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἄρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. Ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν, βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθῦν ἆρον, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὑρήσεις στατῆρα· τοῦτον λαβών, δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

*II[2]2511 / PMLᵇ cap. Σ 7, 5

II[1]1972 / K cap. Σ 7, 4

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ Εὐαγγελίου·

Εἶπεν ὁ κύριος· Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γὰρ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται.

*II[2]2512 / PMLᵇ cap. Σ 7, 6

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Ὃς ἐὰν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μυλικὸς λίθος περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης.

---

9 ***II[2]2511** Εἶπεν – κύριος] cf. Matth. 18, 1 et 3 **9 – 11** Οὐαὶ – ἔρχεται] Ibid. 18, 7 **14 – 16** ***II[2]2512** Matth. 18, 6

---

8 – 11 ***II[2]2511** P cap. Σ 7, 5 (311vA[21]22–28); E cap. 209, 2; R cap. Σ 6, 3; *deest in* M(lac.) Lᵇ T(lac.) H[III] **13 – 16** ***II[2]2512** P cap. Σ 7, 6 (311vA[29]29–311vB3); E cap. 209, 3; R cap. Σ 6, 4; *deest in* M(lac.) Lᵇ T(lac.) H[III]

***II[2]2511** (a) P (b) Τοῦ αὐτοῦ R (c) *s. a.* E ***II[2]2512** (a) R (b) Καὶ αὖθις *(non auro illita, ut lemmata solent)* P *(ubi sine acc. et spir.)* E

---

2 ἀρα γε P **4** τὴν] *om.* P αναβαινοντα P ἴχθυων P **5** τοῦτον] ἐκεῖνον P **9** Εἶπεν – κύριος] *om.* R **15** λίθος μυλικὸς P E περὶ] ἐπι P **16** ἐν] ἐπι P

II^{1}1976 / K cap. Σ 7, 8

*II^{2}2513 / PML^{b} cap. Σ 7, 7

Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους α′·

Ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ.

II^{1}1975 / K cap. Σ 7, 7

*II^{2}2514 / PML^{b} cap. Σ 7, 8

Ἐκ τῆς πρὸς Ῥωμαίους·

Τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ εἰς σκάνδαλον. Διὸ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

II^{1}1977 / K cap. Σ 7, 9

*II^{2}2515 / PML^{b} cap. Σ 7, 9

Τοῦ θεολόγου Γρηγορίου·

Οὐκ ἀνέχομαι πλήττεσθαι τινὰς ἐν ἐμοὶ τῶν πάντα τηρούντων ἐπιμελῶς τὰ ἡμέτερα, εὖ τὲ καὶ ὡς ἑτέρως ἔχοντα, ἐπειδὴ <τί> τὸ καθ’ ἡμᾶς εἶναι Χριστιανοῖς εὐδόκησεν ὁ θεός, καὶ τοὺς ἤδη πεπληγότας ἰάσομαι. Καλὸν γὰρ μήτε ἁμαρτάνοντα, μήτε ὑπονο-

---

3 – 4 ***II^{2}2513** I Cor. 10, 32 **7 – 8** ***II^{2}2514** Τοῦτο – σκάνδαλον] Rom. 14, 13 **8 – 9** Διὸ – σκανδαλίσω] I Cor. 8, 13 **12 – 1103, 4** ***II^{2}2515** GREGORIUS NAZIANZENUS, *Apologetica (Orat. 2)*, 2, 2–11 (ed. Bernardi, p. 88)

---

2 – 4 ***II^{2}2513** P cap. Σ 7, 7 (311vB[3]4–8); E cap. 209, 4; R cap. Σ 6, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 9** ***II^{2}2514** P cap. Σ 7, 8 (311vB[9]10–20); E cap. 209, 5; R cap. Σ 6, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 1103, 4** ***II^{2}2515** P cap. Σ 7, 9 (311vB[21]22–312rA11); E cap. 209, 6; R cap. Σ 6, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2513** (a) P R α′] *om.* P (b) Ἀποστόλου E ***II^{2}2514** (a) P R Ἐκ τῆς] *om.* R (b) *s. a.* E ***II^{2}2515** (a) P R Γρηγορίου] *om.* R (b) Θεολόγου E

---

3 γινεσθαι P καὶ Ἰουδαίοις] ἰουδαίοις E$^{a. c.}$, ϊουδαιοις τε P ἑλλησιν P **7** εἰς] ἢ E **8** σκανδαλΐζη R **12** πλήττεσθαί τινας E **13** καὶ] *praem.* ἢ R ὡς ἑτέρως] ἐσοτέρως P **13 – 1103, 4** ἐπειδὴ – τιμωρία] *om.* E **13** τί] *supplevi (cf. ed.)*, *om.* P R **14** Χριστιανοῖς] *scripsi (ed.)*, χριστιανοὺς (-ους P) P R ηυδοκισεν P

ούμενον, ἕως ἂν οἷόν τε ᾖ καὶ ὁ λόγος αἱρῇ, *τιθέναι πρόσκομμα* τοῖς πολλοῖς εἰς *σκάνδαλον*, εἴπερ καὶ τοῖς *ἕνα τῶν μικρῶν σκανδαλίσασιν* ἴσμεν ὅπως ἀπαραίτητος καὶ βαρυτάτη παρὰ τοῦ ἀψευδοῦς ἡ τιμωρία.

---

1 – 2 τιθέναι – σκάνδαλον] Rom. 14, 13 **2 – 3** ἕνα – σκανδαλίσασιν] Matth. 18, 6

---

1 ἕως] ὡς R οἷον τε ἦ P, οἱός τε ᾖ R αἱρεῖ R, ἐρεῖ P **2** εἱς] *sic* P R τοῖς[2]] τοὺς R **2 – 3** σκανδαλίζοντας R

Τίτλος η′ Περὶ συνεδρίου, ὅτι ἐπικίνδυνον καὶ ἐπιβλαβὲς τὸ συνελθεῖν καὶ ἐπικοινωνῆσαι συνεδρίῳ πονηρῶν καὶ ἐπιβούλων.

*II^{2}2516 / PML^{b} cap. Σ 8, 1

Τῆς Ἐξόδου·

Οὐ προστεθήσῃ μετὰ πλήθους ἐκκλῖναι μετὰ πλειόνων τοῦ ἐκκλῖναι κρίσιν.

*II^{2}2517 / PML^{b} cap. Σ 8, 2

Τοῦ Δευτερονομίου·

Οὐκ ἔσῃ μετὰ πλειόνων ἐπὶ κακίᾳ.

*II^{2}2518 / PML^{b} cap. Σ 8, 3

Ψαλμοῦ α′·

Μακάριος ἀνήρ, ὅς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν,
καὶ ἐν ὁδῷ ἁμαρτωλῶν οὐκ ἔστη,
καὶ ἐπὶ καθέδρᾳ λοιμῶν οὐκ ἐκάθισεν.

---

5 – 6 ***II^{2}2516** Ex. 23, 2 **9** ***II^{2}2517** Deut., re vera Ex. 23, 2 **12 – 14** ***II^{2}2518** Ps. 1, 1$^{1–3}$

---

1 – 2 **Titlos** P (312rA12–15) M^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} R; *deest in* M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **4 – 6** ***II^{2}2516** P cap. Σ 8, 1 (312rA[15]16–20); E cap. 210, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **8 – 9** ***II^{2}2517** P cap. Σ 8, 2 (312rA[20]21–22); E cap. 210, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **11 – 14** ***II^{2}2518** P cap. Σ 8, 3 (312rA[22]23–29); E cap. 210, 3; R cap. Σ 7, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} R^{pin} η′] ζ′ R, ϲι′ E^{txt} **1 – 2** ὅτι – ἐπιβούλων] *om.* M^{pin} **2** κοινωνῆσαι R^{txt} συνεδρίων E^{txt}

***II^{2}2517** Τοῦ] *om.* E ***II^{2}2518** (a) P R ψαλμὸς R (b) Δαυΐδ E

---

5 ἐκκλῖναι[1] – τοῦ] *om.* E ἐκκλῖναι[1]] ἐκκλιναι P **5 – 6** ἐκκλῖναι[2]] ἐκκλίναι P **9** ἔσῃ] ἔσηι E, ἔστη P **14** καὶ – ἐκάθισεν] *om.* E εκαθησεν P

*II^{2}2519 / PML^{b} cap. Σ 8, 4

Ψαλμοῦ κε′·

Οὐκ ἐκάθισα μετὰ συνεδρίου ματαιότητος,
καὶ μετὰ παρανομούντων οὐ μὴ εἰσέλθω·
ἐμίσησα ἐκκλησίαν πονηρευομένων,
καὶ μετὰ ἀσεβούντων οὐ μὴ καθίσω.

*II^{2}2520 / PML^{b} cap. Σ 8, 5

Παροιμιῶν·

Ὑπερτίθενται λογισμοὺς οἱ μὴ τιμῶντες συνέδρια,
ἐν δὲ καρδίᾳ βουλευομένων μένει βουλή.
Οὐ μὴ ὑπακούσῃ ὁ κακὸς αὐτῇ,
οὐδὲ μὴ εἴπῃ καίριόν τι καὶ καλὸν τῷ κοινῷ.

*II^{2}2521 / PML^{b} cap. Σ 8, 6

Ἐκ τῶν αὐτῶν·

Ἔκβαλε λοιμὸν ἐκ συνεδρίου, καὶ συνεξελεύσεται αὐτῷ νεῖκος·
ὅταν γὰρ καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ, πάντας ἀτιμάζει.

---

3 – 6 ***II^{2}2519** Ps. 25, 4^{1}–5^{2} **9 – 12** ***II^{2}2520** Prov. 15, 22^{1}–23^{2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 77) **15 – 16** ***II^{2}2521** Prov. 22, 10$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 105)

---

2 – 6 ***II^{2}2519** P cap. Σ 8, 4 (312rA[30]31–312rB3); E cap. 210, 4; R cap. Σ 7, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 12** ***II^{2}2520** P cap. Σ 8, 5 (312rB[4]5–13); E cap. 210, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **14 – 16** ***II^{2}2521** P cap. Σ 8, 6 (312rB[14]15–20); E cap. 210, 6; R cap. Σ 7, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2519** (a) P R ψαλμὸς R (b) *s. a.* E ***II^{2}2521** (a) P Ἐκ] *non liquet in cod.* (b) Παροιμιῶν R (c) *s. a.* E

---

3 εκαθησα P **4 – 6** καὶ – ἀσεβούντων] ἕως R **6** καθήσω R, κα^{θ} E **12** τὸ κοινον P **15** αὐτῷ] *om.* R **16** καθήσει P

*II^{2}2522 / PML^{b} cap. Σ 8, 7

Τοῦ Σιράχ·

Ἐν συναγωγῇ ἁμαρτωλῶν ἐκκαυθήσεται πῦρ.

*II^{2}2523 / PML^{b} cap. Σ 8, 8

Τοῦ αὐτοῦ·

Στίππυον συνηγμένον συναγωγὴ ἁμαρτωλῶν.

---

3 ***II^{2}2522** Sir. 16, 6^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 88–89) **6** ***II^{2}2523** Sir. 21, 9^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 103)

2–3 ***II^{2}2522** P cap. Σ 8, 7 (312rB[21]21–23); E cap. 210, 7; R cap. Σ 8, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **5–6** ***II^{2}2523** P cap. Σ 8, 8 (312rB[24]24–26); E cap. 210, 8; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2522** (a) P E Τοῦ] *om.* E (b) Τῶν αὐτῶν R ***II^{2}2523** (a) P (b) *s. a.* E

---

6 Στίππυον] *sic acc.* P E

Τίτλος θʹ Περὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ εὐσυνειδήτων.

III / par. 53 A

*II^{2}2524 / PML^{b} cap. Σ 9, 1

Βασιλειῶν αʹ·

Εἶπεν Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαόν· Μάρτυς κύριος ἐν ὑμῖν, καὶ μάρτυς χριστὸς αὐτοῦ σήμερον, ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὅτι οὐχ᾽ εὑρήκατε ἐν χειρί μου οὐθέν. Καὶ εἶπαν· Μάρτυς.

*II^{2}2525 / PML^{b} cap. Σ 9, 2

Ἀπὸ τοῦ βʹ βιβλίου τοῦ Ἔσδρα·

Ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου ἄρτον τῆς ἡγεμονίας μου οὐκ ἐφάγομεν. Μνήσθητί μου, ὁ θεός, πάντα εἰς ἀγαθόν, ὅσα ἐποίησα τῷ λαῷ τούτῳ.

---

4 – 6 ***II^{2}2524** I Reg. 12, 5 (Wahl, *1 Samuel-Text*, p. 53) **9** ***II^{2}2525** Ἐγὼ – ἐφάγομεν] II Esdr. 15, 14 **10 – 11** Μνήσθητί – τούτῳ] Ibid. 15, 19

---

1 Titlos P (312rB27–28) M^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} A$^{III\ pin}$ R; *deest in* M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ T$^{(lac.)}$ E$^{pin\ (lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **3 – 6** ***II^{2}2524** P cap. Σ 9, 1 (312rB[28]29–36); E cap. 211, 1; R cap. Σ 8, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 11** ***II^{2}2525** P cap. Σ 9, 2 (312vA[1]2–8); E cap. 211, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} A$^{III\ pin}$ R^{pin} θʹ] ηʹ R, ϲιαʹ E^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(ιδʹ secund. ser.)* καὶ εὐσυνειδήτων] *om.* M^{pin} εὐσϋνειδότων A$^{III\ pin}$

***II^{2}2524** αʹ] *om.* E ***II^{2}2525** Ἀπὸ – τοῦ] *om.* E

---

4 σαμουηλ P ἡμῖν R **5** χριστοῦ R ηὑρήκατε R **6** εἶπον R

*II^{2}2526 / PML^{b} cap. Σ 9, 3

Παροιμιῶν·

Ἐξουσίαν δίδωσιν λόγοις ἀρχὴ δικαιοσύνης.

*II^{2}2527 / PML^{b} cap. Σ 9, 4

Σχόλιον·

Σημειωτέον πόθεν προσγίνεται ἡ ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ παρρησία πρὸς ἅπαντας.

*II^{2}2528 / PML^{b} cap. Σ 9, 5

Σιράχ·

Μακάριος ἀνήρ, ὃς οὐκ ὠλίσθησεν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ,
καὶ ὃς οὐ κατενύγη ἐν λύπῃ ἁμαρτιῶν·
μακάριος, οὗ οὐ κατέγνω ἡ ψυχὴ αὐτοῦ,
καὶ ὃς οὐκ ἔπεσεν ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ.

---

3 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 31.3./3. (ed. Ihm, p. 639)

---

3 ***II^{2}2526** Prov. 17, 14^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 87) **6 – 7** ***II^{2}2527** *Scholion in Prov. 17, 14^{1}* **10 – 13** ***II^{2}2528** Sir. 14, 1^{1}–2^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 84–85)

---

2 – 3 ***II^{2}2526** P cap. Σ 9, 3 (312vA[9]10–11); E cap. 211, 3; R cap. Σ 8, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 7** ***II^{2}2527** P cap. Σ 9, 4 (312vA[mg]12–15); E cap. 211, 4; R cap. Σ 8, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 13** ***II^{2}2528** P cap. Σ 9, 5 (312vA[16]16–25); E cap. 211, 5; R cap. Σ 8, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

10 ωλισθησεται P **11** καὶ – ἁμαρτιῶν] *om.* R

*II^{2}2529 / PML^{b} cap. Σ 9, 6

Πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς β′·

Ἡ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστὶν τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁγιότητι καὶ εἰλικρινείᾳ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ, ἀλλ’ ἐν χάριτι θεοῦ ἀνεστράφημεν <ἐν> τῷ κόσμῳ.

*II^{2}2530 / PML^{b} cap. Σ 9, 7

Πράξεων·

Εἶπεν ὁ Παῦλος πρὸς τοὺς Ἐφεσίους· Ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐθενὸς ἐπεθύμησα· αὐτοὶ οἴδατε ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσιν μετ’ ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται. Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν.

*II^{2}2531 / PML^{b} cap. Σ 9, 8

Τῶν αὐτῶν·

Εἶπεν ὁ Παῦλος· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης.

---

3 – 5 ***II^{2}2529** II Cor. 1, 12 **8** ***II^{2}2530** Εἶπεν – Ἐφεσίους] cf. Act. 20, 17–18 **8 – 11** Ἀργυρίου – ὑμῖν] Ibid. 20, 33 **14 – 15** ***II^{2}2531** Act. 23, 1

---

2 – 5 ***II^{2}2529** P cap. Σ 9, 6 (312vA[26]27–36); R cap. Σ 8, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 11** ***II^{2}2530** P cap. Σ 9, 7 ([312vA36]312vB1–11); E cap. 211, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **13 – 15** ***II^{2}2531** P cap. Σ 9, 8 (312vB[12]13–17); E cap. 211, 7; R cap. Σ 8, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2529** ἐπιστολῆς] *om.* P β] β^{τρ} R ***II^{2}2531** (a) P (b) Πράξεων R (c) *s. a.* E

---

3 ἡμῶν] ὑμῶν P **4** ἁγιότητι] ἁπλότητι *(sic spir.)* R οὐκ] *praem.* καὶ R **5** ἐν^{2}] *supplevi (NT), om.* P R **8** αἱφεσίους P **9** οὐδενὸς E **10 – 11** Πάντα – ὑμῖν] *om.* E **14** ὁ] *om.* P E ἀγαθῇ] *om.* P

*Π²2532 / PML^b cap. Σ 9, 9

Τῶν αὐτῶν·

Εἶπεν ὁ Παῦλος· Ἐν τούτῳ καὶ αὐτὸς ἀσκῶ, ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχειν πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαπαντός.

*Π²2533 / PML^b cap. Σ 9, 10

Ἐκ τῆς Ἰωάννου ἐπιστολῆς·

Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν, λαμβάνομεν παρ᾽ αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν.

*Π²2534 / PML^b cap. Σ 9, 11

Βασιλείου·

Ἑκάστῳ ἡμῶν ἐν τῷ κρυπτῷ ζυγός τίς ἐστιν παρὰ τοῦ κτίσαντος ἡμᾶς ἐγκατασκευασθείς, ἐφ᾽ οὗ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων δυνατὸν ἐστὶν διακρίνεσθαι. Διατοῦτο φησίν· Ἔθηκα *πρὸ προσώπου σου τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν*, δύο ἀντικειμένας ἀλλήλαις φύσεις. Ἀντιστάθμησον αὐτὰς ἐπὶ τοῦ οἰκείου κριτηρίου· ζυγοστάτησον ἀκριβῶς τί σοι λυσιτελέστερον, τὴν

---

15 – 16 Deut. 30, 15

---

3 *Π²2532 Εἶπεν – Παῦλος] Act. 24, 10 **3 – 4** Ἐν – διαπαντός] Ibid. 24, 16 **7 – 10 *Π²2533** I Ioh. 3, 21–22 **13 – 1111, 3 *Π²2534** Ἑκάστῳ – τρυφῆς] Basilius Caesariensis, *Homilia in Psalmum LXI*, 4 (PG 29, 477, 50 – 480, 11)

---

2 – 4 *Π²2532 P cap. Σ 9, 9 (312vB[18]19–24); E cap. 211, 8; R cap. Σ 8, 7; *deest in* M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III **6 – 10 *Π²2533** P cap. Σ 9, 10 (312vB[25]26–36); E cap. 211, 9; *deest in* M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III R **12 – 1111, 9 *Π²2534** P cap. Σ 9, 11 (313rA1–313rB16); E cap. 211, 10; *deest in* M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III R

***Π²2532** (a) P R (b) *s. a.* E ***Π²2533** Ἐκ τῆς] *om.* E ***Π²2534** (a) E (b) *s. a.* P

---

4 ἔχων R τοὺς] *praem.* πρὸς R **8** λαμβάνωμεν P **13 – 1111, 3** Ἑκάστῳ – τρυφῆς] *om.* E **13** ζυγος τίς ἐστὶν P **17** αντισταθμισον P

πρόσκαιρον ἑλέσθαι ἡδονήν, καὶ δι᾽ αὐτῆς τὸν αἰώνιον λαβεῖν θάνατον, ἢ τὴν ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς ἀρετῆς ἑλόμενον κακοπάθειαν, ταύτῃ προξένῳ χρήσασθαι τῆς αἰωνίου τρυφῆς. Οὐκ ἔστιν σοι εἰπεῖν *ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως*· Οὐκ ᾔδειν τὸ ἀγαθόν. Προφέρεταί σοι τὰ οἰκεῖα ζυγά, ἱκανὴν παρεχόμενα διάκρισιν ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ. Τὰ μὲν γὰρ τοῦ σώματος βάρη ταῖς ἐπὶ τῆς τρυτάνης ῥοπαῖς δοκιμάζομεν, τὰ δὲ τοῦ βίου ἐκλεκτὰ τῷ αὐτεξουσίῳ τῆς ψυχῆς δοκιμάζομεν· ὃν καὶ *ζυγὸν* ὠνόμασεν ὁ προφήτης διὰ τὸ ἴσην λαμβάνειν τὴν ῥοπὴν ἐφ᾽ ἑκάτερα.

*II^{2}2535 / PMLᵇ cap. Σ 9, 12

Τοῦ θεολόγου Γρηγορίου, πρὸς τοὺς λέγοντας αὐτὸν ἐπιθυμεῖν τῆς καθέδρας Κωνσταντινουπόλεως·

Τοῦτο μόνον οὐκ ἔστι διαφυγεῖν, τὸ ἔνδον καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς δικαστήριον, πρὸς ὃ βλέποντας μόνον, τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν ἰτέον.

---

4 I Ioh. 4, 17 **8** ζυγὸν] Ps. 61, 10^2

---

4 – 9 Οὐκ – ἑκάτερα] Ibid. (PG 29, 480, 25–30) **13 – 14** *II^{2}2535 Gregorius Nazianzenus, *De seipso et ad eos qui ipsum cathedram Constantinopolitanam affectare dicebant (Orat. 36)*, 8, 14–16 (ed. Moreschini, p. 260)

---

11 – 14 *II^{2}2535 P cap. Σ 9, 12 (313rB[17–19]20–26); E cap. 211, 11; R cap. Σ 8, 8; *deest in* M$^{(lac.)}$ Lᵇ T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

*II^{2}2535 (a) P (b) Τοῦ Θεολόγου, ἐκ μεγάλου *(sic)* ἀπολογητικοῦ R (c) Θεολόγου E

---

4 – 5 Προφέρεταί σοι] προφέρεται γάρ σοι E **8** δοκιμάζομεν] *om.* E **13** φυγεῖν P E **13 – 14** διακριτήριον E, διάκριτηριον P **14** ἰτέον] ἰϊστέον P

*II^{2}2536 / PML^{b} cap. Σ 9, 13

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ περὶ βαπτίσματος·

Κἂν τοὺς ἄλλους παραλογιζώμεθα, ἡμᾶς γε αὐτοὺς οὐ δυνησόμεθα, ὡς τό γε καθ' ἑαυτοῦ παίζειν, λίαν ἐπισφαλὲς καὶ ἀνόητον.

*II^{2}2537 / PML^{b} cap. Σ 9, 14

Φίλωνος, ἐκ τοῦ εἰς τὴν θείαν Δεκάλογον·

Ὁ ἑκάστῃ ψυχῇ συμβεβηκὼς ἔλεγχος, οὐδὲν εἰωθὼς παραδέχεσθαι τῶν ὑπαιτίων, μισοπονήρῳ καὶ φιλαρέτῳ χρώμενος ἀεὶ τῇ φύσει, καὶ κατήγορος ὁμοῦ καὶ δικαστὴς αὐτὸς ὤν, διακινηθεὶς ὡς μὲν κατήγορος αἰτιᾶται καὶ κατηγορεῖ ἡμῶν, καὶ δυσωπεῖ, πάλιν δὲ ὡς δικαστὴς διδάσκει, νουθετεῖ μεταβάλλεσθαι· κἂν μὲν ἰσχύσῃ πεῖσαι, γεγηθὼς καταλλάττεται, μὴ δυνηθεὶς δὲ ἀσπονδεὶ πολεμεῖ, μήτε μεθ' ἡμέραν, μήτε νύκτωρ ἀφιστάμενος, κεντῶν καὶ τιτρώσκων ἀνίατα, μέχρι τὴν ἀθλίαν ζωὴν ἀπο<ρ>ρήξει.

---

3 – 4 ***II^{2}2536** Gregorius Nazianzenus, *In S. baptisma (Orat. 40)*, 18, 28–30 (ed. Moreschini, p. 236) **7 – 14** ***II^{2}2537** Philo Iudaeus, *De Decalogo*, 87 (ed. Cohn, p. 288, 12 – 289, 4)

---

2 – 4 ***II^{2}2536** P cap. Σ 9, 13 (313rB[27]28–34); E cap. 211, 12; R cap. Σ 8, 9; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 14** ***II^{2}2537** P cap. Σ 9, 14 (313rB[35]36–313vA28); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2536** (a) P R περὶ – βαπτίσματος] εἰς τὸ βάπτισμα R (b) *s. a.* E

---

3 Κἂν] ἐὰν R, κἀν E **4** ἑαυτῶν E **7** συμβεβηκὼς] συμπεφυκὼς *ed.* **9** αὐτὸς] ὁ αὐτὸς *ed.* **14** ἀνίατα] *scripsi (ed.)*, ἀνιᾶται P ἀπορρήξει] *scripsi (ed.)*, ἀποριξει P

Τίτλος ι′ Περὶ συνειδήσεως πονηρᾶς καὶ αὐτοκατακρίτου.

III / par. 53 B

*II^{2}2538 / PML^{b} cap. Σ 10, 1

Γενέσεως·

Εἶπεν Λάμεχ ταῖς ἑαυτοῦ γυναιξὶν Ἀδδὰ καὶ Σελλά· Ἀκούσατέ μου τῆς φωνῆς, γυναῖκες Λάμεχ, ἐνωτίσασθέ μου τοὺς λόγους, ὅτι ἄνδρα ἀπέκτεινα εἰς τραῦμα ἐμοί, καὶ νεανίσκον εἰς μώλωπα ἐμοί, ὅτι ἑπτάκις ἐκδεδίκηται ἐκ Κάϊν, ἐκ δὲ Λάμεχ ἑβδομηκοντάκις ἑπτά.

*II^{2}2539 / PML^{b} cap. Σ 10, 2

Τῆς αὐτῆς·

Εἶπεν Ἰούδας· Δεδικαίωται Θάμαρ ἢ ἐγώ.

*II^{2}2540 / PML^{b} cap. Σ 10, 3

Ἐκ τῆς αὐτῆς·

Εἶπεν Ἰούδας τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ· Οὐκ εἶπον ὑμῖν· Μὴ ἀδικήση-

---

4 – 8 ***II^{2}2538** Gen. 4, 23–24 **11** ***II^{2}2539** Gen. 38, 26 **14 – 1114, 2** ***II^{2}2540** Gen. 42, 22

---

1 **Titlos** P (313vA29–30) M^{pin} $L^{b\,pin}$ E^{txt} $A^{III\,pin}$ R; *deest in* $M^{txt\,(lac.)}$ $L^{b\,txt}$ $E^{pin\,(lac.)}$ $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\,txt}$ **3 – 8** ***II^{2}2538** P cap. Σ 10, 1 (313vA[30]31–313vB8); *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} E $T^{(lac.)}$ H^{III} R **10 – 11** ***II^{2}2539** P cap. Σ 10, 2 (313vB9–11); E cap. 212, 1; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III} R **13 – 1114, 2** ***II^{2}2540** P cap. Σ 10, 3 (313vB[11]12–20); E cap. 212, 2; R cap. Σ 9, 1; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} $L^{b\,pin}$ E^{txt} $A^{III\,pin}$ R^{pin} ι′] θ′ R, ιβ′ E^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* $A^{III\,pin}$ *(*ιε′ *secund. ser.)* καὶ αὐτοκατακρίτου] *om.* M^{pin}

***II^{2}2539** (a) P (b) Γενέσεως E ***II^{2}2540** (a) P (b) Γενέσεως R (c) *s. a.* E

---

4 λαμεχ P Ἀδδὰ] *scripsi (cf.* *II^{2}729 / T cap. Γ 7, 1 *cum app. crit., et* *II^{2}2653 / PML^{b} cap. T 5, 1*)*, ἀδδα P Σελλά] *scripsi (cf.* *II^{2}729 / T cap. Γ 7, 1 *cum app. crit.)*, σελλα P **5** Λάμεχ] *sic acc.* P **7** καϊν P Λάμεχ] *sic acc.* P **11** ϊουδας P **14** Ἰούδας] ϊουδας P, Ρουβην *LXX* **14 – 1114, 1** αδικήσεται P

τε τὸ παιδάριον, καὶ οὐκ ἠκούσατέ μου; Καὶ ἰδοὺ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκδικεῖται ἐκ χειρὸς ὑμῶν.

*II^{2}2541 / PML^{b} cap. Σ 10, 4

Βασιλειῶν α′·

Εἶπεν Σαοὺλ πρὸς Δαυΐδ· Ἡμάρτηκα· ἐπίστρεφε, τέκνον Δαυΐδ, ὅτι οὐ κακοποιήσω σε, ἐπεὶ ἀνθ᾽ ὧν ἔντιμος ψυχή μου ἐν ὀφθαλμοῖς σου· ἐν τῇ σήμερον μεματαίωμαι καὶ ἠγνόηκα σφόδρα.

*II^{2}2542 / PML^{b} cap. Σ 10, 5

Σοφίας Σολομῶντος·

Δειλὸν εἶδος πονηρία· μαρτυρεῖ καταδικαζομένη,
ἀεὶ δὲ προσείληφε τὰ χαλεπά, συνεχομένη τῇ συνειδήσει·
οὐδὲν γάρ ἐστιν φόβος, εἰ μὴ προδοσία τῶν ἀπὸ λογισμοῦ
[βοηθημάτων.

*II^{2}2543 / PML^{b} cap. Σ 10, 6

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου·

Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν, λέγων· Ἥμαρτον παραδοὺς

---

5 – 7 ***II^{2}2541** I Reg. 26, 21 (Wahl, *1 Samuel-Text*, p. 77) **10 – 13** ***II^{2}2542** Sap. 17, 11^{1}–12 **16 – 1115, 2** ***II^{2}2543** Matth. 27, 3–5

---

4 – 7 ***II^{2}2541** P cap. Σ 10, 4 (313vB[20]21–30); E cap. 212, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **9 – 13** ***II^{2}2542** P cap. Σ 10, 5 (313vB[31]32–314rA3); R cap. Σ 9, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **15 – 1115, 2** ***II^{2}2543** P cap. Σ 10, 6 (314rA[4]5–18); E cap. 212, 4; R cap. Σ 9, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2541** α′] γ′ E ***II^{2}2542** σοφία P ***II^{2}2543** Ἐκ – Ματθαῖον] *om.* E Εὐαγγελίου] *om.* R

---

2 ἡμῶν P E **6 – 7** ἐπεὶ – σφόδρα] *om.* E **10** Δειλὸν] δεινὸν R πονηρία· μαρτυρεῖ] *nulla interpunctio in* P πονηρίας R **11** ἀεὶ – συνεχομένη] *om.* P **16** ϊουδας P

αἷμα ἀθῷον. Οἱ δὲ πρὸς αὐτόν· Τί πρὸς ἡμᾶς; Σὺ ὄψῃ. Καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια εἰς τὸν ναόν, ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο.

*II^{2}2544 / PML^b cap. Σ 10, 7

Ἐκ τῶν Πράξεων·

Ἀνὴρ τίς ὀνόματι Ἀνανίας ἐπώλησεν κτῆμα, καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυίας καὶ τῆς γυναικός, καὶ ἐνέγκας μέρος τί παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἀνανία, διατί ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; Οὐχὶ μένον σοι ἔμενεν, καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; Τί ὅτι ἔθου τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐν τῇ καρδίᾳ σου; Οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ θεῷ. Ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, πεσὼν ἐξέψυξεν, καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα. Ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτόν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. Ἐγένετο δὲ ὡσεὶ ὡρῶν τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸς εἰσῆλθεν. Ἀπεκρίθη αὐτῇ ὁ Πέτρος· Εἰπέ μοι εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε. Ἡ δὲ εἶπεν· Τοσούτου. Εἶπεν δὲ Πέτρος· Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; Ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ καὶ ἐξοίσουσίν σε. Ἔπεσεν δὲ παραχρῆμα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς.

---

5 – 22 ***II^{2}2544** Act. 5, 1–10

---

4 – 22 ***II^{2}2544** P cap. Σ 10, 7 (314rA[18]19–314vA7); E cap. 212, 5; R cap. Σ 9, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2544** Ἐκ τῶν] *om.* P E

---

1 ὄψει E R **5** ἀνανιας P κτήματα P **6** γυναικός] *add.* αὐτοῦ R **7 – 22** Εἶπεν – αὐτῆς] καὶ τὰ ἑξῆς R, *om.* E **12** ανανίας P

*II^{2}2545 / PML^b cap. Σ 10, 8

Φίλωνος, ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων·

Τίς ἐξαμαρτὼν οὐχ' ὥσπερ ἐν δικαστηρίῳ ὑπὸ τοῦ συνειδότος κατηγορεῖται, κἂν μηδεὶς ἕτερος ἐξελέγχῃ;

3 – 4 Τίς – ἐξελέγχῃ] cf. Phil. Iud., *De virtutibus*, 206 (ed. Cohn, p. 330, 5–7)

3 – 4 ***II^{2}2545** PHILO IUDAEUS, *De mutatione nominum*, locus non repertus; Mangey 666.6; Harris 102.1; Royse 177.88

2 – 4 ***II^{2}2545** P cap. Σ 10, 8 (314vA[8]9–13); E cap. 212, 6; R cap. Σ 9, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2545** ἐκ – μετονομαζομένων] *om.* E

4 ἐλέγχῃ P E

Τίτλος ια′ Περὶ τῶν τῇ οἰκείᾳ συνειδήσει ἀμαυρουμένων.

*II^{2}2546 / PML^{b} cap. Σ 11, 1

Ὠσηέ·

Ἐξεπόρνευσεν Ἐφραίμ, καὶ ἐμιάνθη Ἰσραήλ· καὶ οὐκ ἔδωκαν τὰ διαβούλια αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι πρὸς τὸν θεὸν αὐτῶν.

*II^{2}2547 / PML^{b} cap. Σ 11, 2

Τοῦ αὐτοῦ·

Νυκτὶ ὡμοίωσα τὴν μητέρα σου. Ὡμοιώθη ὁ λαός μου ὡς οὐκ ἔχων ἐπίγνωσιν· ὅτι σὺ ἐπίγνωσιν ἀπώσω, κἀγὼ ἀπώσομαι σὲ τοῦ ἱερατεύειν μοι· καὶ ἐπελάθου νόμον θεοῦ σου, καὶ ἐγὼ ἐπιλήσομαι τέκνων σου.

---

4 – 5 ***II^{2}2546** Os. 5, 3 – 4 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 156 – 157) **8 – 11** ***II^{2}2547** Os. 4, 5 – 6 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 153)

---

1 **Titlos** P (314vA14 – 15) M^{pin} L$^{b\,pin}$ E^{txt} A$^{III\,pin}$ R; *deest in* M$^{txt\,(lac.)}$ L$^{b\,txt}$ E$^{pin\,(lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\,txt}$ **3 – 5** ***II^{2}2546** P cap. Σ 11, 1 (314vA[15]16 – 21); E cap. 213, 1; R cap. Σ 10, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 11** ***II^{2}2547** P cap. Σ 11, 2 (314vA[21]22 – 31); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} L$^{b\,pin}$ E^{txt} A$^{III\,pin}$ R^{pin} ια′] *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\,pin}$ *(ς′ secund. ser.)*, ι′ R, σιγ′ E^{txt} τῇ – ἀμαυρουμένων] *usque ad* -ρουμένων *non liquet in* M^{pin} *(*ἐξ οἰκείας συνειδήσεως *man. rec.)* τῇ] *om.* E^{txt} A$^{III\,pin}$

***II^{2}2546** ωσηὲ P, ὠσϊέ E$^{p.\,c.}$

---

4 ἐφραιμ P **8** ὁμοίωσα P ὁμοιώθη P **9** ὅτι – ἐπίγνωσιν] *in mg.* P

*II^{2}2548 / PML^b cap. Σ 11, 3

<***>

Κατεδυνάστευσεν Ἐφραὶμ τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ, κατεπάτησεν τὸ κρίμα.

*II^{2}2549 / PML^b cap. Σ 11, 4

Ἡσαΐου προφήτου·

Νεῦρον σιδηροῦν ὁ τράχηλός σου, καὶ τὸ πρόσωπόν σου χαλκοῦν.

*II^{2}2550 / PML^b cap. Σ 11, 5

Ἱερεμίου προφήτου·

Ὄψις πόρνης ἐγένετό σοι, ἀπηναισχύντησας πρὸς πάντας.

*II^{2}2551 / PML^b cap. Σ 11, 6

<***>

Ἠσχύνθησαν καὶ τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν οὐκ ἔγνωσαν, καὶ οὐδ᾽ ὡς κατησχυμμένοι ᾐσχύνθησαν.

---

3 – 4 ***II^{2}2548** Os. 5, 11 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 158) **7 – 8** ***II^{2}2549** Is. 48, 4 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 415) **11** ***II^{2}2550** Ier. 3, 3 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 485) **14 – 15** ***II^{2}2551** Ier. 6, 15 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 156–157)

---

2 – 4 ***II^{2}2548** P cap. Σ 11, 3 (314vA32–35); E cap. 213, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **6 – 8** ***II^{2}2549** P cap. Σ 11, 4 ([314vA36]314vB1–4); E cap. 213, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **10 – 11** ***II^{2}2550** P cap. Σ 11, 5 (314vB[4]5–7); E cap. 213, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **13 – 15** ***II^{2}2551** P cap. Σ 11, 6 (314vB8–12); E cap. 213, 5; R cap. Σ 10, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2548** *s. a.* P E ***II^{2}2549** ησαϊου P προφήτου] *om.* E ***II^{2}2550** ϊηρεμίου P προφήτου] *om.* E ***II^{2}2551** (a) *s. a.* P E (b) Ἱερεμίου R

---

3 ἐφραιμ P **11** ἀπηνεσχύντησας E$^{a. c.}$ **15** κατησχύνμένοι P

*II^{2}2552 / PML^b cap. Σ 11, 7

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἰδοὺ ἐγὼ κρίνομαι πρὸς σέ, ἐν τῷ λέγειν σε· Οὐχ᾽ ἥμαρτον, ὅτι κατεφρόνησας σφόδρα τοῦ δευτερῶσαι τὰς ὁδούς σου.

*II^{2}2553 / PML^b cap. Σ 11, 8

Παροιμιῶν·

Ἀσεβὴς ἐλθὼν εἰς βάθος κακῶν, καταφρονεῖ.

*II^{2}2554 / PML^b cap. Σ 11, 9

Πρὸς Ἐφεσίους·

Μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ, ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, οἵτινες ἀπηλγηκότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ.

---

3 – 4 ***II^{2}2552** Ier. 2, 35–36 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 484–485) **7** ***II^{2}2553** Prov. 18, 3^1 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 90) **10 – 15** ***II^{2}2554** Eph. 4, 17–19

---

2 – 4 ***II^{2}2552** P cap. Σ 11, 7 (314vB[13]13–19); E cap. 213, 6; R cap. Σ 10, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 7** ***II^{2}2553** P cap. Σ 11, 8 (314vB[19]20–22); E cap. 213, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **9 – 15** ***II^{2}2554** P cap. Σ 11, 9 (314vB[22]23–315rA6); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2552** (a) P R (b) *s. a.* E

---

12 διανοίᾳ, ὄντες] *sic interpunctio in* P **13** πώρωσιν] *scripsi*, πόρρωσιν P

*II²2555 / PMLᵇ cap. Σ 11, 10

Πρὸς Τιμόθεον α′·

Τὸ πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν.

---

3 – 6 ***II²2555** I Tim. 4, 1–2

---

2 – 6 ***II²2555** P cap. Σ 11, 10 (315rA[7]8–19); E cap. 213, 8; *deest in* M(lac.) Lᵇ T(lac.) HIII R

***II²2555** (a) P (b) Ἀποστόλου E

---

3 ῥητῶς] ἀρρήτως P **5** κεκαυτηριαμένων E

Τίτλος ιβʹ Περὶ συμβούλου.

*II^{2}2556 / PML^{b} cap. Σ 12, 1

Σιράχ·

Πᾶς σύμβουλος ἐξαίρει βουλήν,
ἀλλ᾽ ἔστιν συμβουλεύων εἰς ἑαυτόν.

*II^{2}2557 / PML^{b} cap. Σ 12, 2

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἀπὸ συμβούλου φύλαξον τὴν ψυχήν σου,
καὶ γνῶθι πρότερον τίς αὐτοῦ χρεία
– καὶ γὰρ αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ βουλεύσεται –,
μήποτε βάλῃ ἐπὶ σὲ κλῆρον,
καὶ εἴπῃ σοι· Καλὴ ἡ ὁδός σου,
καὶ στήσεται ἐξεναντίας ἰδεῖν τὸ συμβησόμενόν σοι.

---

4 – 5 ***II^{2}2556** Sir. 37, 7$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 146) **8 – 13** ***II^{2}2557** Sir. 37, 8^{1}–9^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 146)

---

1 Titlos P (315rA20) M^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} A$^{III\ pin}$ R; *deest in* M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **3 – 5** ***II^{2}2556** P cap. Σ 12, 1 (315rA[20]21–24); E cap. 214, 1; R cap. Σ 11, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 13** ***II^{2}2557** P cap. Σ 12, 2 (315rA[24]25–315rB1); E cap. 214, 2; R cap. Σ 11, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} L$^{b\ pin}$ A$^{III\ pin}$ R^{pin} E^{txt} ιβʹ] ιαʹ R, ϲιδʹ E^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(ζʹ secund. ser.)* συμβούλων M^{pin} L$^{b\ pin}$ R^{txt}

***II^{2}2557** (a) P (b) *s. a.* E (c) *s. d.* R

---

9 πότερον R **10** βουλεύεται P E **11** βάλλη R E

*II^{2}2558 / PML^b cap. Σ 12, 3

Τοῦ αὐτοῦ·

Μὴ βουλεύου μετὰ τοῦ ὑποβλεπομένου σε,
καὶ ἀπὸ τῶν ζηλούντων σε ἔγκρυψον βουλήν.
Μετὰ γυναικὸς περὶ τῆς ἀντιζήλου αὐτῆς,
καὶ μετὰ δειλοῦ περὶ πολέμου,
μετὰ ἐμπόρου περὶ μεταβολῆς,
μετὰ ἀγοράζοντος περὶ πράσεως,
μετὰ βασκάνου περὶ εὐχαριστίας,
μετὰ ἀνελεήμονος περὶ χρηστοηθείας,
μετὰ ὀκνηροῦ περὶ παντὸς ἔργου,
καὶ μετὰ μισθίου ἐφεστίου περὶ συντελείας,
οἰκέτῃ ἀργῷ περὶ πολλῆς ἐργασίας,
μὴ ἔπεχε ἐπὶ τούτοις περὶ πάσης συμβουλίας,
ἀλλ᾽ ἢ μετὰ ἀνδρὸς εὐσεβοῦς ἐνδελέχιζε,
ὃν ἐὰν ἴδῃς συντηροῦντα ἐντολάς,
ὅς ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ κατὰ τὴν ψυχήν σου,
καὶ ἐὰν πταίσῃς, συναλγήσει σοι.
Καὶ βουλὴν καρδίας στῆσον·
οὐ γάρ ἐστίν σοι πιστότερος αὐτῆς·
ψυχὴ γὰρ ἀνδρὸς ἀπαγγέλλειν ἐνίοτε εἴωθεν,
ἢ ἑπτὰ σκοποὶ ἐπὶ μετεώρου καθήμενοι ἐπισκοπῆς.
Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις δεήθητι τοῦ ὑψίστου
ἵνα εὐθύνῃ ἐν ἀληθείᾳ τὴν ὁδόν σου.
Ἀρχὴ παντὸς ἔργου, λόγος,
καὶ πρὸ πάσης πράξεως βουλή.

---

3 – 26 ***II^{2}2558** Sir. 37, 10^1–16^2 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 146–147)

---

2 – 26 ***II^{2}2558** P cap. Σ 12, 3 (315rB[1]2–315vA15); E cap. 214, 3–4; R cap. Σ 11, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2558** (a) P (b) *s. a.* / *s. a.* E *(cf. infra, app. crit. text.)* (c) *s. d.* R

---

4 ζητούντων R ἔγκρυψον] *scripsi (*II^{1}1112 / K cap. Θ 6, 5 *et* II^{1}2171 / K cap. Φ 2, 15), ἔκκρυψον *(*ἐκ- P*)* P R, κρύψον E *(LXX)* **5 – 24** Μετὰ – σου] *om.* E, *ubi caesura post* βουλήν **8** ἀγοράζοντος] ἀγοραστοῦ R **13** οἰκέτῃ] *praem.* καὶ R **17** ὅς] *scripsi (LXX)*, δός R, δος P **20** οὐ – σοι] οὐ γὰρ *(sic)* ἐστιν σοι P, οὐ γάρ *(*γὰρ *a. c.)* ἐστί σοι τίς R, **21 – 22** ψυχὴ – ἐπισκοπῆς] *om.* R **23** τούτοις πᾶσι R τοῦ] *om.* P **24** εὐθύνης P

*II²2559 / PMLᵇ cap. Σ 12, 4

Τοῦ αὐτοῦ·

Οἱ εἰρηνεύοντές σοι ἔστωσαν πολλοί,
οἱ δὲ σύμβουλοί σου εἷς ἀπὸ χιλίων.

*II²2560 / PMLᵇ cap. Σ 12, 5

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ εἰς τὸν α′ ψαλμόν·

Ἀδικοῦσι δὲ προηγουμένως μὲν ἑαυτούς, ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς πλησιάζοντας, οἱ καὶ ἑαυτοῖς πονηροὶ σύμβουλοι ἐπὶ τῶν πράξεων γινόμενοι, καὶ ἑτέροις ὄντες μοχθηρὸν ὑπόδειγμα.

*II²2561 / PMLᵇ cap. Σ 12, 6

Φίλωνος, ἐκ τῶν ἐν Γενέσει ζητουμένων·

Ἐπειδὴ πρὸς πολλὰ τῶν κατὰ τὸν βίον τυφλὸς ὁ τῶν μὴ πεφιλοσοφηκότων νοῦς, χρηστέον τοῖς βλέπουσι τὰς τῶν πραγμάτων ἰδέας πρὸς ὁδηγίαν.

---

3 – 4 ***II²2559** Sir. 6, 6$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 59) **7 – 9** ***II²2560** Basilius Caesariensis, *Homilia in Psalmum LXI*, 4 (PG 29, 480, 22–25) **12 – 14** ***II²2561** Philo Iudaeus, *Quaestiones in Genesim*, locus non repertus (ed. Petit, p. 226.15); Royse 175.28

---

2 – 4 ***II²2559** P cap. Σ 12, 4 (315vA[15]16–19); E cap. 214, 5; R cap. Σ 11, 4; *deest in* M(lac.) Lᵇ T(lac.) HIII **6 – 9** ***II²2560** P cap. Σ 12, 5 (315vA[20]21–30); R cap. Σ 11, 5; *deest in* M(lac.) Lᵇ E T(lac.) HIII **11 – 14** ***II²2561** P cap. Σ 12, 6 (315vA[31]32–135vB4); E cap. 214, 6; R cap. Σ 11, 6; *deest in* M(lac.) Lᵇ T(lac.) HIII

***II²2559** (a) P R (b) *s. a.* E ***II²2560** ἐκ τοῦ] *om.* P ***II²2561** (a) P R ζητουμένων] *sic* R, *om.* P (b) Φίλωνος E

---

7 μὲν] *om.* P **8** καὶ] *om.* R **13** χρητέον P **14** εἰδέας E

Τίτλος ιγ′ Περὶ σκληροτραχήλων.

*II^{2}2562 / PML^b cap. Σ 13, 1

Τῆς Ἐξόδου·

Εἶπεν κύριος πρὸς Μωϋσῆν· Εἶπον τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· Ὑμεῖς λαὸς σκληροτράχηλος· ὁρᾶτε μὴ πληγὴν ἄλλην ἐγὼ ἐπάξω ἐφ’ ὑμᾶς καὶ ἐξαναλώσω ὑμᾶς.

*II^{2}2563 / PML^b cap. Σ 13, 2

Παροιμιῶν·

Ὁ σκληροκάρδιος οὐ συναντᾷ ἀγαθοῖς.

*II^{2}2564 / PML^b cap. Σ 13, 3

Ὠσηὲ προφήτου·

Ἐφραὶμ δάμαλις δεδιδαγμένη ἀγαπᾶν νεῖκος.

---

4 ***II^{2}2562** Εἶπε – Μωϋσῆν] Ex. 33, 1 **4 – 6** Εἶπον – ὑμᾶς] Ibid. 33, 5 **9** ***II^{2}2563** Prov. 17, 20^1 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 88) **12** ***II^{2}2564** Os. 10, 11 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 170)

---

1 **Titlos** P (315vB5) M^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} A$^{III\ pin}$ R; *deest in* M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **3 – 6** ***II^{2}2562** P cap. Σ 13, 1 (315vB[5]6–13); E cap. 215, 1; R cap. Σ 14, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 9** ***II^{2}2563** P cap. Σ 13, 2 (315vB[14]15–16); E cap. 215, 2; R cap. Σ 14, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 12** ***II^{2}2564** P cap. Σ 13, 3 (315vB[17]18–20); E cap. 215, 3; R cap. Σ 14, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} A$^{III\ pin}$ R^{pin} ιγ′] ιδ′ R, σιε′ E^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(ις′ secund. ser.)*

***II^{2}2562** Τῆς] *om.* P ***II^{2}2564** ωσηὲ P

---

4 μωϋσην P **9** σκληροτράχηλος R **12** ἐφραιμ P

*II²2565 / PMLᵇ cap. Σ 13, 4

Ἡσαΐου προφήτου·

Γινώσκω ἐγὼ ὅτι σκληρὸς εἶ, καὶ νεῦρον σιδηροῦν ὁ τράχηλός σου, καὶ τὸ πρόσωπόν σου χαλκοῦν.

*II²2566 / PMLᵇ cap. Σ 13, 5

Ἱερεμίου προφήτου·

Περιτμήθητε τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ περιτέμνεσθε τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν, ἄνδρες Ἰούδα.

*II²2567 / PMLᵇ cap. Σ 13, 6

Τοῦ αὐτοῦ·

Πάντα τὰ ἔθνη ἀπερίτμητα σαρκί, καὶ πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ἀπερίτμητοι καρδίας αὐτῶν.

*II²2568 / PMLᵇ cap. Σ 13, 7

Ἰεζεκιὴλ προφήτου·

Εἶπεν κύριος πρός με· Υἱὲ ἀνθρώπου, ἐξαποστελῶ σε ἐγὼ πρὸς

3 – 4 ***II²2565** Is. 48, 4 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 415) **7 – 8** ***II²2566** Ier. 4, 4 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 488) **11 – 12** ***II²2567** Ier. 9, 26 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 519–520) **15 – 1126, 7** ***II²2568** Εἶπεν – αὐτούς] Ez. 2, 3–6 (pluribus omissis; Wahl, *Prophetenzitate*, p. 609–610)

2 – 4 ***II²2565** P cap. Σ 13, 4 (315vB[21]22–27); R cap. Σ 14, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ Lᵇ E T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***II²2566** P cap. Σ 13, 5 (315vB[27]28–33); E cap. 215, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ Lᵇ T$^{(lac.)}$ H^{III} R **10 – 12** ***II²2567** P cap. Σ 13, 6 (315vB[33]34–316rA2); E cap. 215, 5; R cap. Σ 14, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ Lᵇ T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 1126, 14** ***II²2568** P cap. Σ 13, 7 (316rA[3]4–316rB12); E cap. 215, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ Lᵇ T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II²2565** ησαΐου P προφήτου] *om.* R ***II²2566** ϊηρεμίου P προφήτου] *om.* E ***II²2567** (a) P (b) Ἱερεμίου R (c) *s. a.* E ***II²2568** ϊεζεκιηλ P προφητου] *om.* E

8 ϊουδα P

τὸν οἰκον τοῦ Ἰσραήλ, τοὺς παραπικραίνοντάς με, οἵτινες παρεπίκρανάν με· αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν ἠθέτησαν ἐν ἐμοὶ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας· καὶ υἱοὶ σκληροπρόσωποι καὶ στερεοκάρδιοι, πρὸς οὓς ἐγὼ ἐξαποστελῶ σε πρὸς αὐτούς, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· Τάδε λέγει κύριος κύριος· Ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν καὶ ποιήσωσιν, διότι οἶκος παραπικραίνων ἐστίν, καὶ ἐν μέσῳ σκορπίων σὺ κατοικεῖς, λάλησον τοὺς λόγους μου πρὸς αὐτούς, διότι <οὐ> πρὸς λαὸν βαρύχειλον καὶ βαρύγλωσσον σὺ ἐξαποστέλλῃ πρὸς τὸν οἶκον Ἰσραήλ, οὐ πρὸς λαοὺς ἀλλοφώνους ἢ ἀ<λ>λογλώσσους, οὐδὲ στιβαροὺς τῇ γλώσσῃ ὄντας, ὧν οὐκ ἀκούσῃ τοὺς λόγους αὐτῶν. Καὶ εἰ πρὸς τοιούτους ἐξαπέστειλά σε, οὗτοι ἂν ἤκουόν σου· ὁ δὲ οἶκος Ἰσραὴλ οὐ μὴ θελήσουσιν εἰσακοῦσαι σου, διότι οὐ βούλονται εἰσακοῦσαι μου, ὅτι πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ φιλόν<ε>ικος καὶ σκληροκάρδιος.

---

7 – 14 διότι – σκληροκάρδιος] Ez. 3, 5–7 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 611–612)

---

4 πρὸς[2] – ἐρεῖς] *om.* E **5** κύριος κύριος] *sic* P E ἄρα] *scripsi*, ἆρα P E **5 – 6** ποιήσωσιν] πτοηθῶσι *II[2]156 / T cap. A 6, 25 *et LXX* **6** σκορπιῶν P **7** οὐ] *supplevi (cf.* *II[2]156 / T cap. A 6, 25 *et LXX)*, *om.* P E **8** ἐξαποστέλῃ P[a. c.] **9 – 14** οὐ – σκληροκάρδιος] *om.* E **9 – 10** ἀλλογλώσσους] *scripsi*, ἀλογλώσσους P **13 – 14** φιλόνεικος] *scripsi*, φιλονικος P

Τίτλος ιδʹ Περὶ σχηματαρίων.

*II^{2}2569 / PML^b cap. Σ 14, 1

Ψαλμοῦ ξαʹ·

Τῷ στόματι αὐτῶν ηὐλόγουν, καὶ τῇ καρδίᾳ αὐτῶν κατηρῶντο.

*II^{2}2570 / PML^b cap. Σ 14, 2

Ἡσαΐου προφήτου·

Ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ᾿ ἐμοῦ.

*II^{2}2571 / PML^b cap. Σ 14, 3

Παροιμιῶν·

Ἐνεὸν ἑαυτὸν ποιήσας, δόξει φρόνιμος εἶναι.

---

4 ***II^{2}2569** Ps. 61, 5^3 **7 – 8** ***II^{2}2570** Is. 29, 13 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 358–359) **11** ***II^{2}2571** Prov. 17, 28^2 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 89)

---

1 **Titlos** P (316rB13) M^{pin} $L^{b\,pin}$ E^{txt} $A^{III\,pin}$ R; *deest in* $M^{txt\,(lac.)}$ $L^{b\,txt}$ $E^{pin\,(lac.)}$ $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\,txt}$ **3 – 4** ***II^{2}2569** P cap. Σ 14, 1 (316rB[13]14–17); E cap. 216, 1; R cap. Σ 15, 1; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***II^{2}2570** P cap. Σ 14, 2 (316rB[18]19–22); E cap. 216, 2; R cap. Σ 15, 2; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 11** ***II^{2}2571** P cap. Σ 14, 3 (316rB[23]24–26); E cap. 216, 3; R cap. Σ 15, 3; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} $L^{b\,pin}$ E^{txt} $A^{III\,pin}$ R^{pin} ιδʹ] ιεʹ R, ςιςʹ E^{txt}, ιζʹ $A^{III\,pin}$ σχηματαρίων] σχηματηρῖων M^{pin} *(-ί- man. rec.)*

***II^{2}2569** (a) P R ψαλμὸς R (b) Δαυΐδ E ***II^{2}2570** ησαϊου P προφήτου] *om.* R E

---

4 κατηρῶτο R **11** ἐννεὸν R δοξη P

*Π^{2}2572 / PML^{b} cap. Σ 14, 4

Σιράχ·

Ἐννεύων ὀφθαλμῷ τεκταίνεται κακά,
καὶ οὐδεὶς αὐτὰ ἀποστήσει ἀπ᾽ αὐτοῦ·
ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν γλυκανεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ,
καὶ ἔναντι τῶν λόγων σου ἐκθαυμάσει,
ὕστερον δὲ διαστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ,
καὶ ἐν τοῖς λόγοις σου δώσει σκάνδαλον.
Ὅσα ἐμίσησα καὶ οὐχ᾽ ὡμοίωσα αὐτῷ,
καὶ ὁ κύριος μισεῖ αὐτόν.

*Π^{2}2573 / PML^{b} cap. Σ 14, 5

<***>

Ἔστιν πορευόμενος συγκεκυφὼς μελανίᾳ,
καὶ τὰ ἐντὸς αὐτοῦ πλήρης δόλων·
†συνκρίβων† πρόσωπον καὶ ἑτεροκωφῶν,
ὅπου οὐκ ἔγνως, προφθάσει σε,
καὶ ἐὰν ὑπὸ ἐλαττώματος ἰσχύος κωλυθῇ ἁμαρτεῖν,
ἐὰν εὕρῃ καιρόν, κακοποιήσει σε.

---

3 – 10 ***Π^{2}2572** Sir. 27, 22^{1}–24^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 120) **13 – 18** ***Π^{2}2573** Sir. 19, 26^{1}–28^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 99)

---

2 – 10 ***Π^{2}2572** P cap. Σ 14, 4 (316rB[26]27–316vA7); E cap. 216, 4; R cap. Σ 15, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 18** ***Π^{2}2573** P cap. Σ 14, 5 (316vA8–20); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***Π^{2}2573** *s. a.* P

---

3 τεκτένεται R$^{a. c.}$ **9 – 10** Ὅσα – αὐτόν] *om.* E **13** πονηρευόμενος *Π^{2}1370 / T cap. E 10, 16 **15** †συνκρίβων†] *cruces apposui, sic* P, συγκύφων *Π^{2}1371 / T cap. E 10, 17 *et LXX (cf. etiam app. crit.)* **16** ἐγνώσθη *Π^{2}1371 / T cap. E 10, 17 *et LXX*

*Π²2574 / PML^b cap. Σ 14, 6

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἔστιν σοφιζόμενος ἐν λόγοις μισητός·
οὐ γὰρ ἐδόθη αὐτῷ χάρις παρὰ κυρίου.

*Π²2575 / PML^b cap. Σ 14, 7

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου·

Προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσὶν λύκοι ἅρπαγες. Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

*Π²2576 / PML^b cap. Σ 14, 8

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. Πάντα οὖν ὅσα εἴπωσιν ὑμῖν ποιεῖν, ποιεῖτε καὶ τηρεῖτε, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε. Πάντα γὰρ ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσι γὰρ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν, φιλοῦσιν τὲ τὰς πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαββί.

---

3 ***Π²2574*** Ἔστιν – μισητός] Sir. 37, 20¹ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 148) **4** οὐ – κυρίου] Ibid. 37, 21¹ (Wahl, p. 148) **7 – 9** ***Π²2575*** Matth. 7, 15–16 **12 – 14** ***Π²2576*** Ἐπὶ – ποιεῖτε] Matth. 23, 2–3 **14 – 19** Πάντα – ῥαββί] Ibid. 23, 5–7

---

2 – 4 ***Π²2574*** P cap. Σ 14, 6 (316vA[21]22–25); E cap. 216, 5; *deest in* M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III R **6 – 9** ***Π²2575*** P cap. Σ 14, 7 (316vA[26]27–36); E cap. 216, 6; R cap. Σ 15, 5; *deest in* M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III **11 – 19** ***Π²2576*** P cap. Σ 14, 8 ([316vA36] 316vB1–27); R cap. Σ 15, 6; *deest in* M^(lac.) L^b E T^(lac.) H^III

Π²2574 (a) P (b) *s. a.* E ***Π²2575*** (a) P R Εὐαγγελίου] *om.* R (b) Εὐαγγελίου E

---

4 δοθη P **7 – 9** οἵτινες – αὐτούς] καὶ τὰ ἑξῆς R **8** δὲ εἰσὶν] *sic* P E **13** τηρεῖται P **17** πρωτοκλησίας P

*II²2577 / PMLᵇ cap. Σ 14, 9

Τοῦ αὐτοῦ·

Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται τοῖς ἀνθρώποις ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ μεστοί ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.

*II²2578 / PMLᵇ cap. Σ 14, 10

Ἐκ τῆς Πέτρου ἐπιστολῆς·

…ὡς ἐλεύθεροι καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν…

*II²2579 / PMLᵇ cap. Σ 14, 11

Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους β′ ἐπιστολῆς·

Οἱ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. Καὶ οὐ θαῦμα· αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός. Οὐ μέγα οὖν, εἰ καὶ οἱ διάκο-

---

3 – 7 ***II²2577** Matth. 23, 27–28 **10 – 11** ***II²2578** I Petr. 2, 16 **14 – 1131, 2** ***II²2579** II Cor. 11, 13–15

---

2 – 7 ***II²2577** P cap. Σ 14, 9 (316vB[27]28–317rA8); E cap. 216, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ Lᵇ T$^{(lac.)}$ H^{III} R **9 – 11** ***II²2578** P cap. Σ 14, 10 (317rA[8]9–12); R cap. Σ 15, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ Lᵇ E T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 1131, 2** ***II²2579** P cap. Σ 14, 11 (317rA[13]14–29); E cap. 216, 8; R cap. Σ 15, 8; *deest in* M$^{(lac.)}$ Lᵇ T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II²2577** (a) P (b) *s. a.* E ***II²2578** (a) P (b) Ἐκ τῆς πρὸς R *(quae verba pars prior lemmatis loci sequentis esse videntur)* ***II²2579** (a) P (b) Κορινθίους β^{τρ} ἐπιστολῆς R *(pars altera videtur esse lemmatis, cuius pars prior ante locum praecedentem legitur)* (c) Ἀποστόλου E

---

3 φαρισαῖοι ὑποκριταί *(sine interpunctione)* E παρομοιάζεται P **6** φαίνεσθαι P **14** μετασχηματιζόμενοι] *praem.* καὶ P E **15** θαυμαστὸν R σατανας P

νοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

*II^{2}2580 / PML^b cap. Σ 14, 12

Τοῦ θεολόγου Γρηγορίου, ἐκ τοῦ εἰς Ἥρωνα τὸν φιλόσοφον·

Οὐκ ἐν μικροῖς τὸ εὐσεβές, οὐδὲ ἐν τῷ κατηφεῖ τὸ φιλόσοφον, ἀλλ’ ἐν ψυχῆς στερρότητι καὶ διανοίας καθαρότητι καὶ γνησίᾳ τῇ πρὸς τὸ καλὸν νεύσει, ὅπως ἂν τοῦ σχήματος ἔχωμεν, καὶ οἷστισιν ἂν ὁμιλῶμεν, εἴτε ἡμῖν αὐτοῖς μόνοις συστέλλοντες τὸν νοῦν ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων, εἴτε τοῖς πολλοῖς τε καὶ ὁμοφύλοις, ὑπερορῶντες τὸν ἐν τῷ τρίβωνι τύφον καὶ τὴν ἐν τῇ ὑπήνῃ αὐθάδειαν τοῦ σχήματος.

*II^{2}2581 / PML^b cap. Σ 14, 13

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ εἰς Βασίλειον·

Παραπεπήγασι ταῖς ἀρεταῖς αἱ κακίαι, ὥσπερ ἀγχίθυροι· καὶ ῥᾷστον, ἄλλό τι ὄντα, ἕτερον νομισθῆναι τοῖς μὴ τὰ τοιαῦτα πεπαιδευμένοις.

---

5 – 9 ***II^{2}2580** Οὐκ – ὁμοφύλοις] GREGORIUS NAZIANZENUS, *In laudem Heronis philosophi (Orat. 25)*, 6, 10–15 (ed. Mossay/Lafontaine, p. 168) **9 – 11** ὑπερορῶντες – σχήματος] cf. IBID., 5, 14–16 et 6, 8 (p. 166 et 168) **14 – 16** ***II^{2}2581** GREGORIUS NAZIANZENUS, *Funebris oratio in laudem Basilii Magni Caesareae in Cappadocia episcopi (Orat. 43)*, 64, 21–24 (ed. Bernardi, p. 266)

---

4 – 11 ***II^{2}2580** P cap. Σ 14, 12 (317rA[30]31–317rB15); E cap. 216, 9; R cap. Σ 15, 9; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 16** ***II^{2}2581** P cap. Σ 14, 13 (317rB[16]17–24); E cap. 216, 10; R cap. Σ 15, 10; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2580** (a) P ἡρωνα *cod.* (b) Τοῦ Θεολόγου R E Τοῦ] *om.* E ***II^{2}2581** (a) P R βασιλειον P (b) *s. a.* E

---

1 ὡς διάκονοι] εις διακόνους P E **6** ἐν] ἐκ P διανοίας – καὶ^2] *in mg.* P **7 – 11** ὅπως – σχήματος] *om.* E **10** τῦφον R **14** ὥσπερ] εἰσί πως E **15** ὄντας P E

II^1 / K cap. Σ 1

Τίτλος ιε′ Περὶ συμμέτρου καταστάσεως καὶ τοῦ Μηδὲν ἄγαν.

*$II^2$2582 / PML^b cap. Σ 15, 1

Παροιμιῶν·

Μέλι εὑρὼν φάγε τὸ ἱκανόν,
μήποτε πλησθεὶς ἐξεμέσῃς.

$II^1$1856 / K cap. Σ 1, 2

*$II^2$2583 / PML^b cap. Σ 15, 2

Ἐκκλησιαστοῦ·

Μὴ ἔσο δίκαιος πολύ,
μὴ δὲ σοφίζου περισσά, μήποτε ἐκπλαγῇς.
Καὶ μὴ γίνου σκληρός,
ἵνα μὴ ἀποθάνῃς ἐν οὐ καιρῷ σου.
Ἀγαθὸν τὸ ἀντέχεσθαί σε ἐν τούτῳ,
ὅτι ὁ φοβούμενος τὸν θεὸν διελεύσεται τὰ πάντα.

---

1 – 2 Μηδὲν ἄγαν] cf. e. g. Plat., *Prot.*, 343b3 **5 – 6** exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 27.4./4. (ed. Ihm, p. 588)

---

5 – 6 ***$II^2$2582** Prov. 25, 16^{1-2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 125) **9 – 13** ***$II^2$2583** Μὴ – τούτῳ] Eccle. 7, 16^1–18^1 (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 161–162) **14** ὅτι – πάντα] Ibid. 7, 18^3 (Wahl, p. 162)

---

1 – 2 Titlos P (317rB25–26) M^{pin} $L^{b\ pin}$ E^{txt} $A^{III\ pin}$ R; *deest in* $M^{txt\ (lac.)}$ $L^{b\ txt}$ $E^{pin\ (lac.)}$ $T^{(lac.)}$ $H^{III}$$A^{III\ txt}$ **4 – 6** ***$II^2$2582** P cap. Σ 15, 1 (317rB[27]28–30); E cap. 217, 1; R cap. Σ 16, 1; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 14** ***$II^2$2583** P cap. Σ 15, 2 (317rB[31] 32–317vA6); E cap. 217, 2; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III} R

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} $L^{b\ pin}$ $A^{III\ pin}$ E^{txt} R^{pin} ιε′] η′ $A^{III\ pin}$, ις′ R, ciζ′ E^{txt} **1 – 2** καταστάσεως – ἄγαν] *om.* M^{pin}

---

6 μήπως R ἐξεμήσῃς E

*II^{2}2584 / PML^b cap. Σ 15, 3

II^{1}1857 / K cap. Σ 1, 3

Τοῦ Σιράχ·

Βάρος ὑπὲρ σὲ μὴ ἄρῃς,
καὶ ἰσχυροτέρῳ σου καὶ πλουσιωτέρῳ σου μὴ κοινώνει.

*II^{2}2585 / PML^b cap. Σ 15, 4

Τοῦ αὐτοῦ·

Τί κοινωνήσει χύτρα πρὸς λέβητα;
Αὐτὴ προσκρούσει καὶ αὐτὴ συντριβήσεται.

*II^{2}2586 / PML^b cap. Σ 15, 5

<***>

Μὴ ζήτει παρὰ κυρίου ἡγεμονίαν,
μὴ δὲ παρὰ βασιλέως καθέδραν δόξης.

---

11 – 12 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 9.6./6. (ed. Ihm, p. 210)

---

3 – 4 ***II^{2}2584** Sir. 13, 2$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 81–82) **7 – 8** ***II^{2}2585** Sir. 13, 2$^{3-4}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 81–82) **11 – 12** ***II^{2}2586** Sir. 7, 4$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 63)

---

2 – 4 ***II^{2}2584** P cap. Σ 15, 3 (317vA[7]8–12); E cap. 217, 3; R cap. Σ 16, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***II^{2}2585** P cap. Σ 15, 4 (317vA[12]13–17); E cap. 217, 4; R cap. Σ 16, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 12** ***II^{2}2586** P cap. Σ 15, 5 (317vA18–21); E cap. 217, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2584** Τοῦ] *om.* E R ***II^{2}2585** (a) P (b) *s. a.* E (c) *s. d.* R ***II^{2}2586** *s. a.* P *(ubi fenestra perparva, minio circumlita auroque illita, sed non inscripta)* E

---

4 πλουσιωτέρῳ σου] ὑψηλοτέρω σου *(*σου] σο *a. c.)* R **8** Αὐτὴ] αὐτη P αὐτὴ] αὐτῆ R, αὐτη P

*II^{2}2587 / PML^b cap. Σ 15, 6

Πρὸς Κορινθίους α′·

Λέγω παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ’ ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως.

II^{1}1868 / K cap. Σ 1, 14

*II^{2}2588 / PML^b cap. Σ 15, 7

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ μεγάλου ἀπολογητικοῦ·

Αἱρετώτερον ἐμοὶ ἐπὶ γῆς ἀνέχοντι καὶ βραχεῖαν αὔλακα τέμνοντι καὶ γλυκεῖαν, πόρρωθεν ἀσπαζομένῳ κέρδη καὶ θάλασσαν, ζῆν οὕτως ὅπως ἂν δύνωμαι σὺν ὀλίγῃ καὶ μικρᾷ τῇ μάζῃ, καὶ βίον ἕλκειν ἀσφαλῆ καὶ ἀκύμαντον, ἢ μακρὸν ἀναρριπίζειν καὶ μέγαν ἐπὶ μεγάλοις κέρδεσιν κίνδυνον. Ὑψηλῷ μὲν γὰρ ζημία τὸ μὴ ἐγχειρεῖν μείζοσιν, μὴ δ’ εἰς πλείους διατείνειν τὴν ἀρετήν, ἀλλ’ ἐπὶ μικρῶν ἵστασθαι, οἷον μεγάλῳ φωτὶ μικρὸν οἶκον αὐγάζοντα ἢ πανοπλίᾳ νεανικῇ σῶμα παιδικὸν περισκέποντα· μικρῷ δὲ ἀσφάλεια, μικρὰ φορτίζεσθαι, ἀλλὰ μὴ τοῖς ὑπὲρ δύναμιν ἑαυτὸν ὑποτιθέντα, γέλωτα ὀφλισκάνειν ὁμοῦ καὶ προστιθέναι τὸν κίνδυνον.

---

3 – 5 ***II^{2}2587** I Cor., re vera Rom. 12, 3 **8 – 17** ***II^{2}2588** Gregorius Nazianzenus, *Apologetica (Orat. 2)*, 100, 5 – 101, 7 (ed. Bernardi, p. 220)

---

2 – 5 ***II^{2}2587** P cap. Σ 15, 6 (317vA[22]23–31); E cap. 217, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **7 – 17** ***II^{2}2588** P cap. Σ 15, 7 (317vA[32]33–317vB36); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2587** (a) P κορινθιους *cod.* (b) Ἀποστόλου E

---

4 ἀλλὰ – σωφρονεῖν] *om.* E **8** αἱρετότερον P **11** ἀναρριπίζειν] *sic* P, ἀναρριπτεῖν *ed.*

*II^{2}2589 / PML^b cap. Σ 15, 8

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Βέλτιον τὰς ἑαυτῶν ἡνίας ἐνδιδόναι τεχνικωτέροις ἢ ἄλλων ἡνιόχους εἶναι ἀνεπιστήμονας.

*II^{2}2590 / PML^b cap. Σ 15, 9

Τοῦ αὐτοῦ·

Βέλτιον *ἀκούειν φωνὴν αἰνέσεως* ἢ ἐξηγητὴν εἶναι τῶν ὑπὲρ δύναμιν.

*II^{2}2591 / PML^b cap. Σ 15, 10

Ἐκ τοῦ πρὸς Εὐνομιανούς·

Μὴ καθάπερ ἵπποι θερμοὶ καὶ δυσκάθεκτοι τὸν ἐπιβάτην λογισμὸν ἀπορρίψαντες, καὶ τὴν καλῶς ἄγχουσαν εὐλάβειαν ἀποπτύσαντες, πόρρω τῆς νύσσης θέωμεν, ἀδελφοί, ἀλλ᾽ εἴσω τῶν ἡμετέρων ὅρων φιλοσοφῶμεν. Μέλιτος γὰρ πλησμονὴ καὶ κόρος ἔμετον ἐργάζεται, καίπερ ὄντος μέλιτος.

---

3 – 4 Βέλτιον – εἶναι] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 15.12./12. (ed. Ihm, p. 360) **7** Ps. 25, 7^1 **14 – 15** Μέλιτος – ἐργάζεται] cf. Prov. 25, 16^{1-2}

---

3 – 4 ***II^{2}2589** Gregorius Nazianzenus, *Apologetica (Orat. 2)*, 47, 1–3 (ed. Bernardi, p. 150) **7 – 8** ***II^{2}2590** Gregorius Nazianzenus, *Apologetica (Orat. 2)*, 76, 1–2 (ed. Bernardi, p. 188) **11 – 14** ***II^{2}2591** Μὴ – φιλοσοφῶμεν] Gregorius Nazianzenus, *De theologia I adversus Eunomianos (Orat. 27)*, 5, 3–6 (ed. Gallay/Jourjon, p. 80–82) **14 – 15** Μέλιτος – μέλιτος] Ibid., 4, 13–15 (p. 80)

---

2 – 4 ***II^{2}2589** P cap. Σ 15, 8 ([317vB36]318rA1–6); E cap. 217, 7; R cap. Σ 16, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***II^{2}2590** P cap. Σ 15, 9 (318rA[6]7–10); E cap. 217, 8; R cap. Σ 16, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 15** ***II^{2}2591** P cap. Σ 15, 10 (318rA[11]12–28); E cap. 217, 9; R cap. Σ 16, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2589** (a) P R Ἐκ] *om.* R (b) Θεολόγου E ***II^{2}2590** (a) P (b) Τοῦ Θεολόγου R (c) *s. a.* E ***II^{2}2591** (a) P R ευνομιανους P, εὐνομίους R (b) *s. a.* E

---

3 ἑαυτῶν] αὐτῶν P **3 – 4** τεχνικωτέροις – ἀνεπιστήμονας] *om.* E **3** τεχνηκοτέροις P **13** νύσης P$^{a. c.}$

*II^{2}2592 / PML^{b} cap. Σ 15, 11

Ἐκ τοῦ περὶ υἱοῦ λόγου α′·

Ὥσπερ ἐσθῆτος καὶ διαίτης καὶ γέλωτος καὶ βαδίσματος οὖσαν τινὰ κοσμιότητα, οὕτω δὴ καὶ λόγου καὶ σιωπῆς ἐπιγνῶμεν.

cf. II^{1}1867 / K cap. Σ 1, 13

*II^{2}2593 / PML^{b} cap. Σ 15, 12

Ἐκ τοῦ εἰς Βασίλειον·

Καὶ θεῷ φίλον τὸ κατὰ δύναμιν.

II^{1}1862 / K cap. Σ 1, 8

*II^{2}2594 / PML^{b} cap. Σ 15, 13

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ περὶ εὐταξίας·

Φεύγω τὸ ἄμετρον, καὶ κολάζω τὴν ἀπληστίαν· καὶ ἀργὸς εἶναι μᾶλλον ἢ περίεργος δέχομαι, ἐὰν μὴ ἀμφότερα διαφυγεῖν ἐξῇ, καὶ τοῦ μετρίου τυγχάνειν, καὶ δειλότερος μᾶλλον τοῦ δέοντος ἢ θρασύτερος.

---

3 – 4 ***II^{2}2592** GREGORIUS NAZIANZENUS, re vera *Adversus Eunomianos (Orat. 27)*, 5, 28–30 (ed. Gallay/Jourjon, p. 82–84) **7** ***II^{2}2593** GREGORIUS NAZIANZENUS, *Funebris oratio in laudem Basilii Magni Caesareae in Cappadocia episcopi (Orat. 43)*, 82, 6 (ed. Bernardi, p. 304) **10 – 13** ***II^{2}2594** GREGORIUS NAZIANZENUS, *De moderatione in disputando (Orat. 32)*, 20, 16–20 (ed. Moreschini, p. 128)

---

2 – 4 ***II^{2}2592** P cap. Σ 15, 11 (318rA[28]29–36); E cap. 217, 10; R cap. Σ 16, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 7** ***II^{2}2593** PML^{b} cap. Σ 15, 12 ([318rA36]318rB1–2); E cap. 217, 11; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **9 – 13** ***II^{2}2594** P cap. Σ 15, 13 (318rB[3]4–15); E cap. 217, 12; R cap. Σ 16, 8; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2592** (a) P (b) Τοῦ αὐτοῦ R (c) *s. a.* E ***II^{2}2593** (a) P (b) *s. a.* E ***II^{2}2594** (a) P R Τοῦ αὐτοῦ] *om.* R (b) *s. a.* E

---

3 – 4 οὖσάν τινα E, οὖσα τινα P **10** κολάζω] κωλύω R ἀπληστείαν P **11** ἐὰν μὴ] *scripsi*, ἐάν με R E, ἐὰν μὲν P ἐξῆν P, ἐξῆν E

*II^{2}2595 / PML^{b} cap. Σ 15, 14

II^{1}1870 / K cap. Σ 1, 16

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸν πατέρα·

Εὐσεβείας ἅμα καὶ ἀσφαλείας, μετρῆσαι τῇ δυνάμει τὴν λειτουργίαν, ὥσπερ καὶ τῆς τροφῆς τὴν μὲν κατὰ δύναμιν προσίεσθαι, τὴν δὲ ὑπὲρ δύναμιν ἀποπέμψασθαι· οὕτω γὰρ σώματι μὲν εὐεξίαν παραγίνεσθαι, ψυχῇ δὲ ἀσφάλειαν τὸ μετριάζειν ἐν ἀμφοτέροις.

*II^{2}2596 / PML^{b} cap. Σ 15, 15

II^{1}1866 / K cap. Σ 1, 12

Ἐκ τοῦ εἰς μονάζοντας·

Οὔτε νωθρότερον εἶναι τοῦ μετρίου καλόν, οὔτε θερμότερον, ὡς ἢ δι᾽ εὐκολίαν πᾶσιν συμφέρεσθαι, ἢ δι᾽ ἀταξίαν πάντων ἀποστατεῖν· ὁμοίως γὰρ καὶ τὸ νωθὲς ἄπρακτον, καὶ τὸ εὐκίνητον ἀκοινώνητον.

---

3 – 6 ***II^{2}2595** Gregorius Nazianzenus, *In seipsum et ad patrem (Orat. 12)*, 5, 8–12 (ed. Calvet-Sebasti, p. 358) **9 – 12** ***II^{2}2596** Gregorius Nazianzenus, *De pace I ob monachorum reconciliationem (Orat. 6)*, 20, 5–8 (ed. Calvet-Sebasti, p. 170–172)

---

2 – 6 ***II^{2}2595** P cap. Σ 15, 14 (318rB[15]16–30); R cap. Σ 16, 9; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 12** ***II^{2}2596** P cap. Σ 15, 15 (318rB[31]32–318vA7); E cap. 217, 13; R cap. Σ 16, 10; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2595** Τοῦ αὐτοῦ] *om.* P ***II^{2}2596** (a) P R Ἐκ τοῦ] *om.* P (b) *s. a.* E

---

3 ἅμα] ἀσμα P μετρισαι P **4** προΐεσθαι R **5** εὐεξίαν] εὐταξίαν P **6** τὸ] *an legendum* τῷ *(cf. ed. app. crit.)?* **10** ἢ δι'^{1}] ηδη P διαταξίαν P, διὰ ἀταξίαν R **11** νωθες P, νωθρὲς R

Τίτλος ιϛʹ Περὶ συναντημάτων καὶ ἀπροσδοκήτως συμβαινόντων τισίν, ὧν ἡ γνῶσις ἡμῖν μὲν ἴσως ἄγνωστος, θεῷ δὲ εὔγνωστος.

*II^{2}2597 / PML^{b} cap. Σ 16, 1

Δαυΐδ, ψαλμοῦ ιηʹ·

Παραπτώματα τίς συνήσει;

*II^{2}2598 / PML^{b} cap. Σ 16, 2

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Συνάντημα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου
καὶ συνάντημα τοῦ κτήνους,
συνάντημα ἕ<ν> αὐτοῖς·
ὡς ὁ θάνατος τούτου, ὁ θάνατος τούτου,
καὶ †προη ἐν† τοῖς πᾶσιν.

---

6 ***II^{2}2597** Ps. 18, 13^{1} **9 – 13** ***II^{2}2598** Eccle. 3, 19$^{1-5}$ (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 152 [et erratim p. 165])

---

1 – 3 **Titlos** P (318vA8–12) M^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} A$^{III\ pin\ cap.\ \Sigma\ 9\ et\ \Sigma\ 18}$ R; *deest in* M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **5 – 6** ***II^{2}2597** P cap. Σ 16, 1 (318vA[12]13–14); E cap. 218, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **8 – 13** ***II^{2}2598** P cap. Σ 16, 2 (318vA[14]15–22); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} A$^{III\ pin\ cap.\ \Sigma\ 9\ et\ \Sigma\ 18}$ R^{pin} ιϛʹ] ιζʹ R, σιηʹ E^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin\ cap.\ \Sigma\ 9}$ *(θʹ secund. ser.) et* A$^{III\ pin\ cap.\ \Sigma\ 18}$ *(ιηʹ secund. ser.)* **1 – 3** καὶ – εὔγνωστος] *om.* M^{pin} **1** καὶ] *om.* A$^{III\ pin\ cap.\ \Sigma\ 9}$

***II^{2}2597** ψαλμοῦ ιηʹ] *om.* E

---

11 ἓν αὐτοῖς] *scripsi (LXX)*, ἑαυτοῖς P **13** †προη ἐν†] *cruces apposui*, *sic* P, πνεῦμα ἓν *LXX*

*II^{2}2599 / PML^{b} cap. Σ 16, 3

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Συνάντημα ἓν τῷ δικαίῳ καὶ τῷ ἀσεβεῖ,
τῷ ἀγαθῷ καὶ τῷ κακῷ,
τῷ καθαρῷ καὶ τῷ ἀκαθάρτῳ,
τῷ θυσιάζοντι καὶ τῷ μὴ θυσιάζοντι·
ὡς ὁ ἀγαθός, ὡς ὁ ἁμαρτάνων,
ὡς ὁ ὀμνύων, καθὼς ὁ τὸν ὅρκον φοβούμενος.
Τοῦτο πονηρὸν ἐν παντὶ τῷ πεποιημένῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον,
ὅτι συνάντημα ἓν τοῖς πᾶσιν.

*II^{2}2600 / PML^{b} cap. Σ 16, 4

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἔστιν ἐλπὶς ὅτι ὁ κύων ὁ ζῶν, αὐτὸς ἀγαθὸς
ὑπὲρ τὸν λέοντα τὸν τεθνηκότα.

*II^{2}2601 / PML^{b} cap. Σ 16, 5

<***>

Ἐδόθη ἄφρων ἐν ὕψεσιν μεγάλοις,
καὶ πλούσιοι ἐν ταπεινώσει καθήσονται·

---

3 – 10 ***II^{2}2599** Eccle. 9, 2^{2}–3^{2} (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 165–166) **13 – 14** ***II^{2}2600** Eccle. 9, 4$^{2-3}$ (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 166) **17 – 1140, 2** ***II^{2}2601** Eccle. 10, 6^{1}–7^{2} (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 169)

---

2 – 10 ***II^{2}2599** P cap. Σ 16, 3 (318vA22–318vB4); E cap. 218, 2; R cap. Σ 17, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 14** ***II^{2}2600** P cap. Σ 16, 4 (318vB[4]5–8); E cap. 218, 3; R cap. Σ 17, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **16 – 1140, 2** ***II^{2}2601** P cap. Σ 16, 5 (318vB9–16); E cap. 218, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2599** (a) R E Τοῦ] *om.* E (b) *s. d.* P ***II^{2}2600** (a) P R (b) *s. a.* E ***II^{2}2601** *s. a.* P E

---

3 – 8 Συνάντημα – φοβούμενος] *om.* E **8** καθῶς P, οὕτως R **14** τὸν τεθνηκότα] *om.* E **18** καθίσονται E

<ε>ἶδον δούλους ἐφ’ ἵππους
καὶ ἄρχοντας πορευομένους ὡς δούλους ἐπὶ τῆς γῆς.

*II^{2}2602 / PML^{b} cap. Σ 16, 6

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἔστιν ματαιότης ἣ πεποίηται ἐπὶ τῆς γῆς,
ὅτι εἰσὶν δίκαιοι, ὅτι φθάνει πρὸς αὐτοὺς
ὡς ποίημα τῶν ἀσεβῶν,
καὶ εἰσὶν ἀσεβεῖς, ὅτι φθάνει πρὸς αὐτοὺς
ὡς ποίημα τῶν δικαίων.
Εἶπα· Καί γε τοῦτο ματαιότης.

*II^{2}2603 / PML^{b} cap. Σ 16, 7

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν·

Παρῆσαν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ τινές, ἀπαγγέλλοντες τῷ κυρίῳ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο ἁμαρτωλοί, ὅτι πεπόνθασιν τοιαῦτα; Οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ’ ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε. Ἢ ἐκεῖνοι οἱ δεκαοκτὼ ἐφ’ οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι οὗτοι ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλήμ; Οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ’ ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε.

---

5 – 10 ***II^{2}2602** Eccle. 8, 14$^{1-6}$ (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 165) **13 – 22** ***II^{2}2603** Luc. 13, 1–5

---

4 – 10 ***II^{2}2602** P cap. Σ 16, 6 (318vB17–28); R cap. Σ 17, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 22** ***II^{2}2603** P cap. Σ 16, 7 (318vB[28]29–319rA24); R cap. Σ 17, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2602** (a) R (b) *s. a.* P ***II^{2}2603** (a) P (b) Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην R

---

1 εἶδον] *scripsi,* ἰδον P **14** πιλᾶτος P **15 – 22** Καὶ – ἀπολεῖσθε] καὶ τὰ ἑξῆς R **15** δοκεῖται P **15 – 16** γαλιλαιοι P **19** σιλοαμ P δοκεῖται P

<*II^{2}suppl. 37 / R cap. Σ 17, 5>

*II^{2}2604 / PML^b cap. Σ 16, 8

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Ἔλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολήν· Συκῆν εἶχεν τίς πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ᾿ εὗρεν. Εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· Ἰδοὺ τρία ἔτη ἀφ᾿ ἧς ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ᾿ εὑρίσκω. Ἔκκοψον οὖν αὐτήν· ἱνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; Ὁ δὲ ἀπεκρίθη, λέγων αὐτῷ· Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ βάλω κοπρίαν· κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν, εἰ δὲ μὴ εἰς τὸ μέλλον, ἐκκόψεις αὐτήν.

*II^{2}2605 / PML^b cap. Σ 16, 9

Σχόλιον·

Ὁ μὲν οὖν κύριος, ἅτε *πάντα πρὸ γενέσεως* ἐπιστάμενος, οὐκ ἐξενίσθη πρὸς τὴν ἀναγγελθεῖσαν ἀκοήν, ἀλλὰ παρασιωπήσας τὰς τῶν συμβεβηκότων ἐκείνοις αἰτίας, ὡς ὑπὲρ τὰς τῶν μανθανόντων ἀκοάς – οὐ γὰρ πάντων θεῖα κατηχεῖσθαι κρίματα –, ἐδίδαξεν μὲν ἐκείνους, δι᾿ ἐκείνων δὲ ἡμᾶς, μὴ πάντων καταψηφιεῖσθαι τῶν ἀπολλυμένων, ὡς κατ᾿ ἀξίαν παθόντων, ἀλλὰ μᾶλλον φοβεῖσθαι, καὶ διὰ μετανοίας τὸν ἑαυτῶν ἐπανορθοῦσθαι βίον, μήποτε τοῖς ἴσοις ἐξ ἀμελείας περιπαρῶμεν. Προστέθηκε δὲ πρὸς ἡμετέραν

1 ***II^{2}suppl. 37** cf. *Sacra*. Liber II. *Supplementum* (Band VIII/8) **14** cf. Sus. 35a (θ′ 42) **21 – 1142, 1** Προστέθηκε – ἀκοῇ] cf. Luc. 13, 1

4 – 11 ***II^{2}2604** Luc. 13, 6–9 **14 – 1142, 4** ***II^{2}2605** *Scholion in Luc. 13, 1–9*

3 – 11 ***II^{2}2604** P cap. Σ 16, 8 (319rA24–319rB13); R cap. Σ 17, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 1142, 4** ***II^{2}2605** P cap. Σ 16, 9 (319rB[mg]14–319vA17); R cap. Σ 17, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2604** (a) R (b) *s. d.* P

4 Ἔλεγεν – παραβολήν] *om.* R τίς εἶχε R **5 – 11** καὶ^1 – αὐτήν] καὶ τὰ ἑξῆς R **14** οὖν] *om.* P

σωτηρίαν τῇ περὶ τῶν Γαλιλαίων ἀκοῇ οὐ μόνον τὴν τῶν καταχωσθέντων τῷ πύργῳ ἀπώλειαν, ἀλλὰ δὴ καὶ τὴν εὐθύβολον τοῖς ῥηθεῖσιν παραβολήν, ἐν ᾗ τὴν παράτασιν τῆς εἰς ἡμᾶς μακροθυμίας αὐτοῦ ᾐνίξατο διὰ τῆς συκῆς.

*II^{2}2606 / PML^{b} cap. Σ 16, 10

Τοῦ θεολόγου Γρηγορίου, ἐκ τῶν Ἐπῶν·

Μήτε κακοὺς ὁρόωσα γαληνιό<ω>ντας, ὁδοῖο
Ἵστασο, μήτ’ ἀγαθοῖς φρένα δάπτεο καμπτομένοισι.
Πε<σ>σοὶ ταῦτα βίοιο.

*II^{2}2607 / PML^{b} cap. Σ 16, 11

Βασιλείου, ἐκ τῆς ις′ ἐπιστολῆς·

Κἂν οἱ λόγοι τῶν παρὰ θεοῦ οἰκονομουμένων διαφεύγωσιν ἡμᾶς, ἀλλὰ πάντως γε τὸ παρὰ τοῦ σοφοῦ καὶ ἀγαπῶντος ἡμᾶς οἰκονομηθὲν ἀπόδεκτόν ἐστιν, κἂν ἐπίπονον ᾖ.

---

1 – 2 τὴν – ἀπώλειαν] cf. Luc. 13, 4 **2 – 3** τὴν – παραβολήν] cf. ibid., 13, 6–9

---

7 – 9 ***II^{2}2606** GREGORIUS NAZIANZENUS, *Carmina*, I,2,2 *(Praecepta ad virgines)*, 360–362 (PG 37, 606, 12 – 607, 2) **12 – 14** ***II^{2}2607** BASILIUS CAESARIENSIS, *Epistulae*, V, 2, 17–20 (ed. Courtonne, I, p. 18)

---

6 – 9 ***II^{2}2606** P cap. Σ 16, 10 (319vA[18]19–25); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **11 – 14** ***II^{2}2607** P cap. Σ 16, 11 (319vA[25]26–35); E cap. 218, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2607** ἐκ – ἐπιστολῆς] *om.* E

---

1 γαλιλαιων P τὴν] *om.* R **3** τῆς] την P εἰς] *om.* R **7** γαληνιόωντας] *scripsi (ed.)*, γαληνιόντας P **8** ἀγαθοῖς] *scripsi (ed.)*, ἀγαθους P **9** Πεσσοὶ] *scripsi (ed.)*, πεσοι P **13** τὸ] *om.* P **14** ἀπόδεκτόν ἐστιν] *sic acc.* E, ἀποδέκτον ἐστὶν P

*II^{2}2608 / PML^b cap. Σ 16, 12

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ περὶ φιλοπτωχίας·

Τοῖς ἡμετέροις μάλιστα ἐπιστατεῖν δεξώμεθα τὸν ἡμέτερον, εἴτε ποιητήν, εἴτε καὶ πλάστην βούλει καλεῖν, κἂν διὰ τῶν ἐναντίων ὁ βίος ἡμῶν διεξάγηται, διατοῦτο τυχὸν καὶ ἀγνοουμένων, ἵνα τῷ δυσθεωρήτῳ τὸν ὑπὲρ πάντα λόγον θαυμάζωμεν. Ἐπειδὴ τὸ μὲν ῥαδίως ληπτὸν ἅπαν εὐκαταφρόνητον, τὸ δὲ ὑπὲρ ἡμᾶς ὅσῳ δυσεφικτότερον τοσούτῳ θαυμασιώτερον· καὶ γυμνάζει τὸν πόθον ἅπαν τὸ διαφεῦγον τὴν ἔφεσιν.

*II^{2}2609 / PML^b cap. Σ 16, 13

Τοῦ Χρυσοστόμου, ἐκ τοῦ πρὸς Σταγείριον·

Οὐκ ἐχρῆν βατὰ τοῖς πᾶσιν ὑπάρχειν τῆς τοῦ θεοῦ σοφίας τὰ τεκμήρια, καὶ τὸν ἄρρητον καὶ ἀκατάληπτον νοῦν πάντῃ γυμνὸν εἶναι ἀνθρώποις, ὅπου γε καὶ βασιλέως ἀνθρώπου καὶ ἄρχοντος ἔστιν ὅτε <τὰ> πλεῖστα τῶν βουλευμάτων κέκρυπται, ὡς καὶ τὸ πραττόμενον ἄδηλον εἶναι ὅτῳ λόγῳ πράττεται.

---

3 – 9 ***II^{2}2608** Gregorius Nazianzenus, *De pauperum amore (Orat. 14)*, 33 (PG 35, 904, 6–14) **12 – 16** ***II^{2}2609** Iohannes Chrysostomus, *Ad Stagirium a daemone vexatum*, re vera Titus Bostrensis, *Contra Manichaeos*, II, 48, 7–12 (ed. Roman/Schmidt, p. 205–207 = Extrait 6b, ed. Declerck, p. CXXXIV)

---

2 – 9 ***II^{2}2608** P cap. Σ 16, 12 ([319vA36]319vB1–25); E cap. 218, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **11 – 16** ***II^{2}2609** P cap. Σ 16, 13 (319vB[26]27–320rA6); R cap. Σ 17, 8; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2608** ἐκ – φιλοπτωχίας] *om.* E ***II^{2}2609** ἐκ τοῦ] *om.* R προσταγήριον P

---

3 δεξόμεθα P **6** πάντων P **7** ληπτὸν ἅπαν] ληπτόν, ἅπαν E **12** τὰ] *om.* P **13** πάντῃ] παντι P **15** ὅτε] ὁτε P, ὃ R τὰ] *supplevi (ed.)*, *om.* P R κέκρυπται] κέκριται R **16** ὅτῳ] ὃ τῶ P, ὧι R

*II²2610 / PMLᵇ cap. Σ 16, 14

Σχόλιον·

Συμβέβηκε τινὰ πρὸς τὴν προκειμένην τῷδε τῷ κεφαλαίῳ θεωρίαν ἐν τοῖς τῶν ἐνθέων ἡμῶν πατέρων χρόνοις ζήτησιν σὺν πολλαῖς ταῖς δεήσεσιν πρὸς τὸν πάντα ἐπιστάμενον ἐπὶ πλεῖστον περὶ τούτων γίνεσθαι. Τινὸς γὰρ οὐκ εὖ μὲν βεβιωκότος, λαμπρῶς δὲ προκομισθέντος κατὰ τὴν πόλιν, ἑτέρου δὲ ἀνὰ τὴν ἔρημον ἐναρέτως ἀσκήσαντος, καὶ ὑπὸ ὑαίνης ἐν τῷ οἰκείῳ δοματίῳ ἀναιρεθέντος, τῇ πλείστῃ περὶ τούτου ἱκεσίᾳ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ ἐπικαμφθεὶς ὁ θεός, ηὐδόκησεν δι᾽ ἀγγέλου τὸ αἴτιον τῆς ἀκαταλλήλου ἀμφοτέρων διασαφῆσαι ἐξόδου, ὅτι ὁ μέν, διὰ μίαν καλλίστην ἐργασίαν, τὰ ἄλλα κακίστως βιώσας, τινὰ τῆς ἐξοδίας ἔτυχεν ἀντίληψιν, ὁ δὲ διὰ μίαν ἁμαρτίαν τοιούτῳ παρεωράθη τέλει, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς καταδικαζούσης ἁμαρτίας.

---

3 – 14 Συμβέβηκε – ἁμαρτίας] cf. *Apophthegmata patrum*, Collectio systematica, XVIII, 41, 1–17 (ed. Guy†, XVII–XXI, p. 90–92); Anastas. Sin., *Quaestiones et responsiones*, 30, 18–37 (ed. Munitiz, p. 81–82 et addit. in app. crit.)

---

3 – 14 ***II²2610** *Scholion in PMLᵇ cap. Σ 16*

---

2 – 14 ***II²2610** P cap. Σ 16, 14 (320rA[mg]7–320rB15); R cap. Σ 17, 9; *deest in* M$^{(lac.)}$ Lᵇ E T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

6 γενέσθαι R μὲν] *om.* R **8** ὑαίνις P **10** εὐδόκησε R τὸ αἴτιον] *om.* R **10 – 11** ἀκαταλλήλου] κατὰ τῶν R

Τίτλος ιζʹ Περὶ συγκαταβάσεως καὶ συμπαθείας εἰς ἀλλήλους, ὅτι ὑπὲρ θυσίας τῷ φιλανθρώπῳ καὶ ἀνενδεεῖ θεῷ ἀρεστά.

*II^{2}2611 / PML^{b} cap. Σ 17, 1

Ὠσηὲ προφήτου·

Τὸ κρίμα μου ὡς φῶς ἐξελεύσεται, διότι ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν.

*II^{2}2612 / PML^{b} cap. Σ 17, 2

Παροιμιῶν·

Ὁ σπλαγχνιζόμενος ἐλεηθήσεται.

*II^{2}2613 / PML^{b} cap. Σ 17, 3

Σοφίας Σολομῶντος·

Δεῖ τὸν δίκαιον εἶναι φιλάνθρωπον.

---

5 ***II^{2}2611** Os. 6, 5–6 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 160–161) **8** ***II^{2}2612** Prov. 17, 5^{3} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 85–86) **11** ***II^{2}2613** Sap. 12, 19^{2}

---

1 – 2 Titlos P (320rB16–19) M^{pin} $L^{b\ pin}$ E^{txt} $A^{III\ pin}$ R; *deest in* $M^{txt\ (lac.)}$ $L^{b\ txt}$ $E^{pin\ (lac.)}$ $T^{(lac.)}$ $H^{III}$$A^{III\ txt}$ **4 – 5** ***II^{2}2611** P cap. Σ 17, 1 (320rB[20]21–24); E cap. 219, 1; R cap. Σ 18, 1; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 8** ***II^{2}2612** P cap. Σ 17, 2 (320rB[25]26–27); E cap. 219, 2; R cap. Σ 18, 2; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 11** ***II^{2}2613** P cap. Σ 17, 3 (320rB[28]29–30); E cap. 219, 3; R cap. Σ 18, 3; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} $L^{b\ pin}$ $A^{III\ pin}$ R^{pin} E^{txt} ιζʹ] ιηʹ R, ριθʹ E^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* $A^{III\ pin}$ *(ιʹ secund. ser.)* **1 – 2** καὶ – ἀρεστά] *om.* M^{pin} **2** τῷ] *praem.* ὅτϊ $L^{b\ pin}$ ἀνενδεὲς $A^{III\ pin}$ ἀρεστὸν P^{txt}

***II^{2}2611** ωσηε P προφήτου] *om.* R ***II^{2}2613** (a) P E σοφία P (b) *s. a.* R

---

5 κρῖμα μου $R^{a.\ c.}$ **8** πλαγχνιζομενος $P^{a.\ c.\ (sine\ acc.\ etiam\ p.\ c.)}$

*II^{2}2614 / PML^b cap. Σ 17, 4

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου·

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ, ἐν ἑνὶ τῶν σαββάτων, ἐπορεύετο ὁ Ἰησοῦς διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν τοὺς στάχυας καὶ ἐσθίειν. Ἰδόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι, λέγουσιν αὐτῷ· Ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ἐν τοῖς σάββασιν ποιεῖν. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ ᾔδειτε τί ἐστιν *Ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν*, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. Κύριος γάρ ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τοῦ σαββάτου.

*II^{2}2615 / PML^b cap. Σ 17, 5

Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου·

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ νομικὸς τίς ἀνέστη, ἐκπειράζων τὸν κύριον, λέγων· Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται πῶς ἀναγινώσκεις; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὀρθῶς ἀπεκρίθης. Τοῦτο ποίει, καὶ ζήσῃ. Ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτόν, εἶπεν· Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον; Ὑπολαβὼν δὲ ὁ κύριος εἶπεν· Ἄνθρωπος τίς κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἰεριχώ, καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες, ἀπῆλθον

---

7 – 8 Os. 6, 6 **15 – 17** Ἀγαπήσεις – σεαυτόν] cf. Lev. 19, 18

---

3 – 7 ***II^{2}2614** Ἐν – Ἰησοῦς] Matth. 12, 1–3 **7 – 9** Εἰ – σαββάτου] Ibid. 12, 7–8 **12 – 1147, 13** ***II^{2}2615** Luc. 10, 25–37

---

2 – 9 ***II^{2}2614** P cap. Σ 17, 4 (320rB[31]32–320vA16); R cap. Σ 18, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 1147, 13** ***II^{2}2615** P cap. Σ 17, 5 (320vA[17]18–321rA19); R cap. Σ 18, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2614** (a) P (b) Ματθαίου R ***II^{2}2615** λουκαν P Εὐαγγελίου] *om.* P

---

5 τουστάχυας P **6** ἐν] *om.* P **7 – 8** ἔλεον R **12** νομικος τις P **12 – 13** λέγων] *praem.* καὶ R **14** γέγραπται πῶς] *nulla interpunctio in* P R **16** καὶ^1 – σου^3] *om.* P **17** ἑαυτὸν P **18** δικαιῶσαι P αὐτὸν P$^{a. c.}$, ἑαυτὸν P$^{p. c.}$ **19** τίς ἐστιν μου P **19 – 20** ἄνθρωπός τις R **20** Ἰεριχώ] *scripsi*, ἱεριχὼ R, ἐριχῶ P

ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. Κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τίς κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. Ὁμοίως δὲ καὶ Λευΐτης, γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων, ἦλθεν κατ᾽ αὐτόν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη· καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον· ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. Καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐκβαλὼν δύο δηνάρια, ἔδωκεν τῷ πανδοχεῖ, λέγων· Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ᾽ αὐτοῦ. Εἶπεν δὲ ὁ κύριος· Πορεύου καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.

*II²2616 / PMLᵇ cap. Σ 17, 6

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Εἶπεν ὁ πατὴρ πρὸς τὸν πρεσβύτερον αὐτοῦ υἱόν· Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ᾽ ἐμοῦ εἶ, καὶ τὰ ἐμὰ πάντα, σά ἐστιν· εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὑρέθη.

---

16 – 19 ***II²2616** Εἶπεν – εὑρέθη] Luc. 15, 31–32 **16** πρὸς – υἱόν] Ibid. 15, 25

---

15 – 19 ***II²2616** P cap. Σ 17, 6 (321rA[19]20–30); E cap. 219, 4; R cap. Σ 18, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ Lᵇ T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II²2616** (a) P R Ἐκ] *om.* R (b) Εὐαγγελίου E

---

1 τυγχάνοντα] *om.* P ἵερευς τις P **4** σαμαρίτης P **6** ἔλαιον] ἐλεον P **12** δὲ] *om.* P **18** καὶ χαρῆναι] *post* ἔδει *transpos.* P E ὁ – σου] *post* οὗτος *transpos.* P E **19** ἀπολωλὼς] *scripsi,* ἀπολωλὸς (-ος P) P E R ἦν] *om.* P E ηυρέθη P

*II^{2}2617 / PML^b cap. Σ 17, 7

Σχόλιον·

Οὐ διὰ ψιλῶν λόγων, ἀλλὰ δι’ ἐναργῶν πράξεων σωτήριον προγραμμὸν ἀληθῶς καὶ ἐμφανῶς ἑαυτὸν προτίθησιν ἡμῖν ὁ κύριος. Τίς γὰρ ἄλλος πατὴρ ἀγαθός, πατὴρ ἄμφω δικαίων τὲ καὶ ἁμαρτωλῶν; Ἢ τίς ἕτερος ἀνορθωτὴς τῶν κατεραγμένων, καὶ ἰητὴρ καὶ σωτὴρ τῶν κατατετρωμένων πλὴν αὐτοῦ, ὡς φησὶν διὰ τοῦ προφήτου ὅτι *Σώζων οὐκ ἔστιν πάρεξ ἐμοῦ*; Ἀγαπᾷ μὲν γὰρ δικαίους, προσίεται δὲ εὐμενῶς ἐπιστρέφοντας ἁμαρτωλούς, ἐπισπλαγχνίζεται δὲ καὶ ἐπὶ τοὺς ἀποπλανηθέντας τῆς ὑψηλοτάτης αὐτοῦ <καὶ> κεφαλαιώδους καὶ εὐθείας ὁδοῦ, καὶ ἐπὶ τὴν κάτω καὶ ληστοτρόφων βρίθουσαν ἐξωρμηκότας, καὶ ἀνέχεται *Σαμαρείτης* καὶ *τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν φίλος* ἀκοῦσαι παρὰ τῶν θεομάχων, ἵνα πάντας ὡς πάντων δεσπότης σώσειεν.

*II^{2}2618 / PML^b cap. Σ 17, 8

Ἐκ τῆς πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς·

Ὀφείλομεν ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. Ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθόν.

---

6 ἀνορθωτὴς – κατεραγμένων] cf. Ephraem Syr., *Sermones paraenetici ad monachos Aegypti*, XLII (ed. Assemani, II, p. 161B) **8** Os. 13, 4 (cf. Is. 43, 11) **12 – 13** Σαμαρείτης] Ioh. 8, 48 **13** Matth. 11, 19

---

3 – 14 ***II^{2}2617** *Scholion in Luc. 15, 31–32* **17 – 19** ***II^{2}2618** Rom. 15, 1–2

---

2 – 14 ***II^{2}2617** P cap. Σ 17, 7 (321rA[mg]31–321rB34); R cap. Σ 18, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} **16 – 19** ***II^{2}2618** P cap. Σ 17, 8 (321rB[35]36–321vA7); E cap. 219, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2618** (a) P (b) Ἀποστόλου E

---

3 – 4 πρόγραμμον P **4** καὶ – ἑαυτὸν] *om.* R **5** πατὴρ^2] *conieci*, προ̄ς *(=* πατρὸς*)* P, προ`` *(=* πρὸς*)* R **6** κατερραγμένων P$^{p.c.}$ ἰητὴρ] *scripsi*, ϊητηρ P, ἰατὴρ R **8** γὰρ] *om.* R **11** καὶ^1 – καὶ^2] *scripsi*, κεφαλαιώδους R, καὶ P **12** ληστοτρόφων] *scripsi*, ληστοτρόφον P R ἐξωρμηκότας] *scripsi*, ἐξορμηκότας P R **12 – 13** σαμαρίτης P **18 – 19** Ἕκαστος – ἀγαθόν] *om.* E **18** τῷ] *scripsi (NT)*, τὸν P

*II^{2}2619 / PML^{b} cap. Σ 17, 9

Καὶ μεθ᾽ ἕτερα·

Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς εἰς δόξαν θεοῦ.

*II^{2}2620 / PML^{b} cap. Σ 17, 10

Πρὸς Γαλάτας·

Ἀδελφοί, ἐὰν προληφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος, σκοπῶν σεαυτόν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς. Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληροῦτε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ.

*II^{2}2621 / PML^{b} cap. Σ 17, 11

Πρὸς Ἐφεσίους·

Γίνεσθε εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν. Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά, καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ὑμᾶς, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας.

---

13 – 14 Γίνεσθε – ὑμῖν] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 50.2./ 57.2. (ed. Ihm, p. 821)

---

3 – 4 ***II^{2}2619** Rom. 15, 7 **7 – 10** ***II^{2}2620** Gal. 6, 1–2 **13 – 17** ***II^{2}2621** Eph. 4, 32 – 5, 2

---

2 – 4 ***II^{2}2619** P cap. Σ 17, 9 (321vA[8]9–13); R cap. Σ 18, 8; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 10** ***II^{2}2620** P cap. Σ 17, 10 (321vA[13]14–27); E cap. 219, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **12 – 17** ***II^{2}2621** P cap. Σ 17, 11 (321vA[27]28–321vB7); E cap. 219, 7–8; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2619** (a) P (b) Πρὸς Ῥωμαίους R ***II^{2}2620** (a) P (b) *s. a.* E ***II^{2}2621** (a) P (b) *s. a. / s. a.* E *(cf. infra, app. crit. text.)*

---

3 προσλαμβάνεσθαι P **8** καταρτίζεται P E **9** σκοπῶν – πειρασθῇς] *om.* E **10** ἀναπληρώσατε E **13** γινεσθαι P **14 – 15** Γίνεσθε – καὶ^{1}] *om.* E, *ubi caesura post* ὑμῖν

*II^{2}2622 / PML^{b} cap. Σ 17, 12

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς β′·

Ὑμεῖς, ἀδελφοί, μὴ ἐκκακεῖτε καλοποιοῦντες. Εἰ δέ τις οὐχ᾽ ὑπακούει τῷ λόγῳ διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, καὶ μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ· καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν.

*II^{2}2623 / PML^{b} cap. Σ 17, 13

Ἐκ τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς α′·

Παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ἀδελφοί· νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε εἰς πάντας, ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδῷ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας.

*II^{2}2624 / PML^{b} cap. Σ 17, 14

Τοῦ Θεολόγου, περὶ φιλοπτωχίας·

Ἐπειδὴ *ἔλεον θέλει καὶ οὐ θυσίαν* ὁ πάντων δεσπότης, καὶ ὑπὲρ χιλιάδας *ἀρνῶν πιόνων* εὐσπλαγχνίαν, ταύτην εἰσφέρωμεν αὐτῷ διὰ τῶν δεομένων.

---

15 Os. 6, 6 **16** Dan. 3, 39

---

3 – 6 ***II^{2}2622** II Thess. 3, 13–15 **9 – 12** ***II^{2}2623** I Thess. 5, 14–15 **15 – 17** ***II^{2}2624** Gregorius Nazianzenus, *De pauperum amore (Orat. 14)*, 40 (PG 35, 909, 32–35)

---

2 – 6 ***II^{2}2622** P cap. Σ 17, 12 (321vB[8]9–20); *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **8 – 12** ***II^{2}2623** P cap. Σ 17, 13 (321vB[21]22–36); E cap. 219, 9; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **14 – 17** ***II^{2}2624** P cap. Σ 17, 14 (322rA[1]2–7); E cap. 219, 10; R cap. Σ 18, 9; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2623** (a) P (b) *s. a.* E ***II^{2}2624** (a) P R φιλοπτωχείας R (b) Θεολόγου E

---

9 – 12 τοὺς – πάντας] *om.* E **16 – 17** ταύτην – δεομένων] *om.* P E

*II²2625 / PML^b cap. Σ 17, 15

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Οὐκ ἔστιν ἀτιμώτερόν σοι τοῦ κτήνους ὁ ἄνθρωπος, ὦ ἄνθρωπε, ὃ πεσὸν εἰς βόθρον ἢ πλανηθὲν ἀνεγείρειν σοι καὶ ἐπανάγειν ὁ νόμος διακελεύεται, γυμνάζων ἡμᾶς ἀπὸ τῆς εἰς τὰ μικρὰ φιλανθρωπίας ἐπὶ τὴν τελεωτέραν καὶ μείζονα. Πόση γοῦν ὀφείλεται τοῖς ὁμοφύλοις καὶ ὁμοτίμοις ἡ μέχρι τῶν ἀλόγων ἀπαιτουμένη;

*II²2626 / PML^b cap. Σ 17, 16

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ περὶ τῆς χαλάζης·

Χρηστοὺς εἶναι χρὴ τοῖς προεμπεσοῦσι, καὶ τῷ ἐλέῳ κτᾶσθαι τὸν ἔλεον.

---

4 – 5 ὃ – διακελεύεται] cf. Deut. 22, 1–4

---

3 – 5 ***II²2625** Οὐκ – διακελεύεται] Gregorius Nazianzenus, *De pauperum amore (Orat. 14)*, 28 (PG 35, 896, 24–27) **5 – 7** γυμνάζων – ἀπαιτουμένη] Ibid. (PG 35, 896, 32–36) **10 – 11** ***II²2626** Gregorius Nazianzenus, *De grandine, in patrem tacentem (Orat. 16)*, 19 (PG 35, 961, 21–22)

---

2 – 7 ***II²2625** P cap. Σ 17, 15 (322rA[7]8–25); E cap. 219, 11; R cap. Σ 18, 10; *deest in* M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III **9 – 11** ***II²2626** P cap. Σ 17, 16 (322rA[25]26–29); E cap. 219, 12; R cap. Σ 18, 11; *deest in* M^(lac.) L^b T^(lac.) H^III

***II²2625** (a) P R Ἐκ] *om.* R (b) *s. d.* E ***II²2626** (a) P R Τοῦ αὐτοῦ] *om.* P (b) *s. a.* E

---

3 ἀτιμοτερον σοι P, ἀτιμότερόν σου R, ἀτιμότερός σοι E ὁ ἄνθρωπος] ἄνθρωπος R, ἀνθρώπους P **6** τελεοτεραν P πόσην P R ὀφείλετε R **7** μέχρι] *praem.* καὶ E **10** χρηστοῦ P χρη τοῖς προπεμπουσιν P, τοῖς προπέμπουσι χρή E ἐλέῳ] ελαιω P

Στοιχεῖον Τ

II^1 / K cap. T 3

Τίτλος α′ Περὶ τιμῆς, ὅτι χρὴ τιμητικοὺς ἡμᾶς εἶναι.

*$II^2$2627 / PML^b cap. T 1, 1

Λευϊτικοῦ·

Ἀπὸ προσώπου πολιοῦ ἐξαναστήσῃ, καὶ τιμήσεις πρόσωπον ἐντίμου.

$II^1$2043 / K cap. T 3, 1

*$II^2$2628 / PML^b cap. T 1, 2

Ἰώβ·

Ἀσεβής, ὅς οὐκ ἠσχύνθη πρόσωπον ἐντίμου,
οὐδὲ οἶδεν τιμὴν θέσθαι τούτοις.

---

9 – 10 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 19.-./5b. (ed. Ihm, p. 460)

---

5 – 6 *$II^2$2627* Lev. 19, 32 **9** *$II^2$2628* Ἀσεβὴς] Iob 34, 18^1 **9 – 10** ὅς – τούτοις] Ibid. 34, 19^{1-2}

---

1 **Stoicheion** P^{txt} (332rB1) M^{pin} $L^{b\,pin}$ V^W $A^{III\,pin}$ R; *deest in* P^{pin} $M^{txt\,(lac.)}$ $L^{b\,txt}$ E $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\,txt}$ **2** **Titlos** P (332rB2–3) M^{pin} $L^{b\,pin}$ V^W E^{txt} R; *deest in* $M^{txt\,(lac.)}$ $L^{b\,txt}$ $E^{pin\,(lac.)}$ $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III}$ **4 – 6** *$II^2$2627* P cap. T 1, 1 (332rB[3]4–7); V^W cap. T 2, 1; E cap. 230, 1; R cap. T 2, 1; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 10** *$II^2$2628* P cap. T 1, 2 (332rB[8]8–13); V^W cap. T 2, 2; E cap. 230, 2; R cap. T 2, 2; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Στοιχεῖον Τ] κεφάλαια τοῦ Τ M^{pin}, ἀρχὴ τοῦ Τ στοιχείου $L^{b\,pin}$ Τ] ταῦ R^{pin}, ταυ $V^{W\,txt}$, *add.* βϊβλῖον γ′ $A^{III\,pin}$ **2** Τίτλος] *om.* PM^{pin} $L^{b\,pin}$ $V^{W\,pin}$ E^{txt} R^{pin} α′] β′ V^W R, cλ′ E^{txt} ὅτι – εἶναι] *om.* M^{pin} ὅτι] *praem.* καὶ $V^{W\,pin}$ ἡμᾶς εἶναι] εἶναι ἡμᾶς R^{txt}, εἶναι R^{pin}

$II^2$2628 ϊώβ P

---

5 ἐξαναστήσει P V^W **5 – 6** ἐντίμου] πρεσβυτέρου *LXX* **9** ἀσεβεῖς P αἰσχύνθη V^W, αισχυνθη P, ἐπηισχύνθη E **10** τούτωι E

*II^{2}2629 / PML^b cap. T 1, 3

Σιράχ·

Μὴ ἀτιμάσῃς ἄνθρωπον ἐν γήρει αὐτοῦ·
καὶ γὰρ ἐξ ἡμῶν γηράσκουσιν.

*II^{2}2630 / PML^b cap. T 1, 4

Τοῦ αὐτοῦ·

Μεγιστάνι ταπείνου τὴν κεφαλήν σου.

*II^{2}2631 / PML^b cap. T 1, 5 **II^{1}2045 / K cap. T 3, 3**

Πρὸς Ῥωμαίους·

…τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι…

*II^{2}2632 / PML^b cap. T 1, 6

Φίλωνος, ἐκ τοῦ εἰς τὴν θείαν Δεκάλογον·

Τιμὴ τίς ἂν γένοιτο, μὴ προσούσης ἀληθείας, ἣ καὶ ὄνομα καὶ ἔργον ἔχει τίμιον;

---

3 – 4 ***II^{2}2629** Sir. 8, 6$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 68) **7** ***II^{2}2630** Sir. 4, 7^2 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 53) **10** ***II^{2}2631** Rom. 12, 10 **13 – 14** ***II^{2}2632** PHILO IUDAEUS, *De Decalogo*, 6 (ed. Cohn, p. 270, 11–12)

---

2 – 4 ***II^{2}2629** P cap. T 1, 3 (332rB[13]14–17); V^W cap. T 2, 3; E cap. 230, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **6 – 7** ***II^{2}2630** P cap. T 1, 4 (332rB[17]18–19); V^W cap. T 2, 4; E cap. 230, 4; R cap. T 2, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 10** ***II^{2}2631** P cap. T 1, 5 (332rB[20]21–22); V^W cap. T 2, 5; E cap. 230, 5; R cap. T 2, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 14** ***II^{2}2632** P cap. T 1, 6 (332rB[23]24–28); V^W cap. T 2, 6; E cap. 230, 6; R cap. T 2, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2630** (a) P (b) Σιράχ R (c) *s. a.* E ***II^{2}2631** (a) P R (b) Ἀποστόλου V^W E ***II^{2}2632** ἐκ – Δεκάλογον] *om.* V^W E R

---

3 γήρα E **7** μεγιστάνη R$^{a.c.}$, μεγιστανει P, μεγιστάνω V^W ταπείνου] *sic acc.* V^W E R *(cf.* *II^{2}754 / T cap. Γ 8, 8*)*, ταπεινοῦ P

*II^{2}2633 / PML^{b} cap. T 1, 7

Τοῦ αὐτοῦ·

Οὐκ ἐπὶ φιλίας ἐν ψυχῇ τὸ βέβαιον, συμβόλων φιλικῶν ἀμελητέον. Ταῦτα δέ ἐστι προσαγορεῦσαι, δεξιώσασθαι προσιόντας, ὑπαναστῆναι, τὸ ἱμάτιον ἀφελέσθαι τῆς κεφαλῆς, ἄχρι τῆς οἰκίας παραπέμψαι, δεομένῳ παραστῆναι. Σχήματα μὲν ταῦτα τιμῆς, σύμβολα δὲ καὶ πρόξενα ἀγάπης καὶ χάριτος.

---

3 – 7 ***II^{2}2633** PHILO IUDAEUS, locus non repertus; Harris 77.1; Royse 177.64

---

2 – 7 ***II^{2}2633** P cap. T 1, 7 (332rB[28]29–332vB8); V^{W} cap. T 2, 7; E cap. 230, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2633** (a) P (b) *s. a.* V^{W} E

---

3 ἐπὶ] ἐπειδὴ E **4 – 5** δεξιώσασθαι – ὑπαναστῆναι] δεξιώσασθαι· προσιόντας ὑπαναστῆναι V^{W} E, *nulla interpunctio in* P

Τίτλος β′ Περὶ τάξεως καὶ καταστάσεως. **II^1 / K cap. T 6**

*$II^2$2634 / PML^b cap. T 2, 1

Ἀπὸ τοῦ Σιράχ·

Ἐν κρίσει τὰ ἔργα κυρίου ἀπ’ ἀρχῆς,
καὶ ἀπὸ ποιήσεως αὐτῶν διέστειλεν μερίδα αὐτῶν.
Ἐκόσμησεν εἰς αἰῶνα τὰ ἔργα αὐτοῦ
καὶ τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ εἰς γενεὰς αὐτῶν·
οὔτε ἐπείνασαν, οὔτε ἐκοπίασαν,
καὶ οὐκ ἐξέλιπον ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῶν·
ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ οὐκ ἔθλιψεν,
καὶ ἕως αἰῶνος οὐκ ἀπειθήσουσιν ῥημάτων αὐτοῦ.

*$II^2$2635 / PML^b cap. T 2, 2

Τοῦ αὐτοῦ·

Τὰ ἔργα κυρίου πάντα καλὰ σφόδρα,
καὶ πᾶν πρόσταγμα ἐν καιρῷ αὐτοῦ ἔσται.
Οὐκ ἔστιν εἰπεῖν· Τί τοῦτο; ἤ· Εἰς τί τοῦτο;
Πάντα γὰρ ἐν καιρῷ αὐτῶν ζητηθήσονται.

---

4 – 11 ***$II^2$2634** Sir. 16, 26^1–28^2 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 90–91) **14 – 17** ***$II^2$2635** Sir. 39, 16^1–17^2 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 154)

---

1 Titlos P (332vA9–10) M^{pin} $L^{b\,pin}$ V^W E^{txt} $A^{III\,pin}$ R; *deest in* $M^{txt\,(lac.)}$ $L^{b\,txt}$ $E^{pin\,(lac.)}$ $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\,txt}$ **3 – 11** ***$II^2$2634** P cap. T 2, 1 (332vA[10]11–28); V^W cap. T 3, 1; E cap. 231, 1; R cap. T 3, 1; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 17** ***$II^2$2635** P cap. T 2, 2 (332vA29–332vB1); V^W cap. T 3, 2; E cap. 231, 2; R cap. T 3, 2; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^b $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} $L^{b\,pin}$ $V^{W\,pin}$ E^{txt} $A^{III\,pin}$ R^{pin} β′] γ′ V^W $A^{III\,pin}$ R, ϲλα′ E^{txt} τάξεων $V^{W\,pin}$ καὶ καταστάσεως] *om.* M^{pin}

***$II^2$2634** (a) R (b) Τοῦ Σιράχ P (c) Σιράχ V^W E ***$II^2$2635** (a) R (b) *s. a.* P V^W E

---

5 καὶ – αὐτῶν²] *om.* E αὐτῶν²] αὐτοῦ P V^W **9** ἐξέλειπον P **10** αὐτοῦ] *iterav.* P, *sed expunx.* **11** αὐτῶν V^W **16** Οὐκ] *praem.* καὶ V^W **17** ζητηθήσεται P V^W E

*II^{2}2636 / PML^b cap. T 2, 3

Πρὸς Κορινθίους α′·

Πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

*II^{2}2637 / PML^b cap. T 2, 4

Πρὸς Κορινθίους β′·

Ὑμεῖς ἐστὲ σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους. Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. Μὴ πάντες ἀπόστολοι; Μὴ πάντες προφῆται; Μὴ πάντες διδάσκαλοι; Μὴ πάντες δυνάμεις; Μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; Μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; Μὴ πάντες διερμηνεύουσιν;

*II^{2}2638 / PML^b cap. T 2, 5

Ἐκ τῆς πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς·

Ὁ κύριος ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων, εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ.

---

3 ***II^{2}2636** I Cor. 14, 40 **6 – 12** ***II^{2}2637** I Cor. 12, 27–30 **15 – 18** ***II^{2}2638** Eph. 4, 11–12

---

2 – 3 ***II^{2}2636** P cap. T 2, 3 (332vB[1]2–4); V^W cap. T 3, 3; E cap. 231, 3; R cap. T 3, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 12** ***II^{2}2637** P cap. T 2, 4 (332vB[4]5–27); V^W cap. T 3, 4; R cap. T 3, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 18** ***II^{2}2638** P cap. T 2, 5 (332vB[28]29–333rA3); V^W cap. T 3, 5; R cap. T 3, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2636** (a) P R (b) Ἀποστόλου V^W E ***II^{2}2637** (a) P R β′] *non liquet in* P (b) Τοῦ αὐτοῦ V^W ***II^{2}2638** (a) P R ἐπιστολῆς] *om.* P (b) Τοῦ αὐτοῦ V^W

---

9 ἀντιληψις P$^{a.\,c.}$, ἀντιλίψεις V^W **15** τοὺς^3] *praem.* καὶ R

*Π^{2}2639 / PML^{b} cap. T 2, 6

Τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, ἐκ τῆς πρὸς Δημόφιλον ἐπιστολῆς·

Τί ἄτοπον Ὀζίας ἐποίει, θυμιῶν τῷ θεῷ; Τί δὲ Σαοὺλ θύων; Τί δὲ οἱ τυραννικοὶ δαίμονες, ἀληθῶς θεολογοῦντες τὸν Ἰησοῦν; Ἀλλ' ἐκκήρυκτος τῇ θεολογίᾳ πᾶς ἀλλοτριεπίσκοπος, καὶ ἕκαστος ἐν τῇ τάξει τῆς λειτουργίας αὐτοῦ ἔσται. Καὶ ὠργίσθη κύριος ἐπὶ τῇ προπετείᾳ Ὀζίου, καὶ Μαριὰμ λεπροῦται, τῷ Νομοθέτῃ θεσμοθετεῖν ἐπιχειρήσασα· καὶ ἐπὶ τοὺ<ς> Σκευᾶ υἱοὺς ἐφήλατο τὰ δαιμόνια, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, οὐκ ἀνέχεται τῶν παρανόμων ἡ παντελὴς τοῦ θεοῦ δικαιοσύνη. Ὥστε οὐ θεμιτόν, ὡς τὰ ἱερὰ λόγια φησίν, οὐδὲ *τὰ δίκαια* μὴ κατ' ἀξίαν *διώκειν*. Προσέχειν δὲ ἕκαστον ἑαυτῷ χρή, καὶ μὴ τὰ ὑψηλότερα ἐννοεῖν, διανοεῖσθαι δὲ μόνον τὰ κατ' ἀξίαν αὐτῷ προστεταγμένα. Οὐ θεμιτὸν γὰρ ἱερέα πρὸς τῶν λειτουργῶν εὐθύνεσθαι, κἂν ἀσεβεῖν εἰς τὰ θεῖα δοκῇ, κἂν ἄλλό τι τῶν ἀπειρημένων ἐξελέγχοιτο δράσας. Ἡ γὰρ ἀκοσμία καὶ ἀταξία τῶν θειοτάτων καὶ ὅρων καὶ θεσμῶν ἐστιν ἔκβασις· οὐ γὰρ ἔχει λόγον ὑπὲρ θεοῦ τὴν θεοπαράδοτον ἀνατρέπεσθαι τάξιν. Οὐ γὰρ *ἐφ' ἑαυτὸν* ὁ θεὸς *ἐμερίσθη· πῶς* γὰρ *σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ*; Καὶ εἰ *τοῦ θεοῦ*, ὡς τὰ λόγια φησίν, *ἔστιν ἡ κρίσις*, οἱ δὲ ἱερεῖς ἄγγελοι καὶ ὑποφῆται μετὰ τοὺς ἱεράρχας εἰσὶ

---

4 Τί^{1} – θεῷ] cf. II Par. 26, 16 Τί^{2} – θύων] cf. I Reg. 13, 9 **4 – 5** Τί^{3} – Ἰησοῦν] cf. Matth. 8, 28–29; Marc. 1, 23–24; 3, 11; 5, 2 et 7; Luc. 8, 27–28 **6** ἀλλοτριεπίσκοπος] cf. I Petr. 4, 15 **7 – 8** ὠργίσθη – Ὀζίου] cf. II Par. 26, 19–21 **8 – 9** Μαριὰμ – ἐπιχειρήσασα] cf. Num. 12, 1–10 **9 – 10** ἐπὶ – δαιμόνια] cf. Act. 19, 13–16 **12** Deut. 16, 20 **19 – 20** Matth. 12, 26; Luc. 11, 18 **20 – 21** Deut. 1, 17

---

4 – 7 ***Π^{2}2639** Τί^{1} – ἔσται] Ps.-Dionysius Areopagita, *Epistulae*, 8, 1 (ed. Ritter, p. 178, 8–12) **7 – 10** Καὶ – δαιμόνια] Ibid. (p. 179, 2–4) **10 – 11** καὶ – δικαιοσύνη] Ibid. (p. 179, 7–8) **11 – 14** Ὥστε – προστεταγμένα] Ibid. (p. 179, 11 – 180, 3) **14 – 1158, 1** Οὐ – κριμάτων] Ibid. (p. 175, 14 – 176, 6)

---

2 – 1158, 14 ***Π^{2}2639** P cap. T 2, 6 (333rA[4–5]6–333vB4); V^{W} cap. T 3, 6; E cap. 231, 4; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III} R

***Π^{2}2639** (a) P αρεοπαγητου *cod.* δημοφιλον *cod.* (b) Διονυσίου V^{W} (c) *s. a.* E

---

4 – 1158, 13 Τί^{1} – ἀλλ'] *om.* E **4** οζια $P^{a.c.}$, οζιας $P^{p.c.}$ **7** ὀργίσθη P V^{W} **8** όζειου P μαριαμ P **9** τοὺς Σκευᾶ] *scripsi*, τουσκευᾶ P, τοῦ σκευᾶ V^{W} ἐφήλλατο $V^{W\,p.c.}$ **13** ἑαυτον P **16** ἀπειρημένων] ἀνηρημένων V^{W} **17** θεσμῶν ἔστιν V^{W} **19 – 1158, 14** Οὐ – ἔστω] *om.* V^{W} **21** ὑποφῆται] *scripsi (ed.)*, οἱπροφῆται P

τῶν θείων κριμάτων, οἱ ὑπὸ θεοῦ ταχθέντες ἄλλων ἐπάρχειν ἀπονέμουσι μεθ’ ἑαυτοὺς τοῖς ὑπηκόοις τὰ κατ’ ἀξίαν. Ἡ γὰρ θεολογία, ὡς εἴρηται, *δικαίως τὰ δίκαια* κελεύει *μεταδιώκειν· δίκαια* δέ ἐστι *μεταδιώκειν*, ὅταν ἀπονέμειν ἐθέλοι τίς ἑκάστῳ τὰ κατ’ ἀξίαν, δικαίως τοῦτο καὶ μὴ ἀδίκως πράττειν, οὐ παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀξίαν ἢ τάξιν, ἐπεὶ καὶ ἀγγέλοις δίκαιον ἀφορίζεσθαι τὰ κατ’ ἀξίαν, καὶ ἀφορίζεται, πλὴν οὐ πρὸς ἡμῶν, δι’ αὐτῶν δὲ ἡμῖν ἐκ θεοῦ, καὶ αὐτοῖς <διὰ τῶν> ἔτι προὐχόντων ἀγγέλων. Καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐν πᾶσι τοῖς οὖσι διὰ τῶν πρώτων τοῖς δευτέροις ἀπονέμεται τὰ κατ’ ἀξίαν ὑπὸ τῆς πάντων εὐτάκτου καὶ δικαιοτάτης προνοίας. Ἐπαρχέτω τοίνυν τῶν ὑφειμένων ὁ ὑπερκείμενος λόγος. Καὶ εἴ που τίς τοῦ προ<σ>ήκοντος ἀπο<σ>φαλείη, παρὰ τῶν ὁμοταγῶν ἁγίων ἐπανορθούσθω, καὶ οὐ περιστραφήσεται τάξις ἐπὶ τάξιν, ἀλλ’ ἕκαστος ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ αὐτοῦ ἔστω.

*II^{2}2640 / PML^{b} cap. T 2, 7

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ εἰς τὸν ἐξισωτήν·

Τὰ πρόβατα, μὴ ποιμαίνετε τοὺς ποιμένας, μὴ δὲ τοὺς ὑπὲρ <ἑ>αυτῶν ὅρους ἐπαίρεσθε· ἀρκεῖ γὰρ ὑμῖν τὸ καλῶς ποιμαίνεσθαι. Μὴ κρίνητε τοὺς κριτάς, μὴ δὲ νομοθετεῖτε τοὺς νομοθέτας· *οὐ γάρ ἐστιν ὁ θεὸς ἀκαταστασίας, ἀλλ’ εἰρήνης*. Μὴ τοίνυν ἔστω τίς

---

3 Deut. 16, 20 **19 – 20** I Cor. 14, 33

---

1 – 2 οἱ – ἀξίαν] Ps.-Dionysius Areopagita, *Epistulae*, 8, 3 (ed. Ritter, p. 182, 5–6) **2 – 10** Ἡ – προνοίας] Ibid. (p. 181, 10 – 182, 5) **10 – 11** Ἐπαρχέτω – λόγος] Ibid. (p. 182, 8) **11 – 14** Καὶ – ἔστω] Ibid., 8, 4 (p. 183, 13 – 184, 1) **17 – 1159, 5** ***II^{2}2640** Gregorius Nazianzenus, *Ad Iulianum tributorum exaequatorem (Orat. 19)*, 10 (PG 35, 1053, 27–37)

---

16 – 1159, 5 ***II^{2}2640** P cap. T 2, 7 (333vB[5]6–33); V^{W} cap. T 3, 7; E cap. 231, 5; R cap. T 3, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2640** (a) P R ἐκ – ἐξισωτήν] *om.* R (b) Θεολόγου V^{W} E

---

8 διὰ τῶν] *supplevi (ed.)*, *om.* P **12** προσήκοντος] *correxi (ed.)*, προήκοντος P ἀποσφαλείη] *correxi (ed.)*, ἀποφαλείη P **17 – 20** Τὰ – εἰρήνης] *om.* E **17 – 18** τοὺς^{2} – ἑαυτῶν] *scripsi*, τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν P V^{W} R, ὑπὲρ τοὺς ἑαυτῶν *ed.* **18** ἐπέρεσθαι P, ἐπαίρεσθαι V^{W} **19** κρίνετε V^{W} τοῖς νομοθέταις *ed.*

κεφαλή, μόγις που χεὶρ τυγχάνων ἢ ποὺς ἢ ἄλλό τι τῶν εὐτελεστέρων μερῶν τοῦ σώματος· ἀλλ' *<ἕκαστος> ἐν ᾗ ἐκλήθη* τάξει, ἀδελφοί, *ἐν ταύτῃ μενέτω*, κἂν ᾖ τῆς κρείττονος ἄξιος· ἐν ᾧ στέργει τὴν παροῦσαν, πλέον εὐδοκιμῶν ἢ ἐν τῷ ζητεῖν ἣν οὐκ ἔλαβεν.

*II^{2}2641 / PML^{b} cap. T 2, 8

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ περὶ εὐταξίας·

Καθάπερ ἐν σώματι τὸ μέν τι ἄρχον ἐστὶ καὶ οἷον προκαθεζόμενον, τὸ δέ, ἀρχόμενον καὶ ἀγόμενον, οὕτω καὶ ταῖς ἐκκλησίαις διέταξεν ὁ θεός, ἰσότητος νόμῳ τῆς ἐχούσης τὸ κατ' ἀξίαν καὶ προνοίας, ᾗ τὰ πάντα συνέδησε, τοὺς μὲν ποιμαίνεσθαί τε καὶ ἄρχεσθαι, ὅσοις τοῦτο λυσιτελέστερον, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ πρὸς τὸ δέον ἰθυνομένους, *τοὺς δὲ* εἶναι *ποιμένας καὶ διδασκάλους, πρὸς τὸν καταρτισμὸν* τῆς ἐκκλησίας, ὅσοι τῶν πολλῶν εἰσὶν ἀνωτέρω κατ' ἀρετὴν καὶ τὴν πρὸς θεὸν οἰκείωσιν, λόγον ψυχῆς πρὸς σῶμα ἢ νοῦ πρὸς ψυχὴν ἐπέχοντες, ἵνα ἀμφότερα συντεθέντα ἀλλήλοις καὶ συγκραθέντα, τό τε ὑστεροῦν καὶ τὸ πλεονάζον, ὥσπερ ἐν μέλεσι, καὶ τῇ ἁρμονίᾳ τοῦ πνεύματος συμβιβασθέντα καὶ συνδεθέντα, ἓν ἄρτιον ἀποδειχθῇ σῶμα, καὶ αὐτοῦ Χριστοῦ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν ἄξιον.

---

2 – 3 Ibid. 7, 20 et 24 **13 – 14** τοὺς – καταρτισμὸν] Eph. 4, 11–12 **16 – 19** ἵνα – σῶμα] cf. ibid. 4, 16 **19** αὐτοῦ – κεφαλῆς] cf. ibid. 4, 15

---

8 – 20 ***II^{2}2641** GREGORIUS NAZIANZENUS, re vera *Apologetica (Orat. 2)*, 3, 4–17 (ed. Bernardi, p. 88–90)

---

7 – 20 ***II^{2}2641** P cap. T 2, 8 (333vB[33]34–334rB4); V^{W} cap. T 3, 8; R cap. T 3, 7; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2641** ἐκ – εὐταξίας] *om.* V^{W} R

---

1 μόλις που *(*ποῦ P*)* P V^{W} E **2** ἀλλ' ἕκαστος] *scripsi (ed.)*, ἀλλ' E, *om.* P V^{W} R ἐκλιθη P, ἐκλήθητε R **3** μένετε R **3 – 5** κἂν – ἔλαβεν] *om.* E **3** τῆς] τίς R **3 – 4** στέργει] *scripsi (ed.)*, στέργειν P V^{W} R **8** μὲν τί V^{W}, μέν τοι R **11** ᾗ] *scripsi (ed.)*, ἣ V$^{W\ e\ corr.}$ R, ἡ P **16** νοῦ] *sic* V$^{W\ p.\ c.}$, νοῦν P V$^{W\ a.\ c.}$ R ἐπέχοντος *(-ος e corr.)* V^{W}, ἐπέχοντας *ed.* ἵν' ἀμφότερα V$^{W\ p.\ c.}$ **17** συνκραθέντα P καὶ^{2}] *om.* P V^{W} **18** συμβϊασθέντα R **19** ἓν ἄρτιον] ἐνάρτιον P V$^{W\ a.\ c.}$

II^{1}2066 / K cap. T 6, 2

*II^{2}2642 / PML^b cap. T 2, 9

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Τάξις τὸ πᾶν συνεστήσατο. Τάξις συνέχει καὶ τὰ ἐπουράνια καὶ τὰ ἐπίγεια. Τάξις ἐν νοητοῖς, τάξις ἐν αἰσθητοῖς πᾶσι· *Πρόσταγμα* γάρ φησιν, *ἔθετο, καὶ οὐ παρελεύσεται.* Καὶ τάξεως μὲν ἐπικρατούσης, κόσμος τὸ πᾶν καὶ τὸ κάλλος ἀκίνητον. Τάξις μήτηρ ἐστὶ τῶν ὄντων καὶ ἀσφάλεια.

*II^{2}2643 / PML^b cap. T 2, 10

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Αἰδώμεθα τὴν τάξιν, ἀδελφοί, καὶ φυλάξωμεν. Καὶ ὁ μὲν τίς ἔστω ἀκοή, ὁ δέ, γλῶττα, ὁ δέ, χείρ, ὁ δέ, ἄλλό τι τούτων· ὁ δὲ *ἐργαζέσθω τὸ ἀγαθόν*, ὁ δὲ ἀρχέτω καὶ προβεβλήσθω, ὁ δὲ διδασκέτω καὶ μανθανέτω.

---

4 – 5 Ps. 148, 6^2 **11 – 12** Eph. 4, 28

---

3 – 4 ***II^{2}2642** Τάξις^1 – πᾶσι] Gregorius Nazianzenus, *De moderatione in disputando (Orat. 32)*, 8, 1–3 (ed. Moreschini, p. 100) **4 – 5** Πρόσταγμα – παρελεύσεται] Ibid., 8, 19 (p. 102) **5 – 6** Καὶ – ἀκίνητον] Ibid., 8, 21–22 (p. 102) **6 – 7** Τάξις – ἀσφάλεια] Ibid., 10, 1–2 (p. 104) **10 – 13** ***II^{2}2643** Gregorius Nazianzenus, *De moderatione in disputando (Orat. 32)*, 12, 1–6 (ed. Moreschini, p. 110)

---

2 – 7 ***II^{2}2642** P cap. T 2, 9 (334rB[4]5–20); V^W cap. T 3, 9; E cap. 231, 6–7; R cap. T 3, 8; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 13** ***II^{2}2643** P cap. T 2, 10 (334rB[20]21–31); V^W cap. T 3, 10; E cap. 231, 8; R cap. T 3, 9; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2642** (a) P V^W R Ἐκ] *om.* P V^W (b) *s. a. / s. a.* E *(cf. infra, app. crit. text.)*
***II^{2}2643** (a) P R Ἐκ] *om.* P (b) *s. a.* V^W E

---

5 – 6 Καὶ – ἀκίνητον] *om.* E, *ubi caesura post* παρελεύσεται **5** μὲν] *om.* P V^W **10** καὶ] *s. l.* V^W φυλάξομεν P, φυλάττωμεν E μέν τις R **11 – 13** ὁ^4 – μανθανέτω] *om.* E **11** δὲ] μὲν R **12** ἀρχέσθω R

*II^{2}2644 / PML^b cap. T 2, 11

Φίλωνος, ἐκ τοῦ περὶ ἄθλων καὶ ἐπιτιμιῶν·

Οὐ πᾶσι πάντων μεταδοτέον, ἀλλὰ τῶν ἐφαρμοζόντων τοῖς ληψομένοις· εἰ δὲ μή, τὸ κάλλιστον καὶ λυσιτελέστατον τῶν ἐν τῷ βίῳ, τάξις, ἀναιρεθήσεται, ὑπὸ τῆς βλαβερωτάτης παρευημερηθεῖσα συγχύσεως. Εἰ γὰρ ἴσον οἴσονται ναῦται κυβερνήταις, ἴσον δὲ ἐν ταῖς μακραῖς <τριήρεσι> τριηράρχοις καὶ ναυάρχοις ἐρέται καὶ τὸ ἐπιβατικόν, ἐν δὲ στρατοπέδοις ἴσον ἱππεῖς μὲν χιλιάρχοις, ὁπλῖται δὲ ταξιάρχοις, λοχαγοὶ δὲ στρατηγοῖς, ἐν δὲ πόλεσι κρινόμενοι δικασταῖς καὶ βουλευταὶ προβούλοις καὶ συνόλως ἄρχουσιν ἰδιῶται, ταραχαὶ καὶ στάσεις γενήσονται, καὶ ἡ <ἐν> λόγῳ ἰσότης τὴν δι᾿ ἔργων ἀνισότητα γεννήσει· τὸ γὰρ <τοῖς> τὰς ἀξίας ἀνομοίοις <ὅμοια> ἀπονέμειν, ἄνισον, τὸ δὲ ἄνισον πηγὴ κακῶν.

*II^{2}2645 / PML^b cap. T 2, 12

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς κατὰ Μωσέα κοσμοποιΐας·

Καλὸν οὐδὲν ἐν ἀταξίᾳ. Τάξις δὲ ἀκολουθία καὶ εἱρμός ἐστι προη-

---

3 – 13 ***II^{2}2644** Philo Iudaeus, re vera *De specialibus legibus*, I, 120–121 (ed. Cohn, p. 30, 7–17) **16 – 1162, 2** ***II^{2}2645** Philo Iudaeus, *De opificio mundi*, 28 (ed. Cohn, p. 8, 18 – 9, 3)

---

2 – 13 ***II^{2}2644** P cap. T 2, 11 (334rB[32–33]34–334vA35); V^W cap. T 3, 11; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **15 – 1162, 2** ***II^{2}2645** P cap. T 2, 12 ([334vA36]334vB1–10); V^W cap. T 3, 12; E cap. 231, 9; R cap. T 3, 10; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2644** ἐκ – ἐπιτιμιῶν] *om.* V^W ***II^{2}2645** (a) P E R ἐκ – κοσμοποιΐας] *om.* E R (b) Τοῦ αὐτοῦ V^W

---

3 – 4 λειψομένοις V^W **5 – 6** παρευημερηθεῖσα] *scripsi (ed.)*, παρευημερισθεῖσα *(*-ει- P*)* P V^W **6** ἴσον^1] ἴσον V^W, *non liquet in* P, ἴσον μὲν μέρος ἐν ὁλκάσιν *ed.* ἴσον^2] ἴσον V^W, ἲσον P **7** τριήρεσι] *supplevi (ed.)*, *om.* P V^W τριηράρχοις] *scripsi (ed.)*, τριεράρχοις P V^W ἐρέται] αἱρεται P, αἱρέται V^W **8** ἴσον] ἴσον V^W, ἲσον P χιλιάρχοις] ἱππάρχοις *ed.* **9** λογχαγοὶ V^W στρατιγοί V$^{W\ a.\ c.}$, -ηγοί V$^{W\ p.\ c.}$ **10** βουλεται P$^{a.\ c.}$ **11** ἐν λόγῳ] *conieci*, λόγω P V^W *(cf. ed., app. crit.)*, διὰ λόγων *coniec. Cohn* **12** τοῖς] *supplevi (ed.)*, *om.* P V^W **13** ὅμοια] *supplevi (ed.)*, *om.* P V^W **16** οὐδὲν] οὐδεν P, οὐδέν ἐστιν R εἱρμὸς ἐστὶ R **16 – 1162, 1** προηγουμένων] *praem.* τῶν τε E

γουμένων καὶ τινῶν ἑπομένων, εἰ μὴ ἄρα καὶ τοῖς ἀποτελέσμασιν, ἀλλά τοι ταῖς τῶν τεκταινομένων ἐπινοίαις.

1 καὶ[1] – ἑπομένων] καί τινων ἑπομένων R, καὶ ἑπομένων E, *om.* V[W] *(in mg. supplev. man. rec.)* **1 – 2** εἰ – ἐπινοίαις] *om.* E **2** τεκτενομένων P R[a. c. (man. rec.?)]

Τίτλος γʹ Περὶ τελειότητος, καὶ ὅτι οὐδεὶς ἄρτιος καὶ τελειότατος καὶ ἀνεπιδεὴς ἐν ἀνθρώποις τοσύνολον.

***II^{2}2646 / PML^{b} cap. T 3, 1**

Σιράχ·

Οὐ δύναται πάντα εἶναι ἐν ἀνθρώποις,
ὅτι οὐκ ἀθάνατος υἱὸς ἀνθρώπου.
Τί φωτεινότερον ἡλίου; Καὶ τοῦτο ἐκλείπει.

***II^{2}2647 / PML^{b} cap. T 3, 2**

Πρὸς Κορινθίους αʹ ἐπιστολῆς·

Ταῦτα, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶ<ν> δι᾽ ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ἃ γέγραπται φρονεῖν, ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. Τί γὰρ ἔχεις, ὃ οὐκ ἔλαβες; Εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών;

---

5 – 7 *II^{2}2646 Sir. 17, 30^{1}–31^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 93 – 94) **10 – 13 *II^{2}2647** I Cor. 4, 6 – 7

---

1 – 2 Titlos P (334vB11–14) M^{pin} L$^{b\ pin}$ E^{txt} A$^{III\ pin}$ R; *deest in* M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **4 – 7 *II^{2}2646** P cap. T 3, 1 (334vB[14]15 – 20); V^{W} cap. T 4, 1; E cap. 232, 1; R cap. T 4, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 13 *II^{2}2647** P cap. T 3, 2 (334vB[21]22–34); V^{W} cap. T 4, 2; R cap. T 4, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} L$^{b\ pin}$ V$^{W\ pin}$ E^{txt} A$^{III\ pin}$ R^{pin} γʹ] δʹ V^{W} R, cλβʹ E^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* A$^{III\ pin}$ *(*αʹ *secund. ser.)* τελειότητος] τελειώσεως M^{pin} E^{txt} **1 – 2** καὶ^{1} – τοσύνολον] *om.* M^{pin} **1** ὅτι] *s. l.* V^{W} οὐδεὶς] οὐ δεῖ V$^{W\ pin}$

***II^{2}2647** (a) P R ἐπιστολῆς] *om.* P (b) Ἀποστόλου V^{W}

---

10 ἐμαυτὸν] ἑαυτὸν V^{W} Ἀπολλῶν] *scripsi (NT),* ἀπολλῶ *(*α- P*)* P V^{W}, -ὼ R **11** ἡμῖν] ὑμῖν V^{W} R$^{a.\ c.}$ τὸ] *scripsi (NT),* τὰ P V^{W} R

*II^{2}2648 / PML^b cap. T 3, 3

Ἐκ τῆς αὐτῆς·

Πεποίθησιν τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν, οὐχ' ὅτι ἀφ' ἑαυτῶν ἱκανοὶ ἐσμὲν λογίσασθαί τι ὡς ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ.

*II^{2}2649 / PML^b cap. T 3, 4

Πρὸς Φιλιππησίους·

Ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν οὔπω λογίζομαι κατειληφέναι· ἓν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινομένος…

*II^{2}2650 / PML^b cap. T 3, 5

Φίλωνος, ἐκ τῶν ἐν Γενέσει ζητημάτων·

Ἐν θεῷ μόνῳ τὸ τέλειον καὶ ἀνενδεές, ἐν δὲ ἀνθρώποις τὸ ἐπιδεὲς καὶ ἀτελές. Διδακτὸς γὰρ ὁ ἄνθρωπος· κἂν γὰρ σοφώτερος ἄλλος ἄλλου, ἀλλ' οὐκ ἀδιδάκτως οὐδὲ αὐτοφυῶς· καὶ εἰ ἐπιστημονικώτερος ἕτερος ἑτέρου, οὐκ ἐμφύτως, ἀλλὰ μεμαθημένως.

---

3 – 5 ***II^{2}2648** II Cor. 3, 4–5 **8 – 9** ***II^{2}2649** Phil. 3, 13 **12 – 15** ***II^{2}2650** PHILO IUDAEUS, *Quaestiones in Genesim* (ed. Petit, p. 227.16); Royse 175.24

---

2 – 5 ***II^{2}2648** P cap. T 3, 3 (334vB[35]36–335rA7); V^W cap. T 4, 3; E cap. 232, 2; R cap. T 4, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 9** ***II^{2}2649** P cap. T 3, 4 (335rA[7]8–14); V^W cap. T 4, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **11 – 15** ***II^{2}2650** P cap. T 3, 5 (335rA[15]16–27); V^W cap. T 4, 5; E cap. 232, 3; R cap. T 4, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2648** (a) P R (b) Τοῦ αὐτοῦ V^W (c) Ἀποστόλου E ***II^{2}2649** (a) P φιλιππισιους *cod.* (b) Τοῦ αὐτοῦ V^W ***II^{2}2650** ἐκ – ζητημάτων] *om.* V^W E R

---

4 ἱκανοί ἐσμεν E λογίσασθαι *(*-γι- P*)* τί P V^W ἐξ ἑαυτῶν R **5** ἡμῶν] ἡμῶν ἐστὶν R τοῦ] *om.* R **12** μόνον R **13** σωφοτερος P, σοφώτατος R **14** ἄλλου] ἀπ' ἄλλου R **14 – 15** ἐπιστημονικώτερος ἕτερος] ἐπιστημονικωτέρος P **15** ἕτερος] *om.* P μεμαθημενος P

Τίτλος δʹ Περὶ τυφλῶν.

II^{1} / K cap. K 8

*II^{2}2651 / PML^{b} cap. T 4, 1

Ἀπὸ τοῦ Λευϊτικοῦ·

Ἀπέναντι τυφλοῦ οὐ προσθήσεις σκάνδαλον.

*II^{2}2652 / PML^{b} cap. T 4, 2

Τοῦ Δευτερονομίου·

Ἐπικατάρατος ὁ πλανῶν τυφλὸν ἐν ὁδῷ, καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός· Γένοιτο.

---

4 *II^{2}2651 Lev. 19, 14 **7 – 8 *II^{2}2652** Deut. 27, 18 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 144)

---

1 Titlos P (335rA28) M^{pin} $L^{b\ pin}$ V^{W} E^{txt} $A^{III\ pin}$ R; *deest in* $M^{txt\ (lac.)}$ $L^{b\ txt}$ $E^{pin\ (lac.)}$ $T^{(lac.)}$ H^{III} $A^{III\ txt}$ **3 – 4 *II^{2}2651** P cap. T 4, 1 (335rA[28]29–31); V^{W} cap. T 5, 1; E cap. 233, 1; R cap. T 5, 1; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8 *II^{2}2652** P cap. T 4, 2 (335rA[31]32–35); V^{W} cap. T 5, 2; E cap. 233, 2; R cap. T 5, 2; *deest in* $M^{(lac.)}$ L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} $L^{b\ pin}$ $V^{W\ pin}$ E^{txt} $A^{III\ pin}$ R^{pin} δʹ] εʹ V^{W} R, cλγʹ E^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* A^{III} *(*βʹ *secund. ser.)*

***II^{2}2651** (a) P R Ἀπὸ] *om.* P (b) Λευϊτικοῦ V^{W} E λευητ V^{W} ***II^{2}2652** (a) P E R Τοῦ] *om.* E R (b) *s. a.* V^{W}

II^{1} / K
K cap. T 5

Τίτλος ε′ Περὶ τεχνιτῶν καὶ τίνες τέχνας ἐφεῦρον.

II^{1}2053 /
K cap. T 5, 1

*II^{2}2653 / PML^{b} cap. T 5, 1

Γενέσεως·

Ἰωβὴλ ἦν πατὴρ οἰκούντων ἐν σκηναῖς κτηνοτρόφων. Καὶ ὄνομα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἰουβάλ· οὗτος ἦν ὁ καταδείξας ψαλτήριον καὶ κιθάραν. Καὶ Ἀδδὰ ἔτεκεν καὶ αὐτὴ τὸν Θοβήλ· καὶ ἦν σφυροκόπος χαλκοῦ καὶ σιδήρου.

II^{1}suppl. 386 /
V cap. T 6, 3

*II^{2}2654 / PML^{b} cap. T 5, 2

Τῆς Ἐξόδου·

Ἐλάλησεν κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων· Ἰδοὺ ἀνακέκλημαι ἐξ ὀνόματος τὸν Βεσελεὴλ ἐκ φυλῆς Ἰούδα, καὶ ἐνέπλησα αὐτὸν πνεῦμα θεῖον, πνεῦμα συνέσεως καὶ σοφίας καὶ ἐπιστήμης ἐν παντὶ ἔργῳ, διανοεῖσθαι καὶ ἀρχιτεκτονεῖν, καὶ ἐργάζεσθαι τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ πάντα. Καὶ ἐγὼ ἔδωκα αὐτῷ καὶ τὸν Ἐλιὰβ ἐκ φυλῆς Δάν, καὶ παντὶ συνετῷ καρδίᾳ δέδωκα σύνεσιν, καὶ ποιήσουσιν πάντα, ὅσα συνέταξά σοι.

---

4 – 7 ***II^{2}2653** Gen. 4, 20–22 **10 – 14** ***II^{2}2654** Ἐλάλησεν – πάντα] Ex. 31, 1–4 **14 – 16** Καὶ – σοι] Ibid. 31, 6

---

1 Titlos P (335rA36–37) M^{pin} L$^{b\ pin}$ V^{W} E^{txt} R; *deest in* M$^{txt\ (lac.)}$ L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **3 – 7** ***II^{2}2653** P cap. T 5, 1 ([335rA37]335rB1–11); V^{W} cap. T 6, 1; E cap. 234, 1; R cap. T 6, 1; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 16** ***II^{2}2654** P cap. T 5, 2 (335rB[12]13–33); V^{W} cap. T 6, 2; E cap. 234, 2; R cap. T 6, 2; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PM^{pin} L$^{b\ pin}$ V$^{W\ pin}$ E^{txt} R^{pin} ε′] ϛ′ V^{W} R, cλδ′ E^{txt} τεχνητῶν P^{pin} R$^{pin\ a.\ c.}$ καὶ – ἐφεῦρον] *om.* M^{pin}

***II^{2}2654** Τῆς] *om.* P V^{W}

---

4 ϊωβὴλ P κατοικούντων R κτηνοτροφον P, σκηνοτρόφων R **5** ἰουβαλ R, ϊουβαλ P **6** Ἀδδὰ] ἀδδα *sine acc. ut videtur* R, Σελλὰ *LXX* αὐτὴ] αὐτῇ P V$^{W\ a.\ c.}$ θοβηλ P, θοβέλ E, θόβελ V^{W} **10** μωϋσην P, μωσῆν V$^{W\ p.\ c.}$ **11** βεσελεηλ P ϊουδα P **14** Καὶ] *om.* R τὸν] τῶ E ἐλιαβ P, ἐλιὰβ E **15** καρδιαν P$^{a.\ c.\ ut\ videtur}$

*II^{2}2655 / PML^{b} cap. T 5, 3

II^{1}2054 / K cap. T 5, 2

Σιράχ·

Ἐν χειρὶ τεχνιτῶν, ἔργον ἐπαινεθήσεται.

*II^{2}2656 / PML^{b} cap. T 5, 4

Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου·

Τὴν τέχνην φύσεως μίμημα εἶναι λέγουσιν οἱ πολλοί.

*II^{2}2657 / PML^{b} cap. T 5, 5

Τοῦ Χρυσοστόμου·

Οὐδεὶς ἄνευ ὑποδείγματος καινόν τι τεχνάσασθαι δύναται· πάσης γὰρ ἐπιστήμης ἡ γνῶσις ἐκ μιμήσεως προηγησαμένου εἴτε ἀνθρώπου, εἴτε ὀρνέου, εἴτε κτήνους, εἴτε φυτοῦ· ὧν ἁπάντων καὶ τῶν λοιπῶν εἷς δημιουργὸς ἀδίδακτος καὶ ἀκάματος, ὁ *μόνος σοφὸς θεὸς* καὶ πάσης φύσεως ποιητής.

---

12 – 13 Rom. 16, 27

---

3 ***II^{2}2655** Sir. 9, 17^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 72) **6** ***II^{2}2656** ATHANASIUS ALEXANDRINUS, *Contra idola (Contra gentes)*, 18, 14–15 (ed. Thomson, p. 50) **9 – 13** ***II^{2}2657** IOHANNES CHRYSOSTOMUS, locus non repertus (deest apud Haidacher)

---

2 – 3 ***II^{2}2655** P cap. T 5, 3 (335rB[34]35–36); V^{W} cap. T 6, 3; E cap. 234, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **5 – 6** ***II^{2}2656** P cap. T 5, 4 (335vA1–3); V^{W} cap. T 6, 4; E cap. 234, 4; R cap. T 6, 3; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 13** ***II^{2}2657** P cap. T 5, 5 (335vA[4]5–20); V^{W} cap. T 6, 5; E cap. 234, 5; R cap. T 6, 4; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2656** (a) R (b) *s. a.* P V^{W} E ***II^{2}2657** Τοῦ] *om.* V^{W} E

---

3 ἐπαινεσθησεται P **6** φύσεως] φυσικῶς R πολλοί] παλαιοί R **9** καινον τί P **10** ἐπιστίμης P V^{W} **11 – 12** καὶ – λοιπῶν] *om.* E **12** καὶ ἀκάματος] *om.* R

II^{1}2056 / K cap. T 5, 4

*II^{2}2658 / PML^b cap. T 5, 6

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, πρὸς Ἀμφιλόχιον·

Ὁ τέχνην ἐκδιδαχθείς, καὶ παγίαν αὐτὴν διὰ τῆς χρονίας πείρας καὶ μελέτης ἔχων, καὶ τὴν ἕξιν ἱδρυμένην, δύναται λοιπὸν κατὰ τοὺς ἐναποκειμένους αὐτῷ τῆς ἐπιστήμης λόγους καθ᾽ ἑαυτὸν ἐνεργεῖν.

II^{1}2057 / K cap. T 5, 5

*II^{2}2659 / PML^b cap. T 5, 7

Κλήμεντος, ἐκ τοῦ ε′ Στρώματος·

Παράκειται τῇ ἐπιστήμῃ ἥ τε ἐμπειρία καὶ ἡ εἴδησις, σύνεσίς τε καὶ νόησις καὶ γνῶσις.

II^{1}2059 / K cap. T 5, 7

*II^{2}2660 / PML^b cap. T 5, 8

Ἐκ τοῦ ζ′ Στρώματος·

Πᾶσα ἡ τοῦ ἐπιστήμονος πρᾶξις εὐπραγία, ἡ δὲ τοῦ ἀνεπιστήμονος, κακοπραγία.

---

3 – 6 ***II^{2}2658** Basilius Caesariensis, *Ad Amphilochium (De Spiritu sancto)*, VIII, 20, 17–20 (ed. Pruche, p. 316–318) **9 – 10** ***II^{2}2659** Clemens Alexandrinus, re vera *Stromata*, II. Cap. XVII. 76, 2 (ed. Stählin/Früchtel/Treu, p. 153, 1–2); Holl, n° 224 **13 – 14** ***II^{2}2660** Clemens Alexandrinus, *Stromata*, VII. Cap. X. 59, 5 (ed. Stählin/Früchtel/Treu, p. 43, 18–20); Holl, n° 269

---

2 – 6 ***II^{2}2658** P cap. T 5, 6 (335vA[21]22–32); V^W cap. T 6, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **8 – 10** ***II^{2}2659** P cap. T 5, 7 (335vA[32]33–335vB1); V^W cap. T 6, 7; E cap. 234, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **12 – 14** ***II^{2}2660** P cap. T 5, 8 (335vB[1]2–5); V^W cap. T 6, 8; E cap. 234, 7; R cap. T 6, 5; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2658** (a) P αμφιλόχιον *cod.* (b) Βασιλείου *(*βασιλ *cod.)* V^W ***II^{2}2659** (a) P ε′] *non liquet in cod.* (b) Κλήμεντος V^W E ***II^{2}2660** (a) P (b) Κλήμεντος R (c) *s. a.* V^W E

---

5 ἐπιστίμης *(*-στι- P*)* P V^W **9** ἐπιστίμῃ P V^W ἥ τε] *e corr.* V^W **13** πρᾶξις V^W E R

*II^{2}2661 / PML^{b} cap. T 5, 9

II^{1}suppl. 387 / V cap. T 6, 9

Διδύμου, ἐκ τοῦ εἰς τὰς Πράξεις·

Τέλειον ἰατρὸν λέγομεν, οὐ τὸν θεραπεύοντα πάντως, ἀλλὰ τὸν μηδὲν τῶν εἰς ὠφέλειαν ἀνηκόντων καὶ θεραπείαν παραλείποντα, καὶ στρατηγὸν ἄριστον, οὐ τὸν νικῶντα πάντως, ἀλλὰ τὸν μηδὲν τῶν εἰς νίκην συντεινόντων παραλείψαντα, οὕτω καὶ κυβερνήτην ἄριστον, οὐ τὸν ἐπιτυγχάνοντα πάντως τοῦ εὖ ἄγειν τὴν ναῦν, ἀλλὰ τὸν μηδὲν τῶν ὅσα δείκνυσι τὸν ἄριστον κυβερνήτην παραλείψαντα, κἂν βία κραταιοτέρα τῆς θαλάσσης γενομένη, τὸ σκάφος ἐπικαλύψῃ τοῖς κύμασιν, καὶ φιλόσοφον ἄριστον, οὐ πάντως τὸν εἰς συναγωγὴν ἐπιτυγχάνοντα, ἀλλὰ τὸν μηδενὸς τεχνικοῦ συλλογισμοῦ παραμελήσαντα, κἂν μὴ συναγάγῃ.

---

3 – 4 Τέλειον – παραλείποντα] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 43.11./50.13. (ed. Ihm, p. 759)

---

3 – 12 ***II^{2}2661** Didymus Alexandrinus, *Fragmenta in Actus*, locus non repertus

---

2 – 12 ***II^{2}2661** P cap. T 5, 9 (335vB[6]7–336rA8); V^{W} cap. T 6, 9; E cap. 234, 8–10; R cap. T 6, 6; *deest in* M$^{(lac.)}$ L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2661** (a) P V^{W} R ἐκ – Πράξεις] *om.* V^{W} R (b) Διδύμου / *s. a.* / *s. a.* E *(cf. infra, app. crit. text.)*

---

4 τῶν] *om.* V^{W} E παραλείποντα] παραλειπόντων V^{W}, *hic caesura in* E **5** τὸν^{2}] τῶν V^{W} **6** παραλειψάντων *(*-ψα- P*)* P V^{W} **6 – 10** οὕτω – κύμασιν] *om.* E, *ubi caesura post* παραλείψαντα **7** εὖ ἄγειν] εὐάγειν P V$^{W\ a.\ c.\ ut\ videtur}$ **8 – 9** παραλειψάντων *(*-ψα- P*)* P V^{W} **9** κἂν] *scripsi (*II^{1}suppl. 388 / V cap. T 6, 9*)*, καὶ P V^{W} R κρατεοτερα P, κραταιοτέρας R γινομένης R **10** ἐπικαλύψῃ] *scripsi*, ἐπικαλύψει P V^{W} R **12** κἂν – συναγάγῃ] *om.* V^{W}

Στοιχεῖον Υ

II^{1} / K cap. Υ 4

Τίτλος α′ Περὶ ὑγείας καὶ εὐρωστίας.

[PML^{b} cap. Υ 1, 1]

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου·

Ὑγεία ποθεινοτέρα μετὰ – ἐναντίων.

[PML^{b} cap. Υ 1, 2]

Τοῦ Θεολόγου, περὶ εὐταξίας·

Κοινὸν δῶρον ὑγιεῖα.

[PML^{b} cap. Υ 1, 3]

Τοῦ Νύσης·

Ὑγιείας ἐπιλαβούσης, νόσος ἐξαφανίζεται.

[PML^{b} cap. Υ 1, 4]

Κλήμεντος, ἐκ τοῦ α′ Παιδαγωγοῦ·

Ἄριστον μὲν ὑγιαίνειν ἀεί – νόσον.

---

4 – 5 [PML^{b} cap. Υ 1, 1] cf. II^{1}2129 / K cap. Υ 4, 4 **7 – 8 [PML^{b} cap. Υ 1, 2]** cf. II^{1}2131 / K cap. Υ 4, 6 **10 – 11 [PML^{b} cap. Υ 1, 3]** cf. II^{1}2130 / K cap. Υ 4, 5 **13 – 14 [PML^{b} cap. Υ 1, 4]** cf. II^{1}2132 / K cap. Υ 4, 7

---

1 Stoicheion P^{txt} (338rB20) ML$^{b\ pin}$ A$^{III\ pin}$ R; *deest in* P^{pin} L$^{b\ txt}$ E T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **2 Titlos** P (338rB21) ML$^{b\ pin}$ R; *deest in* L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III}

---

1 Στοιχεῖον Υ] κεφάλαια τοῦ Υ M^{pin}, αρχη του Υ M^{txt}, ἀρχὴ τοῦ Υ στοιχείου L$^{b\ pin}$ Υ] *add.* βϊβλΐον γ′ A$^{III\ pin}$ **2** Τίτλος] *om.* PML$^{b\ pin}$ E^{txt} α′] *iterav.* R^{pin}, cλς′ E^{txt} ὑγίας P, ὑγιείας M$^{pin\ p.\ c.}$ καὶ εὐρωστίας] *om.* M^{pin}

*II^{2}2662 / PML^{b} cap. Υ 1, 5 II^{1}2127 / K cap. Υ 4, 2

Σιράχ·

Ὑγεία καὶ εὐεξία βέλτιον παντὸς χρυσίου,
καὶ σῶμα εὔρωστον ἢ ὄλβος ἄμετρος.

*II^{2}2663 / PML^{b} cap. Υ 1, 6 II^{1}2128 / K cap. Υ 4, 3

<***>

Οὐκ ἔστι πλοῦτος βέλτιον ὑγείας σώματος.

*II^{2}2664 / PML^{b} cap. Υ 1, 7

Τοῦ αὐτοῦ·

Ζῶν καὶ ὑγιὴς αἰνέσει τὸν κύριον.

---

3 – 4 ***II^{2}2662** Sir. 30, 15$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 128) **7** ***II^{2}2663** Sir. 30, 16^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 128–129) **10** ***II^{2}2664** Sir. 17, 28^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 93)

---

2 – 4 ***II^{2}2662** P cap. Υ 1, 5 (338vA[mg]1–4); M cap. Υ 1, 5; E cap. 236, 2; R cap. Υ 1, 1; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 7** ***II^{2}2663** P cap. Υ 1, 6 (338vA4–7); M cap. Υ 1, 6; E cap. 236, 3; R cap. Υ 1, 2; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 10** ***II^{2}2664** P cap. Υ 1, 7 (338vA[7]8–9); M cap. Υ 1, 7; E cap. 236, 4; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2662** (a) P R (b) Τοῦ Σιράχ (-αχ *cod.)* M (c) *s. a.* E (*cf. autem lemma* E cap. 236, 1 [II^{1}2129 / K cap. Υ 4, 4]) ***II^{2}2663** *s. d.* PM E R ***II^{2}2664** (a) PM (b) *s. d.* E

---

3 εὐεξία] εὐρωστία R βελτίων M **4** ὄλβος] *scripsi*, ολβος M, ὁλκὸς E, ολκος P ἄμετρον E, ἀμετρητος M **7** βελτίων E, *add.* ἡ *(pro* ἤ, *ut puto)* R **10** αἰνέσουσι E

II¹2126 / K cap. Υ 4, 1

*II²2665 / PMLᵇ cap. Υ 1, 8

Τοῦ αὐτοῦ·

Κρείσσων πτωχὸς ὑγιὴς καὶ ἰσχύων τῇ ἕξει ἢ πλούσιος μεμαστιγωμένος εἰς σῶμα.

*II²2666 / PMLᵇ cap. Υ 1, 9

Φίλωνος, ἐκ τοῦ περὶ ἄθλων κεφαλαίου·

Τὴν εὐταξίαν μητέρα τῆς κατὰ τὸ σῶμα εὐεξίας ἰατρῶν παῖδες ἐδογμάτισαν, τῆς κατὰ ψυχὴν ὑγείας ἥκιστα φροντίσαντες. Ἡμεῖς δὲ οὐ τὴν τῶν σωματικῶν περιττωμάτων ἀναιρετικὴν τιθέμεθα μόνην εὐταξίαν, πολλῷ δὲ μᾶλλον τὴν τῶν ψυχοφθόρων παθῶν καθαιρετικὴν ὑγείαν ἀληθεστάτην γνωρίζομεν.

3 – 4 ***II²2665** Sir. 30, 14$^{1–2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 128) **7 – 11** ***II²2666** PHILO IUDAEUS, *De praemiis et poenis*, locus non repertus; Mangey 674.7; Harris 102.9; Royse 177.82

2 – 4 ***II²2665** P cap. Υ 1, 8 (338vA[9]10–14); M cap. Υ 1, 8; E cap. 236, 5; R cap. Υ 1, 3; *deest in* Lᵇ T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 11** ***II²2666** P cap. Υ 1, 9 (338vA[15]16–33); M cap. Υ 1, 9; E cap. 236, 10; R cap. Υ 1, 4; *deest in* Lᵇ T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II²2665** (a) P R (b) *s. a.* M E ***II²2666** (a) P φιλωνος *cod.* (b) Φίλωνος, περὶ ἄθλων R (c) Φίλωνος M E φιλωνος M

3 κρεῖσσον *(*κρει- PM*)* PM E **4** ἢ πλούσιος] πλουσίου M μεμαστιγομένος P, μεμαστιγωμενου M εἰς] *om.* E R σῶμα] *praem.* τὸ R **7** τὸ] *om.* PM E **7 – 8** ἐδογμάτισαν] τιθενται M **8** τῆς – φροντίσαντες] *om.* E **9** οὐ] *om.* R τὴν] *om.* M περιτιθέμεθα R **10** μόνον M εὐταξίαν] ἀξίαν R πολλῷ – μᾶλλον] ἀλλὰ καὶ E **11** ὑγιειαν P

Τίτλος β′ Περὶ ὑποκρίσεως καὶ ὑποκριτῶν.

II^{1} / K cap. Υ 1

*II^{2}2667 / PML^{b} cap. Υ 2, 1

Βασιλειῶν β′·

Καὶ ὤρθρισεν ὁ Ἀβεσαλώμ, καὶ ἔστη ἀνὰ χεῖρα τῆς ὁδοῦ καὶ τῆς πύλης· καὶ ἐγένετο πᾶς ἀνήρ, ᾧ ἐγένετο κρίσις, ἐλθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα εἰς κρίσιν, καὶ ἐβόησεν πρὸς αὐτὸν Ἀβεσαλώμ, καὶ ἔλεγεν πρὸς αὐτόν· Ἐκ ποίας πόλεως σὺ εἶ; Καὶ εἶπεν ὁ ἀνήρ· Ἐκ μιᾶς φυλῆς Ἰσραὴλ ὁ δοῦλός σου. Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν Ἀβεσαλώμ· Ἰδοὺ οἱ λόγοι σου ἀγαθοὶ καὶ εὔκολοι, καὶ ὁ ἀκούων σου οὐκ ἔστιν παρὰ τοῦ βασιλέως. Καὶ εἶπεν Ἀβεσαλώμ· Τίς με καταστήσει κριτὴν ἐν τῇ γῇ, καὶ ἐπ᾽ ἐμὲ ἐλεύσεται πᾶς ἀνήρ, ᾧ ἐὰν ᾖ ἀντιλογία καὶ κρίσις, καὶ δικαιώσω αὐτόν; Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐγγίζειν ἄνδρα τοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ, καὶ ἐξέτεινεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐπελαμβάνετο αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Καὶ ἐποίησεν Ἀβεσαλὼμ κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο παντὶ Ἰσραὴλ τοῖς παραγινομένοις εἰς κρίσιν πρὸς τὸν βασιλέα· καὶ ἰδιοποιεῖτο Ἀβεσαλὼμ τὴν καρδίαν υἱῶν Ἰσραήλ.

---

4 – 17 ***II^{2}2667** II Reg. 15, 2–6 (Wahl, *2 Samuel-Text*, p. 89–90)

---

1 Titlos P (338vA34–35) ML$^{b\ pin}$ E^{txt} R; *deest in* L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **3 – 17** ***II^{2}2667** P cap. Υ 2, 1 (338vA[35]36–339rA8); M cap. Υ 2, 1; E cap. 237, 1; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

---

1 Τίτλος] *om.* PML$^{b\ pin}$ E^{txt} R^{pin} β′] ϲλζ′ E^{txt} καὶ ὑποκριτῶν] *om.* M^{pin} ὑποκριτῶν] ὑποκριτου M^{txt}

***II^{2}2667** β′] πρωτης M

---

4 ἀβεσαλωμ P, βασιλευς M **5** ᾧ] ὡ M, ὧν *(sic)* P, ὃν E **6** ἀβεσαλωμ P, αβεσαλώμ M **7** σὺ εἶ] εἰσσυ M ὁ] *om.* M **8** φυλῆς] φυλῶν *LXX* **8 – 10** Ἀβεσαλώμ – εἶπεν] *om.* M **8** ἀβεσαλωμ P **10** ἀβεσαλωμ PM **11** εἰσελευσεται M **13** αὐτῷ] αὐτόν E **14** αὐτοῦ] αὐτος M **14 – 15** αβεσαλωμ P, ἀβεσαλωμ M **15** παραγενομενοις M **16** αβεσαλωμ M

II^{1}2068 / K cap. Υ 1, 2

*II^{2}2668 / PML^b cap. Υ 2, 2

Ψαλμοῦ κζʹ·

Μὴ συνελκύσῃς με μετὰ ἁμαρτωλῶν,
καὶ μετὰ ἐργαζομένων ἀδικίαν μὴ συναπολέσῃς με,
τῶν λαλούντων εἰρήνην μετὰ τοῦ πλησίον αὐτῶν,
κακὰ δὲ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν.

*II^{2}2669 / PML^b cap. Υ 2, 3

Ὠσηὲ προφήτου·

Ἐμὲ κεκράξονται· Ὁ θεός, ἐγνώκαμέν σε. Τὸ ἀργύριον αὐτῶν καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν ἐποίησαν ἑαυτοῖς εἴδωλα, ὅπως ἐξολοθρευθῶσιν, καὶ ἐπελάθετο Ἰσραὴλ τὸν ποιήσαντα αὐτόν, καὶ ᾠκοδόμησεν τεμένη.

*II^{2}2670 / PML^b cap. Υ 2, 4

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἐκύκλωσάν με ἐν ψεύδει Ἐφραὶμ καὶ ἐν ἀσεβείαις οἶκος Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα. Ἐφραίμ, ἐγκεκρυμμένη κακία αὐτοῦ· ὠδῖνες ἥξουσιν αὐτῷ ὡς τικτούσης.

---

3 – 6 ***II^{2}2668** Ps. 27, 3$^{1-4}$ **9** ***II^{2}2669** Ἐμὲ – σε] Os. 8, 2 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 165) **9 – 11** Τὸ – ἐξολοθρευθῶσιν] Ibid. 8, 4 (Wahl, p. 165) **11 – 12** καὶ^1 – τεμένη] Ibid. 8, 14 (Wahl, p. 165) **15 – 16** ***II^{2}2670** Ἐκύκλωσάν – Ἰούδα] Os. 11, 12 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 172) **16 – 17** Ἐφραίμ – τικτούσης] Ibid. 13, 12–13 (Wahl, p. 176)

---

2 – 6 ***II^{2}2668** P cap. Υ 2, 2 (339rA[8]9–17); E cap. 237, 2; R cap. Υ 2, 1; *deest in* ML^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 12** ***II^{2}2669** P cap. Υ 2, 3 (339rA[18]19–29); M cap. Υ 2, 2; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ E H^{III} R **14 – 17** ***II^{2}2670** P cap. Υ 2, 4 (339rA[29]30–339rB1); *deest in* ML^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2668** (a) P R ψαλμὸς R (b) Δαυΐδ E ***II^{2}2669** ὡσηε M, ωσηε P

---

3 συνελκύσῃς με] συνελκυσης P **4 – 6** καὶ – δὲ] ἕως R **4** συναπολέσῃς με] συναπο *(sic)* E **5** τοῦ] τῶν E **9** Ἐμὲ] εἰ M **11** του ποιησαντος M **16** ϊοῦδα P ἐφραιμ P ἐκκεκρυμμενη P

*II²2671 / PMLb cap. Υ 2, 5

II¹suppl. 401 / V cap. Υ 4, 6

Ἡσαΐου τοῦ προφήτου·

Εἶπεν κύριος· Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος, τοῖς χείλεσιν αὐτῶν τιμῶσίν με, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ, μάτην δὲ σέβονταί με διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων. Οὐαὶ οἱ βαθέως βουλὴν ποιοῦντες καὶ οὐ διὰ κυρίου· οὐαὶ οἱ ἐν κρυφῇ βουλὴν ποιοῦντες, καὶ ἔσται ἐν τῷ σκότει τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ ἐροῦσιν· Τίς ἡμᾶς ἑώρακεν, καὶ τίς ἡμᾶς γνώσεται ἢ ἃ ἡμεῖς ποιοῦμεν;

*II²2672 / PMLb cap. Υ 2, 6

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἀκούσατε ταῦτα, οἶκος Ἰακώβ, οἱ κεκλημένοι τῷ ὀνόματι Ἰσραὴλ καὶ οἱ ἐξ Ἰούδα ἐξελθόντες, οἱ ὀμνύοντες τῷ ὀνόματι κυρίου, θεοῦ Ἰσραὴλ μιμνησκόμενοι οὐ μετὰ ἀληθείας, οὐδὲ μετὰ δικαιοσύνης, καὶ ἀντεχόμενοι τῷ ὀνόματι τῆς πόλεως τῆς ἁγίας. Γινώσκω ἐγὼ ὅτι σκληρὸς εἶ, καὶ νεῦρον σιδηροῦν ὁ τράχηλός σου, καὶ τὸ πρόσωπόν σου χαλκοῦν.

---

3 – 5 ***II²2671** Εἶπεν – ἀνθρώπων] Is. 29, 13 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 358–359) **5 – 9** Οὐαὶ – ποιοῦμεν] Ibid. 29, 15 (Wahl, p. 359–360) **12 – 15** ***II²2672** Ἀκούσατε – ἁγίας] Is. 48, 1–2 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 414–415) **15 – 17** Γινώσκω – χαλκοῦν] Is. 48, 4 (Wahl, p. 415)

---

2 – 9 ***II²2671** P cap. Υ 2, 5 (339rB[1]2–21); M cap. Υ 2, 3; E cap. 237, 3–4; *deest in* Lb T(lac.) HIII R **11 – 17** ***II²2672** P cap. Υ 2, 6 (339rB[22]23–339vA4); *deest in* MLb E T(lac.) HIII R

***II²2671** (a) M ἠσαϊου *cod.* (b) Ἡσαΐου *(ησαϊου cod.)* P (c) Ἡσαΐου / *s. a.* E *(cf. infra, app. crit. text.)*

---

4 – 5 μάτην – ἀνθρώπων] *om.* E, *ubi caesura post* ἐμοῦ **5** διδάσκοντες] διδάσκοντές με P **6** οὐαὶ] ουδε M κρυβη M **7 – 9** καὶ[1] – ποιοῦμεν] *om.* E **12** ϊακωβ P **13** Ἰούδα] *scripsi*, ϊοῦδα P ἐξελθόντος P

*II^{2}2673 / PML^{b} cap. Υ 2, 7

Ἱερεμίου προφήτου·

Ἔστρεψαν ἐπ᾽ ἐμὲ νῶτα αὐτῶν, καὶ οὐ πρόσωπα, καὶ ἐν καιρῷ τῶν κακῶν αὐτῶν ἐροῦσιν· Ἀνάστα, σῶσον ἡμᾶς.

II^{1}2072 / K cap. Υ 1, 6

*II^{2}2674 / PML^{b} cap. Υ 2, 8

Τοῦ αὐτοῦ·

Βολὶς τιτρώσκουσα ἡ γλῶσσα αὐτῶν, δόλια τὰ ῥήματα τοῦ στόματος αὐτῶν· μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ λαλεῖ εἰρηνικά, καὶ ἐν ἑαυτῷ ἔχει τὴν ἔχθραν. Ἐπὶ τούτοις οὐκ ἐπισκέψομαι, λέγει κύριος, ἢ ἐν λαῷ τῷ τοιούτῳ οὐκ ἐκδικήσει ἡ ψυχή μου;

*II^{2}2675 / PML^{b} cap. Υ 2, 9

Τοῦ αὐτοῦ·

Εἶπαν· Δεῦτε λογισώμεθα ἐπὶ Ἱερεμίαν λογισμόν, ὅτι οὐκ ἀπολεῖται νόμος ἀπὸ ἱερέως καὶ βουλὴ ἀπὸ συνετοῦ καὶ λόγος ἀπὸ προφήτου· δεῦτε καὶ πατάξωμεν αὐτὸν ἐν γλώσσῃ, καὶ ἀκουσόμεθα πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ. Εἰσάκουσον, κύριε, εἰσάκουσον τῆς φωνῆς τοῦ δικαιώματός μου. Εἰ ἀνταποδίδοται ἀντὶ ἀγαθῶν κακά; ὅτι συνελάλησαν ῥήματα κατὰ τῆς ψυχῆς μου καὶ τὴν κόλασιν

---

3 – 4 ***II^{2}2673** Ier. 2, 27 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 483) **7 – 10** ***II^{2}2674** Ier. 9, 8–9 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 517–518) **13 – 1177, 1** ***II^{2}2675** Εἶπαν – μοι] Ier. 18, 18–20 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 538–539)

---

2 – 4 ***II^{2}2673** P cap. Υ 2, 7 (339vA[5]6–11); M cap. Υ 2, 4; E cap. 237, 5; R cap. Υ 2, 2; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 10** ***II^{2}2674** P cap. Υ 2, 8 (339vA12–25); M cap. Υ 2, 5; E cap. 237, 6; R cap. Υ 2, 3; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 1177, 5** ***II^{2}2675** P cap. Υ 2, 9 (339vA[25]26–339vB25); *deest in* ML^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2673** ϊηρεμίου P, ϊηρεμιου M προφήτου] *om.* M R ***II^{2}2674** (a) M R (b) *s. a.* P E

---

3 νῶτα – καὶ^{1}] νῶτα· αὐτων M **7** βόλις P, βολις M ἡ] *om.* M δόλια] *add.* γὰρ M **8** αὐτοῦ λαλεῖ] αὐτῶν λαλοῦσιν E **8 – 9** ἑαυτοῖς ἔχουσι E **10** τῷ] *om.* R E **13** ϊερεμίαν P

αὐτῶν ἔκρυψάν μοι, ὅτι ἐνεχείρησαν λόγον εἰς σύλληψίν μου καὶ παγίδα ἔστησαν ἐπ᾽ ἐμέ. Καὶ σύ, κύριε κύριε, ἔγνως αὐτῶν πᾶσαν τὴν βουλὴν ἐπ᾽ ἐμὲ εἰς θάνατον· μὴ ἀθωώσῃς τὰς ἀδικίας αὐτῶν ἀπὸ προσώπου σου, καὶ τὰς ἁμαρτίας τῶν πατέρων αὐτῶν μὴ ἐξαλείψῃς.

*II²2676 / PMLᵇ cap. Υ 2, 10

Ἰεζεκιὴλ προφήτου·

Εἶπεν κύριος πρός με· Ἰδοὺ οἱ υἱοὶ τοῦ λαοῦ σου λαλοῦσιν περὶ σοῦ παρὰ τὰ τείχη καὶ ἐν τοῖς πυλῶσιν τῶν οἰκιῶν ἕκαστος τῷ πλησίον καὶ ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, λέγοντες· Συνέλθωμεν καὶ ἀκουσώμεθα τὰ ἐκπορευόμενα παρὰ κυρίου. Καὶ ἔρχονται πρὸς σέ, ὡς συμπορεύεται ὁ λαός, καὶ κάθηνται ἐναντίον σου, καὶ ἀκούσωσιν τὰ ῥήματά σου, καὶ οὐ μὴ ποιήσουσιν αὐτά, ὅτι ψεῦδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ὀπίσω τῶν μιασμάτων ἡ καρδία αὐτῶν πορεύεται. Καὶ γίνῃ αὐτοῖς ὡς φωνὴ ψαλτηρίου ἡδυφώνου εὐαρμόστου, καὶ ἀκούσονταί σου τοὺς λόγους, καὶ οὐ μὴ ποιήσουσιν αὐτούς, διότι ψεῦδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν.

1 – 5 ὅτι – ἐξαλείψῃς] Ibid. 18, 22–23 (Wahl, p. 539–540) **8** ***II²2676** Εἶπεν – με] cf. Ez. 33, 23 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 659) **8 – 17** Ἰδοὺ – αὐτῶν] Ibid. 33, 30–32 (Wahl, p. 659–660)

7 – 17 ***II²2676** P cap. Υ 2, 10 (339vB[25]26–340rA23); M cap. Υ 2, 6; *deest in* Lᵇ E T⁽ˡᵃᶜ·⁾ Hᴵᴵᴵ R

***II²2676** ἰεζεκιήλ P, ἰεζεκιηλ M προφήτου] *om.* M

5 ἐξαλειψεις P **8** οἱ] *om.* M λαλησωσι M **9** παρὰ – τείχη] παρατειχει M τῶν οἰκιῶν] *om.* M **11** ἀκουσόμεθα P **13** ποιησωσιν M **14** μιασμάτων] *add.* αυτῶν M **17** διότι P, ὅτι M

*II^{2}2677 / PML^{b} cap. Υ 2, 11

Ἀπὸ τοῦ Σιράχ·

Ἐννεύων ὀφθαλμῷ τεκταίνεται κακά,
καὶ οὐδεὶς αὐτὰ ἀποστήσει ἀπ᾽ αὐτοῦ·
ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν γλυκανεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ,
καὶ ἔναντι τῶν λόγων σου θαυμάσει,
ὕστερον δὲ διαστρέψει τὸ στόμα αὐτοῦ,
καὶ ἐν τοῖς λόγοις σου δώσει σκάνδαλον.
Ὅσα ἐμίσησα καὶ οὐχ᾽ ὡμοίωσα αὐτῷ,
καὶ κύριος μισεῖ αὐτόν.

*II^{2}2678 / PML^{b} cap. Υ 2, 12

Σχόλιον·

<***> καὶ ἐν τῷ Σ στοιχείῳ εἰς τὸ Περὶ σχηματαρίων, καὶ τὰ ὅμοια εὑρήσεις.

---

13 Περὶ σχηματαρίων] cf. *II^{2}2569–2581 / PML^{b} cap. Σ 14, 1–13

---

3 – 10 ***II^{2}2677** Sir. 27, 22^{1}–24^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 120) **13 – 14** ***II^{2}2678** *Scholion*

---

2 – 10 ***II^{2}2677** P cap. Υ 2, 11 (340rA[24]25–340rB5); M cap. Υ 2, 7; E cap. 237, 7; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **12 – 14** ***II^{2}2678** P cap. Υ 2, 12 (340r[mg]6–9); M cap. Υ 2, 8; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2677** (a) PM Ἀπὸ] *om.* P σιραχ M (b) *s. a.* E

---

4 ἀποστηση M **5** ὀφθαλμῶν] *add.* αυτοῦ M **9 – 10** Ὅσα – αὐτόν] *om.* E **9** οὐχ᾽ ομοίωσα P **10** αὐτόν] om. M *(supplev. man. rec. ut videtur)* **13** *ante* καὶ^{1} *quiddam excidisse videtur (e. g.* Ἐπίσκεψαι *vel* Ἀνάγνωθι*)*

*II^{2}2679 / PML^{b} cap. Υ 2, 13

II^{1}2094 / K cap. Υ 1, 28

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ πρὸς τοὺς λέγοντας αὐτὸν ἐπιθυμεῖν τῆς καθέδρας Κωνσταντινουπόλεως·

Ὁ μὲν τινὸς ἕνεκεν τὸ καλὸν ἐπιτηδεύων, οὐ βέβαιος εἰς τὴν ἀρετήν· ὁμοῦ τὲ γὰρ παρῆλθεν ἐκεῖνο, καὶ τοῦ καλοῦ στήσεται, ὥσπερ ὁ κέρδους ἕνεκεν πλέων τοῦ πλεῖν, ἐὰν μὴ παρῇ τὸ κερδαίνειν, παύσεται.

*II^{2}2680 / PML^{b} cap. Υ 2, 14

II^{1}2085 / K cap. Υ 1, 19

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, περὶ φθόνου·

Οὐχ' ὁρᾷς ἡλίκον κακὸν ἡ ὑπόκρισις; Καὶ αὐτὴ καρπός ἐστι τοῦ φθόνου· τὸ γὰρ διπλοῦν τοῦ ἤθους ἐκ φθόνου μάλιστα τοῖς ἀνθρώποις ἐγγίνεται, ὅταν τὸ μῖσος ἐν τῷ βάθει κατέχοντες, ἀγάπην δεικνύωσι κατακεχρωσμένην τὴν ἐπιφάνειαν, κατὰ τὰς ὑφάλους πέτρας, αἳ βραχεῖ ὕδατι καλυπτόμεναι, ἀπρόοπτον κακὸν τοῖς ἀφυλάκτοις γίνονται.

---

10 – 12 Οὐχ' – ἐγγίνεται] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 47.9./54.9. (ed. Ihm, p. 785)

---

4 – 7 *II^{2}2679 Gregorius Nazianzenus, *De seipso et ad eos qui ipsum cathedram Constantinopolitanam affectare dicebant (Orat. 36)*, 9, 1–4 (ed. Moreschini, p. 260) **10 – 15 *II^{2}2680** Basilius Caesariensis, *Homilia de invidia*, 6 (PG 31, 385, 19–25)

---

2 – 7 *II^{2}2679 P cap. Υ 2, 13 (340rB[10–11]12–23); M cap. Υ 2, 9; E cap. 237, 8; R cap. Υ 2, 7; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 15 *II^{2}2680** P cap. Υ 2, 14 (340rB[23]24–340vA6); M cap. Υ 2, 10; E cap. 237, 9; R cap. Υ 2, 4; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2679** (a) PM R Θεολόγου] *add.* γρηγορίου M κωνσταντινοπολεως M (b) Θεολόγου E ***II^{2}2680** (a) PM R Τοῦ ἁγίου] *om.* P περὶ φθόνου] *om.* R (b) Βασιλείου E

---

4 μέν τινος R βέβαιος εἰς] βεβαιως εἰς M, βεβαιώσεις P **10** αὐτὴ] αὕτη P, αὕτη E, αυτῆ M καρπὸς ἐστὶ R **12** μισος PM, μίσος R$^{p.c.}$ ἀγάπηι E **13** δεικνύουσιν (-κνυ- M) PM κατακεχωσμένην R$^{a.c.}$ τὰς] τοὺς M ὑφάλους P, ὑφαλους M, ὑφάλλους R **15** γίνεται P

*II^{2}2681 / PML^{b} cap. Υ 2, 15

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ πρὸς τοὺς νέους·

Οὐκ ἔστιν ὃ μᾶλλον φευκτὸν τῷ σωφρονοῦντι τοῦ πρὸς δόξαν ζῆν, καὶ τὰ [κατὰ] τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα περισκοπεῖν, καὶ μὴ τὸν ὀρθὸν λόγον ἡγεμόνα ποιεῖσθαι τοῦ βίου, ὥστε κἂν πᾶσιν ἀνθρώποις ἀντιλέγειν, κἂν ἀδοξεῖν, κἂν κινδυνεύειν ὑπὲρ τοῦ καλοῦ δέῃ, μηδὲν αἱρεῖσθαι τῶν ὀρθῶς ἐγνωσμένων παρακινεῖν. Ἢ τὸν μὴ οὕτως ἔχοντα, τί τοῦ Αἰγυπτίου σοφιστοῦ φήσομεν ἀπολείπειν, ὅς φυτὸν ἐγίνετο καὶ θηρίον, ὁπότε βούλοιτο, καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ πάντα χρήματα, εἴπερ δὴ καὶ αὐτὸς νῦν μὲν τὸ δίκαιον ἐπαινέσεται παρὰ τοῖς τοῦτο τιμῶσιν, νῦν δὲ τοὺς ἐναντίους ἀφήσει λόγους, ὅταν τὴν ἀδικίαν εὐδοκιμοῦσαν αἴσθηται, ὅπερ δίκης ἐστὶν κολάκων; Καὶ ὥσπερ φασὶ τὸν πολύποδα τὴν χρόαν πρὸς τὴν ὑποκειμένην γῆν, οὕτως αὐτὸς τὴν διάνοιαν πρὸς τὰς τῶν συνόντων γνώμας μεταβάλλεται.

II^{1}2084 / K cap. Υ 1, 18

*II^{2}2682 / PML^{b} cap. Υ 2, 16

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Τὸ λαμπρῶς μὲν ἐπαινεῖν τὴν ἀρετὴν εἰς τὸ μέσον καὶ λαμπροὺς ἀποτείνειν ὑπὲρ αὐτῆς λόγους, ἰδίᾳ δὲ τὸ ἡδὺ πρὸ τῆς σωφροσύνης καὶ τὸ πλέον ἔχειν πρὸ τοῦ δικαίου τιμᾶν, ἐοικέναι φαίην ἂν ἔγωγε τοῖς ἐπὶ σκηνῆς ὑποκρινομένοις δράματα.

---

3 – 15 ***II^{2}2681** BASILIUS CAESARIENSIS, *Ad iuvenes (De legendis gentilium libris)*, IX, 27, 1 – 29, 3 (ed. Naldini, p. 128–130) **18 – 21** ***II^{2}2682** BASILIUS CAESARIENSIS, *Ad iuvenes (De legendis gentilium libris)*, VI, 4, 1–6 (ed. Naldini, p. 102)

---

2 – 15 ***II^{2}2681** P cap. Υ 2, 15 (340vA[7]8–340vB16); R cap. Υ 2, 5; *deest in* ML^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **17 – 21** ***II^{2}2682** P cap. Υ 2, 16 (340vB[17]18–32); M cap. Υ 2, 11; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2681** τοὺς] *om.* P ***II^{2}2682** Ἐκ] *om.* M

---

4 τὰ] *om.* P κατὰ] *delevi (ed.)* **7** ἐρεῖσθαι P **8 – 9** ἀπολειπεῖν P **12 – 13** δίκης ἔστιν P **15** γνῶμας R$^{a.\,c.}$ **19** ἰδίᾳ] *scripsi (ed.)*, ἴδια PM **20** πρὸ τοῦ] προστου M τιμᾶν] *om.* M ἐοικέναι] *praem.* τούτο M **21** ἔγωγε] *scripsi*, ἐγὼ γε P, εγωγε M

*II^{2}2683 / PML^{b} cap. Υ 2, 17

II^{1}2087 / K cap. Υ 1, 21

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ εἰς τὴν Ἑξαήμερον ε′ λόγου·

Δεῖ [ἡμᾶς] κατὰ τὸν λόγον τῆς παροιμίας μὴ ὑλομανεῖν, τουτέστιν μὴ ἐπιδεικτικῶς πολιτεύεσθαι, μὴ δὲ τὸν παρὰ τῶν ἔξωθεν ἔπαινον θηρᾶσθαι, ἀλλ’ ἔγκαρπον εἶναι, τῷ ἀληθινῷ γεωργῷ τὴν ἐπίδειξιν τῶν ἔργων ταμιευόμενον.

---

3 – 6 ***II^{2}2683** Basilius Caesariensis, *Homiliae in Hexaemeron*, V, 6 (ed. Mendieta†/Rudberg, p. 80, 8–11)

---

2 – 6 ***II^{2}2683** P cap. Υ 2, 17 (340vB[33]34–341rA10); M cap. Υ 2, 12; E cap. 237, 10; R cap. Υ 2, 6; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2683** (a) PM R ἐκ – λόγου] *om.* R ἐκ τοῦ] *om.* M (b) *s. a.* E

---

3 ἡμᾶς] *delevi (*II^{1}2087 / K cap. Υ 1, 21*)* **5** θηρουσθαι M ἐγκάρπους E **6** ταμιευόμενον] *scripsi (ed.)*, ταμιευομένων P, -μένω R, -μενην M, -μένους E

Τίτλος γʹ Περὶ ὑποδειγμάτων καὶ ὑπογραμμῶν θείων τὲ καὶ σωτηρίων τοῖς ἐθέλουσιν ζῆν εὐσεβῶς.

*II^{2}2684 / PML^{b} cap. Υ 3, 1

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου·

Εἶπεν ὁ κύριος· Ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφʼ ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπʼ ἐμοῦ ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν.

*II^{2}2685 / PML^{b} cap. Υ 3, 2

Τοῦ αὐτοῦ·

Εἶπεν ὁ κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. Οὐχʼ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν, ἀλλʼ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας εἶναι, ἔσται ὑμῶν διάκονος, καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος καὶ πάντων ἔσχατος, ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

---

5 ***II^{2}2684** Εἶπεν – κύριος] cf. Matth. 11, 25 **5 – 7** Ἄρατε – ὑμῶν] Ibid. 11, 29 **10 – 16** ***II^{2}2685** Matth. 20, 25–28

---

1 – 2 **Titlos** P (341rA11–14) ML$^{b\ pin}$ E^{txt} R; *deest in* L$^{b\ txt}$ T$^{(lac.)}$ E$^{pin\ (lac.)}$ H^{III} **4 – 7** ***II^{2}2684** P cap. Υ 3, 1 (341rA[14]15–22); M cap. Υ 3, 1; E cap. 238, 1; R cap. Υ 3, 1; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 16** ***II^{2}2685** P cap. Υ 3, 2 (341rA[22]23–341rB8); M cap. Υ 3, 2; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

---

1 Τίτλος] *om.* PML$^{b\ pin}$ E^{txt} R^{pin} γʹ] σληʹ E^{txt} ὑποδειγμάτων] ὑποδημάτων M^{pin} **1 – 2** καὶ^{1} – εὐσεβῶς] *om.* M^{pin} **1** τὲ] τε P^{pin} M E^{txt}, *om.* R **2** τοῖς θέλουσιν P^{pin} L$^{b\ pin}$, τοις σεθελουσιν M^{txt}

***II^{2}2684** (a) P (b) Ματθαίου Εὐαγγελίου M (c) Ματθαίου R (d) Εὐαγγελίου E ***II^{2}2685** (a) P (b) *s. a.* M

---

5 Εἶπεν – κύριος] *om.* M E **6** πρᾶος εἰμὶ P εὑρήσειται P, εὑρησεται M **7** ὑμῶν] ἡμῶν PM, *om.* E **13** ἔσται ὑμῶν] γενεσθω παντων M **15** διακονηθῆναι] *add.* ἀλλα διακονηθῆναι, *sed cancellavit* M διακονῆσαι] δὴ ἀκονῆσαι P

*II^{2}2686 / PML^b cap. Υ 3, 3

Κατὰ Λουκᾶν, κεφαλαίου <coʹ>·

Ἐγένετο φιλονεικία ἐν τοῖς μαθηταῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. Ὁ δὲ κύριος εἶπεν αὐτοῖς· Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται. Ὑμεῖς δὲ οὐχ' οὕτως, ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γινέσθω ὡς νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. Τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; Οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; Ἐγὼ δὲ εἰμὶ ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν.

*II^{2}2687 / PML^b cap. Υ 3, 4

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην·

Εἶπεν ὁ κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· Ὑμεῖς φωνεῖτε με Ὁ διδάσκαλος καὶ Ὁ κύριος, καὶ καλῶς ποιεῖτε· εἰμὶ γάρ. Εἰ οὖν ἐγὼ ὑμῶν ἔνιψα τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας· ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε.

---

3 – 9 ***II^{2}2686** Luc. 22, 24–27 **12 – 16** ***II^{2}2687** Ioh. 13, 12–15

---

2 – 9 ***II^{2}2686** P cap. Υ 3, 3 (341rB[9]10–30); *deest in* ML^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **11 – 16** ***II^{2}2687** P cap. Υ 3, 4 (341rB[31]32–341vA10); M cap. Υ 3, 3; E cap. 238, 2; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2686** coʹ] *supplevi*, *om.* P ***II^{2}2687** (a) PM Ἐκ τοῦ] *om.* P ϊωαννην P, ϊωαννου M (b) *s. a.* E

---

6 νεώτερος] ὁ νεώτερος *NT* **12** φωνεῖτέ με E **12 – 13** Ὁ – κύριος] ὁ κύριος καὶ διδασκαλος M **13** ποιεῖτε] λεγεται M **13 – 14** ὑμῶν] *ante* τοὺς *transpos.* E **14 – 15** ὀφείλεται P, οφειλεται M **15 – 16** ὑμῖν – ἐποίησα] *om.* M **16** ποιεῖτε PM

*II^{2}2688 / PML^{b} cap. Υ 3, 5

Ἐκ τῆς Πέτρου α′ ἐπιστολῆς·

Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως.

*II^{2}2689 / PML^{b} cap. Υ 3, 6

Ἐκ τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς·

Δι᾽ ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρόν, αἰσχύνης καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν. Ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ἑαυτὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι.

---

3 – 7 ***II^{2}2688** I Petr. 2, 21–23 **10 – 15** ***II^{2}2689** Hebr. 12, 1–3

---

2 – 7 ***II^{2}2688** P cap. Υ 3, 5 (341vA[11]12–25); M cap. Υ 3, 4; E cap. 238, 3; R cap. Υ 3, 2; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 15** ***II^{2}2689** P cap. Υ 3, 6 (341vA[26]27–341vB11); M cap. Υ 3, 5; E cap. 238, 4; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2688** (a) PM R α′] καθολικης PM ἐπιστολῆς] *om.* M (b) Ἀποστόλου Πέτρου E ***II^{2}2689** (a) PM ἑβραιους P, εβραιους M ἐπιστολῆς] *om.* P (b) Ἀποστόλου Παύλου E

---

3 ἔπαθεν] ἀπέθανεν R ὑμῶν] ἡμῶν R M ὑμῖν ὑπολιμπάνων] ὑπολιμπάνων ἡμῖν R **4** ἐπακουλουθήσητε P, ἐπακουλουθησεται M, ἐπακολουθήσωμεν R **4 – 7** ὃς – δικαίως] *om.* E **5 – 7** ὃς – δικαίως] *om.* R **5** λυδωρούμενος P, λοιδωρουμενος M **6** αντελυδωρει P, αντελοιδωρει M **10** τρέχομεν PM ὑμῖν E **13 – 15** ἐν – ἐκλυόμενοι] *om.* E **13** κεκαθηκως M ἀναλογισασθαι PM **15** ὑμῶν] *om.* P

*II^{2}2690 / PML^b cap. Υ 3, 7

Ἐκ τῆς Ἰακώβου ἐπιστολῆς·

Ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί, τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφήτας, οἳ ἐλάλησαν ὑμῖν τῷ ὀνόματι κυρίου.

*II^{2}2691 / PML^b cap. Υ 3, 8

Τοῦ Θεολόγου·

Ἧττον δεήσῃ τοῦ λέγειν, πράττων ἃ <δ>εῖ·
Γραφεὺς διδάσκει πλέον.

*II^{2}2692 / PML^b cap. Υ 3, 9

Τοῦ αὐτοῦ·

Οὐδὲν οὕτω πείθει τοὺς πολλοὺς ὡς πράξις, ἡ σιωπῶσα παραίνεσις.

---

3 – 4 Ὑπόδειγμα – ὀνόματι] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 71.2./ 42.2. (ed. Ihm, p. 1039)

---

3 – 4 *II^{2}2690** Iac. 5, 10 **7 – 8** ***II^{2}2691** Gregorius Nazianzenus, *Carmina*, I,2,33 *(Tetrastichae sententiae)*, 15–16 (PG 37, 929, 5–6) **11 – 12** ***II^{2}2692** Gregorius Nazianzenus, *Epistulae*, LXXVII, 4 (ed. Gallay, I, p. 95)

---

2 – 4 ***II^{2}2690** P cap. Υ 3, 7 (341vB[12]13–19); M cap. Υ 3, 6; E cap. 238, 5; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **6 – 8** ***II^{2}2691** P cap. Υ 3, 8 (341vB[20]21–24); M cap. Υ 3, 7; *deest in* L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **10 – 12** ***II^{2}2692** P cap. Υ 3, 9 (341vB[24]25–28); M cap. Υ 3, 8; E cap. 238, 6; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2690** (a) PM ϊακώβου P, ϊακωβ M ἐπιστολῆς] *om.* P (b) Ἰακώβου E ***II^{2}2692** (a) PM (b) Θεολόγου E

---

4 κυρίου] *om.* M **7** πράττων] πράως τοινυν M ἃ δεῖ] *scripsi (ed.)*, ἀεὶ PM **8** πλέον] τὸ πλέον τοῖς ἐκτύποις *ed. (cf. etiam* *II^{2}201 / T cap. A 10, 13*)* **11** οὔτως M E πρᾶξις E, πραξις P

*II²2693 / PMLᵇ cap. Υ 3, 10

Τοῦ Χρυσοστόμου·

Ἐπειδὴ τῶν ἀνθρώπων ἡ ἀσθένεια τοὺς τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοὺς ἀμβλυώττουσα, εἰς τὸν τῆς ἀνομοιότητος ζόφον κατέπεσεν, καὶ οὐκ ἦν ὅπως τίς τὸ καθαρὸν καὶ *ἀπρόσιτον* τοῦ θεοῦ *φῶς* τῇ διανοίᾳ κατίδοι, ὁ κύριος τὸ ἡμέτερον ἀνείληφε σῶμα, θεότητι τὴν ἀνθρωπότητα κεράσας ἀπαθῶς. Σκοπὸν ἡμῖν ἑαυτὸν προτέθεικεν, ὑφήγησιν αὐτάρκη τῆς ἀρίστης ζωῆς δι᾽ ἑαυτοῦ καταθέμενος, ὥσπερ οἱ δημιουργοὶ τῆς μαθήσεως τὰ μὲν τοῖς λόγοις, τὰ δὲ τοῖς ἔργοις αὐτοῖς δι᾽ ἑαυτῶν παραδείξαντες προβιβάζουσιν.

---

5 I Tim. 6, 16

---

3 – 10 ***II²2693** Iohannes Chrysostomus, locus non repertus (deest apud Haidacher)

---

2 – 10 ***II²2693** P cap. Υ 3, 10 (341vB[29]30–342rA21); R cap. Υ 3, 3; *deest in* MLᵇ E T⁽ˡᵃᶜ·⁾ Hᴵᴵᴵ

---

5 τίς] εἰς P **6** κατειδη P **7 – 8** προτέθηκεν P **9** τῆς μαθήσεως] τους μαθητὰς P

Τίτλος δʹ Περὶ ὕπνου, ὅτι σκιὰν μὲν θανάτου, σημεῖον δὲ ἐναργέστατον ἀναστάσεως φέρει ἡ πρὸς ὕπνον ἔκστασις καὶ αὖθις ἔκνηψις.

*Π^{2}2694 / PML^{b} cap. Υ 4, 1

Ἐκ τῆς Γενέσεως·

Ἐπέβαλεν ὁ θεὸς ἔκστασιν ἐπὶ τὸν Ἀδάμ, καὶ ὕπνωσεν· καὶ ἔλαβεν μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ, καὶ ἀνεπλήρωσεν σάρκα ἀντ᾽ αὐτῆς. Καὶ ᾠκοδόμησεν κύριος ὁ θεὸς τὴν πλευρὰν ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ, εἰς γυναῖκα.

*Π^{2}2695 / PML^{b} cap. Υ 4, 2

Σχόλιον·

Ἐν προγνώσει πάντα θεῷ, καὶ οὐκ ἐξ ἀποβάσεως τῶν ἐσομένων, καθὼς γέγραπται· *Θεὸς γνώσεων κύριος, καὶ θεὸς ἑτοιμάζων ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ*. Ἰδοὺ γὰρ ἀμφότερα τῇ θείᾳ γνώσει ἐσκιογραφήθη ἐπὶ τοῦ πρωτοπλάστου, ὅ τε θάνατος καὶ ἡ αὖθις ζωή, καὶ ὅτι τὸ θνῆσκον αὐτὸ καὶ ἀνίσταται, καὶ οὐκ ἄλλο ἀντ᾽ ἄλλου. Προφητικῶς οὖν ἅμα καὶ γονίμως τὴν ἐξ αὐτοῦ φυεῖσαν Ζωὴν ὠνόμασεν ὁ Ἀδάμ, καθ᾽ ἑτέραν θεωρίαν.

---

13 – 14 I Reg. 2, 3$^{3-4}$ **17 – 18** τὴν – Ἀδάμ] cf. Gen. 3, 20

---

6 – 9 ***Π^{2}2694** Gen. 2, 21–22 **12 – 18** ***Π^{2}2695** *Scholion in Gen. 2, 21–22*

---

1 – 3 **Titlos** P (342rA22–26) ML$^{b\ pin}$ E^{txt} R; *deest in* L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **5 – 9** ***Π^{2}2694** P cap. Υ 4, 1 (342rA[26]27–342rB2); M cap. Υ 4, 1; R cap. Υ 4, 1; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 18** ***Π^{2}2695** P cap. Υ 4, 2 (342rB[mg]3–25); M cap. Υ 4, 2; R cap. Υ 4, 2; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PML$^{b\ pin}$ E^{txt} R^{pin} δʹ] cλθʹ E^{txt} **1 – 3** ὅτι – ἔκνηψις] *om.* M^{pin} **1** σκια P^{txt} **1 – 2** ἐναργέστατον] *om.* M^{txt} **3** ἔκνιψης P

***Π^{2}2694** Ἐκ τῆς] *om.* P R

---

6 Ἐπέβαλεν] ἔβαλεν R ἀδαμ PM **9** ἀδαμ PM **12** ἐξ] *s. l.* M **14** αὐτων M **14 – 15** ἐσκιωγραφηθη M **15** προτοπλάστου (-πλα- M) PM ἡ] *om.* M **17** οὖν] οὗ M **18** ἀδαμ P, αδαμ M

*II^{2}2696 / PML^b cap. Υ 4, 3

Δαυΐδ, ψαλμοῦ γʹ·

Ἐγὼ ἐκοιμήθην καὶ ὕπνωσα·
ἐξηγέρθην, ὅτι κύριος ἀντιλήψεταί μου.

*II^{2}2697 / PML^b cap. Υ 4, 4

Σχόλιον·

Ἰδοὺ δὴ καὶ ὁ Ὑμνολόγος τροπικῶς οὐ μόνον τὴν αὐθήμερον ἐξ ὕπνου, ἀλλὰ δὴ καὶ τὴν σωτήριον καὶ αἰώνιον ἔγερσιν δοξολογεῖ.

*II^{2}2698 / PML^b cap. Υ 4, 5

Ψαλμοῦ μʹ·

Μὴ ὁ κοιμώμενος οὐχὶ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι;

*II^{2}2699 / PML^b cap. Υ 4, 6

Σχόλιον·

Σύμφημοι τῶν ἁγίων προφητῶν αἱ θεολογίαι· τὴν γὰρ παντὸς

---

3 – 4 ***II²2696** Ps. 3, 6$^{1-2}$ **7 – 9** ***II²2697** *Scholion in Ps. 3, 6$^{1-2}$* **12** ***II²2698** Ps. 40, 9^2 **15 – 1189, 2** ***II²2699** *Scholion in Ps. 40, 9^2*

---

2 – 4 ***II²2696** P cap. Υ 4, 3 (342rB[26]27–30); M cap. Υ 4, 3; E cap. 239, 1; R cap. Υ 4, 3; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 9** ***II²2697** P cap. Υ 4, 4 (342rB[mg]31–342vA1); M cap. Υ 4, 4; R cap. Υ 4, 4; *deest in* L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 12** ***II²2698** P cap. Υ 4, 5 (342vA[2]3–5); M cap. Υ 4, 5; E cap. 239, 2; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **14 – 1189, 2** ***II²2699** P cap. Υ 4, 6 (342vA[5]6–15); M cap. Υ 4, 6; *deest in* L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II²2696** (a) P (b) Ψαλμοῦ *(*ψ M*)* γʹ M R (c) Δαυΐδ E ***II²2698** (a) PM ψαλμ^o M (b) *s. a.* E

---

7 δὴ] *om.* M αὐθημερον M **12** κοιμουμενος M προσθηση M **15** συμφημοι M, συμφημι P

μετὰ τὴν κοίμησιν ἐσομένην ἀνάστασιν κἀνταῦθα πιστοποιεῖται προορατικῶς διὰ τῆς ἐξεγέρσεως.

*II^{2}2700 / PML^{b} cap. Υ 4, 7

Ἀπὸ τῶν Παροιμιῶν·

Ὕπνος ὑγείας ἐπὶ ἐντέρῳ μετρίῳ.

*II^{2}2701 / PML^{b} cap. Υ 4, 8

Τοῦ αὐτοῦ·

Γλυκὺς ὁ ὕπνος τοῦ δούλου,
εἰ ὀλίγον καὶ εἰ πολὺ φάγεται.

*II^{2}2702 / PML^{b} cap. Υ 4, 9

Ἐκ τῆς πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς·

Πᾶν τὸ φανερούμενον φῶς ἐστιν. Διὸ λέγει·Ἔγειραι, ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός.

---

5 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 13.5.*/5. (ed. Ihm, p. 328)

---

5 ***II^{2}2700** Prov., re vera Sir. 34, 20^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 139) **8 – 9** ***II^{2}2701** Prov., re vera Eccle. 5, 11$^{1-2}$ (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 157) **12 – 13** ***II^{2}2702** Eph. 5, 14

---

4 – 5 ***II^{2}2700** P cap. Υ 4, 7 (342vA[15]16–17); M cap. Υ 4, 7; E cap. 239, 3; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **7 – 9** ***II^{2}2701** P cap. Υ 4, 8 (342vA[18]19–21); M cap. Υ 4, 8; E cap. 239, 4; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **11 – 13** ***II^{2}2702** P cap. Υ 4, 9 (342vA[22]23–29); M cap. Υ 4, 9; E cap. 239, 5; R cap. Υ 4, 5; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2700** (a) PM Ἀπὸ τῶν] *om.* P (b) *s. a.* E ***II^{2}2701** (a) M (b) Τῶν αὐτῶν P (c) *s. a.* E ***II^{2}2702** (a) P εφεσίους *cod.* (b) Πρὸς Ἐφεσίους M R εφεσιους M (c) Ἀποστόλου E

---

1 ἐσομένην] γενομενην M **2** προορατικως M, προσορατικὸς P **9** εἰ^{1}] εἴτε E καὶ εἰ] εἴτε καὶ E **12** φῶς ἐστί PM ἐγειραι M, ἔγειρε P

*II^{2}2703 / PML^b cap. Υ 4, 10

Σχόλιον·

Ταύτην περιηχεῖν τὴν φωνὴν τοῖς ἀπ’ αἰῶνος κεκοιμημένοις τὴν τοῦ ἀρχαγγέλου σάλπιγγα παρειλήφαμεν.

*II^{2}2704 / PML^b cap. Υ 4, 11

Φίλωνος, ἐκ τῶν <ἐν> Γενέσει ζητημάτων·

Ὁ ὕπνος κατὰ τὸν προφήτην *ἔκστασίς* ἐστίν, οὐχ’ ἡ κατὰ μανίαν, ἀλλ’ ἡ κατὰ τὴν τῶν αἰσθήσεων ὕφεσιν καὶ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ λογισμοῦ. Τότε γὰρ αἱ μὲν αἰσθήσεις ἐξίστανται τῶν αἰσθητῶν· ὁ δὲ οὐκέτι νευροσπαστῶν, οὐδὲ παρέχων κίνησιν αὐταῖς, ἠρεμεῖ· αἱ δέ, τὰς ἐνεργείας ἀποτετμημέναι τῷ διεζεῦχθαι τῶν αἰσθητῶν, ἀκίνητοι καὶ ἀργαὶ ὑπεκλέλυνται.

*II^{2}2705 / PML^b cap. Υ 4, 12

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς τῶν νόμων ἀλληγορίας·

Εἰκότως μελέτην μὲν θανάτου, σκιὰν δὲ καὶ ὑπογραμμὸν τῆς αὐ-

---

3 – 4 τὴν^2 – σάλπιγγα] cf. I Thess. 4, 16 **7** ἔκστασις] Gen. 2, 21 **15 – 1191, 3** exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 29.11./11. (ed. Ihm, p. 621–622)

---

3 – 4 ***II^{2}2703** *Scholion in Eph. 5, 14* **7 – 12** ***II^{2}2704** PHILO IUDAEUS, *Quaestiones in Genesim*, I. 24 (ed. Petit, p. 47–48) **15 – 1191, 3** ***II^{2}2705** PHILO IUDAEUS, *Legum allegoriae*, locus non repertus; Mangey 667.6; Harris 7.3; Royse 175.22

---

2 – 4 ***II^{2}2703** P cap. Υ 4, 10 (342vA[mg]29–35); M cap. Υ 4, 10; E cap. 239, 6; R cap. Υ 4, 6; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 12** ***II^{2}2704** P cap. Υ 4, 11 (342vB[1]2–22); E cap. 239, 7; R cap. Υ 4, 7; *deest in* ML^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 1191, 3** ***II^{2}2705** P cap. Υ 4, 12 (342vB[23]24–343rA1); M cap. Υ 4, 11; E cap. 239, 8; R cap. Υ 4, 8; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2704** (a) P ἐν] *supplev. Petit* (b) Φίλωνος E R ***II^{2}2705** (a) P R ἐκ – ἀλληγορίας] *om.* R (b) Φίλωνος M (c) Τοῦ αὐτοῦ R (d) *s. a.* E

---

4 παρηλειφαμεν P, παρηληφαμεν M **7** οὐχ’ ἡ] *correx. Petit*, οὐχὶ PM E R **8** ἀλλ’ ἡ] *correx. Petit*, ἀλλ’ ἢ E R, ἀλλη P τὴν^1] *om.* P **9 – 12** Τότε – ὑπεκλέλυνται] *om.* E **10** ἠρεμει P **11** ὑποτετμημέναι P τῷ] τὸ P

θις ἑπομένης ἀναβιώσεως τὸν ὕπνον οἱ τἀληθῆ πεφρονηκότες ἀπεφήναντο. Ἑκατέρων γὰρ ἐναργεῖς φέρει τὰς εἰκόνας· μεθιστᾷ γὰρ καὶ παριστᾷ τὸν αὐτὸν ἐξ ὁλοκλήρου.

1 ἑπομένης] ἐσομένης E οἱ] *om.* M τα ἀληθη P πεφωνηκοτες M

III / par. 63 A

Τίτλος ε′ Περὶ ὑπακοῆς καὶ ὑποταγῆς.

*Π^{2}2706 / PML^{b} cap. Υ 5, 1

Βασιλειῶν α′·

Εἶπεν Σαμουὴλ πρὸς Σαούλ· Εἰ θελητὸν τῷ κυρίῳ ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίαι, ὡς τὸ ἀκοῦσαι φωνὴν κυρίου; Ἰδοὺ ἀκοὴ ὑπὲρ θυσίαν, καὶ ἡ ἐπακρόασις ὑπὲρ στέαρ κριῶν.

*Π^{2}2707 / PML^{b} cap. Υ 5, 2

Παροιμιῶν·

Μῆλον χρυσέον ἐν ὁρμίσκῳ σαρδίου,
καὶ λόγος σοφὸς εἰς εὐήκοον οὖς.

*Π^{2}2708 / PML^{b} cap. Υ 5, 3

Τῶν αὐτῶν·

Δίδου σοφῷ ἀφορμήν, καὶ σοφώτερος ἔσται,
γνώριζε δικαίῳ, καὶ προσθήσει τοῦ δέχεσθαι.

---

4 – 6 ***Π^{2}2706** I Reg. 15, 22 (Wahl, *1 Samuel-Text*, p. 59) **9** ***Π^{2}2707** Μῆλον – σαρδίου] Prov. 25, 11^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 124) **10** καὶ – οὖς] Ibid. 25, 12^{2} (Wahl, p. 124) **13 – 14** ***Π^{2}2708** Prov. 9, 9^{1-2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 124)

---

1 Titlos P (343rA2) $ML^{b\,pin}$ E^{txt} R; *deest in* $L^{b\,txt}$ $E^{pin\,(lac.)}$ $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III}$ **3 – 6** ***Π^{2}2706** P cap. Υ 5, 1 (343rA[2]3–11); M cap. Υ 5, 1; E cap. 240, 1; *deest in* L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III} R **8 – 10** ***Π^{2}2707** P cap. Υ 5, 2 (343rA[12]13–16); M cap. Υ 5, 2; *deest in* L^{b} E $T^{(lac.)}$ H^{III} R **12 – 14** ***Π^{2}2708** P cap. Υ 5, 3 (343rA[16]17–21); M cap. Υ 5, 3; E cap. 240, 2; *deest in* L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III} R

---

1 Τίτλος] *om.* $PML^{b\,pin}$ E^{txt} R^{pin} ε′] ςμ′ E^{txt} καὶ ὑποταγῆς] *om.* M

***Π^{2}2706** α′] *om.* M E ***Π^{2}2707** (a) P (b) Τῶν Παροιμιῶν M ***Π^{2}2708** (a) P (b) *s. a.* E (c) *s. d.* M

---

4 σαμουηλ PM σαουλ PM **5** θυσίαν P ὡς τὸ] ὥστε E φωνῆς E **9** σαρδίω M **10** σοφὸς] εὐηκοον M **13** Δίδου – ἔσται] *om.* E σοφοτερος P **14** προσθηση PM

*II^{2}2709 / PML^b cap. Υ 5, 4

Σιράχ·

Ἐὰν ἀγαπήσῃς ἀκοήν, ἐκλέξῃ σύνεσιν,
καὶ ἐὰν †ἀγαπήσῃς ἀκοήν†, σοφὸς ἔσῃ.

*II^{2}2710 / PML^b cap. Υ 5, 5

Τοῦ αὐτοῦ·

Μακάριος ὁ διηγούμενος εἰς ὦτα ἀκουόντων.

*II^{2}2711 / PML^b cap. Υ 5, 6

Ἐκ τῆς Πέτρου α′ καθολικῆς·

Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον, εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι᾽ αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν.

---

10 – 12 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 9.2./2. (ed. Ihm, p. 209)

---

3 – 4 ***II^{2}2709** Sir. 6, 33$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 61–62) **7** ***II^{2}2710** Sir. 25, 9$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 113–114) **10 – 12** ***II^{2}2711** I Petr. 2, 13–14

---

2 – 4 ***II^{2}2709** P cap. Υ 5, 4 (343rA[21]22–26); M cap. Υ 5, 4; E cap. 240, 3; R cap. Υ 5, 1; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 7** ***II^{2}2710** P cap. Υ 5, 5 (343rA[26]27–29); M cap. Υ 5, 5; E cap. 240, 4; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **9 – 12** ***II^{2}2711** P cap. Υ 5, 6 (343rA[30]31–343rB5); M cap. Υ 5, 6; E cap. 240, 5; R cap. Υ 5, 2; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2709** (a) P E R (b) Τοῦ Σιράχ *(-αχ cod.)* M ***II^{2}2710** (a) PM (b) *s. a.* E ***II^{2}2711** (a) PM R πετρου M α′] *om.* M καθολικῆς] *om.* R (b) Ἀποστόλου Πέτρου E

---

3 ἀκοήν] *in mg.* E ἐκλέξῃ] *sic* PM E R, ἐκδέξῃ *legendum videtur (cf. LXX)* **4** †ἀγαπήσῃς ἀκοήν†] *cruces apposui (iteratio suspecta videtur)*, *sic* PM E R, κλίνῃς τὸ οὖς σου *LXX* ἀκοήν] ἀκουην M **10 – 12** εἴτε – ἀγαθοποιῶν] καὶ τὰ ἑξῆς R **12** μὲν] *om.* M

*II^{2}2712 / PML^{b} cap. Υ 5, 7

Ἐκ τῆς αὐτῆς·

Νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις.

*II^{2}2713 / PML^{b} cap. Υ 5, 8

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου·

Εὐεργεσία τοῖς ὑποδεεστέροις καὶ ἄρχειν ἑαυτῶν μὴ ἐπισταμένοις τὸ δουλεύειν τοῖς κατ᾽ ἐπιστήμην ἄρχουσιν.

*II^{2}2714 / PML^{b} cap. Υ 5, 9

Ἐκ τοῦ εἰς τὰς Παροιμίας·

Ἀγαθὸς ὁ τῆς εὐπειθείας μισθός.

---

3 *II^{2}2712 I Petr. 5, 5 **6 – 7 *II^{2}2713** (Ps.-)Basilius Caesariensis, *Enarratio in prophetam Isaiam*, XIV, 277 (PG 30, 608, 13–15) **10 *II^{2}2714** Basilius Caesariensis, *Homilia in principium Proverbiorum*, 1 (PG 31, 385, 38)

---

2 – 3 *II^{2}2712 P cap. Υ 5, 7 (343rB6–8); M cap. Υ 5, 7; R cap. Υ 5, 3; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 7 *II^{2}2713** P cap. Υ 5, 8 (343rB[8]9–15); M cap. Υ 5, 8; E cap. 240, 6; R cap. Υ 5, 4; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 10 *II^{2}2714** P cap. Υ 5, 9 (343rB[15]16–17); M cap. Υ 5, 9; E cap. 240, 7; R cap. Υ 5, 5; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2712** (a) M R (b) *s. a.* P ***II^{2}2713** (a) PM R βασιλειου M (b) *s. a.* E ***II^{2}2714** (a) P (b) Τοῦ αὐτοῦ M (c) *s. a.* E

---

3 πρεσβυτέροις] *add.* πάντες δὲ ἀλλήλοις ὑποτασσόμενοι τὴν ταπινοφροσυνην εγκοπωσασθαι *(= I Petr. 5, 5)* M

*II^{2}2715 / PML^{b} cap. Υ 5, 10

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ εἰς τὸν ἐξισωτήν·

Μή τις, ἐνὸν ἀκινδύνως ἕπεσθαι, ἄρχειν ἐπικινδύνως ἐπιθυμείτω· μὴ δὲ ὁ τῆς ὑποταγῆς νόμος καταλυέσθω, ἣ καὶ τὰ ἐπίγεια συνέχει καὶ τὰ οὐράνια· μὴ δὲ ποιῶμεν ἀναρχίαν τὴν πολυαρχίαν.

*II^{2}2716 / PML^{b} cap. Υ 5, 11

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ πρὸς τὸν ἄρχοντα καὶ τοὺς πολιτευομένους·

Ὑποτασσώμεθα καὶ θεῷ καὶ ἀλλήλοις καὶ τοῖς ἐπὶ γῆς ἄρχουσιν· θεῷ διὰ πάντα, διὰ τὴν φιλαδελφίαν ἀλλήλοις, δι' εὐταξίαν τοῖς ἄρχουσιν, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳπερ ἂν ὦσιν ἡμερώτεροι καὶ χρηστότεροι. Ἔστιν γὰρ καὶ οὗτος εἷς τῶν ἡμετέρων νόμων, καὶ οὗτος τῶν ἐπαινουμένων καὶ κάλλιστα διατεταγμένων τῷ πνεύματι, τὸ δυνατὸν μετὰ τοῦ καλοῦ δοκιμάσαντι καὶ νομοθετήσαντι, ὥσπερ δούλους ὑπακούειν δεσπόταις καὶ γυναῖκας ἀνδράσιν καὶ κυρίῳ τὴν ἐκκλησίαν, καὶ μαθητὰς ποιμέσιν καὶ διδασκάλοις, οὕτω δὴ καὶ πάσαις ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτάσσεσθαι, ὡς ὑποτελεῖς φόρου τυγχάνοντας, καὶ μὴ κακοποιοῦντας μισεῖν τὸν νόμον.

---

3 – 5 *$\mathbf{II^{2}}$**2715** Gregorius Nazianzenus, *Ad Iulianum tributorum exaequatorem (Orat. 19)*, 10 (PG 35, 1053, 37–41) **8 – 11** *$\mathbf{II^{2}}$**2716** Ὑποτασσώμεθα – χρηστότεροι] Gregorius Nazianzenus, *Ad praefectum et cives Nazianzenos (Orat. 17)*, 6 (PG 35, 972, 36 – 973, 2) **11 – 18** Ἔστιν – νόμον] Ibid. (PG 35, 973, 6–16)

---

2 – 5 *$\mathbf{II^{2}}$**2715** P cap. Υ 5, 10 (343rB[18]19–30); M cap. Υ 5, 10; E cap. 240, 8; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **7 – 18** *$\mathbf{II^{2}}$**2716** P cap. Υ 5, 11 (343rB[31–32]33–343vA33); E cap. 240, 9; R cap. Υ 5, 6; *deest in* ML^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

*$\mathbf{II^{2}}$**2715** (a) PM ἐκ – ἐξισωτήν] *om.* M (b) Θεολόγου E *$\mathbf{II^{2}}$**2716** (a) P (b) Τοῦ Θεολόγου, εἰς τὸν ἄρχοντα καὶ εἰς τοὺς πολιτευομένους R (c) *s. a.* E

---

8 ὑποτασσόμεθα P **9 – 10** θεῷ – ἄρχουσιν] *post* χρηστότεροι *transpos.* R **9** φιλαδελφίαν] φιλανθρωπίαν R **10 – 18** καὶ^{2} – νόμον] *om.* E **10 – 11** καὶ χρηστότεροι] *om.* P **12** ἐπαινομένων P **13 – 14** καὶ νομοθετήσαντι] *om.* R **15** κυρίῳ] θεῶ P **17** φόρους R

*II²2717 / PMLᵇ cap. Υ 5, 12

Τοῦ ἁγίου Διαδόχου·

Ὑπακοῆς οὐδὲν ταπεινότερον· ἐκ καρδίας γὰρ συντετριμμένης ὑπακοὴ τίκτεται.

---

3 – 4 ***II²2717** Diadochus Photicensis, *Visio* ζ′–η′ (ed. des Places, p. 170, 21–24)

---

2 – 4 ***II²2717** P cap. Υ 5, 12 (343vA[34]35–343vB3); M cap. Υ 5, 11; E cap. 240, 10; R cap. Υ 5, 7; *deest in* Lᵇ T(lac.) HIII R

***II²2717** Τοῦ ἁγίου] *om.* E

---

3 ταπεινώτερον R

Τίτλος ϛʹ Περὶ ὑβριστῶν. **II^{1} / K cap. Υ 2**

*II^{2}2718 / PML^{b} cap. Υ 6, 1

Παροιμιῶν·

Ἐκ στόματος ἄφρονος βακτηρία ὕβρεως.

*II^{2}2719 / PML^{b} cap. Υ 6, 2

Τῶν αὐτῶν·

Εἰς ὕβριν μὴ ἐπαίρου τὴν ψυχήν σου.

*II^{2}2720 / PML^{b} cap. Υ 6, 3 **II^{1}2105 / K cap. Υ 2, 7**

Τῶν αὐτῶν·

Πρὸ συντριβῆς ἡγεῖται ὕβρις,
πρὸ δὲ πτώματος κακοφροσύνη.

---

4 ***II^{2}2718** Prov. 14, 3^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 70) **7** ***II^{2}2719** Prov. 19, 18^{2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 95) **10 – 11** ***II^{2}2720** Prov. 16, 18$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 82)

---

1 **Titlos** P (343vB4) ML$^{b\ pin}$ E^{txt} R; *deest in* L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **3 – 4** ***II^{2}2718** P cap. Υ 6, 1 (343vB[4]5–7); M cap. Υ 6, 1; E cap. 241, 1; R cap. Υ 6, 1; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 7** ***II^{2}2719** P cap. Υ 6, 2 (343vB[7]8–9); M cap. Υ 6, 2; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **9 – 11** ***II^{2}2720** P cap. Υ 6, 3 (343vB10–13); M cap. Υ 6, 3; R cap. Υ 6, 2; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PML$^{b\ pin}$ E^{txt} R^{pin} ϛʹ] σμαʹ E^{txt}

***II^{2}2718** (a) P E R (b) Τῶν Παροιμιῶν M ***II^{2}2719** (a) P (b) *s. d.* M ***II^{2}2720** (a) R (b) *s. a.* P (c) *s. d.* M

---

4 βακτηρία] *praem.* ἐξελεύσεται E **7** τῆ ψυχη σου M **10** Πρὸ συντριβῆς] προς συντριβεις M ἡγεῖται] *om.* M

II^{1}2103 / K cap. Υ 2, 5

*II^{2}2721 / PML^{b} cap. Υ 6, 4

Τῶν αὐτῶν·

Ὀφθαλμὸς ὑβριστοῦ, γλῶσσα ἄδικος,
χεῖρες ἐκχέουσαι αἷμα δίκαιον,
καὶ καρδία τεκταινομένη λογισμοὺς κακούς,
καὶ πόδες ἐπισπεύδοντες κακοποιεῖν.

II^{1}2106 / K cap. Υ 2, 8

*II^{2}2722 / PML^{b} cap. Υ 6, 5

<***>

Οὗ ἐὰν εἰσέλθῃ ὕβρις, ἐκεῖ καὶ ἀτιμία.

*II^{2}2723 / PML^{b} cap. Υ 6, 6

Σιράχ·

Μὴ ἐξαναστῇς ἀπὸ προσώπου ὑβριστοῦ,
ἵνα μὴ ἐγκαθίσῃ ὡς ἐνεδρεύων τῷ στόματί σου.

---

3 – 6 ***II^{2}2721** Prov. 6, 17^{1}–18^{2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 40) **9** ***II^{2}2722** Prov. 11, 2^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 55) **12 – 13** ***II^{2}2723** Sir. 8, 11$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 68)

---

2 – 6 ***II^{2}2721** P cap. Υ 6, 4 (343vB[13]14–22); M cap. Υ 6, 4; E cap. 241, 2; R cap. Υ 6, 3; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 9** ***II^{2}2722** P cap. Υ 6, 5 (343vB22–24); M cap. Υ 6, 5; E cap. 241, 3; R cap. Υ 6, 4; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 13** ***II^{2}2723** P cap. Υ 6, 6 (343vB[25]26–31); M cap. Υ 6, 6; E cap. 241, 4; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2721** (a) P R (b) *s. a.* M E ***II^{2}2722** (a) *s. a.* M (b) *s. d.* P E R ***II^{2}2723** (a) P E σιραχ P (b) Τοῦ Σιράχ *(-αχ cod.)* M

---

5 καρδίαν M τεκτενομένη *(*-όμενη M*)* PM R$^{a.c.}$ λογισμοὺς] λόγους M R **6** κακοποιεῖν] κακοπνεῖν P$^{a.c.}$, *add.* ἐξολοθρευθησονται M **9** καὶ] *om.* R **13** ἐγκαθίσῃ] *scripsi (LXX)*, ἐγκαθησι M, ἐγκαθησεις P ἐνεδρευον M, ἔνεδρον *LXX*

*Π^{2}2724 / PML^{b} cap. Υ 6, 7

Τοῦ αὐτοῦ·

Μηδὲν πράσσε ἐν ἔργοις ὕβρεως.

*Π^{2}2725 / PML^{b} cap. Υ 6, 8

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον·

Πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ᾽ ἂν εἴπῃ· Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ᾽ ἂν εἴπῃ· Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

*Π^{2}2726 / PML^{b} cap. Υ 6, 9

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, περὶ ὀργῆς·

Μὴ γίνου πληρωτὴς κακοῦ ἐράνου, μὴ δὲ πονηροῦ δανείου πονηρότερος ἐκτιστής. Ὑβρίσθης; Στῆσον τῇ σιωπῇ τὸ κακόν. Μὴ δι-

---

6 Πᾶς – κρίσει] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 19.1./1. (ed. Ihm, p. 458)

---

3 ***Π^{2}2724** Sir. 10, 6^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 73) **6 – 8** ***Π^{2}2725** Matth. 5, 22 **11 – 12** ***Π^{2}2726** Μὴ – κακόν] Basilius Caesariensis, *Homilia adversus eos qui irascuntur*, 3 (PG 31, 357, 26–29) **12 – 1200, 1** Μὴ – ζηλώσῃς] Ibid. (PG 31, 357, 32–33)

---

2 – 3 ***Π^{2}2724** P cap. Υ 6, 7 (343vB[31]32–33); M cap. Υ 6, 7; E cap. 241, 5; R cap. Υ 6, 5; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 8** ***Π^{2}2725** P cap. Υ 6, 8 (343vB[34]35–344rA7); M cap. Υ 6, 8; E cap. 241, 6; R cap. Υ 6, 6; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 1200, 2** ***Π^{2}2726** P cap. Υ 6, 9 (344rA[8]9–21); M cap. Υ 6, 9; E cap. 241, 7; R cap. Υ 6, 7; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***Π^{2}2724** (a) PM (b) Σιράχ R (c) *s. a.* E ***Π^{2}2725** (a) P (b) Ματθαίου Εὐαγγελίου M (c) Εὐαγγελίου E (d) Ματθαίου R ***Π^{2}2726** (a) P R (b) Βασιλείου, ἐκ τοῦ περὶ ὀργῆς M βασιλειου *cod.* (c) Βασιλείου E

---

3 Μηδὲν] μὴ M πραττε PM, πρᾶττε E **7** ῥακκὰ R **7 – 8** ἔνοχος – Μωρέ] *om.* M **8** ἔστιν R γένναν P$^{a. c.}$, γεένναν P$^{p. c.}$, γεέναν M **11** κακοῦ] κακος M ἐρανοῦ P, ερανου M δανείου] δανειστοῦ R **12** ἐκτίστης P, ἐκτιτής E Ὑβρίσθης] ὕβρισται R σιωπῇ] σιγῇ E$^{a. c. ut videtur}$

δασκάλῳ χρήσῃ τῷ ἐχθρῷ, μὴ δὲ ὃ μισεῖς, τοῦτο ζηλώσῃς. Πονηρὸν ἡ ὕβρις· φεῦγε τὴν μίμησιν.

*II^{2}2727 / PML^b cap. Υ 6, 10

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου, ἐκ τοῦ α′ στηλιτευτικοῦ·

Ὕβρει μὲν ἕπεται συντριβή, ταπεινώσει δὲ εὐδοξία· *κύριος* γὰρ *ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν*, καὶ ἀντεισάγει τἀναντία τοῖς ἐναντίοις ὁ πάντα δικαίως ἀντιμετρῶν.

---

5 Ὕβρει – συντριβή] cf. Prov. 16, 18^{1} ταπεινώσει – εὐδοξία] cf. ibid. 15, 33 cum app. crit. **5 – 6** κύριος – χάριν] Ibid. 3, 34^{1-2}

---

1 – 2 Πονηρὸν – μίμησιν] Basilius Caesariensis, *Homilia adversus eos qui irascuntur*, 4 (PG 31, 361, 17–18) **5 – 7** ***II^{2}2727** Gregorius Nazianzenus, *Contra Iulianum imperatorem I (Orat. 4)*, 32, 6–9 (ed. Bernardi, p. 128)

---

4 – 7 ***II^{2}2727** P cap. Υ 6, 10 (344rA[22–23]24–35); M cap. Υ 6, 10; E cap. 241, 8; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2727** (a) PM α′] πρωτου P (b) Θεολόγου E

---

2 ἡ] *om.* M **7** ἀντιμετρῶν] *in* P *sequitur fenestra minio circumlita auroque illita, sed non inscripta*

Τίτλος ζʹ Περὶ ὑπολήψεως πονηρᾶς.

*II^{2}2728 / PML^{b} cap. Υ 7, 1

Σιράχ·

Πολλοὺς ἀπώλεσεν ἡ ὑπόληψις αὐτῶν.

---

4 ***II^{2}2728** Sir. 3, 24^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 51)

---

1 Titlos P (344rB1) ML$^{b\ pin}$ E^{txt} R; *om.* L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **3 – 4 *II^{2}2728** P cap. Υ 7, 1 (344rB[1]2–3); M cap. Υ 7, 1; E cap. 242, 1; R cap. Υ 7, 1; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PML$^{b\ pin}$ E^{txt} R^{pin} ζʹ] σμβʹ E^{txt} πονηρᾶς] *om.* M^{pin}

***II^{2}2728** (a) PM E του σιραχ M (b) Παροιμιῶν R

---

4 ἀπώλεσεν] ἐπλάνησεν *LXX*

Τίτλος η′ Περὶ τῶν ὑπισχνουμένων μὲν ἐπικουρεῖν, μὴ πληρούντων δὲ τὰς οἰκείας ὑποσχέσεις.

*II^{2}2729 / PML^{b} cap. Υ 8, 1

Παροιμιῶν·

Κρείσσων ἐναρχόμενος βοηθεῖν καρδίᾳ,
τοῦ ἐφελκομένου καὶ εἰς ἐλπίδας ἄγοντος.

*II^{2}2730 / PML^{b} cap. Υ 8, 2

Φίλωνος, ἐκ τοῦ περὶ εὐσεβείας λόγου·

Τοῦ μὴ προθύμως ὠφελεῖν ἄμεινον τὸ μὴ δὲ ὅλως ὑπισχνεῖσθαι· τῷ μὲν γὰρ οὐδεμία μέμψις ἕπεται· τῷ δὲ παρὰ μὲν τῶν ἀσθενεστέρων ἄχθος, παρὰ δὲ τῶν δυνατωτέρων μέγα μῖσος καὶ κόλασις †παραίτιος†.

---

5 – 6 ***II^{2}2729** Prov. 13, 12$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 67) **9 – 12** ***II^{2}2730** Philo Iudaeus, *De pietate*, locus non repertus; Mangey 667.7; Harris 10.3; Royse 178.104

---

1 – 2 **Titlos** P (344rB4–7) ML$^{b\ pin}$ E^{txt} R; *deest in* L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **4 – 6** ***II^{2}2729** P cap. Υ 8, 1 (344rB[7]8–12); M cap. Υ 8, 1; E cap. 243, 1; R cap. Υ 8, 1 **8 – 12** ***II^{2}2730** P cap. Υ 8, 2 (344rB[13]14–25); M cap. Υ 8, 2; E cap. 243, 2; R cap. Υ 8, 2; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PML$^{b\ pin}$ E^{txt} R^{pin} η′] ϲμγ′ E^{txt} τῶν] *om.* M^{pin} E^{txt} **1 – 2** μὴ – ὑποσχέσεις] *om.* M^{pin} **2** οἰκείας] ἰδίας R^{pin}

***II^{2}2729** (a) P E R (b) Ἀπὸ τῶν Παροιμιῶν M ***II^{2}2730** φιλωνος M ἐκ – λόγου] *om.* E R

---

5 κρεῖσσον *(*-ει- P*)* P E καρδίᾳ] *scripsi (*II^{1}1794 / K cap. Π 10, 1 *et LXX)*, καρδία *(*-δια M*)* PM E R **6** εἰσελπίδα M **9** μὴ^{1}] *om.* R ὠφελεῖν] ἀφελεῖν M **11** μέγα μῖσος] μεταμισους PM, μετὰ μίσους E κολάσεως E **12** †παραίτιος†] *cruces apposui*, *sic* PM E, αἰώνιος R

Τίτλος θʹ Περὶ τῶν ὑπούλως πρός τινα διακειμένων.

*II^{2}2731 / PML^b cap. Υ 9, 1

Γενέσεως·

Ἐνεκότει Ἡσαῦ τῷ Ἰακὼβ περὶ τῆς εὐλογίας, ἧς εὐλόγησεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Εἶπε δὲ Ἡσαῦ ἐν τῇ διανοίᾳ· Ἐγγισάτωσαν αἱ ἡμέραι τοῦ πένθους τοῦ πατρός μου, ἵνα ἀποκτείνω Ἰακώβ, τὸν ἀδελφόν μου.

*II^{2}2732 / PML^b cap. Υ 9, 2

<***>

Ἰδόντες οἱ ἀδελφοὶ Ἰωσὴφ ὅτι αὐτὸν φιλεῖ ὁ πατὴρ ἐκ πάντων τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ἐμίσησαν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο αὐτῷ λαλεῖν οὐδὲν εἰρηνικόν· κατήνεγκαν δὲ αὐτῷ ψόγον πρὸς Ἰσραήλ, τὸν πατέρα αὐτῶν.

---

4 – 7 ***II^{2}2731** Gen. 27, 41 **10 – 12** ***II^{2}2732** Ἰδόντες – εἰρηνικόν] Gen. 37, 4 **12 – 13** κατήνεγκαν – αὐτῶν] Ibid. 37, 2

---

1 Titlos P (344rB26–27) ML$^{b\ pin}$ R; *deest in* L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **3 – 7** ***II^{2}2731** P cap. Υ 9, 1 (344rB[27]28–344vA2); M cap. Υ 9, 1; E cap. 244, 1; R cap. Υ 9, 1; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 13** ***II^{2}2732** P cap. Υ 9, 2 (344vA3–15); M cap. Υ 9, 2; *deest in* L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

---

1 Τίτλος] *om.* PML$^{b\ pin}$ E^{txt} R^{pin} θʹ] ϲμδʹ E^{txt} τῶν] *om.* M^{pin} πρός τινα] προστινας M^{txt}

***II^{2}2732** *s. a.* PM

---

4 Ἡσαῦ τῷ] αυτω M ησαυ P ϊακωβ PM **5** ἠσαῦ P, ϊσαυ M Ἐγγισάτωσαν αἱ] ἐγγισατωσα με M **6** τοῦ πένθους] τοῦ θανάτου P E, *om.* M Ἰακώβ] *om.* PM E **10** Ἰδόντες] *add.* δὲ M ϊωσὴφ (-η- M) PM ἐφιλει M **11** αὐτοῦ] *om.* M

*II^{2}2733 / PML^b cap. Υ 9, 3

Βασιλειῶν α′·

Ἐξῆλθον αἱ χορεύουσαι εἰς συνάντησιν Δαυῒδ ἐκ πασῶν πόλεων Ἰσραήλ, ἐν τυμπάνοις καὶ ἐν χαρμοσύνῃ καὶ ἐν κυμβάλοις, καὶ ἐξήρχοντο αἱ χορεύουσαι καὶ ἔλεγον· Ἐπάταξε Σαοὺλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ, καὶ Δαυῒδ ἐν μυριάσιν αὐτοῦ. Καὶ πονηρὸν ἐφάνη τὸ ῥῆμα ἐν ὀφθαλμοῖς Σαοὺλ περὶ τοῦ λόγου τούτου, καὶ εἶπεν· Ἔδωκαν τῷ Δαυῒδ τὰς μυριάδας, καὶ ἐμοὶ ἔδωκαν τὰς χιλιάδας. Καὶ τί αὐτῷ πλὴν ἡ βασιλεία; Καὶ ἦν Σαοὺλ ὑποβλεπόμενος τὸν Δαυῒδ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἐπέκεινα.

*II^{2}2734 / PML^b cap. Υ 9, 4

Ἱερεμίου προφήτου·

Εἶπαν· Δεῦτε λογισώμεθα ἐπὶ Ἱερεμίαν λογισμόν, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς χρήσεως, καθὼς κεῖται ἐν τῷ Περὶ ὑποκρίσεως καὶ ὑποκριτῶν.

*II^{2}2735 / PML^b cap. Υ 9, 5

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου·

Συμβούλιον ἔλαβον κατὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οἱ Φα-

---

14 Περὶ – ὑποκριτῶν] cf. *II^{2}2675 / PML^b cap. Υ 2, 9

---

3 – 10 ***II^{2}2733** I Reg. 18, 6–9 (Wahl, *1 Samuel-Text*, p. 68) **13** ***II^{2}2734** Εἶπαν – λογισμόν] Ier. 18, 18 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 538–539) **17 – 1205, 10** ***II^{2}2735** Matth. 22, 15–21

---

2 – 10 ***II^{2}2733** P cap. Υ 9, 3 (344vA[15]16–344vB6); E cap. 244, 2; R cap. Υ 9, 2; *deest in* ML^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 14** ***II^{2}2734** P cap. Υ 9, 4 (344vB[7]8–13); M cap. Υ 9, 3; *deest in* L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **16 – 1205, 10** ***II^{2}2735** P cap. Υ 9, 5 (344vB[13]14–345rA7); M cap. Υ 9, 4; E cap. 244, 3; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2734** Ἱερεμίου] *scripsi*, ϊηρεμίου P, ϊηρεμιου M προφήτου] *om.* M ***II^{2}2735** (a) P (b) Ματθαίου εὐαγγελιστοῦ M (c) Εὐαγγελίου M

---

4 – 5 ἐξῆρχον R **9** σαουλ P **13** ἐπὶ Ἱερεμίαν] *scripsi (LXX)*, ἐπὶ ϊηρεμίαν P, ἐπιηρεμίαν M **14** κεῖται] εἰρη^τ M **17** Χριστοῦ] *om.* P E **17 – 1205, 1** φαρισαίοι P, φαρισσαῖοι M

ρισαῖοι, ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. Καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν, λέγοντες· Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ λαμβάνεις πρόσωπον ἀνθρώπου. Εἰπὲ ἡμῖν τί σοι δοκεῖ· ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὔ; Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν, εἶπεν· Τί με πειράζετε, ὑποκριταί; Δείξατέ μοι δηνάριον. Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον, καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; Οἱ δὲ λέγουσιν· Καίσαρος. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος τῷ Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ.

*II^{2}2736 / PML^{b} cap. Υ 9, 6

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου·

Λανθάνουσα πονηρία τῆς προκεκηρυγμένης βλαβερωτέρα.

*II^{2}2737 / PML^{b} cap. Υ 9, 7

Διονυσίου Ἀλεξανδρείας, ἐκ τῆς πρὸς Φιλήμονα ἐπιστολῆς·

Τὴν προφανῆ κακίαν φυλάξασθαι ῥάδιον, τὴν δὲ ἐγκεκρυμμένην ἐκτρέπεσθαι δύσκολον.

---

13 *II^{2}2736 Basilius Caesariensis, re vera *Adversus Eunomium*, I, 2, 45–46 (ed. Sesboüé/de Durand/Doutreleau, I, p. 152) **16 – 17** *II^{2}2737 Dionysius Alexandrinus, *Epistula ad Philemonem presbyterum Romanum* (ed. Feltoe, Z. VIII, 4 [p. 258]); Holl, n° 383

---

12 – 13 *II^{2}2736 P cap. Υ 9, 6 (345rA[8]9–12); M cap. Υ 9, 5; E cap. 244, 4; R cap. Υ 9, 3; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **15 – 17** *II^{2}2737 P cap. Υ 9, 7 (345rA[12–13]14–18); M cap. Υ 9, 6; E cap. 244, 5; R cap. Υ 9, 4; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

*II^{2}2736 (a) PM R Βασιλείου] *add.* ἐκ τῆς πρὸς Φιλήμονα *(*-λημωνα M*)* ἐπιστολῆς PM *(cf. lemma loci sequentis)* (b) Βασιλείου E *II^{2}2737 (a) PM διονυσιου αλεξανδρειας M ἐκ τῆς] *om.* M φιλημωνα M ἐπιστολῆς] *om.* M (b) Διονυσίου Ἀλεξανδρείας E R

---

2 μετὰ – Ἡρωδιανῶν] *om.* E ηρωδιανων M, ἡροδιανῶν P **2 – 10** Διδάσκαλε – θεῷ] *om.* E **4** μελλει σοι M **5** κίνσον *(*κι- M*)* PM **7** πειραζεται P Δείξατέ – δηνάριον] *om.* P **8 – 9** καὶ^{1} – Καίσαρος] *om.* P **8** αὕτη] αυτῆ M **9** κεσαρος M **10** κεσαρι M **13** προκηρυγμενης P, προκηρυγ’μένης M

Στοιχεῖον Φ

II^{1} / K cap. Φ 6 **Τίτλος α′ Περὶ φιλαρχίας.**

*II^{2}2738 / PML^{b} cap. Φ 1, 1

Ἀριθμῶν·

Εἶπεν Μωσῆς πρὸς Κόρε· Ἁγίασόν σου τὴν συναγωγήν, καὶ γίνεσθε ἕτοιμοι ἔναντι κυρίου καὶ σὺ καὶ Ἀαρὼν αὔριον· καὶ λάβετε ἕκαστος τὸ πύριον αὐτοῦ, καὶ ἐπιθήσετε ἐπ᾽ αὐτὰ θυμίαμα, καὶ προσάξετε ἔναντι κυρίου ἕκαστος τὸ πύριον αὐτοῦ, πεντήκοντα καὶ διακόσια πύρια. Καὶ ἐπεσυνέστησεν ἐπ᾽ αὐτοὺς Κόρε τὴν πᾶσαν αὐτοῦ συναγωγὴν παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. Καὶ ὤφθη ἡ δόξα κυρίου πάσῃ τῇ συναγωγῇ. Καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς Μωϋσῆν καὶ Ἀαρών, λέγων· Ἀποσχίσθητε ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς ταύτης, καὶ ἐξαναλώσω αὐτοὺς εἰς ἅπαξ. Καὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ εἶπαν· Ὁ θεὸς ὁ θεὸς τῶν πατέρων καὶ πάσης σαρκός, εἰ ἄνθρωπος εἷς ἥμαρτεν, ἐπὶ πᾶσαν τὴν συναγωγὴν ὀργὴ κυρίου; Καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων· Λάλησον τῇ συναγωγῇ, λέγων· Ἀναχωρήσατε κύκλῳ ἀπὸ τῆς συναγωγῆς Κόρε καὶ Δαθὰν καὶ Ἀβειρών.

---

5 – 9 ***II^{2}2738** Εἶπεν – πύρια] Num. 16, 16–17 **9 – 18** Καὶ – Ἀβειρών] Ibid. 16, 19–24

---

1 Stoicheion P^{txt} (352vA1) $ML^{b\ pin}$ R; *deest in* P^{pin} $L^{b\ txt}$ E $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III}$ **2 Titlos** P (352vA2) $ML^{b\ pin}$ E^{txt} R; *deest in* $L^{b\ txt}$ $E^{pin\ (lac.)}$ $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III}$ **4 – 18** ***II^{2}2738** P cap. Φ 1, 1 (352vA[2]3–352vB11); M cap. Φ 1, 1; *deest in* L^{b} E $T^{(lac.)}$ H^{III} R

---

1 Στοιχεῖον Φ] κεφάλαια τοῦ Φ M^{pin}, ἀρχὴ τοῦ Φ στοιχείου $L^{b\ pin}$ Φ] φῖ R^{pin}, φϊ R^{txt}, *praem.* το M^{txt} **2** Τίτλος] *om.* $PML^{b\ pin}$ E^{txt} R^{txt} α′] ϲνα′ E^{txt}, *iterav.* R^{pin}, *om.* R^{txt}

***II^{2}2738** (a) P (b) Ἀπὸ τῶν Ἀριθμῶν M

---

5 μωσῆς M, μωσης P κορὲ M **5 – 6** γίνεσθαι P **6** ἀαρων P, ααρων M **7** πυριον PM ἐπιθήσεται PM **9** πυρια PM κορε M **10** παρὰ – θύρας] παρα θυρας M **12** μωϋσην P, μωϋσιν M ααρὼν M, ααρων P **12 – 16** λέγων – Μωϋσῆν] *om.* M **14** πατέρων] πνευμάτων *LXX* **16** μωϋσην P **18** κορε M Δαθὰν] *scripsi*, δαθᾶν $M^{ut\ videtur}$, δαθαν P Ἀβειρών] *scripsi*, ἀβειρων M, ἀβιρων P

*II²2739 / PML^b cap. Φ 1, 2

Καὶ μεθ’ ἕτερα·

Ἠνοίχθη ἡ γῆ καὶ κατέπιεν αὐτοὺς καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὄντας μετὰ Κόρε καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν. Καὶ κατέβησαν αὐτοὶ καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτοῖς ζῶντες εἰς Ἅδου, καὶ ἐκάλυψεν αὐτοὺς ἡ γῆ, καὶ ἀπώλοντο ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς. Καὶ πῦρ ἐξῆλθεν παρὰ κυρίου, καὶ κατέφαγεν τοὺς πεντήκοντα καὶ διακοσίους ἄνδρας, τοὺς προσφέροντας τὸ θυμίαμα.

*II²2740 / PML^b cap. Φ 1, 3

Βασιλειῶν β′·

Ἀναστὰς Ἀβεσαλὼμ ἐπορεύθη εἰς Χεβρών. Καὶ ἀπέστειλεν κατασκόπους ἐν πάσαις φυλαῖς Ἰσραήλ, λέγων· Ἐν τῷ ἀκοῦσαι ὑμᾶς τῆς φωνῆς τῆς κερατίνης, καὶ ἐρεῖτε· Βεβασίλευκεν Ἀβεσαλὼμ ἐν Χεβρών. Καὶ ἐγένετο σύστρεμμα ἰσχυρόν, καὶ ὁ λαὸς ὁ πορευόμενος πολὺς μετὰ Ἀβεσαλώμ.

---

3 – 7 ***II²2739** Ἠνοίχθη – συναγωγῆς] Num. 16, 32–33 **7 – 9** Καὶ – θυμίαμα] Ibid. 16, 35 **12 – 15** ***II²2740** Ἀναστὰς – Χεβρών] II Reg. 15, 9–10 (Wahl, *2 Samuel-Text*, p. 90) **15 – 16** Καὶ – Ἀβεσαλώμ] Ibid. 15, 12 (Wahl, p. 91)

---

2 – 9 ***II²2739** P cap. Φ 1, 2 (352vB[11]12–32); M cap. Φ 1, 2; *deest in* L^b E T^(lac.) H^III R **11 – 16** ***II²2740** P cap. Φ 1, 3 (352vB[33]34–353rA11); M cap. Φ 1, 3; E cap. 251, 1; R cap. Φ 1, 1; *deest in* L^b T^(lac.) H^III

***II²2740** β′] β^τρ′ R, *non liquet in* P, *om.* E

---

4 κορε M **6** ἅδου P, αδου M **8** πεντήκοντας P **12** ἀβεσαλωμ PM χεβρων PM **14** τὴν φωνὴν P ἀβεσαλωμ M **15** χεβρων PM **16** ἀβεσαλωμ M

II^{1} / K cap. Φ 2

Τίτλος β′ Περὶ φθόνου καὶ ζήλου.

$II^{1}2157$ / K cap. Φ 2, 1

*$II^{2}2741$ / PML^{b} cap. Φ 2, 1

Γενέσεως·

Ἐζήλωσαν οἱ Φυλιστιεὶμ τὸν Ἰσαάκ, καὶ πάντα τὰ φρέατα, ἃ ὤρυξαν οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐν τῷ χρόνῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐνέφραξαν αὐτὰ οἱ Φυλιστιείμ, καὶ ἐνέπλησαν αὐτὰ γῆς. Εἶπεν δὲ Ἀβιμέλεχ πρὸς Ἰσαάκ· Ἄπελθε ἀφ’ ἡμῶν, ὅτι δυνατώτερος ἡμῶν ἐγένου σφόδρα.

$II^{1}2158$ / K cap. Φ 2, 2

*$II^{2}2742$ / PML^{b} cap. Φ 2, 2

Τῆς αὐτῆς·

Ἤκουσεν Ἰακὼβ τὰ ῥήματα τῶν υἱῶν Λάβαν, λεγόντων· Εἴληφεν Ἰακὼβ πάντα τὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ ἐκ τῶν τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἐποίησεν ἑαυτῷ πᾶσαν τὴν δόξαν ταύτην. Καὶ εἶδεν Ἰακὼβ τὸ πρόσωπον Λάβαν, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν πρὸς αὐτὸν ὡς χθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν.

---

4 – 8 ***II^{2}2741** Gen. 26, 14–16 **11 – 15** ***II^{2}2742** Gen. 31, 1–2

---

1 **Titlos** P (353rA22) $ML^{b\,pin}$ E^{txt} R; *deest in* $L^{b\,txt}$ $E^{pin\,(lac.)}$ $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III}$ **3 – 8** ***II^{2}2741** P cap. Φ 2, 1 (353rA[23]24–353rB1); M cap. Φ 2, 1; R cap. Φ 2, 1; *deest in* L^{b} E $T^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 15** ***II^{2}2742** P cap. Φ 2, 2 (353rB[1]2–15); M cap. Φ 2, 2; R cap. Φ 2, 2; *deest in* L^{b} E $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* $PML^{b\,pin}$ E^{txt} R^{pin} β′] cνα′ E^{txt} *(cνβ′ exspectav.)* καὶ ζήλου] *om.* M^{pin}

***II^{2}2742** (a) P R (b) Τοῦ αὐτοῦ M

---

4 φιλιστιειμ M ϊσαακ PM **5** παῖδες αὐτοῦ] πόδες αὐτῶν P **6** φυλιστιμ $P^{a.\,c.}$, φυλιστιειμ $P^{p.\,c.}$, φιλιστιειμ M δὲ] *om.* R ἀβιμελεχ P, ἀβιμελεκ M **7** ϊσαάκ P, ϊσαακ M **11** ϊακὼβ PM **12** ϊακὼβ P, ϊακωβ M **13** ἑαυτῷ] αὐτῶ PM εἰδεν M, ἴδεν P ϊακωβ PM **14** ὡς χθὲς] ὡ εχθες M

*II^{2}2743 / PML^b cap. Φ 2, 3

Ἐκ τῆς αὐτῆς·

Ἰδόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ Ἰωσὴφ ὅτι αὐτὸν φιλεῖ ὁ πατὴρ ἐκ πάντων τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ἐμίσησαν αὐτόν, καὶ οὐκ ἠδύναντο αὐτῷ λαλεῖν οὐδὲν εἰρηνικόν· κατήνεγκαν δὲ αὐτῷ ψόγον πονηρὸν πρὸς Ἰσραὴλ τὸν πατέρα αὐτοῦ.

*II^{2}2744 / PML^b cap. Φ 2, 4

II^{1}2159 / K cap. Φ 2, 3

Ἀπὸ τῶν Ἀριθμῶν·

Προσδραμὼν νεανίσκος ἀνήγγειλεν τῷ Μωσῇ, καὶ εἶπεν λέγων· Ἐλδὰδ καὶ Μωδὰδ προφητεύουσιν ἐν τῇ παρεμβολῇ. Καὶ ἀποκριθεὶς Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ, ὁ παρεστηκὼς Μωϋσῇ, ὁ ἐκλεκτὸς αὐτοῦ, καὶ εἶπεν· Κύριέ μου Μωϋσῆ, κώλυσον αὐτούς. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Μωϋσῆς· Μὴ ζηλοῖς σύ μοι; Καὶ τίς δῴη πάντα τὸν λαὸν κυρίου προφήτας, ὅταν δῷ κύριος τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐπ᾽ αὐτούς;

*II^{2}2745 / PML^b cap. Φ 2, 5

Τῶν αὐτῶν·

Ἐλάλησεν Κορὲ καὶ Δαθὰν καὶ Ἀβιρὼν καὶ Αὔναν, καὶ ἀνέστησαν ἔναντι Μωϋσῆ, καὶ ἄνδρες τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ πεντήκοντα καὶ δια-

3 – 5 ***II^{2}2743** Ἰδόντες – εἰρηνικόν] Gen. 37, 4 **5 – 6** κατήνεγκαν – αὐτοῦ] Ibid. 37, 2 **9 – 14** ***II^{2}2744** Num. 11, 27–29 **17 – 1210, 4** ***II^{2}2745** Num. 16, 2–3

2 – 6 ***II^{2}2743** P cap. Φ 2, 3 (353r[16]17–28); M cap. Φ 2, 3; *deest in* L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **8 – 14** ***II^{2}2744** P cap. Φ 2, 4 (353rB[28]29–353vA11); M cap. Φ 2, 4; *deest in* L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **16 – 1210, 4** ***II^{2}2745** P cap. Φ 2, 5 (353vA[11]12–30); M cap. Φ 2, 5; E cap. 252, 1; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2744** Ἀπὸ τῶν] *non liquet in* P ***II^{2}2745** (a) P (b) Ἐκ τῶν αὐτῶν M (c) Γενέσεως E

3 εἰδοτες M ϊωσηφ PM **4** αὐτῷ] *om.* M **9** μωση M **10** ἐλδαδ PM μωδαδ M **11** ϊησους M ναυὴ M ὁ^2] *om.* M **11 – 12** αὐτοῦ, καὶ] αυτῶ M **12** μωϋση M **13** μωϋσης M δῴη] δῶσει M **17** κόρε P καὶ Δαθὰν] *om.* M δάθαν P ἀβιρων PM, ἀβειρὼν E αὔναν P, αὐνᾶν E, ἀμνων καὶ ἀμνᾶν M **18** μωϋση M

κόσιοι, ἀρχηγοί, σύγκλητοι βουλῆς καὶ ἄνδρες ὀνομαστοί, συνέστησαν ἐπὶ Μωϋσῆ καὶ Ἀαρών, καὶ εἶπαν πρὸς αὐτούς· Ἐχέτω ὑμῖν, ὅτι πᾶσα ἡ συναγωγὴ πάντες ἅγιοι, καὶ ἐν αὐτοῖς κύριος· καὶ διατί κατανίστασθε ἐπὶ τὴν συναγωγὴν κυρίου;

II^{1}2161 / K cap. Φ 2, 5

*II^{2}2746 / PML^{b} cap. Φ 2, 6

Βασιλειῶν α′·

Ἐξῆλθον αἱ χορεύουσαι εἰς ἀπάντησιν Δαυῒδ ἐκ πασῶν τῶν πόλεων, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς χρήσεως, ὡς κεῖται ἐν τῷ Υ στοιχείῳ, κεφαλαίῳ θ′, Περὶ τῶν ὑπούλως…

II^{1}2162 / K cap. Φ 2, 6

*II^{2}2747 / PML^{b} cap. Φ 2, 7

Παροιμιῶν·

Μὴ συνδείπνει ἀνδρὶ βασκάνῳ,
μὴ δὲ ἐπιθυμήσῃς τῶν βρωμάτων αὐτοῦ·
ὃν τρόπον γὰρ εἴ τις καταπίοι τρίχα,
οὕτως ἐσθίει καὶ πίνει.
Μὴ δὲ πρὸς σὲ εἰσαγάγῃς αὐτόν, καὶ φάγῃ τὸν ψωμόν σου.
Ἐξεμέσει γὰρ αὐτὸν καὶ λυμανεῖται τοὺς λόγους σου τοὺς καλούς.

---

9 Περὶ – ὑπούλως] cf. *II^{2}2733 / PML^{b} cap. Υ 9, 3 **12 – 13** Μὴ – αὐτοῦ] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 47.3./54.3. (ed. Ihm, p. 782–783)

---

7 – 8 ***II^{2}2746** Ἐξῆλθον – πόλεων] I Reg. 18, 6 (Wahl, *1 Samuel-Text*, p. 68) **12 – 17** ***II^{2}2747** Prov. 23, 6^{1}–8^{2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 108–109)

---

6 – 9 ***II^{2}2746** P cap. Φ 2, 6 (353vA[31]32–353vB2); M cap. Φ 2, 6; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **11 – 17** ***II^{2}2747** P cap. Φ 2, 7 (353vB[3]4–17); M cap. Φ 2, 7; E cap. 252, 2; R cap. Φ 2, 3; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2746** α′] *om.* M ***II^{2}2747** (a) P E R (b) *s. a.* M

---

2 μωση M ἀαρῶν P, ααρων M **3** κύριος] *praem.* ὁ M **8** ὡς] *om.* M **8 – 9** κεφαλαίῳ – ὑπούλως] *om.* M **13** ἐπιθυμήσεις P **14 – 17** ὃν – καλούς] *om.* E **14** καταπίει M **16** φαγῆ M **17** λυμαινεῖτε P, λοιμανεῖτε M

*II^{2}2748 / PML^b cap. Φ 2, 8

II^{1}2167 / K cap. Φ 2, 11

Σοφίας Σολομῶντος·

Βασκανία φαυλότητος ἀμαυροῖ τὰ καλά.

*II^{2}2749 / PML^b cap. Φ 2, 9

II^{1}2172 / K cap. Φ 2, 16

<***>

Τοῦ βασκαίνοντος ἑαυτὸν οὐκ ἔστιν πονηρότερος,
καὶ τοῦτο ἀνταπόδομα τῆς κακίας αὐτοῦ·
κἂν εὖ ποιῇ, ἐν λήθῃ ποιεῖ,
καὶ ἐπ᾽ ἐσχάτων ἐκφαίνει κακίαν αὐτοῦ.

*II^{2}2750 / PML^b cap. Φ 2, 10

II^{1}2169 / K cap. Φ 2, 13

Τοῦ αὐτοῦ·

Πονηρὸς ὁ βασκαίνων ὀφθαλμῷ,
ἀποστρέφων πρόσωπον καὶ ὑπερορῶν ψυχάς.

---

3 ***II^{2}2748** Sap. 4, 12^1 **6 – 9** ***II^{2}2749** Sir. 14, 6^1–7^2 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 85) **12 – 13** ***II^{2}2750** Sir. 14, 8$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 86)

---

2 – 3 ***II^{2}2748** P cap. Φ 2, 8 (353vB[18]19–21); M cap. Φ 2, 8; E cap. 252, 3; R cap. Φ 2, 4; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 9** ***II^{2}2749** P cap. Φ 2, 9 (353vB21–29); M cap. Φ 2, 9; R cap. Φ 2, 5; *deest in* L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 13** ***II^{2}2750** P cap. Φ 2, 10 (353vB [30]30–34); M cap. Φ 2, 10; *deest in* L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2748** σοφια PM ***II^{2}2749** *s. d.* PM R

---

6 οὐκ ἔστιν] οὐκ ἔστι τίς R **7** κακίας] βασκανίας R **8** κἂν] κὰν M, και P εὖ ποιῇ] εὐποιῆ P R, εὐποιὴ M ποιεῖ] ποιη P **9** κακίαν] *praem.* τὴν M **13** ἀποστρέφων] *praem.* καὶ M

*II^{2}2751 / PML^{b} cap. Φ 2, 11

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὀφθαλμὸς πονηρὸς φθονερὸς ἐπ᾽ ἄρτῳ
καὶ ἐλλιπὴς ἐπὶ τραπέζης αὐτοῦ.

*II^{2}2752 / PML^{b} cap. Φ 2, 12

Τοῦ αὐτοῦ·

Δόσις, βασκάνου ἐκτήκει ὀφθαλμούς.

II^{1}2195 / K cap. Φ 2, 39

*II^{2}2753 / PML^{b} cap. Φ 2, 13

Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἐκ τῶν περὶ εἰδώλων·

Ἀγαθῷ περὶ οὐδενὸς ἂν γένοιτο φθόνος.

---

3 – 4 ***II^{2}2751** Sir. 14, 10$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 86) **7** ***II^{2}2752** Sir. 18, 18^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 96) **10** ***II^{2}2753** ATHANASIUS ALEXANDRINUS, *Contra idola (Contra gentes)*, 41, 14 (ed. Thomson, p. 114)

---

2 – 4 ***II^{2}2751** P cap. Φ 2, 11 (353vB35–354rA2); M cap. Φ 2, 11; E cap. 252, 4; R cap. Φ 2, 6; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 7** ***II^{2}2752** P cap. Φ 2, 12 (353rA[2]3–4); M cap. Φ 2, 12; E cap. 252, 5; R cap. Φ 2, 7; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 10** ***II^{2}2753** P cap. Φ 2, 13 (353rA[5]6–7); M cap. Φ 2, 13; E cap. 252, 6; R cap. Φ 2, 8; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2751** (a) M R (b) *s. a.* P E ***II^{2}2752** (a) PM R αὐτοῦ] *add.* σολομωντος M (b) *s. a.* E ***II^{2}2753** (a) PM (b) Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου R (c) Ἀθανασίου E

---

3 φθονηρὸς PM ἐπάρτωι E, ἐπάρτω P, ἐπαυτῶ M **4** ελλιπης M, ἐλλειπεὶς E$^{a.\,c.}$, ἐλλειπὴς E$^{p.\,c.}$, ελλειπης P **7** Δόσις – ἐκτήκει] δόσις βασκάνου, ἐκτήκει R **10** οὐδενὸς] *iterav.* R

*II^{2}2754 / PML^b cap. Φ 2, 14

II^{1}2178 / K cap. Φ 2, 22

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ περὶ φθόνου·

Φθόνου πάθος οὐδὲν ἀθλιώτερον ψυχαῖς ἐμφύεται· ὃς ἐλάχιστα λυπῶν τοὺς ἔξωθεν, πρῶτον κακὸν καὶ οἰκεῖον ἐστὶν τῷ κεκτημένῳ. Ὥσπερ γὰρ ὁ ἰὸς σίδηρον, οὕτως ὁ φθόνος τὴν ἔχουσαν ψυχὴν ἐξαναλίσκει. Μᾶλλον δὲ ὥσπερ τὰς ἐχίδνας φασὶ τὴν ἀποκυήσασαν αὐτὰς γαστέρα διεσθιούσας ἀπογεννᾶσθαι, οὕτω καὶ ὁ φθόνος τὴν ὠδίνουσαν ψυχὴν πέφυκεν δαπανᾶν. Λύπη γάρ ἐστιν τῆς τοῦ πλησίον εὐπραγίας ὁ φθόνος. Διόπερ οὐδέποτε ἀνίαι, οὐδὲ δυσθυμίαι τὸν βάσκανον λείπουσιν. Καὶ τὸ χαλεπὸν τῆς νόσου, ὅτι οὐδὲ ἐξειπεῖν αὐτὴν δύναται, ἀλλὰ καλύπτει μέν, καὶ κατηφής ἐστι καὶ συγκέχυται, καὶ ποτνιᾶται καὶ ἀπόλωλεν ὑπὸ τοῦ κακοῦ. Ἐρωτώμενος δὲ τὸ πάθος, ἐρυθριᾷ [μὴ] δημοσιεῦσαι τὴν συμφοράν, ὅτι· Βάσκανός εἰμι καὶ πικρός, καὶ ἐπιτρίβει με τὰ τοῦ φίλου καλά, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τὴν εὐθηνίαν οὐ φέρω. Ὀδύρομαι τὴν θέαν τῶν ἀλλοτρίων καλῶν, καὶ συμφορὰν ποιοῦμαι τὴν τῶν πλησίον εὐημερίαν.

---

3 – 10 ***II^{2}2754** Φθόνου – λείπουσιν] Basilius Caesariensis, *Homilia de invidia*, 1 (PG 31, 372, 31 – 373, 8) **10 – 17** Καὶ – εὐημερίαν] Ibid. (PG 31, 373, 23 –31)

---

2 – 17 ***II^{2}2754** P cap. Φ 2, 14 (354rA[8]9 –354rB23); M cap. Φ 2, 14; E cap. 252, 7–8; R cap. Φ 2, 9; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2754** (a) PM R βασιλειου M (b) Βασιλείου / *s. a.* E *(cf. infra, app. crit. text.)*

---

3 Φθόνου] *add.* γὰρ E ἀθλιώτερον] ὀλεθριώτερον E ψυχαῖς] *add.* ἀνθρώπων E ἐμφύεται] *iterav.* R, ἐμφυτευεται M ὃς] *om.* M **4** λυπῶν] λυποῦν M οἰκεῖόν ἐστι E **5** γὰρ] *om.* M σίδηρον] *praem.*τὸν E ἔχουσαν] *add.* αὐτὸν E **6** ἐξαναλίσκει] *hic caesura in* E Μᾶλλον δὲ] *om.* E **8** ὠδινοῦσαν P δαπανᾶν] *praem.* ἀπατᾶν ἢ R **8 – 17** Λύπη – εὐημερίαν] *om.* E **9** πλησιου M **11 – 12** κατηφὴς ἐστὶ R **12** ἀπώλωλεν *(*ἀπω- M*)* PM **13** μὴ] *delevi (ed.)* **14** ὅτι] οὐ γὰρ δύναται λέγειν R βασανος εἰμι P$^{a. c.}$, βασκανος εἰμι P$^{p. c.}$ φίλου] φιλου με M **15** Ὀδύρομαι] ὀδύρωμαι P, ὀδυρωμαι τὴν εὐθηνιαν καὶ M **16** καλον M, κακῶν P τῶν^2] του M πλησίων P

II^{1}2180 / K cap. Φ 2, 24

*II^{2}2755 / PML^b cap. Φ 2, 15

Τοῦ αὐτοῦ·

Τί τὸν ἀρχέκακον δαίμονα εἰς τὸν κατὰ ἀνθρώπων ἐξέμηνεν πόλεμον; Οὐχ᾽ ὁ φθόνος, δι᾽ οὗ καὶ θεομάχος φανερῶς ἀπηλέγχθη, ἀχθόμενος μὲν θεῷ ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ μεγαλοδωρεᾷ εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὸν ἄνθρωπον δὲ ἀμυνόμενος, ἐπειδὴ θεὸν οὐκ ἠδύνατο; Τὰ αὐτὰ δὲ ταῦτα ποιῶν καὶ ὁ Κάϊν δείκνυται, ὁ πρῶτος μαθητὴς τοῦ διαβόλου, καὶ φθόνον παρ᾽ αὐτοῦ διδαχθείς. Τί οὖν ἦν, ὃ ἐποίησεν; Εἶδε τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ τιμήν, καὶ ἐξεκαύθη πρὸς ζῆλον, καὶ ἀνεῖλεν τὸν τιμηθέντα, ἵνα καθάψηται τοῦ τετιμηκότος. Πρὸς γὰρ τὴν θεομαχίαν ἀδυνατῶν, εἰς ἀδελφοκτονίαν μετέπεσεν. Φύγωμεν τοίνυν νόσον θεομαχίας διδάσκαλον, ἀνδροφονίας μητέρα, σύγχυσιν φύσεως, οἰκειότητος ἄγνοιαν, συμφορὰν ἀλογωτάτην.

II^{1}suppl. 410 / V cap. Φ 12, 23

*II^{2}2756 / PML^b cap. Φ 2, 16

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ ἐν Λακίζοις·

Ἴδιον κακὸν τοῦ διαβόλου ὁ φθόνος, πάθος ἐκλαληθῆναι μὴ δυνάμενον καὶ ἰατρείαν μὴ ἐπιδεχόμενον. Ὁ κεφαλὴν ἀλγῶν λέγει τῷ ἰατρῷ τὴν κεφαλαλγίαν, ὁ ὀφθαλμὸν νοσῶν, ὁμοίως· ὁ φθονερός, τί εἴπῃ; Λυπεῖ με τὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου ἀγαθά; Ἡ μὲν ἀλήθεια αὕτη· τὰ δὲ ῥήματα ἕκαστος ἐπαισχύνεται. Τί στενάζεις, ἴδιον κακὸν ἢ ἀλλότριον ἀγαθόν;

---

3 – 8 ***II^{2}2755** Τί – διδαχθείς] Basilius Caesariensis, *Homilia de invidia*, 3 (PG 31, 376, 6–13) **8 – 13** Τί – ἀλογωτάτην] Ibid. (PG 31, 376, 15–21) **16 – 21** ***II^{2}2756** (Ps.-)Basilius Caesariensis, *Homilia dicta in Lacisis*, 8 (PG 31, 1453, 42 – 1456, 4)

---

2 – 13 ***II^{2}2755** P cap. Φ 2, 15 (354rB[23]24–354vA24); M cap. Φ 2, 15; R cap. Φ 2, 10; *deest in* L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} **15 – 21** ***II^{2}2756** P cap. Φ 2, 16 (354vA[25]26–354vB7); M cap. Φ 2, 16; R cap. Φ 2, 11; *deest in* L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2756** (a) PM τοῦ] της M λακιζοις M (b) Τοῦ αὐτοῦ R

---

3 ἀρχαικακον *(*αρ- P*)* PM ἀνθρώπων] *praem.* τῶν M **4** ἀπηλέχθη P **5** μὲν] *om.* M **7** καϊν PM **9** ἴδεν P τοῦ] *om.* PM **12** τοίνυν νόσον] τυνῦν ὁσον M **18** τῶν ϊατρων M **18 – 19** φθονηρος M **19** ἀδελφοῦ μου] ἀδελφοῦ P, πλησίον M ἀγαθά] κακὰ R **20** αὕτη] ταύτη *(*ταυ- P*)* PM

*II^{2}2757 / PML^b cap. Φ 2, 17

II^{1}2187 / K cap. Φ 2, 31

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τῶν Ἐπῶν·

Χάρις φθονεῖσθαι, τὸ φθονεῖν δ’ αἶσχος μέγα.

*II^{2}2758 / PML^b cap. Φ 2, 18

II^{1}2190 / K cap. Φ 2, 34

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ εἰς Βασίλειον·

Ἅπτεται οὐ τῶν πολλῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρίστων τοῦ φθόνου ὁ μῶμος, ὡς μόνου εἶναι τοῦ θεοῦ τὸ παντελῶς ἄπταιστον καὶ ἀνάλωτον πάθεσιν.

*II^{2}2759 / PML^b cap. Φ 2, 19

II^{1}2185 / K cap. Φ 2, 29

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ πρὸς τοὺς λέγοντας αὐτὸν ἐπιθυμεῖν τῆς καθέδρας Κωνσταντινουπόλεως·

Ὡς ἀπόλοιτο ἐξ ἀνθρώπων ὁ φθόνος, ἡ δαπάνη τῶν ἐχόντων, ὁ

---

6 – 7 Ἅπτεται – μῶμος] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 10.11./11. (ed. Ihm, p. 244) **12 – 1216, 3** exstat ibid., 47.-./54.13. (p. 786)

---

3 ***II^{2}2757** GREGORIUS NAZIANZENUS, *Carmina*, I,2,30 *(Versus iambici acrostichi)*, 22 (PG 37, 910, 8) **6 – 8** ***II^{2}2758** GREGORIUS NAZIANZENUS, *Funebris oratio in laudem Basilii Magni Caesareae in Cappadocia episcopi (Orat. 43)*, 28, 6–8 (ed. Bernardi, p. 188) **12 – 1216, 3** ***II^{2}2759** GREGORIUS NAZIANZENUS, *De seipso et ad eos qui ipsum cathedram Constantinopolitanam affectare dicebant (Orat. 36)*, 4, 13–17 (ed. Moreschini, p. 250)

---

2 – 3 ***II^{2}2757** P cap. Φ 2, 17 (354vB[8]9–11); M cap. Φ 2, 17; E cap. 252, 9; R cap. Φ 2, 12; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 8** ***II^{2}2758** P cap. Φ 2, 18 (354vB[11]12–19); M cap. Φ 2, 18; E cap. 252, 10; R cap. Φ 2, 13; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 1216, 3** ***II^{2}2759** P cap. Φ 2, 19 (354vB[20–21]22–32); M cap. Φ 2, 19; E cap. 252, 11; R cap. Φ 2, 14; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2757** (a) P R (b) Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, ἐκ τῶν Ἴαμβων M (c) Θεολόγου E ***II^{2}2758** (a) PM βασιλειον M (b) Τοῦ αὐτοῦ R (c) *s. a.* E ***II^{2}2759** (a) PM ἐπιθυμειν αυτον M κωνσταντινουπολεως M (b) Τοῦ αὐτοῦ R (c) *s. a.* E

---

6 – 8 ἀλλὰ – πάθεσιν] *om.* E **6 – 7** τοῦ φθόνου] *om.* M **7** τοῦ] *om.* R **12** ἀπόλλοιτο R, ἀπωλοιτο M

τῶν πασχόντων ἰός, τὸ μόνον τῶν παθῶν ἀδικώτατόν τε ἅμα καὶ δικαιότατον, τὸ μέν, ὅτι πᾶσι διοχλεῖ τοῖς καλοῖς, τὸ δέ, ὅτι τήκει τοὺς ἔχοντας.

*II^{2}2760 / PML^{b} cap. Φ 2, 20

Φίλωνος, ἐκ τῆς νόμων ἀλληγορίας·

Τὰ καλά, κἂν φθόνῳ πρὸς ὀλίγον ἐπισκιασθῇ χρόνον, ἐπὶ καιρῷ [λυθεὶς] αὖθις ἀναλάμπει.

*II^{2}2761 / PML^{b} cap. Φ 2, 21

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ περὶ τῶν γιγάντων·

Πέφυκε τοῖς μεγάλοις ἀκολουθεῖν φθόνος.

---

6 – 7 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 47.20./54.23. (ed. Ihm, p. 790)

---

6 – 7 ***II^{2}2760** PHILO IUDAEUS, re vera *De vita Mosis*, II, 27 (ed. Cohn, p. 206, 8–9) **10** ***II^{2}2761** PHILO IUDAEUS, *De gigantibus*, Mangey 668.4; Harris 9.3; re vera PS.-PHILO IUDAEUS, *De Sampsone* (ed. Aucher, p. 560); Royse 172; Id., *Spurious Texts*, n° 25 (p. 89)

---

5 – 7 ***II^{2}2760** P cap. Φ 2, 20 (354vB[33]34–355rA2); M cap. Φ 2, 20; E cap. 252, 12; *deest in* L$^{b\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III} R **9 – 10** ***II^{2}2761** P cap. Φ 2, 21 (355rA[2]3–4); M cap. Φ 2, 21; R cap. Φ 2, 15; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2760** (a) PM φιλωνος M νόμων] *praem.* των M (b) Φίλωνος E ***II^{2}2761** (a) PM (b) Φίλωνος R

---

2 μέν] μὲν γὰρ R πᾶσι διοχλεῖ] πᾶσι διοχνεῖ R, πασῃ διοχλει πασι M **6** καιρῷ] καιρῶν *ed.* **7** λυθεὶς] *delevi (ed.)*, *sic* M E, λυθὶς P, λυθέντα *in mg.* E

Τίτλος γʹ Περὶ φονέων.

II^{1} / K cap. Φ 5

*II^{2}2762 / PML^{b} cap. Φ 3, 1

Γενέσεως·

Εἶπεν Κάϊν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· Διέλθωμεν δὴ εἰς τὸ πεδίον, καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ, ἀνέστη Κάϊν ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν. Καὶ εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς Κάϊν· Ποῦ ἐστιν Ἄβελ, ὁ ἀδελφός σου; Καὶ εἶπεν· Οὐ γινώσκω· μὴ φύλαξ τοῦ ἀδελφοῦ μου εἰμὶ ἐγώ; Καὶ εἶπεν ὁ θεός· Τί ἐποίησας; Φωνὴ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ σου βοᾷ πρός με ἐκ τῆς γῆς. Καὶ νῦν ἐπικατάρατος σὺ ἀπὸ τῆς γῆς, ἣ ἔχανεν τὸ στόμα αὐτῆς δέξασθαι τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκ τῆς χειρός σου· ὅτι ἐργᾷ τὴν γῆν, καὶ οὐ προσθήσει τὴν ἰσχὺν αὐτῆς δοῦναι σοι· στένων καὶ τρέμων ἔσῃ ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ εἶπεν Κάϊν πρὸς κύριον· Μείζων ἡ αἰτία μου τοῦ ἀφεθῆναι με· καὶ εἰ ἐκβά<λ>λεις με σήμερον ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου κρυβήσομαι, καὶ ἔσομαι στένων καὶ τρέμων ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἔσται πᾶς ὁ εὑρίσκων με ἀποκτενεῖ με. Καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος ὁ θεός· Οὐχ’ οὕτως· πᾶς ὁ ἀποκτείνας Κάϊν ἑπτὰ ἐκδικούμενα παραλύσει. Καὶ ἔθετο κύριος ὁ θεὸς σημεῖον τῷ Κάϊν, τοῦ μὴ ἀνελεῖν αὐτὸν πάντα τὸν εὑρίσκοντα αὐτόν.

---

4 – 19 ***II^{2}2762** Gen. 4, 8–15

---

1 Titlos P (355rA5) ML$^{b\,pin}$ E^{txt} R; *deest in* L$^{b\,txt}$ E$^{pin\,(lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **3 – 19** ***II^{2}2762** P cap. Φ 3, 1 (355rA[5]6–355rB21); M cap. Φ 3, 1; E cap. 253, 1; R cap. Φ 3, 1; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] PML$^{b\,pin}$ E^{txt}, *om.* R^{pin} γʹ] δʹ R^{pin}, σνγʹ E^{txt}

***II^{2}2762** (a) P E R (b) Ἀπὸ τῆς Γενέσεως M

---

4 καϊν PM τὸν] *om.* P πεδίον] παιδίον M E$^{a.\,c.}$ **5 – 19** καὶ – αὐτόν] καὶ τὰ ἑξῆς R **5** ἐν^{2} – πεδίῳ] ἐν τῶ παιδιω P, εἰς το παιδιον M ἀνέστη] *praem.* καὶ E καϊν M **6 – 19** Καὶ – αὐτόν] *om.* E **7** καϊν M ἀβελ M **8** ἀδελφοῦ μου εἰμι PM **9 – 10** γῆς – τῆς] *om.* M **10** τὸ – αὐτῆς] *om.* M **11** ἐργᾷ τὴν] ἔργα τὴν P, εργάτην M **13** καϊν M **14** ἐκβάλλεις με] *scripsi (LXX)*, εκβαλεις με M, ἐκβαλης με P προσώπου] *om.* M **15** τοῦ] *om.* P **16** ἀποκτενει με M **17** ἀποκτίνας PM καϊν M **18** παραλύση M σημεῖον] *om.* P **19** καϊν M

*II^{2}2763 / PML^{b} cap. Φ 3, 2

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τῆς πρὸς Ὄπτιμον περὶ τοῦ Κάϊν ἐπιστολῆς·

Ἡ μὲν οὖν ἁπλουστέρα καὶ παντὶ δυναμένη ἐκ τοῦ προχείρου παραστῆναι διάνοια, ὅτι δεῖ τὸν Κάϊν ἑπταπλασίονα δοῦναι τὴν τιμωρίαν ὑπὲρ ὧν ἥμαρτεν, αὕτη ἐστίν, ὅτι ἀνάγκη τὸν κατάρξαντα κακοῦ μετὰ προσθήκης ἀποτίσαι τὰ ὀφειλόμενα, εἰ μέλλοι αὐτός τε βελτίων ταῖς τιμωρίαις γίνεσθαι, καὶ τοὺς λοιποὺς σωφρονεστέρους ποιεῖν τῷ ὑποδείγματι. Οὐκοῦν ἐπειδὴ τέτακται ἑπτάκις ἀποπληρῶσαι τὴν δίκην τῶν ἡμαρτημένων τὸν Κάϊν, *παραλύει* τοῦτο, φησίν, τὸ ὑπὸ τῆς θείας κρίσεως ἐπ᾽ αὐτῷ δεδογμένον *ὁ ἀποκτείνας* αὐτόν. Οὗτος ἐστὶν ὁ νοῦς, ὁ ἐντεῦθεν ἀπὸ τῆς πρώτης ἀναγνώσεως ἐμπίπτων, τῶν ἑπτὰ ἐκδικουμένων. Πρῶτον ἁμάρτημα φθόνος ἐπὶ τῇ προτιμήσει τοῦ Ἄβελ· δεύτερον δόλος, μεθ᾽ οὗ διηλέχθη τῷ ἀδελφῷ, εἰπών· *Διέλθωμεν εἰς τὸ πεδίον*, τρίτον φόνος, τέταρτον προσθήκη τοῦ κακοῦ, ὅτι καὶ ἀδελφοῦ φόνος, πέμπτον, μείζων ἡ ἐπίτασις, ὅτι καὶ πρῶτος φονεὺς πονηρὸν ὑπόδειγμα τῷ βίῳ εἰσαγαγών, ἕκτον ἀδίκημα, ὅτι γονεῦσι πένθος ἐνεποίησεν, ἕβδομον, ὅτι θεὸν ἐψεύσατο, ἐρωτηθείς· *Ποῦ Ἄβελ, ὁ ἀδελφός σου*; καὶ εἰπών· Οὐκ οἶδα. Ἐπεὶ γὰρ ἐνόμισεν εὐάλωτος εἶναι ὁ Κάϊν διὰ τὸ τὴν ἐκ τῆς γῆς ἀσφάλειαν μὴ ἔχειν – ἐπικατάρατος γὰρ ἡ γῆ ἀπ᾽ αὐτοῦ – καὶ τῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ βοηθείας

5 ἑπταπλασίονα] cf. Gen. 4, 15 **10 – 12** παραλύει – αὐτόν] Ibid. **14** φθόνος – Ἄβελ] cf. ibid. 4, 5 **15** Ibid. 4, 8 **16** φόνος] cf. ibid. **19 – 20** Ibid. 4, 9 **20** Οὐκ οἶδα] cf. ibid. **21 – 22** ἐπικατάρατος – αὐτοῦ] cf. ibid. 4, 11

4 – 13 ***II^{2}2763** Ἡ – ἐκδικουμένων] Basilius Caesariensis, *Epistulae*, CCLX, 2, 14–26 (ed. Courtonne, III, p. 106) **13 – 20** Πρῶτον – οἶδα] Ibid., 3, 29–37 (III, p. 107–108) **20 – 1219, 8** Ἐπεὶ – ἐκδίκησις] Ibid., 3, 45–57 (III, p. 108–109)

2 – 1219, 16 ***II^{2}2763** P cap. Φ 3, 2 (355rB[22–23]24–356rA33); M cap. Φ 3, 2; R cap. Φ 3, 6; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2763** Τοῦ ἁγίου] *om.* R βασιλειου M τῆς] του M όπτιμον P, οπτιμον M καϊν M

4 οὖν] *om.* M **5 – 6** ὅτι – ἥμαρτεν] *in ed. post* αὕτη ἐστίν *leguntur* **5** τὸν Κάϊν] τον καϊν P, τοῦ καϊν M **6** αὐτή ἐστιν M **10** τὸν – παραλύει] τω καϊν. παραλύει M, τῶι κάϊν R **11** ἐπ᾽ αὐτῷ] ἐπαυτο P **14** φθόνος] *praem.* ὁ R Ἄβελ] ἀβελ PM **15** πεδίον] παιδιον M **19** ἐποίησεν R ἀβελ M **21** καϊν M τὴν] τῆς P

ἠρεμῶσθαι, ὀργισθέντος αὐτῷ ἐπὶ τῷ φόνῳ, ὡς οὔτε ἀπὸ τῆς γῆς, οὔτε ἀπ᾽ οὐρανοῦ ἀντιλήψεως αὐτῷ λειπομένης, ἐλέγχει αὐτοῦ τὸ σφάλμα ὁ λόγος, λέγων· *Οὐχ᾽ οὕτως*, τουτέστιν, οὐκ ἀναιρεθήσῃ (κέρδος γὰρ τοῖς κολαζομένοις ὁ θάνατος, ἀπαλλαγὴν φέρων τῶν λυπηρῶν), ἀλλὰ παραταθήσῃ τῷ βίῳ, ἵνα κατ᾽ ἀξίαν τῶν ἁμαρτημάτων ἀντιμετρηθῇ τὰ κολαστήρια. Ἐπειδὴ τὸ ἐκδικούμενον διχῶς νοεῖται, τό τε ἁμαρτηθέν, ἐφ᾽ ᾧ ἡ ἐκδίκησις, καὶ ὁ τρόπος τῆς κολάσεως, δι᾽ οὗ ἡ ἐκδίκησις<***> Ἀκολουθεῖ δὲ τούτῳ ζήτημα συγγενές, τὸ παρὰ τοῦ Λάμεχ ταῖς γυναιξὶν εἰρημένον, ὅτι *Ἄνδρα ἀπέκτεινα εἰς τραῦμα ἐμοί, καὶ νεανίσκον εἰς μώλωπα ἐμοί, ὅτι ἑπτάκις ἐκδεδίκηται ἐκ Κάϊν, ἐκ δὲ Λάμεχ ἑβδομηκοντάκις ἑπτά.* Ἐπειδὴ ἐκεῖνος, φησίν, οὐκ ἔμαθεν παρ᾽ ἄλλου τὸ φονεύειν, οὐδὲ εἶδε τιμωρίαν ὑποσχόντα φονευτήν, ἐγὼ δέ, ἐν ὀφθαλμοῖς ἔχων τὸν *στένοντα καὶ τρέμοντα* καὶ τὸ μέγεθος τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ, οὐκ ἐσωφρονίσθην τῷ ὑποδείγματι· ὅθεν ἄξιός εἰμι τετρακοσίας καὶ ἐνενήκοντα δοῦναι κολάσεις.

*II²2764 / PMLᵇ cap. Φ 3, 3

II¹2228 / K cap. Φ 5, 1

Γενέσεως·

Εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς Νῶε· Τὸ ὑμέτερον αἷμα τῶν ψυχῶν ὑμῶν ἐκζητήσω· ἐκ χειρὸς πάντων τῶν θηρίων ἐκζητήσω αὐτό, καὶ ἐκ χειρὸς

3 Οὐχ᾽ οὕτως] Ibid. 4, 15 **9 – 11** Ibid. 4, 23–24 **14** Ibid. 4, 14

8 – 11 Ἀκολουθεῖ – ἑπτά] Ibid., 5, 1–4 (III, p. 111) **12 – 16** Ἐπειδὴ – κολάσεις] Ibid., 5, 15–20 (III, p. 112) **19** ***II²2764** Εἶπεν – Νῶε] cf. Gen. 9, 1 **19 – 1220, 3** Τὸ – ἄνθρωπον] Ibid. 9, 5–6

18 – 1220, 3 ***II²2764** P cap. Φ 3, 3 (356rA[34]35–356rB11); M cap. Φ 3, 3; E cap. 253, 2; R cap. Φ 3, 2; *deest in* Lᵇ T⁽ˡᵃᶜ·⁾ Hᴵᴵᴵ

***II²2764** (a) P (b) Ἐκ τῆς Γενέσεως M (c) Τῆς αὐτῆς R (d) *s. a.* E

1 ηρεμῶσθαι M, ἠρήμωται R αὐτοῦ M τῆς] *om.* M **2** ἀπο οὐρανοῦ P **3** ανερεθηση P, ἀναινεθηση M **5 – 6** ἁμαρτημάτων] *praem.* βεβιωμενων M **7** ἡ] η M, *om.* P **8** ἐκδίκησις] *finis sententiae (forsan ab ipso compilatore) omissus est* **9** συγγενές] αγενες M παρὰ] *scripsi (ed.)*, περὶ *(-ι M)* PM R λαμεχ M **11** ἐκδικηται P καϊν M λαμεχ M ἑβδομικοντακις ἑπτά M **12 – 13** οὐδὲ εἶδε] οὐδ᾽ ειδὲ P **13** ὑποσχόντα] ϋπασχοντα P φονευτην M, φονευτικὴν R **16** ἐνενικοντα M **19** νωε P τῶν ψυχῶν] ἐκ των χειρων M **20** ἐκζητήσω αὐτό] *om.* E αὐτό] αὐτον Pᵃ·ᶜ· **20 – 1220, 1** καὶ – ἀδελφοῦ] ἐκ χηρος παντων τῶν θηρίων M

παντὸς ἀδελφοῦ ἐκζητήσω τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἐκχέων αἷμα ἀνθρώπου, ἀντὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐκχυθήσεται, ὅτι ἐν εἰκόνι θεοῦ ἐποίησα τὸν ἄνθρωπον.

II^{1}2229 / K cap. Φ 5, 2

*II^{2}2765 / PML^{b} cap. Φ 3, 4

Ἐξόδου·

Ἐὰν πατάξῃ τίς τινά, καὶ ἀποθάνῃ, θανάτῳ θανατούσθω· ὁ δὲ οὐχ᾽ ἑκών, ἀλλ᾽ ὁ θεὸς παρέδωκεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, δώσω σοι τόπον, οὗ φεύξεται ἐκεῖ ὁ φονεύσας.

II^{1}2230 / K cap. Φ 5, 3

*II^{2}2766 / PML^{b} cap. Φ 3, 5

<***>

Ἐὰν δὲ τίς ἐπιθῆται δόλῳ τῷ πλησίον ἀποκτεῖναι αὐτόν, καὶ καταφεύξεται ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου μου λήψῃ αὐτὸν θανατῶσαι.

II^{1}2232 / K cap. Φ 5, 5

*II^{2}2767 / PML^{b} cap. Φ 3, 6

Ἀριθμῶν·

Πᾶς πατάξας ψυχήν, διὰ μαρτύρων φονεύσεις τὸν φονεύσαντα, καὶ μάρτυς εἷς οὐ μαρτυρήσει ἐπὶ ψυχὴν ἀποθανεῖν. Καὶ οὐ λήψε-

---

6 – 8 ***II^{2}2765** Ex. 21, 12–13 **11 – 13** ***II^{2}2766** Ex. 21, 14 **16 – 1221, 2** ***II^{2}2767** Πᾶς – θανατωθήσεται] Num. 35, 30–31 **17 – 1221, 5** Καὶ – αὐτῆς] Ibid. 35, 33

---

5 – 8 ***II^{2}2765** P cap. Φ 3, 4 (356rB[12]13–20); M cap. Φ 3, 4; E cap. 253, 3; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **10 – 13** ***II^{2}2766** P cap. Φ 3, 5 (356rB21–28); M cap. Φ 3, 5; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **15 – 1221, 5** ***II^{2}2767** P cap. Φ 3, 6 (356rB[29]30–356vA15); M cap. Φ 3, 6; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2765** (a) P (b) Ἀπὸ τῆς Ἐξόδου M (c) Τῆς Ἐξόδου E ***II^{2}2766** *s. d.* PM ***II^{2}2767** (a) P (b) Ἀπὸ τῶν Ἀριθμῶν M

---

1 τὴν] *om.* M **1 – 2** ἀνθρώπου – αἷμα] *in mg.* P **6** πατάξῃ – τινά] πατάξῃς τινὰ M **6 – 8** ὁ – φονεύσας] *om.* E **8** φονευς M **11** δὲ τίς] δέ τις M ἐπιθῆται *(-ητ-e corr.)* P, ἐπίθηται M **16** φονεύσεις] φονεύσει P **17 – 1221, 1** ληψεσθαι PM

σθε λύτρα περὶ ψυχῆς παρὰ τοῦ φονεύσαντος, τοῦ ἐνόχου ὄντος ἀναιρεθῆναι· θανάτῳ γὰρ θανατωθήσεται. Καὶ οὐ μὴ φονοκτονήσητε τὴν γῆν, ἐφ᾽ ἧς ὑμεῖς κατοικεῖτε ἐπ᾽ αὐτῆς· τὸ γὰρ αἷμα τοῦτο φονοκτονεῖ τὴν γῆν, καὶ οὐκ ἐξιλασθήσεται ἡ γῆ ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ ἐκχυθέντος ἐπ᾽ αὐτῆς.

*II^{2}2768 / PML^b cap. Φ 3, 7

II^{1}2233 / K cap. Φ 5, 6

Τοῦ Δευτερονομίου·

Τοῦτο ἔσται τὸ πρόσταγμα τοῦ φονευτοῦ· ὅς ἂν πατάξῃ τὸν πλησίον ἀκουσίως καὶ οὗτος οὐ μισῶν αὐτὸν πρὸ τῆς χθὲς καὶ πρὸ τῆς τρίτης, καὶ ὅς ἂν εἰσέλθῃ μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ εἰς τὸν δρυμὸν τοῦ ἐκκόψαι ξύλα, καὶ ἐκκρουσθῇ ἡ χεὶρ αὐτοῦ τῇ ἀξίνῃ, ἢ κόπτοντος αὐτοῦ τὸ ξύλον, ἐκπεσὸν τὸ σίδηρον ἀπὸ τοῦ ξύλου τύχῃ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἀποθάνῃ, οὗτος καταφεύξεται εἰς μίαν τῶν πόλεων τοῦ καταφευκτηρίου, καὶ ζήσεται· καὶ τούτῳ οὐκ ἔστιν κρίσις θανάτου, ὅτι οὐ μισῶν ἦν τὸν πλησίον αὐτοῦ πρὸ τῆς χθὲς καὶ πρὸ τῆς τρίτης. Ἐὰν δὲ γένηται ἄνθρωπος μισῶν τὸν πλησίον, καὶ ἐνεδρεύσῃ αὐτόν, καὶ ἐπαναστῇ ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ πατάξῃ αὐτοῦ ψυχήν, καὶ ἀποθάνῃ, οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός σου ἐπ᾽ αὐτῷ, καὶ καθαριεῖς τὸ αἷμα τὸ ἀναίτιον.

---

8 – 16 ***II^{2}2768** Τοῦτο – τρίτης] Deut. 19, 4–6 (quibusdam omissis; Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 132) **16 – 18** Ἐὰν – ἀποθάνῃ] Deut. 19, 11 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 133) **18 – 19** οὐ – ἀναίτιον] Ibid. 19, 13 (Wahl, p. 133)

---

7 – 19 ***II^{2}2768** P cap. Φ 3, 7 (356vA[16]17–356vB19); M cap. Φ 3, 7; E cap. 253, 4; R cap. Φ 3, 3; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2768** (a) P E R Τοῦ] *om.* E (b) Ἀπὸ τοῦ Δευτερονομίου M

---

2 ἀναιρεθῆναι] ἀνεθηναι P **2 – 3** φονοκτονήσητε] *scripsi (LXX)*, φονοκτονησηται P, φονοκτονήσεται M **3** ἐφ᾽ ἧς] ἐφης P, ἐφῆν M κατοικειται P **8 – 16** Τοῦτο – τρίτης] *om.* E **8 – 9** πλησίον] *add.* αὐτοῦ PM **9** ἐκουσίως M οὗτος] ουτως P **11** ἐκκρουσθη M, ἐκρουσθη P **12** τὸ ξύλον] τὰ ξυλα M σιδηρίων M **13** τοῦ] τὸν R **14** τουτο PM **15** ἦν] *om.* R **16** πρὸ τῆς] *om.* M δὲ] *om.* E **17** πλησίον] *add.* αυτου M ἐνεδρεύσει (-ευ- M) PM R$^{a. c. ut videtur}$ **19** ἐπαυτὸ P, ἐπ᾽ αὐτὸν E, επαυτον M καθαριει M

II^{1}2234 / K cap. Φ 5, 7

*II^{2}2769 / PML^{b} cap. Φ 3, 8

Παροιμιῶν·

Οἱ φόνου μετέχοντες θησαυρίζουσιν ἑαυτοῖς κακά.

II^{1}2235 / K cap. Φ 5, 8

*II^{2}2770 / PML^{b} cap. Φ 3, 9

Τῶν αὐτῶν·

Ἄνδρα τὸν ἐν αἰτίᾳ φόνου ὁ ἐγγυώμενος φυγὰς ἔσται, καὶ οὐκ ἐν ἀσφαλείᾳ.

---

3 *II^{2}2769 Prov. 1, 18^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 22) **6 – 7 *II^{2}2770** Prov. 28, 17$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 137)

---

2 – 3 *II^{2}2769 P cap. Φ 3, 8 (356vB[19]20–22); M cap. Φ 3, 8; E cap. 253, 5; R cap. Φ 3, 4; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 7 *II^{2}2770** P cap. Φ 3, 9 (356vB[23]24–27); M cap. Φ 3, 9; E cap. 253, 6; R cap. Φ 3, 5; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2770** (a) M R (b) Τοῦ αὐτοῦ P (c) *s. a.* E

---

6 ἐν αἰτίᾳ] ἐναντία P$^{a. c.}$ ἐγγυόμενος PM

*Π^{2}2771 / PML^{b} cap. Φ 3, 10

Φίλωνος, ἐκ τῶν ἐν Γενέσει ζητημάτων·

Ὁ μὲν Κάϊν ἴσως, ἐπειδὴ τὸ μέγεθος τοῦ ἄγους ἠγνόησε τῷ μηδέποτε περιπεσεῖν θανάτῳ, τιμωρίας δίδωσιν ἁπλουστέρας· ὁ δὲ μιμητὴς ἐκείνου, μὴ δυνάμενος εἰς τὴν αὐτὴν ἀπολογίαν τῆς ἀγνοίας συμφυγεῖν, δεκαπλᾶς εἰκότως ὑπομένει δίκας. Διατοῦτο *ἐκ Λάμεχ ἑβδομηκοντάκις ἑπτά*, διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν, καθ’ ἣν ὁ δεύτερος ἁμαρτὼν καὶ μὴ σωφρονισθεὶς τῇ τοῦ προηδικηκότος τιμωρίᾳ, οὐ μόνον τὴν ἐκείνου παντελῶς ἀναδέχεται, ἀλλὰ καὶ πολυπλασιωτέραν.

---

6 – 7 Gen. 4, 24

---

3 – 10 ***Π^{2}2771** Philo Iudaeus, *Quaestiones in Genesim*, I. 77 (ed. Petit, p. 72)

---

2 – 10 ***Π^{2}2771** P cap. Φ 3, 10 (356vB[28–29]30–357rA18); M cap. Φ 3, 10; R cap. Φ 3, 7; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***Π^{2}2771** (a) PM φιλωνος M ἐκ] ἐν *(sic)* M (b) Φίλωνος R

---

3 καϊν M μεγεθους M τῷ] *scripsi (cf.* *Π^{2}744 / T cap. Γ 7, 16 *et* *Π^{2}1410 / T cap. E 13, 20*)* τὸ P R, το M **4** περιπεσεῖν] περιπατεῖν M **6** συμφυγην M, καταφυγεῖν R *(cf.* *Π^{2}744 / T cap. Γ 7, 16 *et* *Π^{2}1410 / T cap. E 13, 20*)* δεκαπλᾶς] διπλᾶς *legendum videtur (vide Petit ad locum [note c.])* **6 – 7** ἐκ Λάμεχ] λαμὲχ M **7** ἑβδομηκοντάκις ἑπτα P, ἑβδομιντακις ἑπτα M **8** προηδηκηκοτος P, προῆδικοτος M **9** ἀναδεχεται M, ἀναδεχεσθαι P, ἀνέχεται R **10** πολυπλασιώτερα M

Τίτλος δʹ Περὶ φαρμάκων.

*ΙΙ²2772 / PMLᵇ cap. Φ 4, 1

Τοῦ Δευτερονομίου·

Φαρμάκους οὐ περιβιώσετε.

---

4 ***ΙΙ²2772** Deut., re vera Ex. 22, 18

---

1 **Titlos** P (357rA18–19) MLᵇ ᵖⁱⁿ R; *deest in* Lᵇ ᵗˣᵗ T⁽ˡᵃᶜ·⁾ HᴵᴵᴵAᴵᴵᴵ **3 – 4** ***ΙΙ²2772** P cap. Φ 4, 1 (357rA[19]20–21); M cap. Φ 4, 1; R cap. Φ 4, 1; *deest in* Lᵇ T⁽ˡᵃᶜ·⁾ Hᴵᴵᴵ

---

1 Τίτλος] *om.* PMLᵇ ᵖⁱⁿ Rᵖⁱⁿ δʹ] γʹ Rᵖⁱⁿ φαρμάκων] φαρμακῶν Lᵇ ᵖⁱⁿ, φαρμακων Mᵗˣᵗ

***ΙΙ²2772** Τοῦ] *om.* R

---

4 φαρμακος M περιβιωσεται M, περιβιώσηται P

Τίτλος ε′ Περὶ φιλαμαρτούντων.

*II^{2}2773 / PML^{b} cap. Φ 5, 1

Ἡσαΐου·

Οὐαὶ οἱ ἐπισπώμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ὡς σχοινίῳ μακρῷ, καὶ ὡς ζυγοῦ ἱμάντι δαμάλεως τὰς ἀνομίας αὐτῶν.

*II^{2}2774 / PML^{b} cap. Φ 5, 2

Σιράχ·

Φιλαμαρτήμων χαίρει μάχαις.

*II^{2}2775 / PML^{b} cap. Φ 5, 3

Τοῦ αὐτοῦ·

Μὴ καταδεσμεύσῃς δισσὰς ἁμαρτίας·
ἐν γὰρ οὐδεμιᾷ δικαιωθήσῃ.

---

4 – 5 ***II^{2}2773** Is. 5, 18 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 305–306) **8** ***II^{2}2774** Sir., re vera Prov. 17, 19 (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 88) **11 – 12** ***II^{2}2775** Sir. 7, 8$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 63)

---

1 **Titlos** P (357rA22) ML$^{b\ pin}$ R; *deest in* L$^{b\ txt}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **3 – 5** ***II^{2}2773** P cap. Φ 5, 1 (357rA[22]23–28); M cap. Φ 5, 1; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **7 – 8** ***II^{2}2774** P cap. Φ 5, 2 (357rA[28]29–30); M cap. Φ 5, 2; R cap. Φ 5, 1; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 12** ***II^{2}2775** P cap. Φ 5, 3 (357rA[30]31–34); M cap. Φ 5, 3; R cap. Φ 5, 2; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PML$^{b\ pin}$ R^{pin}

***II^{2}2773** ἡσαΐου P ***II^{2}2774** (a) P R Τοῦ Σιράχ *(-αχ cod.)* M

---

5 ἵμαντι PM δαμάλως P$^{a.\ c.}$ ταῖς ἀνομίαις P$^{a.\ c.}$ **12** οὐδεμία P

II^{1} / K cap. Φ 7

Τίτλος ς′ Περὶ φιλομέμπτων καὶ φιλεγκλημόνων καὶ μεμψιμοίρων καὶ φιλοδικασίμων.

II^{1}2247 / K cap. Φ 7, 1

*II^{2}2776 / PML^{b} cap. Φ 6, 1

Παροιμιῶν·

Ὁ ἐγκαλῶν ἀδίκως οὐ διαφεύξεται.

II^{1}2248 / K cap. Φ 7, 2

*II^{2}2777 / PML^{b} cap. Φ 6, 2

Τῶν αὐτῶν·

Μὴ φιλεχθρήσῃς πρὸς ἄνθρωπον μάτην,
μή τι εἰς σὲ ἐργάσηται κακόν.

*II^{2}2778 / PML^{b} cap. Φ 6, 3

Τῶν αὐτῶν·

Ὥσπερ ὁ κρατῶν κέρκου κυνός,
οὕτως ὁ προεστὼς ἀλλοτρίας κρίσεως.

---

5 ***II^{2}2776** Prov. 19, 5^{2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 93) **8 – 9** ***II^{2}2777** Prov. 3, 30$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 30) **12 – 13** ***II^{2}2778** Prov. 26, 17$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 129)

---

1 – 2 **Titlos** P (357rA35 – 357rB1) ML$^{b\ pin}$ E^{txt} R; *deest in* L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **4 – 5** ***II^{2}2776** P cap. Φ 6, 1 (357rB[1]2–3); M cap. Φ 6, 1; E cap. 254, 1; R cap. Φ 6, 1; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 9** ***II^{2}2777** P cap. Φ 6, 2 (357rB[4]5 – 7); M cap. Φ 6, 2; E cap. 254, 2; R cap. Φ 6, 2; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 13** ***II^{2}2778** P cap. Φ 6, 3 (357rB8 – 11); M cap. Φ 6, 3; E cap. 254, 3; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

---

1 Τίτλος] *om.* PML$^{b\ pin}$ E^{txt} R^{pin} ς′] cνδ′ E^{txt} **1 – 2** καὶ^{1} – φιλοδικασίμων] *om.* M^{pin}

***II^{2}2776** (a) P E R (b) *s. a.* M ***II^{2}2777** (a) P E R (b) *s. a.* M ***II^{2}2778** (a) M (b) *s. a.* P E

---

5 ενκαλῶν P **8** φιλεχθρίσῃς M R **9** μή τι] *praem.* ἵνα R, ϊνα M εἰς σὲ] *post* ἐργάσηται *transpos.* PM E

*II²2779 / PMLb cap. Φ 6, 4

Σιράχ·

Περὶ πράγματος οὗ οὐκ ἔστιν σοι χρεία, μὴ ἔριζε, καὶ ἐν κρίσει ἁμαρτωλῶν μὴ συνέδρευε.

*II²2780 / PMLb cap. Φ 6, 5

Τοῦ αὐτοῦ·

Διώκων ἐργολαβίας ἐμπεσεῖται εἰς κρίσεις.

*II²2781 / PMLb cap. Φ 6, 6

Πρὸς Κορινθίους α′·

Ἤδη μὲν οὖν ὅλως ἥττημα ὑμῖν ἐστὶν ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ’ ἑαυτῶν.

---

3 – 4 ***II²2779** Sir. 11, 9¹⁻² **7** ***II²2780** Sir. 29, 19² (Wahl, *Sirach-Text*, p. 126) **10 – 11** ***II²2781** I Cor. 6, 7

---

2 – 4 ***II²2779** P cap. Φ 6, 4 (357rB[11]12–16); M cap. Φ 6, 4; E cap. 254, 4; *deest in* Lb T(lac.) HIII R **6 – 7** ***II²2780** P cap. Φ 6, 5 (357rB[17]18–20); M cap. Φ 6, 5; E cap. 254, 5; *deest in* Lb T(lac.) HIII R **9 – 11** ***II²2781** P cap. Φ 6, 6 (357rB[20]21–24); M cap. Φ 6, 6; E cap. 254, 6; R cap. Φ 6, 4; *deest in* Lb T(lac.) HIII

***II²2779** (a) P E (b) Τοῦ Σιράχ *(-αχ cod.)* M ***II²2780** (a) PM (b) *s. a.* E ***II²2781** (a) P R α′] *om.* P (b) Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους M (c) Ἀποστόλου E

---

4 ενεδρευε PM **7** ἐργολαβείας P E ἐμπεσηται M **10** ὑμῖν ἐστὶν] ὑμῖν E **10 – 11** ἑαυτῶν] *add.* δὶατι ουχὶ μαλλον αδικεισθαι *(= I Cor. 6, 7)* M

*II^{2}2782 / PML^{b} cap. Φ 6, 7

Ἐκ τοῦ Ἰούδα·

Οὗτοι εἰσὶν γογγυσταί, μεμψίμοιροι.

*II^{2}2783 / PML^{b} cap. Φ 6, 8

Τοῦ Θεολόγου·

Πάντες ἐσμὲν εὐσεβεῖς ἐξ ἑνός, τοῦ καταγινώσκειν ἀλλήλων ἀσέβειαν.

*II^{2}2784 / PML^{b} cap. Φ 6, 9

Ἐκ τοῦ περὶ εὐταξίας·

…οἱ τὰ ἡμέτερα περισκοποῦντες καὶ βραδεῖς τῶν ἰδίων κριταί, ταχεῖς δὲ τῶν ἀλλοτρίων ἐξετασταί· καὶ ῥᾶον ἂν ἄλλοις τὰ μέγιστα ἢ τὰ ἐλάχιστα ἡμῖν συγχωρήσαιεν. Κἂν ὦσιν ἀμαθέστεροι, θᾶττον ἂν ἡμῶν ἀσέβειαν καταγνοῖεν ἢ μετρίαν γοῦν ἑαυτῶν ἄγνοιαν.

---

3 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 11.2./2. (ed. Ihm, p. 260) **6 – 7** exstat ibid., 63.7./70.7. (p. 933)

---

3 ***II^{2}2782** Iudae 16 **6 – 7** ***II^{2}2783** GREGORIUS NAZIANZENUS, *Apologetica (Orat. 2)*, 79, 4–5 (ed. Bernardi, p. 192) **10 – 14** ***II^{2}2784** GREGORIUS NAZIANZENUS, *De moderatione in disputando (Orat. 32)*, 14, 7–11 (ed. Moreschini, p. 114)

---

2 – 3 ***II^{2}2782** P cap. Φ 6, 7 (357rB[25]26–27); M cap. Φ 6, 7; E cap. 254, 7; R cap. Φ 6, 3; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 7** ***II^{2}2783** P cap. Φ 6, 8 (357rB[28]29–32); M cap. Φ 6, 8; E cap. 254, 8; R cap. Φ 6, 5; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 14** ***II^{2}2784** P cap. Φ 6, 9 (357rB[mg]33–357vA10); M cap. Φ 6, 9; E cap. 254, 9; R cap. Φ 6, 6; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2782** (a) R (b) Ἐκ τῆς Ἰακώβου ἐπιστολῆς PM ϊακώβου P, ϊακωβου M ἐπιστολῆς] καθολικῆς P (c) Ἰακώβου E ***II^{2}2783** Τοῦ] *om.* E ***II^{2}2784** (a) P (b) Τοῦ αὐτοῦ, περὶ εὐταξίας M (c) Τοῦ αὐτοῦ R (d) *s. a.* E

---

3 οὗτοί εισι M E, οὗτοι εἰσιν P μεμψίμυροι P, μεμψιμοιροιη M **11** ἂν] *om.* M **12** συγχωρισαιεν M, συγχωρήσειε R **13 – 14** ἢ – ἄγνοιαν] ἡ μέτρια τῇ ἑαυτῶν ἀγνοια P, ἡ μετρια τῆς ἑαυτων αγνοίας M, ἢ μέτρια τῆι ἑαυτῶν ἀγνοίαι E

Τίτλος ζ′ Περὶ φήμης, ὅτι οὐ χρὴ ἐπὶ πάσῃ φήμῃ ταράττεσθαι. **II^{1} / K cap. Φ 4**

*II^{2}2785 / PML^{b} cap. Φ 7, 1 **II^{1}2221 / K cap. Φ 4, 1**

Παροιμιῶν·

Φήμη ἀγαθὴ πιαίνει ὀστᾶ.

*II^{2}2786 / PML^{b} cap. Φ 7, 2

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Εἰς πάντας τοὺς λόγους οὓς λαλήσουσιν,
μὴ θῇς καρδίαν σου.

*II^{2}2787 / PML^{b} cap. Φ 7, 3

Ὠσηὲ προφήτου·

Παιδεύσω αὐτοὺς ἐν τῇ ἀκοῇ τῆς θλίψεως αὐτῶν.

---

4 ***II^{2}2785** Prov. 15, 30^{2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 80) **7 – 8** ***II^{2}2786** Eccle. 7, 21$^{1-2}$ (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 162) **11** ***II^{2}2787** Os. 7, 12 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 164)

---

1 **Titlos** P (357vA11–12) ML$^{b\ pin}$ E^{txt} R; *deest in* L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **3 – 4** ***II^{2}2785** P cap. Φ 7, 1 (357vA[13]14–15); M cap. Φ 7, 1; E cap. 255, 1; R cap. Φ 7, 1; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***II^{2}2786** P cap. Φ 7, 2 (357vA[15]16–18); M cap. Φ 7, 2; E cap. 255, 2; R cap. Φ 7, 2; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 11** ***II^{2}2787** P cap. Φ 7, 3 (357vA[19]20–22); M cap. Φ 7, 3; R cap. Φ 7, 3; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PML$^{b\ pin}$ E^{txt} R^{pin} ζ′] ςνε′ E^{txt} Περὶ φήμης] *om.* R^{txt} ὅτι – ταράττεσθαι] *om.* M^{pin} ὅτι] *praem.* καὶ R ἐπὶ] ἐν R^{pin} πᾶσι P E^{txt} ταράσσεσθαι R^{pin}

***II^{2}2785** (a) P E R (b) Τῶν Παροιμιῶν M ***II^{2}2786** (a) P R Τοῦ] *om.* P (b) *s. a.* E (c) *s. d.* M ***II^{2}2787** ὡσηε M, ωσηε P προφήτου] *om.* R

II^{1}2222 / K cap. Φ 4, 2

*II^{2}2788 / PML^{b} cap. Φ 7, 4

Σιράχ·

Ὁ ταχὺ ἐμπιστεύων κοῦφος καρδίᾳ.

II^{1}2224 / K cap. Φ 4, 4

*II^{2}2789 / PML^{b} cap. Φ 7, 5

Ἐκ τῆς Ἰωάννου καθολικῆς α′·

Μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε.

*II^{2}2790 / PML^{b} cap. Φ 7, 6

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ α′ στηλιτευτικοῦ·

Εὔπιστον ἡ κουφότης, καὶ θεοῦ μάλιστα συνελαύνοντος.

*II^{2}2791 / PML^{b} cap. Φ 7, 7

Φίλωνος, ἐκ τοῦ περὶ Μωσέως βίου·

Ὀλισθηρὸν αἱ πρῶται φῆμαι, χρόνῳ μόλις ἐνσφραγιζόμεναι.

---

3 ***II^{2}2788** Sir. 19, 4^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 97) **6** ***II^{2}2789** I Ioh. 4, 1 **9** ***II^{2}2790** GREGORIUS NAZIANZENUS, re vera *Contra Iulianum imperatorem II (Orat. 5)*, 12, 1–2 (ed. Bernardi, p. 314) **12** ***II^{2}2791** PHILO IUDAEUS, *De vita Mosis*, I, 230 (ed. Cohn, p. 175, 15–16)

---

2 – 3 ***II^{2}2788** P cap. Φ 7, 4 (357vA[22]23–24); M cap. Φ 7, 4; E cap. 255, 3; R cap. Φ 7, 4; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 6** ***II^{2}2789** P cap. Φ 7, 5 (357vA[25]26); M cap. Φ 7, 5; E cap. 255, 4; R cap. Φ 7, 5; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 9** ***II^{2}2790** P cap. Φ 7, 6 (357vA[27]28–30); M cap. Φ 7, 6; E cap. 255, 5; R cap. Φ 7, 6; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 12** ***II^{2}2791** P cap. Φ 7, 7 (357vA[31]32–35); M cap. Φ 7, 7; E cap. 255, 6; R cap. Φ 7, 7; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2788** σιραχ M ***II^{2}2789** (a) PM α′] *om.* M (b) Ἰωάννου καθολικῆς R (c) Ἀποστόλου Ἰωάννου E ***II^{2}2790** (a) PM R ἐκ – στηλιτευτικοῦ] *om.* R α′] *sic* PM (b) Θεολόγου E ***II^{2}2791** (a) PM φιλωνος M μωσεως M (b) Φίλωνος E R

---

3 πιστεύων R **6** πιστευεται M, πίστευε *(*πι- P*)* P E **9** ἄπιστον R μάλιστα] μαλλον M **12** φῆμαι] φαντασίαι *ed.* ἐνφραγιζόμεναι P, ἐκσφραγιζόμεναι R

*II²2792 / PML^b cap. Φ 7, 8

Τοῦ αὐτοῦ·

Φιλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι λόγους πλάττειν· ἡνίκα δὲ προφάσεως ἐπιλάβωνται, μείζονας περὶ ὧν βούλονται φήμας ἐξάπτουσιν.

---

3 – 4 exstat etiam ap. Socrat. Scholast., *Historia ecclesiastica*, V, 13, 2 (ed. Hansen/Širinjan, p. 287, 14–16)

---

3 – 4 ***II²2792** PHILO IUDAEUS, locus non repertus; Harris 105.6; Royse 178.117

---

2 – 4 ***II²2792** P cap. Φ 7, 8 (357vA[35]36–357vB6); M cap. Φ 7, 8; E cap. 255, 7; R cap. Φ 7, 8; *deest in* L^b T^(lac.) H^III

***II²2792** (a) PM R (b) *s. a.* E

Τίτλος η′ Περὶ φλυάρων.

*II^{2}2793 / PML^{b} cap. Φ 8, 1

Παροιμιῶν·

Ἐὰν ἴδῃς ἄνδρα ταχὺν ἐν λόγοις αὐτοῦ,
γίνωσκε ὅτι ἐλπίδα ἔχει μᾶλλον ὁ ἄφρων αὐτοῦ.

*II^{2}2794 / PML^{b} cap. Φ 8, 2

Τῶν αὐτῶν·

Ὃς ἀποκρίνεται λόγον πρὶν ἀκούσῃ,
ἀφροσύνη αὐτῷ ἐστιν.

*II^{2}2795 / PML^{b} cap. Φ 8, 3

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Χείλη ἄφρονος καταποντιοῦσιν αὐτόν·

---

12 – 1233, 2 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 53.4./60.4. (ed. Ihm, p. 852)

---

4 – 5 ***II^{2}2793** Prov. 29, 20$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 141–142) **8 – 9** ***II^{2}2794** Prov. 18, 13$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, 91) **12 – 1233, 2** ***II^{2}2795** Eccle. 10, 12^{2}–13^{2} (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 170)

---

1 Titlos P (357vB7) ML$^{b\ pin}$ E^{txt} R; *deest in* L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **3 – 5** ***II^{2}2793** P cap. Φ 8, 1 (357vB[7]8–12); M cap. Φ 8, 1; E cap. 256, 1; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **7 – 9** ***II^{2}2794** P cap. Φ 8, 2 (357vB[12]13–15); M cap. Φ 8, 2; E cap. 256, 2; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **11 – 1233, 2** ***II^{2}2795** P cap. Φ 8, 3 (357vB[16]17–23); M cap. Φ 8, 3; E cap. 256, 3; R cap. Φ 10, 1; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PML$^{b\ pin}$ E^{txt} R^{pin} η′] ι′ R, ςνς′ E^{txt}

***II^{2}2793** (a) P (b) Τῶν Παροιμιῶν M ***II^{2}2794** (a) P (b) *s. a.* M E ***II^{2}2795** Τοῦ] *om.* E

---

8 ἀκοῦσαι E

ἀρχὴ λόγων στόματος αὐτοῦ ἀφροσύνη,
καὶ ἐσχάτη στόματος αὐτοῦ περιφέρεια πονηρά.

*II²2796 / PML^b cap. Φ 8, 4

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἄφρων πληθύνει λόγους αὐτοῦ.

*II²2797 / PML^b cap. Φ 8, 5

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἄφρων ἐκ περισσεύματος λαλεῖ,
καί γε τοῦτο ματαιότης.

*II²2798 / PML^b cap. Φ 8, 6

Τοῦ αὐτοῦ·

Φωνὴ ἄφρονος ἐν πλήθει λόγων.

---

5 ***II²2796** Eccle. 10, 14¹ (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 170) **8 – 9** ***II²2797** Eccle. 2, 15⁶⁻⁷ (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 148–149) **12** ***II²2798** Eccle. 5, 2² (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 156)

---

4 – 5 ***II²2796** P cap. Φ 8, 4 (357vB24–25); M cap. Φ 8, 4; E cap. 256, 4; *deest in* L^b T^(lac.) H^III R **7 – 9** ***II²2797** P cap. Φ 8, 5 (357vB[25]26–28); M cap. Φ 8, 5; E cap. 256, 5; *deest in* L^b T^(lac.) H^III R **11 – 12** ***II²2798** P cap. Φ 8, 6 (357vB29–30); M cap. Φ 8, 6; E cap. 256, 6; *deest in* L^b T^(lac.) H^III R

***II²2796** (a) M (b) *s. a.* P E ***II²2797** (a) PM (b) *s. a.* E ***II²2798** (a) M (b) *s. a.* P E

---

1 – 2 στόματος – ἐσχάτη] *om.* M **2** ἐσχάτης P **5** πληθυνεῖ E

*II^{2}2799 / PML^{b} cap. Φ 8, 7

Τοῦ αὐτοῦ·

Εἰσὶν λόγοι πολλοὶ πληθύνοντες ματαιότητα.

*II^{2}2800 / PML^{b} cap. Φ 8, 8

Σιράχ·

Ὁ πλεονάζων λόγῳ, βδελυχθήσεται,
καὶ ὁ ἐνεξουσιαζόμενος μισηθήσεται.

*II^{2}2801 / PML^{b} cap. Φ 8, 9

Τοῦ αὐτοῦ·

Στόμα ἄστεγον ποιεῖ ἀκαταστασίας.

---

3 ***II^{2}2799** Eccle. 6, 11^{1} (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 159) **6 – 7** ***II^{2}2800** Sir. 20, 8$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 100) **10** ***II^{2}2801** Sir., re vera Prov. 26, 28^{2} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 130)

---

2 – 3 ***II^{2}2799** P cap. Φ 8, 7 (357vB[30]31–33); M cap. Φ 8, 7; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **5 – 7** ***II^{2}2800** P cap. Φ 8, 8 (357vB[33]34–358rA1); M cap. Φ 8, 8; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **9 – 10** ***II^{2}2801** P cap. Φ 8, 9 (358rA[1]2–3); M cap. Φ 8, 9; E cap. 256, 7; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2799** (a) M (b) *s. a.* P *(ubi fenestra perparva, minio circumlita auroque illita, sed non inscripta)* ***II^{2}2800** σιραχ M ***II^{2}2801** (a) M (b) Σιράχ E (c) *s. a.* P *(ubi fenestra minio circumlita auroque illita, sed non inscripta)*

---

3 μάταια M **6** λόγον M **10** ἀστεγων M ποιεῖ] μισει *(cf. Prov. 26, 28^{1})* PM

*II²2802 / PML^b cap. Φ 8, 10

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου·

Εἶπεν ὁ κύριος· Λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, δώσουσιν λόγον περὶ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως.

*II²2803 / PML^b cap. Φ 8, 11

Ἐκ τῆς πρὸς Τιμόθεον α′·

…θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.

*II²2804 / PML^b cap. Φ 8, 12

Τοῦ Θεολόγου, ἐκ τοῦ πρὸς Εὐνομιανούς·

Τί τὰς χεῖρας δήσαντες, τὰς γλώσσας ὡπλίσαμεν; Οὐ μελέτην θανάτου τὸν βίον καθιστάμεθα, μεμνημένοι τῆς ἄνωθεν εὐγενείας; Οὐ θυμὸν τιθασσεύομεν ἀνοιδοῦντα καὶ ἀγριαίνοντα; Οὐκ ἔπαρσιν καταβάλλουσαν, οὐ λύπην ἀλόγιστον, οὐχ' ἡδονὴν ἀπαίδευτον, οὐ γέλωτα πορνικόν, οὐκ ὄψιν ἄτακτον, οὐκ ἀκοὴν ἄπληστον, οὐ λόγον ἄμετρον, οὐ διάνοιαν ἔκτοπον, οὐχ' ὅσα καθ' ἡμῶν ὁ πονηρὸς παρ' ἡμῶν λαμβάνων, <τὸν> *διὰ τῶν θυρίδων*, ὡς

11 – 12 Plat., *Phaed.*, 81a7–8 **17 – 1236, 1** Ier. 9, 20

3 ***II²2802** Εἶπεν – κύριος] cf. Matth. 12, 25 **3 – 4** Λέγω – κρίσεως] Ibid. 12, 36 **7 – 8** ***II²2803** I Tim. 1, 7 **11** ***II²2804** Τί – ὡπλίσαμεν] Gregorius Nazianzenus, *Adversus Eunomianos (Orat. 27)*, 7, 8 (ed. Gallay/Jourjon, p. 86) **11 – 1236, 6** Οὐ – παρρησίαν] Ibid., 7, 15–28 (ed. Gallay/Jourjon, p. 86–88)

2 – 4 ***II²2802** P cap. Φ 8, 10 (358rA[4]5–10); M cap. Φ 8, 10; E cap. 256, 8; R cap. Φ 10, 2; *deest in* L^b T^(lac.) H^III **6 – 8** ***II²2803** P cap. Φ 8, 11 (358rA[10]11–15); M cap. Φ 8, 11; R cap. Φ 10, 3; *deest in* L^b E T^(lac.) H^III **10 – 1236, 6** ***II²2804** P cap. Φ 8, 12 (358rA[16]17–358rB21); M cap. Φ 8, 12; *deest in* L^b E T^(lac.) H^III R

***II²2802** (a) PM Εὐαγγελίου] *om.* P (b) Εὐαγγελίου E (c) Ματθαίου R ***II²2803** Ἐκ τῆς] *om.* P R ***II²2804** εὑνομιανους M, ευνομιανους P

3 Εἶπεν – ὅτι] *om.* E **7** νοῦντες P **11** δεισαντες M **15** ουχὸψιν M **16** ἔκτοπον] ἐκτονον P **17** τὸν] *supplevi (ed.)*, *om.* PM

ἡ Γραφὴ φησίν, εἴτουν αἰσθητηρίων, εἰσάγει *θάνατον*; Πᾶν μὲν οὖν ἐναντίον, καὶ τοῖς ἄλλων πάθεσιν ἐλευθερίαν δεδώκαμεν, ὥσπερ οἱ βασιλεῖς τὰς ἐπινικίους ἀφέσεις, μόνον ἂν πρὸς ἡμᾶς νεύωσιν, καὶ κατὰ θεοῦ φέρωνται θρασύτερον ἢ ἀσεβέστερον· καὶ κακὸν οὐ καλοῦ πράγματος μισθὸν ἀντιδίδομεν, τῆς ἀσεβείας τὴν παρρησίαν.

*II²2805 / PMLᵇ cap. Φ 8, 13

Φίλωνος, ἐκ τοῦ περὶ Μωσέως βίου·

Βέλτιον τῶν μὴ καθ' ἡδονὴν λόγων ἡ ἀκίνδυνος ἡσυχία.

*II²2806 / PMLᵇ cap. Φ 8, 14

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ εἰς τὴν Δεκάλογον·

Οἶδα τινὰς ἀδυναμίᾳ ἡσυχίας ἐν βεβήλοις καὶ ἀκαθάρτοις χωρίοις, ἐν οἷς οὔτε πατρός, οὔτε μητρός, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ὀθνείων πρεσβύτου τινὸς εὖ βεβιωκότος ἄξιον μεμνῆσθαι, διομνυμένους καὶ ὅλας ῥήσεις ὅρκων συνείροντας, τῷ τοῦ θεοῦ πολυωνύμῳ καταχρωμένους ὀνόματι, ἔνθα μηδὲ εἰ πρὸς ἀσέβειαν τίς ἔχει σφόδρα, ἐμπρεπὲς ἀπαρατηρήτως αὐτῷ καὶ ἀδιακρίτως οὕτω διακεῖσθαι γλωσσαλγίας.

---

9 ***II²2805** PHILO IUDAEUS, *De vita Mosis*, I, 285 (ed. Cohn, p. 188, 5) **12 – 16** ***II²2806** Οἶδα – ἀσέβειαν] PHILO IUDAEUS, *De Decalogo*, 94 (ed. Cohn, p. 290, 15–19) **16 – 18** τίς – γλωσσαλγίας] locus non repertus

---

8 – 9 ***II²2805** P cap. Φ 8, 13 (358rB[22]23–26); M cap. Φ 8, 13; E cap. 256, 9; R cap. Φ 10, 4; *deest in* Lᵇ T(lac.) HIII **11 – 18** ***II²2806** P cap. Φ 8, 14 (358rB[26]27–358vA10); M cap. Φ 8, 14; *deest in* Lᵇ E T(lac.) HIII R

***II²2805** (a) PM φιλωνος M μωσεως M (b) Φίλωνος E R ***II²2806** Τοῦ αὐτοῦ] *om.* M ἐκ τοῦ] *om.* P

---

1 εἰτουν P, ἡ τῶν M Πᾶν] καν M **2** ἐναντίον] τοὐναντίον *ed.* ἄλλων] *scripsi (ed.)*, ἄλλοις PM **3** τὰς – ἂν] ἀφεσις μόνον· ἐὰν M **4** νεύωσιν] εὐωσιν M φέρωνται] *scripsi (ed.)*, φερονται PM **5** ἀσεβείας] *scripsi (ed.)*, εὐσεβείας PM **9** τῶν – ἡ] τοῦ μη καταειδονην λόγου M **14** εὖ βεβιωκότος] *scripsi (ed.)*, εὐσεβιωκότος P, ἐκβεβιωκοτος M **15** ὅλας] ἀλλας M συνειρωντας P, συνείροντος M **16** μηδὲ εἰ] μὴ δεῖ *ed.*

*II^{2}2807 / PML^{b} cap. Φ 8, 15

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων·

Χαλεπὸν ψυχῆς τροπὴν <εἰς> ἠρεμίαν ἀγαγεῖν, καὶ θᾶττον ἄν τις χειμάρρου φορὰν ἐπίσχοι ἢ τροπὴν ψυχῆς ῥέουσαν ἀκατασχέτως· ἀμύθητα γὰρ ἐνθύμια ἄλλα ἐπ᾽ ἄλλοις τρικυμίας τρόπον ἐπιτρέχει, κυκῶντα καὶ πᾶσαν αὐτὴν βιαίως ἀνατρέποντα. Τὸ μὲν οὖν ἄριστον τῆς καθάρσεως καὶ τελειότατον τοῦτό ἐστιν, μὴ ἐνθυμεῖσθαι τῶν ἀτόπων. Βαρὺ δὲ τὸ διὰ λόγου τὰ πονηρὰ προφέρειν, ὅ ἐστιν ἄδικος πράξις· λόγος γὰρ ἔργου, φασίν, σκιά· σκιᾶς δὲ βλαπτούσης, πῶς οὐ τὸ ἔργον βλαβερώτερον;

---

9 Democrit., Frg. 145 (ed. Diels/Kranz, II, p. 171)

---

3 – 8 ***II^{2}2807** Χαλεπὸν – ἀτόπων] PHILO IUDAEUS, *De mutatione nominum*, 239 (ed. Wendland, p. 198, 6–11) **8 – 10** Βαρὺ – βλαβερώτερον] IBID., 243 (p. 198, 23 – 199, 2)

---

2 – 10 ***II^{2}2807** P cap. Φ 8, 15 (358vA[11]12–358vB2); M cap. Φ 8, 15; E cap. 256, 10–12; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2807** (a) PM τοῦ] τῶν M (b) *s. a. / s. a. / s. a.* E *(cf. infra, app. crit. text.)*

---

3 εἰς] *supplevi (ed.)*, *om.* PM E ἀγαγεῖν] *hic caesura in* E καὶ] *om.* E **3 – 4** ἄν τις χειμάρρου] αντι *(littera -ς erasa ut videtur)* χειμαρρου M **4** ἐπισχοίη E, ἐπίσχη M **5 – 9** ἀμύθητα – πράξις] *om.* E, *ubi caesura post* ἀκατασχέτως **5** ἐπ᾽ ἄλλοις] ἐνάλλοις P **7** ἄριστον] *scripsi (ed.)*, ἄρκτον P, ἀρρηκτον M **7 – 8** ευθυμεισθαι M **8** τῶν ἀτόπων] ἀτόπον M **9** πραξις M **10** πῶς οὐ] ποσον M

Τίτλος θʹ Περὶ φόρων δημοσίων, ὅτι θείᾳ κρίσει ἐπὶ κοινῇ σωτηρίᾳ ἐτάχθησαν, ὅπως ἐκ κοινοῦ ἐράνου σύστασιν ἔχῃ τὸ πολιτικόν· διὸ καὶ εὐσεβεῖς εἰσφοραὶ ἀνηγορεύθησαν.

*II^{2}2808 / PML^{b} cap. Φ 9, 1

Ἀπὸ τοῦ Δευτερονομίου·

Ἐὰν προσέλθῃς πρὸς πόλιν ἐκπολεμῆσαι αὐτήν, καὶ ἐκκαλέσῃ αὐτοὺς μετ᾽ εἰρήνης, ἐὰν μὲν εἰρηνικὰ ἀποκριθῶσιν σοι, ἔσται πᾶς ὁ λαὸς οἱ εὑρεθέντες ἐν τῇ πόλει ἔσονταί σοι φορολόγητοι καὶ ὑπήκοοι.

*II^{2}2809 / PML^{b} cap. Φ 9, 2

Βασιλειῶν αʹ·

Εἶπεν κύριος πρὸς Σαμουήλ· Ἄκουε τῆς φωνῆς τοῦ λαοῦ, πλὴν ὅτι διαμαρτυρόμενος διαμάρτυρε αὐτούς, καὶ ἀπαγγελεῖς αὐτοῖς τὸ δικαίωμα τοῦ βασιλέως, οἷς βασιλεύσεις ἐπ᾽ αὐτούς. Καὶ εἶπεν Σαμουὴλ πᾶν τὸ ῥῆμα κυρίου πρὸς τὸν λαὸν τοὺς αἰτοῦντας

---

3 εὐσεβεῖς εἰσφοραὶ] cf. Iustinian. Imperat., *Novellae*, VIII et CLXVII (ed. Schoell/ Kroll, p. 64, 29–31; 65, 2–3 et 754, 20)

---

6 – 9 *II^{2}2808 Deut. 20, 10–11 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 135) **12 *II^{2}2809** Εἶπεν – λαοῦ] I Reg. 8, 7 **12 – 1239, 5** πλὴν – ἑκατοντάρχους] Ibid. 8, 9–12 (Wahl, *1 Samuel-Text*, p. 49–50)

---

1 – 3 Titlos P (358vB3–8) ML$^{b\ pin}$ R; *om.* L$^{b\ txt}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **5 – 9 *II^{2}2808** P cap. Φ 9, 1 (358vB[9]10–19); M cap. Φ 9, 1; R cap. Φ 11, 1; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 1239, 8 *II^{2}2809** P cap. Φ 9, 2 (358vB[20]21–359rA20); M cap. Φ 9, 2; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

---

1 Τίτλος] *om.* PML$^{b\ pin}$ R^{pin} θʹ] ιαʹ R **1 – 3** ὅτι – ἀνηγορεύθησαν] *om.* M^{pin} **1 – 2** κοινῆ σωτηρία R, κοινῇ σωτηρία L$^{b\ pin}$, κοινη σωτηρια M^{txt}, κοινην σωτηριαν P **2 – 3** ὅπως – ἀνηγορεύθησαν] *om.* M^{txt} **2** ἐρανοῦ P ἔχει PM

***II^{2}2808** Ἀπὸ] *om.* M R δευτερονουμιου M

---

6 προσέλθῃς] *om.* PM αὐτήν] αυτὴν εἰσελθης M ἐκκαλέσει R$^{a.\ c.}$, ἐκκαλεσαι M **8** φορολογητοὶ R, φορολογητοι M **12** σαμουηλ PM **13** διαμαρτυρόμενος] διαμαρτυρουμενος M καὶ] *om.* M ἐπαγγελεις M **15** σαμουηλ P, ο σαμουηλ M

παρ’ αὐτοῦ βασιλέα. Τοῦτο ἔσται τὸ δικαίωμα τοῦ βασιλέως, ὃς βασιλεύσει ἐφ’ ὑμᾶς· τοὺς υἱοὺς ὑμῶν λήψεται, καὶ θήσεται αὐτοὺς ἐν ἅρμασιν αὐτοῦ καὶ ἱππεῦσιν αὐτοῦ καὶ προτρέχοντας τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ, καὶ θέσθαι αὐτοὺς ἑαυτῷ χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους· καὶ τοὺς ἀγροὺς ὑμῶν καὶ τοὺς ἀμπελῶνας ὑμῶν καὶ τοὺς ἐλαιῶνας ὑμῶν τοὺς ἀγαθοὺς λήψεται, καὶ δώσει τοῖς δούλοις αὐτοῦ· καὶ τὸ σπέρμα ὑμῶν καὶ τοὺς ἀμπελῶνας ὑμῶν ἀποδεκατώσει, καὶ δώσει τοῖς εὐνούχοις αὐτοῦ.

*II^{2}2810 / PML^{b} cap. Φ 9, 3

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

…ἐπὶ παντί ἐστιν βασιλεὺς
τοῦ ἀγροῦ εἰργασμένου.

*II^{2}2811 / PML^{b} cap. Φ 9, 4

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου·

Προσῆλθον οἱ τὰ δίδραγμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ, λεγοντες· Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραγμα; Λέγει αὐτοῖς· Ναί. Εἰσελθόντος δὲ τοῦ Πέτρου εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων· Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν τέλη ἢ κῆνσον; Ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; Εἰπόντος δὲ τοῦ Πέτρου· Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἄρα γε ἐλεύθεροι εἰσὶν οἱ υἱοί. Ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν

---

5 – 8 καὶ^{1} – αὐτοῦ] Ibid. 8, 14–15 (Wahl, p. 50) **11 – 12** *II^{2}2810 Eccle. 5, 8$^{1–2}$ (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 157) **15 – 1240, 3** *II^{2}2811 Matth. 17, 24–27

---

10 – 12 *II^{2}2810 P cap. Φ 9, 3 (359rA[21]22–24); M cap. Φ 9, 3; R cap. Φ 11, 2; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 1240, 3** *II^{2}2811 P cap. Φ 9, 4 (359rA[24]25–359rB18); M cap. Φ 9, 4; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

---

*II^{2}2811 Εὐαγγελίου] *om.* M

---

2 ὑμῶν] ἡμῶν M θήση M **3** ἐν ἅρμασιν] *scripsi (LXX)*, ἐπάρμασιν P, επαρμασιν M καὶ^{1} – αὐτοῦ^{2}] *in mg.* P **11** παντὶ ἐστὶ R **12** εἰργασμενος M **15** λαβάνοντες P **16** το διδραγμα M **17** πετρου M **18** σιμων M **19** κινσον P, κισων M **21** Ἄρα γε] *scripsi*, ἀρα γε PM

αὐτούς, πορευθεὶς εἰς θάλασσαν, βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβαίνοντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὑρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβών, δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

*II^{2}2812 / PML^{b} cap. Φ 9, 5

Ἐκ τῆς πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς·

Ἀπόδοτε πᾶσιν τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος, τὸ τέλος.

6 – 7 ***II^{2}2812** Rom. 13, 7

5 – 7 ***II^{2}2812** P cap. Φ 9, 5 (359rB[19]20–22); M cap. Φ 9, 5; R cap. Φ 11, 3; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2812** ρωμαιους PM ἐπιστολῆς] *om.* R

1 – 2 ἀναβαντα M **2** ἄρον P, αρον M

Στοιχεῖον Χ

Τίτλος αʹ Περὶ χαρίσματος, ὅτι χρὴ σπουδάζειν διὰ τῆς καλλίστης ἀναστροφῆς χάριν ἔχειν πρὸς θεὸν καὶ πρὸς πάντας εἰς οἰκοδομήν.

*II^{2}2813 / PML^{b} cap. Χ 1, 1

Ἀπὸ τῆς Γενέσεως·

Ἦν κύριος μετὰ Ἰωσήφ, καὶ ἦν ἀνὴρ ἐπιτυγχάνων. Καὶ εὗρεν Ἰωσὴφ χάριν ἐναντίον τοῦ κυρίου αὐτοῦ, εὐηρέστει δὲ αὐτῷ, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ πάντα ὅσα ἦν αὐτῷ, ἔδωκεν διὰ χειρὸς Ἰωσήφ.

---

7 ***II^{2}2813** Ἦν – ἐπιτυγχάνων] Gen. 39, 2 **7 – 10** Καὶ – Ἰωσήφ] Ibid. 39, 4

---

1 Stoicheion P^{txt} (367vA1) $ML^{b\ pin}$ V^{W} $A^{III\ pin}$ R; *deest in* P^{pin} $L^{b\ txt}$ E $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\ txt}$ **2 – 4 Titlos** P (367vA2–7) $ML^{b\ pin}$ V^{W} E^{txt} $A^{III\ pin}$ R; *deest in* $L^{b\ txt}$ $E^{pin\ (lac.)}$ $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\ txt}$ **6 – 10 *II^{2}2813** P cap. Χ 1, 1 (367vA[8]9–23); M cap. Χ 1, 1; V^{W} cap. Χ 1, 1; E cap. 263, 1; *deest in* L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III} R

---

1 Στοιχεῖον Χ] κεφάλαια τοῦ Χ M^{pin}, ἀρχὴ τοῦ Χ στοιχείου $L^{b\ pin}$ Χ] χῖ $V^{W\ txt}$ R^{txt}, χι R^{pin}, κχʹ $P^{txt\ ut\ videtur}$, το χῖ M^{txt}, *add.* βϊβλίον γʹ $A^{III\ pin}$ **2** Τίτλος] *om.* $PML^{b\ pin}$ $V^{W\ pin}$ E^{txt} $A^{III\ pin}$ αʹ] cξγʹ E^{txt}, *propt. mg. resect. non liquet in* $A^{III\ pin}$ *(*αʹ *secund. ser.), iterav.* R^{pin}, *om.* M^{txt} **2 – 4** ὅτι – οἰκοδομήν] *om.* M^{pin} **3 – 4** εἰς οἰκοδομήν] *om.* M^{txt} **3** εἰς] *om.* R^{pin} **4** οἰκοδομήν] *in* M^{txt} *sequuntur sententiae cap. Χ 3; sententiae cap. Χ 1 leguntur sub titulo cap. Φ 15 (f. 274vB17–275rB20)*

***II^{2}2813** (a) P V^{W} E Ἀπὸ τῆς] *om.* V^{W} E (b) Βασιλειῶν αʹ M

---

7 ϊωσηφ PM **7 – 8** ϊωσήφ P, ϊωσηφ M **8** ἐναντίον τοῦ] ἔναντι V^{W} εὐηρέστει] καὶ ευηρέστη P, *sed* καὶ *expunx.*, εὐηρεστη M **10** ϊωσὴφ P, ϊωσηφ M

*II^{2}2814 / PML^{b} cap. X 1, 2

Ἐκ τῆς αὐτῆς·

Εἶπεν Φαραὼ τῷ Ἰωσήφ· Ἐπειδὴ ἔδειξέν σοι ὁ θεὸς ταῦτα πάντα, οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος φρονιμώτερος καὶ συνετώτερός σου. Σὺ ἔσῃ ἐπὶ τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἐπὶ τῷ στόματί σου ὑπακούσεται πᾶς ὁ λαός μου· πλὴν τὸν θρόνον ὑπερέξω σου.

*II^{2}2815 / PML^{b} cap. X 1, 3

Ἐξόδου·

Εἶπεν κύριος πρὸς Μωϋσῆν· Εὕρηκας χάριν ἐνώπιόν μου, καὶ οἶδα σε παρὰ πάντας.

*II^{2}2816 / PML^{b} cap. X 1, 4

Παροιμιῶν·

Χάρις καὶ φιλία ἐλευθεροῖ·
ἃς τήρησον σεαυτῷ, ἵνα μὴ ἐπονείδιστος ἔσῃ.

---

3 – 6 ***II^{2}2814** Gen. 41, 39–40 **9 – 10** ***II^{2}2815** Ex. 33, 12 **13 – 14** ***II^{2}2816** Prov. 25, 10a$^{1-2}$ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 124)

---

2 – 6 ***II^{2}2814** P cap. X 1, 2 (367vA[24]25–367vB5); M cap. X 1, 2; V^{W} cap. X 1, 2; E cap. 263, 2; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **8 – 10** ***II^{2}2815** P cap. X 1, 3 (367vB[6]7–11); M cap. X 1, 3; V^{W} cap. X 1, 3; E cap. 263, 3; R cap. X 1, 1; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 14** ***II^{2}2816** P cap. X 1, 4 (367vB[12]13–17); V^{W} cap. X 1, 4; E cap. 263, 4; R cap. X 1, 2; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2814** (a) PM V^{W} Ἐκ] *om.* V^{W} (b) *s. a.* E ***II^{2}2815** (a) P V^{W} R (b) Τῆς Ἐξόδου M E ***II^{2}2816** (a) P V^{W} E R (b) Τῶν Παροιμιῶν M

---

3 Εἶπεν] *praem.* καὶ E φαραω P, φαραῶ M ϊωσὴφ P, ϊωσηφ M **4** Σὺ ἔσῃ] συνεσει M **5** τῷ^{1} – μου] του οικου μου M **9** Μωϋσῆν] *sic* V$^{W\ a.\ c.}$, μωϋσην PM, μωσῆν V$^{W\ p.\ c.}$ R **13** ἐλεύθεροι M **14** ἃς – σεαυτῷ] αἷς τηρητεον σεαυτον M ἃς] *add.* καὶ E

*II^{2}2817 / PML^{b} cap. X 1, 5

Σιράχ·

Προσφιλῆ συναγωγῆς ποιήσει σεαυτόν.

*II^{2}2818 / PML^{b} cap. X 1, 6

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἔσο αἰσχυντηρὸς
καὶ εὑρίσκων χάριν ἐναντίον παντὸς ἀνθρώπου.

*II^{2}2819 / PML^{b} cap. X 1, 7

Τοῦ αὐτοῦ·

Χάρις ἐπὶ χάριτι γυνὴ αἰσχυντηρά,
καὶ οὐκ ἔστιν σταθμὸς τῆς καλλονῆς αὐτῆς.

---

3 ***II^{2}2817** Sir. 4, 7^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 53) **6 – 7** ***II^{2}2818** Sir. 42, 1$^{3-4}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 162–163) **10** ***II^{2}2819** Χάρις – αἰσχυντηρά] Sir. 26, 15^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 116) **11** καὶ – αὐτῆς] Ibid. 6, 15^{2} (Wahl, p. 60)

---

2 – 3 ***II^{2}2817** P cap. X 1, 5 (367vB[18]19–21); M cap. X 1, 5; V^{W} cap. X 1, 5; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **5 – 7** ***II^{2}2818** P cap. X 1, 6 (367vB[21]22–25); M cap. X 1, 6; V^{W} cap. X 1, 6; E cap. 263, 5; R cap. X 1, 3; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 11** ***II^{2}2819** P cap. X 1, 7 (367vB26–30); M cap. X 1, 7; V^{W} cap. X 1, 7; R cap. X 1, 4; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2817** (a) P V^{W} (b) Τοῦ Σιράχ *(-αχ cod.)* M ***II^{2}2818** (a) P (b) Σιράχ E R (c) *s. a.* V^{W} (d) *s. d.* M ***II^{2}2819** (a) R (b) *s. a.* PM V^{W}

---

3 συναγωγῆ M ποιήσεις αὐτὸν P, ποιησον σε αὐτὸν M, ποίει σεαυτόν *(e corr.)* V^{W} **6** ἔσω P αἰσχυντηλὸς R **7** καὶ] *om.* M

*II^{2}2820 / PML^{b} cap. X 1, 8

Τοῦ αὐτοῦ·

Χάρις ὡς παράδεισος εὐλογίας.

*II^{2}2821 / PML^{b} cap. X 1, 9

Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους α′·

Πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω· καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω, τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω, τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος θεῷ, ἀλλ᾽ ἔννομος Χριστοῦ, ἵνα κερδήσω ἀνόμους. Ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ὡς ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω.

*II^{2}2822 / PML^{b} cap. X 1, 10

Ἐκ τῆς αὐτῆς·

…προνοούμενοι καλά, οὐ μόνον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων.

---

3 ***II^{2}2820** Sir. 40, 27^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 159) **6 – 12** ***II^{2}2821** I Cor. 9, 19–22 **15 – 16** ***II^{2}2822** Rom. 12, 17

---

2 – 3 ***II^{2}2820** P (367vB[31]32–33); M cap. X 1, 8; V^{W} cap. X 1, 8; E cap. 263, 6; R cap. X 1, 5; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 12** ***II^{2}2821** P cap. X 1, 9 (368rA[1]2–28); M cap. X 1, 9; V^{W} cap. X 1, 9; E cap. 263, 7–8; R cap. X 1, 6; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 16** ***II^{2}2822** P cap. X 1, 10 (368rA[28]29–33); M cap. X 1, 10; V^{W} cap. X 1, 10; E cap. 263, 9; R cap. X 1, 7; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2820** (a) P R (b) *s. a.* M V^{W} E ***II^{2}2821** (a) PM R Ἐκ τῆς] *om.* M R (b) Ἀποστόλου / *s. a.* E *(cf. infra, app. crit. text.)* (c) Τῆς αὐτῆς V^{W} ***II^{2}2822** (a) PM R (b) Τοῦ αὐτοῦ V^{W} (c) *s. a.* E

---

3 Χάρις] φόβος *LXX* **6** κερδήσω] *hic caesura in* E καὶ] *om.* E **7** Ἰουδαίοις] ϊουδαιοις PM Ἰουδαῖος] ϊουδαῖος M, ϊουδαιος P Ἰουδαίους] τοὺς ἰουδαίους *(*ϊου- PM*)* PM V^{W} E **7 – 9** τοῖς^{2} – κερδήσω] *om.* E **8** ὡς – νόμον^{2}] *om.* P V^{W} μὴ – νόμον^{3}] *om.* M R **9** θεῷ] θεοῦ P V^{W} E **10** χριστῷ R ἀνόμους] *praem.* τοὺς P V^{W} E **11** γέγονα] *post* πάντα *transpos.* M **12** πάντως τιν^{ὰ} R

*II^{2}2823 / PML^{b} cap. X 1, 11

Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους β′·

Ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος σατᾶν, ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. Ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστῇ ἀπ᾽ ἐμοῦ. Καὶ εἴρηκέν μοι· Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται.

---

3 – 6 ***II^{2}2823** II Cor. 12, 7–9

---

2 – 6 ***II^{2}2823** P cap. X 1, 11 (368rB[1]2–15); M cap. X 1, 11; V^{W} cap. X 1, 11; E cap. 263, 10; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2823** (a) PM Ἐκ τῆς] *om.* M (b) *s. a.* V^{W} E

---

3 σκωλωψ M κολαφίζει PM **4** ὑπερ αἴρωμαι M, ὑπεραίρομαι P τρεῖς P V$^{W\ a.\ c.}$ **5 – 6** ἡ^{2} – μου] *om.* M *(in mg. supplev. man. rec.)*

II[1] / K cap. X 3

Τίτλος β′ Περὶ χρημάτων καὶ τῆς περὶ ταῦτα σπουδῆς.

*II[2]2824 / PML[b] cap. X 2, 1

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Τοῦ ἀργυρίου ὑπακούσεται τὰ σύμπαντα.

*II[2]2825 / PML[b] cap. X 2, 2

Τοῦ αὐτοῦ·

Μὴ ἔπεχε ἐπὶ τοῖς χρήμασίν σου,
καὶ μὴ εἴπῃς· Αὐτάρκη μοί ἐστιν.

---

4 ***II[2]2824** Eccle. 10, 19[3] (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 171) **7 – 8** ***II[2]2825** Eccle., re vera Sir. 5, 1[1–2] (Wahl, *Sirach-Text*, p. 56)

---

1 Titlos P (368rB16–17) ML[b pin] V[W] E[txt] A[III pin] R; *deest in* L[b txt] E[pin (lac.)] T[(lac.)] H[III] A[III txt] **3 – 4** ***II[2]2824** P cap. X 2, 1 (368rB[18]19–21); M cap. X 2, 1; V[W] cap. X 2, 1; E cap. 264, 1; R cap. X 2, 1; *deest in* L[b] T[(lac.)] H[III]A[III] **6 – 8** ***II[2]2825** P cap. X 2, 2 (368rB[21]22–25); M cap. X 2, 2; V[W] cap. X 2, 2; E cap. 264, 2; *deest in* L[b] T[(lac.)] H[II] R

---

1 Τίτλος] *om.* PML[b pin] V[W pin] E[txt] A[III pin] R[pin] β′] cξδ′ E[txt], *propt. mg. resect. non liquet in* A[III pin] *(β′ secund. ser.)* χρημάτων] χαρισμάτων P[pin], χαρισματων M[txt] καὶ – σπουδῆς] *om.* M[pin] περὶ] πρὸς A[III pin] σπουδῆς] *e corr.* R, *in* M[txt] *sequuntur sententiae cap. X 4; sententiae cap. X 2 leguntur sub titulo cap. Φ 16 (f. 275rB25–275vA25)*

***II[2]2824** (a) P V[W] E R Τοῦ] *om.* E (b) *s. a.* M ***II[2]2825** (a) P (b) *s. a.* V[W] E (c) *s. d.* M

---

4 Τοῦ] *add.* γὰρ M **8** αὐτάρκη μοι ἐστί V[W], αὐταρκή μοι ἐστιν P, αὐταρκει μοι ἐστιν M

*II^{2}2826 / PML^{b} cap. X 2, 3

<***>

Πολλοὺς ἀπώλεσεν τὸ χρυσίον,
καὶ καρδίας βασιλέων ἐξέκλινεν.

*II^{2}2827 / PML^{b} cap. X 2, 4

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἀγαθὸς πλοῦτος, ᾧ μὴ ἐστὶν ἁμαρτία.

*II^{2}2828 / PML^{b} cap. X 2, 5

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἀνδρὶ μικρολόγῳ οὐ καλὸν πλοῦτος,
καὶ ἀνδρὶ βασκάνῳ ἱνατί χρήματα;

---

3 – 4 ***II^{2}2826** Sir. 8, 2$^{3-4}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 67) **7** ***II^{2}2827** Sir. 13, 24^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 84) **10 – 11** ***II^{2}2828** Sir. 14, 3$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 85)

---

2 – 4 ***II^{2}2826** P cap. X 2, 3 (368rB26–29); M cap. X 2, 3; V^{W} cap. X 2, 3; E cap. 264, 3; R cap. X 2, 2; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 7** ***II^{2}2827** P cap. X 2, 4 (368rB[29]30–31); V^{W} cap. X 2, 4; E cap. 264, 4; R cap. X 2, 3; *deest in* M *(cf.* *II^{2}2826 / PML^{b} cap. X 2, 3, *app. crit.)* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 11** ***II^{2}2828** P cap. X 2, 5 (368rB32–35); V^{W} cap. X 2, 5; E cap. 264, 5; R cap. X 2, 4; *deest in* M *(cf.* *II^{2}2826 / PML^{b} cap. X 2, 3, *app. crit.)* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2826** (a) *s. a.* PM V^{W} E (b) Σιράχ R ***II^{2}2827** (a) P R (b) *s. a.* V^{W} E ***II^{2}2828** (a) R (b) *s. a.* P V^{W} E

---

4 καὶ – ἐξέκλινεν] *om.* M, *qui sine distinctione pergit cum verbis* καὶ ἐγενήθη ἡ ἀπώλεια… *(cf.* *II^{2}2829 / PML^{b} cap. X 2, 6*)* **7** μὴ ἔστιν V^{W}, μή ἐστιν E, μη εστιν P

*II^{2}2829 / PML^{b} cap. X 2, 6

Τοῦ αὐτοῦ·

Πολλοὶ ἐδόθησαν εἰς πτῶμα χάριν χρυσίου,
καὶ ἐγενήθη ἡ ἀπώλεια αὐτῶν κατὰ πρόσωπον αὐτῶν.
Ξύλον προσκόμματος ἐστὶ πᾶσιν τοῖς ἐνθουσιάζουσιν αὐτῷ,
καὶ πᾶς ἄφρων ἁλώσεται ἐν αὐτῷ.

*II^{2}2830 / PML^{b} cap. X 2, 7

Φίλωνος, ἐκ τοῦ περὶ εὐχῆς καὶ εὐλογιῶν·

Οἷς ὁ ἀληθινὸς πλοῦτος ἐν οὐρανοῖς ἀπόκειται διὰ σοφίας καὶ ὁσιότητος, τούτοις καὶ ὁ τῶν χρημάτων ἐπὶ γῆς περιουσιάζει, προνοίᾳ καὶ ἐπιμελείᾳ θεοῦ τῶν ταμείων πληρουμένων, ἐκ τοῦ τὰς ὁρμὰς τῆς διανοίας καὶ τῶν χειρῶν τὰς ἐπιβολὰς μὴ ἐμποδίζεσθαι πρὸς τὴν τῶν ἀεὶ σπουδαζομένων καλῶν κατόρθωσιν. Οἷς δὲ ὁ κλῆρος οὐκ ἔστιν οὐράνιος δι᾽ ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν καὶ γηΐνας μερίμνας ἀπρεπεῖς, οὐδὲ τῶν ἐπὶ γῆς ἀγαθῶν εὐοδεῖν πέφυκεν ἡ κτῆσις.

---

3 – 6 ***II^{2}2829** Sir. 34, 6^{1}–7^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 137–138) **8** ***II^{2}2830** περὶ – εὐλογιῶν] PHILO IUDAEUS, *De praemiis et poenis*, inter 78 et 79 (ed. Cohn, p. 353, 19) **9 – 16** Οἷς – κτῆσις] IBID., 104–105 (p. 359, 18 – 360, 4)

---

2 – 6 ***II^{2}2829** P cap. X 2, 6 ([368rB35]368vA1–9); M cap. X 2, 4; V^{W} cap. X 2, 6–7; E cap. 264, 6; R cap. X 2, 5; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 16** ***II^{2}2830** P cap. X 2, 7 (368vA[10]11–33); M cap. X 2, 5; V^{W} cap. X 2, 8; E cap. 264, 7; R cap. X 2, 6; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2829** (a) P R (b) *s. a.* E (c) *s. d. / s. a.* M *(cf. infra, app. crit. text.)* (d) *s. a. / s. a.* V^{W} *(cf. infra, app. crit. text.)* ***II^{2}2830** (a) PM R φιλωνος M (b) Φίλωνος V^{W} E

---

3 Πολλοὶ – χρυσίου] *om.* M *(cf.* *II^{2}2826 / PML^{b} cap. X 2, 3*)* **4** αὐτῶν^{2}] *hic caesura in* M V^{W} **5 – 6** Ξύλον – αὐτῷ] *om.* E **5** προσκώμματός ἐστι V^{W} ἐνθυσιάζουσιν PM V^{W} **9** Οἷς ὁ] υἱὸς M οὐρανοῖς] ἀνθρώποις M **11 – 13** τῶν – κατόρθωσιν] *om.* E **11** ταμειων M, ταμίων V^{W}, ταμιείων R πληρουμενος M **12** επιβουλας M **13** Οἷς] πας M **14** διασέβειαν M, διὰ *(*-α P*)* ἀσέβειαν P V^{W} **15** τῶν] τῶ M ἀγαθῶ M **16** κτήσις V$^{W\ a.\ c.}$, κτίσις P V$^{W\ p.\ c.}$, κτῖσης M *(qui add.* ἐπληρωθη το Φ*)*

Τίτλος γʹ Περὶ χαρᾶς καὶ θυμηδίας.

II^{1} / K cap. X 1

*II^{2}2831 / PML^{b} cap. X 3, 1

Γενέσεως·

Εἶπεν Σάρρα· Γέλωτά μοι ἐποίησεν κύριος· ὃς γὰρ ἂν ἀκούσῃ, συγχαρεῖταί μοι. Καὶ εἶπεν· Τίς ἀναγγελεῖ τῷ Ἀβραὰμ ὅτι ἔτεκον υἱὸν ἐν γήρει μου, ὅτι θηλάζει παιδίον Σάρρα; Καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην Ἀβραὰμ τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἀπεγαλακτίσθη Ἰσαάκ, ὁ υἱὸς αὐτοῦ.

*II^{2}2832 / PML^{b} cap. X 3, 2

II^{1} / K cap. X 1, 1

Τῆς αὐτῆς·

Ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ Ἰωσὴφ ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἦλθον εἰς γῆν Χαναὰν πρὸς Ἰακώβ, τὸν πατέρα αὐτῶν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ, λέγοντες ὅτι Ὁ υἱός σου Ἰωσὴφ ζῇ, καὶ αὐτὸς ἄρχει πάσης γῆς Αἰγύπτου. Καὶ ἐξέστη τῇ διανοίᾳ· οὐ γὰρ ἐπίστευσεν αὐτοῖς. Ἰδὼν δὲ τὰς ἁμάξας, ἃς ἀπέστειλεν Ἰωσὴφ ὥστε ἀναλαβεῖν αὐτόν, ἀνεζωπύρησεν τὸ πνεῦμα Ἰακώβ, τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Εἶπεν δὲ Ἰσραήλ·

---

4 – 7 *II^{2}2831 Gen. 21, 6–8 **10 – 1250, 2 *II^{2}2832** Gen. 45, 25–28

---

1 Titlos P^{txt} (368vA34–35) M^{pin} L$^{b\ pin}$ V^{W} E^{txt} A$^{III\ pin}$ R; *deest in* M^{txt} *(ubi sententiae cap. X 3 leguntur sub titulo cap. X 1 [f. 275vB7–276rB30])* L$^{b\ txt}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **3 – 7 *II^{2}2831** P cap. X 3, 1 (368vA[35]36–368vB8); M cap. X 3, 1; V^{W} cap. X 3, 1; E cap. 265, 1; R cap. X 3, 1; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 1250, 2 *II^{2}2832** P cap. X 3, 2 (368vB9–26); M cap. X 3, 2; V^{W} cap. X 3, 2; R cap. X 3, 2; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* P^{txt} M^{pin} L$^{b\ pin}$ V$^{W\ pin}$ E^{txt} A$^{III\ pin}$ R^{pin} γʹ] δʹ A$^{III\ pin}$, ϲξεʹ E^{txt} καὶ θυμηδίας] *om.* M^{pin}

***II^{2}2832** (a) M V^{W} (b) Ἐκ τῆς αὐτῆς R (c) *s. a.* P

---

4 γέλωτα με M κύριος] ὁ κύριος V^{W}, ὁ θεὸς R **5** συνχαρειται μοι P, συγχαρειταί μοι M, συγχαρήσεταί μοι R αβρααμ PM **6** ὅτι] *praem.* ἢ R παιδίον] *om.* M **7** ἀβραὰμ P, ἀβρααμ M Ἰσαάκ] ϊσαάκ P, *om.* M **10** ϊωσήφ P, ἰωσηφ M αιγύπτου P V^{W} **11** ϊακώβ P, ϊακωβ M **11 – 12** καὶ – λέγοντες] λέγοντες αὐτῶι R **12** ϊωσὴφ P, ϊωσηφ M **12 – 13** αἰγυπτου P **14** ϊωσηφ PM **14 – 15** ἀνεζωπύρησεν] *scripsi (LXX)*, ἀνεζωπύρισεν PM, ἀνεζωπύρισε V^{W} R **15** ϊακώβ P, ϊακωβ M

Μέγα μοι ἐστίν, εἰ ἔτι ὁ υἱός μου Ἰωσὴφ ζῇ· πορευθεὶς ὄψομαι αὐτὸν πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με.

*II^{2}2833 / PML^b cap. X 3, 3

Τῆς Ἐξόδου·

Ἐπορεύθη Μωϋσῆς καὶ Ἀαρών, καὶ συνήγαγον πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. Καὶ ἐλάλησεν Ἀαρὼν πάντα τὰ ῥήματα ἃ ἐλάλησεν ὁ θεὸς πρὸς Μωϋσῆν, καὶ ἐποίησαν τὰ σημεῖα ἐναντίον τοῦ λαοῦ. Καὶ ἐπίστευσεν ὁ λαὸς καὶ ἐχάρη, ὅτι ἐπεσκέψατο τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ, καὶ ὅτι εἶδεν αὐτῶν τὴν θλίψιν· κύψας δὲ ὁ λαὸς προσεκύνησεν.

*II^{2}2834 / PML^b cap. X 3, 4

Τῆς αὐτῆς·

Εἶδεν Ἰσραὴλ τοὺς Αἰγυπτίους τεθνηκότας παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης, καὶ εἶδεν Ἰσραὴλ τὴν χεῖρα τὴν μεγάλην, ἃ ἐποίησεν κύριος τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ ἐφοβήθη ὁ λαὸς τὸν κύριον, καὶ ἐπίστευσαν τῷ θεῷ καὶ Μωϋσεῖ τῷ θεράποντι αὐτοῦ. Τότε ἦσεν Μωϋσῆς καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὴν ᾠδὴν ταύτην τῷ κυρίῳ, καὶ εἶπαν· Ἄσωμεν τῷ κυρίῳ· ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.

---

5 – 10 ***II^{2}2833** Ex. 4, 29–31 **13 – 18** ***II^{2}2834** Ex. 14, 30 – 15, 1

---

4 – 10 ***II^{2}2833** P cap. X 3, 3 (368vB[27]27–369rA2); M cap. X 3, 3; V^W cap. X 3, 3; R cap. X 3, 3; *deest in* L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 18** ***II^{2}2834** P cap. X 3, 4 (369rA[2]3–19); M cap. X 3, 4; V^W cap. X 3, 4; R cap. X 3, 4; *deest in* L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2833** (a) M R (b) Ἐξόδου P V^W

---

1 ὁ – Ἰωσὴφ] *post* ζῇ *transpos.* V^W ἴωσηφ PM **5** μωϋσῆς V^W, μωσῆς M αρῶν P, ααρὼν M **6** ἀαρῶν P, ααρων M **7** μωϋσην PM, μω σῆν *(littera -ϋ- erasa)* V^W **8** Καὶ – λαὸς] *om.* M ὁ λαὸς] *praem.* πᾶς R **8 – 9** τοῖς υἱοῖς R **9** ἴδεν P, ἴδεν V^W κύμψας M **13** ἴδεν V^W, ιδεν P **14** ἴδεν V^W, ἴδεν P χειραν M **15** αιγυπτιοις M, ἐγυπτιοις P ὁ λαὸς] ἰσραὴλ R **16** μωϋσῆ P, μωϋση M, μω σῆ *(littera -ϋ- erasa)* V^W **16 – 17** μωϋσης M, μω σῆς *(littera -ϋ- erasa)* V^W **17** οἱ] *om.* P V^W

*II^{2}2835 / PML^{b} cap. X 3, 5

Βασιλειῶν β′·

Ἐπορεύθη Δαυῒδ καὶ ἀνήγαγεν τὴν κιβωτὸν κυρίου εἰς τὴν πόλιν Δαυῒδ ἐν εὐφροσύνῃ. Καὶ ἦσαν μετ᾽ αὐτοῦ αἴροντες τὴν κιβωτὸν κυρίου ἑπτὰ χοροί. Καὶ Δαυῒδ ἀνεκρούετο ἐν ὀργάνοις ἡρμοσμένοις ἐνώπιον κυρίου, καὶ Δαυῒδ ἐνδεδυκὼς στολὴν ἔξαλλον. Καὶ Δαυῒδ καὶ πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ἀνήγαγον τὴν κιβωτὸν κυρίου μετὰ κραυγῆς καὶ μετὰ φωνῆς σάλπιγγος. Καὶ ἀνήγαγεν Δαυῒδ ὁλοκαυτώματα ἐνώπιον κυρίου καὶ εἰρηνικάς, καὶ εὐλόγησεν τὸν λαὸν ἐν ὀνόματι κυρίου τῶν δυνάμεων. Καὶ διεμέρισεν παντὶ τῷ λαῷ εἰς πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ Ἰσραὴλ ἀπὸ Δὰν ἕως Βηρσαβεέ, ἀπὸ ἀνδρὸς ἕως γυναικός, ἑκάστῳ κολλυρίδα ἄρτου καὶ λάγανον ἀπὸ τηγάνου καὶ ἐσχαρίτην· καὶ ἀπῆλθεν ὁ λαὸς ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

*II^{2}2836 / PML^{b} cap. X 3, 6

Παροιμιῶν·

Καρδίας εὐφραινομένης, πρόσωπον θάλλει.

---

3 – 8 ***II^{2}2835** Ἐπορεύθη – σάλπιγγος] II Reg. 6, 12–15 (deest apud Wahl, *2 Samuel-Text*) **8 – 14** Καὶ – αὐτοῦ] Ibid. 6, 17–19 (paucis omissis; deest apud Wahl) **17** ***II^{2}2836** Prov. 15, 13^{1} (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 76)

---

2 – 14 ***II^{2}2835** P cap. X 3, 5 (369rA[20]21–369rB19); V^{W} cap. X 3, 5; E cap. 265, 2; *deest in* ML^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **16 – 17** ***II^{2}2836** P cap. X 3, 6 (369rB[19]20–21); M cap. X 3, 5; V^{W} cap. X 3, 6; E cap. 265, 3; R cap. X 3, 5; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2835** β′] *om.* V^{W} ***II^{2}2836** (a) P E R (b) Τῶν Παροιμιῶν M

---

5 – 6 ἡρμοσμένοις] ἡρμωσμένος V$^{W\ a.\ c.}$, ἡρμωσμένοις V$^{W\ p.\ c.}$, ἡρμοσμένως E **6** ἐνδεδυκῶς P$^{a.\ c.}$, ἐνδεδυσκῶς *(littera -σ- s. l. addita)* P$^{p.\ c.}$, ἐνδεδυσικὼς *(-ῶς a. c.)* V^{W}, ἐνδεδυμένος E **9 – 10** καὶ^{1} – κυρίου] *om.* V$^{W\ a.\ c.}$ **10 – 14** Καὶ – αὐτοῦ] *om.* E **11** δαν P βηρσαβεε P, βιρσαβεὲ V$^{W\ a.\ c.}$, βιρσαβεέ V$^{W\ p.\ c.}$ **17** θάλλει] *add.* ἐν δε λυπαῖς οὔσαις *(sic)* σκυθρωπάζει *(= Prov. 15, 13^{2})* M

*II²2837 / PMLᵇ cap. X 3, 7

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ περὶ εὐχαριστίας·

Ἡ χαρὰ οἷόν τι σκίρτημά ἐστιν τῆς ψυχῆς, ἐπαγαλλομένης τοῖς κατὰ γνώμην. Ὅθεν τοῖς φαιδρυνομένοις ἐξανθοῦσα καὶ ὑπέρυθρος ἡ τοῦ σώματος ἕξις, μονονουχὶ πηδώσης τῆς ψυχῆς καὶ προωθουμένης ὑφ᾽ ἡδονῆς πρὸς τὰ ἔξω.

*II²2838 / PMLᵇ cap. X 3, 8

Φίλωνος, ἐκ τοῦ περὶ τῶν μετονομαζομένων·

Ἡ χαρὰ εὐπάθεια ψυχῆς ἐστιν· οὐ γὰρ ὅταν παροῦσα δραστηρίως ἐνεργῇ μόνον, [καὶ] εὐφραίνει, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐλπίζηται, προγανοῖ· ἐξαίρετον γὰρ καὶ τοῦτο ἔχει, καὶ ἴδιον καὶ κοινὸν ἀγαθόν ἐστιν, ὥστε κυρίως εἰπεῖν, μηδὲν εἶναι ἀγαθόν, ᾧ μὴ πρόσεστι χαρά.

---

3 – 4 ***II²2837** Ἡ – Ὅθεν] Basilius Caesariensis, *Homilia de gratiarum actione*, 4 (PG 31, 225, 26–27) **4 – 6** τοῖς – ἔξω] Ibid. (PG 31, 225, 30–32) **9 – 12** ***II²2838** Ἡ – ἐστιν] Philo Iudaeus, re vera *Legum allegoriae*, III, 86 (ed. Cohn, p. 132, 6–9) **12 – 13** ὥστε – χαρά] Ibid. (p. 132, 11–12)

---

2 – 6 ***II²2837** P cap. X 3, 7 (369rB[22]23–34); M cap. X 3, 6; V^W cap. X 3, 7; E cap. 265, 4; R cap. X 3, 6; *deest in* L^b $T^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 13** ***II²2838** P cap. X 3, 8 (369rB[35]36–369vA11); M cap. X 3, 7; V^W cap. X 3, 8; E cap. 265, 5–6; R cap. X 3, 7; *deest in* L^b $T^{(lac.)}$ H^{III}

***II²2837** (a) PM R βασιλειου PM ἐκ τοῦ] *om.* PM (b) Βασιλείου V^W E ***II²2838** (a) PM R φιλωνος M ἐκ τοῦ] *om.* M μετανομαζομενων M (b) Φίλωνος V^W (c) Φίλωνος / *s. a.* E *(cf. infra, app. crit. text.)*

---

3 οἶόντι V^W, οἶοντι M, οιοντι P, οἱονεὶ R σκίρτημα ἐστίν M τῆς] *om.* E ἐπαγγαλλόμενοις M, ἐπαγγέλλομένης *(-γε- E)* P E, ἐπαγγελλομένο *(sic)* $V^{W\,a.\,c.}$, ἐπαγγελλομένη $V^{W\,p.\,c.}$ **5** ἕξις] φύσις E μονονουχὶ] *praem.* καὶ R **5 – 6** προσωθουμένης E, προθουμένης M **6** πρὸς] ἐπι M **9** ψυχῆς ἐστίν M **9 – 12** οὐ – εἰπεῖν] *om.* E, *ubi caesura post* ἐστιν **9** δρατηριως $P^{a.\,c.}$, δραστηριως $P^{p.\,c.}$, δραστηριους M **10** ἐνεργεῖ PM V^W καὶ¹] *delevi (ed.)* **10 – 11** προγανοῖ] προγαλινοῖ R **11** γὰρ] δὲ M **11 – 12** ἀγαθὸν ἔστιν P **12** μηδὲν] οὐδὲν E R εἶναι] *om.* E ᾧ] ὃ P R πρόεστι $V^{W\,a.\,c.}$, πρόσὲσται M **13** χαρᾶ P R

Στοιχεῖον Ψ

Τίτλος α′ Περὶ ψυχῆς καὶ νοῦ.

*II^{2}2839 / PML^b cap. Ψ 1, 1

Γενέσεως·

Ἔπλασεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν.

*II^{2}2840 / PML^b cap. Ψ 1, 2

Ἰώβ·

Πνεῦμα θεῖον τὸ περιόν μοι ἐν ῥισίν,
πνεῦμα θεῖον τὸ ποιῆσάν με,
πνοὴ δὲ παντοκράτορος ἡ διδάσκουσά με.

---

2 Περὶ ψυχῆς] cf. I / C cap. 10, 28

---

5 – 7 ***II^{2}2839** Gen. 2, 7 **10** ***II^{2}2840** Πνεῦμα – ῥισίν] Iob 27, 3^2 **11 – 12** πνεῦμα – με] Ibid. 33, 4$^{1-2}$

---

1 Stoicheion P^{txt} (374rA1) ML$^{b\ pin}$ A$^{III\ pin}$ R; *deest in* P^{pin} L$^{b\ txt}$ E T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **2 Titlos** P (374rA2) ML$^{b\ pin}$ E^{txt} A$^{III\ pin}$ R; *deest in* L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A$^{III\ txt}$ **4 – 7** ***II^{2}2839** P cap. Ψ 1, 1 (374rA[3]4–11); M cap. Ψ 1, 1; V^W cap. Ψ 1, 1; E cap. 269, 1; R cap. Ψ 1, 1; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 12** ***II^{2}2840** P cap. Ψ 1, 2 (374rA[11]12–17); M cap. Ψ 1, 2; V^W cap. Ψ 1, 2; E cap. 269, 2; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R

---

1 Στοιχεῖον Ψ] κεφάλαια του Ψ M^{pin}, ἀρχὴ τοῦ Ψ στοιχείου L$^{b\ pin}$ Ψ] ψῖ R^{pin}, *praem.* του M, *add.* βϊβλίον γ′ A$^{III\ pin}$ **2** Τίτλος] *om.* PML$^{b\ pin}$ V$^{W\ pin}$ E^{txt} A$^{III\ pin}$ α′] *iterav.* R^{pin}, *om.* E^{txt} *(*cξθ′ *exspectav.)*

***II^{2}2840** (a) P V^W E (b) Ἀπὸ τοῦ Ἰώβ *(*ϊώβ *cod.)* M

---

5 λαβὼν] *om.* P V^W **10 – 11** θεῖον – πνεῦμα] *om.* M **12** δὲ] *om.* E

*II²2841 / PML^b cap. Ψ 1, 3

Ὠσηὲ προφήτου·

…Ἐφραὶμ περιστερὰ ἄνους, οὐκ ἔχουσα καρδίαν.

*II²2842 / PML^b cap. Ψ 1, 4

Ζαχαρίου προφήτου·

…πλάσσων πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ· κύριος παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ.

*II²2843 / PML^b cap. Ψ 1, 5

Παροιμιῶν·

Ψυχὴ εὐλογημένη πᾶσα ἁπλῆ.

---

10 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 46.3./53.3. (ed. Ihm, p. 774)

---

3 ***II²2841** Os. 7, 11 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 163) **6** ***II²2842** πλάσσων – αὐτῷ] Zach. 12, 1 (Wahl, *Prophetenzitate*, p. 268) **6 – 7** κύριος – αὐτῷ] Am. 9, 6 **10** ***II²2843** Prov. 11, 25¹ (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 59)

---

2 – 3 ***II²2841** P cap. Ψ 1, 3 (374rA[17]18–20); M cap. Ψ 1, 3; V^W cap. Ψ 1, 3; *deest in* L^b E T^(lac.) H^III R **5 – 7** ***II²2842** P cap. Ψ 1, 4 (374rA[20]21–23); M cap. Ψ 1, 4; V^W cap. Ψ 1, 4; *deest in* L^b E T^(lac.) H^III R **9 – 10** ***II²2843** P cap. Ψ 1, 5 (374rA[24] 25–26); M cap. Ψ 1, 5; V^W cap. Ψ 1, 5; *deest in* L^b E T^(lac.) H^III R

***II²2841** ωσηέ P, ωσηε M, ὠσιέ V^W προφήτου] *om.* P V^W ***II²2842** ζαχαριου M προφήτου] *om.* P V^W

---

3 ἐφραιμ PM **6** αὐτῷ – παντοκράτωρ] αυτῶ κύριος· παντοκράτωρ P, αὐτῶ κύριος παντοκράτωρ V^W

*II^{2}2844 / PML^{b} cap. Ψ 1, 6

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Πλὴν ἰδὲ τοῦτο εἶδον, ὃ ἐποίησεν ὁ θεὸς
τὸν ἄνθρωπον εὐθῆ,
αὐτοὶ δὲ ἐζήτησαν λογισμοὺς πολλούς.

*II^{2}2845 / PML^{b} cap. Ψ 1, 7

Σοφίας Σολομῶντος·

Βρίθει τὸ γεῶδες σκῆνος νοῦν πολυφρόντιδα.

*II^{2}2846 / PML^{b} cap. Ψ 1, 8

Σιράχ·

Τέκνον, ἐν πραΰτητι δόξασον τὴν ψυχήν σου,
καὶ δὸς αὐτῇ τιμὴν κατὰ τὴν τάξιν αὐτῆς.

---

11 – 12 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 46.4./53.5. (ed. Ihm, p. 774)

---

3 – 5 ***II^{2}2844** Eccle. 7, 29$^{1–3}$ (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 162–163) **8** ***II^{2}2845** Sap. 9, 15^{2} **11 – 12** ***II^{2}2846** Sir. 10, 28$^{1–2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 75)

---

2 – 5 ***II^{2}2844** P cap. Ψ 1, 6 (374rA[26]27–31); M cap. Ψ 1, 6; V^{W} cap. Ψ 1, 6; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **7 – 8** ***II^{2}2845** P cap. Ψ 1, 7 (374rA[32]33–35); M cap. Ψ 1, 7; V^{W} cap. Ψ 1, 7; E cap. 269, 3; R cap. Ψ 1, 2; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 12** ***II^{2}2846** P cap. Ψ 1, 8 (374rA[35]36–374rB4); M cap. Ψ 1, 8; V^{W} cap. Ψ 1, 8; E cap. 269, 4; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2844** Τοῦ] *om.* P V^{W} ***II^{2}2845** (a) PM E R σοφία PM, σο^{φ}′ R σολομωντος M (b) Σολομῶντος *(*σολο^{μ} *cod.)* V^{W} ***II^{2}2846** (a) P E (b) Τοῦ Σιράχ *(*-αχ *cod.)* M (c) *s. a.* V^{W}

---

3 ἰδὲ] ἴδε V^{W}, *om.* M τουτο ϊδον P$^{a. c.}$, τουτο ἴδιον P$^{p. c.}$, τοῦτο ἴδιον V^{W}, ἴδον τοῦτο M, τοῦτο εὗρον *LXX* **5** πολλούς] πονηρους M **11** πραότητι E$^{ut\ videtur}$ **12** τάξιν] ἀξιαν M

*II^{2}2847 / PML^{b} cap. Ψ 1, 9

Τοῦ αὐτοῦ·

Ψυχὴ ἀνδρὸς ἀπαγγέλλειν εἴωθεν
ἢ ἑπτὰ σκοποὶ ἐπὶ μετεώρου καθήμενοι.

*II^{2}2848 / PML^{b} cap. Ψ 1, 10

Τοῦ αὐτοῦ·

Τέκνον, ἐν ζωῇ σου πείρασον τὴν ψυχήν σου,
καὶ ἴδε τί πονηρὸν αὐτῇ, καὶ μὴ δῷς αὐτῇ·
οὐ γὰρ πάντα πᾶσιν συμφέρει,
καὶ οὐ πᾶσα ψυχὴ ἐν παντὶ εὐδοκεῖ.

*II^{2}2849 / PML^{b} cap. Ψ 1, 11

Τοῦ αὐτοῦ·

Ψυχὴ πονηρὰ ἀπολεῖ τὸν κτησάμενον αὐτήν,
καὶ ἐπίχαρμα ἐχθρῶν ποιήσει αὐτόν.

---

7 – 10 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 46.5./53.6. (ed. Ihm, p. 774–775) **7 – 9** Τέκνον – συμφέρει] exstat ibid., 63.5./70.5. (p. 932)

---

3 – 4 ***II^{2}2847** Sir. 37, 14$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 147) **7 – 10** ***II^{2}2848** Sir. 37, 27^{1}–28^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 148–149) **13 – 14** ***II^{2}2849** Sir. 6, 4$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 59)

---

2 – 4 ***II^{2}2847** P cap. Ψ 1, 9 (374rB[4]5–8); M cap. Ψ 1, 9; V^{W} cap. Ψ 1, 9; E cap. 269, 5; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **6 – 10** ***II^{2}2848** P cap. Ψ 1, 10 (374rB[8]9–15); M cap. Ψ 1, 10; V^{W} cap. Ψ 1, 10; E cap. 269, 6; R cap. Ψ 1, 3; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **12 – 14** ***II^{2}2849** P cap. Ψ 1, 11 (374rB16–20); M cap. Ψ 1, 11; V^{W} cap. Ψ 1, 11; E cap. 269, 7; R cap. Ψ 1, 4; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2847** (a) PM (b) *s. a.* V^{W} E ***II^{2}2848** (a) PM (b) Σιράχ R (c) *s. a.* V^{W} E ***II^{2}2849** (a) V^{W} R (b) *s. a.* P E (c) *s. d.* M

---

3 ἀπαγγελεῖν M, ἀποβάλλειν V^{W} **8** ἴδε PM αὐτῇ] ἐναυτῇ M δῶς M E, δὸς V^{W} **9** παντάπασι E **10** οὐ] *om.* M ψυχὴ – εὐδοκεῖ] *om.* M **13** κτισάμενον P V$^{W\ a.\ c.}$ **14** ἐχθρὸν E αὐτήν V^{W}

*II^{2}2850 / PML^{b} cap. Ψ 1, 12

<***>

Τῶν ἀγαθῶν αἱ ψυχαὶ ταῖς καθαρωτάταις ἐοίκασι πηγαῖς· ἐκεῖναι τὲ γὰρ τοὺς παριόντας, κἂν μὴ διψῶσι, τῷ εἴδει ἐφέλκονται αὐτοὺς ἀρύσασθαι τοῦ ποτοῦ.

*II^{2}2851 / PML^{b} cap. Ψ 1, 13

Τοῦ ἁγίου Κλήμεντος Ῥώμης·

…πανταχοῦ παρὼν ὁ θεός, τοῦ πανταχόθεν ἀπείρου νοὸς τὴν μετουσίαν διδούς, ἣν πάντων ἀναπνέουσαι αἱ ψυχαὶ τὸ ζῆν ἔχουσιν· κἂν χωρισθῶσιν τοῦ σώματος καὶ τὸν εἰς αὐτὸν εὑρεθῶσιν πόθον ἔχουσαι, εἰς τὸν αὐτοῦ κόλπον φέρονται ἀθάνατοι, ὡς ἐν χειμῶνος ὥρᾳ οἱ ἀτμοὶ τῆς γῆς ὑπὸ τῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων ἐφελκόμενοι φέρονται πρὸς αὐτόν. Θείαν οὖν στοργὴν συλλαβεῖν δυνάμεθα, ἐὰν τὴν εὐμορφίαν αὐτοῦ τῷ νῷ ὡς νοερὰν κατοπτεύωμεν· ἄλλως δὲ ἀμήχανον. Δυνατὸν γὰρ ἐπὶ μόνου θεοῦ κάλλος ἄνευ μορφῆς εἶναι καὶ πρὸς τὸν ἑαυτοῦ ἔρωτα ἐπισπᾶσθαι τινὰ τῷ πίστει θεὸν ὁρᾶν, εἶδος περίγραπτον οὐκ ἔχοντα.

---

3 – 5 ***II^{2}2850** Ps.-Ignatius Antiochenus, *Epistula ad Mariam Cassobolitam*, I, 3 (ed. Funk/Diekamp, p. 88, 12–14; deest apud Holl) **8 – 17** ***II^{2}2851** Ps.-Clemens Romanus, *Homilia* ιζ 10,3 – 5 (ed. Rehm†/Strecker, p. 235, 1 – 9); Holl, n° 22

---

2 – 5 ***II^{2}2850** P cap. Ψ 1, 12 (374rB20 –28); M cap. Ψ 1, 12; V^{W} cap. Ψ 1, 12; E cap. 269, 8; R cap. Ψ 1, 5; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 17** ***II^{2}2851** P cap. Ψ 1, 13 (374rB [28]29 –374vA26); M cap. Ψ 1, 13; V^{W} cap. Ψ 1, 13; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2850** (a) *s. a.* P V^{W} E (b) Τοῦ ἁγίου Βασιλείου *(*βασιλειου *cod.)* M (c) Τοῦ αὐτοῦ R ***II^{2}2851** (a) PM κλημεντος ρωμης PM (b) Κλήμεντος *(*κλη^{μ} *cod.)* V^{W}

---

3 – 4 ἐκεῖναι – γὰρ] ἐκεῖναι τε γὰρ V^{W}, ἐκεῖναι *(*-ει- M*)* γὰρ M E, καὶ γὰρ ἐκεῖναι R **4** εἴδη P, εἰδι M, δῗηδεῖ R **4 – 5** τοῦ ποτοῦ ἀρρύσασθαι αὐτούς R **5** ἀρρύσασθαι V$^{W\,p.\,c.}$ πότου V^{W}, ποτου PM **9** διδούς] δίδωσι M ἣν] *om.* M αἱ] *om.* M **10** καὶ] κἂν M$^{p.\,c.}$ αὐτὸν] θεὸν *(e corr.)* M **11 – 12** φέρονται – ἐφελκόμενοι] *om.* M **12** ἀκτήνων V$^{W\,a.\,c.}$ **14** τῷ – ὡς] τοῦ νωῶς P κατωπτευωνμεν *(littera -ν- cancellata ut videtur)* M, κατοπτεύομεν *(*-ευ- P*)* P V^{W} **16** ἐπισπάσασθαι τινα M, ἐπισπάσασθαί τινα V^{W} **17** εἴδος περὶγραπτον P, εἶδος περιγραπτὸν V^{W}, εἰδ’ απερίγραπτον M

*II^{2}2852 / PML^{b} cap. Ψ 1, 14

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἀθάνατοι πᾶσαι αἱ ψυχαί, καὶ τῶν ἀσεβῶν, αἷς ἄμεινον ἦν μὴ ἀφθάρτους εἶναι· κολαζόμεναι γὰρ ὑπὸ τοῦ ἀσβέστου πυρὸς ἀπεράντῳ τιμωρίᾳ καὶ μὴ θνήσκουσαι ἐπὶ κακῷ, τὸ ἑαυτῶν τέλος λαβεῖν οὐκ ἔχουσιν.

*II^{2}2853 / PML^{b} cap. Ψ 1, 15

Τοῦ ἁγίου Εἰρηναίου Λούγδονος·

Αἱ ψυχαὶ ἀπέρχονται εἰς τὸν τόπον τὸν ὡρισμένον αὐταῖς ἀπὸ τοῦ θεοῦ, κἀκεῖ μέχρι τῆς ἀναστάσεως φοιτῶσιν, περιμένουσαι τὴν ἀνάστασιν· ἔπειτα ἀπολαβοῦσαι τὰ σώματα καὶ ὁλοκλήρως ἀναστᾶσαι, τουτέστιν σωματικῶς, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἀνέστη, οὕτως ἐλεύσονται εἰς τὴν ὄψιν τοῦ θεοῦ.

---

3 – 6 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 46.13./53.14. (ed. Ihm, p. 778)

---

3 – 6 ***II^{2}2852** Ps.-Clemens Romanus, *Homilia* ια 11,2 (ed. Rehm†/Strecker, p. 159, 4–7); Holl, n° 16 **9 – 13** ***II^{2}2853** Irenaeus Lugdunensis, *Adversus haereses*, V, 31, 45–50 (Fr. gr. 27) (ed. Rousseau/Doutreleau/Mercier, p. 394); Holl, n° 173

---

2 – 6 ***II^{2}2852** P cap. Ψ 1, 14 (374vA[26]27–374vB2); M cap. Ψ 1, 14; V^{W} cap. Ψ 1, 14; E cap. 269, 9; R cap. Ψ 1, 6; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **8 – 13** ***II^{2}2853** P cap. Ψ 1, 15 (374vB[2–3]4–19); M cap. Ψ 1, 15; V^{W} cap. Ψ 1, 15; E cap. 269, 10; R cap. Ψ 1, 7; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2852** (a) PM V^{W} (b) Τοῦ ἁγίου Κλήμεντος *(-η- cod.)* Ῥώμης R (c) Κλήμεντος Ῥώμης E ***II^{2}2853** (a) PM εἰρηναιου M, ειρηνέου P λουγγδονος *(sic)* P, λουγδωνος M (b) Τοῦ ἁγίου Εἰρηναίου R (c) Ἁγίου Εἰρηναίου E (e) Εἰρηναίου *(*εἰρην *cod.)* V^{W}

---

13 ἐλευσον P τὴν ὄψιν] τὸν οἶκον M

*II^{2}2854 / PML^{b} cap. Ψ 1, 16

Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἐκ τοῦ περὶ εἰδώλων·

Ὥσπερ, τοῦ σώματος θνητοῦ τυγχάνοντος, θνητὰ καὶ αἱ τούτου θεωροῦσιν αἰσθήσεις, οὕτως ἀθάνατα θεωροῦσαν καὶ λογιζομένην τὴν ψυχήν, ἀνάγκη ἀθάνατον καὶ αὐτὴν εἶναι καὶ ἀεὶ ζῆν. Αἱ γὰρ περὶ τῆς ἀθανασίας ἔννοιαι οὐδέποτε ταύτην ἀφίουσι, μένουσαι ἐν αὐτῇ, καὶ ὥσπερ ἔγκαυμα ἐν αὐτῇ γενόμεναι πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ἀθανάτου ζωῆς.

*II^{2}2855 / PML^{b} cap. Ψ 1, 17

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, εἰς τὸ *Πρόσεχε ἑαυτῷ*·

Ἡ ἀκριβὴς ἑαυτοῦ κατανόησις αὐτάρκη σοι παρέξει χειραγωγίαν καὶ πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ θεοῦ. Ἐὰν γὰρ προσέχῃς σεαυτῷ, οὐδὲν δεήσῃ ἐκ τῆς τῶν ὅλων κατασκευῆς τὸν δημιουργὸν ἐξιχνεύειν, ἀλλ’ ἐν σεαυτῷ, οἱονεὶ μικρῷ τινι διακόσμῳ, τὴν μεγάλην κατόψει

---

11 – 12 Ἡ – θεοῦ] exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 49.6./56.6. (ed. Ihm, p. 811)

---

3 – 8 ***II^{2}2854** Athanasius Alexandrinus, *Contra idola (Contra gentes)*, 33, 35–40 (ed. Thomson, p. 92) **11 – 1260, 4** ***II^{2}2855** Basilius Caesariensis, *Homilia in illud:* Attende tibi ipsi *(Deut. 15, 9)*, 7 (ed. Rudberg, p. 35, 12–18)

---

2 – 8 ***II^{2}2854** P cap. Ψ 1, 16 (374vB[19–20]21–375rA4); M cap. Ψ 1, 16; V^{W} cap. Ψ 1, 16; E cap. 269, 11; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **10 – 1260, 4** ***II^{2}2855** P cap. Ψ 1, 17 (375rA[4–5]6–31); M cap. Ψ 1, 17; V^{W} cap. Ψ 1, 17; E cap. 269, 12; R cap. Ψ 1, 8; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2854** (a) PM αθανασίου P (b) Ἁγίου Ἀθανασίου E (c) Ἀθανασίου *(*ἀθανα *cod. ut videtur)* V^{W} ***II^{2}2855** (a) PM βασιλειου *codd.* ἑαυτῷ] *scripsi*, ἑαυτῶ P, *om.* M (b) Τοῦ ἁγίου Βασιλείου R (c) Βασιλείου V^{W} E βασι^{λ} V^{W}

---

3 θνῆτα P, θνηται M **4** θεωροῦσιν] θεωροῦνται M **4 – 5** διαλογιζομένην E **6** ταύτην] αυτὴν M ἀφίουσι] *sic* P V^{W}, ἀφιοῦσαι M, ἀφιᾶσι *ed.* **6 – 7** μενοῦσαι V$^{W\ a.\ c.}$, μενουσαι V$^{W\ p.\ c.}$, μένουσιν M **7** καὶ] *om.* M ἐκκαυμα V^{W} *(*ἔκκαυμα *II^{2}2889 / PML^{b} cap. Ω 1, 20 *et ed.)* **8** ἀθανάτου] αἰωνίου M **11** εἀυτοῦ P, ἐαυτου M$^{a.\ c.}$, σἐαυτου M$^{p.\ c.}$, σεαυτοῦ V^{W} E **12** καὶ] *eras.* M προσεχῆς M, προσέχεις V^{W} **13** δεήσει M V^{W} ὅλων] ἄλλων *e corr.* M διμιουργὸν PM **14** μικρῶ τινί διακόσμω V^{W}, τϊνὶ διακόσμω μϊκρῶ R, μικρῶ *(*-ῶι E*)* διακόσμω M E κατόψη M

τοῦ κτίσαντός σε σοφίαν. Ἀσώματον νόει τὸν θεὸν ἐκ τῆς ἐνυπαρχούσης σοι ψυχῆς ἀσωμάτου, μὴ περιγραφόμενον ἐν τόπῳ, ἐπειδὴ οὐδὲ ὁ σὸς νοῦς προηγουμένην ἔχει τὴν ἐν τόπῳ διατριβήν, ἀλλὰ διὰ τῆς πρὸς τὸ σῶμα συναφείας ἐν τόπῳ γίνεται.

*II^{2}2856 / PML^{b} cap. Ψ 1, 18

Τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου, ἐκ τοῦ Ἀγκυρωτοῦ·

Γέγραπται ὅτι ἔλαβεν *χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς ὁ θεός*, καὶ *ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον*. Καὶ ἄνθρωπον καλεῖ τὸν χοϊκόν, καὶ ἄνθρωπον καλεῖ τὸν ψυχικόν. *Ἐνεφύσησεν* γὰρ *εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν*. Κτιστὴν δὲ εἶναι τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα νοοῦμεν, καὶ οὔτε μέρος θεοῦ εἶναι τὴν ψυχὴν λέγομεν οὔτε ἀλλοτρίαν τοῦ ἐμφυσήματος· πῶς δὲ τὸ λεπτὸν τοῦτο νοεῖται, θεῷ μόνῳ ἔγνωσται. Ἡμεῖς δὲ ἀπεριέργως καὶ ἀκακούργως πιστεύομεν θεῷ, τῷ ἀληθεύοντι ἐν πᾶσιν.

---

7 – 8 χοῦν – ἄνθρωπον^{1}] Gen. 2, 7 **9 – 10** Ibid.

---

7 – 14 ***II^{2}2856** Epiphanius Constantiensis, *Ancoratus*, 55, 8 – 56, 1 (ed. Holl/ Bergermann/Collatz, p. 65, 9–17)

---

6 – 14 ***II^{2}2856** P cap. Ψ 1, 18 (375rA[31–32]33–375rB20); M cap. Ψ 1, 18; V^{W} cap. Ψ 1, 18; R cap. Ψ 1, 9; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2856** (a) PM επιφανιου M τοῦ Ἀγκυρωτοῦ] του αγκυρωτου P, ταγκυρωτου M (b) Τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου R (c) Ἐπιφανίου *(*ἐπιφα *cod.)* V^{W}

---

1 κτίσαντός σε] κτίσαντος R **1 – 2** ἐνϋπαρχούσης σοι V^{W}, ἐνυπαρχούσης σοῦ R, ὑπαρχούσης σοι E, ϋπαρχουσης *(*ϋ- *sic* P, *non liquet in* M*)* σοι PM **3 – 4** ἔχει – διατριβήν] *in mg.* P **4** τῆς] τὴν PM V^{W} συνάφειαν *(*-α- PM*)* PM V^{W} **8** Καὶ] *eras.* M **8 – 9** καὶ – ψυχικόν] *expunx.* R **9** ἐνεφύσισε P V^{W} **11** εἶναι] *post* ψυχὴν *transpos. (et* εἶναι *iterav.)* M ψυχὴν] *add.* καὶ τὸ σῶμα νοοῦμεν V^{W} λέγοντες V^{W} **12** ἐμφυσίματος P V$^{W\ a.\ c.}$ τὸ λεπτὸν] κατὰ λεπτὸν *ed.* **13** ἀπεριεργῶς P$^{a.\ c.}$ M ἀκακούργως] ἀπανουργος M **13 – 14** πιστεύωμεν V^{W}

*II^{2}2857 / PML^b cap. Ψ 1, 19

Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας·

Τῶν ἐπὶ γῆς αἱ μητέρες, ὑπηρετοῦσαι τῇ φύσει πρὸς γέννησιν, ἔχουσι μὲν ἐν μήτρᾳ πηγνυμένην κατὰ βραχὺ τὴν σάρκα, καὶ ἀφράστοις τισὶν ἐνεργείαις θεοῦ προϊοῦσαν καὶ τελειουμένην εἰς εἶδος ἀνθρώπινον· ἐνίησι δὲ τῷ ζώῳ τὸ πνεῦμα ὁ θεός, καθ' ὃν οἶδεν τρόπον. *Πλάττει* γὰρ *πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ* κατὰ τὴν τοῦ προφήτου φωνήν. Ἕτερος γοῦν ὁ σαρκός, καὶ ἕτερος ὁμοίως ὁ τῆς ψυχῆς ἐστιν λόγος. Ἀλλ' εἰ καὶ γεγόνασι μόνον αὗται τῶν ἀπὸ γῆς σωμάτων μητέρες, ἀλλ' ὅλον ἀποτεκοῦσαι τὸ ζῶον, τὸ ἐκ ψυχῆς λέγω καὶ σώματος, οὐχὶ μέρος λέγονται ἀποτεκεῖν.

*II^{2}2858 / PML^b cap. Ψ 1, 20

Τοῦ ἁγίου Διαδόχου·

Ὅταν καλὰ φρονῇ ἡ ψυχή, περιλαμπής ἐστιν ὅλη καὶ περίβλεπτος, ὅτε δὲ κακά, ἀφεγγὴς καὶ ἀθαύμαστος· ὥσπερ αἱ ὑπὸ τῆς κόρης τοῦ ὀφθαλμοῦ ἁρπαζόμεναι σκιαὶ διὰ τὴν πολλὴν αὐτῆς καὶ ὀξεῖαν τρανότητα, ἥντινα αἴσθησιν δεῖ λέγειν τῆς ὀπτικῆς δυνά-

---

7 Zach. 12, 1

---

3 – 11 ***II^{2}2857** Cyrillus Alexandrinus, *Epistula ad monachos Aegypti (Ep. 1)*, 12 (ed. Schwartz, p. 15, 13–20) **14 – 1262, 10** ***II^{2}2858** Diadochus Photicensis, *Visio* ιη' (ed. des Places, p. 174, 6–23)

---

2 – 11 ***II^{2}2857** P cap. Ψ 1, 19 (375rB[21]22–375vA12); M cap. Ψ 1, 19; V^W cap. Ψ 1, 19; R cap. Ψ 1, 10; *deest in* L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 1262, 10** ***II^{2}2858** P cap. Ψ 1, 20 (375vA[12]13–375vB23); M cap. Ψ 1, 20; V^W cap. Ψ 1, 20; E cap. 269, 13; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2857** (a) PM R κυριλλου M Ἀλεξανδρείας] ἀλεξανδρειας M, ἀλεξανδριας P, *om.* R (b) Κυρίλλου *(*κ^{υ}ρι^λ *cod.)* V^W ***II^{2}2858** (a) PM ἁγίου] *om.* M διαδοχου *codd.* (b) Διαδόχου ἐπισκόπου E (c) Διαδόχου *(*διαδο^χ *cod.)* V^W

---

4 κατὰ βραχὺ] καὶ καταβραχὺ R **5** προσιοῦσαν M **6** τῷ ζώῳ] *om.* M τὸ] *om.* V^W ὁ] *om.* PM **7** ἑαυτῶ R **8** οὖν R ὁμοίως] *om.* R **9** ἐστιν λόγος] τελεσιουργός R γεγόνασι] γεννῶσϊ R αὐται P, αυταὶ M, αὑταὶ V^W **15 – 1262, 10** ὥσπερ – ἐκτήσαντο] *om.* E **15** κόρρης V$^{W\ p.c.}$ **16** καὶ] *om.* M **17** αἴσθησιν] ἄνθησιν M **17 – 1262, 1** *post* δυνάμεως *quaedam excidisse videntur (cf. ed.)*

μεως <***>, οὕτω δὴ καὶ ὅπερ ἂν ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἐπιθυμίας ὁ νοῦς ἐνθύμημα ἁρπάσῃ, τοῦτο ὥσπερ εἶδος γίνεται τῆς ἐνεργείας τῆς ψυχῆς, ὅπέρ ἐστιν αὐτῆς διὰ πολλὴν λεπτότητα. Ἐπὶ γὰρ τῶν ἀσωμάτων φύσεων, ὅπερ ἂν κτήσηται ἡ ἐνέργεια, τοῦτο ὥσπερ τῆς φύσεως διὰ πολλήν, ὡς ἔφην, λεπτότητα γίνεται, κἂν μετὰ δόξης, κἂν μετὰ [πλήθους] πάθους συμβαίνει γίνεσθαι. Ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἀποστατῶν ἀγγέλων δεῖ νοεῖν· ἕως μὲν γὰρ ἐφρόνουν τὰ πρέποντα ἀγγέλοις, αὐτὸ τὸ καλὸν τῶν νοημάτων εἰς εἶδος αὐτοῖς δόξης ἐγίνετο· ἐπεὶ δὲ τῶν θεοφιλῶν κατεφρόνησαν ἐννοιῶν, αὐτὴν τὴν ἀφροσύνην αὐτῶν εἰς εἶδος αἰσχύνης ἐκτήσαντο.

*$II^2$2859 / PML^b cap. Ψ 1, 21

Φίλωνος, ἐκ τῆς κατὰ Μωσέα κοσμοποιΐας·

Τοῦ τεχνίτου χοῦν λαβόντος καὶ μορφὴν ἀνθρωπίνην ἐξ αὐτοῦ διαπλάσαντος, τὴν ψυχὴν ὑπ᾽ οὐδενὸς εἴληφε γεννητοῦ τοπαράπαν, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ ἡγεμόνος τῶν ἁπάντων. Τὸ γὰρ *ἐνεφύσησεν* οὐδὲν ἦν ἕτερον ἢ πνεῦμα θεῖον ἀπὸ τῆς μακαρίας καὶ εὐδαίμονος φύσεως ἐκείνης ἀποικίαν τὴν ἐνθάδε στειλάμενον ἐπ᾽ ὠφελείᾳ τοῦ γένους ἡμῶν.

---

13 – 14 χοῦν – διαπλάσαντος] cf. Gen. 2, 7 **15 – 16** ἐνεφύσησεν] Ibid.

---

13 – 18 ***$II^2$2859** PHILO IUDAEUS, *De opificio mundi*, 135 (ed. Cohn, p. 47, 1–6)

---

12 – 18 ***$II^2$2859** P cap. Ψ 1, 21 (375vB[23–24]25–376rA7); M cap. Ψ 1, 21; V^W cap. Ψ 1, 21; E cap. 269, 14; R cap. Ψ 1, 11; *deest in* L^b $T^{(lac.)}$ H^{III}

***$II^2$2859** (a) PM R φιλωνος M μωσεα M (b) Φίλωνος (φίλο^ν V^W) V^W E

---

6 πλήθους] *delevi cum* V^W *(ed.)* πάθους] *om.* M σβαίνει $P^{a.c.}$, συμβαίνειν M **7** ἀποστάτων P, ἀποστάντων *ed.* δεῖ – ἕως] διατο εἰναι· ὡς M τὰ] *om.* M **8** εἰς εἶδος] εἶ δος $M^{p.c.}$ **8 – 9** αὐτοῖς – ἐγίνετο] αυτῆς δόξις ἐγενετο M **9** θεοφιλων P, θεῶ φίλων M κατεφρώνησαν M, κατεφρονισαν P **10** ἀφροσύνην] εὐφροσύνην *ed. (sed cf. app. crit.)* εἰς] *om.* M ἐκτισαντο P $V^{W\,a.c.}$ **13** τεχνήτου M $V^{W\,a.c.}$ ἀνθρωπίνην] *om.* M αὐτοῦ] *add.* τοῦ R **14** διαπλάσσαντος V^W εἰλήφει M γενητοῦ V^W E **15 – 18** ἀλλ᾽ – ἡμῶν] *cancellata in* V^W*, sed ita ut adhuc legi possint* **15** πατρὸς] πνεύματος τοῦ M πάντων M Τὸ] ὃ *ed.* **16** ἦν] *om.* M **17** ἐνθένδε E στειλαμενος M

*II²2860 / PMLᵇ cap. Ψ 1, 22

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς αὐτῆς·

Ὁ δημιουργὸς ἀγαθὸς ἦν τά τε ἄλλα καὶ τὴν ἐπιστήμην. Ὅτι δὲ καὶ περὶ τὴν ψυχὴν ἄριστος ἦν, φανερόν· οὐδενὶ γὰρ ἑτέρῳ πράγματι τῶν ἐν γενέσει πρὸς τὴν κατασκευὴν αὐτῆς ἔοικε χρήσασθαι, μόνον δέ, ὡς εἶπον, τῷ ἑαυτοῦ λόγῳ. Διὸ φησὶν ἀπεικόνισμα καὶ μίμημα γεγενῆσθαι τούτου τὸν ἄνθρωπον, ἐμπνευσθέντα εἰς τὸ πρόσωπον, ἔνθα τῶν αἰσθήσεων ὁ τόπος· ἀνάγκη δὲ παγκάλου παραδείγματος πάγκαλον εἶναι τὸ μίμημα.

*II²2861 / PMLᵇ cap. Ψ 1, 23

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ περὶ Μωϋσέως·

Ὁ νοῦς ἐν ἑκάστῳ ἡμῶν τὰ μὲν ἄλλα δύναται καταλαβεῖν, ἑαυτὸν δὲ γνωρίσαι ἀδυνάτως ἔχει. Ὥσπερ γὰρ ὁ ὀφθαλμὸς τὰ μὲν ἄλλα ὁρᾷ, ἑαυτὸν δὲ οὐχ᾿ ὁρᾷ, οὕτω καὶ ὁ νοῦς ἑαυτὸν οὐ καταλαμβά-

---

6 – 7 ἀπεικόνισμα – ἄνθρωπον] cf. Gen. 1, 26–27; Sap. 2, 23² **7 – 8** ἐμπνευσθέντα – πρόσωπον] cf. Gen. 2, 7

---

3 ***II²2860** Ὁ – ἐπιστήμην] PHILO IUDAEUS, *De opificio mundi*, 138 (ed. Cohn, p. 48, 6–7) **3 – 8** Ὅτι – τόπος] IBID., 139 (p. 48, 11–16) **8 – 9** ἀνάγκη – μίμημα] IBID. (p. 48, 19 – 49, 1) **12 – 1264, 2** ***II²2861** PHILO IUDAEUS, *Legum allegoriae*, I, 91 (ed. Cohn, p. 85, 4–9)

---

2 – 9 ***II²2860** P cap. Ψ 1, 22 (376rA[8]9–31); M cap. Ψ 1, 22; V^W cap. Ψ 1, 22; R cap. Ψ 1, 12; *deest in* Lᵇ E T^(lac.) H^III **11 – 1264, 2** ***II²2861** P cap. Ψ 1, 23 (376rA [32]33–376rB12); M cap. Ψ 1, 23; V^W cap. Ψ 1, 23; E cap. 269, 15; R cap. Ψ 1, 13; *deest in* Lᵇ T^(lac.) H^III

***II²2860** (a) PM R τῆς αὐτῆς] τοῦ αὐτοῦ R (b) Τοῦ αὐτοῦ V^W ***II²2861** (a) M R τοῦ²] των M μωυσέος R, μωσεως M (b) Περὶ Μωσέως βίου P (c) Τοῦ αὐτοῦ V^W (d) *s. a.* E

---

4 καὶ] *s. l.* M οὐδενὶ γὰρ] ὅθεν οὐχ᾿ *(-χ e corr.)* M **6** μόνω *(-ω e corr.)* M ὡς] ὥσπερ R εἶπον] ειπῶν P, εἰπὼν V^W a. c. **7** γεγεννησθαι M, γεγενεῖσθαι P V^W a. c. ut videtur **8** παγκάλλου PM **9** πάγκαλλον P μίμημα] παραδειγμα M **12** Ὁ νοῦς] *punctis superne inferneque notata in* M *(man. rec. ut videtur, eadem probabiliter quae in mg.* ὥσπερ ὁ ὀφθαλμος *add.)* **12 – 14** ἑαυτὸν – ὁρᾷ¹] *om.* M **14** ἑαυτὸν²] *add.* μὲν PM V^W

νει. Εἰπάτω γάρ τις τί ἐστι καὶ ποταπός, πνεῦμα ἢ πῦρ ἢ αἷμα ἢ ἀὴρ ἢ ἕτερόν τι, ἢ τοσοῦτόν γε ὅτι σῶμα ἐστὶν ἢ πάλιν ἀσώματον.

*II²2862 / PML^b cap. Ψ 1, 24

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ τίς ὁ κληρονόμος, καὶ †εἰς τὰ ἴσα τῆς ἐναντίας† τομῆς·

Φησὶν ὁ Νομοθέτης ἄντικρυς· *Ψυχὴ πάσης σαρκός, αἷμά ἐστιν*, †τὸ προσνέμον† τῷ σαρκῶν ὄχλῳ τὴν αἵματος ἐπιρροήν, οἰκεῖον οἰκείῳ· τοῦ δὲ νοῦ τὴν οὐσίαν ἐξ οὐδενὸς ἤρτησεν γενητοῦ, ἀλλ' ὑπὸ θεοῦ καταπνευσθεῖσαν εἰσήγαγεν· *ἐνεφύσησεν* γάρ φησιν, ὁ ποιητὴς τῶν ὅλων *εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς* σάρκα *ζῶσαν*, ᾗ κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ ποιητοῦ θεοῦ λόγος ἔχει τυπωθῆναι τὸν ἄνθρωπον. Διττὸν εἶδος ἀνθρώπων, τὸ μὲν θείῳ πνεύματι λογισμῷ βιούντων, τὸ δὲ αἵματι καὶ σαρκὸς ἡδονῇ ζώντων. Τοῦτο <τὸ> εἶδος ἐστὶν πλάσμα γῆς, ἐκεῖνο δὲ θείας εἰκόνος ἐμφερὲς ἐκμαγεῖον. Χρεῖος δέ ἐστιν ὁ πε-

---

5 τομῆς] cf. Gen. 15, 10 **6** Lev. 17, 11 vel 14 **9 – 11** Gen. 2, 7

---

4 – 5 ***II²2862** τίς – τομῆς] Philo Iudaeus, *Quis rerum divinarum heres sit*, Titulus (ed. Wendland, p. 1) **6 – 1265, 2** Φησὶν – τούτου] Ibid., 56–58 (p. 14, 1–11)

---

4 – 1265, 2 ***II²2862** P cap. Ψ 1, 24 (376rB[13–14]15–376vA11); M cap. Ψ 1, 24; V^W cap. Ψ 1, 24; *deest in* L^b E $T^{(lac.)}$ H^{III} R

***II²2862** (a) PM ἐκ τοῦ] *om.* M †εἰς – ἐναντίας†] *cruces apposui*, περὶ τῆς εἰς τὰ ἴσα καὶ ἐναντία *ed.* ϊσα *codd.* ἐναντίας] *om.* M τομῆς] *add.* τῆς ἐναντιας τομης M (b) *s. a.* V^W

---

1 – 2 Εἰπάτω – ἀσώματον] *om.* E **1** τίς ἐστιν R, τίς τέ ἐστιν *ed.* **2** τοσοῦτόν γε] τὸ σὺν αὐτῶ M ἀσωματος M, ἀσώματº R **6** Φησὶν – Νομοθέτης] *om.* M ἄντικρυς] *post* Ψυχὴ *transpos.* M **7** †τὸ προσνέμον†] *cruces apposui*, *sic* PM V^W, εὖ γε τὸ προσνεῖμαι *ed.* τῷ] *scripsi (ed.)*, τῶν P V^W, τῶ *(s. l. add. man. rec. ut videtur)* τῶν M **8** γεννητοῦ V^W **9** ἐνεφύσισε P V^W **11** σάρκα] ψυχην M ᾗ] *scripsi (ed.)*, ἡ $M^{a.\ c.}$, ἥ $M^{p.\ c.\ man.\ rec.\ ut\ videtur}$, εἰ P V^W **12 – 13** ἀνθρώπων] ὁ *(s. l.)* ἄνθρωπος M **13** τὸ[1]] *scripsi (ed.)*, τῶ PM V^W βιούντων] *litterae* -ντων *erasae in* M, *sicut et aliae quaedam post* βιούντων τὸ[2]] *scripsi (ed.)*, τοῦτο PM V^W **14** ζώντων] *litterae* -των *erasae in* M Τοῦτο] *add.* δὲ V^W τὸ] *supplevi (ed.)*, *om.* PM V^W **15** εἰκόνος] *om.* M δέ] *in mg.* V^W

πλασμένος ἡμῶν χοῦς καὶ ἀναδεδευμένος αἵματι βοηθείας τούτου.

*II^{2}2863 / PML^{b} cap. Ψ 1, 25

Τοῦ αὐτοῦ·

Τί ἐστιν· *Ἐν αἵματι ψυχῆς κρέας οὐ φάγεσθε*; Ἔοικεν διὰ τούτου δηλοῦν ὅτι ψυχῆς οὐσία αἷμα ἐστίν, ψυχῆς μέντοι τῆς αἰσθητικῆς, οὐχὶ τῆς κατ’ ἐξοχὴν γενομένης, ἥτις ἐστὶν λογική τε καὶ νοερά. Τρία γὰρ μέρη ψυχῆς· τὸ μὲν θρεπτικόν, τὸ δὲ αἰσθητικόν, τὸ δὲ λογικόν. Τοῦ μὲν οὖν λογικοῦ τὸ θεῖον πνεῦμα οὐσία κατὰ τὸν θεολόγον – φησὶν γὰρ ὅτι *Ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς* –, τοῦ δὲ αἰσθητικοῦ καὶ ζωτικοῦ τὸ αἷμα οὐσία· λέγει γὰρ ἐν ἑτέροις ὅτι *ψυχὴ πάσης σαρκὸς* τὸ *αἷμα ἐστίν*. Καὶ κυριώτατα ψυχὴν σαρκὸς αἷμα εἴρηκεν· περὶ σάρκα δὲ ἡ αἴσθησις καὶ τὸ πάθος, οὐχ’ ὁ νοῦς καὶ ὁ λογισμός. Οὐ μήν, ἀλλὰ καὶ τὸ *ἐν αἵματι ψυχῆς* μηνύει ὅτι ἕτερον ἐστὶν ψυχή, καὶ ἕτερον αἷμα, ὡς εἶναι ψυχῆς μὲν ἀψευδῶς οὐσίαν πνεῦμα, μὴ καθ’ αὑτὸ δὲ χωρὶς αἵματος τόπον ἐπέχειν, ἀλλ’ ἐμφέρεσθαι καὶ συγκεκρᾶσθαι αἵματι.

---

5 Gen. 9, 4 **10 – 11** Ibid. 2, 7 **12** Lev. 17, 11 vel 14 **14 – 15** Gen. 9, 4

---

5 – 17 ***II^{2}2863** PHILO IUDAEUS, *Quaestiones in Genesim*, II. 59 (ed. Petit, p. 114–115)

---

4 – 17 ***II^{2}2863** P cap. Ψ 1, 25 (376vA[11]12–376vB16); M cap. Ψ 1, 25; V^{W} cap. Ψ 1, 25; R cap. Ψ 1, 14; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2863** Τοῦ αὐτοῦ] *cf. etiam infra, app. crit. text.*

---

1 ἀναδεδεγμενος M **1 – 2** τούτου] *om.* M **5** Τί – φάγεσθε] *lemmati adiuncta sunt in* M κρέας οὐ] κρέα σου M φάγεσθαι P διατοῦτο R **6** μέντοι] μὲν M **7** οὐχὶ] *s. l. add.* δε M$^{man. rec. ut videtur}$ **8** τὸ δὲ^{1}] *in mg.* V^{W} **11** τοῦ δὲ] καὶ τοῦ M **12** ψυχῆς P **12 – 13** κυριωτατην M **14** οὐχ’ ὁ] ὀχ’ ο M **15** ἕτερον ἔστι V^{W} αἷμα] σῶμα R **16** ψυχῆς – ἀψευδῶς] ψευδῶς ψυχὴν μὲν R καθ’ ἑαυτὸ R, καθεαυτο M **17** ἐχειν M συνκεκρᾶσθαι P

*II^{2}2864 / PML^b cap. Ψ 1, 26

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ περὶ ἄθλων καὶ ἐπιτιμίων·

Παντὸς ἀνθρώπου κατʼ ἀρχὰς ἅμα τῇ γενέσει κυοφορεῖ δίδυμα ἡ ψυχή, κακὸν καὶ ἀγαθόν, ἑκάτερον φαντασιουμένη.

*II^{2}2865 / PML^b cap. Ψ 1, 27

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ περὶ γιγάντων·

Τῆς ψυχῆς τὸ εἶδος οὐκ ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων, ἐξ ὧν τὰ ἄλλα ἀπετελεῖτο, διεπλάσθη, καθαρωτέρας δὲ καὶ ἀμείνονος ἔλαχε τῆς οὐσίας, ἐξ ἧς καὶ αἱ θεῖαι φύσεις ἐδημιουργοῦντο· παρʼ ὃ καὶ μόνον τῶν ἐν ἡμῖν εἰκότως ἄφθαρτον ἔδοξεν εἶναι διανοίᾳ. Μόνην γὰρ αὐτὴν ὁ γεννήσας πατὴρ ἐλευθερίας ἠξίωσεν, καὶ τὰ τῆς ἀνάγκης ἀνεὶς δεσμά, ἄφετον εἴασεν, δωρησάμενος αὐτῇ τοῦ πρεπωδεστάτου καὶ οἰκειοτάτου κτήματος αὐτῷ, τοῦ ἑκουσίου, μοῖραν, ἣν ἠδύνατο δέξασθαι.

---

3 – 4 ***II^{2}2864** PHILO IUDAEUS, *De praemiis et poenis*, 63 (ed. Cohn, p. 350, 6–8) **7 – 14** ***II^{2}2865** PHILO IUDAEUS, *Quod deus sit immutabilis*, 46–47 (ed. Wendland, p. 66, 11–18)

---

2 – 4 ***II^{2}2864** P cap. Ψ 1, 26 (376vB[17–18]19–24); M cap. Ψ 1, 26; V^{W} cap. Ψ 1, 26; E cap. 269, 16; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R **6 – 14** ***II^{2}2865** P cap. Ψ 1, 27 (376vB[25–26]27–377rA14); M cap. Ψ 1, 27; V^{W} cap. Ψ 1, 27; E cap. 269, 17; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2864** (a) PM ἐπιτιμίων] *sic acc.* P, ἐπιτιμιων M (b) Τοῦ αὐτοῦ V^{W} ***II^{2}2865** (a) PM (b) Τοῦ αὐτοῦ V^{W} (c) *s. a.* E

---

3 γεννεσει M **4** φαντασιουμένη] *scripsi (ed.)*, φαντασιούμενον *(*φαντασίου- M*)* PM V^{W} E **8** καθαρωτερα M$^{a. c.}$ **9** παρʼ ὃ] παρῶ P, παρ ὧ V^{W}, παρω M **9 – 14** ὃ – δέξασθαι] *om.* E **10** διανοίᾳ] *scripsi*, διἀνοία P, διανοία V^{W}, διαννοιαν M, *qui verbum expunx.*, διάνοια *ed. (cf. etiam app. crit.)* **11** ὁ] *s. l. post* γεννήσας *transpos.* M **12** εἴασεν] ϊασιν P, εἴασιν M$^{a. c. ut videtur}$ αὐτῇ] *om.* M **12 – 13** πρεποδεστάτου *(*-α- M*)* PM **13** κτήματος – τοῦ] κτηματος, αυτοῦ του M **14** ηδυναντο M$^{a. c.}$

Τίτλος β′ Περὶ ψόγου.

*II^{2}2866 / PML^{b} cap. Ψ 2, 1

Τοῦ Σιράχ·

Ἐν ἀγαθοῖς μὴ δῷς μῶμον,
καὶ μὴ βδελύξῃ ἄνθρωπον ἐν ἀορασίᾳ αὐτοῦ.

---

4 *II^{2}2866 Ἐν – μῶμον] Sir. 18, 15^{1} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 95) **5** καὶ – αὐτοῦ] Ibid. 11, 2^{2} (Wahl, p. 75–76)

---

1 Titlos P (377rA15) ML$^{b\ pin}$ V^{W} R; *deest in* L$^{b\ txt}$ T$^{(lac.)}$ H^{III} **3 – 5 *II^{2}2866** P cap. Ψ 2, 1 (377rA[15]16–18); M cap. Ψ 2, 1; V^{W} cap. Ψ 2, 1; R cap. Ψ 2, 1; *deest in* L^{b} T H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PML$^{b\ pin}$ V$^{W\ pin}$ R^{pin} β′] *non liquet in* P^{txt}

***II^{2}2866** Τοῦ] *praem.* ἀπο M, *om.* V^{W} R σιραχ M V^{W}

---

4 μῶμον] ψογον M **5** μὴ] *s. l.* P ὁρασια M, ὁράσει *(ὁ- et -ει e corr.)* V^{W}

II^{1} / K cap. Ψ 1

Τίτλος γʹ Περὶ ψιθυρισμοῦ καὶ ψιθυριστῶν.

II^{1}2265 / K cap. Ψ 1, 1

*II^{2}2867 / PML^{b} cap. Ψ 3, 1

Ἀπὸ τοῦ Σιράχ·

Μολύνει τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ὁ ψιθυρίζων,
καὶ οὗ ἐὰν παροικήσῃ, μισηθήσεται.

II^{1}2266 / K cap. Ψ 1, 2

*II^{2}2868 / PML^{b} cap. Ψ 3, 2

Τοῦ αὐτοῦ·

Ψίθυρον καὶ δίγλωσσον καταρᾶσθε·
πολλοὺς γὰρ εἰρηνεύοντας ἀπώλεσεν.

II^{1}2267 / K cap. Ψ 1, 3

*II^{2}2869 / PML^{b} cap. Ψ 3, 3

Τοῦ αὐτοῦ·

Μὴ κληθῇς ψίθυρος,

---

4 – 5 ***II^{2}2867** Sir. 21, 28$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 105) **8 – 9** ***II^{2}2868** Sir. 28, 13$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 122–123) **12 – 1269, 3** ***II^{2}2869** Sir. 5, 14$^{1-4}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 58)

---

1 Titlos P (377rA19–20) ML$^{b\ pin}$ V^{W} E^{txt} R; *deest in* L$^{b\ txt}$ E$^{pin\ (lac.)}$ T$^{(lac.)}$ H^{III}A^{III} **3 – 5** ***II^{2}2867** P cap. Ψ 3, 1 (377rA[20]21–24); M cap. Ψ 3, 1; V^{W} cap. Ψ 3, 1; E cap. 270, 1; R cap. Ψ 3, 1; *deest* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 9** ***II^{2}2868** P cap. Ψ 3, 2 (377rA25–28); M cap. Ψ 3, 2; V^{W} cap. Ψ 3, 2; E cap. 270, 2; R cap. Ψ 3, 2; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **11 – 1269, 3** ***II^{2}2869** P cap. Ψ 3, 3 (377rA[28]29–35); M cap. Ψ 3, 3; V^{W} cap. Ψ 3, 3; E cap. 270, 3; R cap. Ψ 3, 3; *deest* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Τίτλος] *om.* PML$^{b\ pin}$ V$^{W\ pin}$ E^{txt} R^{pin} γʹ] cξθʹ E^{txt} (coʹ *exspectav.)* ψιθυρισμοῦ – ψιθυριστῶν] ψιθυρισμῶν καὶ ψιθυριστῶν V^{W}, ψΐθΰρΐστῶν καὶ ψΐθΰρΐσμοῦ L$^{b\ pin}$ καὶ ψιθυριστῶν] *om.* M

***II^{2}2867** (a) PM Ἀπὸ] *om.* P σιραχ M (b) Σιράχ E R (c) *s. a.* V$^{W\ ut\ videtur}$ ***II^{2}2868** (a) M R V^{W} (b) *s. a.* P E ***II^{2}2869** (a) PM R (b) *s. a.* V^{W} E

---

5 παροικῆση V$^{W\ a.\ c.}$, παροικήσει P R$^{a.\ c.\ ut\ videtur}$, παροικιση M **8** ψιθυρῶν M διγλωσσων M **9** ἀπωλεσαν M

καὶ τῇ γλώσσῃ σου μὴ ἐνέδρευε·
ἐπὶ γὰρ τῷ κλέπτῃ ἐστὶν αἰσχύνη,
καὶ κατάγνωσις πονηρὰ ἐπὶ διγλώσσῳ.

2 κλέπτη ἔστιν V[W]

Στοιχεῖον Ω

II^{1} / K cap. Ω 1 **Τίτλος α′ Περὶ ὥρας θανάτου, ὅτι ἡ πρὸς τὴν θείαν καὶ σωτήριον ἐντολὴν παρακοή, τῆς κατὰ χάριν τοῦ δημιουργοῦ ἀφθαρσίας καὶ ἀθανασίας ἀπεστέρησεν ἡμᾶς, καὶ τῷ μόχθῳ παρέδωκεν καὶ τῷ θανάτῳ.**

*II^{2}2870 / PML^{b} cap. Ω 1, 1

Ἀπὸ τῆς Γενέσεως·

Εἶπεν ὁ θεὸς τῷ Ἀδάμ· Ὅτι ἤκουσας τῆς φωνῆς τῆς γυναικός σου, καὶ ἔφαγες ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὗ ἐνετειλάμην σοι τούτου μόνου μὴ φαγεῖν ἀπ᾽ αὐτοῦ ἔφαγες, ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου· ἐν λύπαις φαγῇ αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου· ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι, καὶ φαγῇ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ. Ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῇ τὸν ἄρτον σου, ἕως τοῦ ἀποστρέψαι σε εἰς τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθης· ὅτι γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ.

---

8 – 14 *II^{2}2870 Gen. 3, 17–19

---

1 Stoicheion P^{txt} (378vB1) $ML^{b\,pin}$ V^{W} $A^{III\,pin}$ R; *deest in* P^{pin} $L^{b\,txt}$ E $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\,txt}$ **2 – 5 Titlos** P (378vB2–9) $ML^{b\,pin}$ E^{txt} V^{W} $A^{III\,pin}$ R; *deest in* $L^{b\,txt}$ $E^{pin\,(lac.)}$ $T^{(lac.)}$ $H^{III}A^{III\,txt}$ **7 – 14 *II^{2}2870** P cap. Ω 1, 1 (378vB[9]10–33); M cap. Ω 1, 1; V^{W} cap. Ω 1, 1; E cap. 272, 1; R cap. Ω 1, 1; *deest in* L^{b} $T^{(lac.)}$ H^{III}

---

1 Στοιχεῖον Ω] κεφάλαια τοῦ Ω M^{pin} Ω] *praem.* τὸ $L^{b\,pin}$, *add.* βϊβλίον γ′ $A^{III\,pin}$ **2** Τίτλος] *om.* $PML^{b\,pin}$ $V^{W\,pin}$ E^{txt} $A^{III\,pin}$ R^{pin} α′] cο′ *(*cοβ′ *exspectav.)* E^{txt}, *om.* $A^{III\,pin}$ *(*α′ *secund. ser.)* ὅτι] *praem.* καὶ $V^{W\,txt}$ τὴν] *om.* $A^{III\,pin}$ **5** θανάτῳ] *add.* Βιβλίον δ′ οὐδέν:- ἐν ᾧ καὶ περὶ τῶν ἐν ᾅδου *(quae ad* *II^{2}2907 / PML^{b} cap. Ω 1, 42 *spectare videntur)* $A^{III\,pin}$

***II^{2}2870** Ἀπὸ τῆς] *om.* M V^{W} E R

---

8 ἀδαμ PM **9** ἐνετειλάμην σοι] ἐνετιλαμην συ *(*σοὶ *in mg. add. man. rec.)* M μὴ] *s. l.* M **10** φαγεῖν. ἀπ᾽ αὐτοῦ P R **11** φαγῆι E R, φαγῇ V^{W}, φάγη P, φαγει M αὐτὴν] *s. l.* P **12** τριβολου M ἀνατελεῖ σοι] ἀνατελεισσοι M φαγῆι E, φαγῇ V^{W} R, φάγη P, φαγι M τοῦ ἀγροῦ] *om.* E **12 – 13** Ἐν – σου²] *in mg.* V^{W} **13** ιδροτιτι M φαγῆι E, φαγῇ V^{W} R, φάγη P, φαγη M **13 – 14** ἕως – σε] εωσσου αποστρεψις *(sic)* M **14** ὅτι] *om.* R ἀπελεύσει P, ἀπελευσι M

*II^{2}2871 / PML^{b} cap. Ω 1, 2

Τοῦ Λευϊτικοῦ·

Ἐντομίδας οὐ ποιήσητε ἐπὶ ψυχῇ ἐν τῷ σώματι ὑμῶν.

*II^{2}2872 / PML^{b} cap. Ω 1, 3

Τοῦ Δευτερονομίου·

Οὐ φοιβήσητε, καὶ οὐκ ἐπιθήσετε φαλάκρωμα ἀναμέσον τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν ἐπὶ νεκρῷ.

*II^{2}2873 / PML^{b} cap. Ω 1, 4

Τοῦ Ἰώβ·

Θάνατος ἀνδρὶ ἀνάπαυσις.

---

3 ***II^{2}2871** Lev. 19, 28 **6 – 7** ***II^{2}2872** Deut. 14, 1 (Wahl, *Deuteronomium-Text*, p. 129) **10** ***II^{2}2873** Iob 3, 23^{1}

---

2 – 3 ***II^{2}2871** P cap. Ω 1, 2 (378vB[33]34–36); M cap. Ω 1, 2; V^{W} cap. Ω 1, 2; R cap. Ω 1, 2; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **5 – 7** ***II^{2}2872** P cap. Ω 1, 3 (379rA[mg]1–5); M cap. Ω 1, 3; V^{W} cap. Ω 1, 3; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **9 – 10** ***II^{2}2873** P cap. Ω 1, 4 (379rA[6]7–8); M cap. Ω 1, 4; V^{W} cap. Ω 1, 4; E cap. 272, 2; R cap. Ω 1, 3; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2871** (a) PM R Τοῦ] *praem.* απο M (b) Λευϊτικοῦ *(*λευη^{τ} *cod.)* V^{W} ***II^{2}2872** Τοῦ] *om.* M V^{W} ***II^{2}2873** Τοῦ] *om.* V^{W} E R ϊώβ P, ϊωβ M

---

3 Ἐντομίδας οὐ] ἐντωμίδας οὐ P V$^{W\ a.\ c.}$, ἐντωμηδάσσου μη M ψυχην M ημων M **6** φοιβήσητε] ποιησιτε M, φοβηθήσεσθε *(*-θῆ- *a. c.)* κακά V^{W} ἐπιθήσεσθε V^{W} **7** ημων M νεκρον M **10** ἀναπαυσῆς M, ἀναπαυσης P

II¹2271 /
K cap. Ω 1, 4

*II²2874 / PMLᵇ cap. Ω 1, 5

Τῶν Παροιμιῶν·

Ἑτοίμαζε εἰς τὴν ἔξοδον τὰ ἔργα σου,
καὶ παρασκευάζου εἰς τὸν ἀγρόν.

*II²2875 / PMLᵇ cap. Ω 1, 6

Τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ·

Τὰ πάντα ἐγένετο ἀπὸ χοός,
καὶ τὰ πάντα ἐπιστρέφει εἰς τὸν χοῦν·
καὶ τίς οἶδεν τὸ πνεῦμα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου
εἰ ἀναβαίνει αὐτῷ εἰς ἄνω,
καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ κτήνους
εἰ καὶ καταβαίνει αὐτὸ κάτω εἰς τὴν γῆν;

*II²2876 / PMLᵇ cap. Ω 1, 7

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἀγαθὸν ἡμέρα θανάτου ἀνθρώπου ὑπὲρ ἡμέραν γεννήσεως,
ἀγαθὸν πορευθῆναι εἰς οἶκον πένθους

---

3 – 4 ***II²2874** Prov. 24, 27¹⁻² (Wahl, *Proverbien-Text*, p. 117–118) **7 – 12** ***II²2875** Eccle. 3, 20¹–21² (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 152–153) **15 – 1273, 2** ***II²2876** Ἀγαθὸν – ἀνθρώπου] Eccle. 7, 1¹–2³ (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 159–160)

---

2 – 4 ***II²2874** P cap. Ω 1, 5 (379rA[8]9–12); M cap. Ω 1, 5; Vᵂ cap. Ω 1, 5; E cap. 272, 3; R cap. Ω 1, 4; *deest in* Lᵇ T⁽ˡᵃᶜ·⁾ Hᴵᴵᴵ **6 – 12** ***II²2875** P cap. Ω 1, 6 (379rA[12]13–22); M cap. Ω 1, 6; Vᵂ cap. Ω 1, 6; E cap. 272, 4; *deest in* Lᵇ T⁽ˡᵃᶜ·⁾ Hᴵᴵᴵ R **14 – 1273, 4** ***II²2876** P cap. Ω 1, 7 (379rA[23]24–36); M cap. Ω 1, 7; Vᵂ cap. Ω 1, 7; E cap. 272, 5; *deest in* Lᵇ T⁽ˡᵃᶜ·⁾ Hᴵᴵᴵ R

***II²2874** Τῶν] *om.* M Vᵂ E R ***II²2875** Τοῦ] *om.* Vᵂ E ***II²2876** (a) PM (b) *s. a.* Vᵂ E *(cf. autem infra, app. crit. text.)*

---

3 ετοιμαζου M **7** χοός] του χοος M **9 – 12** καὶ – γῆν] *om.* E **9** υἱῶν] *expunx.* M **10** ἀναβαίνη Vᵂ ᵃ· ᶜ· αὐτὸ Vᵂ **12** καὶ] *om.* Vᵂ αὐτὸ] *om.* M **15** ἀνθρώπου] *om.* M γεννήσεως] γενεσεως M, *add.* αὐτοῦ *in mg.* Vᵂ E *(forsan e lemmate)*

ἢ πορευθῆναι εἰς οἶκον πότου,
διότι τοῦτο τέλος παντὸς ἀνθρώπου·
καρδία σοφῶν ἐν οἴκῳ πένθους,
καὶ καρδία ἀφρόνων ἐν οἴκῳ εὐφροσύνης.

*II^{2}2877 / PML^{b} cap. Ω 1, 8

Τοῦ αὐτοῦ·

Εἶδον ἀσεβεῖς εἰς τάφους εἰσαχθέντας
καὶ ἐκ τοῦ ἁγίου, καὶ ἐπορεύθησαν
καὶ ἐπηνέθησαν ἐν τῇ πόλει,
ὅτι οὕτως ἐποίησαν·
καί γε τοῦτο ματαιότης.

*II^{2}2878 / PML^{b} cap. Ω 1, 9

Τοῦ αὐτοῦ·

Καθὼς ἐξῆλθεν ἀπὸ γαστρὸς μητρὸς αὐτοῦ γυμνός,
ἐπιστρέψει τοῦ πορευθῆναι ὡς ἥκει,
καὶ οὐδὲν λήψεται ἐν μόχθῳ αὐτοῦ,
ἵνα πορευθῇ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.
Καί γε τοῦτο πονηρὰ ἀρρωστία·
ὥσπερ γὰρ παρεγένετο, οὕτω καὶ ἀπελεύσεται,

---

3 – 4 καρδία – εὐφροσύνης] Ibid. 7, 4$^{1-2}$ (Wahl, p. 160) **7 – 11** *II^{2}2877 Eccle. 8, 10$^{1-5}$ (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 164) **14 – 1274, 3** *II^{2}2878 Eccle. 5, 14^{1}–16^{2} (Wahl, *Kohelet-Text*, p. 157–158)

---

6 – 11 *II^{2}2877 P cap. Ω 1, 8 ([379rA36]379rB1–7); M cap. Ω 1, 8; V^{W} cap. Ω 1, 8; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R **13 – 1274, 3** *II^{2}2878 P cap. Ω 1, 9 (379rB8–25); M cap. Ω 1, 9; V^{W} cap. Ω 1, 9; R cap. Ω 1, 5; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

*II^{2}2877 (a) PM (b) *s. a.* V^{W} *II^{2}2878 (a) M (b) Τῶν αὐτῶν R (c) *s. a.* P V^{W}

---

1 ἢ – οἶκον] εἰοισυκον πότου M ποτοῦ P **2** διότι – ἀνθρώπου] *om.* E παντὸς] *om.* M **4** ἀφρόνων] δὲ αφρονος M **7** ἴδον P, ἴδον V^{W} **8** καὶ^{1} – ἁγίου] *om.* M **9** ἐπηνέθησαν] *scripsi (LXX)*, ἐπαινέθησαν (-νε- P) P V^{W}, ἐπενεθισαν M **14** γυμνός] ουτος M **15** ἥκει] εἰκη P V$^{W\ a.\ c.\ ut\ videtur}$, ικῇ M **19** ουτος M

καὶ τίς ἡ περισσεία αὐτοῦ ᾗ μοχθεῖ εἰς ἄνεμον;
Καί γε πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἐν σκότει καὶ ἐν πένθει
καὶ θυμῷ πολλῷ καὶ ἀρρωστίᾳ καὶ χόλῳ.

*II^{2}2879 / PML^{b} cap. Ω 1, 10

Σοφίας Σολομῶντος·

Ὁ θεὸς θάνατον οὐκ ἐποίησεν,
οὐδὲ τέρπεται ἐπ᾽ ἀπωλείᾳ ζώντων.
Ἔκτισε γὰρ εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα,
καὶ σωτήριοι αἱ γενέσεις τοῦ κόσμου,
καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς φάρμακον ὀλέθρου,
οὐδὲ Ἅδου βασίλειον ἐπὶ γῆς.

*II^{2}2880 / PML^{b} cap. Ω 1, 11

Τοῦ Σιράχ·

Ἐπὶ νεκρῷ μὴ ἀποκωλύσῃς χάριν,
καὶ μετὰ πενθούντων πένθησον.

---

6 – 11 ***II^{2}2879** Sap. 1, 13^{1}–14^{4} **14** ***II^{2}2880** Ἐπὶ – χάριν] Sir. 7, 33^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 66) **15** καὶ – πένθησον] Ibid. 7, 34^{2} (Wahl, p. 66)

---

5 – 11 ***II^{2}2879** P cap. Ω 1, 10 (379rB[26]27–36); M cap. Ω 1, 10; V^{W} cap. Ω 1, 10; E cap. 272, 6; R cap. Ω 1, 6; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **13 – 15** ***II^{2}2880** P cap. Ω 1, 11 ([379rB36]379vA1–4); M cap. Ω 1, 11; V^{W} cap. Ω 1, 11; E cap. 272, 7; R cap. Ω 1, 7; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2879** σοφία PM E, *om.* V^{W} ***II^{2}2880** Τοῦ] *om.* P V^{W} E R σιραχ M

---

1 περισσεία] *scripsi*, περισεία M, περισσια P, περισσία V$^{W\ \text{a. c. ut videtur}}$, περίσσεια V$^{W\ \text{p. c.}}$ ᾗ] *scripsi (ed.)*, ἣ R, ἡ P, ἧ V^{W}, εἰ M **2** Καί] *praem.* οτι M ἐν^{2}] *om.* M πένθει] *add.* καὶ ἐν παροξυσμῷ R **3** θυμῷ] *praem.* εν M καὶ^{2}] *om.* R **8** γὰρ] *om.* M τὰ] *om.* PM E **10** οὐκ ἔστιν] οὐκ ἔν *(sic)* R αὐτοῖς R **11** ἀδου P$^{\text{ut videtur}}$, ἄδου M

*II^{2}2881 / PML^{b} cap. Ω 1, 12

II^{1}2275 / K cap. Ω 1, 8

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου μιμνήσκου τὰ ἔσχατά σου,
καὶ εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἁμαρτήσῃς.

*II^{2}2882 / PML^{b} cap. Ω 1, 13

Τοῦ αὐτοῦ·

Πᾶσα σὰρξ ὡς ἱμάτιον παλαιοῦται,
ἡ γὰρ διαθήκη ἀπ’ αἰῶνος· Θανάτῳ ἀποθάνῃ.

*II^{2}2883 / PML^{b} cap. Ω 1, 14

<***>

Ὡς φύλλον θάλλον ἐπὶ δένδρου δασέος,
τὰ μὲν καταβάλλει, ἄλλα δὲ φύει,
οὕτω γενεὰ σαρκὸς καὶ αἵματος,

---

3 – 4 exstat etiam ap. Ps.-Max. Conf., *Loci communes*, 45.4./52.4. (ed. Ihm, p. 767–768)

---

3 – 4 ***II^{2}2881** Sir. 7, 36$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 67) **7 – 8** ***II^{2}2882** Sir. 14, 17$^{1-2}$ (Wahl, *Sirach-Text*, p. 86–87) **11 – 1276, 3** ***II^{2}2883** Ὡς – ἀπελεύσεται] Sir. 14, 18^{1}–19^{2} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 87)

---

2 – 4 ***II^{2}2881** P cap. Ω 1, 12 (379vA[4]5–8); M cap. Ω 1, 12; V^{W} cap. Ω 1, 12; E cap. 272, 8; R cap. Ω 1, 8; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **6 – 8** ***II^{2}2882** P cap. Ω 1, 13 (379vA[8]9–12); M cap. Ω 1, 13; V^{W} cap. Ω 1, 13; R cap. Ω 1, 9; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 1276, 4** ***II^{2}2883** P cap. Ω 1, 14 (379vA13–25); M cap. Ω 1, 14; V^{W} cap. Ω 1, 14; E cap. 272, 9; R cap. Ω 1, 10; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2881** (a) PM V^{W} R (b) *s. a.* E ***II^{2}2882** (a) PM R (b) *s. a.* V^{W} ***II^{2}2883** (a) *s. a.* P V^{W} E (b) *s. d.* R (c) Τῶν αὐτῶν M

---

3 – 4 μιμνήσκου – ἁμαρτήσῃς] *om.* E **3** ἔσχατά σου] ἔσχατα P V^{W}, εσχάτα M **4** οὐ – ἁμαρτήσῃς] οὐχαμαρτησης P, ουχ’ αμαρτήσης M, οὐχ’ ἁμαρτήσεις V^{W} **8** γὰρ] δὲ R ἀποθάνῃ] *scripsi*, ἀποθάνη V^{W}, ἀποθανη PM, ἀποθανεῖ R **11** Ὡς] ὥσπερ V^{W} E, ὡσπερ PM φῦλλον V$^{W\ a.\ c.}$ θᾶλλον V$^{W\ a.\ c.}$, θαλλον PM δασέως P V^{W}, δασεως M **12** τὰ] ὃ τὰ E

ἡ μὲν τελευτᾷ, ἄλλη δὲ γεννᾶται.
Καὶ πᾶν ἔργον σηπόμενον ἐκλείψει,
καὶ ὁ ἐργαζόμενος αὐτὸ μετ᾽ αὐτοῦ ἀπελεύσεται,
καὶ ἄνθρωποι πάντες γῆ καὶ σποδός.

II^{1}2279 / K cap. Ω 1, 12

*II^{2}2884 / PML^b cap. Ω 1, 15

Τοῦ αὐτοῦ·

Ἐν συντελείᾳ ἀνθρώπου, ἀποκάλυψις ἔργων αὐτοῦ.

*II^{2}2885 / PML^b cap. Ω 1, 16

Τοῦ αὐτοῦ·

Μουσικὰ ἐν πένθει ἄκαιρος διήγησις.

*II^{2}2886 / PML^b cap. Ω 1, 17

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὦ θάνατε, ὡς πικρόν σου τὸ μνημόσυνον
ἀνθρώπῳ εἰρηνεύοντι ἐν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ,
καὶ ἀνδρὶ ἀπερισπάστῳ καὶ εὐοδουμένῳ ἐν πᾶσι,

---

4 καὶ^1 – σποδός] Sir. 17, 32^2 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 94) **7** ***II^{2}2884** Sir. 11, 27^2 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 79) **10** ***II^{2}2885** Sir. 22, 6^1 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 106) **13 – 1277, 5** ***II^{2}2886** Sir. 41, 1^1–2^4 (Wahl, *Sirach-Text*, p. 159–160)

---

6 – 7 ***II^{2}2884** P cap. Ω 1, 15 (379vA26–28); M cap. Ω 1, 15; V^W cap. Ω 1, 15; E cap. 272, 10; R cap. Ω 1, 11; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 10** ***II^{2}2885** P cap. Ω 1, 16 (379vA28–30); M cap. Ω 1, 16; V^W cap. Ω 1, 16; E cap. 272, 11; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III} R **12 – 1277, 5** ***II^{2}2886** P cap. Ω 1, 17 (379vA[30]31–379vB13); M cap. Ω 1, 17; V^W cap. Ω 1, 17–18; E cap. 272, 12–13; R cap. Ω 1, 12; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2884** (a) M R (b) *s. a.* P V^W E ***II^{2}2885** (a) M (b) *s. a.* P V^W E ***II^{2}2886** (a) PM R (b) Τοῦ αὐτοῦ / *s. a.* V^W *(cf. infra, app. crit. text.)* (c) *s. a.* / *s. a.* E *(cf. infra, app. crit. text.)*

---

2 ἐκλείπει *(*-ει- *e corr.* V^W*)*, εκλιπει M **4** ἄνθρωποι] *praem.* οἱ PM V^W E **7** ἔργων αὐτοῦ] ἀνθρώπων M **13** Ὦ] ὦ M, ὤ R πικρόν σοι P μνημόσυνον] μνημοσυνονεστιν M **14** αὐτῶ V^W **15** εὐωδουμενω *(*ευ- M*)* PM

καὶ ἔτι ἰσχύοντι ἐπιδέξασθαι τροφήν.
Ὦ θάνατε, καλόν σου τὸ κρίμα ἐστὶν
ἀνθρώπῳ ἐπιδεομένῳ καὶ ἐλασσουμένῳ ἰσχύϊ,
ἐσχατογήρῳ καὶ περισπωμένῳ περὶ πάντων
καὶ ἀπειθοῦντι καὶ ἀπολωλεκότι ὑπομονήν.

*II^{2}2887 / PML^{b} cap. Ω 1, 18

II^{1}2278 / K cap. Ω 1, 11

Τοῦ αὐτοῦ·

Μὴ εὐλαβοῦ κρίμα θανάτου,
μνήσθητι τῶν προτέρων σου καὶ ἐσχάτων·
τοῦτο κρίμα παρὰ κυρίου πάσῃ σαρκί,
καὶ τί ἀπαναίνῃ ἐν εὐδοκίᾳ ὑψίστου;
Εἴτε δέκα, εἴτε ἑκατόν, εἴτε χίλια ἔτη,
οὐκ ἔστιν †ἐναλλαγμὸς† ζωῆς.

<*II^{2}suppl. 38 / R cap. Ω 1, 14>

II^{1}2277 / K cap. Ω 1, 10

---

14 ***II^{2}suppl. 38** *Sacra.* Liber II. *Supplementum* (Band VIII/8)

---

8 – 13 ***II^{2}2887** Sir. 41, 3^{1}–4^{4} (Wahl, *Sirach-Text*, p. 160)

---

7 – 13 ***II^{2}2887** P cap. Ω 1, 18 (379vB13–25); M cap. Ω 1, 18; V^{W} cap. Ω 1, 19; R cap. Ω 1, 13; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2887** (a) M (b) *s. a.* P V^{W} (c) *s. d.* R

---

1 τροφήν] *hic caesura in* V^{W} E **2** Ὦ] ὦ PM κρῖμα ἐστὶν R$^{a. c.}$ E, κριμα ἐστὶν PM V^{W} **3** ϊσχυεῖ P, ἰσχύει V^{W}, ἰσχὺν E, ἐν ϊσχυϊ M **4** ἐσχατογήρῳ καὶ] ἐσχατω γῆρα καὶ M, ἐσχάτωι γήρει καὶ E, ἐσχάτω γήρω *(*γῆρω *a. c.)* V^{W}, ἐσχάτως τῶ γήρει R παντα M **5** καὶ^{1} – ὑπομονήν] *om.* E ἀπολωλεκότι] V$^{W\ e\ corr.}$, ἀπολελωκότι R, ἀπωλελοκωτι P, ἀπολελοκοτι M **8** κρῖμα R$^{a. c.}$ P, κριμα M **9** μνήσθητι] *praem.* καὶ R **10** τοῦτο] *add.* τὸ, *sed eras.* P κρῖμα R$^{a. c.}$, κριμα E κυρίω M **11** ἀπαναίνει P V^{W} **13** †ἐναλλαγμὸς†] *cruces apposui*, ἐναλλαγμος P, ἀνάλαγμα M, ἐνηλλαγμένη V^{W}, ἐν Ἅδῃ ἐλεγμὸς II^{1} *(cf. etiam* II^{1}1102 / K cap. Θ 5, 10), ἐν ᾅδου ἐλεγμὸς *LXX* ζωῆς] ζωή V^{W}

*II^{2}2888 / PML^{b} cap. Ω 1, 19

Τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου·

Ὅταν ἐπὶ τὸ πέρας ἔλθωσιν τοῦ τῆδε βίου οἱ ἱερώτατοι, τὴν εἰς ἀφθαρσίαν αὐτῶν ὁδόν, ἐγγυτέραν ἤδη γεγενημένην, ἐμφανέστερον ὁρῶσι, καὶ τὰς δωρεὰς τῆς θεαρχίας ὑμνοῦσι, καὶ θείας ἡδονῆς †ἀποδεδοικότες†, ἀλλ’ εὖ εἰδότες ὅτι τὰ κτηθέντα καλὰ βεβαίως καὶ αἰωνίως ἕξουσιν. Οἱ δὲ μολυσμῶν ἀνάπλεοι καὶ ἀνιέρων κηλίδων, εἴπερ ἱερᾶς τινὸς τετυχήκασι μυήσεως, αὐτοὶ δὲ ταύτην ἐκ τοῦ οἰκείου νοὸς ὀλεθρίως ἀπορραπίσαντες ἐπὶ τὰς φθοροποιοὺς ηὐτομόλησαν ἐπιθυμίας, ὅταν ἐπὶ τὸ τέλος ἔρχωνται τῆς ἐνθάδε ζωῆς, οὐκέτι ὁμοίως αὐτοῖς εὐκαταφρόνητος φανεῖται τῶν λογίων ἡ θεία θεσμοθεσία, τὰς ὀλλυμένας δὲ τῶν οἰκείων παθῶν ἡδονὰς ἑτέροις ὀφθαλμοῖς ἐπισκοπήσαντες καὶ τὴν ἱερὰν ζωήν, ἧς ἀνοήτως ἐκπεπτώκασι, μακαρίσαντες, ἐλεεινῶς καὶ ἀβουλήτως ἀποσχίζονται τοῦ τῆδε βίου, πρὸς μηδεμίαν ἱερὰν ἐλπίδα χειραγωγούμενοι διὰ τὴν χειρίστην ζωήν. Τούτων δὲ οὐδενὸς γινομένου κατὰ τὰς κοιμήσεις τῶν ἱερῶν ἀνδρῶν, αὐτὸς μὲν ὁ πρὸς τὸ πέρας ἐρχόμενος τῶν οἰκείων ἀγώνων, εὐφροσύνης ἱερᾶς ἀποπληροῦται καὶ σὺν ἡδονῇ πολλῇ πρὸς τὴν ὁδὸν ἐπιβαίνει τῆς ἱερᾶς παλιγγενεσίας.

---

3 – 20 ***II^{2}2888** Ps.-Dionysius Areopagita, *De ecclesiastica hierarchia*, 2–3 (ed. Heil, p. 121, 23 – 122, 15)

---

2 – 20 ***II^{2}2888** P cap. Ω 1, 19 (379vB[25–26]27–380rB14); M cap. Ω 1, 19; V^{W} cap. Ω 1, 20; R cap. Ω 1, 15; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2888** (a) PM R διονυσιου M αρεοπαγιτου PM (b) Διονυσίου V^{W}

---

5 καὶ^{2}] μετα M **6** †ἀποδεδοικότες†] *cruces apposui*, ἀποδεδοικότες P V^{W} R, ου *(s. l. et forsan man. rec.)* δεδοικοτες M, *inter* ἀπο *et* δεδοικότες *quaedam excidisse videntur (*-πληροῦνται τὴν ἐπὶ τὰ χείρω τροπὴν οὐκέτι *ed.)* κτησθεντα P **7** ἀναπλέοι P, ἀναπλεοι M ἀνιέρων] *sic acc.* P, ἀνίερων V^{W}, ἀνιερῶν R, ανιερων M **8** εἴπερ – τινὸς] ἡ περιεραστην ἧς M τετοιχήκασι M, τετύχηκας P V^{W} **9** ὀλοθρίως P ἀποραπισαντες P V$^{W\ a.\ c.}$ **10** ἔρχονται *(*ἐ- M*)* PM V^{W} **11** ἑαυτοῖς P V$^{W\ a.\ c.}$, ἑαυτοῖς V$^{W\ p.\ c.}$ **11 – 12** τῶν λογίων] *scripsi (ed.)*, τῶν λογισμῶν P V^{W} R, τὸν λογισμον M **12** οἰκείων] *om.* P **14** ἐλεὴνῶς P, ελενηος M **15** ἀποσκιζωνται M **16 – 20** διὰ – παλιγγενεσίας] *om.* V^{W} **16** Τούτων] τουτο M **19** ἐπιβαινεῖν M$^{a.\ c.}$, ἐπιβαινεῖ M$^{p.\ c.}$

*II²2889 / PMLᵇ cap. Ω 1, 20

Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἐκ τοῦ περὶ εἰδώλων·

Οὐχὶ ἡ ψυχή ἐστιν ἡ ἀποθνήσκουσα, ἀλλὰ διὰ τὴν ταύτης ἀναχώρησιν ἐναποθνήσκει τὸ σῶμα. Εἰ μὲν οὖν αὕτη ὑπὸ τοῦ σώματος ἐκινεῖτο, ἀκόλουθον ἦν, ἀποθνήσκοντος τοῦ κινοῦντος, συναποθνήσκειν αὐτήν. Εἰ δὲ τῇ παρουσίᾳ ταύτης τὸ σῶμα ζῇ, ἀνάγκη πᾶσα καὶ μετὰ τὸν τοῦ σώματος θάνατον ζῆν αὐτήν. Καὶ ὥσπερ, τοῦ σώματος θνητοῦ τυγχάνοντος, θνητὰ καὶ αἱ τούτου θεωροῦσιν αἰσθήσεις, οὕτως ἀθάνατα θεωροῦσαν καὶ λογιζομένην τὴν ψυχήν, ἀνάγκη ἀθάνατον εἶναι καὶ αὐτὴν καὶ ἀεὶ ζῆν. Αἱ γὰρ περὶ τῆς ἀθανασίας ἔννοιαι καὶ θεωρίαι οὐδέποτε ταύτην ἀφίουσι, μένουσαι ἐν αὐτῇ, ὥσπερ ἔκκαυμα ἐν αὐτῇ γινόμεναι πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ἀθανάτου ζωῆς.

*II²2890 / PMLᵇ cap. Ω 1, 21

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ περὶ εὐχαριστίας λόγου·

Ἐπιστυγνάζειν μὲν ταῖς συμφοραῖς τῶν πενθούντων ἀκόλουθον. Οὕτω γὰρ ἑαυτὸν οἰκειώσει τοῖς πάσχουσιν, μὴ καθιλαρευόμενος

---

3 – 7 ***II²2889** Οὐχὶ – αὐτήν] ATHANASIUS ALEXANDRINUS, *Contra idola (Contra gentes)*, 33, 10–16 (ed. Thomson, p. 90) **7 – 13** Καὶ – ζωῆς] IBID., 33, 35–40 (p. 92) **16 – 1280, 4** ***II²2890** Ἐπιστυγνάζειν – πάθους] BASILIUS CAESARIENSIS, re vera *Homilia in martyrem Iulittam*, 8 (PG 31, 256, 46 – 257, 6)

---

2 – 13 ***II²2889** P cap. Ω 1, 20 (380rB[15]16–380vA14); M cap. Ω 1, 20; V^{W} cap. Ω 1, 21; R cap. Ω 1, 16; *deest in* Lᵇ E T$^{(lac.)}$ H^{III} **15 – 1280, 9** ***II²2890** P cap. Ω 1, 21 (380vA[15–16]17–380vB17); M cap. Ω 1, 21; E cap. 272, 14; *deest in* Lᵇ V^{W} T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II²2889** (a) P R (b) Ἀθανασίου *(*αθανασιου *cod.)*, περὶ εἰδώλων M (c) Ἀθανασίου V^{W} ***II²2890** (a) PM Τοῦ ἁγίου] *om.* M βασιλειου *codd.* λόγου] *om.* M (b) Βασιλείου E

---

3 Οὐχὶ ἡ] οὐχ'η P, ουχ' ἡ V^{W}, Οὐχη M ψυχὴ ἐστὶν R, ψυχη εστίν M **4** ἐναποθνήσκει] *sic* P R, ἐν ἀποθνήσκει V^{W}, ἐναποθνισκι M αὐτη P **5** ἐκινεῖτο] ἐκεινητο P, εκινητο M κινοῦντος] σώματος V^{W} **8** θνηται M αἱ] *ante* αἰσθήσεις *transpos.* P V$^{W\ a.\ c.}$ **8 – 9** θεωροῦνται M **9 – 10** τῇ ψυχῇ P **10** καὶ αὐτὴν] *om.* M καὶ^{1}] *om.* R **11** ἀφίουσι] ἀφιουσιν M, ἀφιᾶσι R **12** ἔγκαυμα M γενομεναι P **17** οἰκειώσηι E, οἰκειώσῃ *ed.* πάσχουσιν] πᾶσιν E καθιλαρευομενον M

τῶν συμφορῶν, μὴ δὲ ἀδιαφορῶν τοῖς ἀλλοτρίοις ἀλγήμασιν. Οὐ μὴν περαιτέρω γε συνεκφέρεσθαι τοῖς λυπουμένοις προσῆκεν, ὥστε καὶ συνεκβοᾶν ἢ συνθρηνεῖν τῷ πεπονθότι, ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις μιμεῖσθαι καὶ ζηλοῦν τὸν ἐσκοτωμένον ὑπὸ τοῦ πάθους. Οὔτε γὰρ ἰατρὸν ἐπαινῶ τὸν ἀντὶ τοῦ βοηθεῖν τοῖς κάμνουσιν αὐτὸν τῶν νοσημάτων ἐμπιπλάμενον, οὔτε κυβερνήτην ἀντὶ τοῦ κρατεῖν τῶν ἐμπλεόντων καὶ τοῖς πνεύμασι μάχεσθαι καὶ διαφεύγειν τὰ κύματα καὶ παραμυθεῖσθαι τοὺς δειλοτέρους ναυτιῶντα καὶ συναλύοντα τοῖς ἀπειροθαλαττίοις.

*II²2891 / PMLᵇ cap. Ω 1, 22

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Οὐχ' ὁ θεὸς ἔκτισε θάνατον, ἀλλ' ἡμεῖς ἑαυτοῖς ἐκ πονηρᾶς γνώμης ἐπεσπασάμεθα. Οὐ μὴν οὐδὲ ἐκώλυσε τὴν διάλυσιν, ἵνα μὴ ἀθάνατον ἡμῖν τὴν ἀρρωστίαν διατηρήσῃ. Ὥσπερ ἂν εἴ τις σκεῦος πήλινον διαρρυὲν μὴ καταδέχοιτο δοῦναι πυρί, ἕως ἂν τὸ ἐνυπάρχον αὐτῷ πάθος διὰ τῆς ἀναπλάσεως ἐξιάσαιτο.

---

4 – 9 Οὔτε – ἀπειροθαλαττίοις] Basilius Caesariensis, re vera *Homilia in martyrem Iulittam*, 8 (PG 31, 256, 37–43) **12 – 16** ***II²2891** Basilius Caesariensis, re vera *Quod deus non est auctor malorum*, 7 (PG 31, 345, 11–18)

---

11 – 16 ***II²2891** P cap. Ω 1, 22 (380vB[18]19–36); M cap. Ω 1, 22; V^{W} cap. Ω 1, 22; R cap. Ω 1, 17; *deest in* L^{b} E $T^{(lac.)}$ H^{III}

***II²2891** (a) P (b) Τοῦ αὐτοῦ M (c) Βασιλείου V^{W} (d) Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ περὶ εὐχαριστίας R

---

1 ἀλλοτρίοις] οἰκείοις E **1 – 9** Οὐ – ἀπειροθαλαττίοις] *om.* E **2** μήν γε περετερω M **3** ἢ[1]] η M, ἦν P πεπονθοντι M **7** πνεύμασι] κυμασιν M **8 – 9** συναλύοντα] *scripsi (ed.)*, συναλοίοντα P, -ωντα M **9** ἀπειροθαλάττοις *ed.* **12** Οὐχ' ὁ] οὐχι M **13** ἐπεσπασωμεθα M **14** διατηρήσει P

*II^{2}2892 / PML^{b} cap. Ω 1, 23

Τοῦ αὐτοῦ·

Ὅτι οὐκ ἐμπαθὲς ἦν τὸ δάκρυον τοῦ κυρίου ἐπὶ Λαζάρῳ, ἀλλὰ διδασκαλικόν, ἐκεῖθεν δῆλον. Φησὶ γάρ· *Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται, ἀλλὰ πορεύομαι, ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν*. Τίς ἡμῶν κοιμώμενον ὀδύρεται φίλον, ὃν μικρὸν ὕστερον προσδοκᾷ διϋπνίζειν; *Λάζαρε, δεῦρο ἔξω*, καὶ ὁ νεκρὸς ἐζωοποιεῖτο, καὶ ὁ δεδεμένος περιεπάτει. Θαῦμα ἐν θαύματι, κηρείαις δεδέσθαι τοὺς πόδας, καὶ μὴ κωλύεσθαι πρὸς τὴν κίνησιν. Μεῖζον γὰρ ἦν τὸ ἐνισχύον τοῦ ἐμποδίζοντος. Πῶς οὖν ὁ τὰ τοιαῦτα ἐνεργεῖν μέλλων δακρύων ἄξιον τὸ συμβὰν ἔκρινεν; Ἢ δῆλον ὅτι πανταχόθεν ἡμῶν τὸ ἀσθενὲς ὑπερείδων, μέτροις τισὶ καὶ ὅροις τὰ ἀναγκαῖα περιέλαβε πάθη, τὸ μὲν ἀσυμπαθὲς ὡς θηριῶδες ἐκκλίνων, τὸ δὲ φιλόλυπον καὶ πολύθρηνον ὡς ἀγενὲς παραιτούμενος. Διόπερ ἐπιδακρύσας τῷ φίλῳ, αὐτός τε τὴν κοινωνίαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐπεδείξατο, καὶ ἡμᾶς τῶν ἐφ’ ἑκάτερα ὑπερβολῶν ἠλευθέρωσε· μήτε καταμαλακίζεσθαι πρὸς τὰ πάθη, μήτε ἀναισθήτως ἔχειν τῶν λυπηρῶν.

---

4 – 5 Ioh. 11, 11 **7** Ibid. 11, 43 **7 – 8** ὁ^{2} – περιεπάτει] cf. ibid. 11, 44

---

3 – 17 ***II^{2}2892** Basilius Caesariensis, *Homilia de gratiarum actione*, 5 (PG 31, 228, 25–44)

---

2 – 17 ***II^{2}2892** P cap. Ω 1, 23 ([380vB36]381rA1–381rB15); M cap. Ω 1, 23; V^{W} cap. Ω 1, 23; R cap. Ω 1, 18; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

3 λαζαρου M **5** ἵνα] *in mg.* V^{W} ὑμῶν V^{W} **8 – 17** Θαῦμα – λυπηρῶν] καὶ τὰ λοιπά V^{W} **8** κηρείαις] *sic* R, κηρίαις P, κηριαις M, κειρίαις *ed.* **13 – 14** πολύθρονον R, φιλόθρινον M **15** αὐτὸς τὲ P, αυτος τε M ἐπεδείξατο] ἐπεδειξα P$^{a. c.}$ **16** τῶν] τῆς *(e corr.)* M$^{man. rec. ut videtur}$ ὑπερβολῶν] *scripsi (ed.)*, ὑπερβολῆν R$^{a. c.}$, ὑπερβολὴν R$^{p. c.}$, ὑπερβολὴ P, ὑπερβολη M$^{a. c.}$, ὑπερβολῆς M$^{p. c. man. rec. ut videtur}$

II^{1}suppl. 420 / V cap. Ω 1, 20

*II^{2}2893 / PML^b cap. Ω 1, 24

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου, ἐκ τοῦ εἰς Καισάριον·

Πείθομαι σοφῶν λόγοις, ὅτι ψυχὴ πᾶσα καλή τε καὶ θεοφιλής, ἐπειδὰν τοῦ συνδεδεμένου λυθεῖσα σώματος ἐνθένδε ἀπαλλαγῇ, εὐθὺς μὲν ἐν συναισθήσει καὶ θεωρίᾳ τοῦ μένοντος αὐτὴν κάλλους γενομένη, ἅτε τοῦ ἐπισκοτοῦντος νέφους ἀνακαθαρθέντος ἢ ἀποτεθέντος ἢ οὐκ οἶδ᾽ ὅτι καὶ λέγειν χρή, θαυμαστήν τινα ἡδονὴν ἥδεται καὶ ἀγάλλεται, καὶ ἵλεως χωρεῖ πρὸς τὸν ἑαυτῆς δεσπότην, ὥσπερ τί δεσμωτήριον χαλεπὸν τὸν ἐνταῦθα βίον ἀποφυγοῦσα καὶ τὰς περικειμένας πέδας ἀποσεισαμένη, ὑφ᾽ ὧν τὸ τῆς διανοίας πτερὸν καθείλκετο, καὶ οἷον ἤδη τῇ φαντασίᾳ καρποῦται τὴν ἀποκειμένην μακαριότητα.

*II^{2}2894 / PML^b cap. Ω 1, 25

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Μὴ πενθῶμεν Καισάριον, οἵων ἀπηλλάγη κακῶν εἰδότες, ἀλλὰ μᾶλλον ἑαυτούς, οἵοις ὑπελείφθημεν, καὶ οἷα θησαυρίσομεν, εἰ μὴ γνησίως <θεῷ> προσθέμενοι καὶ παραδραμόντες τὰ παρατρέχοντα, πρὸς τὴν ἄνω ζωὴν ἐπειγόμεθα, ἔτι ὑπὲρ γῆς ὄντες καὶ καταλιπόντες τὴν γῆν, καὶ τῷ πνεύματι πρὸς τὰ ἄνω φέροντι

---

3 – 12 *II^{2}2893 GREGORIUS NAZIANZENUS, *Funebris in laudem Caesarii fratris oratio (Orat. 7)*, 21, 2–12 (ed. Calvet-Sebasti, p. 232–234) **15 – 1283, 2** *II^{2}2894 GREGORIUS NAZIANZENUS, *Funebris in laudem Caesarii fratris oratio (Orat. 7)*, 20, 1–8 (ed. Calvet-Sebasti, p. 228–230)

---

2 – 12 *II^{2}2893 P cap. Ω 1, 24 (381rB[15–16]17–381vA11); M cap. Ω 1, 24; R cap. Ω 1, 19; *deest in* L^b V^W E T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 1283, 2** *II^{2}2894 P cap. Ω 1, 25 (381vA [11]12–31); M cap. Ω 1, 25; E cap. 272, 15; R cap. Ω 1, 20; *deest in* L^b V^W T$^{(lac.)}$ H^{III}

---

*II^{2}2893 Τοῦ – Γρηγορίου] *om.* R γρηγοριου M ἐκ τοῦ] *om.* P κεσαριον M *II^{2}2894 (a) PM R Ἐκ] *om.* M (b) Θεολόγου E

---

3 θεοφειλῆς P, θεοφιλῆς M **4** ἐνθένδε] ἐνδεν M$^{a.\,c.\,man.\,rec.}$ **6** γεννόμενη *(sic)* M$^{p.\,c.}$, γεννά- M$^{a.\,c.\,ut\,videtur}$ **8** ἵλεως] *scripsi (ed.)*, ἳλεως M, ἵλεω R, ἳλεω P ἑαυτοῦ R **9** ὥσπερ τί] ὡσπερεὶ R **10** τὸ] των M$^{a.\,c.}$, τω M$^{p.\,c.}$ **11** καθέλκετο P$^{a.\,c.}$ M **15** κεσσαρίον M **16** θησαυρίσωμεν (-ι- M) PM **16 – 1283, 2** εἰ – διάνοιαν] *om.* E **17** θεῷ] *supplevi (ed.)*, *om.* PM R **17 – 18** παρερχόμενα M **18** καὶ] *om.* M **19** καταλιποντες M, καταλείποντες P φεροντα M

ἀκολουθήσαντες. Ταῦτα καὶ ἀλγεινὰ τοῖς ὀλιγοψύχοις καὶ κοῦφα τοῖς ἀνδρικοῖς τὴν διάνοιαν.

*II^{2}2895 / PML^{b} cap. Ω 1, 26

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ εἰς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα·

Ὅπερ ἐστὶ τοῖς πλέουσι λιμὴν εὔδιος, τοῦτο τοῖς ἐνταῦθα χειμαζομένοις ἡ ἐκεῖσε μετάστασις· ἢ ὥσπερ οἱ μακρὰν ὁδὸν προκαταλύσαντες, τῶν ὁδοιπορούντων καὶ μοχθούντων ἔτι ῥάους καὶ ἀπονώτεροι, οὕτως οἱ ἐπιτυχόντες τοῦ ἐκεῖσε καταλύματος, τῶν ἔτι τὴν σκολιὰν καὶ κρημνώδη τοῦ βίου τούτου τεμνόντων ὁδὸν ἀμείνους καὶ ἀνεκτότεροι, ὅτι τοῦ μὲν ἀπατηλοῦ καὶ ἀτάκτου καὶ ἀνωμάλου καὶ ὥσπερ ἐν κύμασιν ἄνω καὶ κάτω φερομένου καὶ φέροντος βίου ἀπηλλάγησαν, τῷ δὲ παγίῳ καὶ σταθερῷ καὶ ὡσαύτως ἔχοντι, πάσης ἐλευθέρῳ ταραχῆς καὶ συγχύσεως, προσετέθησαν.

---

5 – 10 ***II^{2}2895** Ὅπερ – ἀνεκτότεροι] GREGORIUS NAZIANZENUS, *Funebris oratio in patrem (Orat. 18)*, 3 (PG 35, 988, 45 – 989, 4) **10 – 14** ὅτι – προσετέθησαν] IBID. (PG 35, 988, 34–39)

---

4 – 14 ***II^{2}2895** P cap. Ω 1, 26 (381vA[32]33–381vB27); M cap. Ω 1, 26; V^{W} cap. Ω 1, 24; E cap. 272, 16; R cap. Ω 1, 21; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2895** (a) PM R Τοῦ αὐτοῦ] *om.* PM (b) Γρηγορίου V^{W} (c) *s. a.* E

---

2 ἀνδρικοῖς] ἀνδρείοις R, αλγινοις M **5** ὅπέρ ἐστι V^{W} E, ὅπερ *(*ὁ- M*)* ἐστι PM **6** ἐκεῖσε] εκιθεν M **6 – 14** ἢ – προσετέθησαν] *om.* E **7** ἔτι] εἰσὶ *(e corr.)* V^{W} **8** ἐπιτυχον P$^{a. c.}$ ἔτι] *scripsi (*II^{1}983 / K cap. E 21, 5 *et ed.)*, ἐπὶ PM$^{a. c.}$ *(*ἔτι M$^{p. c. man. rec. ut videtur}$*)* V^{W} R **9** τεμνόντων] τεμνοντην M$^{a. c.}$ **12** δὲ] γὰρ R παγίων M$^{a. c.}$ σταθηρῷ P V^{W}, σταθηρὸν M$^{a. c.}$, σταθηρὸ M$^{p. c.}$

*II^{2}2896 / PML^{b} cap. Ω 1, 27

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ·

Τῷ καιρῷ τῆς τοῦ σώματος ἀπὸ τῆς ψυχῆς διαζεύξεως, οὐ συνδιασχίζεται τῷ συνθέτῳ τὸ ἀδιαίρετον, ἀλλὰ τὸ ἔμπαλιν γίνεται· τῇ γὰρ ἑνότητι τῆς θείας φύσεως, τῆς κατὰ τὸ ἶσον ἐν ἀμφοτέροις οὔσης, πάλιν πρὸς ἄλληλα τὰ διεστῶτα συμφύεται· καὶ οὕτως γίνεται ὁ θάνατος μὲν ἐκ τῆς τῶν συμπεφυκότων διαιρέσεως, ἡ δὲ ἀνάστασις ἐκ τῆς τῶν διαιρεθέντων ἑνώσεως.

*II^{2}2897 / PML^{b} cap. Ω 1, 28

Φίλωνος, ἐκ τοῦ περὶ ἄθλων καὶ ἐπιτιμίων λόγου·

Ἄνθρωποι μὲν γὰρ πέρας τιμωριῶν εἶναι νομίζουσι τὸν θάνατον, ἐν δὲ τῷ θείῳ δικαστηρίῳ μόγις οὗτος ἐστὶν ἀρχή.

[PML^{b} cap. Ω 1, 29]

Κατὰ Ματθαῖον, κεφαλαίου cξε′·

Γρηγορεῖτε ὅτι οὐκ οἴδατε – ὥραν.

---

14 – 15 [PML^{b} cap. Ω 1, 29] cf. II^{1}2280 / K cap. Ω 1, 13

---

3 – 8 *II^{2}2896 Gregorius Nazianzenus, re vera Gregorius Nyssenus, *De tridui inter mortem et resurrectionem domini nostri Iesu Christi spatio* (ed. Gebhardt, p. 293, 21 – 294, 4) **11 – 12 *II^{2}2897** Philo Iudaeus, *De praemiis et poenis*, 69 (ed. Cohn, p. 351, 16–17)

---

2 – 8 *II^{2}2896 P cap. Ω 1, 27 (381vB[28]29–382rA12); M cap. Ω 1, 27; R cap. Ω 1, 22; *deest in* L^{b} V^{W} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 12 *II^{2}2897** P cap. Ω 1, 28 (382rA[12–13]14–19); M cap. Ω 1, 28; V^{W} cap. Ω 1, 25; E cap. 272, 17; R cap. Ω 1, 43; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2896** Ἐκ] *om.* M ***II^{2}2897** (a) PM R φιλωνος M ἐπιτιμίων] *scripsi*, ἐπιτιμιων PM *(in* P *acc. super* μ *positus videtur)*, ἐπιτι$^{μ'}$ R λόγου] *om.* R (b) Φίλωνος V^{W} E **[PML^{b} cap. Ω 1, 29]** cξε′] *sic* P

---

5 τῆς θείας] *om.* M ἴσον PM **7** ὁ] *om.* M πεφυκοτων P **11** νομιζουσιν εἶναι M **12** οὗτός ἐστιν E, οὕτως ἐστὶν R ἀρχή] *praem.* ἡ P V^{W}

[PML^{b} Ω 1, 30]

Κατὰ Λουκᾶν, κεφαλαίου ρνδ′·

Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες – ἔρχεται.

*II^{2}2898 / PML^{b} cap. Ω 1, 31 II^{1}2284 / K cap. Ω 1, 17

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ περὶ βαπτίσματος·

Προσήκει τὸν ἀρχόμενον τοῦ βίου ἐν ὀφθαλμοῖς ἔχειν τὴν τελευτήν.

[PML^{b} cap. Ω 1, 32]

Τοῦ αὐτοῦ·

Μηδείς σε ἐξαπατάτω κενοῖς – δεδομένῃ.

[PML^{b} cap. Ω 1, 33]

Εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν ῥητόν·

Νὺξ βαθεῖα, καὶ ἡ νόσος – γνώμην.

---

2 – 3 [PML^{b} Ω 1, 30] cf. II^{1}2281 / K cap. Ω 1, 14 **9 – 10 [PML^{b} cap. Ω 1, 32]** cf. II^{1}2285 / K cap. Ω 1, 18 **12 – 13 [PML^{b} cap. Ω 1, 33]** cf. II^{1}2286 / K cap. Ω 1, 19

---

6 – 7 *II^{2}2898 BASILIUS CAESARIENSIS, *Homilia exhortatoria ad S. baptisma*, 5 (PG 31, 432, 45–46)

---

5 – 7 *II^{2}2898 P cap. Ω 1, 31 (382rB[24]25–28); M cap. Ω 1, 31; V^{W} cap. Ω 1, 28; E cap. 272, 20; R cap. Ω 1, 26; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

[**PML^{b} cap. Ω 1, 33**] λουκα P

II^{1}2287 / K cap. Ω 1, 20

*II^{2}2899 / PML^b cap. Ω 1, 34

Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὰς παρθένους·

Διδάσκει ἡμᾶς ὁ κύριος μὴ καταμελεῖν τῶν ἀναγκαίων, ἀλλὰ πρὸ καιροῦ παρεσκευασμένους τῆς ζωῆς τὰ ἐφόδια, ἐν τῇ ἑτοιμασίᾳ τῆς καρδίας ἀναμένειν τοῦ νυμφίου τὴν παρουσίαν. Αἱ φρόνιμοι γάρ φησι παρθένοι διὰ τὸ ἔχειν ἐν ταῖς λαμπάσι τὸ ἔλαιον, συνεισῆλθον τῷ νυμφίῳ, αἱ δὲ μωραὶ διὰ τὸ ἀνέτοιμον αὐτῶν, τῆς χαρᾶς τοῦ νυμφῶνος ἠλλοτριώθησαν.

II^{1}suppl. 419 / V cap. Ω 1, 17

*II^{2}2900 / PML^b cap. Ω 1, 35

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς Ἑξαημέρου·

Οὐ φιλοπονεῖς περὶ σεαυτοῦ, ἄνθρωπε; Οὐκ ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι προαποτίθεσαι τὰς τοῦ μέλλοντος ἀναπαύσεις, πρὸς τὸ ὑπόδειγμα τοῦ μύρμηκος ἀποβλέψας; Ὅς ἐν τῷ θέρει τὴν χειμέριον τροφὴν ἑαυτῷ θησαυρίζει, καὶ οὐχ’ ὅτι μήπω πάρεστι τὰ τοῦ χειμῶνος λυπηρά, διὰ ῥαθυμίας παραπέμπει τὸν χρόνον, ἀλλὰ σπουδῇ τινὶ ἀπαραιτήτῳ πρὸς τὴν ἐργασίαν ἑαυτὸν κατατείνει, ἕως ἂν τὴν ἀρκοῦσαν τροφὴν ἐναπόθηται τοῖς ταμιείοις.

---

5 – 8 Αἱ – ἠλλοτριώθησαν] cf. Matth. 25, 1–13

---

3 – 8 ***II^{2}2899** Basilius Caesariensis, re vera *Homilia in principium Proverbiorum*, 6 (PG 31, 400, 26–33) **11 – 17** ***II^{2}2900** Basilius Caesariensis, *Homiliae in Hexaemeron*, IX, 3 (ed. Mendieta†/Rudberg, p. 151, 10–16)

---

2 – 8 ***II^{2}2899** P cap. Ω 1, 34 (382vB[26]27–383rA10); M cap. Ω 1, 34; V^W cap. Ω 1, 29; R cap. Ω 1, 27; *deest in* L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} **10 – 17** ***II^{2}2900** P cap. Ω 1, 35 (383rA[10]11–34); M cap. Ω 1, 35; R cap. Ω 1, 28; V^W cap. Ω 1, 30; *deest in* L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2899** (a) PM R (b) *s. a.* V^W ***II^{2}2900** (a) PM R αὐτοῦ] θεολογου P, αγιου βασιλειου M (b) Θεολόγου *(*θεολ^o *cod.)* V^W

---

4 παρεσκευασμένους] *scripsi (ed.)*, παρασκευασμένους P V^W, παρασκευασαμένους R, παρασκευαζομενους M **5** φρονημοι PM V$^{W\ a.\ c.}$ **6** γὰρ φησὶν P τὸ^2] τὸν P M$^{a.\ c.}$ V$^{W\ a.\ c.}$ R$^{a.\ c.}$ **12** προἀποτίθεσθαι P, προαποτιθεσθαι M **12 – 13** ὑπόδειγμα] *add.* τὸ M **13** χειμερινὴν V^W **14** οὐχ’] *om.* M **15** ραθυμιαν M **16** σπουδὴ τινι P, σπουδῆ τινι *(e corr.)* V^W, σπουδῆ τινη M κατὰτίνει P, κατατινι M **17** ἐναπόθηται] *scripsi (*II^{1}suppl. *et ed.)*, ἐναποθῆται V^W, ενάποθηται M, ἐναποθεῖται *(*-ει- P*)* P R ταμίοις P, ταμιοῖς M

*II^{2}2901 / PML^{b} cap. Ω 1, 36

II^{1}2288 / K cap. Ω 1, 21

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς ϙγʹ ἐπιστολῆς·

Μακαρία ψυχὴ ἡ νυκτὸς καὶ ἡμέρας μηδεμίαν ἄλλην μέριμναν τρέφουσα ἢ πῶς ἐπὶ τῆς μεγάλης ἡμέρας, καθ᾽ ἣν πᾶσα ἡ κτίσις περιστήσεται τὸν κριτήν, τὰς εὐθύνας τῶν πεπραγμένων ἀποδιδοῦσα <***>. Ὁ γὰρ ἐκείνην τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν πρὸ ὀφθαλμῶν τιθέμενος καὶ ἀεὶ μελετῶν τὴν ἐπὶ τοῦ ἀπαραλογίστου κριτηρίου ἀπολογίαν, ὁ τοιοῦτος ἢ οὐδὲν ἢ παντελῶς ἐλάχιστα ἁμαρτήσεται, διότι τὸ ἁμαρτάνειν ἡμῖν κατὰ ἀπουσίαν τοῦ θείου φόβου γίνεται. Οἷς δ᾽ ἂν ἐναργὴς παρῇ τῶν ἀπειλουμένων ἡ προσδοκία, οὐδένα καιρὸν δώσει τοῖς τοιούτοις ὁ σύνοικος φόβος εἰς ἀβουλήτους πράξεις ἢ ἐνθυμήσεις ἐκπίπτειν.

*II^{2}2902 / PML^{b} cap. Ω 1, 37

II^{1}2289 / K cap. Ω 1, 22

Τοῦ Θεολόγου, εἰς Ἀθανάσιον·

Ἀνόνητα μεταγινώσκει τίς ἐπὶ ταῖς τελευταίαις ἀναπνοαῖς, ἡνίκα εὐγνώμων ἕκαστος τῶν ἑαυτοῦ κριτής, διὰ τὸ ἐκεῖ δικαστήριον.

---

3 – 12 ***II^{2}2901** Basilius Caesariensis, *Epistulae*, CLXXIV, 12–23 (ed. Courtonne, II, p. 110) **15 – 16** ***II^{2}2902** Gregorius Nazianzenus, *In laudem Athanasii (Orat. 21)*, 26, 18–20 (ed. Mossay/Lafontaine, p. 164)

---

2 – 12 ***II^{2}2901** P cap. Ω 1, 36 (383rA[34]35–383rB29); M cap. Ω 1, 36; V^{W} cap. Ω 1, 31; E cap. 272, 22; R cap. Ω 1, 29; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III} **14 – 16** ***II^{2}2902** P cap. Ω 1, 37 (383rB[30]31–383vA1); M cap. Ω 1, 37; V^{W} cap. Ω 1, 32; E cap. 272, 23; R cap. Ω 1, 23; *deest in* L^{b} T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2901** (a) PM R Τοῦ αὐτοῦ] *om.* P R ϙγʹ] νζʹ M (b) Τοῦ αὐτοῦ V^{W} (c) *s. a.* E
***II^{2}2902** (a) PM R Θεολόγου] αὐτοῦ R Ἀθανάσιον] αθανάσιον P, τον αγιον αθανασιον M (b) *s. a.* V^{W}

---

3 ψυχὴ] *praem.* ἡ M **4** στρέφουσα *(*-ε- M*)* M E ἢ] οὐ E$^{\text{ut videtur}}$ **5** παραστήσεται E τῶ κριτη M **5 – 6** *post* ἀποδιδοῦσα *quaedam excidisse videntur (*καὶ αὐτὴ δυνηθῇ κούφως ἀποθέσθαι τὸν λόγον τῶν βεβιωμένων *ed.)* **7** ἀπαραλογίς P$^{\text{a. c.}}$ **8** ὁ τοιοῦτος] ὁ γαρ τοιουτον M, *sed punctis superne inferneque notata* **10** Οἷς] *sic* E, ὧ P V^{W} R, ὧι M **15** ἀνώνητα *(*-ω- P*)* P V^{W}, ἀνώνιτα M μεταγινώσκει *(*-ειν *a. c.)* τις P, καταγινώσκει τίς R

$\Pi^1$2290 / K cap. Ω 1, 23

*$\Pi^2$2903 / PML^b cap. Ω 1, 38

Εἰς ἑαυτόν·

Ἔκδεξαι τὴν διάλυσιν ὥσπερ προθεσμίαν ἀναγκαίας ἐλευθερίας καὶ τοῦ ἵλεως πρὸς τὰ ἑξῆς μεταβήσεσθαι, ἔνθα οὐκ ἔστιν ἄωρος οὐδὲ πρεσβύτης, ἀλλὰ πάντες τὴν πνευματικὴν ἡλικίαν τέλειοι.

$\Pi^1$2291 / K cap. Ω 1, 24

*$\Pi^2$2904 / PML^b cap. Ω 1, 39

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῶν Γνωμῶν·

Ἀεὶ μὲν ἐργάζοιο τὴν σωτηρίαν·
Καιρὸς δὲ δὴ μάλιστα, ἡ βίου λύσις.
Τὸ γῆρας ἦλθεν, ἔξοδον κῆρυξ βοᾷ.
Πᾶς εὐτρεπίζου.

3 – 5 ***$\Pi^2$2903** Gregorius Nazianzenus, *In seipsum, cum rure rediisset, post ea quae a Maximo perpetrata fuerant (Orat. 26)*, 11, 7–10 (ed. Mossay/Lafontaine, p. 252) **8 – 11** ***$\Pi^2$2904** Gregorius Nazianzenus, *Carmina*, I,2,33 *(Tetrastichae sententiae)*, 229–232 (PG 37, 945, 3–6)

2 – 5 ***$\Pi^2$2903** P cap. Ω 1, 38 (383vA[2]3–12); M cap. Ω 1, 38; V^W cap. Ω 1, 33; R cap. Ω 1, 24; *deest in* L^b E T$^{(lac.)}$ H^{III} **7 – 11** ***$\Pi^2$2904** P cap. Ω 1, 39 (383vA[12]13–18); M cap. Ω 1, 39; V^W cap. Ω 1, 34; E cap. 272, 24; R cap. Ω 1, 25; *deest in* L^b T$^{(lac.)}$ H^{III}

***$\Pi^2$2903** (a) PM R εαυτο M (b) *s. a.* V^W ***$\Pi^2$2904** Τοῦ αὐτοῦ] *om.* PM E ἐκ – Γνωμῶν] *om.* E

3 ἐδεξαι M$^{a. c.}$ **4** ἵλεως PM **8** Ἀεὶ] εἰ P **10** ἔξοδον κῆρυξ] ο κήρυξ ἔξοδον M βόα E

*II^{2}2905 / PML^{b} cap. Ω 1, 40

II^{1}suppl. 421 / V cap. Ω 1, 24

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, εἰς τὸ *Πάτερ ἡμῶν*·

Τίς οὐκ οἶδε τὸ αἴνιγμα τῆς θείας Γραφῆς, τῆς λεγούσης *διὰ θυρίδος εἰσεληλυθέναι* τὸν *θάνατον*; Τὰς γὰρ αἰσθήσεις, δι᾽ ὧν ἐκκύπτουσα ἡ ψυχὴ πρὸς τὰ ἔξω πράγματα, τῶν κατὰ γνώμην ἀντιλαμβάνεται, *θυρίδας* ἡ Γραφὴ προσηγόρευσεν· ἃς ὁδοποιεῖν τῷ θανάτῳ τὴν εἴσοδον ὁ λόγος φησίν.

*II^{2}2906 / PML^{b} cap. Ω 1, 41

II^{1}suppl. 422 / V cap. Ω 1, 25

Νείλου μοναχοῦ·

Ἑτοιμάζου πρὸς τὰ λυπηρά, καὶ κερδαίνεις τὰ πλείονα.

---

3 – 4 Ier. 9, 21 **6** θυρίδας] Ibid.

---

3 – 7 ***II^{2}2905** Gregorius Nyssenus, *In illud:* Pater noster *(Matth. 6, 9) (De oratione dominica)*, V (ed. Callahan, p. 67, 8–13) **10** ***II^{2}2906** Nilus Asceta (Hesychius Hierosolymitanus), *Sententiae*, 9 (PG 79, 1241, 8–9)

---

2 – 7 ***II^{2}2905** P cap. Ω 1, 40 (383vA[mg]19–33); M cap. Ω 1, 40; V^{W} cap. Ω 1, 35; R cap. Ω 1, 30; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} **9 – 10** ***II^{2}2906** P cap. Ω 1, 41 (383vA34–36); M cap. Ω 1, 41; V^{W} cap. Ω 1, 36; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III} R

***II^{2}2905** (a) R (b) Εἰς τὸ Πάτερ ἡμῶν, τοῦ Νύσης *(*νυσης *cod.)* M (c) Εἰς τὸ Πάτερ ἡμῶν P V^{W} ***II^{2}2906** (a) M Νείλου] *scripsi*, νηλου M (b) *s. a.* V^{W} (c) *propt. mg. resect. non liquent in* P

---

3 – 4 θυρίδος] *praem.* της M **4 – 5** ἐκκαλύπτουσα P V^{W}, ἐγκαλύπτουσα M$^{a. c. ut videtur}$, ἐγκύπτουσα M$^{p. c.}$

*II^{2}2907 / PML^{b} cap. Ω 1, 42

Ἰωσήππου, ἐκ τοῦ λόγου τοῦ ἐπιγεγραμμένου κατὰ Πλάτωνος περὶ τῆς τοῦ παντὸς αἰτίας·

Καὶ οὗτος μὲν ὁ περὶ δαιμόνων λόγος· περὶ δὲ Ἅδου, ἐν ᾧ συνέχονται ψυχαὶ *δικαίων τὲ καὶ ἀδίκων*, ἀναγκαῖον εἰπεῖν. Ὁ Ἅδης τόπος ἐστὶν ἐν τῇ κτίσει ἀκατασκεύαστος, χωρίον ὑπόγειον, ἐν ᾧ φῶς κόσμου οὐκ ἐπιλάμπει. Φωτὸς τοίνυν ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ μὴ καταλάμποντος, ἀνάγκη σκότος διηνεκῶς τυγχάνειν. Τοῦτο τὸ χωρίον ὡς φρούριον ἀπενεμήθη ψυχαῖς· ἐφ' ᾧ κατεστάθησαν ἄγγελοι φρουροί, πρὸς τὰς ἑκάστου πράξεις διανέμοντες <***> τάς τε τῶν τρόπων προσκαίρους κολάσεις. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ χωρίῳ τόπος ἀφώρισταί τις *λίμνης πυρὸς* ἀσβέστου, ἐν ᾧ μὲν οὐδέπω τινὰ καταρερίφθαι ὑπειλήφαμεν, ἐσκευάσθαι δὲ εἰς τὴν προωρισμένην ἡμέραν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἐν ᾗ δικαίας κρίσεως ἀπόφασις μία

---

4 – 1292, 7 περὶ^{2} – ὥρισεν] exstat etiam in *Florilegio Patmiaco*, cap. 47, 46 (ed. Sargologos, p. 875–876) **4 – 1291, 21** περὶ^{2} – ἑλκόμενοι] exstat etiam in *FC*, A 93 (ed. Fernández, p. 134–135) **5** Act. 24, 15 **12** Apoc. 20, 14

---

4 – 1295, 19 ***II^{2}2907** PS.-FLAVIUS IOSEPHUS, *Contra Platonem de universi causa*, re vera HIPPOLYTUS ROMANUS, *De universo*; Holl, n° 353

---

2 – 1295, 19 ***II^{2}2907** P cap. Ω 1, 42 (383vB[1–3]4–385vA18); M cap. Ω 1, 42; V^{W} cap. Ω 1, 37; R cap. Ω 1, 42; *deest in* L^{b} E T$^{(lac.)}$ H^{III}

***II^{2}2907** (a) PM ϊωσήππου P, ϊωσιππου M επιγεγραμμενο M κατὰ] *om.* M πλατωνος M αἰτίας] αιτία P, *add.* και κατα ελληνων M (b) Ἰωσήππου *(*ἰωση^{ππ} *cod.)*, ἐκ τοῦ λόγου τοῦ ἀναγεγραμμένου κατὰ Πλάτωνος *(*πλάτ^{ω} *cod.)* R (c) Ἰωσήππου *(*ἰωση^{ππ} *cod.)* V^{W}

---

4 μὲν] *om.* V^{W} δαιμόνων] *praem.* των M δὲ] *om.* M *(s. l. supplev.* δὲ τοῦ *man. rec.)* ᾅδου R, άδου P, αδου M **5** ψυχαὶ] *praem.* αι M τὲ] *om.* M άδης P, αδης M **6** ϋπόγιον P, ὑπόγαιον *(spir. et acc. e corr. man. rec.)* M **7** κόσμου] *om.* M ἐπιλάμπει – τοίνυν] επιλαμπι φωτος· τοίνῦν M **8** καταλάμποντος] *add.* φωτος M **8 – 9** τυγχάνειν – χωρίον] τουτο τυγχανειν το χωρίον. M **9** ὡς] ὃ ὡς PM$^{p. c.}$ V$^{W\ a. c.\ ut\ videtur}$, ὁς M$^{a. c.}$ ἐφ' ᾧ] ἐνω M κατεστάθησαν] κατεστησαν M **10** εκαστου M, ἑκάστων *(*ἑ- P*)* P V^{W} *post* διανέμοντες *quaedam excidisse videntur* **10 – 11** τάς τε] τας τε M, τὰς R **11** τρόπων] τόπων R **12** τόπος] *in mg.* V^{W} ἀφώρισται τίς P, ἀφωρισται τῆς M λίμνη V$^{W\ a. c.}$ **12 – 13** οὐδέπω τινὰ] οὐδπω *(sic)* τινὰ P, οὐδένα οὐδέπω M **13 – 1292, 15** καταρερίφθαι – ἀνίστασθαι] *a* -ρίφθαι *desunt in* P$^{(lac.)}$ **13** καταρερρίφθαι R, κατερρίφθαι *(*-ρί- *e corr.)* V^{W} ἐσκευᾶσθαι V^{W}, εσκευάσθε M, σκευᾶσθαι R **14** ὑπὸ] παρὰ R τοῦ θεοῦ] κυρίου V^{W}

πᾶσιν ἀξίως προσενεχθῇ, καὶ οἱ μὲν ἄδικοι καὶ θεῷ ἀπειθήσαντες, τά τε μάταια ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων, κατεσκευασμένα εἴδωλα, ὡς θεὸν τιμήσαντες, ταύτης τῆς ἀϊδίου κολάσεως, ὡς αἴτιοι μιασμάτων γενόμενοι, προσκριθῶσιν, οἱ δὲ δίκαιοι τῆς ἀφθάρτου καὶ ἀνεκλείπτου βασιλείας τύχωσιν, οἳ ἐν τῷ Ἅδῃ νῦν μὲν συνέχονται, ἀλλ’ οὐ τῷ αὐτῷ τόπῳ ὡς καὶ οἱ ἄδικοι. Μία γὰρ εἰς τοῦτο τὸ χωρίον κάθοδος, οὗ τῇ πύλῃ ἐφεστῶτα ἀρχάγγελον ἅμα στρατιᾷ πεπιστεύκαμεν· ἣν πύλην διελθόντες οἱ καταγόμενοι ὑπὸ τῶν ἐπὶ τὰς ψυχὰς τεταγμένων ἀγγέλων, οὐ μιᾷ ὁδῷ πορεύονται, ἀλλ’ οἱ μὲν δίκαιοι εἰς δεξιὰ φωταγωγούμενοι καὶ ὑπὸ τῶν ἐφεστώτων κατὰ τόπον ἀγγέλων ὑμνούμενοι, ἄγονται εἰς χωρίον φωτεινόν, ἐν ᾧ οἱ ἀπ’ ἀρχῆς δίκαιοι πολιτεύονται, οὐχ’ ὑπ’ ἀνάγκης κρατούμενοι, ἀλλὰ τῆς τῶν ὁρωμένων ἀγαθῶν θέας ἀεὶ ἀπολαύοντες, καὶ τῇ τῶν ἑκάστοτε καινῶν ὁρωμένων προσδοκίᾳ ἡδόμενοι, κἀκεῖνα τούτων βελτίονα ἡγούμενοι· οἷς ὁ τόπος οὐ καματηφόρος γίνεται· οὐ καύσων, οὐ κρύος, οὐ τρίβολος ἐν αὐτῷ, ἀλλ’ ἡ τῶν πατέρων δικαίων τὲ ὁρωμένη ὄψις πάντοτε μειδιᾷ, ἀναμενόντων τὴν μετὰ τοῦτο τὸ χωρίον ἀνάπαυσιν καὶ αἰωνίαν βίωσιν ἐν οὐρανῷ· τοῦτον δὲ ὀνόματι κληΐζομεν *κόλπον Ἀβραάμ*. Οἱ δὲ ἄδικοι ἀριστερὰ ἕλκονται ὑπὸ ἀγγέλων κολαστῶν, οὐκέτι ἑκουσίως πορευόμενοι, ἀλλὰ μετὰ βίας ὡς δέσμιοι ἑλκόμενοι· οἷς οἱ ἐφεστῶτες ἄγγελοι ἐπιγελῶντες διαπέμπονται, ἐπονειδίζοντες καὶ φοβερῷ ὄμματι ἐπαπειλοῦντες καὶ εἰς τὰ κατώτερα μέρη ὠθοῦντες· οὓς ἀγομένους ἕλκουσιν οἱ ἐφεστῶτες, ἕως πλησίον τῆς γεέννης. Οἱ ἐγγίονες ὄντες, τοῦ μὲν βρασμοῦ ἀδιαλείπτως ἐπακούουσι καὶ τοῦ τῆς θέρμης ἀτμοῦ οὐκ ἀμοιροῦσιν, αὐτῆς δὲ τῆς ἐγγίονος ὄψεως τὴν φοβερὰν καὶ ὑπερβαλλόντως ξανθὴν θέαν τοῦ πυρὸς ὁρῶν-

19 Luc. 16, 22

1 προσενεχθήσεται V^{W}, προσἐδιχθει M **4** προκριθῶσιν R V$^{W\ a.\,c.}$ **4 – 5** ἀνεκλείπτου] ἀνεκλαλιτου M **5** ᾄδη R, αδη M **6** τόπῳ ὡς] τροπω ὧM ἄδικοι] M$^{p.\,c.}$ V^{W}, δίκαιοι M$^{a.\,c.}$ R γὰρ] *add.* η M **7** τῆς πύλης (*sine acc.* M) M V^{W} **9** μιᾶ M V^{W} **11** κατατοπους M, κατὰ τόπων V$^{W\ a.\,c.}$ **12** ὑπ’] ὑπο M **13** θέας] θεωρίας R **14** καινῶν] κοινων M **14 – 15** κἀκεῖνα – ἡγούμενοι] *om.* M **18** τὸ] *s. l. add.* M αἰωνίαν βίωσιν] αἰωνιον αἰωσιν (*sic*) M **19** τοῦτον – Ἀβραάμ] *om.* R κλίζομεν V^{W}, κλιζομεν M$^{a.\,c.}$ κολπον αβρααμ M, ἀβραὰμ κόλπον V^{W} **20** ἀριστερὰ] ἀριστερᾶ V^{W}, *om.* M **21** ἀλλὰ] αλλη M$^{a.\,c.}$, ἀλλῆ M$^{p.\,c.\ man.\ rec.}$ οἱ] *om.* M **22** επιγελῶνταις M, ἐπιτελοῦντες V^{W} **23** καὶ] *om.* M V^{W} μέρη] *om.* M V^{W} ὠθοῦσιν V^{W} **24** Οἱ] οἳ R, οι M$^{a.\,c.\ ut\ videtur}$, ἧς M$^{p.\,c.}$ **25** αλειπτῶς M$^{a.\,c.}$ **26** απομοιροῦσιν M **27** ξανθὴν] ἐξανθεῖν V^{W}

τες, καταπεπλήγασι, τῇ προσδοκίᾳ τῆς μελλούσης κρίσεως ἤδη δυνάμει κολαζόμενοι. Ἀλλὰ καὶ οὗτοι τὸν τῶν δικαίων χῶρον καὶ τοὺς δικαίους ὁρῶσι, καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ τούτῳ κολαζόμενοι· χάος γὰρ βαθὺ καὶ μέγα ἀναμέσον ἐστήρικται, ὥστε μήτε δίκαιον συμπαθήσαντα προσδέξασθαι, μήτε ἄδικον τολμήσαντα διελθεῖν. Οὗτος ὁ περὶ Ἅδου λόγος, ἐν ᾧ αἱ ψυχαὶ πάντων κατέχονται ἄχρι καιροῦ ὃν ὁ θεὸς ὥρισεν, ἀνάστασιν τότε πάντων ποιησόμενος, οὐ ψυχὰς μετενσωματῶν, ἀλλ᾽ αὐτὰ τὰ σώματα ἀνιστῶν, ἃ ἀεὶ λελυμένα ὁρῶντες εἰ ἀπιστεῖτε, Ἕλληνες, μάθετε μὴ ἀπιστεῖν. Τὴν γὰρ ψυχὴν γενητὴν καὶ ἀθάνατον ὑπὸ θεοῦ γεγονέναι πιστεύσαντες κατὰ τὸν Πλάτωνος λόγον, χρόνῳ μὴ ἀπιστήσητε <ὡς> καὶ τὸ σῶμα ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων σύνθετον γενόμενον δυνατὸς ὁ θεὸς ἀναβιώσας, ἀθάνατον ποιεῖν· οὐ γὰρ τὸ μὲν δυνατός, τὸ δὲ ἀδύνατος ῥηθήσεται περὶ θεοῦ. Ἡμεῖς μὲν οὖν καὶ σῶμα ἀνίστασθαι πεπιστεύκαμεν. Εἰ γὰρ καὶ φθείρεται, ἀλλ᾽ οὐκ ἀπόλλυται· τούτου γὰρ τὰ λείψανα γῆ ὑποδεξαμένη τηρεῖ, καὶ δίκην σπόρου πιαινομένου καὶ τῷ γῆς λιπαρωτέρῳ συμπλεκομένου ἀνθεῖ. Καὶ τὸ μὲν σπαρὲν κόκκος γυμνὸς σπείρεται, καὶ κελεύσματι τοῦ δημιουργήσαντος θεοῦ θάλλων, ἠμφιεσμένος καὶ ἔνδοξος ἐγείρεται, οὐ πρότερον εἰ μὴ ἀποθανὼν λυθῇ καὶ γῇ συμμιγῇ· ὥστε τὴν ἀνάστασιν τοῦ σώματος οὐ μάτην πεπιστεύκαμεν, ἀλλ᾽ εἰ καὶ λύεται πρὸς καιρὸν διὰ τὴν ἀπ᾽ ἀρχῆς γενομένην παρακοήν, ὡς εἰς χω-

---

9 – 11 Τὴν – λόγον] cf. e. g. Plat., *Phaedr.*, 246a1–2 **14 – 1293, 11** Ἡμεῖς – κριθήσονται] exstat etiam in I / C cap. A 10, 47 (Irenaeo <Lugdunensi> attributus) **17 – 20** Καὶ – συμμιγῇ] cf. Ioh. 12, 24 **20 – 21** ὥστε – πεπιστεύκαμεν] cf. I Cor. 15, 17

---

2 χορὸν V^{W} **2 – 3** καὶ^2 – δικαίους] *post* ὁρῶσι *transpos.* M **3** αὐτὸ τοῦτο V^{W} **4** μήτε] μὴ V^{W}, μη $M^{a.\,c.}$ **5** οὗτος M, οὕτως R **6** αδου M αἱ] *om.* V^{W} **7** τοτε ἀναστασιν M ποιησάμενος R **8** μετενσωματῶν] μετευσωματων $M^{a.\,c.\,ut\,videtur}$, ἄνευ σωματων $M^{p.\,c.\,man.\,rec.}$ ἀλλα M ἃ] *om.* V^{W} ἀεὶ] *om.* V^{W} R **9** εἰ] *om.* M V^{W} **10** γενητὴν] γεννητὴν M ὑπὸ θεοῦ] *post* γεγονέναι *transpos.* M θεοῦ] *praem.* τοῦ V^{W} πιστεύοντες M **11** πλάτονος V^{W} χρόνῳ – ἀπιστήσητε] μὴ ἀπιστειται χρονω M ὡς] *sic Margunius/Hoeschelius (ed. 1601), om.* PM V^{W} R καὶ] *add.* γὰρ M **13** ἀναβιῶσαν M ποιησαι M **13 – 1295, 19** οὐ – αὐτόν] *om.* R **13** γὰρ] *om.* V^{W} δυνατῶς V^{W} **14** ἀδύνατως V^{W} περὶ] *praem.* καὶ V^{W} μὲν] *om.* V^{W} **15** καὶ] *om.* P V^{W} απολλυνται P **16** γῆ] *praem.* ἡ M **17** πιαινομένου] πενομένου P συμπλεκωμενου M, συμπλεκομένω *(*συν- P*)* P V^{W} ἀνθει P, ἄνθει V^{W}, ανθη M **18** καὶ] *om.* P $V^{W\,a.\,c.}$ κελεύσματι] *praem.* τῶ M **19** θάλλων] θαττον M **22** πρόσκαιρον PM $V^{W\,a.\,c.}$, προσκαιρὸν $V^{W\,p.\,c.}$ γεναμενην M

νευτήριον εἰς γῆν καθίσταται, πάλιν ἀναπλασθησόμενον, οὐ τοιοῦτον – φθειρόμενον –, ἀλλὰ καθαρὸν καὶ μηκέτι φθειρόμενον, ὡς ἑκάστῳ σώματι ἡ ἰδία ψυχὴ ἀποδοθήσεται· καὶ τοῦτο ἐπενδυσαμένη, οὐκ ἀνιαθήσεται, ἀλλὰ συγχαρήσεται, καθαρὰ καθαρῷ παραμείνασα, ὡς ἐν τῷ κόσμῳ †νῦν δικαίως† συνοδεύσασα· καὶ μὴ ἐπίβουλον ἐν πᾶσιν ἔχουσα, μετὰ πάσης ἀγαλλιάσεως ἀπολήψεται. Οἱ δὲ ἄδικοι οὐκ ἀλλοιωθέντα τὰ σώματα, οὐδὲ πάθους ἢ νόσου μεταστάντα, οὐδὲ ἐνδοξασθέντα ἀπολήψονται, ἀλλ᾽ ἐν οἷς νοσήμασιν ἐτελεύτων, καὶ ὁποῖα ἦν, τοιαῦτα ἀναβιώσαντα ἐπενδύσονται, καὶ ὁποῖοι ἐν ἀπιστίᾳ γεγένηνται, τοιοῦτοι πιστῶς κριθήσονται. Πάντες γάρ, *δίκαιοί τε καὶ ἄδικοι*, ἐνώπιον τοῦ θεοῦ λόγου ἀχθήσονται· τούτῳ γὰρ *ὁ πατὴρ τὴν πᾶσαν κρίσιν δέδωκε*, καὶ αὐτὸς βουλὴν πατρὸς ἐπιτελῶν, κριτὴς παραγίνεται, ὃν Χριστὸν προσαγορεύομεν <***>. Οὐδὲ γὰρ Μίνως καὶ Ῥαδάμανθυς κριταί, οἱ καθ᾽ ὑμᾶς, Ἕλληνες, ἀλλ᾽ ὃν ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἐδόξασε, περὶ οὗ ἐν ἑτέροις λεπτομερέστερον διεληλύθαμεν πρὸς τοὺς ἐπιζητοῦντας τὴν ἀλήθειαν. Οὗτος τὴν πατρὸς εἰς πάντας δικαιοκρισίαν ποιούμενος, ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα παρεσκεύασε τὸ δίκαιον· οὗ κρίσει παραστάντες οἱ πάντες, ἄνθρωποί τε καὶ ἄγγελοι καὶ δαίμονες, μίαν ἀποφθέγξονται φωνήν, οὕτως λέγοντες· Δικαία σου ἡ κρίσις· ἧς φωνῆς τὸ ἀνταπόδομα ἐπ᾽ ἀμφοτέροις τὸ δίκαιον ἐπάγει, τοῖς μὲν εὖ πράξασι δικαίως τὴν ἀΐδιον ἀπόλαυσιν παρέχοντος, τοῖς δὲ τῶν φαύλων ἐρασταῖς τὴν αἰώνιον κόλασιν

11 – 1294, 9 Πάντες – φροντίς] exstat etiam in I / C cap. A 12, 57 (Meletio Antiocheno attributus) **11 – 1294, 3** Πάντες – παραμένει] exstat etiam ap. Ioh. Zon., *Epitome historiarum*, VI, cap. IV (ed. Dindorf, II, p. 13, 4–23 [<Flavio> Iosepho attributus]) **11** Act. 24, 15 **12** Ioh. 5, 22 **14 – 15** Μίνως – κριταί] cf. e. g. Plat., *Apol.*, 41a1–3

1 καθίσταται] καθίεται M **2** φθειρόμενον^{1}] ἀνιστάμενον *Margunius/Hoeschelius (ed. 1601)* ἀλλὰ – φθειρόμενον^{2}] *in mg.* V^{W} **3** ἑκάστῳ] ενεκαστω M ἡ] *s. l.* M **4** συγχαρησηται P, συγχαριεῖται M **5** †νῦν δικαίως†] *cruces apposui, sic* PM V^{W}, *forsan* νύμφη, νυμφίῳ δικαίῳ *legendum (cf.* I / C cap. A 10, 47*)* **7** ἀλλοιοθέντα P, αλοιωθεντες M$^{a. c.}$, αλοιωθέντα M$^{p. c. man. rec. ut videtur}$ **8** ἀλλα M V^{W} **9** ἐτελευτον P, ετελευτησαν M **9 – 10** καὶ – ἐπενδύσονται] *om.* P V^{W} **9** ἀναβιώσαντα] *sic* M, *forsan* ἀναβιώσαντες *legendum* **10** ὁποια M **12** πᾶσαν κρίσιν] κρίσιν πᾶσαν P V^{W} **14** προσαγορεύομεν] προσάγορευομενον P, προσαγορεύομεν θεὸν ἐνανθρωπήσαντα I / C cap. A 12, 57 μηνοως P, μήνως V^{W} ῥαδαμανθυς M **17** ουτῶς M **21** ἧς] τῆς P$^{a. c.}$ **21 – 22** τὸ δίκαιον] *post* ἐπάγει *transpos.* P V^{W} **22** ἐπάγει] ἄγει V$^{W\ p. c.}$ εὐπραξασι P, εὔπραξασιν M **23** παρασχόντος P V^{W}

ἀπονέμοντος· καὶ τούτοις μὲν *τὸ πῦρ ἄσβεστον* διαμένει καὶ ἀτελεύτητον, *σκώληξ* δέ τις ἔμπυρος *μὴ τελευτῶν*, μὴ δὲ σῶμα διαφθείρων, ἀπαύστῳ ὀδύνῃ ἐκ σώματος ἐκβράσσων παραμένει. Τούτους οὐχ' ὕπνος ἀναπαύσει, οὐ νὺξ παρηγορήσει, οὐ θάνατος τῆς κολάσεως ἀπολύσει, οὐ παράκλησις συγγενῶν μεσιτευσάντων ὀνήσει. Οὐ γὰρ ἔτι δίκαιοι ὑπ' αὐτῶν ὁρῶνται, οὐδὲ μνήμης γίνονται ἄξιοι, μόνοι δὲ οἱ δίκαιοι δικαίων μεμνήσονται ἔργων, δι' ὧν ἐπὶ τὴν οὐράνιον βασιλείαν κατήντησαν, ἐν ᾗ οὐ πόνος, οὐ λύπη, οὐ φθορά, οὐ φροντίς, οὐδὲ νύξ, οὐδ' ἡμέρα χρόνῳ μετρουμένη, οὐχ' ἥλιος ἀνάγκῃ κύκλον οὐρανοῦ δρόμῳ ἐλαυνόμενος, οὐκ ἄγγελοι ὡρῶν μέτρα ἢ κέντρα πρὸς εὔγνωστον ἀνθρώπων βίον διαμετρούμενα ὁροθετοῦντες, οὐ σελήνη φθίνουσα ἢ αὔξουσα ἢ τροπὰς καιρῶν ἐπάγουσα, οὐχ' ὑγραίνουσα γῆν, οὐδὲ ἥλιος ἐπικαίων, οὐκ Ἄρκτος στρεφομένη, οὐκ Ὠρίων γεννώμενος, οὐκ ἄστρων πλάνη ἐνάριθμος, οὐδὲ πλανητῶν ζήτησις ἀνάριθμος, οὐ δύσβατος γῆ, οὐδὲ δυσεύρετος παραδείσου πύλη, οὐδὲ δεινὸν θαλάσσης φρύαγμα, κωλύον ἐπιβάντα πατεῖν, εὔβατος δὲ καὶ αὕτη τοῖς δικαίοις γενήσεται, οὔτε τοῦ ὑγροῦ στερουμένη, οὐδὲ τοῦ στερροῦ, διὰ τὸ κοῦφον τοῦ ἴχνους πατουμένη, οὐκ οὐρανὸς ἀοίκητος ἀνθρώποις, οὐδὲ τούτου ὁδὸς ἀναβάσεως ἀνεύρετος, οὐ γῆ ἀνέργαστος, οὐδὲ ἀνθρώποις ἐπίπονος, αὐτόματος δὲ φύουσα καρποὺς πρὸς εὐκοσμίαν ᾗ προστάξει ὁ δεσπόζων, οὐ θηρίων γένεσις πάλιν, οὐδὲ τῶν λοιπῶν ζώων ἐκβρασσομένη οὐσία. Οὐδὲ γὰρ ἀνθρώποις πάλιν γέννα, ἀλλ' ὁ τῶν δικαίων ἀριθμὸς διαμέ-

1 Marc. 9, 43 **2** Ibid. 9, 48; Is. 66, 24

1 ἀπονείμαντος V^{W}, ἀπὸνίμαντος P   διαμενῆ M   **2** μὴ δὲ] μητε PM   **3** ἀπαύστῳ ὀδύνῃ] *scripsi (cf.* I / C cap. A 12, 57*)*, ἀπαύστω (-ως *a. c. ut videtur)* ὀδύνη V^{W}, ἀπαυστῶς οδύνην M, ἀπαυστως ὁδύνη P   ἐκβράσσων] *sic* $V^{W\ p.c.}$ *(cf.* I / C cap. A 12, 57*)*, ἐκβράζων *(*-α- M*)* PM $V^{W\ a.c.}$ **4** οὐ[1]] *praem.* τουτους M   **7** μεμνησωντα $P^{a.c.}$, μεμνησωνται $P^{p.c.}$ M   **8** ουρανιων M   οὐ πόνος] ὁ ὕπνος *(*ΰ- P*)* P V^{W} **9** οὐδ'] οὐδὲ V^{W}, ουδε P   **9 – 10** χρωνου μετρημενη M   **13** ἀπάγουσα P V^{W} οὐχ'] οὐχι M   γῆν] γῆ M   οὐδὲ] οὐχ' M   **14** ἄρκος $M^{p.c.}$ ουκ'ωρίον M, οὐχοριον P, οὐχὁρίω $V^{W\ a.c.}$, οὐχὠρίων $V^{W\ p.c.}$ γεννόμενος P, γενόμενος M V^{W} **15** οὐδὲ – ἀνάριθμος] *in mg.* V^{W} **16** πύλη] αὐλὴ P V^{W} **17** κολυον M, κωκύον V^{W}, κώκυον P   εὐβατον P   **18** αὕτη] *scripsi*, αύτη V^{W}, αὐτῆ M, αὐτη P   δικαίοις] *add.* τοῦ θεοῦ M   γεννήσεται M   στερρουμενη M   οὐδὲ] ουτε M   **19** ἰσχνοῦ *(*ϊ- P*)* P V^{W} οὐρανοὺς $P^{a.c.}$ **21** αὐτοματι P, αὐτομάτη V^{W} **22** ᾗ] ἥ P, ἣ *(spir. e corr.)* V^{W}, οῦ $M^{a.c.\ ut\ videtur}$, οὗς $M^{p.c.\ man.\ rec.}$ θηρίων] θηρῶν M   **24** παλιν ἄνθρωπος M   γέννα] γεννᾶ $M^{p.c.}$ $V^{W\ p.c.}$ τῶν] *scripsi*, μετὰ PM V^{W}

νει ἀνέκλειπτος, ἅμα δικαίοις ἀγγέλοις καὶ πνεύμασι θεοῦ τε καὶ τῷ τούτου λόγῳ· ὃς τῶν δικαίων χορὸς ἀνδρῶν τὲ καὶ γυναικῶν ἀγήρως καὶ ἄφθαρτος διαμένει ὑμνῶν τὸν ἐπὶ ταῦτα προαγόμενον θεὸν διὰ τῆς τοῦ ἐν βίῳ εὐτάκτου νομοθεσίας· σὺν οἷς καὶ πᾶσα ἡ κτίσις ἀδιάλειπτον ὕμνον ἀνοίσει, καὶ αὐτὴ ἐλευθερωθεῖσα ἀπὸ τῆς φθορᾶς εἰς ἀφθαρσίαν διαυγῆ τε καὶ καθαρῷ πνεύματι δεδοξασμένη. Οὐχ' ὑπ' ἀνάγκης δεσμοῦ συσχεθήσεται, ἀλλ' ἐλευθεριάζουσα ἑκούσιον τὸν ὕμνον ἅμα τοῖς ἐλευθερωθεῖσιν πάσης δουλείας, ἀγγέλοις τὲ καὶ πνεύμασι καὶ ἀνθρώποις, αἰνέσει τὸν πεποιηκότα. Τούτοις ἐὰν πεισθέντες, Ἕλληνες, καταλείψετε τὴν ματαιότητα τῆς ἐπιγείου καὶ χρηματεμπόρου σοφίας, καὶ μὴ περὶ λέξεις ῥημάτων ἀσχολούμενοι τὸν νοῦν εἰς πλάνην συνώσητε, ἀλλὰ τοῖς θεοπνεύστοις προφήταις καὶ θεολόγοις ἐξηγηταῖς ἐγχειρίσαντες τὰς ἀκοάς, θεῷ πιστεύσητε, ἔσεσθε καὶ τούτων κοινωνοί, καὶ τῶν μελλόντων τεύξεσθε ἀγαθῶν, ἀμέτρου τὲ οὐρανοῦ ἀνάβασιν καὶ τὴν ἐκεῖ βασιλείαν ὄψεσθε. Φανερώσει γὰρ θεός, ἃ νῦν σεσιώπηται, *ἃ οὔτε ὀφθαλμὸς εἶδεν*, οὔτε *οὖς ἤκουσεν*, οὔτε *ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη, ὅσα ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.*

---

17 – 19 I Cor. 2, 9

---

1 ἀγγέλοις] ἀγγελοις τε M **2** λόγου P V^{W} ὃς] ὣς $M^{a. c.}$, ὣς ὁ $M^{p. c. man. rec.}$, ὃν V^{W} χωρος M **3** ἀγηρῶς P, αγηρω M, ἄγηρος *(e corr.)* V^{W} ἀφθάρτως $V^{W\ a. c.}$ ὑμνῶν] ὑμων $M^{a. c.}$, ὑμνων $M^{p. c.}$ **3 – 4** τὸν – θεὸν] τῶν επι παντων θεῶ *(*θεὸν *man. rec.)*· τὸν ἐπι ταυτα προσαγωμενον M **4** τῆς – βίῳ] του στυνυν βιου M νομοθεσια P σὺν οἷς] *in mg.* V^{W} **7** Οὐχ' ὑπ'] οὐκυπ P δεσμω M ἀλλα P $V^{W\ a. c.}$ **9** ἀπασης M **10** πεποιηκότα – ἐὰν] πεποιηκότα τούτους. ἐὰν P $V^{W\ a. c.}$ *(post* πεποιηκότα *interpunx.* V^{W}*)* καταλειψεται M, καταληψέται *(sic)* P **11** χρηματεμπόρου] χρημάτων *(*-α- P*)* πόρου *(*πο- P*)* P V^{W} **12** περὶ] περ $M^{a. c.}$ ἀσχολουμένην P πλανη $M^{a. c.}$, πλανην $M^{p. c.}$ **12 – 13** συνωθησητε M **13** προφήταις] προφηταις τε M θεολόγοις] θεολογοῖς M, θεοῦ λόγοις P V^{W} **14** ἐγχειρησαντες P, ἐπιχειρησαντες M πιστευσεται M **15** τεξεσθαι $P^{a. c.}$, τευξεσθαι $P^{p. c.}$ ἄμετρον τε M **16** ὄψεσθε. Φανερώσει] ὄψεσθε φανερῶς. εἰ P V^{W} **17** ἃ] *erasum in* V^{W} *ut videtur* ἴδεν P, εἰδεν M **18** ὅσα] ἃ M